ALTER TO-
MVS EPITOMES
OFFICINAE IOAN-
NIS RAVISII
TEXTORIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI,
1551.

SERPENTVM QVORVNDAM NOMINA.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

PYTHON, à poëtis ſerpens fuiſſe dicitur, natus ex putredine terrę poſt diluuiū Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfecti nomine dictus eſt Pythius. De hoc Ouidius libro 1. Meta. - Sed te quoq; maximè Python Tum genuit, populiſq; nouis incognite ſerpens Terror eras, tantū ſpatii de monte tenebas. Hunc deus arcitenens, & nunquā talibus armis Antè, niſi in damis, capreiſq; fugacibus uſus, Mille grauem telis exhauſta penè pharetra Perdidit effuſo per uulnera nigra ueneno,

Hæmorrhois, ſerpens morſu ſanguinem elicit. Moratur in petroſis receſsibus, colore partim ſanguineo, partim nigro. Tardè pigreq; ſerpit, nec niſi obliquo itinere. Luca. lib. 9. At nō ſtare ſuum miſeris paſſura cruorē, Squamiferos ingens hæmorrhois explicat orbes.

Salpinga formam habet tubæ, eiuſq; latebra calcata mortifera eſt. Lucanus libro 9. Quis calcare tuus metuat Salpinga latebras?

Baſiliſcus in ſolitudinibus Africæ habitat. Candida in capite macula, uelut diademate quodā, ornatus eſt. Acutiſsimum habet caput, os rudo, oculos & colorem ad nigredinē uergentes. Palmum nō excedit, ſolo tamē halitu ſerpentem quamlibet magnum ſuffocat, tanta eſt ueneni acuitate. Eum ſi quis uel baculo attigerit, paulò pòſt moritur. Hūc Plinius Regulum uocat. Sibilo omnes fugat ſerpentes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquę corpus impellit, ſed celſus & erectus in medio incedens. Necat frutices: rumpit ſaxa: non contactas modò, uerū & afflatas exurit herbas. Talis uis malo eſt. Huic tamen exitio eſt muſtellarū uirus eius cauernis illatum. Hominem ſi inſpiciat, ſolo intuitu perimit. Lucanus lib. 9. Sibilaq; effundens cunctas terrentia peſtes Ante uenena nocens, latè ſibi ſubmouet omne Vulgus, & in uacua regnat Baſiliſcus arena.

Ceraſtis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula, quorum motu, reliquo corpore occultato, ſolicitat ad ſe aues. Lucanus lib. 6. Aut uiuentis adhuc Libycæ membrana Ce-

[library stamp]

raſtæ, Statius lib. 11. Crinalem attollit longo ſtridore ceraſten.

Geminum caput habet **Amphiſibena**, hoc eſt ad caput, & ad caudam, tanquàm parum eſſet uno ore fundi uenenū, inquit Plinius. Capite intrinſecus nitibundo, ſerpit tractibus orbiculatis. Luc. lib. 9. Et grauis in geminū ſurgens caput amphiſibena.

Demorſis ab **Aſpide** nullū eſt remediū, præterquàm ſi confeſtim partes contactæ amputentur. Vnde natū adagiū, Morſus aſpidis, de malo immedicabili. Nā ut ait Aelianus, eius morſus immedicabilis eſt, præcipuè ſi de rana guſtarit. Nec ab ullo uincitur, præterquàm à muliere, quæ uel aſpectu cōtactuq; ſolo necat. Nicander apud Eraſmum: Aſpida crudelem cuius ſuper omnia morſus Immedicabilis eſt. Aſpis nunquàm uagatur ſine cōpare. Quod ſi cōtigerit alterā interimi, protinus altera perſequitur percuſſorē in mediis quoq; fori turbis agnitum. Ictus ab hoc ſerpente intra quatuor horas emoritur. Color huic niger, quandoq; cinereus, interdū fuluus. Bellum gerit internecinum cum Ichneumone: cui quoniā ſe imparem uidet Ichneumō, multo ſe tergorat luto: Itaq; ubi ad certamē uenitur, aſpis nihil poteſt arripere morſu, præter loricam terream: quo fit, ut obliquo capite hoſtē ſpeculatus Ichneumon, eius fauces arripiat, monſtrumq; exanimet. Lucanus lib. 4. Aſpidas ut Pharias cauda ſollertior hoſtis Ludit, & iratas incerta prouocat umbra, &c. Porrò Aegyptii reuerentur Aſpidem, & in deliciis unà cum pueris educant, adeò manſuefactam, ut menſis aſſiſtat, & unà comedat pultem farinæ ex melle appoſitam. Eorum reges in diademate aſpidis figurā portant, quòd imperii firmitatē portendat. Aſpis quos percuſſerit, in mortiferū ſomnum redigit: unde ſomniculoſa dicitur. Lucanus lib. 9. Aſpida ſomniferā tumida ceruice leuauit. Cinna apud Gellium: Somniculoſam ut Pœnus aſpidem Pſyllus. Perrumpit omnes difficultates, permeat ſpatia, nec niſi amnibus arcetur, aut præceleri fuga. Hebetes habet oculos, non in fronte, ſed in temporibus. Gigni quandoq; Aſpidas quinûm cubitorum, in libris eſt obſeruatum.

Ichneumon naſcitur in Aegypto, Aſpidem odit uſque ad bellum, eiusq; oua ſectatur, & inuenta perdit, ut à fœtu ſibi timere deſinat. Martialis libro 7. Delectat Marium ſi pernicioſus Ichneumon.

Viperæ fœtus enecta matre prodeunt, ut inter piſces Acus. Mas in coitu exanimatur, capite in os fœminæ inſerto, præque uoluptate ab ea exciſo. Sola ſerpentium Vipera terra conditur:

cæteræ arborum aut ſaxorum cauis:Oua parit unius coloris, & mollia,ut piſces.Tertia die intra uterũ catulos includit . deinde ſingulos diebus ſingulis parit,uiginti ferè numero. Itaq; cæteri tarditatis impatientes,prçrumpunt latera,& matrem enecant. Mantuanus : Et emoriens infauſto uipera partu. Viperã ferunt exuſtam & in cinerem dilapſam mederi ſuo morſu. Autor Lactantius. Apollonius apud Philoſtratum uiperã eſſe uiſam refert,ſerpentes quos peperiſſet, lambentẽ,quaſiq; expolientẽ.Legitur in Theophraſti monumẽtis uiperarũ morſibus tibicinem ſcitè modulateq; adhibitũ mederi. Ab iis demorſos ferũt nemini uulnus ſuũ uelle patefacere,niſi quos eadẽ ui morbi quãdoq; iactatos cõpererint,ceu qui nõ experti ſunt,naturam morbi neſciant. In Phœnicia ſolo Viperarũ halitu pernecãtur homines. Quod radicum illic ſuccreſcentium potentia creditur fieri.

Hydri in aqua uiuunt,nulli ſerpentium inferiores ueneno. Horum iecur,ſeruatũ aduerſus percuſſos ab iis, auxiliũ eſt.poetæ fingunt,Hydram ſerpentẽ fuiſſe numeroſis capitibus, quorũ quum unum ab Hercule demetebatur, mox renaſcebãtur gemina.Percuſsis ab Hydro odor grauis excitatur : afficiuntur inſuper obliuione rerum,uidenturq; nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiem agi.Tertia demum die pereunt.

Stellio ſerpens eſt Lacertç ſimilis,circulis quibuſdam,& uelut lucentibus guttis,in modum ſtellarum depictus. Eius morſus hominem ſtupidum facit, rarò tamen interficit. Fel in aqua tritum muſtellas congregare dicitur.Rore tantum uiuit. Nullũ animal fraudulentius eſt.Vnde crimen Stellionatus,& Stellatura dicuntur.

Salamandra figuram habet Lacerti,nunquam niſi magnis imbribus prouenit, à ſerenitate deficiens. Huic tantus rigor, ut ignem tactu extinguat, non alio modo quàm glacies.Populos improuidos necare poteſt. Nã ſi arbori irrepſerit, omnia poma inficit ueneno,& eos qui ederint,necat frigida ui,nihil aconito diſtans.Quinimò ſi contracto ab ea ligno uel pede cruſta panis incoquatur, idem ueneficium eſt, uel ſi in puteum cadat. Eius uenenum ab iis extinguitur,qui ueſcuntur illa.

In **Cantharidum** genere non reperitur fœmina. Mas in orbem ſinuatus ſeſe dies XVIII. fouet, mox fœtus paulatim excludit.Propterea Aegyptii ſtatuis uirorum fortium hoc animal impreſſerunt,quòd nulla muliebri mollitia uirtus effœminata uiris conueniat.

habet prope caudam. Luca. lib. 9. Et contentus iter cauda ſulcare Pharias.

Preſter quem momordit, extemplo reddit immobilem, & alienum mente, mox Pilis defluentibus cum pruritu ac uentris ſolutione abſumit. Lucanus lib. 9. Oraq; diſtendens auidus ſpumantia preſter. Idem Naſidii a preſtere percuſſi mortē hoc modo deſcribit: Naſidium Marſi cuſtodem torridus agri Percuſſit preſter: illi rubor igneus ora Succendit, tenditq; cutem pereunte figura, Miſcens cuncta tumor toto iam corpore maior; Humanumq; egreſſa modum ſuper omnia membra Efflatur ſanies latè tollente ueneno. Ipſe latet penitus congeſto corpore merſus, Nec lorica tenet diſtenti corporis æſtum. Mantuanus- Et inflatis preſter qui faucibus æſtum Expuit.

Seps, modicus eſt ſerpens, cuius tamē ictu percuſſa putreſcūt membra: nam quicquid momordit, in putredinē reſoluitur. Lucanus lib. 9. Oſſaq; diſſoluens cū corpore tabificus Seps. Colorem quem attigit, reddit. Quatuor dentibus armatus eſt.

Boa, ſerpēs in tantā excreſcit magnitudinē, ut in aluo occiſæ repertus ſit infans imperāte Claudio. Alitur primo bubuli lactis ſucco, unde meruit nomen. Mantua. Turpi Boa flexilis aluo.

Cēchris crebras habet maculas in milii ſimilitudinē. Rectè ſerpit. Lucan. lib. 9. Et ſemper recto lapſurus limite Cenchris.

Crocodilus quadrupes eſt. Fit ex minimo maximus. Ex ouo enim ad XXII. cubitos excreſcit. Quatuor mēſes hyemales non comedit. Elinguis eſt uentre, dorſo & cauda prælongus, ſquamis prædurus; oſtrearū modo obtectus. Audax in fugientes, in perſequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit ſexagena, totidemq; diebus fouet. Dentes habet, & menſes uiuit eodem ferè numero. Inſidiatur his qui aquatum eunt. Si in potu hirudines hauſerit, aduerſus ſolem in littore dehiſcens extenditur: mox auis Trochilus, dapis illecebra captus, roſtro oris prælongo hirudinem extrahit: quinetiam dormientē excitat Crocodilum, ſi ab Ichneumone hoſte parari uideat inſidias. Hoc animal uenerātur Aegyptii, eiq; ſacros dies ſtatuerunt. Et ſi contingat liberos ab eo rapi, parentes lætantur, tanquàm ſe deo placere exiſtimantes cui eſcam genuerunt. Contra uerò Tentyri populi reiiciunt, captumq; arbore ſuſpendunt, & multis prius affectum uerberibus, poſtmodum comedūt. Reperitur in Nilo. unde Plinius, Crocodilum, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi: Diem in ſicco agit, totam noctem in flumine;

Oculos habet ſuillos, dentes magnos prominentes atq; ſerratos. Inferiorem maxillam non mouet, ſed ſuperiorem inferiori admouet. Vngues habet robuſtos, pellemq; circa tergum impenetrabilem. Inter aquas cæcus, ſub dio perſpicaciſsimus.

Enydris ſerpens eſt maſculus & albus. Viuit in aquis. Gaza Lutricem conuertit.

Iaculus arbores ſubit, è quibus ui maxima turbinatus penetrat quodcunq; animal obuium fecerit fortuna. Luca. Et Natrix uiolator aquæ, iaculiq; uolucres.

Scincos ſimilis eſt Crocodilo, minor Ichneumone cõtra uenena præcipuum antidotum. Item ad inflammandam uirorum uenerem. Naſcitur in Nilo.

Scytale tanta præfulget tergi uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet. Et quoniam reptando pigrior eſt, quos aſſequi nequit, miraculo ſui captat ſtupentes. Pellem exuit hyberno tempore. Luca. Et Scytale ſparſis etiam nunc ſola pruinis Exuuias poſitura ſuas.

Sepa ſpecies eſt lacertæ, quæ in uino pota morſus ſuos ſanat.

Spondylis ſerpens omnes perſequitur radices. Plinius.

Aconcia teli modo ſerpendo ruit.

Sipedon reptilis eſt, Hæmorrhoide aliquanto uelocior, Iter obliquat, Morſu profundè penetrat, plaga mox putreſcente.

Porphyrus palmi eſt magnitudine, capite candidiſsimo, reliquo corpore purpureo. Innocuus eſt morſu, quia edẽtulus. Inuenitur in uadoſis Indiæ locis. Captũ incolæ cauda ſuſpendũt, & defluentẽ ex ore uiuentis liquorẽ excipiunt uaſculis æreis.

Draco bellum, & odium genuinum exercet in Elephantem, eiusq; oculos & iugulũ petit, donec humi concidẽs Elephas, ſimul & Draconem mole corporis occidit. Oculos habet ęſtimatione gemmarum, Dentes graciliores apro. Criſtati ſunt mares. Vnde Ouid. lib. 4. Meta. Lubrica perlucent criſtati colla draconis. Ferũt Indorũ regem duos Dracones aluiſſe, alterũ octogenûm, alterũ uerò nonagenûm cubitorũ magnitudine. Epyrotæ Dracones in Apollinis tẽplo uenerabãtur, ob interfectũ Pythonem. Tranquillus ſcribit, Tiberiũ imperatorẽ habuiſſe Draconẽ in oblectamentis, quẽ ex conſuetudine manu ſua cibaturus, quũ conſumptũ à formicis inueniſſet, monitus eſt, ut uim multitudinis timeret. Plin. lib. 32. ſcribit, Draconem non habere uenena, & primum eius ſpõdylum, id eſt, uertebram, mulcere aditus poteſtatũ, eiusq; adipẽ à uenenatis refugi. Aciem habet clariſsimã,

unde & ſeruãdis theſauris plerũq; adhibitus eſt, ut pomis Heſperidũ,& aureo uelleri apud Colchos,ſicuti uolunt poëtæ. Antiqui præterea Aeſculapio ſacrum fecere,ut uigilantiſsimũ, quod febri maxime conuenit. Aciem habet peracutam. Ferunt Herode apud Iudæos principante,puellã iam nubilem,& conſpicuã forma,adamatã à Dracone, ipſumq; Draconẽ amatoris inſtar prurientẽ ad uirginis lectũ plerunq; acceſsiſſe, & inibi decubuiſſe. Cuius rei tædio ſimul & horrore percita puella,ſeceſsit lõgius, & integrum menſem abfuit,ut tam turpi beluæ amoris obliuionem induceret. Res tamen aliter ſe habuit:Nec enim deſiit quotidie ad amaſiæ reditum uſq;,eò loci deuolare. Quum ergo rediiſſet exoptata pridem puella, decumbentis cruribus ſe implicuit Draco,eamq; conuerberauit cauda:molliter tamen & amatoriè,ut interim palpo feriunt zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget fidem, ſciat me ipſum ueritatis loco aſſerere nolle, ſed cum Græcis loqui & ſcribere,quibus mentiri propriũ eſt, & genuinum. Porrò oculis Draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos non pauescere ad nocturnas imagines etiam pauidos cordis ait Plinius. Apud eundem Xanthus hiſtoriarum autor teſtis eſt,occiſum Draconis catulum reuocatum ad uitam à parente, herba,quam Balim nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis,ut elephantes(quibuſcum certant) circunflexu facili ambiant, nodiq́ue nexu perſtringant:Indicis pares habet Aethiopia, uicenûm cubitorum. Apud Aſachæos Aethiopum populos naſcuntur maximi, qui cratium modo impliciti erectis capitibus uelificant ad meliora pabula.

Serpens latet hyberno tempore, æſtiuo prodit. Senectutem fertur exuere,quòd in anguſto foramine(cui per uim ſe impenetrat)ueterem deponat pellem. Tibullus: Crudeles diui, ſerpens nouus exuit annos, Formæ non illam fata dedere moram. Viſum longo ſitu amiſſum, fœniculo recuperat. Ferunt ſerpentem baculo ſemel percuſſum,exanimẽ reddi, ſed ſi iterũ feriatur reuiuiſcere. Plutarchus ait,Serpentes ex hominũ cadaueribus, mediis medullis gigni, ſicut apes ex bubus gignũtur,ex equis fuci, ex aſinis crabrones. Terra,autore Plinio,Serpentem non recipit homine percuſſo. Serpentũ morſus non petit ſerpentes. Ferunt ictas ſaliua,maximè humani ieiuni oris,ut feruẽtis aquę cõtactũ fugere:quòd ſi in fauces penetrauerit,etiam mori. His inimiciſſima eſt muſtella. Serpentes Pſyllis,Marſiſq́ue populis non nocent. Nunquàm in trifolio aſpiciuntur. Habentes Onichilum &

Staphilinum herbas non feriũt. Lyſimachiæ herbæ odorem fugiunt. Incluſæ circulo Betonicæ herbæ, nequeũt exire, quin ſeſe interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras proſunt, ſi uiuæ dimittãtur. Aegre extrahuntur, prçterquàm læua manu. In India adoleſcunt ad tantã magnitudinem, ut ſolidos hauriãt ceruos, taurosq́;. Apud Rhindacũ amnẽ in ponto ſuperuolantes, quamuis altè perniciterq́;, alites hauſtu raptas abſorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiuſæ inſulæ. Populi ſunt Orientales Candei nomine, qui ueſcuntur ſerpentibus. His aduerſantur cancri. Quum ſol eſt in Cancro torquentur. Oua pariunt. Coeunt amplexu adeò circumuolutæ ſibi, ut una exiſtimari biceps poſsit. Cornus ceruini odore fugãtur & nidore galbani. Vinum appetũt. Plinius ait, uiſas eſſe pedibus anſerinis. Hederam amant, & Fraxinum oderunt. De remediis aduerſus earum morſus, uide Plinium.

Coluber umbras nemorum incolit. Bibiturus uenenũ prius euomit, ne ipſum cum aqua exhauriat. Nudum hominem reformidat, audacior in ueſtitum. Colubri in aqua uiuentis fel habẽtibus & adipem, Crocodilus nihil poteſt nocere. Plinius lib. 32. cap. 4. Dicimus & colubra in fœmineo. Ouidius in Ibin: Pectoraq́; unxerunt herebeæ felle colubræ.

Ammodites ſerpens eſt concolor arenis, quibus ſe impenetrat. Lucanus libro 9. Concolor exuſtis, atq; indiſcretus arenis Ammodites.

VEHICVLORVM GENERA.

ESſeda currus erant Britannis peculiares, quibus utebantur in bello. Vnde & Cęſar in commentariis, Eſſedarios uocat milites Britannos, qui ex Eſſedis pugnabant, & ex his interim deſiliebant, rotarumq́; ſtrepitu Cæſarianorum ordines conturbabant. Prop. lib. 2. Eſſeda cælatis ſiſte Britanna iugis. Ouidius: Paruaq́; quàm primũ rapientibus Eſſeda Mannis. Horum tamẽ curruũ inuentum Gallis acceptũ refertur. Propterea Verg. lib. 3. Geor. inqt: Belgica uel molli melius feret Eſſeda collo. Interim Eſſedum promiſcuè pro quouis curru accipitur. Sueto. in Auguſto. Nos in eſſedo panem & palmulas guſtauimus. Eſſedarii uocantur ductores eſſedorum. Idem in Caligula: Quum quodã die muneris eſſedario Porio ob proſperam pugnam ſeruũ ſuum manumittenti ſtudioſius plauſum eſſet.

Petoritum Gallica uox eſt, autore Gellio, ſignificans aliud quod

quoddam uehiculi genus,quatuor rotis ductile.Plinius lib.34. Cœpere deinde & eſſeda, & uehicula, & petorita exornare. Horat.lib.1. Ser. Atq; caballi Paſcendi, ducenda petorita,nunc mihi curto Ire licet mulo.

Veha dicitur plauſtrũ,quo quid uehitur.Etymo ſatis noto.

Vehes etiam dicitur,ut placet nonnullis, qui apud Plinium legũt & ſcribunt lib.36.cap.15. Amplitudinem cauis eam feciſſe proditur,ut Vehem fœni largè onuſtam tranſmitteret.Idem ſibi uult **Vehiculum**,uocabulum generale.

Arcirna plauſtrũ eſt exile,aptum ferendis hominibus. Blõdus Arceram uocat.aitq; ruſticum eſſe plauſtrum, tectũ undiq;, quo ſenes & ægroti uectari ſolent. Phauorinus apud Gellium; Si homo in ius uocatus, morbo aut ætate æger ad ingrediendum inualidus eſt,arcera non ſternitur,ſed ipſe aufertur, & iumento imponitur.

Baſterna uehiculum eſt itinerarium, quod mollibus ſtramentis compoſitum à duobus equis,aut aliis animalibus deportatur.Ammianus Marcellinus: Quo comitatu,inquit,matronæ complures coopertis capitibus & baſternis per latera ciuitatis cuncta diſcurrunt.

Benna uocabulum eſt Gallicum,ſignificans quoddam uehiculi genus,in quo qui uehuntur,dicuntur Combennones,id eſt, ſedentes in eadem benna.

Biga currus dicitur duobus equis uolubilis, ut **Triga** tribus,**Quadriga**,quatuor.Diciturq; Biga quaſi biiuga. Plinius: Bigas primùm iunxerunt Phrygii, Quadrigas Erichonius. Auguſt. Vinctos duos equos bigas uocamus. Suetonius in Tiberio: Natalem ſuum plebeis incurrentem, Circenſibus uix unius bigæ adiectione honorari paſſus eſt.Nota argentei nummi fuerunt bigæ atq; quadrigæ. Inde Bigati & Quadrigati dicti. Grammatici contendunt Bigas pluratiuo ſolum numero dici debere,quoniam multitudinis numero tenentur.Nam ſicut quatuor equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas uocamus. Grammaticorum autem opinioni refragatur autoritas ueterum, qui bigam & quadrigam ſingulari numero dixerunt. Statius: Roriferum gelida tenuauerat aëra biga. Plin.In ſummo mauſoleo eſt quadriga marmorea. A Triga fit Trigarium,id eſt trigarum certamen.Plinius:Ne equos quidem in trigariis pręferri ullis uernaculis animaduerto.De quadrigis ſic ait Gellius:Quadrigas Cæſar(etiam ſi currus unus equorum

quat

quatuor uinctorum agmen unum ſit) pluratiuo ſemper numero dicendas putat.

Birotum, uehiculum eſt duas habẽs rotas, ut aperta dictionum monſtrat compoſitio.

Eſt & Cantherium genus uehiculi. Seneca epiſtola 3. M. Cato Cenſorinus, inquit, (quem è Repub. tam fuit naſci, quàm Scipionem: alter enim cum hoſtibus noſtris bellum, alter cum moribus geſsit) cantherio uehebatur Aethiopico. Canthus uerò ferrum eſt, quo rotæ uinciuntur, teſte Quintiliano. Perſius Saty. 5. Nam quamuis prope te, quamuis temone ſub uno Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere Canthum.

Carruca, uehiculum eſt, cuius actores dicuntur Carrucarii. Spartianus de Alexãdro Seuero: Carrucas Romæ & rhedas ſenatoribus omnibus ut haberent argẽteas permiſit: intereſſe Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ urbis ſenatores uectarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento cælabantur. Plinius: Carrucas quoque ex argento cælari inuenimus. Nero nunquam paucioribus mille carrucis iter feciſſe dicitur. Mart. libro 3. Aurea quòd fundi pretio carruca paratur.

Carpentum uehiculum eſt Petorito propè ſimile, dictum quaſi Carmentum, mutatione unius literæ, à Carmenta Euandri matre. Vnde Ouid. lib. 1. Faſt. Nam prius Auſonias matres Carpenta uehebant, &c. Cor. Tacitus, Suum quoque faſtigium, inquit, Agrippina altius extollere, Carpento capitolium ingredi, qui mos ſacerdotibus & ſacris antiquis conceſſus, uenerationem augebat fœminæ.

Thenſæ ſacra erant uehicula, quæ in Circenſi pompa deferebantur. Tranquillus in Auguſto: Accidit uotiuis Circenſibus, ut correptus ualetudine, lectica cubans Thenſis deduceret. Seruius ait Thenſam currum eſſe, quo Deorum portantur ſimulacra. Cicero in ultima Verrina: Omnes Dii, qui uehiculis Thenſarum ſolennes cœtus ludorum initis. Thenſæ autem dicuntur, quòd ante eas linthea tenderentur, quæ manu tangere gaudebant ductores. Aſconius, Thenſæ, inquit, ſunt ſacra uehicula, pompa ordinum & officiorum. Sic hodie uocari poſſunt geſtatoriola, quibus Euchariſtia & ſanctorum reliquiæ in ſupplicationibus circunferuntur.

Ciſium uehiculum eſt duabus rotis uolubile. Vnde Ciſiarius, id eſt Carrucarius. Cicero 2. Phil. Inde Ciſio celeriter ad urbem aduectus, domum uenit capite inuoluto. Vitruuius: Sunt:

inn um

innumerabiles moderationes machinamentorum, ut ſunt rotæ, Folles fabrorum, Rhedæ, Ciſia, torni.

Comba Sabinorum lingua, ſignificat lecticam.

Couinus, currus erat Britannicus, qui ſine auriga equis puſillis trahebatur. Martial. lib. 12, O iucũda Couine ſolitudo, Carruca magis, Eſſedoq; gratum. Sulpitius ait Couinum currum eſſe cameratũ Gallorum lingua, ubi carmẽ illud Lucani ex lib. 1. Pharſ. declarat, Et docilis rector monſtrati Belga Couini.

Currus dicitur uehiculum, quo ueteres ad curſum utebantur. Hoc propriè ueteres in bello, ruſticisq;, & aliis neceſsitatibus utebantur. Plutarchus tamen de Cæſare, Quum per Italiam, inquit, Cæſar curru ueheretur, ſemper Antonium unà ſecum habuit. Diminutiuum eſt Curriculus, uel Curriculum. Curtius: Aliorum turbati equi in amnem præcipitauere curricula. Capitur etiam pro curſu. Cicerò pro Rabirio: Exiguum nobis uitæ curriculum natura circunſcripſit.

Rheda uocabulum eſt Gallicum, ſignificans carrucam: unde Rhedarius, id eſt, Auriga. Erat Rheda duarũ ſemper rotarum, ſed multiplicium quandoq; iugorum, qua omnibus etiam abiectiſsimis uti licuit, & multi ſimul ea commode uehebãtur, dummodo mularum & equorum iuga adhiberentur, quæ ſufficere poſſent oneri. Cicero pro Milone: Quum hic Milo cum uxore ueheretur in Rheda penulatus, magno & impedimento ac muliebri & delicato ancillarum puerorumq; comitatu. Porrò mulis ad uehicula uſos fuiſſe ueteres oſtendit Lampridius de Commodo Imp. ſcribens: Dedit & uehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argenteis, ut ita à conuiuio redirent. A Rheda fit uocabulum compoſitum & bigenum ex Græco & Gallico Epirhedium, ſignificans idem aut ſimile uehiculi genus. Virg. Tritoq; trahunt Epirhedia collo.

Pilentum, uehiculum erat, quo ferebantur matronæ. Erat conſimile Petorito. Varro ſcribit ipſum ueniſſe in conſuetudinem ſua primum ætate. Ita autem fiebat, ut ibidem conſidentes in puluinis fœminæ penſiles eſſe uiderentur, & in aëre agitari. His aut ſimilibus adhuc utuntur Italæ mulieres. Olim quatuor rotis uoluebatur: unde nomen illi inditum, lingua Oſcorum uolunt. Nam impetora Oſci quatuor uocant. Solæ caſtæ utebãtur Pilentis. Pẽſilia geſtatoria ſunt, quos tremulos currus uocamus.

Sarracum uehiculum eſt, quo ligna & lapides uehi conſueuerũt. Iuuenal. Sat. 3. Scindũtur tunicę ſartę, modo lõga coruſcat

Sarraco

Sarra co ueniente abies,atque altera pinum Plauſtra uehunt.

Traha uehiculum eſt ſine rotis, quo utuntur coloni, dictũ à trahendo.Virgi. Tribulaq; trahæq;,& iniquo pondere raſtri. ubi Epentheſim fecit.

Tribula, ſeu Tribulum,uehiculum eſt à tribus nuncupatũ lateribus,quo frumenta terũtur in area. Auguſtinus:Sub eadem tribula teſtæ comminuuntur.

Vectabulum dicitur à uectando, ut à uehendo Vehiculum, & accipitur pro lectica illa uolubili, qua circunferuntur mulieres.

Octophorum fuit octo rotarum uehiculũ, quo ſolus uſus eſt Caligula.Vnde Suetonius:Interdum ſegniter & delicatè inceſsit, ut Octophoro ueheretur. Alii Octophorum uocant lecticam delicatam,quam octo ſerui humeris ſuis ferebant, iacentibus reſupinis ibidem magnatibus.Martialis: Octophoro ſanus portatur Auite Philippus:Hunc tu ſi ſanum credis Auite, furis. Vt etiam Hexaphorum lectica dicebatur, quæ à ſex miniſtris ferebatur. Martial.lib.2.Laxior hexaphoris tua ſit lectica licebit. De hac intellexiſſe uidetur Iuuenalis ſcribens: - Quum iam ſexta ceruice feratur,Hinc atque inde patens.

Plauſtrum, currus dicitur,in quo palàm eſt,& patẽs quicquid uehitur. Vnde tracta eſt origo nominis. Sũt qui Ploſtrum dicant, propter cognationem, quæ eſt inter au,& o, ut Aula & Olla:Lautus,pro Lotus:& contra Auſculum,pro Oſculum: Cantes, pro Cotes. Propterea Veſpaſianus (ut eſt apud Tranquillũ) quum uideret Florum uelle emendare conſuetudinem priſcorũ uocabulorum,& Plauſtrum dicere,quum prius Ploſtrum diceretur,die poſtero Flaurum ſalutauit. Horatius Ploſtellum dixit lib.2.Ser.ubi ait:Aedificare caſas,ploſtello adiungere mures.

Burdones fuerunt uehiculi genus, unico homini ferendo idoneum.

Lectica frequentiſsimum fuit apud priſcos uehiculum,quo nobiles uiri & fœminæ utebantur. Integebatur uelis, oculos à puluere,Sole,& uentorum flatu defendentibus: quorum aliqua erant denſiora,ad arcendam pluuiam,grandinem,& alios rigores hyemis.Erat duorum capax:ea tamẽ unicus homo quandoque ferebatur.Suetonius de Nerone:Matris ſæpe Lectica per publicum ſimul uectus eſt: Ei ſuccollabant deni duodeniq; ſerui, quibus longo in itinere uicarium in laborem alii ſuccedebant: conficiebãturq; eo uectationis modo & longa ſimul,& inquieta,&

ta,& quàm libuiſſet accelerata itinera. Seneca:Nõ faciet te beatum turba ſeruorum lecticam tuam per itinera urbana aut peregrina portantium. Iuuenalis:Namq; facit ſomnum clauſa Lectica feneſtra:Diminutiuũ eſt Lecticulã.Sueto. in Auguſto:A cœna in lecticulam ſe lucubratoriam recipiebat. Lecticarii dicuntur ſerui, qui dominum in lectica portant.Idem in Caligula:Ac primum tumultum Lecticarii cum aſſeribus in auxilium accurrunt.Curtius ait Alexãdrum Magnum crure uulneratum,uſum fuiſſe Lectica militari in expeditione.

Fuit & Staticulum uehiculi genus,ut oſtendunt Plinii uerba lib.34. ſcribentis:Cœpere inde Eſſeda & uehicula & petorita exornari. Simili quoque modo ad aurea & argentea ſtaticula luxuria peruenit.

VASORVM DIVERSA GENERA.

AMphithetum fuit poculi genus,ita factum,ut quauis ex parte poſitum ſtaret, nullumq́ue certum haberet fundum. Hinc ſumptum eſt adagium:Ex amphitheto bibiſti,in eum,qui liberius potaret, ac meracius.

Ahenum uas eſt ære factum.Horatius: Sub noctem gelidã lignis calefactat ahenum. Virg. Aut foliis undam tepidi deſpumat aheni.

Ampulla uas erat olearium,quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis:Hippias prædicauit ampullam quoque oleariã (quam geſtabat)ſemet ſibi fabricatum. Hoc genus uaſis turgidum erat & uentroſum. Hinc Horatius in Arte ampullas uocat uerba turgentia,ubi ait: Proiicit ampullas & ſeſquipedalia uerba. Suetonius in Domitiano, Ampullã accepit pro uaſe uitreo, ubi ait: Quoties otium eſſet,alea ſe oblectabat, etiam profeſtis diebus, matutinisq; horis,ac lauabat de die: prandebatq; ad ſatietatem,ut nõ temere ſuper cœnam præter Martianum malum, & modicam in ampulla potiunculam ſumeret.

Amula uaſculum erat, quo ferebatur aqua Luſtralis cauſa religionis & expiandorum ſcelerum. Sumpſitq; nomen ab amoliendis, id eſt auferendis malis. Vnde & Amuletum remedium aduerſus inuidiam,& ueneficia uocabatur.

Ancæſa dicebantur ab antiquis uaſa cælata, à circuncidendo.Quæ ſignis erant aſperſa,uocabantur Anaglypha.

Ariſtophorum dicitur uas, quo prandium defertur. Latine uocatur Diſcus.

Armillum, uas erat uinarium, aptum ſacris: ita dictũ, quòd armo, id eſt humero deportaretur. Varro apud Nonium: Etiam pocula, quæ uocant capulas & Capides, quod eſt poculi genus: item armillum, quod urceoli genus uinarium.

Amphora uas eſt uinarium, quod qui ferunt, uocãtur Amphorarii. Horat. in arte: – Amphora cœpit Inſtitui, currente rota, cur urceus exit? Martialis: Amphora non meruit tam pretioſa mori. Reperio etiam Amphoras dictas fuiſſe de uaſis aut foricis excrementitiis. Monumẽtis enim proditur, Romę in Angiportis & angulis uicorum amphoras fuiſſe collocatas, in quibus tranſitores ebrii & uinolenti meiere ſolebant. Quod indicat Caius Titius Lucilii coætaneus, in oratione, qua legem Faniam ſuaſit: Dum meiunt (inquit) nulla eſt in angiportu amphora, quã non impleant, quippe qui ueſicam uini plenam habeant. Ad hoc faciunt uerba Suetonii ſcribẽtis Veſpaſianum nouum, ſordidũq; tributum reperiſſe, pro amphoris in urbe reficiendis, quibus ueſicæ commeantium exonerarentur.

Achana uas erat, quo recondebantur eorum cibaria, qui ad Theorias, id eſt rem diuinam Delphos mittebantur.

Amphotum uas erat utrinque anſatum.

Aconita Græcis dicuntur uaſa non illita, quæ calido diluta humore aquam in ſe trahunt.

Alabaſter, ſeu Alabaſtrum, dicitur perlucidum marmor, quo antiquitus uaſa fiebant unguentaria. Interdum tamen pro ipſo uaſe capitur. Martialis lib. 11. Quod Coſmi redolent alabaſtra, fociq; deorum. Cicero libro 2. Quæſt. Acad. Quibus etiam alabaſter plenus unguenti putere uidetur.

Ariſanas, Ariſteras, & Aryſtichos pro cyathis inueniri ſcribit Cælius, facta ab hauriendo nomenclatura.

Exantlare. **Antlia** uas eſt hauriendis aquis idoneum. Hinc Exantlare uerbum, id eſt haurire. Mart. lib. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

Bacchar uas eſt uinarium, quod & Baccharum dici poteſt, à Baccho ut etymum docet.

Eſt & **Bacchium** nomẽ uaſis uinarii, quo in ſacrificiis Bacchi utebantur.

Baſcauda, uas fuit peregrinum, & Britannis peculiare, Mart. Barbara de pictis ueni Baſcauda Britannis, Sed me iam mauult dicere Roma ſuam.

Batris uas eſt lõgo manubrio, quod **Trullã** nõnulli uocãt.

Eſt & **Batiola** nomẽ uaſis. Plaut. apud Nonium: Batiolam auream octo pondo habebat, accipere noluit.

Brochus, uas eſt uinarium, Gallis peculiare, deorſum uerſum rotundum & capax, ſurſum uerſum uerò anguſtum. Brochus (inquit Budæus) uas fundendo uino accommodatum, implendis deplendisq́; culeis & uaſis conditoriis.

Carcheſium poculum erat forma procera, & circa mediã partem compreſſa, anſis à ſummo ad infimum pertingentibus. Nomen & formã accepit à ſimilitudine cuiuſdam nauigii: Nã mediam ueli partẽ Carchelon, ſummam uerò Carcheſium uocabant ueteres. Macrobius ait, Carcheſium poculum Græcis tantummodo fuiſſe notum. Cui hac in re non eſt adhærendũ: nam Liuius Andronicus, Latinorum poëtarum uetuſtiſsimus, hoc uerbo uſus eſt, ubi ait: Florem antlabant liberi ex Carcheſiis. Pherecides apud eundem Macrobium ait, Iouẽ Alcmenæ pretiũ concubitus Carcheſium aureũ dono dediſſe. De Carcheſiis Virg. Cape Meonii Carcheſia Bacchi, Oceano libemus, ait. Idem: Hic duo rite mero libans Carcheſia Baccho.

Ciboria propriè dicuntur Colocaſię folia, in quorum ſimilitudinem pocula facta, idem traxerunt nomen. Horat. libro 2. Car. Obliuioſo leuia Maſsico Ciboria exple.

Concha ab eodem Horatio pro uaſe ponitur, ubi ait: Funde capacibus Vnguenta de conchis.

Cacabus appellatur uas, in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit à ſono, quem ſupra ignem poſitus facit. Apitius: Capita porrorum ſimul elixabis in Cacabo nouo, ut aqua ad tertiam deferueat.

Cadus uas eſt uinarium, quo uinum ipſum cõditur. Virg. in Coppa: Eſt & nappa cado nuper diffuſa picato. Ouidius lib. 5. Faſt. Promit fumoſo condita uina cado. Ruſtici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutiuũ eſt **Cadiſcus,** ſignificatq́; uaſculum, quo ſuffragia colligũtur.

Calathus uas eſt uimineum, in quo mulieres ſuos fuſos, & penſa reponunt, aut uiolas. Vnde Virgil. de Camilla: - Nõ illa colo, calathis'ue Mineruæ Fœmineas aſſueta manus. Idem in Buc. - Tibi lilia plenis Ecce ferũt nymphæ calathis. À calathus fit diminutiuum **Calathiſcus** eiuſdẽ ſignificationis cũ primitiuo. Catullus: Vellera uirgati cuſtodiebãt calathiſci. Politianus in Ru. Aut ciſta exportant aut raſilibus calathiſcis.

Caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nã

Caldam, ueteres calidam aquam dixerunt.

Calix uas eſt uinarium, licet Varro dictum uelit ab aqua calida, quā ueteres in eo bibebant: cõuiuiis enim antiquitus Calida & frigida adhibebantur. Iuuenalis: Calidæ gelidæq; miniſter. De Calice Horatius lib. 4. Prodat perſpicuus ne duo uina calix. Interdū Calix accipitur ꝓ uaſe, ĩ quo legumina coquũtur. Oui. li. 5. Faſt. Stāt calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

Calpar uas eſt fictile ſeu dolium. Varro apud Noniū: Quia antequam nomen dolii prolatum, quum etiam id genus uaſorum Calpar diceretur.

Caniſtrum, ſeu Caniſter, dicitur Ciſta, ſeu fiſcella contexta uimine. Ouid. lib. Metamor. 8. Prunaq; & in patulis redolentia mala caniſtris.

Cantharus proprium eſt Liberi patris poculum. Virgilius de Sileno: Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Nomē autem ſumpſit à ſimilitudine nauigii eiuſdem nominis: Nam Cantharum nomen eſſe nauigii oſtendit Macrobius, ex Menandri teſtimonio.

Capis capidis, nomen eſt poculi, dicti à capiendo. Diminutiuum eſt Capidula. Hac dictione uſus eſt M. Cato.

Ciſta uas erat myſticum, quo utebātur in ſacrificiis Bacchi, Catul. Pars obſcura cauis celebrabāt orgia ciſtis. Nūc pro capſa capitur, aut uaſe negotiatorio. Iuuenalis: Iamq; uetus Græcos ſeruabat ciſta libellos. Hinc Ciſtifer Mercenarius dicitur. Martia. lib. 5. Nupſiſti Gellia ciſtifero. Diminutiuū eſt Ciſtella, capiturq; pro uaſe, quo ſuffragia populi in creādis magiſtratibus, legibusq; ferēdis colligebātur. Cice. ad Heren. Saturninus legē ferre cœpit, collegæ intercedere: ille nihilominus ciſtellā detulit.

Capſa, à capiendo dicitur, ſignificatq; loculamētum ſeu uaſculum, quo aliquid includitur. Diminutiuum eſt Capſula.

Capſaces, capitur pro Lecytho & oleario uaſe. Cyprianus lib. 2. Epiſt. Fidelia farris non deficiet, & capſaces olei non minuetur.

Capula, uas eſt uinarium, quo utebantur ueteres. Anſatum erat, & manu facilè capiebatur: unde inditum nomen. Varro: Capis & minores Capulæ à capiendo nominantur, quòd anſatæ ſint. Eſt & aliud eiuſmodi, quod Capiſterium, dicitur.

Caprunculum, uas eſt fictile, detorto à capacitate etymo.

Carthallum, Hieronymus in Deuteronomio poſuit pro caniſtro. Tolles (inquit) de cunctis frugibus tuis primitias, &

pones

pones in Carthallo.

Corbis, ciſta eſt uiminea, qua utuntur meſſores. Propertius lib. 4. Corbis in impoſito pondere meſſor eram. Cicero in oratione pro Seſtio: Meſſoria ſe corbe contexit. Diminutiuum eſt Corbula. Cato dicit Corbulas amerinas quatuer uillico neceſſarias eſſe. id eſt, ex amerina ſalice contextas. Fuit enim Ameria urbs Vmbriæ, quondam ſalicibus ferax: unde Verg. Atq; Amerina paret lentæ retinacula uiti.

Catinus, ſeu Catinum, uas dicitur, in quo iurulentum aliquid ad eſcariam menſam reponitur. Horat. lib. 2. Sermo. Anguſtoq; uagos piſces urgere Catino.

Chytra, ſeu Chytron, Latinè dicitur olla. Idem ſibi uolunt Chytrapos, & Chytrapida.

Ciſsimbium, dicitur ligneum poculũ ex hedera, quod Homerus Cyclopi ab Vlyſſe datum ſcribit. Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrob. meminerunt.

Clepſydra, dicebatur uas uitreum modico foramine pertuſum, horas dimetiens, in cuius fundo erat canalis guttatim aquã emittens. Nunc Clepſydras pleriq; uocãt ea uaſcula multis ſubter foraminibus pertuſa, quibus æſtiuo tẽpore horti irrorantur.

Coculum, uas æneum aptum actionibus. Plautus: Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. Marcus Cato utitur.

Colum, uas eſt uinarium, contextum uiminibus, dictum à colando. Verg. Colaq; prælorum fumoſis diripe teſtis.

Cophinus, Græca eſt dictio. Corbem Latinè interpretatur Priſcianus. Iuuenalis Saty. 3. Iudæis quorũ Cophinus, fœnumq;, ſupellex.

Cotyla, uas eſt aptum bibendæ aquæ aut uino, quo Diogenem uſum fuiſſe ferunt. Capit autem ſex uncias. Martialis lib. 8. Poſthunc in Cotyla raſa ſelibra data eſt. Capitur etiam Cotyla pro manus concauitate. Cotyla animalia dicuntur garrula.

Crateram, Nonius ait eſſe uas uinarium: Craterem uerò olearium. Ego differentiam hanc credo nihili fieri ab autoribus. Verg. Crateras magnos ſtatuunt & uina coronant. Idem: Craterasq; duos ſtatuam tibi pinguis oliui. Ouid. 2. Faſt. Coruus inauratum pedibus cratera recuruis Tollit. Rariſsimè Cratera fœmineum reperitur, ſi reperiatur.

Creterra, uas eſt aptum hauriendæ aquæ, nos ſitulam uocamus. Neuius apud Nonium: Vidimus præter amnem creterris ſumere aquam ex ponte.

Cucumæ, uaſa ſunt ænea ad calefaciendam aquam. Ambroſius: Dii tui aut ærei ſunt, ex quibus Cucumæ melius fiunt ad uſus hominum.

Culigna, uas eſt potorium. Cato: Culignam in fœnogræco ponito, ut bene oleat. In eo uinum tantum reponebatur.

Cumera, uas eſt frumẽtarium, ſeu quo frumenta reconduntur. Horatius libro 1. Sermo. Cur tua plus cumeris laudes granaria noſtris.

Cuppæ, dicuntur maiora uaſa ex ligno ad condiendum uinum, in quibus uinitores pedibus primum uuas calcant. Lucanus lib. 4. Nanq; ratem uacuæ ſuſtentant undiq; cuppæ.

Cyathiſſare. Cyathus, paruum eſt poculum uinarium. Hinc Cyathiſſare Plautinum uocabulum, id eſt, bibere. Stare ad cyathum, dicuntur pincernæ & prægustatores, qui principibus uinum præministrant. Hora. Puer quis ex aula capillis Ad cyathum ſtatuetur unctis? C. Memmius obiecit Iulio Cæſari, quòd ad cyathum & uinum Nicomedi ſtetiſſet. Autore Tranq.

Cymbium, poculum eſt uinarium à cymbæ ſimilitudine nuncupatum. Alii Cymbium per ſyncopam dictum putant, quaſi Cyſſimbium, ut eſt apud Macrobium. Varro apud Nonium: Item erant (inquit) uaſa uinaria, ſicut cymbium. Aquilinæ pateræ, gutti, Sextarii. Eſt tamen Cymbium lactis quoq; poculum. Verg. Inferimus tepido ſpumantia Cymbia lacte.

Croſſus, uas eſt, cui oleum & unguenta imponuntur. Plutar. in Ariſtide: Subſequũtur lactis & uini libationes in amphoris: Olei quoq; ac unguẽti Croſſos liberi adoleſcentes deferũt.

Cyrtum, uas eſt piſcatorium, quod in alueorum anguſtiis terræ infigitur, ut eò ſe intromittant piſces.

Cottabus, uocatur phiala ſeu peluis ænea. Interdum capitur pro genere potionis.

Cirnea, uas eſt uinarium. Plautus in Amphitryone: Cadus erat uini, inde impleui Cirneam.

Cululli, calices erãt fictiles, quibus pontifices uirgineſque Veſtales in ſacris utebantur. Horat. lib. 1. Carm. Diues & aureis Mercator exſiccet Culullis Vina. Idẽ in Arte: Reges dicuntur multis urgere culullis, Et torqre mero, quẽ perſpexiſſe laborãt.

Crataniſon, Cranion, Cylichnides, pocula ſunt apud Cælium. Apud Lacones fuit Cothon. Vnde Acratocothonas uocant merum ubertim haurientes. Et ebrietas Cothoniſmus dicitur. Sunt & Cononiæ, de artificis nomine.

Cypell

Cypellum dicitur à Græcis poculum ad interna proclinatum. Vocatur & **Amphicypellum,** uelut undique intrò inflexum.

Depeſta, fuit poculi genus, quo utebantur uetuſtiſsimi.

Diota, uas erat fictile, & utrinq; anſatum, aptiſsimum ſeruãdo uino. Hora. lib. 1. Car. Atq; benignius Deprome quadrimum Sabina O' Thaliarche merum diota.

Diſcus, uas eſt eſcarium, in quo reponuntur carnes & alia cibaria. Apul. Cœnarũ reliquiis diſcus ornatus. Capitur etiam pro ludo & rotundo lapide, quem in ſublime iaculabantur iuuenes. Ouid. lib. 10. Splendeſcunt, latiq; ineunt certamina diſci, Quem prius aërias libratum Phœbus in auras Miſit, & oppoſitas diſiecit pondere nubes.

Dolia (inquit Nonius) uaſa ſunt grãdia, in quibus uinũ recõditur. Cato de re Ruſt. Eos cõculcatos in dolia picata indito.

Decemmodiæ & Trimodiæ, uaſa ſunt ruſtica, quibus ruſtici in ſerendo frumento utuntur. His uocabulis utitur Columella.

Fiſcina, uas eſt uimineum, aut iunco textum. Plinius: Frondarias fiſcinas quatuor implere fundatorem iuſtum eſſe autumat. Eſt autem propriè uaſculum illud, quo exſiccantur caſei. Vergilius in Coppa: Sunt & caſeoli, quos iuncea fiſcina ſiccat. Diminutiuum eſt Fiſcella, itidem uaſculum uirgulteum ſignificans, quo lac colatur, dum caſeus imprimitur. Verg. Et gracili fiſcellam texit hibiſco. Tibullus lib. 2. Tunc fiſcella leui detexta eſt uimine iunci. Vtraque etiam dictio capitur pro uaſe, in quo maioris ſummæ pecunia reponitur. Aſconius: Sportæ, Sportulę, & Sportellæ nummorum ſunt receptacula. Et Sacci, Sacculi, & Saccelli, Crumenæ, Manticæ, & Marſupia. Item Fiſci, Fiſcinæ, & Fiſcellæ.

Fideliam, Nonius ait uas eſſe Samium ad plurimos uſus. Plautus in Aulularia: Mulſi cõgialem plenam tibi faciã fideliã.

Frixorium, dicitur ſartago, in qua quid frigitur. Nomen à ſono deductum.

Futis, uas erat aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur.

Guttus, poculum erat, quo in ſacrificiis utebãtur, quòd fortè oris eſſet anguſti, & guttatim diſtillaret. Plin. lib. 16. cap. 39. Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe, præter guttum faginum, quo ſacrificaret.

Gabatæ,uaſa erant concauata,in quibus reponebantur pulmentaria & edulia. Mart.lib.7.Tranſcurrunt Gabatæ, uolantq; lances,Has uobis epulas habete lauti.

Gutturnium, uas eſt gutturoſum, ex quo aqua guttatim manat ad lauandas manus. Fluit autem ſtillatim propter otis anguſtias.

Gaſter,genus eſt uaſis.Gaſterium dixit Ariſtophanes:Quali eſſet forma,non reperi.

Hydriam, Latinè uocamus urnam aquariam.Budæus:Lagena uas eſt ea forma, qua hydriæ fictiles hodie à Bellouacis importantur.

Heracleum,dici uolunt poculũ,in quo enauigauerit Hercules, ac eſſe Solis proprium.In eo genere ſunt Ethanium & Hemitomus. Fuit & Holmon, poculi genus Ceratio ſimile.

Iſthmus,poculum erat Cypriis peculiare,teſte Cælio.

Linter, genus eſt dolii ruſticani.Tibul.lib.1.Aut mihi ſeruabit plenis in lintribus uuas.Eſt etiam lignum cauatum inſtar nauiculæ.Vnde & pro naui ſolet accipi.

Lanx,uas eſt latum & rotundum, minus excauatum quàm patina. Apta erat lanx rebus diuinis. Vergil.lib.2.Georg.Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Capitur etiã pro uaſe eſcario.Iuuenalis:Aſpice quàm magno diſtẽdat pectore lancẽ.

Laſanum, uaſculum eſt ad euacuandum uentrem. Horat. Te pueri Laſanum portantes Oenophorumq;.

Lebetes, dicuntur uaſa ænea apta coquendis carnibus, aut aliis rebus. Ouid.lib.12. Et prima pocula pugna Miſſa uolant, fragileſq; cadi, curuiq; lebetes.Verg.lib.3.Aen.Ingens argentũ, Dodonæoſq; lebetes.

Larcos,uas eſt,in quo feruntur carbones.

Lecythus,uocatur ampulla olearia.Hinc prouerbium:Lecytho pinguior. Hiero.lib.3.Reg. Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei non eſt imminutus.

Lepiſta,uas eſt ampullę ſimile.Varro de uita patrum apud Nonium:Aliqui uendıtant oleum,Lepiſtæ etiam nunc Sabinorum fani,pauperioribus pleriſq; aut fictiles ſunt,aut æneæ.

Luter,uas eſt,quo diluitur uinum,& immiſcetur aqua.Hieronymus in Iouinianum utitur.

Labrum,uas eſt aptum balneis & thermis.Dictum à lauando.Cicero in Epiſto,Labrum ſi in balneo non eſt,fac ut ſit.

Læbaſium,

Læbaſium,& Lesbium, Cælius reponit inter pocula,& Lycíurges inter phialas.

Lagena,uas eſt fictile,ad formã hydriæ:à tereti enim collo diſtenta laxitas ſenſim ad imum gracileſcit.Mart.Nulla catenatis pila eſt præcincta lagenis.

Malluuium,ſeu malluuiæ,uas eſt,in quo lauantur manus.

Manſiſterna,urceus eſt aquarius. Plaut.Effer mãſiſternam cum aqua foras.

Matella, uas eſt urinarium, & in quod emittitur lotium: Mart.lib.10.Diſperream ſi tu Pyladi præſtare matellam.Dignus es,aut porcos paſcere Pirithoi.Diminutiuũ eſt Matellio,eiuſdem ſignificationis.Varro: Poſtularet Trulleum,matellionem, peluim.Mergus,mergoris, nomen eſt uaſis à mergendo dicti: Capitur fortè pro ſitula.

Metreta, nomen eſt menſuræ. Interdum accipitur pro amphora uinaria,ſeu alio uaſe. Martialis libro 5. Plurimus Hiſpanas mittet tibi nauta metretas. Iuue.Saty.3. At hic tignum capiti incutit,Ille metretam.

Miſtarius, uas quo uinum aqua miſcebatur. Lucil. Vrceus aut gemina longus miſtarius urna.

Mortarium, uas eſt in quo aliquid tunditur piſtillo.Plaut. in Aul. Cultrum,ſecurim,piſtillum,mortarium,quæ utenda uaſa ſemper uicini rogant. Aquam in mortario tundere: adagium eſt de inani opera.

Mulctra quandoq; capitur pro uaſe in quo mulgetur.Verg. lib.3.Georg.Quàm magis exhauſto ſpumauerit ubere mulctra, Læta magis preſsis manabunt ubera mammis.

Metaniptrum, calix erat, quo poſt cœnam utebantur ueteres, ubi lauiſſent.

Maſtus, à Paphiis nuncupatur poculum.

Matallides quoq; eiuſdem ſunt uſus.

Naſſa, uas eſt piſcatorium, quo quum intrauit piſcis; egredi nequit. Cic. ad Atti.lib.15. Ex hac naſſa exire conſtitui,non ad fugam,ſed ſpem mortis meliorem.

Naſiterna, uas eſt aquarium, anſatum,ac patens. Varro de Re ruſtica: Vt ex ære ahena,urceos,naſiternam faceret.

Natium, uas eſt breue & latum. Calepinus ait,aliter dici Situlum barbatum.

Neſtorida,Cælius ait poculum fuiſſe, quo ſit uſus Neſtor.

Obba,genus eſt poculi.Ponta.in Leppidina:Obbam lactis,

& hæc fumanti farta caniſtro.

Oenophorum, uas eſt uinarium, aptum ferendo uino, ut Græca compoſitio docet. Iuuenalis: Tandem illa uenit rubicũdula totum Oenophorum ſitiens.

Olla, genus eſt uaſis. Varro: Cato ait uuam uimineam in ollis commodiſsimè condi. Plinius lib. 34. Quidam in ollis fictilibus tuſam urunt, ac lauant in mortariis, poſtea ſiccant. Aula in eadem ſignificatione poteſt accipi. Vnde Plautinæ Aulularię inditum nomen.

Orca uas eſt capaciſsimum, Hiſpanis peculiare, quo ſalſamẽta, uinum, & oleum, & ſalgama condebantur. Nomen traxit ab Orcæ marinæ ſimilitudine. Perſius: Anguſtæ collo non fallier orcæ. Item Varro apud Nonium.

Oxybaphum, dicitur uas acetarium. Cratinus poſuit pro poculo.

Onyx, calix erat ligneus.

Patella, uas eſt latum & aptum condendis obſoniis. Horat. libro Epiſt. Nec modica cœnare times olus omne patella.

Peluis, uas eſt aquarium, in quo propriè pedes lauantur, quamuis etiam dicatur de aliis rebus.

Perſillum uas erat picatum, in quo ſeruabantur unguenta.

Phiala, uas erat uinarium, aut aquarium. Iuuen. Saty. 5. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Conflabatur enim auro. Noſtri Phialas uocant uaſa uitrea, in quibus acetum, aut aliquid ſimile reconditur.

Patera, poculum eſt latum ac patens. Vergil. lib. 4. Aen. Ipſa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

Patina, uas eſt in quo dapes elixæ & iurulentæ feruntur ad menſam: à patendo, ut liquet.

Pelluuium, ſeu Pelluuia uas quo lauantur pedes, à perluendo.

Poculum uas quo bibitur. Virg. Pocula bina noua ſpumantia lacte quotannis. Idem libro 2. Georg. Pocula ſi quando ſęuæ infecere nouercæ. Diminutium eſt Pocillum. Plautus: Tecum unà poſtea, tecum æque pocilla potites. Hinc Pocillatores dicuntur pincernæ.

Pollubrum, uas aquatile ad lauandas manus. Fabius Pictor apud Nonium: Aquam manibus dato, pollubrum ſiniſtra manu teneto.

Præferriculum, uas erat æneum ſine anſa, & patens, quod

in ſac

in ſacrificiis ſolebant præferre.

Pſycter, uas eſt ad uſum menſæ celebre, teſte apud Cælium Polluce. Ipſum refrigerandi commoditatibus deſtinatum erat. Pſycteres tamen Nicãder poſuit pro umbroſis locis. Plutarchus pro uaſe, in uita Alexandri magni: Glaucum medicum (inquit) in Theatro nactus abſentem, caprum prandit aſſatum, & ingentem uini Pſycterem hauſit.

Pyrſophorum, uas eſt grandius, cui ſuccenſa imponuntur ligna. **Podoniptrum**, uas eſt, in quo pedes lauantur: unde & uocabulum inditum à Græcis.

Panathenaicum, nomẽ eſt poculi, apud Poſsidoniũ, quo etiam in genere ſunt Pellicæ.

Pellæ, ſeu Pellides, uaſa ſunt quibus excipitur lac, dum mulgetur.

Inter pocula etiam numerantur **Priſtis**, **Prochytis**.

Panaria, dicuntur uaſa uiminea, quibus panes inferuntur ad menſam. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria, cãdidasq; mappas Subuectant, epulasq; lautiores. Diminutium eſt Panariolum. Mart. Cum panariolis tribus rediſti.

Paropſis uas eſt eſcarium. Mart. Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Alecem.

Quallus uas eſt uimineum, per quod uinũ è prælo guttatim defluit, quũ calcatur uua. Verg. Tu ſpiſſo uimine quallos, Colaq; prçlorum fumoſis diripe tectis. Capitur etiam Quallus pro calatho, in quo uirgunculæ ſuos reponunt fuſos.

Rhytium uas eſt lunari ſpecie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

Sympiuium uas erat uinarium, quo utebãtur in ſacrificiis. Iuuen. Sat. 6. Sympiuium ridere Numæ, paruumq; catinum.

Sagana dicitur uas in quo aliquid teritur. Nomen eſt etiam ueneficæ apud Horatium.

Salinum, uaſculum eſt in quo ſal reponitur, ad menſæ uſum aut ſacrificia. Horatius: Viuitur paruo bene, cui paternum ſplendet in menſa tenui Salinum. Perſius: Purum & ſine labe ſalinum.

Sartago dicitur patella, in qua caro frigitur: aliter uocatur **Frixorium**. Hieronymus: Iuſsit ignem admoueri, & adhuc ſpirantem torreri in ſartagine.

Scaphium, uas eſt excrementitium, & ad recipiendam corporis fęcem. Aliter uocatur **Matella**. Iuuenalis Saty. 6. Et ride

poſitis ſcaphium quum ſumitur armis. Capitur quandoque prò omni uaſe lati orificii. Lucretius lib. 6. Et ramenta ſimul ferri, furere intus ahenis In ſcaphiis.

Scyphus uas eſt potorium Herculi dicatum, quo ueteres in conuiuiis & ſacrificiis utebantur. Cælius ait, Scyphos quaſi Scythos, à Scythis populis, quibus frequens eſt ebrietas. Hinc Scythiſſare, id eſt inebriari. Inter Scyphos laudantur in primis Bœotii, quibus Hercules primum in expeditionibus uſus eſt. Deinde Rhodiaci, ſequentibus Syracuſiis. De Scypho Verg. Et ſacer impleuit dextram ſcyphus.

Scythiſſare.

Scutra, ſeu Scutula, uas eſt forma rotunda, aliquanto minor diſco. Martialis accepit pro uaſe octo unciarum libro 8. dicens: Beſſalem ad ſcutulam longo peruenimus æuo. Nos etiam Scutellam dicimus.

Scutriſca uas eſt itidem rotundum, quod à ſcuta uidetur deduci. Conſule Catonem de re Ruſtica.

Seria, uas eſt oblongum & fictile. Liuius: Et in uico hiſtrio, fontem tanta ui aquæ fluxiſſe, ut ſerias, doliaq́; (quæ in eo loco erant prouoluta) uelut impetus torrentis tulerit.

Sitarchia, uas eſt repoſitorium cibi. Hieron. lib. 1. Regum: Panis deficit Sitarchiis noſtris, & Sportulam non habemus.

Situla ciſta erat, qua ſuffragia populi colligebantur in creandis magiſtratibus, legibusq́; ferendis. Dicimus & Sitella. Cice. pro Cornelio: Neq; maius eſt legere codicem, quum intercedatur, quàm ſitellam ipſam ipſo cum interceſſore deferre. Situla etiam capitur pro uaſe, quo aqua hauritur. Plautus: Si hanc ſitulam accepero, omnem illi puteo animam intertraxero.

Sporta, ſeu Sportula, uas eſt uimineũ, caniſtro nõ diſsimile. Aliter poteſt uocari **Corbis**. Salluſtius lib. Hiſtor. E muris canes Sportis demittebant. Capitur etiam pro diſtributione pecuniæ in populum, aut cibis ipſis qui diſtribuebantur. Iuuen. Sat. 1. -Nunc ſportula primo Limine parua ſedet.

Suturnium urceolus eſt, ſeu guttus, ex quo aqua in pelluuium diſtillat.

Sytropes Sytropedis, uas eſt fictile tribus fultum pedibus.

Strigilecula eſt genus uaſis. Apuleius: Iuxtaq; honeſtam ſtrigileculam recta faſtigatione clauſulæ flexa tribulatione ligulæ, ut & ipſa in manu capulo, &c.

Solium, uas erat, quo lauabantur, qui nolebant in thermis ſudare. Factum eſt olim tanto ſumptu, ut eſſet argenteum, quo mulier

mulieres lauabantur. Martialis libro 2. Zoile quid ſolium ſubluto podice perdis.

Syriſcum uas erat plexile,in quod coniiciebantur fici.

Seleucides Athenæus pro poculis poſuit.

Stamnium à Polluce numeratur inter uaſa uinaria.

Sinum,uas erat ſinuoſum,aptum condendo lacti. Verg.Sinũ lactis,& hæc tibi liba Priape quotannis.

Syntheſis, uas eſt fictile,ex diuerſis uaſis compoſitum. Statius lib. 4. Syl. Vnam mittere ſyntheſin quid horres Alborum calicum,atq; cacaborum?

Tepidarium uas eſt,in quo aqua temperatur.

Tinnia apud antiquos uaſa fuerunt uinaria.

Triental uas eſt,tertiam partem ſextarii capiens.

Trua,ſeu diminutiuum Trulla,genus eſt uaſis,dictũ à terẽdo. Eo uaſe aqua fundebatur in lauatrinam. Fiebat Trulla ex ære Corinthio, & argento. Martialis poſuit pro Scaphio lib. 5. dicens:Clinicus Herodes Trullam ſubduxerat ægro. Horatius pro uaſe potorio,dicens: Qui Veientanum feſtis potare diebus Campana ſolitus Trulla,nappamq; profeſtis.

Trulleum uas eſt latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Nonium:Itaq; ea ſibi modò ponere ac ſuſpendere quæ utilitas poſtularet, Trulleum, matellionem, peluim, naſiternam.

Talarus uocatur calathus,qui cõtexitur uiminibus,in quo coagulatur caſeus.

Thargelus dicebatur olla,in qua percoquebãtur fructuum primitiæ in honorem Apollinis.

Tragelaphum Cælius numerat inter pocula.

Thericlæum poculum eſt uinariũ,in quo bibitur, à Thericle quodam inuentore nominatum. Hinc natum adagium, Thericlæi amicus:in paraſitos,& amicos menſæ.

Vannus fœminei generis,uas eſt latũ & uimine contextũ, quo ſordes à frumentis auferuntur. Alii cribrum cereale uocant. Columella: Ipſæ autem ſpicæ melius fuſtibus tunduntur, uannis expurgantur.

Vrna uas eſt fictile,quo hauritur aqua. Pontanus:Non riui crepitantis opem non fictilis urnæ. In urna etiam quandoq; uinum & oleum reconduntur. Cato de re Ruſtica: Vrnæ olcariæ, urcei aquarii,uinariæ urnæ, & alia uaſa ænea Capuæ. Dicimus etiam Vrnarium. Teſtis apud Nonium Varro.

Vrceus uas, quo aqua effunditur in urnam. Diminutiuum eſt Vrceolus. Cato de re Ruſtica, de hoc & aliis compluribus ſic ait, Itẽ in cella olearia hæc opus ſunt:Dolia olearia,& opercula, & labra olearia x i i i i. Cõchas maiores duas, & minores duas, Trullas æneas tres, Amphoras olearias duas,urceũ aquarium unum, urnã quinquagenariam unam, ſeſtarium olearium unum, Labellum unum,Infundibula duo, Spõgias duas, Vrceos fictiles urnales duos,Trullas ligneas duas.

VESTIMENTORVM GENERA.

Abolla ueſtis erat tragica & grauiorum perſonarũ.Ea utebantur externi reges: erat enim magni ſplẽdoris & pretii. Martial.lib.4. Cærea quem nudi tegit uxor Abolla grabati. Idẽ lib.8. Neſcit cui dederit Tyriam Criſpinus abollam. Suetonius ſcribit Pompeium quẽdam baculo percuſſum fuiſſe à Caligula, quòd ſpectacula ingreſſus,conuertiſſet omnium oculos fulgore purpureæ Abollæ.De hac Iuuenalis Saty. 3. Atque audi facinus maioris Abollæ.

Adaſus tunica erat ab humeris non conſuta.

Amictorium, indumentum erat pectoris,quo dormientes ſe integebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino,mulieribuſq; maximè in uſu.

Aulæa, teſte Nonio,genus erat ueſtis peregrinæ.Nos Aulæum dicimus uelamen beluatis intextum picturis. Aliter dici poteſt **Peripetaſma, Periſtroma**,& Tapes, ſeu Tapetum. Verg.lib.1.Aeneid. Aulæis iam ſe regina ſuperbis Aurea compoſuit ſponda.

Amphitapæ dicuntur ueſtes,uillos utrinq; habentes.Lucilius apud Nonium: Amphitapæ uillis ingentibus molles, & ſi aliud quid deliciarum.

Arſineum, autore Feſto,ornamẽtum erat capitis mulieris.

Anaxyrim Cælius ait indumentum fuiſſe Perſis peculiare. Nos Pileum dicimus.

Brachialia dicuntur brachiorum tegumenta, ut Tibialia tibiarum. Plinius lib.25.Nec ullo malo medicamento lædi poſſe, aut ueneno(ſi quis in brachiali habeat)arbitrantur magi.

Erat & **Burrhanicum** genus cuiuſdam ueſtis.

Braccha ueſtimentum erat Gallis quondam peculiare.Vopiſcus: Gallicis, inquit, Bracchis ornatus Tetricus in triumphum eſt ductus. Lampridius ait, Alexandrum principem in-

ter militaria ueſtimenta bracchas donaſſe. Hoc etiam utebantur Sarmatæ.

Bardocucullus, ueſtis erat Gallica, unicuiq; tempori idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebant in caſtris, & in agris ruſtici. Lucanus lib. 1. Vrbica Lingonicus, Tyriāthina bardocucullus.

Batrachides, ueſtes erant uiriles & floridæ, quæ nomen traxerunt à colore ranæ, quæ Batrachos Græcè dicitur. Similis propè erat **Bardiacus**, ſed ſine cucullo, id eſt capitis ligamētō.

Birri genus eſt ueſtis Gallicæ, quo capita integuntur.

Cyclas ueſtis eſt fœminea, & in rotunditatem formata. Sidonius ait, pronubam Cyclade honorari, ſicut toga ſenator honoratur. Alexander Romanus Imp. (Autore Lampridio) dicere ſolebat, matronas regias contentas eſſe debere Cyclade, quę ſex unciis auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyra 6. Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in Cyclade. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquillus de Caligula: Sæpe depictas, gemmatasq; indutus Penulas, manuleatus & armillatus in publicum proceſsit: Aliquando ſericatus & Cycladatus.

Cento ueſtis eſt craſſa, uariisq; pannis & partibus conſuta, ad quam alluſiſſe uidetur Horatius in Arte dicens: Purpureus late qui ſplendeat unus & alter Aſſuitur pannus. Iuuenalis Saty. 6. de Meſſalina Imperatrice: Intrauit calidum ueteri Centone lupanar. Nomades, autore Strabone, tentoriis utuntur Centonū inſtar pilo contextis. Centones per ſimilitudinem uocantur carminis genus, ex diuerſis carminibus, & carminum fragmentis, hinc atq; illinc accerſitis, conſutum: qualis eſt Auſonii Cento nuptialis, ex Vergilianis carminibus concinnatus. Hinc natum adagium. Farcire centones: id eſt, commētitiis nugis auditores ludere. Plautus in Epidico, Quin tu, inquit, alium quæras, cui Centones farcias. id eſt, quem tu glorioſis mendaciis expleas.

Calantica, tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clodium: Quum calanticam capiti accommodares.

Caliga, tegumentum eſt tibiarum. Hinc Caligati, caligis induti. Imperator Caligula nomen ſumpſit à caligis, quas margaritis refertas primus portauit. Auſonius: Caius cognomen caligæ cui caſtra dederunt.

Calyptra, genus erat ueſtimenti, quo mulieres integebant ſua capita.

Caltula, ueſtis nomen ſumpſit à Calta herba, ſeu uiola coloris

loris lutei.

Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud Noniũ: Nec capitia,nec ſtrophia,neq; zonas.

Capidulum, idem ſignificat quod capitium.

Caſtula dicebatur palliolum, quo puellæ nudæ infra papillas præcingebantur.Varro:Caſtulam mulier ſumpſerat pro ſucula.Hęc etiã Perizonium,& Præcinctorium appellatur.

Cauſia, ſeu Caſea, tegmen eſt capitis ad calores. Valerius Maximus:Quemadmodum Antigonus caput Pyrrhi texit Cauſia,qua uelatum caput more Macedonum habebat.

Chalaſis tunica erat laxa & muliebris,(uel ut alii malũt)nodus tunicæ muliebris, quo cõnexa circa ceruicẽ tunica ſumitur.

Campeſtre dicitur lumbare,ſeu ſubligar, quo integuntur lumbi.Horatius lib. 1. Epiſt.Penula ſolſtitio, campeſtre niualibus auris.

Chirodita uocatur tunica prolixa, ultra brachia manus operiens. Peculiaris eſt Dalmatarum genti. Eius pannum Galli Dalmaſcum uocant.

Chlamys, dicitur ueſtis militaris pallio ſtrictior, & breuior.Val.Flac.lib.6.Non auro depicta chlamys,non flaua galeri Cęſaries.Plautus ad ornatum militis ait opus eſſe chlamyde, machæra & petaſo. Tranquillus in Tiberio accipit pro ueſte puerili: Munera,inquit,quibus à Pompeia, Pompeii ſorore, in Sicilia donatus eſt,chlamys, & fibula. In Caligula uerò poſuit pro ueſte militari,dicens:Vt ſæpe chlamyde,peltaq;, & galea armatam,& iuxta ad equitantem militibus oſtenderit.Chlamydati dicuntur induti chlamyde. Plautus in Pſeudolo:Quis hic homo chlamydatus eſt,aut unde eſt?

Chlæna ueſtimentum erat, quod aliis omnibus ſuperponebatur.Nos Lænam dicimus.

Colobium, tunica erat ſine manicis, qua utebantur quondam Romani.

Crocotula ueſtis crocei coloris.Plautus:Patagiatam, Caltulam,aut Crocotulam.

Croçoton, genus eſt ueſtis rotundæ,ac fimbriatæ,qua utebantur diuites matronæ.Numeratur à Feſto inter delicatas ueſtes.Hinc adagium natum,Feli Crocoton dare, quum indignis honor exhibetur.

Candys,indumentum erat Perſicum, & regis quidem Haliporphyros. Plutarchus in Alexandro Magno: Nunquam tamen ut

men ut Mœdorum amictum barbarum nimis & ab ſe alienum aſſumeret,induci potuit,ſemper anaxyridas, Candyn, tyaramq; repudians.

Cucullus, ueſtis erat quæ implicabatur collo. Noſtri monachorum geſtamen uocant, quòd relinquere planè ſit nefas. Cucullam tamen dicere malunt fratres heremitani. De Cucullo Martialis lib.10. Pullo Meuius alget in cucullo. Iuue. Saty.6. Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos. Geor. Valla ait breue eſſe tegmen, & uile, quo caput humeriq; ad arcendam pluuiam conteguntur.

Chiton ueſtis erat prætenuis,& ſimplex,quæ fiebat lino. Capitur etiam pro thorace; unde & Homerus Chalcochitonas Achæos uocauit,tanquam æneis præmunitos tunicis.

Conopeum, genus erat tentorii ad culices prohibendos, quo maximè utebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos opeiebant, ne à culicibus infeſtarentur. Propert. lib.3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere ſaxo. Horat.in Epo. Interq; ſigna turpe militaria Sol aſpicit Conopeum.

Cinctus Gabinus toga erat ſic in tergum reiecta,ut lacinia eius reuocata hominem cingeret. Ea utebantur Romani conſules bellum inducturi. Verg. lib.7. Aen. Ipſe quirinali trabea cinctuq; Gabino Inſignis reſerat ſtridentia limina conſul. Porrò Cinctus uirorum erat,Cingulum mulierum.

Cæſitium lintheolum erat purum, & cădidum,ſic dictum, quòd oras haberet circunciſas,autore Nonio.

Carbaſus(inquit idem)pallium eſt quo flumina amiciuntur,aut opulentiæ:Sericeum erat,aut lino tenui. Ver.lib.8. Aen. Eum tenuis glauco uelabat amictu Carbaſus.

Culcitram Nonius ponit inter genera ueſtimentorum. Eſt autem tela illa,ſeu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem ſupponimus,cuiq; plumam inculcamus. Mart. Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma.

Caſiaca nomen eſt ueſtis,qua utebantur Græci milites. Caſianam uocauit Euſtathius,à nomine Caſii montis.

Capyris tunica erat Perſarum manicata.

Calaſiris fuit itidem Perſarum ueſtis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe: Veſtibus amiciuntur lineis circa crura fimbriatis, quas Calaſires appellant, ſuper quas candida ferũt amicula tanquam ſuperiecta.

Maſilienſium erat **Corthæus**, Babyloniorũ **Caunaces**.

Diplithe

Diphthera, paſtoritium erat indumentum ex pellibus. Herodotus ſcribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, quòd aliquando Biblorum, ſeu papyri penuria, pellibus uterentur tum caprinis, tum ouillis. Alio nomine uocatur **Beta**.

Diplois, dicitur duplex pallium, ut dictio monſtrat. Diploidion Cælius numerat inter ueſtes mulierum proprias.

Dalmatica genus eſt ueſtis, quæ à Dalmatis populis (apud quos frequens fuit eius uſus) nomen ſumpſit. Hac dictione uſus eſt Lampridius: Dalmaticatus, inquit, poſt cœnam ambulabat.

Dextrocheria, dicuntur dextrarum manuum ornamenta. Alio nomine uocantur **Dextrariola**. Iulius Capitolinus ſcribit, Maximinum Imperatorem pollice fuiſſe ita uaſto, ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo.

Dorſualia, dicuntur tegmenta, quibus integuntur equi. Iul. Capitol. Proceſſerunt &c.

Endromis ueſtis erat hirſuta & longiore uillo, quibus utebantur in gymnaſio & theatro ad munera arenæ exercenda. Mittebatur autem ex Gallia ob peritiam textorum, qui illic habebantur præſtantiſsimi. Martialis lib. 4. Dona peregrinam mittimus Endromidem. Hæc ueſtis exigui erat pretii, licet à diuitibus tantum uſurparetur: Nam ſoli diuites in gymnaſiis ſolebant exerceri. Idem Martia. Pauperis eſt munus, ſed non eſt pauperis uſus, Hanc tibi pro togula mittimus Endromidem.

Encimbomata, ueſtes erant quædam puellares. Cato de liberis educandis apud Nonium: Vt puellæ habeant potius in ueſtitu chlamydes, Encimbomata & Parnacidas, quàm togas.

Epheſtris à Græcis dicitur, quam milites armis ſuperponũt.

Epitogium dicitur pallium, quod ſuperponitur togæ. Verbum eſt bigenum, ex Græco & Romano compoſitum.

Exomides erant ueſtimenta quædam, quæ aliis tunicis ſuperponebantur. Sunt qui Comicorum fuiſſe putent.

Flammea, erant indumenta capitis, quibus matronæ & nubentes utebantur ad uelandum pudorem in nuptiis. De his uidetur intellexiſſe Seneca: Cui coniugio corpora uelas captiue pudor. Luca. lib. 2. Luthea demiſſos uelarunt flammea uultus.

Forenſia ueſtimenta erant, quibus Romani utebantur in foro. Aliter uocantur togæ forenſes. Suetonius in Auguſto: Forenſia autem, & calceos nunquam non intra cubiculum habuit.

Feminalia, ſeu Femoralia dicuntur feminum ſeu femorum tegumẽta. Femina enim pro femoribus capiũtur. Plinius: Prio-

ribus pedibus femina onerant, propter id natura ſcabra. De feminalibus Sueto.in Auguſto:Hyeme quaternis cũ pingui toga tunicis & ſubucula, & thorace laneo, & feminalibus & tibialibus muniebatur.

Gauſapina ueſtis erat uilloſa,non tamen oneroſa.Martialis:Et dolet,& queritur,ſibi nõ contingere frigus, Propter ſexcentas Baccara gauſapinas.

Galericulum,capitis indumentũ, quo crines operiebãtur. In uſu erat palæſtritis, ne capilli eorũ cæromate contaminarentur.Suetonius ſcribit, Othonem Galericulum capiti propter raritatem capillorum adoptaſſe:ubi Galericulũ accipit pro adulterina coma,quæ ex alienis capillis inſtar galeri compingitur,& ita graphicè capiti annectitur, ut à uera coma internoſci nequeat.De hoc Martia.Ne lutet immundũ nitidos cæroma capillos,Hac poteris madidas condere pelle comas.

Galerus, dicitur capitis tegumentum factum inſtar galeæ. Poëtæ fingunt Mercurium in ferendis Deûm mãdatis uti galero.Claudianus lib.1.de Raptu: - Cyllenius aſtitit ales Somniferam quatiens uirgam,tectusq; galero.

Gabanium, habitus eſt Græcanicus oblongis manicis, quo nunc utuntur pleriq; Itali.

Hemitogium dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota.

Hypotichos dicitur ſubucula, eſtque pontificum. Autore Hieronymo.

Hemidiploidion numeratur inter muliebres ueſtes.

Ianthina dicitur ueſtis uiolacea. Mart. Coccina formoſæ donas & Ianthina mœchæ.

Impluuia,ueſtis erat,qua ſacerdotes per imbrem utebãtur. Varro: Salium quoq; ſereno tempore Impluuia amictum fuiſſe criminabantur.

Induſium ueſtis erat,quæ ſuper ſubuculam induebatur.Induſiatus,id eſt,induſio ueſtitus.

Infulæ,dicebantur faſciæ factæ inſtar diadematum,à quibus utrinq; dependebant uittæ. Verg. - Nec te tua plurima Panthu Labentem pietas,nec Apollinis infula texit.**Infulati** dicuntur infula operti.

Ias,nomen eſt ueſtis apud Herodotum,ſcribentem: In quas quum alia ratione animaduertere non poſſent, ueſtem illarum in Iadem mutauerunt.

Lacerna ueſtis erat militaris,& coccinea. Erãt & Lacernæ albæ apud ueteres, quibus utebantur in ſpectaculis, & ad uſus theatrales. His albentes togas (ut indicat Epigrammaticus) contegebant. De his intellexit Suetonius in Auguſto, dicens: Ne quem poſthæc de cætero paterẽtur,in foro circo'ue,niſi poſitis lacernis togatũ conſiſtere. Plinius lib.16. Statimq́; augent lacernarum pretia. Propertius lib.3. Tu tamẽ iniecta tectus ueſane Lacerna.ubi de militari intelligit.

Læna ueſtimentũ erat,quod ſuperponebatur tunicis omnibus.Vergil. Tyrioq́; ardebat murice læna Demiſſa ex humeris. Græci Epigraphon dixere. Ab huius ueſtis uſu nomen traxerunt Lænates Romani.

Lanetum, genus erat ueſtimenti confectũ ex lana ſuccida.

Latuſclauus, ueſtis erat ſenatorii ordinis inſigne, ut & Calceus lunatus. Tunicæ purpurã Plinius Latum clauũ appellat.Suetonius in Auguſto:Sumẽti uirilẽ togam tunica laticlaui reſuta ex utraq; parte ad pedes decidit. Clauus etiã & Latuſclauus(quod etiã Laticlauiũ dicitur)capitur pro ſenatoria dignitate:ut Ius annulorũ aureorũ,pro equeſtri ordine.Ouidius:Curia reſtabat,claui mẽſura coacta eſt.Tunica laticlaui texi cœpit Plinii tẽporibus,qui latiore clauo Tullum Hoſtiliũ è regibus primum uſum prodidit. Dictus eſt autẽ à textura, qua in mappis uſos fuiſſe docet Martia. Et lato uariata mappa clauo. Ab hoc ueſtimẽto Laticlauii dicũtur ſenatores, & ſenatorũ filii. Suetoni⁹ ĩ Auguſto:Binos plerũq; laticlauios præpoſuit ſingulis alis,

Limbus erat ueſtimentum muliebre,purpuram in imo conſutam habens.Vergil.lib.4.Aen.Sidonia picto chlamydem circundata limbo.

Lumbare,quo integũtur lumbi.Hieronymus:Sicut tu poſuiſti lumbare iſtud ad lumbos tuos.

Leuidenſa genus eſt ueſtis uile, raro tenuiq; textu. Hinc Munus leuidẽſæ,prouerbiali figura dicitur munus minimi pretii.Cicero ad Dolab.lib.9.Epiſt. Sed ego hoſpiti ueteri & amico munuſculum mittere uolui Leuidenſæ, craſſo filo, cuiuſmodi ipſius ſolent eſſe munera.

Maſtrugæ, ſeu Maſtrucæ ueſtes erant Sardis peculiares. Plautus:Maſtrugatus & plenus puluere.

Mollicina ueſtis à mollitie nomen ſumpſit.

Multitia,ueſtes erãt tenues & lucidę & delicatis aptiſsimæ: Fiebant ſerico. Dicebantur autem Multitia, quòd ſuauitate ſua mulc

mulcerent. Iuuenalis Satyra 2. Non facient alii, quum tu multitia ſumas.

Mantile dicitur lintheũ, quo terguntur manus. Verg. Tonſiſq; ferunt mantilia uillis. Dicimus & Mantelum. Plautus: Nec his ſycophantiis, nec fucis ullum mantelum obuiam eſt.

Manicæ, dicuntur manuum tegumenta. Hinc Manicatæ ueſtes, quæ olim probro datæ ſunt, & mollitiei. Verg. Et tunicæ manicas, & habent redimicula mytræ.

Mamillare, indumentum erat ad compeſcendas papillas mulierum mammoſarũ. Martialis: Taurino poteras pectus conſtringere tergo, Nam pellis mammas non capit iſta tuas.

Myoton Armeniorum fuiſſe ueſtimentum dicunt, muris figura uariè ornatum.

Erat & Mandya ueſtimenti genus, quo ſe ut lorica muniebant, Latini Mantellum dicunt.

Nebrides, ueſtes erant uilloſæ factæ pellibus ceruorũ, quibus in ſacrificiis Bacchi utebãtur. Sidonius: Rotat Enthea thyrſum Baſſaris, & maculis Erithreæ Nebridos horrens.

Otho, apud Homerum nomen eſt candidi amiculi ex lana non ex lino, inquit Cælius.

Paludamenta, ornamẽta erant, & inſignia militaria. Ideò quum ad bellum exiit Imperator, Paludatus dicitur proficiſci. Cicero in Piſonem & Gabiniũ: Exierunt duo paludati uulturi. Paludamenta dicuntur à palàm, quòd his induti palàm conſpicerentur. Plinius ſcribit, Coccum fuiſſe dicatũ paludamẽtis Imperatoriis. Licet autẽ bellicum & caſtrenſe Imperatoris eſſet indumentum, paludati tamẽ erant lictores. Liuius: Cum paludatis lictoribus profectus ab urbe Brũduſium uenit. Paludati (ut iam exemplis docuimus) dicuntur paludamentis ornati. Iuuenalis Satyra 6. Cumq; paludatis ducibus præſente marito, Ipſa loqui recta facie, ſtrictiſq; mamillis. Paludamẽtum hodie Cottam armorum uocamus, inquit Budæus.

Penulæ, ueſtes erant ſeruorũ, & pauperiorũ. Optimæ texebantur ex lana Appula. Ea utebãtur ad arcendã pluuiã, ſed nunquam Imperatores. Galba amico roganti Penulã, non pluit, inquit, nõ opus eſt tibi: Si pluet, ipſe utar. De Penulis Lampridius in Alexandro Seuero: Penulis intra urbẽ frigoris cauſa, ut ſenes uterentur, permiſit, quum id ueſtimẽti genus ſemper itinerariũ, aut pluuiæ fuiſſet. Matronas tamen intra urbem penulis uti uetuit, in itinere permiſit. Horat. lib. 1. Epiſt. Incolumi Rhodos &

Mitylene pulchra facit quod Penula ſolſtitio, brumale niualib' auris. Notatus eſt Caligula, quòd penulis uteretur, quæ Imperatorem minime decebant. Sueto. Sæpe depictas, gemmatasq; indutus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum proceſsit. Auguſtinus Penulam accepit pro grammaticorum indumento lib. 1. Confeſ. ubi ait: Quis penulatorum magiſtrorum, inquit, audit aure ſobria, ex eodem puluere hominem clamãtem & dicentem, fingebat hæc Homerus. Vlpianus Iuriſcon. inter communia ueſtimenta (quibus uir & mulier promiſcue utuntur) penulas numerat. Penularium dicitur penulę repoſitorium, & Penulati penulis ueſtiti. Mart. lib. 2. Non ipſe Codrus alpha penulatorum.

Puluinar, Puluinus, & Puluillus dicitur, quod dormientiũ capitibus ſupponitur, à plumis pullorũ, quibus fit. Catullus poſuit pro plumeo lecto, & geniali thalamo, in quo noua nupta quieſcit cum ſponſo, ubi ait: Puluinar uerò diuæ geniale locatur. Idem: Puluinar complexa ſuo uelabat amictu.

Palla dicitur honeſtæ mulieris ueſtimentum. Statius lib. 7. Theba. Et fibula raſilis auro Tænariam fulua mordebat Iaſpide pallam. In Gallia uiri etiam utebantur palla. Martial. Dimidiasq; nates Gallica palla tegit.

Parnacides, ueſtes erant puellares. Varro apud Nonium.

Patagium erat chlamys aurea, quæ pretioſis tunicis ſuperindui ſolebat. Patagiarii dicuntur ueſtimẽti huius textores, Patagiati, eo induti.

Peplum, ſeu Peplus, ueſtis erat ſolennis, quæ uiro uel fœminæ iniiciebatur. Plautus: Nunquã ad ciuitatem ueni, niſi quum infertur peplũ hodie. Virg. Crinibus Iliades paſsis, peplumq; ferebant. Lactantius grãmaticus ait, peplum dici ueſtẽ candore eximio, aureis diſtinctã clauis, ſine manicis, quã ueſtitores deorũ ſimulacris iniiciebant. Peplũ primò inſtituerũt Athenienſes. Texebatur matronarũ manibus, intraq; trienniũ numini offerebatur, ſed Mineruæ in primis. Seruius ait Peplum pallã eſſe fœmineam Mineruæ cõſecratã. Xenophon ſcripſit Peplum etiã cõuenniſſe uiris. Lactantius Peplos dixit in maſculino genere. His Peplos (inquit) & indumenta pretioſa, quibus uſus uelaminis nullus eſt, his aurum & argentum conſecrant.

Periſcelis, dicitur pectoralis mulierum faſcia, ſeu ſimile aliquod indumentum puellare, aut (ut alii malunt) brachiorum eſt ornamentũ, quod aliter Dextrocherium uocatur. Hora. lib. 1. Epiſt. Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam, Sæpe Pe-

riſcelidem raptam ſibi flentis. Mænander ſcripſit puellas geſtare periſcelidas. **Gremialia** uocat Cælius.

Perizonium pallium eſt præcinctum, quo nudæ uirgines infra papillas præcinguntur. Aliter **Præcinctorium** uocatur.

Pileus, ſeu Pileum, dicitur uirile tegumentum. Perſius: Hanc nobis Pilea donant. Cælius Sabinus iuriſperitus teſtis eſt apud Gellium, pileatos ſeruos uenũ ſolitos ire: quo indicabàt ueteres, uenundandi legẽ non eſſe operiendã. Corona ſignũ erat captiuorum uenalium: Pileus uerò impoſitus demõſtrabat eiuſmodi ſeruos uenundari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius inſigne eſt. Liuius: Poſtero die ſerui ad pileũ uocati, & carcere uincti, emiſsi. Suetonius in Nerone: Tantumq; gaudiũ publicè præbuit, ut plebs pileata tota urbe diſcurreret. Idẽ in Tiberio: Seruis ad pileum fruſtra uocatis in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebantur) accipiebant pileũ capite raſo. Sex. Aurelius: Omnis (inquit) Roma adeò interitu Neronis exultauit, ut plebs induta pileis manumiſsionũ, tãquàm ſæuo exempta domino triũpharet. Mart. lib. 1. Permittis puto pileata Roma. In Saturnalibus ad exprimendã libertatem pileata erat Roma: unde idem Mart. Dumq; decent noſtrum pilea ſumpta Iouem.

Petaſus, dici poteſt capitis tegmen, ſeu umbraculum ad inſtar pilei formatũ. Suetonius in Auguſto: Domi quoq; non niſi petaſatus ſub dio ſpatiabatur. Cicero ad Caſsium: Sed tabellarii petaſati ueniunt, comites ad portas expectare dicuntur. Plinius lib. 36. ſcribit in ſummo labyrinthi Italici Petaſum unũ omnibus pyramidibus impoſitum fuiſſe.

Poderis, dicitur talaris tunica duplici ſyndone. Ioſephus Byſsinam uocat. Hæc adeò arcta eſt, & ſtrictis adeò manicis, ut nulla ſit in ueſte ruga. Tales interdum habent milites, ut onere expediti aptiores ſint torquendis haſtis, aut uibrandis ſagittis.

Polymitus nomen ſumpſit à multiplici liciorum uarietate: nã mitos Græcè, filum dicitur Latinè. Hinc **Polymita** ueſtis dicitur multis liciis contexta Plinius. Plurimis uerò liciis texere, quæ Polymita appellant, Alexandria inſtituit. Polymitarii dicuntur, qui huiuſmodi ueſtimenta conficiunt.

Prætexta, ueſtis erat patriciorum, ab eo dicta, quòd purpura prætexabatur. Hinc prætextatus Papyrius dictus eſt, ob loquendi, tacendiq; prudentiã in ætate prætexta. Et Prætextatus ſermo, dictus ab antiquis, qui nihil haberet obſcœnitatis. Pompeius Sextus lib. 16. de uerbis priſcis: Nefas, inquit, apud ueteres

habitum eſt, uti prætextati pueri uerbis obſcœnis uterentur, ideoq; prætextatũ ſermonẽ appellarunt, qui nihil obſcœnitatis referret. Quam ſententiã apud Macrobiũ uidetur probare Vectius prætextatus: Nam toga, inquit, prætexta ea ratione pueris additur, ut ex colore purpuræ ingenuitatis pudor regeretur. Diuq; negatũ libertinis fuit, uti prætexta. Vnde etiã Prætextatæ fabulæ apud antiquos dictæ ſunt, quibus præcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebãtur. Hora. in Arte: Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas. Contrà tamen Suetonius in Tito Veſpaſiano, uerba prætexta, uocat impudica, qualibus ſolent uti laſciuiẽtes pueri: Erat, inquit, dicacitatis plurimæ, & ſic ſcurrilis ac ſordidæ, ut ne prætextatis quidẽ uerbis abſtineret. M. Tullius in oratione pro Murena ſcribit, filios triũphantium maximè prætextatos ſedere conſueſſe in equis triumphatoris.

Pallium, ueſtimentũ erat Græcis peculiare. Hinc Palliatæ comœdiæ, quæ ſcriptę ſunt ſecundũ ritus & habitus Græcorum palliatorum. Palliati, & Palliolati dicũtur induti pallio. Sueto. in Cæſ. Dictatore: Vno quo ſagati palliati'ue, altero quo togati cũ illuſtrioribus prouinciarum diſcumberent. Martialis: Hãc uolo quæ facilis, quæ palliolata uagatur. De pallio Sueton. in Augu. Togas inſuper ac pallia diſtribuit. Idẽ in Cæſare Tiberio: Redegitq; ſe depoſito patrio habitu ad palliũ & crepidas.

Pallium quoq; ueſtimentum erat philoſophicum. Herodes (ut eſt apud Gellium) quendam barbatum, palliatumq;(qui ex eo habitu philoſophus uideri uolebat) ita taxauit: Video barbã & pallium, philoſophum nondum uideo. Diminutiuum eſt Palliolum. Iuuenalis Saty. 3. Vxorẽ comœdus agit, uel Dorida nullo Cultam palliolo. A' Palliolo fit aduerbiũ Palliolatim. Plautus: Palliolatim amictus ſic inceſsi ludibundus.

Phelonem pro quodam tunicula genere accipit Cæl.

Perineſa antiqui uocabant indumenta, in quorum extremitatibus aſſuta eſſet purpura, quadam inſulæ imagine.

Rhenones ueſtes erant pelliceæ, quibus, Autore Cæſare, Germani utebantur: Sidonius: Viridantia ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei uel gladii balteis ſupercurrentibus ſtruxerat clauſa bullatis latera Rhenonibus.

Ralla ueſtis dicta eſt à raritate filorum. Plautus apud Nonium: Tunica Ralla, toga ſpiſſa.

Rechidimna, ſeu Recidipna, ueſtes erant peregrinæ, quibus utebantur in Gymnaſiis. Iuuenalis Saty. 2. Ruſticus ille tuus

ſumit

ſumit recidipna Quirine.

Recinium ueſtis fuit antiquiſsima quadrata, cuius mediam partem iaciebant poſt humeros. Eadem Ricinus, & Ricinium dicitur à reiiciendo. Feſtus: Recinium eſt omne ueſtimentum quadratum.

Regilla ueſtis erat regia, unde etiam tractum nomen. Ea erat auro, & purpura intexta, & regibus peculiaris. Plautus: Baſilicã an Regillam induam tunicam.

Richa ueſtimentum erat, quod nos ſudarium dicimus. Serenus. Aut Zonulam, aut auem, aut richam.

Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro: Suiſq́; ſuſpẽdit laribus marinas molles pilas, Reticula & ſtrophia. Capitur etiã pro quodã inſtrumento, quo antiquitus panes ferebãtur. Iuuen. Sat. 12. Mox cum reticulis, & pane, & uentre lagenæ.

Rhiza ueſtimentum fuit Thracium.

Strophium dicitur faſcia pectoralis ad deuinciendas puellarum mammas. Nonius ait, Strophium breuẽ eſſe faſciam, quæ uirginearum papillarum coërcet errorem. Martialis Faſciã uocat pectoralem, ubi ait: Faſcia creſcentes dominæ compeſce papillas, Vt ſit quod capiat noſtra tegatq́; manus. De Strophio Catullus: Non tereti ſtrophio lactantes uincta papillas. Capitur etiam Strophium pro religioſa quadam corona, qua utebantur antiqui ſacerdotes. Plinius: Tenuioribus coronis utebantur antiqui, ſtrophia appellantes. Diminutiuum eſt Strophiolũ. Autor hymni (qui in honorẽ diui Ioannis Baptiſtæ canitur) poſuit ſtrophium pro uilloſo corporis tegumẽto, ubi ait: Præbuit hirtum tegimen Camelus Artubus ſacris, Strophium bidentes.

Sagum erat militare ueſtimẽtum, quod, teſte Cicerone, ſumi ſolebat in bello. Et quando in ſagis tota ciuitas erat, conſulares uiri ſolebant eſſe togati. Martial. lib. 1. Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Plin. lib. 27. Sacerdos candida ueſte cultus arborem ſcandit, Falce aurea demetit: Candido id excipitur Sago. Iuuen. Sat. 6. An ſaga uendenti nuba caupone relicto. Sagati dicuntur ſago induti. Sagarii dicuntur uenditores ſagorum.

Sagulum diminutiuum eſt à ſago. Virg. lib. 8. Aen. Virgatis lucent ſagulis, tum lactea colla Auro innectuntur. Hinc etiam Sagulati ſagulo induti. Suet. in Vitellio: Vrbem quoq; ad claſsicum introiit paludatus, ferroq; ſuccinctus inter ſigna atque uexilla ſagulatis militibus.

Semitogium uocatur breuis & dimidia toga. Vnde Semi-

togati dicuntur.

Stragulum ueſtis eſt, qua lecti ſternũtur, colorũ & figurarũ multitudine uariegata. Tibullus libro 1. Nam neq; tunc pluuiæ, nec ſtragula picta ſoporem, Nec ſonitus placidæ ducere poſſet aquæ. Martialis: Stragula purpureis lucent uilloſa tapetis. Idem tamẽ accepit Stragulũ pro Ephippio, ubi ait, Stragula ſuccincti uenator ſume ueredi. Varro: Quicquid inſternebant, à ſternẽdo ſtragulũ appellabant. Hier. poſuit pro ueſte muliebri: Stragulatã (inquit) ueſtem fecit, Byſſus & purpura indumentum eius.

Strigium, ueſtis erat Hiſpanica. Plautus: Nudus eſt, Iurat ſe ſtrigium oppigneraſſe.

Subucula ueſtis erat interior, quę ſub alia induebatur. Varro: Poſtquàm binas tunicas habere cœperũt, inſtituerunt uocare ſubuculam. Horatius lib. 1. Epiſt. – Rides, ſi forte ſubucula pexæ Trita ſubeſt tunicæ, uel ſi toga diſsidet impar.

Sudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis ſudorem, & purgandas nares. Suetonius in Nerone. Neq; quicquã ſerio ioco'ue egerit, niſi aſtante Phonaſco, qui moneret, parceretq; arteriis, ac ſudarium ad os applicaret. Ex Setabi Hiſpaniæ urbe mittebantur optima linthea, quæ Sudaria dicebantur. Catullus: Nam ſudaria Setaba ex Iberis Miſerunt mihi muneri Fabullus & Verannius. Diminutiuum eſt Sudariolum. Apuleius: Quanti ſudores innocentibus hoc uno ſudariolo afferantur, poſſum equidem pluribus diſputare.

Syrma, ueſtis erat, quæ in recitandis grauioribus poëmatis trahebatur ab hyſtrionib⁹. Mart. lib. 4. Muſa nec inſano Syrmate noſtra tumet. Ea ueſte maximè utebãtur Tragœdi, quod etiã innuit illud diſtichon Mart. lib. 12. Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos, Aptaſti tragicum tu quoq; Syrma tibi.

Supparus, ſeu Supparum dicitur leuis & anguſta toga. Feſtus ait ueſtimentũ eſſe puellare ex lino. Nos **Subuculam & Camiſiam** dicimus. Nonius ait, Supparum eſſe lintheũ femorale uſq; ad talos pendẽs, quòd ſubtus appareat. De ſupparo Afranius: Puella nõ ſum, ſupparos ſi induta ſum. Luca. lib. 3. – Humeriſq; hærentia primis Suppara. Seneca pro uelis accepit in Medæa: Et alto rubicunda tremunt ſuppara uelo.

Subligaria ueſtes erant, quæ coxas uſq; ad umbilicum à genibus contegebãt. His utebantur Mimi in theatro. Mart. li. 3. Iuuen. Sat. 6. Aliter uocatur **Subligaculum**. Cicero in offic. Scenicorũ quidem mos tantam habet uetere diſciplina uerecundiam

diam ut in ſcena ſine ſubligaculo prodeat nemo. Imperitus ſubligaculum indutus omnibus id oſtẽtat. Adagium eſt in eos, qui propter inſolentiam etiam ineptiſsimis rebus efferuntur.

Syndones, ueſtes erant candidæ ex lino, quibus magi utebantur. Erant autem ſubtiliſsimæ, & tenuiſsimis filis intextæ. Mart. lib. 4. Nec ſic in Tyria ſyndone tutus eris. Syndones uerò populi ſunt in Mæotidis confinio, teſte Pomponio Mela.

Subarmalia, ſaga erant & chlamydes, quibus arma ſuperinduebant. Singuliones, genus erat ueſtis barbaræ, inquit Baptiſta Egnatius.

Stola, erat talaris tunica, qua matronæ utebãtur. Tibull. lib. 1. – Quãuis nec uitta ligatos Impediat crines, nec ſtola longa pedes. A ſtola, pudor dicitur Stolatus, id eſt, matronæ cõueniens. Mart. lib. 1. Et ſtolatum permittit meretricibus pudorem.

Inſtita, erat faſciola, quæ partẽ unam ſtolæ ambiebat. Hor. – Sunt qui nolunt tetigiſſe niſi illas, Quarum ſubſuta talos tegit inſtita ueſte.

Syntheſis, genus eſt ueſtis breuis & negotiis aptæ, qua Romani omnes toga depoſita in Saturnalibus utebantur. Conſuta erat & compoſita quadam compoſitione uerſicolori, unde inditum nomẽ. Mart. De noſtra praſina ſyntheſis empta toga. Syntheſiatus hac dicitur indutus ueſte.

Toga, cõmunis erat Rom. ueſtis, qua utriuſq; ſexus homines utebantur. Accipitur interdũ pro peculiari habitu clientum, & ſalutatorũ, qui togati ſalutatum ibant, ut ſportulã conſequerentur. Mart. Mane uel à media nocte togatus ero. Toga prætexta ueſtis erat magiſtratuũ. Togatæ fabulæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecundũ ritus & habitus Romanorũ. Earũ ſcenici actores uocantur Togatarii. Toga pura & uirilis dicebatur, quã adoleſcentes tyrocinii die, poſita prætexta puerili, ſumebant in Capitolio. De Toga Martial. lib. 3. Gallia Romanæ nomine dicta togæ.

A Toga Romani dicuntur Togati. Vergil. Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

Tyara, tegumentum erat capitis, Perſarum genti peculiare, quo reges & ſacerdotes utebantur. Simile propè erat mytræ aut galero. Iuue. Sat. 6: Et Phrygia ueſtitur bucca tyara. Hier. ad Fabiolam: Quartũ genus eſt ueſtimẽti rotundum pileolum, quale pictum in Vlyſſæo conſpicimus, quaſi ſphæra ſit diuiſa, & pars una ponatur in capite: hoc Græci & noſtri Tyarã, nonnulli Galerum uocant. Non habet acumen in ſummo, nec totum uſq; ad

comas caput tegit,ſed tertiam partē à fronte inopertā relinquit. Atq; ita in occipitio uitta conſtrictus eſt, ut non facilè labatur ex capite. Eſt autem Byſsinum & ſic fabre operatū lintheolo,ut nulla acus ueſtigia forinſecus pateant. Ouid.lib.11.Tēpora purpureis tentat uelare Tyaris. Reperitur etiam in maſculino genere,& frequentiſsimè.Verg.Sceptrumq;,ſacerq; Tyaras.

Tibialia, dicuntur Tibiarū indumēta,atq; etiam arma,quibus crura muniuntur.Suet.in Auguſto : Subucula & thorace laneo,& feminalibus,& tibialib⁹ muniebatur.Paulus Iuriſc. Si tibiale,uel humerale miles alienauit.caſtigari uerberibus debet.

Tunica, ueſtis erat breuior, & ſine manicis, qua utebantur uiri.Manicata decebat fœminas,ut arguit illud Verg.Et tunicæ manicas,& habent redimicula Mytræ.Plautus:Manuleatam tunicam habere hominem decet.Gellius lib.7.Tunicis(inquit)uti uirum prolixis ultra brachia,& uſq; in primores manus,ac propè in digitos Romæ,atq; omni in Latio indecorum fuit : Propterea Pub. Afric.Pauli filius,P.Gallo,homini delicato probro dedit,quòd tunicis uteretur manus totas operientibus.Diminutiuum eſt Tunicula.Gell.lib.1.Elegans illa ueſtis & molles tuniculæ ab æmulis aduerſariiſq; probro datum. Tunicati dicuntur tunica induti.Horat.lib.1.Epiſto.Vilia uendentem tunicato ſcruta popello.Tranquillus in Auguſto : Vt ſtare interdum per totum diem iuberet ante prætorium tunicatos.

Tunica talaris eſt,quam Græci uocāt Poderim.Idem Suet. Cum palla,tunicaq; talari proſiluit.

Tyrianthinæ,ueſtes erant purpureę,ſumpto nomine à Tyriis,qui uſu purpuræ claruerunt. Mart.Vrbica Lingonicus, Tyrianthina bardocucullus.

Tapetum,ſeu Tapes,uocatur tegmen diuerſis coloribus & figuris uariegatū , quo præcipuè aulæ & cubicula diuitū ornari ſolent. Aliter uocatur Aulæū,periſtroma,peripetaſma. Verg.7. Inſtratos oſtro alipedes,pictiſq; tapetis.

Trabea,ueſtis erat togata purpura circundu&ta ſub tegmine puniceo, quam aureæ fibulę annectebāt.Verg.Ipſe quirinali lituo,paruaq; ſedebat Succinctus trabea. Ouid.1.Faſt. Hoc igitur uidit trabeati cura Quirini. Trabeatus dicitur trabea indutus.

Ventrale, uentris tegumentum , ut femorale femoris, brachiale brachii,humerale humerorum,tibiale tibiarum. Plinius: Patris mei memoria cœpere Amphimala noſtra , ſicut uilloſa, etiam uentralia.

Venſic

Venſica, tegumentum erat & mitella capitis ſubtiliſsima, qua Germanorum crines contegebantur. Mart. lib. 8. Fortior intortos ſeruas uenſica capillos.

Vmbella, itidem erat indumentũ capitis, quo radii Solis arcebantur. Mart. lib. 11. Vmbellam luſcæ Lygde feras dominæ.

Xerapellinæ, ueſtes erant matronales, dictæ ab Ampellino colore, q medius eſt inter coccũ & muricẽ. Merula ait Atrabicas fuiſſe appellatas. Iu. Sa. 6. Et Xerapellinas ueſtes donauerit ipſi.

Xyſtis, autore Cælio, dicitur talaris tunica & muliebris. Alii Tragicum putant indumentum. Xyſtus uerò appellatur lata porticus, in qua athletæ hyberno tempore exercebantur. Vnde & Xyſtici athletæ dicti ſunt. Sueto. in Auguſt. Nec tamen eo minus aut Xyſticorum certationes, aut gladiatorum pugnas ſeueriſsimè ſemper exegit.

Porrò acu ueſtes facere Phryges inuenerũt, ideoq; **Prygiones** appellati. Aurum intexere in Aſia inuenit Attalus rex Pergami: unde nomen **Attalicis.** Colores diuerſos picturæ intexere Babylon celebrauit, & nomen impoſuit. Martial. Non ego prætulerim Babylonica picta ſuperbæ Texta, Semiramia quæ uariantur acu. Plurimis liciis texere, quæ **Polymita** appellãt, Alexandria inſtituit. Scutulis diuidere, Gallia. Autor Plin. lib. 8. cap. 48. Veſtimentorum ſunt omnia aut lanea, uel linea, uel ſerica, uel bombicina. Omnia item aut uirilia, aut puerilia, aut muliebria, aut communia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, Scythæ, gaudent colorũ uarietate, Græci crepidati incedebant. Fuerunt & priuatæ quorundã ueſtes. Adã & Eua priuſquam peccaſſent, degebant nudi: poſt peccatum texere foliis uerenda, crudis pellib⁹ humeros amicti. Ioãnes Zachariæ filius in heremo utebatur ueſte camelorũ ſetis contexta, ſcorteaq; cingebatur zona. Vnica fuit Chriſto ueſtis incõſutilis, quæ nullo uſu detrita eſt. Palliũ Bartholomæi per annos xx. neq; ſordes ullas, neq; uetuſtatũ ſenſit. Iacobus apoſtolus, q à corporis ſimilitudine frater Chriſti dictus eſt, lineo utebatur amiculo. Idem intonſus uixit, nunquã cinctus, nunquã balneo uſus. Paulus primus heremita ueſtẽ habuit palmaceis contextam foliis. Mortui exuuias induit Antonius abbas diebus ſolùm feſtis. Capilli texerũt Timotheũ Anachoretam, & adeò deformarunt, ut à Panutio in ſolitudine repertus, fera primo aſpectu ſit creditus, non homo. Onophrius heremita conſumpta ueſte nudus egit, foliis uerenda tegentibus. Franciſcus Aſiſias craſsi panni tunicam induit, quam funiculo com

compreſsit: nudis pedibus ligneos ſubiecit ſocculos. Maria Aegyptia conſumptis ueſtibus, nuda egit in heremo. Herculem Nemæi leonis exuuio indutum Græcia fabulata eſt. Diogenes unico pallio uixit contentus. Portius Cato nũquam toga uſus eſt, pluris quàm centum drachmis empta. Pythagoras alba utebatur ueſte, & coronam geſtabat auream. Empedocles Agrigentinus utebatur ueſte purpurea, æreisq; calceamentis. Hippias & Gorgias purpureis. Porphirius à purpura nomen ſumpſit, quum Malchus diceretur. Fuit Ariſtoteles uictu ueſtituq; delicioſus, & ob id Platoni aliquantulum infenſus. Cethegi exerto nudoq; erant brachio. Cæſar laxiore tunica. Auguſtus hyberno tempore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis. Mecœnas mollioribus ueſtibus: unde & Malacinus ab Auguſto cognominatus eſt. Demoſthenem Gellius ſcribit fuiſſe cultu corporis nitido, & nimis accurato. Hortenſium quoq; multa cum munditia & circunſpectè fuiſſe indutum.

De coloribus ueſtimentorum nunc aliquid adiiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum, & cæruleũ. Glaucus pro uiridi ponitur, habetq; uirori commixtum alborem. Hinc glauci oculi, glaucæ ſalices & oliuæ. Impluuiatus color, quaſi fumato ſtillicidio. Crocinus & Croceus à Croco. Hinc croceata ueſtis. Cerinus à ceræ colore. Ferrugineus, à ferro. Oſtrinus, ſubruber. Murex fuit purpureus, Anthracinus niger. Anthrax Græcè dicitur carbo. Amethyſthon ut uiola propè purpureum ponit Plinius. Molochinum dixerunt colorem ſimilem maluæ, Luteum croceum à luto herba.

VESTES GENTIVM PROPRIAE.

PAllium Gabini um: Caſiaca Græcorum: Toga & Prætexta Romanorum: Maſtruga Sardorum: Braccæ, bardocucullus, Gallorum: Germanorum Rhenones: Aulæa Britannorum: Strigium Hiſpanorum: Arſineum, Tyara, Candis, Capyris Perſarũ: Chorteus Maſsilienſium: Myoton Armeniorũ: Dalmatica Dalmatarum: Peplum Troadum: Caunaces Babyloniorum.

VESTES QVAEDAM MEMORABILES.

ANtiſthenes Sybarita ueſtem elaborauit, in qua uariæ deorum effigies erant depictę. Hæc quotannis in Liciniæ

Iuno

Iunonis templo ſuſpendi miraculi cauſa ſolebat. Athenienſes magno pretio eandem ſibi compararunt.

Lollia Paulina tunicam habuit ex margaritis æſtimatam quadringentis ſeſtertiis. Plin.c.35.& 48.lib.8.& 9.

Tarquinius Priſcus aurea triumphauit tunica, teſtis Verrius apud Plinium.

Habuit Nero triclinaria Babylonica c c c c.milibus empta. Syloſon, ueſtem habuit, quam quum Dario Hyſtapis filio dono dediſſet, totam ab eo & urbem & inſulam Samiorum in hoſtimentum muneris accepit. Autor Valerius Max. de Gratitudine. Saxo Grammaticus ſcribit Frontoni cuidam ueſtem fuiſſe, qua circumamictus nullo telorum acumine lædi poterat.

CALCIAMENTORVM GENERA.

Calopodium genus eſt calciamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus.

Sandalium, genus eſt calciamẽti Hetruſcis peculiare, ut docet Iul. Pollux. Legimus in lib. Iudith, quemadmodum illa induit ſandalia in pedibus ſuis, aſſumpſitq́; dextrariola & inaures. De Sandalio, Terentius, Comminuam tibi Sandalio caput. Apollo Sandaliarius dictus eſt, a uico eiuſdẽ nominis, ubi Athenis colebatur. Et Sandaliarii etiam dicuntur calceolarii.

Peronem, Seruius ait eſſe ruſticum calciamentum è crudo corio. Verg. lib.7. – Crudus tegit altera Pero. Iuue. Sat.14. Nil uetitum feciſſe uolet, quem non pudet alto Per glaciem perone tegi. Peronatus dicitur perone indutus.

Socci, dicuntur calceamenta Comœdorum, ut Tragœdorũ Cothurni. Actores enim Comœdiarum, proſcenium intrabant cum ſoccis, ut hi cothurnis. Hinc ſoccus plerunq; capitur pro uerſu comico. Horat. in Arte: Hunc ſocci cepere pedẽ, grandesq́; cothurni. Diminutiuum eſt Socculus. Idem Sueto. in Vitellio: Pro maximo munere à Meſſalina petiit, ut ſibi pedes præberet excalceandos, detractumq; ſocculum dextrum inter togam tunicasq́; geſtauit aſsiduè, nonnunquam oſculabundus.

Cothurnus, aptus eſt utriq; pedi, fiebatq́; in modum crepidarum. Hinc adagium natum: Cothurno uerſatilior, in homines inconſtantes. Congruebat hoc calceamentum uiris pariter & mulieribus. Vergil. Purpureoq́; alte ſuras uincire cothurno. Quòd interim pro tragico uerſu accipiatur, uaria docent exempla

pla. Statius lib.5. Syl. Terrifico ſuper intonuere cothurno.

Carpatinæ, calceamentum erat ruſticum, quod fiebat ex re centibus coriis bubulis: ſic appellatum à Caribus, ut ſcribit Iul. Pollux lib.9. ad Commodum Cæſaré. Ariſtoteles in 2. de Animalium hiſtoria ſcribit, camelos calceari carpatinis, ne in exercitu longiore fatiſcant itinere. Catull. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui Crepidas carpatinas dicant eſſe calciamenta ſtercorata.

Hopiſtocrepides, genus eſt calceamenti fœminei.

Hypodeſis, ſeu hypodema, calceum latinè ſignificat.

Mullei, primùm fuerunt calcei regum Albanorum, purpurei coloris, qui poſtea patriciorũ. Vopiſcus, Calceos mulleos, & hederaceos, & albos uiris omnibus abſtulit, mulieribus reliquit.

Sculponeæ, calcei ſunt ex lana confecti. Plautus: Quî quæſo potius quàm Sculponeis, quibus batuatur tibi os. Næuius: Sculponeis batuenda ſunt latera. Cato ſcribit Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ ruſticanæ.

Tentipellium, calceamentum eſt ferratum, quo extenduntur pelles.

Solea, calceamentum eſt, quo calces plantarum obteguntur, cæteris pedum partibus propè nudis, ipſis tamen pedibus coriaceo uinculo supernè uinctis. Plautus: Date iam ſoleas, atque intrò me actutum ducite. Fiunt etiam ex ferro, quæ pedibus equorũ & mulorũ ſubiiciuntur. Solea interdum pro calceo ponitur. Properti⁹: Proſilit in lata nixa pedē ſolea. Soleati ſoleis induti.

Crepida, Græcanicum fuit calceamentum coriaceis ſuperuinctum ligulis. Perſius: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere geſtit. Gellius lib.13. cap. 20. ait Crepidas & Crepidulas eſſe, quas Romani ſoleas uocant. Cicero apud eundem Gallicas uocat, dicens: Cum Gallicis & lacerna cururriſti. Eius item ſutores Crepidarios dixerunt. Sempronius Aſellio lib.14. rerum geſtarum: Crepidarium, inquit, cultellum à crepidario ſutore.

Crupezia, autore Cælio, tibicinum ſunt calceamenta.

Nymphides, calceamenta ſunt muliebria & ſponſalia.

Harpides calceamenta ſunt multiplici ſutura: ſimiles ſunt crepidis.

Carpicum, ſeu Carpiſculum, genus eſt calceamenti, autore Flauio Vopiſco, qui ait Aurelianum abſentem à ſenatu uocatũ fuiſſe Carpicum. Hodie quoque Itali Scarpos uulgo crepidas uocant.

Phecaſii dicebantur ueterum ſacerdotum calcei.

Græcanici calcei ex Polluce ſunt Baſilides, quibus utebantur Athenis. Crepides geſtamē militare. Embades ſumptuoſum calceamentum. Crotopezium ligneum calceamentum, dictum à ſonitu. Sunt item Schiſtæ, ſingæ, Cōpodes, Aſircæ, Embacles, utriq; ſexui communes. Hypoceſma uirile calceamētum, Proſchema ſenile, Peribates ancillarum. Ploëaria & Acōtia meretricum. Radia uarium & circunuolutum erat. Baucides ſumptuoſorum. Rurſus Crocotides, Aphracta, Opitocrepides, Amphiſphyra, Acroſphyra, Canobia, Gynepodia, Nyclipedeces, Meſoperſicæ, Phytracides, Seleucides, Niſsides, Ambracides, muliebria fuerūt. Vtriq; ſexui cōmunia, Phares, Ledariū, Chitō, Xyſtis.

LATRONES, ET SACRILEGI.

Prometheus Deucalionis pater & Iapeti filius poſt factos homines, auxilio Mineruæ aſcendit in cœlum, & ignē ferula de rota Solis ſurripuit, quem hominibus indicauit. Quapropter irati Dii febres & morbos terris immiſerunt. Prometheum autem per Mercurium Caucaſo alligauerunt adhibita aquila, quæ eius cor exederet. Verg. in Bucc. Caucaſeasq; refert uolucres, furtumq; Promethei.

Scyron latro fuit prope Athenas, qui hoſpites è ſaxo præcipitabat in mare. Hunc interfecit Theſeus & in mare deiecit, ubi eiuſdem oſſa mutata ſunt in ſaxa, quæ propterea uocantur Scyronia.

Cacus Vulcani filius, boues & armēta ſuffurabatur in Auentino monte, quæ uerſis ueſtigiis cauda trahebat in ſuam ſpeluncam, ut furtum non agnoſceretur. Hunc Hercules dedit morti. Propert. lib. 4. Sed non infido manſerunt hoſpite Caco Incolumes, furto polluit ille locum, &c.

Auctolius Mercurii & Lychiones filius, euaſit clariſsimus latro, imitatus patrem.

Procuſtes, latro fuit inſignis in Attica, qui hoſpites interimebat. Tandem & ipſe interfectus ab Hercule. Ouidius lib. 7. Vidit & immitem Cephiſias ora Procuſtem.

Scinis, latro fuit in Iſthmo Corinthiaco, qui homines arboribus alligatos diſcerpebat in fruſta. Hunc Theſeus interemit.

Brennus, dux Senonū, cupiditate prædæ inflāmatus, Apollinis Delphici tēplum inuaſit, Proper lib. 3. Torrida ſacrilegum teſtātur limina Brennum, Dum petit intonſi Pythia regna dei?

Martia

Martialis lib.6.Epigrammatum arguit furti **Cilicem** quendam his uerbis: Fur notæ nimium rapacitatis Compilare Cilix uolebat hortum.

Autolycus, Mercurii fuit filius,qui proxima Parnaſo loca furtis infeſtauit.Martialis libro 8. Non fuit Autolyci tam piceata manus.

Martialis lib.12.inceſsit **Hermogenem & Maſſam** fures, hunc nummorum,illum mapparum:ubi ait:

Hermogenes tantus mapparum Pontice fur eſt,
Quantus nummorum uix puto Maſſa fuit,&c.

Spartacus fuit latro quiſpiam, & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominum manu, bellum Romanis intulit. Hunc uicit P. Craſſus.Lucan.libro 2. Vt ſimili cauſa caderes,qua Spartacus hoſtis.

Tyttigias,latro fuit,& plagiarius in Arcadia, qui res alienas (quas furto abſtulerat) uendebat, eoq; quæſtu diues factus eſt.Zenodotus apud [illegible]

Cercyon Atticam regionem latrociniis infeſtauit. Ouid. Cercyonis lethum uidit Cerealis Eleuſis.

Capiton latro quum aliquandiu latrociniis uacaſſet,pertæſus uitæ illius, tranſiuit ad heremum, ubi annis quinquaginta durauit in quodam antro.

Siſyphus, Aeoli filius,latro fuit in Iſthmo, quem Theſeus occidit.

Stamatus homo Cretenſis, ſancti Marci theſaurum Venetiis expilauit.Autor Volaterranus.

Dauid,latro fuit apud Hermopolim,qui cum aliis triginta prædonibus quæſtum ſolo parabat furto. Tandem meliore ductus ſpiritu,incluſit ſe monaſterio,ubi ad mortem uſque ſanctiſsimè uixit.

Diſmas fuit latro, qui ad Chriſti dexteram in cruce pependit,& ſcelerum ueniam impetrauit.

Tortellius ait **Marclylā** fuiſſe latronē in ſylua Dodonæa.

Antiquitus **Argiui** furacitatis infamia laborarunt:unde adagium,Argiui fures.

Pamphilus ueteris Comœdiæ conuiciis notatus eſt, quòd ærarium expilaſſet.

Poëtæ faciunt **Mercurium** furem,atq; etiam Deum furum. Lactātius:Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam ſui reliquit, niſi memoriam fraudum ſuarum.Mantuanus:Thetidosq; cubile

Pel

Peleus inceſtat,rector Neptunus aquarum Phorcida,Deucalidē fraudis,furumq; magiſter Mercurius.

Bargulus, nomen eſt latronis apud Ciceronem libro 2.de Offic.qui propter æquabilem prædæ partitionem magnas opes aſſecutus eſt.

Fuit & **Viriatus** Luſitanus latro, cuius ferocitatem Lælius prætor fregit,& comminuit.

Voranus,fuit Q.Lutatii Catuli furaciſsimus libertus,quē nummularius nummos de menſa ſubtrahētem, & in calceos inſarcientem, deprehendit.Cælius lib.10.cap.49.

L.Tubullus, fuit homo admodum flagitioſus, & rapinator egregius, qui quòd multis ſacrilegiis & peculatibus uitam infamaſſet, multamq; pecuniā malo cepiſſet dolo, Lucilii ſatyris notatus eſt. Aſconius Pedianus ait uirū fuiſſe prætoriū ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagitia de exilio accerſitus,ne in carcere necaretur,uenenum hauſerit.

Eurybatus latro fuit aſtutia ſingulari, quem deprehēſum quum cuſtodes uellent cogere, ut oſtenderet quibuſnam modis conſueſſet domos conſcendere: ille aptatis ſpongiis, & ſtimulis, ferreisq; retinaculis irrepſit in parietē, & ſpectantibus illis, artificiiq; nouitatem mirantibus,prehenſo laqueari per tegulas effugit, eoq; modo periculum euaſit. Hinc Eurybatiſſare uerbum,id eſt malis moribus uti. *Eurybatiſſare.*

Attabas,& **Numenius** latrones fuerunt famoſiſsimi,qui ſequenti adagio locum fecerunt:Conuenerunt Attabas & Numenius. quoties improbus aggregatur cū improbo.Autor Diogenianus apud [illegible].

Ammianus Marcellinus ſcribit **Arſacem** Parthorum regē inter adoleſcentiæ rudiméta doctorē fuiſſe latronū,uerum mutato poſtea in melius propoſito,multa glorioſe & fortiter egiſſe,ſuperato etiam Nicanore Seleuco Alexandri ſucceſſore.

Amaſis,Herodoto teſte,quum pecunia uoluptati non ſufficeret,ſolebat circumeundo furari.Et quum repoſceretur ab his, quos expilauerat,eoſdem ad oraculum ſiſtebat,ā quo tamen ſæpe conuictus eſt,& frequenter abſolutus.Neque tamen deorum templa habuit curæ,qui furtis eius pepercerant.

Baliſta ludimagiſter quiſpiam ob infamiam latrociniorum lapidibus coopertus eſt, in quē Vergil.hoc diſticho luſit:Monte ſub hoc lapidum tegitur Baliſta ſepultus, Nocte dieq; tutum carpe uiator iter.

Barrabam fuiſſe latronem docent ſacroſancta Euangeliſtarum uerba.

Tetrinius, teſte Suetonio, fuit latro, qui quum poſtularetur, & qui poſtularent Tetrinios eſſe ait Caligula Imperator, hoc eſt ipſos accuſatores latrones eſſe, & tales, qualis dicebatur Tetrinius.

Expilauit Nero prouincias, ſpoliatis etiam in urbe templis, quòd triumphis & religioni uniuerſus populus Roman. in metu ſacrauerat. Per Aſiam & Achaiam, non dona tantum, ſed ipſa etiam numinum ſimulacra quantulicunq; ornata diuitiis abripuit. Autor Cor. Tacitus.

Dionyſius Siciliæ tyrannus fana deorum expilauit, eoſdẽ iocularibus uerbis irridens. Nam (ut eſt apud Valerium) quum fano Proſerpinæ Locris ſpoliato, ſecundo uento ueheretur, ridens amicis, Videtis'ne, inquit, quàm bona nauigatio ab ipſis diis immortalibus, ſacrilegis tribuatur? Conſule Valerium Maxim. de religione.

C. Verres Siciliam cõpilauit, ſublatis deorum ſimulacris, ornamentisq; fanorum. Eum propterea Cicero cõparauit Dionyſio, Lactantius lib. 2.

Pyrrhus è theſauro Proſerpinæ Locrenſis pecuniam ſuſtulit. Vlciſcente demum numine, ſaxis illiſus in mari naufragium fecit. Idem Lactantius eod. lib.

Fuit etiam Harpalus inſignis & felix prædo, qui, Autore Tullio lib. 3. de Natura deorum diis illudebat, quòd in illa fortuna tandiu uiueret.

Sambicus latro templum Dianæ expilauit in Elide. Quod flagitium quum fateri nollet, annum perpetuũ exquiſitiſsimis cruciatibus ad mortem uſque tortus eſt. Hinc adagium, Sambico grauiora pati.

Leo Imper. filius Conſtantini Capronymi coronam Mauricio principe deo dicatam nefario capiti impoſuit, captus gemmarum & auri ſplendore. Bap. Egnatius.

Fuluius Flaccus Cenſor tectum marmoreum Iunonis Laciniæ ſpoliauit, ut ædem (quam dedicauerat Equeſtri Fortunę) tegeret. Liuius lib. 42.

PYRATAE.

PYratæ dicuntur prædones marini, qui nauigia cum mercibus inuolant, eoq; furto quæſtum faciũt. In his Baſilus à Lucan

Lucano ponitur, ubi ait, Et Baſilum uidere ducem noua furta per æquor.

Sextus Pompeius, Pompeii Magni filius, pyraticam itidem exercuit. Idem Lucanus: Sextus erat magno proles indigna parente, Qui mox Scyllæis exul graſſatus in undis, Polluit æquoreos Siculus pyrata triumphos.

Cerpalum Tortellius inter pyratas numerat.

Icarion quoq; nomen fuit ſæuiſsimi pyratæ.

Mnas quoq; fuit pyrata, qui ſub Sexto Pompeio oras Italiç & omne circum pelagus prædatoria claſſe infeſtabat.

Saxo Grammat. **Rothonem** quendam inter pyratas numerat: Ea tempeſtate (inquit) Rotho Rutenorum pyrata patriam noſtram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat.

Eodem Teſte **Thorias** & **Bero** pyraticum munus exercuerunt.

SVPPLICIORVM DIVERSA GENERA.

CYprianus apud Cælium prodit **Vngulam** fuiſſe tormenti genus, aitq; **Aſcias** & **Runcinas** inter ſæuitiæ tormẽta reperiri.

Rota tormentum eſt Germanis peculiare. Ariſtophanes apud Cælium: Rota torquere te illic neceſſe eſt, ut exculpatur, quòd perperam feciſti. Erat autem ſeruile ſupplicium. Rotæ inſerebantur noxii, & membratim radiis rotarum conuulſi lenta morte perimebantur.

Centra ſtimuli erant, quæ admouebantur reis.

Scalæ Gemoniæ, ſeu Gemonii gradus, locus erat eminẽs, qui gradibus quibuſdã conſcendebatur. Eò trahebãtur damnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (quòd fœdam cum Corſis pacem feciſſet) ademptam libertatẽ, mox & ſpiritum extinctum: Corpus demum contumelia carceris & deteſtanda gemoniarũ ſcalarum nota fœdatũ. Dicuntur autẽ Gemoniæ à loco gemitus & calamitatũ. Suetonius in Cæſa. Tiberio: Imputauit etiam, quòd non laqueo ſtrangulatũ abiecerit in gemonias.

Suſpendium, eſt ſupplicii genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo conſtrictis infelicem reddunt ſpiritũ. Quæ mors maximè erat probroſa. Nam in pontificalibus libris cautum fuerat, ut tales inſepulti abiicerentur. Vnde & Vergilius de Amata Lauiniæ matre ſic ait, Et nodum informis lethi trabe

nectit ab alta. Plerisque mortem hãc præpoſteram uocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

Vncus, etiã nomen eſt tormenti: nã infames multisq; flagitiis adobruti, poſt morté unco trahebãtur in ſentinas, & ſordiũ receptacula. Mortuo Cõmodo Imperatore, ſenatus hũc in modum acclamauit: Qui ſenatũ occidit unco trahatur: Qui omnes occidit unco trahatur: Qui templa ſpoliauit unco trahatur. Hoc & alia inſtrumẽta Carnificinæ quũ oſtentaret Carnifex, ferunt Neroné ad uoluntariã morté coactũ. Suetonius de Vitellio ſcribens ait: Tandé apud gemonias minutiſsimis ictibus excarnificatus, & confectus eſt, & inde unco tractus in Tiberim.

Fuſtuarium, dicitur caſtigatio fuſtium, uirgarumq; ſupplicium. T. Liuius; Fuſtuarium meretur, qui ſigna relinquit, aut præſidio decedit. Antiquitus in militari diſciplina duo fuerũt ſuppliciorum genera, Fuſtuarium, & Decimatio. Eum qui uirgis cædit, Plautus Virgatorem uocat. Liberum erat, cædi fuſtibus: uirgis, ſeruile. Erat & Crates ſupplicium apud priores, quo quis deiectus in aquam, cratę ſupernè iniecta, ſagis congeſtis obruebatur.

Pauſanias **Anchoram** ferream cum cornicibus adalligabat, quos crudelius uellet caſtigare, eaque affectos ignominia uniuerſo populo uidendos exponebat.

Neruus ferreum erat uinculum quo impediebantur pedes. Eo etiam ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gellium feſtiuè dicit, priuatos fures in neruo & compedibus uitam agere, publicos in auro & purpura uiſi.

Icrion erat inſtrumentum, quo martyres cruciabantur.

Paratilmos ſupplicium erat, quo pauperes in adulterio deprehenſi puniebantur. Ditiores enim pecunia ſe redimebant, ut conſtat ex uerbis Ciceronis, qui ſcribit, Salluſtiũ uenalem expoſuiſſe domum paternam, ut ſe adulterii crimine purgaret.

Aporaphanidoſis ſuppliciũ erat, quo Raphani in pudendas reorum partes impingebantur.

Cyphon ligneum erat uinculum aut ferreum, quo maleficorum colla inuoluebantur. Cynophiſmus ipſum eſt ſuppliciũ. Hoc adhuc noſtra ætate uiſitur.

Archiuus, ſeu Archiuum, locus eſt, ad quem damnati ducebantur, in quo qui legum placita riſui habuiſſet, diebus uiginti uinctus Cyphone perſeuerabat nudus, melle & lacte delibutus, quò moleſtæ eſſent illi apes & muſcæ.

Draco

Draco unicuiq;, & quantulocunq; furto extremum ſupplicium,id eſt mortem irrogauit.

Colaſis genus erat pœnæ, quæ adhibebatur cauſa caſtigandi,aut emendandi.

Colus,maſculini generis,tormentum erat carnificinæ ſæuiritatis, quo rei flagellabantur. ipſum erat Coriaceum, Autore Feſto.

Crurifragium ſupplicium erat, quo crura maleficis mutilabantur,& infringebantur. Apul.lib.9.Tunc uxor egregia diras in eum deuotiones deprecata,& crurifragium eius abominata exangui formidine trepidantem adulterum abſcondit. Eodẽ modo Plautus Lumbifragium uocat Lumborum fracturã in Amphi. dicens: Nam ſi me irritaſis, hodie Lumbifragium hinc auferes à me.

Damnari ad metalla ſuppliciũ fuit apud antiquos, quo uincti ſontes in opus metalli trahebãtur,ſeu in metallicas mittebantur fodinas. In Calcariã quoq; & Sulphurariã damnabãtur aliqui. Nam Iuriſconſulti inter pœnas metalli nominant Sulphurariam & Calcariã:hoc eſt,fodinas calcis & ſulphuris. Item Lathomiam ubi cæduntur lapides. Plaut. Tyndarus in Lathomias lapidarias ab Egione damnatur. Fuit & Lathomiæ locus carceris Romæ, & Syracuſis carcer.De Metallorũ pœna Tranquillus in Caligula: Multos honeſti ordinis deformatos prius ſtigmatum notis ad metalla & munitiones uiarum, aut ad beſtias cõdemnauit,aut beſtiarum more quadrupedes cauea coërcuit, aut medios ferro diſſecuit. Plinius in Epiſt. Erat fuſtibus cæſus,damnatus ad metallum,ſtrangulatus in carcere.

Culeus, ſaccus erat,in quo Simia,ſerpẽs,canis,& gallus gallinaceus cum parricida includebãtur,ac demum præcipitabatur in aquas. Iuuc. Saty.8.de Nerone: Cuius ſupplicio non debuit una parari Simia, non ſerpens unus, non culeus unus. Valerius ſcribit M. Tullium duumuirum culeo inſutum in mare abiici iuſſum eſſe à Tarquinio rege,ob librum ſecreta ſacrorum continentem,quem exſcribendum dederat.

Stigma dicitur nota,quæ inuritur fronti reorũ, in perpetuũ probri monumentum.Martialis: Frons hæc ſtigmate non meo notanda eſt.Iuuenalis Saty.10. Mitius id ſanè, quod non & ſtigmate dignum Credidit.Quintianus in Cleopoli: Nota nulla doloſi Criminis,hanc preſſo ſignabit ſtigmate frontem.Suetonius de Auguſto; Valerium Catullum(à quo ſibi uerſiculis de

Mamurra perpetua ſtigmata impoſita nõ diſsimulauerat) ſatisfacientem eadem die adhibuit cœnæ. Vbi ſtigma metaphoricè poſuit pro infamia & ſugillatione. A Stigma fit Stigmaticus, id eſt publica notatus infamia. Cicero: O miſerum, qui fideliorem & barbarum & ſtigmaticum putaret, quàm coniugem. Plinius ſcribit columbino fimo deleri ſtigmata.

Ad beſtias damnari etiam ſupplicium erat apud antiquos, quo rei cum beſtiis, feriſq; agreſtibus & ieiunis depugnabant. Propterea apud Gellium legimus, Androdum à domino datum ab beſtias. Beſtiarii erant, qui beſtiis obiiciebantur, aut in eas decertabant. Tertullianus: Iupiter eſt Romæ, quem ludis ſuis proluunt ſanguine beſtiariorum.

Gyaros eſt inſula in mari Aegæo, quò mittebantur noxii. Iuuenalis Sat. 1. Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignũ, Si uis eſſe aliquid.

Exilium, ſeu mutatio patriæ, numeratur inter pœnas reorũ. Exules aliter dicuntur Relegati & Deportati. Differunt tamen: Relegatis enim licebat uti bonis propriis in exilio. Deportati uerò nihil poſsidebant ex ſuis bonis.

EXVLES NONNVLLI.

Do, Annibal,

M. **Aemylius Lepidus** quum uellet exules in urbem reuocare, ip ſe urbe detruſus eſt. Reuerſus demum ad obſidionem urbis, à Catulo conſule & Pompeio pulſus, & hoſtis patriæ iudicatus, exulauit in Sardinia, ubi dolore animi periit.

L. Apuleius Saturninus tribunuſp. quum propter Agrariã legem (quam per uim tulerat) aliasq; item factiones uideret ſe odioſum pleriſque ſummatibus, Rhodum profectus eſt in uoluntarium exilium. Liuius lib. 65.

Ariſtides Athenienſis poſt multa in Remp. beneficia, tandẽ ſua uirtute incidit in odium malorum, quorum inuidia pulſus eſt in exilium: ubi tamen Deos precatus eſt, ut omnia Atheniẽſibus pro uoto & animi ſententia bene ſuccederent.

Boëtius imperante Zenone exilio damnatus eſt à Theodorico rege, ob affectatæ libertatis ſuſpicionem.

Cliſthenes Atheniẽſis (qui primus legem tulerat de exilio) primus exulauit.

Conon dux Athenienſis impatiens cladis, quam à Lyſandro Lacedæmonio in conflictu nauali acceperat, ſpontaneum delegit exil

git exilium. Fugitque ad Artaxerxem regem Perſarum in Cyprum,cuius auxilio libertati patriam aſſeruit, cui prius ſeruitutem attulerat.

Demarathus Lacedæmonius,quum apud Athenienſes exularet,non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus,qui Athenis fiebat.

Dion Syracuſanus quum pleruną; monuiſſet Dionyſium iuniorem (apud quem in ſumma dignatione & familiaritate uiuebat)ut patriæ libertatem reſtitueret, factus ei ſuſpectus & in exilium pulſus eſt. Vbi tamen ad liberandas Syracuſas animum ſemper adiecit. Nam facto Apollini ſacrificio,habitaq; ad milites concione contra tyrannum copias mouit, quem facta deditione coëgit exilium capere,quod prius aliis dabat. Hinc Adagium natum:Dionyſius Corinthi. De his qui à proſpera fortuna ad humilem redacti ſunt. *Adagium.*

Athenienſes **Demoſthenem** in exilium miſerunt,quòd pecunia fuiſſet corruptus ab Harpalo, qui fugerat ab Alexandro, & Athenas ſe receperat.

Egeſiſtratus Epheſius ob tribulis ſui necem exulauit.

Euſtathius Pamphilius,præſul Antiochenus,ſub Conſtantino principe in exilium pulſus eſt Traianopolim Thraciæ ciuitatem,quòd Arrianorum placita refelliſſet.

Euſebius Vercellenſis præſul ob religionem & doctrinam à Conſtantino principe miſſus eſt Cappadociam in exilium.

Hylarius præſul Pictauienſis, qui ſcripſit in Arrianos, relegatus eſt in Phrygiam.

Ioannes Gotthus præſul Gerundenſis,quū ſub Phoca principe Arrianam ſectam oppreſsiſſet,ab hæreticis relegatus eſt.

Hyppias dux Athenienſis pulſus in exilium,Darium in patriam commouit. Iuſtinus lib.2.

Liuius Salinator quum de Illyriis triumphaſſet, inuidiam ſibi gloria comparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in uolūtarium exilium profectus eſt,poſtea tamen reuocatus Annibale Italiam opprimente.

Lucifer præſul Caralitanus à Liberio Pont.ad Imperatorem Conſtantinum miſſus,ab eodem relegatus eſt Palæſtinam.

Decius Magius quum Annibali Capuam intrāti ſolus aſſurgere nollet,ab eodē relegatus eſt. Quum autem in exiliū traheretur, aperto capite uociferans, Habetis, inquit, libertatem

Campani, quam petiiſtis. Semper enim patriæ deditionem diſſuaſerat. Liuius lib.23.

M.Marcellus, Pompeianarum partium, ubi uidit Cæſarem uictorem, Athenas profugit in exilium. Vnde procõſul Africæ, Domitiani tempore damnatus repetundarum, quòd Africam diceretur expilaſſe, actus eſt in exilium.

Meletius præſul, Arrianæ hæreſis ſectator, ſub Diocletiano pulſus eſt in exilium, quòd præter opinionem fidem noſtram defendiſſet, quum tamen Arrianam uellet tutari.

Metellus Numidicus (qui de Iugurtha triumphauit) relegatus eſt, quòd in legem Apuleiã per uim latã iurare noluiſſet.

T.Annius Milo Maſsiliæ exulauit, quòd cliens fuiſſet Ciceronis, in cauſa cædis Clodianæ.

Montanum Vatienum oratorem, patria Narbonenſem, Tiberius relegauit ad Baleares.

P.Nigidius Figulus, quem Lucanus Aſtrologiæ peritum fuiſſe ſcribit, mortuus eſt in exilio, teſte Euſebio.

L.Opimius poſt Ful.Flaccum uirũ conſularem & C.Gracchum tribunitium oppreſſos, iudicio circunuentus & in exilium actus eſt.

Oribaſius Sardianus mortuo Iuliano principe, quo cum in ſumma familiaritate uixerat, inuidia ſuccedentium principum, & bonis ſpoliatus eſt, & in exilium detruſus; ubi tamen in omni calamitate, conſtante manſit animo, ſeque philoſophum uerum exhibuit.

Paulus Diaconus Aquileienſis à Carolo Magno relegatus eſt ad Diomedis inſulam, quòd Deſiderio Longobardorum regi eiuſdem Caroli inimico faueret.

M.Popilium Romani in exiliũ egerunt, quòd miſſus contra Numantinos, rem ſua culpa male geſsiſſet.

Protagoras Abderites, Menandri filius, & auditor Democriti, accuſatus ab Athenienſibus, quòd Perſarum magiam & religionem didiciſſet, ſponte exulauit.

Philiſtum Syracuſanum (qui res Siculas libris duodecim complexus eſt) Dionyſius ſenior in exilium pepulit, ubi tamen bonam hiſtoriæ partem abſoluit.

Tullia, Seruii Tulli filia, acta eſt in exilium, quòd ſuper faciem parentis mortui currum traxiſſet.

Tarquinius Superbus, qui occiſo Seruio Tullo regnũ ſceleſte occupauit, miſſus eſt in exilium cum Tarquinio Collatino filio

no filio ſuo, propter ſtupratam ab ipſo filio Lucretiam.

P. Rutilius Conſ. Cnei Manlii collega relegatus eſt à Syllanis. Deinde quum reuocaretur: Malo, inquit, ut patria exilio meo erubeſcat, quàm reditu mœreat.

Thraſybulus dux Athenienſis relegatus eſt à triginta tyrannis, Athenas per uim occupantibus: quos demum collecta aliorum exulum manu, iuuante Lyſandro Lacedæmoniorum duce expulit, patriæq; libertatem peperit.

Thucydides Athenienſis miſſus Amphipolim (quam rex Philippus per uim occupauerat) quum in proditionis ſuſpicionem ueniſſet, actus eſt in exiliũ, quam tamen fortunam conſtantiſsimè tulit.

Cicero ob Clodii inimicitiam actus eſt in exilium. Quod ægre adeò tulerũt Romani, ut uiginti hominum millia ueſtem mutauerint. Tandem tamen rediit magno omnium plauſu, & uniuerſa propè Italia illum ſuis humeris reuehente.

Hoſtaſius Rauennæ dominus à ſuis ciuibus relegatus eſt, quòd in otio & ignauia tor peſceret, publicæq; adminiſtrationi ineptus uideretur.

Berengarius Imp. & Albertus eius filius, ab Othone uicti, & in exilium pulſi ſunt.

Benedictus Pont. Maximus ab Othone Imperatore relegatus eſt, ſuffecto Leone octauo.

Xenophanes annis LXV. exulauit à patria.

In exilio ſupra ſeptem annos uerſatus eſt Ouidius, ubi tamẽ barbaras gentes adeò ſibi demeruit, ut in eius obitu Gethæ ac Tomitani lacrymas cohibere nequiuerint.

Sponte Pythagoras Samon liquit, Athenas Solon, Lycurgus Lacedæmona, Romam Scipio. Interrogatus Socrates cuias eſſet, Reſpondit ſe ciuem mundi.

VIRI CELEBRES MORTVI IN ALIENA TERRA.

Samos genuit Pythagoram, rexit Metapontus.

Ciceronem Arpini ortum, nutritum Romæ, Sinus Caietanus uidit exanimem.

Plinium infantem lauit Atheſis, grandæuum extinxit Veſeuus.

Vergilium dedit Mantua, Brunduſium abſtulit.

Genuit Ouidium Sulmo, Ponticum exilium ſuffocauit.

Terentium Carthaginenſem, quem Roma docuerat, Arcadia ſepeliuit.

Horatium Apulum, Ennium Calabrum, Statium Narbonenſem, Auſonium Burdegalum, Duos Senecas & Lucanum Cordubenſes, Plautum Arpinatem, Lucilium Aruncum, Pacuuium Brunduſinum, Iuuenalem Aquinatem, Propertium Vmbrum, Valerium Antiatem, Catullum Veronenſem, Varum Cremonenſem, Gallum Forliuienſem, Actium Piſaurenſem, Caſsium Parmenſem, Claudianum Florentinum, Perſium Volaterranum tumulauit Roma.

Alexandrum Pella genuit, Babylon peremit.

Cyrum Perſis tulerat, Scythia truncum tulit.

Craſſum & Pompeium tulerat Roma, Hunc Aegyptus, illum Aſſyria ſuſtulit.

Catoni principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen Vtica.

Cornelios Scipiones Roma genuit, Hiſpania obruit.

Decij extra patriam ceciderunt, Pater cum Latinis pugnans, cum Ethruſcis filius.

Aemilium Paulum Cumæ, Claudium Marcellum Venuſia, Tiberium Gracchum tumulauit Lucania, omnes natos Romæ.

Druſus obiit in Germania, Marcellinus Baionæ, Tarquinius Cumis, Sylla Puteolis expirarunt. Auguſtus Cæſar apud Nolam Campaniæ.

Tiberius apud Campaniæ Miſenum.

Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus eſt.

Septimius Seuerus ortum habuit in Africa, Imperium in Italia, tumulum in Britannia.

Theodoſium ortum in Hiſpania, Mediolanum terra operuit.

Annibalem Africæ lumen cepit urna Bithynica.

Theſeum, Themiſtoclem & Solonem Athenienſes ſepelierũt Syrus, Perſis, Cyprus. Hæc exempla debes Petrarchæ, lector optime, qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium noſtro labore.

Sextum Turpilium Romę natum, abſtulit Sinueſſa Hermolaum Barbarum natione Venetum, Romæ peſtilentia ſuffocauit. Q. Cornificiũ, Ro. militaris factio foris abſtulit.

Hermolaum Barbarum ... [handwritten margin note, partly illegible]

Aem

Aemylius Macer Veronēſis obiit in Aſia. Cn. Norbanus à Sylla uictus, apud Rhodios uoluntariam oppetiit mortem. Nero extra urbem ſeipſum confodit. Otho apud Bebryacum mortuus eſt. Labeonem Marſum Romanum tumulauit Macedonia. Magnentium imperatorem uidit Roma, Lugdunum habuit mortuum. Cleomeni Lecedæmonio tumulum præbuit Aegyptus. Demoſtheni Athenienſi Calabria. Critolao duci Achæorum Thermopylæ.

Themiſtocles Atheniēſis in Perſide taurinum hauſit ſanguinem, eoq; periit. Iugurtham peperit Numydia, mortuum uidit Roma. Naſcentem Aeneam uidit Simois in Aſia, Raptum abſorbuit Numycius in Italia. Didoni patria fuit Phœnicia, Carthago tumulus.

Aiacem Oilei rapuit mare, quem Græcia tulerat.

Leandrum Abydenum, Aegeum Athenienſem, Aegyptium Pharaonem, Menandrum poëtam Palinurum & Miſenum non ſua, ſed piſcium extinxit patria. Reperirem huiuſmodi exempla numero propè infinita, niſi timerem ne nimia copia ſaturis plus æquo ſtomachis nauſeam excitaret.

CONTEMPTORES DEORVM.

GLaucus quum ſacra Veneris contemneret, illa irata eius equabus furorē immiſit, quibus utebatur ad currum, eumq; morſu dilacerauerunt.

Aiax Oilei filius Caſſandram in tēplo Mineruæ ſtuprauit: dea facinus ulciſcente, fulminatus eſt in mari, dum euerſo Ilio redire uellet in patriam.

Pub. Clodius Pompeiam Q. Pompeii filiam & Syllæ neptem, inter publicas Bonæ deæ cæremonias adulterauit.

Lycurgus rex Thracum, contemptor fuit Bacchi: Propterea ulciſcente numine cruribus ſuis aſciam illiſit, dum uellet amputare uites. Propertius lib. 3. Veſanumq; noua nequicquam in uite Lycurgum. Propterea à poëtis Bipennifer & Securiger appellatur, quòd ſecuri ſeipſum offenderit. Ouid. lib. 4. Meta. Penthea tu uenerande, ſecurigerumq; Lycurgum.

Pentheus Echionis & Agaues filius, dum ſacra Bacchi deſpicaretur, à matre, cæteriſq; Mænadibus interfectus eſt. Propertius: Pentheos in triplices funera grata greges.

Herodotus ſcribit Cleopem Aegypti regem tēpla omnia obſeraſſe, ne populus ſacrificaret diis.

Ama

Amaſis quotieſcunq; accuſabatur furti (erat enim maximus prædo, ut iam diximus) cauſam deferebat ad deos, uelut iniuſtè accuſatus hominum querimonia. Conuictus à Diis, neq; eorũ templa curæ habuit, nec illis ſacrificauit, tanquam male de eo mererētur, quòd falſa (ut dicebat) oracula redderēt. Herod. lib. 2.

Teuthis fuit quiſpiam princeps, qui ad expeditionem Troianam cum Græcis nauigare uolens, dum in Aulidis rupes impegiſſet, indignatus Palladem uulnerauit haſta. Vnde exitiali morbo correptus eſt.

Non erubuit **Pyrrhus**, Achillis filius, Priamum ſenio confectum ad aram Iouis Ercæi interficere. Verg. lib. 2. Aen. – Hoc dicens, altaria ad ipſa trementem Traxit, & in multo lapſantem ſanguine nati Implicuitq; comam læua, dextraq; coruſcum Extulit, & lateri capulo tenus abdidit enſem.

Inter contemptores Diuûm numeratur **Mezentius** à Vergilio lib. 7. ubi ait: Primus init bellum Tyrrhenis aſper ab oris Contemptor diuûm Mezentius. Fuit enim impius in homines ſine deorum reſpectu, inquit Macrobius.

Lycaon, rex Arcadiæ, quum Ioui pararet inſidias, ab eodē mutatus eſt in lupum, ut fabulantur Poëtæ. Vnde Iuppiter apud Ouidium lib. 1. Meta. ſic loquitur: An ſatis ô ſuperi tutos fore creditis illos, &c.

Alcithoë fuit etiam contemptrix Bacchi. Ouid. lib. 4. Met. At non Alcithoë Mineias orgia cenſet, &c.

Eriſicthon Theſſalus, Cereris (quam aſpernabatur) lucum abſcidit: Vlciſcente dea ad tãtam redactus eſt famem ut ſua ipſe membra corroſerit. Ouid. lib. 8. Meta. – Pater huius erat, qui numina diuûm Sperneret, & nullos aris adoleret honores, &c.

Prœtides filiæ Prœti Argiuorum regis Iunoni ſe præferentes ab eadem mutatæ feruntur in uaccas. Alii fabulantur hoc factum, quòd Venerem ſpreuiſſent.

Atalanta & Hippomenes Venereo concubitu templum Cybeles profanarunt. Vterq; demum leones facti ſunt, ulciſcente numine. Autor Ouid. lib. 10. Meta.

Diomedes, Tidei filius, Venerem in bello Troiano læſiſſe fertur. Ouid. lib. 1. Elegia. Peſſima Titides ſcelerum monumenta reliquit. Ille deam primus perculit.

Cambyſes, rex Perſarum, templa & leges ludibrio habuiſſe fertur. Vbi enim potitus eſt Aegypto, Vulcani templum ingreſſus, riſu & conuiciis inſectari cœpit. Alia etiam ſimulacra

per

per ſummam iocorum licentiam cauillatus exuſsit. Apertis itē conditoriis mortuorum, cadauera introſpicere maximæ duxit uoluptati.

Capaneum ſcalarum repertorem (quem Poëtæ fulminatū fuiſſe dicunt) deorum cōtemptorem uocat Statius lib. 1. Theba. ubi ait: Sed enim ipſe manu prægreſſus auorum Facta, diu toto ſuperûm contemptor, & æqui Impatiens.

Iam diximus in capite de Latronibus, & Sacrilegis, Dionyſium Syracuſanum templa deorum ſpoliaſſe, ſuisq; furtis gratu latum, diis ipſis illuſiſſe.

Xerxes rex Perſarum notatur impietatis, quòd Neptuno maris deo compedes, & Soli tenebras minaretur. Stroza pater: Nec ueluti Xerxes, Neptuno uincla minamur, Claſsibus inſolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflammauit, quòd parietibus includerent deos, quibus omnia deberent eſſe patentia ac libera, quorum hic mundus omnis templum eſſet ac domus. Autor Cicero libro ſecundo de legibus.

Plegyas, rex Lapytharum, & Ixionis pater templum Delphici Apollinis incendit. Hinc ad inferos detruſus, ibidem grauiſsime punitur. Verg. li. 6. Aen. Phlegyasq; miſerrimus omnes Admonet, & magna teſtatur uoce per umbras, Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

Salmoneus, Aeoli filius, Iouis fulmina in aëre ſimulabat, ut Deus in Elide crederetur. Verg. lib. 6. Aen. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iouis, & ſonitus imitatur olympi. Celmis unus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam uiolauit ſtupro.

Diagoras Melius Athenienſium ſacrorum myſteria & cęrimonias adeò neglexit, ut permultos auerterit à religione. Idem arcana myſteria (quæ non licebat profanis inuulgare) omnibus detexit. Propterea Athenienſes eum in exilium pepulerunt, talento propoſito, ſi quis hominem compertum occidiſſet.

Theopolemus, & Hiero fratres, Apollinis fanum expilarunt. Quo facto pœnam iudicii reformidantes domo profugerunt. Autor Cicero in quinta Verrina.

Cyanippus Syracuſanus ſoli Baccho ſacra facere neglexit. Iratus deus tantam ei ebrietatem immiſit, ut repertam in tenebris filiam nefando coitu ſtuprauerit.

Contemptor eius numinis Armitus ebrius factus eſt, & Medulinæ filiæ ulciſcente deo ſe commiſcuit.

Theron

Theron rex citerioris Hiſpaniæ, furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare uoluit, & incendio dare. Iratus deus fecit, ut eius naues improuiſo igne corriperetur. Autor Macrobius.

Leo Imperator apud Conſtantinopolim ſanctorum imagines depoſitas incendit: iuſsitq; Romano Pontifici, ut idem facere t, ſi imperialem gratiam ſibi promereri uellet.

Tertius poſt Neronem ſæuiit in Chriſtianos & religionem catholicam Traianus imperator, ſub quo Clemens I I I. Pontifex, Symeon Hieroſolymitanus epiſcopus, Ignatius Antiochenus epiſcopus paſsi ſunt.

Imp. quoq; Decius multa Chriſtianorum millia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius. Vnde pater à principe Turcarum deo nolente captiuus abductus, in miſera ſeruitute conſenuit.

Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debacchatus eſt in orthodoxæ fidei cultores.

*Aliàs Athanicus.

*Athanaricus Gotthorum rex multos itidem Chriſtianos uariis tormentorum generibus enecauit. Alios detruncauit gladio: quoſdam in exilium pepulit, & ibidem fame & ſiti languere ad mortem coëgit. Hinc iuſta numinis ira miſerum exhalauit ſpiritum, ſanguinis fluxu toto corpore erumpentis.

Euarix rex Gotthorum, templorum aditus ſpinis obſerabat & ſepiebat, ut introëundi raritas obliuionem relegionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullũ omittebat tormenti genus, in quo feritatem ſuam non exerceret.

Demonax philoſophus Adriani tempore, adduci nunquã potuit, ut ad Eleuſina ſacra ac miniſteria accederet. Propterea accuſatus à populo, ut religionis cõtemptor, factũ excuſauit, teſtatus ea ſacra meritò eſſe ſibi ſuſpecta, quæ in occulto fierent. Nam ſi bona eſſent, dicebat ea manifeſtari oportere: ſi mala, debere refugi.

Anaxagoram Clazomeniũ Athenienſes in uincula coniecerunt, quòd ſolem ignitum dixiſſet eſſe lapidem, non Deum: quem tamen illi pro Deo habebant.

Imperante Conſtantino, Manuelis filio, quũ Turcæ Conſtantinopolim cepiſſent, nullæ ſcelerum facies defuerunt: nulla dignitatis, ſexus, aut ætatis habita eſt ratio: Stupra cædibus, cædes ſtupris additæ. Templa ſanctorum diruta ſunt: Oſſa martyrum canibus & ſuibus obiecta: Redemptor ipſe iterum cruci affixus

fixus, luto limoq́; deformatus eſt. Nullũ omiſſum eſt ludibriũ, quod prius exercuiſſent Iudæi. Princeps tantæ feritatis Othomanus ubi ſatis in ſanctorum reliquias & ſimulacra ſæuitum eſt, feritatem conuertit in utriuſq; ſexus homines, quos omnes more porcorum gregatim occidit, præter nõnullas liberali forma fœminas, quas ad maiorem libidinis ignominiam reſeruauit. Hoc autem factum eſt in annum ſalutis M. CCCCLIII.

Leo Armenius Imperator, parta de Bulgaris uictoria, diuorum imagines deleri penitus iuſsit: paulò pòſt à Michaële Traulo per inſidias iugulatus.

Theophilus quoque imperator poſt Michaëlem Traulũ, quum ſanctorum imagines itidem odio haberet, multos earum cultores ad mortem cædi iuſsit.

Genſericus princeps Vandalorum, quum Carthaginem cepiſſet, omnesq́; opes interfectis ciuibus in ius ſuum uertiſſet, animum ad eccleſiarum ſpoliationem adiecit, quas ſacris uaſis exinanitas, & ſacerdotũ adminiſtratione priuatas, equorum ſuorum fecit ſtabula.

Heroſtratus templum Epheſiæ Dianæ toto orbe nominatiſsimum, & inter ſeptem orbis miracula nominatum incendio dedit, ut immortalitatem nominis ſibi compararet.

Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici cauſa prædæ ingreſſus, ira numinis ſe interfecit. Autor Valerius, & Iuſtinus lib. 24.

Fuluius Flaccus in Cenſura tegulas marmoreas ex Iunonis Laciniæ templo detraxit, & in ædem Fortunæ equeſtris, quam Romæ faciebat, tranſtulit. Poſt quod factum negatur mẽte conſtitiſſe. Quin etiam per ſummã animi ægritudinem expirauit, quum ex duobus filiis in Illyrico militãtibus alterum deceſsiſſe, alterum grauiter uulneratum audiſſet.

Pleminius Scipionis legatus theſaurum Proſerpinæ apud Locros ſpoliauit, nec defuit ultio, Nam poſtea in carcere teterrimo genere morbi conſumptus eſt.

Pyrrhus quoq; è Sicilia rediens, theſauros Locrenſis Proſerpinæ, intactos ad eam diem, ſpoliauit, & impoſuit claſsi, quæ poſtera die uicinis deæ littoribus illiſa naufragium fecit.

Milites Alexandri, qui Mileſiæ Cereris templum ad prædam irruperant, flamma obiecta, priuati ſunt oculis.

HAERETICI NONNVLLI.

AEtius Sophiſta Antiochenus, primùm Chriſtianus, Arrianorum

norum ſectæ poſtmodum adhæſit. Vnde Antiocha pulſus eſt, & Atheos uocatus.

Ammonius Alexandrinus, præceptor Origenis, fuit à puero Chriſtianus. Prouectior uerò factus ad philoſophiam ſe conuertit, deſerta fide orthodoxa.

Apollinaris iunior, dicebat animam à deo uerbo facto nõ aſſumptam: aut ſi aſſumpta eſſet, non habere mẽtem. Huic propterea Chriſtianorum commercio interdictum eſt.

Arrius Alexandrinus, Armodii filius, filium deum ab æterna patris ſubſtantia ſeparabat. Ad quam hæreſim refellendam iuſſu Conſtantini Imperatoris celebrata eſt ſynodus Nicena, cui interfuerunt Alexander & Pannutius præſules. Idem Athanaſius diaconus cũ CCCXVIII. aliis præſulibus, qui exploſa Arrii ſententia, filiũ patri conſubſtantialem fecerũt. Arrius in exilium pulſus, magnam nihilominus turbam hominum in ſuam traxit ſententiam, ſed non impunè. Nam dũ in latrina corporis excremẽta egereret, animã cum inteſtinis emiſit. Ex Ruffini hiſtoria.

Berillus, Boſtrenæ urbis Arabiæ præſul, dicebat Chriſtum redemptorem ante humanitatem non extitiſſe, nec propriam diuinitatis habere ſubſtantiam, ſed tantum patris in eo habitaſſe. Quem eius errorem ita repreſsit Origenes, ut tandem eum ad meliorem mentem reuocauerit. Autor Euſebius.

Carpocrates hæreticus Simonis magi ſuperſtitiones imitatus eſt, quas palàm tradebat.

Cherinthus dicebat, regnum Chriſti poſt reſurrectionem Hieroſolymis futurum, ubi mille annis homines libidini & uoluptatibus indulſiſſent.

Ebion putauit, Chriſtum purum eſſe hominem, ſine ulla deitate: perfectum tamen, & omni uirtute cumulatiſsimum. Eius ſectatores uocantur Ebionitæ.

Helcheſaitæ quædam de ſcripturis refutabant, & quædam rurſum admittebant nouæ ac ueteris legis teſtimonia. Paulum apoſtolum penitus reſpuebant. Librum quẽdam circunferebãt, quem dicebant de cœlo lapſum, cuius uerba ſi quis audiſſet, delictorum ueniam conſequeretur.

Eluidius Auxentii diſcipulus fatebatur uirginem peperiſſe, uerum poſtea congreſſam uiro, dicebat alios ſuſcepiſſe liberos, fratres domini. Inſanam eius opinionẽ confutat Hieronymus.

Eudoxus præſul Conſtantinopolitanus fuit imitator Arrianæ ſectæ, Valentis principis ætate.

Euno

Eunomius, præſul Cyzicenus, diuinitatẽ negabat in Chriſto. Plurima ſcripſit contra fidem, & diſſerendi leges ſuis ſectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianzenus & Gregorius Niſſeus præſules ſuis argumentis confutarunt.

Euthyches Cõſtantinopolitanus diſcernebat Chriſtum à uerbo dei. Negabat præterea Chriſti carnem ſimilem eſſe noſtræ, duasq; in eo naturas inficiebatur. Aiebat ipſum Chriſti corpus è cœlo deſcẽdiſſe, & in uirginis uterũ tãquam Solis radios penetraſſe. In hunc celebrata eſt quarta Synodus. Volater.

Euſebius Nicomedienſis præſul, ſecutus eſt Arrium, cui & multos peperit aſſeclas.

Fauſtus Afer ſecta fuit Manichęus. Scripſit libros in orthodoxam fidem, quibus abunde reſpondit Auguſtinus.

Iouinianus nuptias uirginitati præferebat ſecutus opinionem Stoicorum de uirtutum & uitiorũ æqualitate. Eius ſcriptis reſpondit Hieronymus.

Pollio Macedonius dicebat, Spiritum ſanctum nihil habere commune cũ patre & filio. Fatebatur tamen filium patri ſimilẽ.

Manes hæreticus imperante Aureliano Romam uenit è Perſide. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat ſe natum ex uirgine, & in montibus educatum. Ponebat unicam in Chriſto naturam diuinam. Eius uerò humanitatem dicebat eſſe phantaſticam: cauſatus non eſſe ueriſimile Deum pati uoluiſſe. Cõtra uerò Paulus præſul Antiochenus affirmauit Chriſtum ſimplicem fuiſſe hominẽ, maximum alioqui prophetam. Vide Euſebium de hoc Manete. Sectatores eius dicti ſunt Manichæi.

Meletius præſul in Aegypto Arrianis adhæſit, habuitque multos aſſeclas, eos maximè qui Petro præſuli Alexandrino aduerſabantur.

Menander magus, genere Samaritanus, ſeruatorem ſe uocabat ex Olympo ad hominum ſalutẽ demiſſum. Docebat nullo pacto angelos ab hominibus uinci poſſe, quàm magicæ artis diſciplina. Varias paſsim hæreſes diffudit, quarum lolio multorum oculos uitiauit.

Meſſaliani cuiuſdam dæmonis effectum expectabant, quẽ ſanctum Spiritum arbitrabantur. Reiiciebant opus manuum, tanquam malignum. Somnio & otio indulgebant. Eius ſectæ principes fuerunt Datoſius, Phibas, Dalphidius. Theoderitus in hiſtoria Tripartita.

Montanus,Phryx natione,uocabat ſe paracletum.Multos in ſuam traxit hæreſim, & in his Priſcam & Maxillam, quas eò redegit inſaniæ,ut relictis uiris,eum ſequerentur, eiusq; inſpiratione ſpiritum propheticum habere ſe crederent.Sectatores habuit qui Cataphrygæ dicuntur. Hi Spiritum ſanctum ſibi, non Apoſtolis infuſum prædicabant.

Monothelitæ duas in deo uoluntates negabant, diuinam ſcilicet & humanam,quum tamen res aliter ſe habeat.Nã Chriſtus multa ut homo uoluit,& fecit.Multa item ut Deus.Contra hos celebrata eſt ſexta Synod⁹,Anno ſalutis D L X X X V. Sectæ princeps fuit Sergius præſul Cõſtantinopolitanus. Autor Paulus Diac.de geſtis Longabar.

Nauatus presbyter Rom. ſectam inſtituit Nouatianorum, qui ſe mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapſus eſt dementiam, ut eos(quibus Euchariſtiam præbebat)prius iurare cogeret,ſe nunquàm Cornelium Pontificem ſecuturos.

Epiſcopus fuit in parte Aegypti Nepos nomine, qui dicebat Sanctos in terris cum Chriſto mille annis regnaturos in libidine & uoluptate.

Neſtorius Germanicus,præſul Conſtantinopolitanus cœlum ſuis ſectatoribus promittebat, Chriſtum hominem tantum eſſe prædicabat,duas negando naturas.In hunc celebrata eſt tertia Synodus ſub Theodoſio iuniore.

Nicolaus(à quo Nicolaitarum ſecta orta eſt)legem matrimonii refellebat,uolebatq; promiſcuos eſſe concubitus. Euſeb.

Paulus Samoſatenus homo multæ arrogantiæ, & nullius propè ſapientiæ, pſalmos ſolitos cantari uetuit.Hisq; alios ſuffecit,quos in ſuã ipſe laudem conſcripſerat.Negabat filiũ dei de cœlo deſcendiſſe,ſed in utero uirginis initium habuiſſe.

Praxeas Aſiaticus plures negabat perſonas in trinitate,ſed eundem patrem & creaſſe omnia, & in cruce pependiſſe, quòd (ut dicebat)communicata pluribus monarchia autoritatẽ principatus minuat.Huius argumentis reſpondit Tertullianus.

Photinus,præſul Smyrnæus, humanam ſolùm naturam in Chriſto poſuit,inſtar Ebionitarum.

Sabinus, præſul Heracleæ, ſecta fuit Arrianus. Is Chriſtianos omnes (qui in Synodo Nicena ab Arrio defecerant) idiotas uocabat, & ignauos, eosque infirmitate ingenii lapſos dicebat.

Sabellius hæreticus,negabat Chriſtum Dei filium, primogenit

genitumq́; omnis creaturæ:atq; etiam Spiritus ſancti auferebat intellectũ. Ponebat unicã in trinitate perſonam. Hinc uariæ factiones,& malorum germina pullularũt. Eius ſectatores Sabelliani dicuntur. Sunt qui Sabinum & Sabellum eundem faciant.

Simon Magus natione Samaritanus multos artibus magicis,& ope dæmonum eluſit Romæ, Imperante Claudio principe,ita ut numinis loco habitus ſit, & honore ſimulacri decoratus,cum hac inſcriptione, SIMONI DEO SANCTO. Eum Samaritani omnes & deum fatentur. Sunt qui dicant eum,quum per aëra deuolaret, Petri precibus cecidiſſe, eaq́; ruina miſeram exhalaſſe uitam.

Symmachus, unus ex interpretibus Bibliorum, putauit Chriſtum ex concubitu Ioſeph & Mariæ natum. Quam inſaniã probare uoluit ex euangelio Matthæi.

Baſilides ſcripſit in Euangelium XXIIII. commentarios, confinxitq́; prophetas quoſdam,ut Barabam & Barcob, alioſq́; barbaris nominibus nuncupatos. Hic inſtar Pythagoræ ſectatores ſuos quinquennio ſilere iuſsit.

Theodorus Coriarius humanam tantum naturã tribuebat Chriſto. Fatebatur tamẽ uerbũ Dei in eo habitaſſe ob excellentem uirtutẽ. Mariamq́; nõ Dei, ſed hominis tantũ matrem eſſe. In hũc celebrata eſt quinta Synodus, Iuſtiniani principis & Vigilii pontificis tẽpore,anno ſalutis DXL. ubi ſancitũ eſt,ut Maria Theotocos,id eſt,Dei mater,uocaretur. Euſe.lib.5.

Tertullianus patria Carthaginenſis, quum in fide aliquãdiu perſtitiſſet, tandem clericorum Ro. contumeliis ad Montani dogma delapſus eſt.

Apelles hæreticus dicebat in Chriſto fuiſſe corpus phantaſticum,prophetias non recipiebat,quòd ſeſe reſcinderent, & implicarent contradictionem.

Acephali duas in Chriſto negabãt naturas,nullo eius opinionis autore. Vnde & traxerunt nomen.

Almericus hæreticus dicebat Ideas in mente diuina creare,& creari. Hunc Innocentius III. cremari iuſsit Lutetiæ. Volaterranus.

Barbara, Sigiſmundi Imperatoris coniunx,ſtultas uocabat uirgines pro Chriſti nomine paſſas,quòd uoluptatis gaudia nõ guſtaſſent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futurã aliam uitam poſt hanc, quam uiuimus.

Cerdo hæretic⁹ aſſerebat duo fuiſſe cõtraria principia. Eius

aſſeclæ dicti ſunt Cerdoniani.

Ioannes Hus, & Hieronymus de praga quũ ſceleratiſsimas hęreſes Bohemorum animis inculcaſſent, ſentẽtia publici concilii incendio & flammis deuoti ſunt.

Alogii hæretici uerbum negabant eſſe deum, ſpreta Ioannis Apocalypſi. Aquarii, fuerunt hæretici quidam, qui ſolam aquam offerebant in calice ſacramenti.

Adamiani, exemplo Adam nudi, ac ſine ullis ueſtibus degebant, eoq; modo cum fœminis uerſabantur, aſſerentes illud in uita melius putandum eſſe, quod ad naturam magis accederet. Crinitus cap. 6. lib. 16.

Nyctages uniuerſam noctem ſomno & quieti concedebant, dicentes naturæ genium uiolari, atq; corrumpi, ſi ipſo noctis tempore uigilaretur.

Himerobaptiſtæ apud Iudæos uocati ſunt hæretici, qui ſeipſos & ſua ueſtimenta quotidie abluebant. Autor Crinitus.

Marcion hæreticus bina principia, binosq; deos ponebat, bonum ſcilicet, & malum.

Templarii hæretici emerſerunt anno poſt Imperium Auguſti M. X X X. Hieroſolymis in tantã ſanctitatis opinionem uenerunt, ut breui tempore multas diuitias, ac templa ſibi cõparauerint, à quibus Templarii dicti ſunt, quòd frequentes & aſsidui uerſarentur in templis. Iidem Chriſti ſacris impudentiſsimè abdicatis, in quædam flagitia diuerterunt. Conflauerunt enim ſimulacrum quoddã miro artificio, cui hominis cutem ſuperinduxerunt, collocatis in fronte binis carbunculis, oculorum uice promicantibus. Hoc autẽ loco numinis reuerebantur. Morientium cadauera reſoluta in cineres cæteris dabãt in potum, ut in ea ſecta firmiores eſſent. Natum ex templarii uirginisq; coniugio torrebant igne, ſimul ex humore deliquato ſuũ perungebãt ſimulacrum. Nefanda maſculorũ libidine conflagrabant. Damnati ſunt autem in Viennenſi concilio, & deuoti flammis ſententia Clementis Pont. Max. qui Benedicto ſucceſsit.

Donatus, natione Afer dicebat filium eſſe minorem patre, & ſpiritum ſanctum filio.

VATES, AVGVRES, ET ARVSPICES.

PRotheum, filium Oceani & Tethyos, poëtæ uatem faciunt. Vergilius lib. 4. Georg. Eſt in Carpathio Neptuni

gurgite

gurgite uates Cæruleus Protheus.

Laocoon uates fuit Troianus, qui prædixit Græcos in fatali Sinonis machina deliteſcere. Troianosq́; obiurgauit, quòd eam in urbem admiſiſſent. Verg. lib. 2. Aen. Autor.

Eurypilus uates fuit Græcus, quem Sinon Virgilianus ait Apollinem conſuluiſſe ſuper ſimulato Græcorum reditu in patriam, ubi ait: Suſpenſi Eurypilum ſcitatum oracula Phœbi Mittimus, isq́; aditis hæc triſtia dona reportat. Eſt & Eurypilus uates medicinæ apud Plin. lib. 11. natu. hiſto.

At **Hyrtia** filia fuit Seſoſtris regis Aegypti, diuinationis perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

Melampus filius Amythaonis medicus fuit & augur periſsimus. Proper. lib. 2. Turpia perpeſſus uates eſt uincla Melampus. Plin. lib. 25. Melampodis fama diuinationis artibus nota eſt.

Tyreſias, rex Thebarum, & augur fuit, qui cōſultus à Ioue, uſi maior eſſet in Venere libido, uiro'ne an fœminæ, quū fœminæ dixiſſet, ira Iunonis excæcatus eſt. Quā eius cæcitatē Iupiter uaticinio penſauit. Alii excæcatū ferunt, quòd Mineruā in fonte nudam conſpexiſſet. Ouidius lib. 3. Meta. At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam Facta dei feciſſe deo) pro lumine adempto Scire futura dedit, pœnamq́; leuauit honore. Statius lib. 2. Thebaid. - Longæui uatis opacos Tyreſius uultus, uocemq́; & uellera nota Induitur.

Tages primus omnium aruſpicii diſciplinam dedit Hetruſcis. Ouid. lib. ultim. Meta. Indigenæ dixere Tagem, qui primus Hetruſcam Edocuit gentem caſus aperire futuros.

Caſſandra, Priami filia, quum Apollini copiā ſui corporis promiſiſſet, ab eodē uates facta eſt: quum autem nō ſtaret promiſsis, iratus Deus fecit, ut eius uaticiniis nō adhiberetur fides. Hæc prædixit futura ex Helenæ raptu infortunia. Propertius lib. 3. Certa loquar, ſed nulla fides, neq; enim Ilia quondā Verax Pergameis Phœbas habēda malis. Sola Parim Phrygiæ fatum componere, ſola Fallacem patriæ ſerpere dixit equum. Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti, Experta eſt ueros irrita lingua deos. Idem lib. 4. & Verg. lib. 2. Aen.

Calchas augur fuit, Theſtoris filius, qui tempore belli Troiani Græcis oracula reddidit. Vergilius lib. 2. Aeneid. Hic Ithacus uatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Idē prædixerat Græcos omnes Troia diruta in patriam ſoſpites redituros. Quod ſecus accidit: nam multi apud Caphareum Eu-

boię naufragiũ fecerũt. Quo liquet ueterũ uatũ pręſagia nõ ſem per uera extitiſſe. De Calchãte Oui. li. 12. At ueri ꝓuidus augur, &c. Idem lib. 2. de Arte. Statius lib. 3. & Cic. li. 1. de Diuinatione. Ferunt hunc Calchantem cũ Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeũte ad Apollinis Clarii lucum diuertiſſe, repertoq; ibidem Mopſo, quædã propoſuiſſe. Quæ quũ ille ſoluiſſet, aiunt Calchantẽ animi ægritudine periiſſe. Quæſtio ab Heſiodo talis memoratur: Mirabor ſanè, poteris ſi dicere ficus &c. Pherecydes apud Cælium ſcribit, Calchantem ſue oblata interrogaſſe, quot porculos geſtaret, Mopſum uerò reſpondiſſe tres, atq; ex his unam fœminam. Quem ubi uera locutum patuit, illum ægritudine intabuiſſe.

Helenus, Priami filius, uaticinio claruit, autore Virgilio, apud quem Aeneas ſic eum alloquitur lib. 3. Aeneid. His Vatem aggredior dictis, ac talia quæro, Troiugena interpres diuûm, qui numina Phœbi &c. Ouid. lib. 13. Metamor. Quam ſum Dar danio (quem cepi) uate potitus. Cice. li. 1. de Diuinat. Quid Aſiæ rex Priamus, non'ne & Helenum filium, & Caſſandram filiam diuinantes habebat?

Nautes nomen eſt uatis Troiani apud Virgil. lib. 5. Aeneid. qui dum incenſæ ab Iride in Sicilia comburerentur Aeneæ naues, docuit hoc ipſum fieri Iunonis odio, ut Latio Troianos auerteret: monuitq; Aeneam ipſum ut non ſuccumberet calamitatibus, ſed inuicto perſiſteret animo.

Carmentis, Euandri mater, erat præſaga, & monitrix rerũ futurarum. Prius uocabatur Nicoſtrata; uerùm ubi carminibus dare incœpit reſponſa, Carmentis uocata eſt. Virgil. lib. 8. Matriſq; egere tremenda Carmentis nymphæ monita, & Deus autor Apollo. Martianus Capella: Alii quoq; huius generis homines, in diuinandi uſum & præſcientiam procreati, ut Carmentis in Arcadia, ab effuſo per uaticinia carmine, dicta.

Manto filia Tyreſiæ (à cuius nomine dicta eſt Mantua) fuit etiam fatidica, & rerum futurarum præſaga. Virgil. libro 10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Thuſci filius amnis, Qui muros matriſq; dedit tibi Mantua nomen. Ouid. lib. 6. Metamorphoſ. & Statius lib. 10.

Rhamnetes, augur fuit, chariſsimus Turno. Virg. libro 9. Rex idem & regi Turno gratiſsimus augur, Sed non augurio potuit depellere peſtem.

Aſilas nomen etiam eſt auguris, qui ſuppetias tulit Aeneæ

contra

contra Turnum, Virg.lib.10. Tertius ille hominū diuûmq; interpres Aſilas,Cui pecudū fibræ,cœli cui ſydera parent, Et linguæ uolucrum, & præſagi fulminis ignes, Mille rapit denſos acie,atq; horrentibus haſtis.

Tolumnius nomen eſt auguris, qui pro Turno bellauit in Aeneā.Virg. li.12.Expediūtq; man⁹,primusq; Tolūnius augur.

Iapys,Iaſii filius, nomen auguris apud eundem Virg.lib.12. Iāq; aderat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iaſides,acri quondam cui captus amore Ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo Augurium citharamq; dabat,celeresq; ſagittas,&c.

Choreus ſacerdos fuit Cybeles diuinādi peritus.Virg.lib.11. Aureus ex humeris ſonat arcus,& aurea uati Caſsida.

Aruns uates fuit Thuſcus,cuius peritiā in diuinando deſcribit Luca. Hæc propter placuit Thuſcos de more uetuſto Acciri uates,quorum qui maximus æuo Aruns incoluit deſertæ mœnia Lunæ,Fulminis edoctus motus,uenasq; calentes Fibrarum, & mot us errantis aëre pennæ.

Labyſſa mulier fuit fatidica in Boëmia, quæ filiam habuit Craco nomine,rerum quoq; futurarū peritam.Volat.in Georg.

Phæmonoë uirgo prima Delphici Apollinis uates fuiſſe dicitur,carmenq; Heroicum inueniſſe. Plinius lib.10. Phæmonoë Apollinis dicta filia, dentes ei fuiſſe prodidit. Luc. libro 5. Phæmonoën errore uagam,curisq; uacantē Corripuit, cogitq; fores irrumpere templi,&c.& Statius lib.2.Syl.

Plinius lib.7.ait,maximam fuiſſe diuinitatem Melampodi apud Græcos,apud Romanos Martio.

Amphiaraus,Oiclei filius,augur fuit & uates Græcus, quē quum Adraſtus rex in bellum contra Thebas uellet ducere, recuſauit:ac ne cogeretur,ſeſe occuluit,quòd præuideret ibidem ſe periturum.Fraude tamē uxoris Eryphiles(quam monili corruperat Adraſtus)proditus eſt,& inuitus in bellū tractus,ubi terræ hiatu abſumptus eſt.Statius lib.1.& 3.& 7.Theb.

Mæon nomen eſt uatis,& auguris apud Statium lib.2.Theb. dicentem: – Ille hæc præuiderat omnia doctus Aëris, & nulla deceptus ab alite Mæon.

Branchum ferunt Apollinis fuiſſe filiū,cui pater diuinandi artem conceſſerit.Statius: –Primoq; æqualis honori Branchus. Strabo ait eum ſacerdotem fuiſſe delubri Apollinis Didymæi. Mirandula in hymnis:Hinc quoq; Branchiaco uatem ſtimulauit ab axe Delius innumeris ſubigens ambagibus orbem.

Thyodamas filius fuit Melampodis,diuinandi quoq; peritus.Statius lib.8.Inſignem fama, ſanctoq; Melampode cretum Tyodamanta uolunt,quo cum ipſe arcana deorum Partiri, & uiſas uni ſociare ſolebat Amphiaraus aues, tantæq; haud inuidus arti Gaudebat dici ſimilem,iuxtaq; ſecundum.

Idmon, Apollinis & aſteriæ filius, & ex Argonautis unus, claruit etiam uaticinio. Hunc à ſerpente occiſum ferunt.Sene.in Medæa:Idmonem quamuis bene fata noſſet, Conſcidit ſerpens Libycis arenis.

Trophonius, uates fuit quiſpiam, ſpeluncam habitans, in quã qui deſcendebant,perpetuò erãt agelaſti & irriſibiles. Hinc adagium natum,In Trophonii antro uaticinatus eſt. de homine maxime triſti, & prænimis ſeuero. Mirandula in hymnis. Phœbeiq; antrum, fundens conſulta Trophoni.

Apollonius,è Tyana ciuitate Græciæ,rerum futurarũ præſagiis fertur claruiſſe. Præuidit enim Cilicem quendam laſciuũ hominem intra diem tertium occiſum iri,& contigit. Aiebat ſe cuncta facere deo conſultore,& duce dæmone, ſcireq; omnium linguas,& hominũ cogitationes introſpicere, futura præuidere & iam præterita diuinitus cognoſcere.Somnia interpretabatur, & declarabat portenta,damnabat animalium ſacrificia.Eius uitam compendioſe ſatis deſcribit Volaterranus.

Mopſus fuit omnium uatum peritiſsimus,unus eorum, qui Argonautis futura prædixerunt.Cum hoc in certamen deſcẽdit Calchas,uictusq; dolore animi in fata cõceſsit, ut iam diximus. Adagium fluxit in uulgus,Mopſo certior,de eo,qui citra mendacium futura præuidet,& enũtiat.Fuit Mopſus Ampyci filius. Ouid.lib.10.Seneca in Medea. Val. Flac. lib.1. Argon. Fuerunt & alii eiuſdem nominis,ut Mopſus Tyreſiæ filius:alius etiam,à cuius nomine Attica regio Mopſopia uocata eſt.

Polyxo,nomen eſt Phœbadis apud Val. Flac.lib.1. Argon. Tunc etiam uates,Phœbo dilecta Polyxo.

Philochorus Athenienſis,fuit uates Eratoſthenis tempore, qui extinctus eſt inſidiis Antigoni Macedoniæ regis,quòd ueniſſet in ſuſpicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitiæ. Hic ſcripſit Atthidis lib. XVII. qui continent res geſtas Athenienſium,& reges & magiſtratus uſq; ad Antiochum deũ. Scripſit etiam libros quatuor de uaticinio.

Soſipatra mulier genere Lyda,uxor Aedeſii ſophiſtæ,ſpiritu fatidico,& futurorum præſago fuiſſe prædicatur,atq; etiam à

qui

quibuſdam numinibus educata fertur.

Actius Nauius augur fuit, qui nouacula cotem præſcidit, ſpectante Tarquinio. Quo factum eſt, ut Tarquinius ipſe in rebus dubiis eo augure ſemper uteretur, & populus de ſuis rebus ad eum deferret.

Maſſurius, & Mutius, nomina ſunt augurum Romanorum, apud Plinium lib.10.cap.7.

Soſtratus uates fuit, qui per furorem multa prædixit Græcis, ut Xerxis aduentum in Græciam.

Spurina uates Cæſarem monuit, ut idus Martias caueret, Tranquillo teſte: Eoq; die interfectus eſt imperator, quem cauendum eſſe prædixerat uates.

Aſtylus Centaurus, Ixionis filius, quum diuinandi peritia clareret, fratres ſuos monuit, ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Neſſo uulnus, quod Herculis ſagitta erat accepturus. Ouidius: Aſtylus ille etiam metuenti uulnera Neſſo Ne fuge, ad Herculeos, inquit, ſeruaberis arcus.

Tyburnum Plinius lib.16. ait fuiſſe Amphiarai filiũ, peritum augurii, à quo Tyburtes populi originem traxerint multò ante Romam conditam.

Olenus Calenus nomen eſt uatis apud eundẽ lib.28. ubi ait: Quum in Tarpeio fodientes delubro fundamenta, caput humanum inueniſſent, miſsis ob id à ſenatu legatis, Hetrurię celeberrimus uates Olenus Calenus præclarum id fortunatũq; cernẽs, interrogatione in ſuam gentem transferre tentauit.

Prylis, Mercurii fuit filius, diuinandi apprimè peritus. Hinc adagium, Lesbius Prylis, in hominem ſagaci coniectura.

Lampon fuit ſacrificus, & uates oraculorum, ſolitus iurare per anſerem, uelut auem auguralem.

Eurycles uates fuit, qui de ſe ſuiſq; incõmodis aliquid ſemper diuinabat. Hic per aſsiſtentẽ dæmonem uera uaticinabatur. Propterea Euryclitæ dicuntur omnes diuinaculi.

Chryſes, uates fuit Iunonis, cuius filiam Chryſeidem quum Græci rapuiſſent, dea iniuriam ulciſcente, peſtilentia in ſuis caſtris laborarunt.

Aſtyphilus Poſsidoniates, uir fuit uaticinii peritus, qui Cimoni Athenienſi (quo cũ in ſumma familiaritate uiuebat) mortem prædixit ex præcedentibus prodigiis. Plut. in Cimone.

Martha nomen eſt mulieris fatidicæ, quam in lectica ſtantem honorificè circunduxit Marius, & ſacrificia ea iubente ce-

lebrauit. Hanc ſenatus, quòd futura obſeruaret, & prædiceret, libertate donauit. Autor idem Plutarchus in Mario.

Apud eundem Milthas nomen eſt uatis, quo in explicandis prodigiis Dion uſus eſt.

Peripoltas, uates fuit ex Theſſalia, qui Ophelten regem ſuosq; in Bœotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobiliſsimam ex ſe reliquit.

Ariſtander, & Cleomantes nomina ſunt diuinaculorũ apud Plutarchum in Alexandro, ubi ait: Quod prodigium conſpicatus Alexander, accitis ariolis Ariſtandro & Cleomanti Spartano aperit.

Vmbritius apud eũdem in Galba nomen eſt auguris: Nam illo die, inquit, ſimul cum diluculo & Galba præſentibus amicis ſacrificabat in palatio augur Vmbritius. Cor. Tacitus: Sacrificanti pro æde Apollinis Galbæ, aruſpes Vmbritius triſtia exta, & inſtantes inſidias ac domeſticum hoſtem prædicit.

Theocritus nomen eſt auguris apud eundem Plutarchum in Pelopida.

Demophoon fuit uates, qui periculum Alexandro imminere prædixit. Autor Curtius, cuius uerba citaſſem, niſi timerẽ calumnias eorum, qui tantam teſtimoniorum multitudinem ut nauſeabundam refugiunt.

Amalthea, Marpeſia, Heriphile, nomina Sibyllarum aut aliarum Phœbadum apud Tibullum lib. 2. Quicquid Amalthea, quicquid Marpeſia dixit, Heriphile Phœbo grataq; quod monuit. Politianus quaſdam phœbades atq; una uiros diuinandi peritos his uerbis enumerat:

- Quin & ueteres prompſere Sibyllæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpeſia diues.
Herophileq; Idæa genus, prædoctaq; Sabe.
Demoq; Phygoq;, & ueri gnara Phaënnis,
Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia longos
Phemonoë commenta pedes, & filia Glauci
Deiphobe nimium uiuax, & Martia fratrum
Nomina, lymphatusq; Bacis, ſubterq; Triones
Natus hyperboreos Ollen, inq; Attide terra
Clarus honore Lichas, Dodoniadesq; columbæ.

Dauidem eccleſiaſtici omnes ſacrorum uatum principem fuiſſe fatentur. Idem Politianus: An memorem Solymos præluſtria nomina uates, Pſallentemq; deo regem, qui turbine fundæ

Icta

Iſta Philiſthæo ſecuit per ora giganti.

Symachiam Martianus Capella ait unam fuiſſe ex Sibyllis, quas duas numero ſolum ponit dicens: Quas non decem (ut aſſerunt) ſed duas fuiſſe non neſcis, id eſt Herophilam Troianam, Marmenſi filiam, & Symachiam Hippotenſis filiam, quę Erythræa progenita, etiam Cumis uaticinata eſt.

Theano & Euexippe filiæ cuiuſdã Scedaſi Spartanis cauenda oracula præcinuerunt. Poſtea tamen ab adoleſcentibus eiuſdem loci conſtupratæ, & in puteum coniectæ ſunt. Quod ubi reſciuit pater, animi dolore ſeipſum interfecit.

Albigerius Carthaginienſis, fuit adeò diuinandi peritus, ut dæmonibus afflantibus reſponderet quicquid egiſſet quisq;, aut omnino cogitaſſet. Quod teſtatur Auguſtinus, qui illis ipſis uaticiniis ſe plerunq; ſcribit interfuiſſe.

Cælius ſcribit fuiſſe in patria ſua mulierculã nomine Iacobam, ex cuius uentre immũdi ſpiritus acclamati futura prædicerent, ac unũ ex his Cincinnaculum fuiſſe nuncupatum, qui & præterita & futura percontantibus reſpõſa dabat mirifica. Interrogatus tamen de futuris, mentiebatur ſæpenumero.

Ophioneus fuit Meſſeniorum uates, qui ſemper à natali die luminibus captus priuatim & publicè uaticinia peregit.

Polybius Corinthius, filio Troiam proficiſcenti & multis aliis mortem prædixit. Autor Cicero.

Thraſybulus fuit inter Elæos quiſpiam, multis præſagiis nobilitatus, quo etiam titulo ſimulacrum meruit in Olympia.

Lamus Apollinis fuit filius, qui fatidico ſpiritu magnum apud ueteres nomen adeptus eſt.

Scirus uates fuit Eleuſinius, à cuius nomine Minerua Sciras dicta eſt.

Abaris filius cuiuſdam Seuthæ inter Scythas, ſcripſit oracula quæ nuncupata ſunt Scythica. Vide Cæl. cap. 22. lib. 9.

Terentius Varro in libris antiquitatum ſcribit Vectium in augurandi diſciplina nobilem fuiſſe, eumq; affirmaſſe, futurum Romani imperii terminum poſt M C C. annos.

Saxo Grammaticus ait, Vgerum uaté fuiſſe ætatis incognitæ, & ſupra humanum terminum prolixæ.

Paulus Diaconus ait, Baudolinum quendam uitæ ſanctitate conſpicuum prophetico ſpiritu claruiſſe, regnante apud Longobardos Luitprando.

Fuit & eo tempore alter Theolapius nomine, qui præſago

ſpirit

ſpiritu multa prædixit futura.

Amphilochus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirãdula in hymnis: Amphilochi aut monitus adiit male ſana nefaſtos.

Heleus uates fuit Polycrati Samiorum tyranno familiaris. Autor Herodotus.

Callias uates Elæus, qui Amyclis uaticinia reddidit.

Perialla, antiſtes fuit mulierum apud Delphos uaticinantium, ætate Cleomenis.

Cleander quoque nomen eſt uatis Arcadici apud eundem Herodotum.

Fuit & Megiſtias patria Acharnanius, oriundus à Melampode, clarus uaticinio: Nam proſpectis extis futura prædicebat. Floruit ætate Leonidæ Spartani. Herod. lib. 7.

Euenius uates fuit apud Apolloniates, initio paſtor quo dormiente quum lupi L X. gregem inuaſiſſent, oueſq; ad unam trucidaſſent, re cognita, uocatus eſt in ius, & iudicium ſententia excæcatus, mox tamen inſitam obtinuit diuinationem, habuitq; filium Deiphonum, qui ductus à Corinthiis exercitui uaticinabatur. Autor Herodotus in Calliope.

Apud Græcos aruſpex fuit Tiſamenus Antiochi filius, qui apud Delphos reddebat oracula.

Habuerunt etiam Græci alium aruſpicem Leucadium, Hippomachum nomine.

Claruit Daniel ſpiritu prophetico. Scripſit librum partitũ in decem uiſiones. Suſannam falsò accuſatam, liberauit à morte. Floruit ætate Nabuchodonoſor Chaldæorum regis, à quo captiuus ductus & enutritus eſt. Datus eſt leonibus in prædam, à quibus tamen euaſit illæſus. Sabellicus:-Fatidico iuueni mirabile dictu Sæpius obiecto ſæui parsêre leones.

Moſes, ſeu Moyſes, Hebræorũ dux uaticino ſpiritu omniũ maximè claruit. Ei dominus in monte Sinai gloriam ſuam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardenti, qui tamẽ non comburebatur. Deum uidit, quod mortalium nemini contigit unquam. Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis, quæ dedit filiis Iſraël. De Moſe Iuuenalis: Tradidit arcano quodcunq; uolumine Moſes.

Galeotæ, uates fuerunt in Sicilia & Attica, à Galeote Apollinis filio. Hos ſolebat conſulere Dionyſius.

Cicero lib. 1. de Diuinat. ſcribit Deiotarum regem fuiſſe peritum auſpicii, ac nihil unquam geſsiſſe niſi auſpicato.

Tarchon

Tarchon, fuit dux & aruſpex in Hethruria, cuius meminit Vergilius lib.10. & 11. Aeneid.

Prophetarum nomina apud Eccleſiaſticos ſunt, Eſdras ſcriba Hebræus, Neēmias Artaxerxis pincerna, Agabus. Itē Amos, Aggeus, Achias, Baruch, Delbora, Ezechiel, Eſaias, Helias, Enoch, Symeon, Moyſes, Dauid, & alii plerique.

Ocyroë Chironis Centauri filio res futuras præſciſſe dicitur: de qua Ouid. lib. 2. Meta. Hæc prædicit Aeſculapium adhuc infantem medicinæ artis peritiſsimum fore, & à Ioue aliquando fulminatum iri.

Aēthion nomen eſt uatis apud Ouid. lib. 5. Meta.

Porrò diuinationem Græci Manticen appellant, id eſt ſcientiam rerum futurarum. Hanc ſcientiam primi excogitauerunt Aegyptii & Chaldæi ex obſeruatione ſyderum.

Cilium & Piſidarum gens, & his finitima Pamphila, uolatibus auium, cantibusq́; declarari res futuras crediderunt.

Romulus urbem auſpicatò ipſe optimus augur condidit. Auguribus reges uſi ſunt, nec ſine auſpiciis olim res gerebātur.

Colophonius Xenophanes diuinationem negauit: Contrà uerò Democritus comprobauit.

Chryſippus duos libros ſcripſit de Diuinatione, unū de oraculis, unum de ſomniis. Diogenes Babylonius unum, duos Antipater, quinq; Poſidonius.

Diſcipulus Antipatri Panætius dubitauit an eſſet uis ulla diuinandi. Cice. ait, Diuinationem eſſe earum rerum (quæ fortuito putantur) prædictionem atq; præſenſionem.

Duo ſunt diuinandi genera, alterum artis, ut in extis pecudū & in ſortibus: alterum naturæ, ut ſomniorum & uaticinationū. Diuinatio coniectura nititur, ultra quam progredi non poteſt.

Lituus clariſsimum erat inſigne auguratus, quo Romulus regiones direxit, quum urbem condidit. Erat autem Lituus bacillum leuiter à ſummo inflexum. Tiberius Grac. augurum & aruſpicum diſciplinam comprobauit.

Arte carent diuinatores, qui non ratione aut coniectura, ſed concitatione quadam animi futura præſentiunt.

Sagire, eſt acutè ſentire: hinc Sagaces, qui multa ſcire uolunt. Qui ſagit priuſquam res oblata eſt, Præſagire dicitur. Hinc præſagatio diuinatio, quæ ſi exarſit acrius, furor appellatur, quum abſtractus à corpore animus diuino inſtinctu concitatur.

Vaticinia quæ explicantur coniectura, aut euentis notata

ſunt, artificioſa dicuntur, non naturalia.

Apud Perſas magi congregabantur in fano commentandi cauſa, ut augurarent, ac diuinarent.

In Telmeſſo, Cariæ urbe, claruit aruſpicum diſciplina.

In Syria Chaldæi cognitione aſtrorum & ingeniorũ ſolertia antecelluerunt.

Hetruria facile interpretabatur, quid quæq; portenta ſibi uellent. Propterea antiqui Romanę urbis principes filios Hetrurię populis dabant in diſciplinam.

Phryges, Piſidæ, & Cilices Arabiæ auium ſignificationibus obtemperabant: quod & fecerunt Vmbri.

Fortuna, Caſus, Euentus, nihil aliud, quàm quum aliquid ſic cecidit & euenit, uel nõ cadere ac euenire, aut aliter cadere atq; euenire potuerit.

Conſtat falſa quandoq; aruſpicum fuiſſe uaticinia, & conſilia. Nam Cæſar quum à ſummo aruſpice moneretur, ne in Africam ante brumam tranſmitteret, tranſmiſit tamen. Quod niſi fecíſſet, unum in locum omnes aduerſariorũ copiæ conueniſſent.

Falſum fuit reſponſum illud ex Delphico de rege Pyrrho: Aio te Aeacida Romanos uincere poſſe. nunquàm enim Apollo Latinè locutus eſt. Deinde Pyrrhi tempore Apollo uerſus facere deſierat.

Apud Lygureos Thraciæ populos, Antiſtites oracula redditúri, multo prius uino ſe ingurgitabant: Contrà uerò apud Clarios, futura prædicturi aquam prius largè hauriebãt. Diuinatio quæ per aquã fiebat, Hydromantia dicitur. Axinomantia erat diuinatio per ſecurim. Lecanomantia per peluim, in qua aqua mouebatur à dæmone, & uox tenuis index futuri reddebatur. Geomantia erat illa, quam de punctis terræ fixis conflabant. Pyromantia erat, quam de uariis figuris ex flamma glomeratis colligebant. Capnomantia erat diuinatio per fumum. Capyromantia, quæ de ſpeculis ex diſſultãtibus imaginibus trahebatur. Aeromãtia quæ fiebat ex ære. Coſchinomãtia ex cribro. Cleromãtia ex ſortibus. Phyſiognomia ex mẽbrorũ natura. Chiromãtia ex manibus. Botanomantia ex herbis. Gaſtromantia ex amphora uentroſa, quæ à puero ſolebat introſpici. Augurium ex auibus. Extiſpicium ab extis.

Cæterũ fidẽ nõ eſſe diuinaculis adhibendã Phauorinus apud Gelliũ arguit hoc modo: Aut enim (inquit) aduerſa euẽta dicũt, aut proſpera: Si proſpera, & fallũt, miſer fias fruſtra expectãdo. Si

felicia

felicia promittũt, eaq; uẽtura ſunt, expectatio te ſpei ſuſpẽſum fatigabit, & futurũ gaudii fructũ ſpes tibi iã defloraverit. Si aduerſa dicãt, & mẽtiãtur, miſer fias fruſtra timẽdo. Si aduerſa, & non mentiantur, iam inde ex animo miſer fies, antequàm è fato fias.

PRODIGIA ET PORTENTA DIVERSA.

COelum ſanguinea ſpecie apparuit, quum rex Philippus Græciam inuaſit.

Stellæ circa Solis orbem uiſæ ſunt, Auguſto Cæſare in prima iuuenta urbem intrante poſt mortem patris.

Circa Solẽ arcus apparuit, L. Opimio, & Q. Fabio cõſulibus.

Trini Soles apparuerunt Sp. Poſthumio, & Q. Minutio coss.

Lunæ trinæ uiſæ ſunt, Cn. Domitio, & L. Annio conſulibus.

Clypeus ardẽs ab occaſu ad ortũ ſcintillãs, L. Valerio, & Cn. Mario conſulibus.

Relatũ eſt cœlũ lacte pluiſſe & ſanguine, M. Acilio, & C. Portio cõſulibus. Itẽ carne L. Volũnio, & Ser. Sulpitio cõſulibus. Itẽ ferro in Lucanis, paulò ante q̃ L. Craſſus à Parthis occideretur.

L. Paulo & C. Marcello conſulibus lana pluit, & lateribus coctis. Armorum crepitus & ſonitus tubarum auditi ſunt è cœlo Cimbricis bellis.

Tertio conſulatu Marii uiſa ſunt ab Amerinis & Tudertibus arma cœleſtia ab ortu & occaſu inter ſe concurrentia, pulſis ad extremum, quæ ab occaſu erant.

L. Martio & Sex. Iulio cõſulibus ĩ agro Mutinẽſi duo mõtes inter ſe concurrerũt, crepitu maximo aſſultãtes, & recedentes, & inter eos flamma fumoq; exeunte. Quo concurſu uillæ omnes eliſæ ſunt, Animalia permulta (quę intra fuerãt) exanimata ſunt.

Tiberio principante maximus poſt hominũ memoriã terræmotus factus eſt, quo x I I. urbes Aſię una nocte proſtratæ ſunt.

Quum Dionyſius iunior ſuo principatu pulſus eſt, accidit prodigium, ut uno die in portu dulceſceret mare.

Inter initia Marſici belli Alcippe mulier peperit elephantũ, & quædam ancilla ſerpentem.

Nat⁹ eſt Hippocẽtaurus in Theſſalia, & eodẽ die mortuus eſt.

Quo anno Saguntus deleta eſt ab Annibale, puer in eadem urbe reuerſus eſt in uterum matris.

Annotatũ eſt antiquis prodigiis, canem locutum fuiſſe, & ſerpentem latraſſe, quum pulſus eſt regno Tarquinius.

Bouem quoq; locutum fuiſſe, proditur ueterũ monumentis.

C. Lepi

C.Lepidus apud Plinium teſtis eſt arbores locutas. Oliua in totum ambuſta reuixit.

In Bœotia deroſæ à locuſtis ficus germinauere.

Laodiceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata eſt.

Paulò ante mortem Cæſaris equorum greges comperti ſunt pabulo abſtinere,ubertimq; flere. Pridie uerò quàm interficeretur, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeianæ curiæ ſe inferentem uolucres uarii generis diſcerpſerunt.

Ante mortẽ Caligulæ ſimulacrum Iouis Olympiæ tantũ cachinnũ repẽte edidit,ut machinis labefactis opifices diffugerint.

Ante mortem Sergii Galbæ,quum oppidatim uictimæ cæderentur, taurus ſecuris ictu conſternatus, rupto uinculo eſſedum eius inuaſit,& totum cruore perfudit.

Neronis principatu arbores ſedem mutauerunt.

M.Lepido & Q.Catulo conſulibus,in uilla Galerii locutus eſt gallus gallinaceus.

Cecinere galli nocte tota,qua Matthæus uicecomes primum ſuſcepit filium,unde Galeaceo inditum nomen.

Neapolis ſub Nicolao quinto Pontifice Maximo, tremuit, eoq; motu multa hominum milia periere.

Seruio Tullio adhuc puerulo dormienti flamma emicuit circa caput.

Tempore belli,quod Romani gerebant in Veientes,Albanus lacus ſolitum ſtagni modum exceſsit.

Dum L.Sylla conſul ſociali bello in agro Nolano immolaret,ſubito ab una parte aræ prolapſus eſt anguis,quo uiſo,Poſthumus aruſpex ſuaſit ut exercitum in expeditionem educeret.

C.Volũnio & Seruio Sulpitio cõſulib' bos mugitu in humanũ ſermonẽ cõuerſo locut' eſt. De his cõſule Valeriũ Maximũ.

Puer infans ſemeſtris in foro Boario triumphum proclamauit. Alius cum elephantino capite natus eſt.

Traditur etiam in antiquis prodigiis,lapides in agro Piceno pluiſſe. In Gallia lupum uigili è uagina gladium abſtuliſſe : In Sicilia ſcuta duo ſanguinem ſudaſſe:metentibus cruentas ſpicas in corbem decidiſſe : aquas ſanguine mixtas fluxiſſe. Secundo etiam bello Punico bouem dixiſſe,Caue tibi Roma.

C. Hoſtilio Mancino,in Hiſpaniam ituro, talis uox ſine autore ullo peruenit ad aures,Mancine mane.

Quum T. Gracchus conſul in Lucanis ſacrificaſſet, angues duo ex occulto prolapſi hoſtiæ,quam immolauerat, iecur adederunt

derunt, demum in eaſdem latebras ſe retulerunt. Idem quoque ſecundùm ſacrificanti accidit.

M. Craſſo in Parthos ituro datũ eſt pullum paludamentum, quum exeuntibus in prælĩu album aut purpureum dari ſoleret.

Quum Pompeius Dyrrhachio egreſſus in Cęſarem proficiſceretur, eius ſigna apum examinibus obſcurata ſunt: quo portẽto Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami abditis delubris editus eſt. Palma uiridis Trallibus in æde Victoriæ ſub Cæſaris ſtatua enata eſt.

In exercitu Xerxis aduerſus Græciam contracti equæ partu lepus editus eſt. Eidem priuſquàm Athenas deleret, de inuadendis Lacedæmoniis cogitanti hoc accidit: Infuſum nanq; pateræ eius uinum ter in ſanguinem conuerſum eſt.

Midæ puero dormienti, formicæ in os grana tritici congeſſerunt, ut Platoni mel & fauos apes intulerunt.

Anno quo Hieroſolymas deleuit Veſpaſianus, ſydus in cœlo apparuit gladii figura, urbi imminens. Apparuerunt & curſus uariis cœli regionibus uagantes, uiſæ ſunt armatæ acies cõcertare in nubibus.

Sedente in Pontificatu Ioãne x 1. Genuę fons ſanguinis prodigioſè fluxit. Paulò pòſt urbs ipſa à Sarracenis capta eſt.

Pridie quàm Veneti Liguſtico bello uincerentur, Corui diuerſis inter ſe agminibus conflixere, ita ut ſanguis ſuperne cadens naues ipſas cruentaret.

Imminente Romanis primo ciuili bello, ignis ex haſtis ſubito emicuit, qui uix potuit extingui. Tres corui pullos ſuos in uiam productos laniarũt, quod ex laniatu ſuperfuit, retulerũt in nidum. Mures aurum in templo roſerunt. Capta ex his fœmina quinos muſculos in muſcipula enixa eſt, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aëre concrepuit.

Triumuiralibus copiis ad Bononiam contractis, ſedit aquila ſuper Octauii tabernaculum, duosq; hinc & inde coruos inceſſantes uehementer afflixit: Quod uniuerſo exercitui futurã Triumuirorum diſcordiam portendebat.

Moyſes (cuius uirga ſe in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubum uidit incombuſtum.

Daniel quum Suſis eſſet in Meſopotamia, concidiſſetq; in faciem terræ motu, iuſſus poſteà cœleſti uoce ſurgere, ipſumque cœlum intueri, arietem uidit in aëre multicornem.

Eo die quo uirgo Chriſtum peperit, oleũ Romæ in transty-

betina regione erupit, & diem totum perpetuo manauit fluxu. Quo die Chriſtus affixus eſt cruci, ſol à ſexta hora diei ad nonam obtenebratus eſt.

Mauritio Imp. (qui Gregorio pontifici erat infeſtiſsimus) apparuit homo ignotus monaſtico habitu cum gladio, quem Imperatoris ſtatuæ circunferens, prædixit Mauritium gladio periturum, ut accidit.

Dario Babylonem obſidenti uox è muris reddita eſt, urbem ipſam tunc à Perſis captum iri, quum mula pareret. Quo præſagio omnes capiendæ urbis deſperatio iam ceperat, donec Zopyri Perſæ mula enixa eſt.

Anno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in contrarias ſedes tranſiere.

Antè paulò quàm Auguſtus Imper. factus eſſet, bos in ſuburbano Romæ, ad arantem locutus eſt, fruſtra ſe urgeri. Nõ enim frumenta, ſed homines breui defuturos.

Sedente in pontificatu Leone VII. Sol per aliquot dies ueluti ſanguinolentus apparuit. Quod prodigium calamitoſa peſtis ſecuta eſt.

Anno M. CLVII. Chriſtianæ ſalutis figura crucis in luna publicè uiſa eſt.

Imperante Henrico ſeptimo, & ſedente in pontificatu Clemente quinto, tres Lunæ ſimul apparuerunt.

Anno ſalutis M. CCCXLVIII. Imperãte Carolo quarto ceciderunt è cœlo quædam beſtiolæ, quarum corruptio & fœtor peſtem attulerunt.

Anno ſalutis M. CCCCLVI. ſedente Calixto tertio natus eſt in Sabinis uitulus biceps, Romæ apud Veneris portam ſanguis cecidit è cœlo. Carnes in Liguria.

Imperante Henrico IIII. monſtrum ſupernè bicorpor natum eſt in agro Britannico. Imperante Henrico quinto in agro Hemiliano & Flaminio ſanguis pluit idibus Iunii.

Regnante apud Gallos Ludouico XII. & ſedente in pontificatu Iulio II. monſtrum natũ eſt Rauennæ, habẽs cornu in capite, utrinq; alas, brachia nulla, pedẽ unum, oculũ in genu, utrunq; ſexum, in medio pectore ypſilon & crucis effigiem.

Quum Roſcius eſſet in cunabulis noctu lumine appoſito experrecta nutrix animaduertit puerũ dormientem circumplicatum ſerpentis amplexu.

Lacedæmone in Herculis fano arma ſonuerunt, eiuſdemque Dei

Dei Thebis ualuæ clauſæ ſua ſponte ſe apparuerunt, ſcuta ſublime prius fixa humi reperta ſunt.

MIRACVLA QVAEDAM NATVRAE, CVM ALIQVOT ALIIS PRODIGIIS ET PORTENTIS.

Miracula naturæ uocamus, quæ præter conſuetudinem accidunt, idq; rariſsimè, cuiuſmodi ſunt ſequentia:

Cęlius Agrippa ex utero matris egreſſus eſt in pedes. Hinc ab ægro partu traxit nomen.

Ammonius Alexãdrinus philoſophus, Origenis præceptor, Aſinum habuit ſapientiæ auditorem.

Ferunt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Craſſum nunquam riſiſſe. L. Pomponiũ nũquàm ructaſſe, Antoniũ nunquàm expuiſſe, Zenophantum riſum cohibere nequiuiſſe. Epimenides Cretenſis miſſus ab Agiſarcho patre ad ouium cuſtodiam dormiuit in ſpelunca annos quinquaginta. Polyſtratus & Hippoclides Epicuri diſcipuli, eodem die nati, eodem die mortui ſunt.

Philetas Cous Elegiographus fertur fuiſſe corpore tam tenui, ut neceſſe fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne uentorum flatu raperetur. Telephus Herculis filius iuſſu aui expoſitus in ſyluis nutritus eſt à cerua.

Ceneus, Iphis, Tyreſias ſexum feruntur mutaſſe. Pontanus in Stellis: Pœniteat generis tamen & ſe Cenea malint, Aut in fœmineam penitus tranſire figuram. Auſonius: Mœret in antiquã Ceneus reuocata figuram.

Martia mulier Romana partu fulmine exanimato ſuperuixit.

Plinius ait ad Cutilias aquas opacam eſſe ſyluam, quæ nunquam die ac nocte eodem loco uiſitur.

In Tarquinenſi lacu duo nemora olim circunferebãtur, nunc triquetram figurã edentes, nunc rotundam nunquã quadratam.

Fanum Veneris habet Paphos, in cuius aream nunquàm impluit.

Iuxta Harpaſa oppidum Aſiæ cautes eſt horrenda unico tamen digito mobilis, ſi toto corpore impellatur, reſiſtens.

Locris & Crotone nunquam fuit peſtilentia.

Licinio Craſſo & C. Caſsio Longino Conſ. Caſini puer factus eſt ex uirgine.

Licinius Mutianus apud Pliniũ prodit uiſum à ſe Argis Ariſtontem, cui nomen Areſtuſæ fuiſſet. Nupſiſſe etiam, mox bar-

bam & uirilitatem perueniſſe,ux orem q; duxiſſe.

Plinius ipſe ait ſe uidiſſe in Africa mutatũ in marem die nuptiarum L.Coſsicium ciuem Tiſdritanum.

M.Curius & Cn.Papyrius Carbo cum dentibus nati ſunt,quo etiam modo nata eſt Valeria.

Filius Pruſiæ, Bithyniorum regis, in ſuperna oris parte habuit os unum continuum uice dentium.

Riſit eo die quo genitus eſt Zoroaſtres, eiq; cerebrũ ita palpitauit,ut impoſitam repelleret manum.

Orionis corpus x L V I. cubitorum in arupto quodam monte Cretæ repertum eſt.

Eutimenis filius triennio in I I I.cubita adoleuit.

C.Mecœnas ultimo uitæ triennio ſomnum oculis non uidit ullo horæ momento.

Reuixit in rogo Auiola conſularis,crematus tamen:quoniã præualente flamma ſubueniri non potuit.

Cælius Tubero prætura functus relatus eſt à rogo.

Hermotinii Clazomenii anima relicto corpore errabat, & uaga è longinquo multa enuntiabat.

Corfidius funere locato reuixit, & locatorẽ funeris extulit.

Non eſt alienum à miraculo, Elephantibus intellectum eſſe ſermonis patrii, & obedientiam, officiorumq;(quæ didicerint) memoriam. Item amoris & gloriæ uoluptatem. Solis & Lunæ uenerationem.Regem adorant,genua ſubmittunt,per funes ambulant. Mutianus apud Plinium teſtis eſt fuiſſe quendam, qui ductus literarum Græcarum didicerit, atque hæc ſcripſerit:Ipſe ego hæc ſcripſi,& ſpolia Celtica dicaui.

Copas apud Plin. ſcribit Demarchum Parraſium in ſacrificio (quod Arcades Ioui Lycæo humana hoſtia faciebant)immolati pueri exta guſtaſſe, & in lupum ſe conuertiſſe, ac decimo demum poſt anno priſtinæ reſtitutũ formæ.

Suffoſſum à cuniculis in Hiſpania oppidum, à talpis in Theſſalia,à ranis ciuitatem in Gallia pulſam,à locuſtis in Africa,Ex Gyaro inſula à muribus fugatos:Amyclas à ſerpentibus deletas adſcribendum eſt miraculo.

Ceciuna Volaterranus Equeſtris ordinis captas hirũdines uictoriæ nuntias amicis mittebat,in eundẽ nidũ poſtea remeãtes.

Philarchus apud Pliniũ teſtis eſt, Aſpidẽ in Aegypto fuiſſe, quę ad menſam cuiuſdã uenitans,ibidẽ fit enixa catulos.Quorum unus quũ hoſpitis filiũ occidiſſet, re cognita, mater extremum

mum de eo ſuppliciũ ſumpſerit,nec poſtea redierit in tectum.

Nicolaus quidam,Calapiſcis cognomento, ex Apulia oriundus,ita à puero urinationi inſueuerat, ut poſtea inter marinas beluas remaneret illæſus dies multos.

Albertus Magnus ſcribit mulierem fuiſſe in Colonia Agrippina,quæ per dies x x x. durauerit ſine cibo. Fuiſſe item uirum melancholicum,qui captiuus in carcere ſeptem hebdomadas ieiunus manſerit.

Cicero apud Plinium teſtis eſt in nuce incluſam Iliada Homeri carmen in membrana ſcriptum.

Achemenis herba coniecta in hoſtes, facit eorum agmina trepidare,& terga uertere Autor Plinius.

Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu Lyenoſis medebatur.

Albertus Magnus ſcribit quãdam fuiſſe mulierem in Germania,quę L x. filios peperit,quolibet partu quinq;,quorum nullus ad dimidium annum peruenerit.

Alterius meminit Auicenna, quæ duos & uiginti abortiuos ediderit.

Ion Chius,prodit apud Cælium,Herculem fuiſſe triplici dentium ſerie.

Ferunt uetuſtiſsimum quendam fuiſſe Marin nomine, antica corporis parte humana,poſticà uerò equina, qui equum primus inſcenderit,annos c x x i i i. uixerit, ac ter mortuus, ter itidem reuixerit.

Anates Ponticæ uenenis uiuunt.

Matreas feram habebat,quæ ſemetipſam uorabat.

Fuit quiſpiam nomine Philinus, qui tota uita nullo uſus eſt potu,nullo cibo præterquàm lactis.

Smyndirides Sybarita dicebat, ſe nec orientem uidiſſe Solem, nec occidẽtem annis plus minus uiginti:quod etiam de ſe prædicabat Ponticus Heſtieus.

In Co inſula ouis de grege cuiuſdam Nicippi leonem peperit, præter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portendebat, quam mox aſſecutus eſt.

Græci Aeſopum,Herculem, Tyndareum & Glaucum reuixiſſe dicunt.

Abaris fuit Hyperboreus, qui per uniuerſum orbem terræ ſagittam circumtulit,nihil omnino comedens.

Quo tẽpore Bocchorus Dynaſtes præerat Aegyptiis, agnum

locutum ferunt.

Cælius ait ſe duorum ferè ſtadiorum ſpatio à mœnibus urbis patriæ uidiſſe cornicem albam,capite nigricante.Hinc,Cornix alba,prouerbio dici ſolet,res inuentu rara.

Sunt qui ueritati & hiſtoriæ tribuant Gryllum à Circe deformatum fuiſſe in brutum.

Aelianus prodit ceruum à Ptolemæo Philadelpho ita educatum,ut Græcè loquentem magiſtrum perſpicuè intelligeret.

In parte miraculi pono,quòd Scipio Africanus annis L I I I I. nihil emerit,nihil uendiderit, nihil ædificauerit, libras argenti X X X I I I.auri tres tantum moriens reliquerit,cuius tamen poteſtate uicta fuerat Carthago.

Plutarchus in libro de Oraculis ſcribit Cleonem ex Daulia multos quibus uixerat annos nulla unquam inſomnia uidiſſe. Quod & Traſimedi contigit.

Theon Stoicus dormiẽs paſsim ambulabat,quo etiã morbo laborauit ſeru⁹ Periclis, adeò ut dormiẽs in ſumma tecta reperet.

Scribit Cælius Buddam, gymnoſophiſtarum principem,è latere ſuo uirginem generaſſe.

Ferunt & principem philoſophorum Platonem natum de uirginis partu,Perictione eiuſdem matre Apollinis oppreſſa phantaſmate.

Amore laſciuo & Venereo puellam urſus adamauit.Vide in capite de Hominibus adamatis à brutis.

Herodotus in Euterpe ait ſuo tempore hircum palàm coiuiſſe cum muliere.

Xerxe in Græciam copias parante mula peperit mulum,maſculis,fœmineisq; genitalibus.

Ex una mure genitos C X X. Item apud Perſas prægnantes in utero parentis repertas ſcribit Plin.lib.10.cap.65.

Euriphæus Cyrenæus habuit in ſuperiore maxilla unicum os continuum uice dentium.

Timarchus, Neſtoris Cyprii filius, habuit utrinq; geminum dentium ordinem.

Agrippina Claudii Cæſaris uxor turdum habuit imitantem ſermones hominum,quo tempore Plinius hiſtoriam ſuam ſcribebat.

Habebant & Cæſares iuuenes Sturnum & Luſcinias Græco Latinoq; ſermoni aſſuefactas,& aſsiduè noua loquentes,longo etiam uerborum filo.

Atys

Atys Crœſi filius ſemeſtris locutus eſt in crepundiis, dum uideret hoſtilem gladium paterno imminere iugulo.

Fauſta mulier è plebe Oſtiæ duos mares ac totidem fœminas uno edidit partu.

In Labra, Iouis Gnydii fonte, anguillæ ueſcũtur manibus humanis, & additas inaures accipiunt.

Idem faciunt in Cabura, Meſopotamiæ fonte.

In Lymira, fonte Liciæ Apollini ſacro, ter fiſtula euocati piſces ad augurium ueniunt, & abiectas carnes diripiunt.

Hierapoli Syriæ in lacu Veneris uocati parent ædituorũ uocibus, ornati auro ueniunt adulãtes, & ſcalpendos ſe præbent.

Cornelius Ruffus, Manii Curionis in cõſulatũ collega, dormiens excæcatus eſt, quum id ſibi accidere ſomniaret.

Echeneis piſciculus naues quamlibet impetuoſo uentorum flatu agitatas remoratur, ſi carinis adhæreat.

Formicæ uiuæ mortuas ſepeliunt magna in ſuam ſpeciem charitate.

Lacydi philoſopho anſer perpetuus adhæſit comes, ab eius latere nunquàm diſcedens.

Circa fontem Gangis populi ſunt Aſtomi ſine ore, corpore toto hirti, ueſtiti frondium lanugine, halitu tantum uiuentes & odore, quem naribus trahunt.

Zoroaſtres annis uiginti caſeo uixit in deſertis.

De Miraculis Aquarum loquemur in capite de Fluuiis.

Eo tempore quo Veturia Coriolanum filiũ ab obſidione urbis reppulit, Fortunæ muliebris ſimulacrum bis locutum eſt.

Seruii Iulii ſtatua (quum ædes Fortunæ conflagraſſet) inuiolata permanſit.

Pamphilius Phęreus cæſus in acie, decẽ diebus iacuit, biduoq; poſtquam inde ſublatus eſſet, impoſitus rogo reuixit.

Vxor Nauſimenis Athenienſis quũ liberos in inceſtu deprehendiſſet, horrore facinoris permota uocem amiſit.

Egles, Athleta Samius, quum uideret ſortitionẽ inter ſocios non bona fide fieri, indignatione motus, uocalis factus eſt, quũ ſemper antea fuiſſet mutus.

Gorgias Epyrota in funere matris ſuæ utero elapſus, lectum ferentes conſiſtere coëgit inopinato uagitu.

Iaſonem Pheræum quum per inſidias neſcio quis inferendæ mortis animo percuſsiſſet, uomica eũ liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat.

Daphidas ſophiſta quum irridendi cauſa Apollinem Delphis conſuluiſſet, an equum inuenire poſſet, quum prius nullum habuiſſet: accepit ab oraculo, inuenturum equum, ſed quo deturbatus periret. Inde quum neglecto per calumniam oraculo reuerteretur, incidit in manus Attali regis, quem contumelioſis uerbis abſentem plerunq; momorderat. Eius itaq; iuſſu præcipitatus eſt è ſaxo, cui nomen erat equi.

Philippus rex Macedonum monitus ab oraculo, ut caueret à quadriga, toto regno diſiungi currus imperauit. Poſtea tamen interfectus eſt gladio Pauſaniæ, in cuius manubrio cælata erat quadriga.

Direptina Mithridatis filia duplici dētiū ordine deformata ē.

Lynceus oculorum acie tam longè contendit, ut egredientes Carthaginienſium naues, à Lilybæo portu inſpiceret.

Ariſtomenes Meſſenius ab Athenienſibus ob calliditatē diſſectus, repertus eſt hirſuto & piloſo corde.

Antipater Sidonius oībus annis eo die, quo genitus erat, febre laborabat, qua ad extremum conſumptus eſt eodem natali ſuo.

VENEFICI.

Circe Solis & Perſæ nymphæ filia, quum uenefica eſſet peritiſsima, poëtarū fabulis dicta eſt cōmutaſſe ſocios Vlyſſis in porcos. Habitauit autē nō procul à Caieta Cāpaniæ urbe. Vergilius in Buccoli. Carminib⁹ Circe ſocios mutauit Vlyſsis. Tibul. lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni.

Vmbro fuit ſacerdos, è gēte Marrubiorū prope Fucinū lacū habitātium, adeò peritus ueneficii & herbarū potens, ut hydros ſopiret, & innocuos ſerpentes tractaret manibus. Verg. libro 7. Quin & Marrubia uenit de gente ſacerdos, &c.

Medea filia Aeētæ regis Colchorum & Ipſeę, ac ſoror Circes, multarum herbarum ac radicum uires inuenit, eamq; artem didicit à ſorore, & adeò exercuit, ut tauros flammam faucibus eructantes, draconemq; peruigilem aurei uelleris cuſtodem ſopiuerit, ne rapturo uellus ipſum Iaſoni: incommodarent. Quo beneficio permotus Iaſon, eam ſibi copulauit uxorem. Vbi autem ambo in Theſſaliam peruenerunt, Medea Aeſonem patrem Iaſonis iam ſenio confectum, ſuis artibus reduxit ad iuuentutē. Nihilominus Iaſon obſequii oblitus, eam poſtea repudiauit, & Creuſam filiam Creontis regis Corinthiorum ſuperinduxit. Qua ingratitudine permota Medea, nouæ nuptæ diſsimulato odio, pallam uenenis infectam muneri miſit; quam quum illa indu

induiſſet, ſubito flagrauit incēdio, pariq́; exitio perierunt Creō & eius regia. Quo facto Medea filios ex Iaſone ſuſceptos laniauit palàm: demum à Draconibus in aërem ſubleuata Athenas deuolauit, ibiq́; iterum nupſit Aegeo, cuius filium Theſeum potauit Cerberi ſpuma: ac demū nubes carminibus excitauit, quibus cum Medo filio (quem ex Aegeo ſuſceperat) inuoluta peruolauit in Aſiam. Hæc ſunt notiſsima omnium Medeæ ueneficia. Ouid. lib. 7. eam inducit loquentem, ubi artis ſuæ peritiam fatetur deos omnes alloquens, ut Aeſonem iuuentuti reſtituat. Tuq́; triceps Hecate, quæ cœptis conſcia noſtris, &c. Idem in Epiſt. Barbara narratur ueniſſe uenefica tecum. Propertius lib. 2. Non hic herba ualet, non hic nocturna Citæis, Non per Medeæ gramina cocta manus. Idem lib. 3. & Val. Flac. lib. 8. Contra tartareis Colchis ſpumare uenenis, Cunctaq́; Lethæi quaſſare ſilentia rami Perſtat. Plin. lib. 25. Certe quid non repleuere fabulis Colchis Medea, aliæq́;?

Mycale nomen eſt ueneficæ mulieris apud Ouidium lib. 12. ſcribentem: Mater erat Mycale, quem deduxiſſe canendo, Sæpe reluctantis conſtabat cornua Lunæ.

Erictho maga fuit Theſſala multis ueneficiis famoſa: de qua Lucanus lib. 6. Hos ſcelerum ritus, hæc diræ carmina gentis, Effera damnarat nimiæ pietatis Erictho, &c.

Si quis appetit uidere graphicam ueneficæ artis narrationem, uideat apud eundem Lucanum. Nemo Latinorum Poëtarum melius rem aperuit.

Dipſas nomen eſt uetulæ ueneficæ apud eundem Ouidium lib. 1. Elegiarum ſcribentem:

Eſt quædam, quicunq; uolet cognoſcere lenam
Audita eſt quædam nomine Dipſas anus, &c.

Paſetes fuit quiſpiam præſtigiarum & magiæ peritiſsimus, qui ſuis incantamentis faciebat, ut repēte conuiuium omnibus epulis inſtructiſsimum appareret. Ruſus quum uolebat, omnia iubebat euaneſcere. Quum quid emebat, pretiū, & nummus redibat à uenditore ad emptorem. teſtis Eraſmus in explanatione illius adagii, Paſetis ſemiobolus.

Exagonus legatus Oblogenorum (qui populi ſunt in Cypro) quum Romam ueniſſet, ibiq́; de herbarum uiribus multa diſſereret, uolens coniectus eſt à conſulibus in dolium plenum ſerpētibus experimenti cauſa, ubi ſerpentes ipſi non ſolū non eum mordebant, at etiā demulcebant linguis. Autor Plin. lib. 28.

Eriphila uenefica fuit, & faſcinatrix, quæ quum aliquod animal aſpiciebat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagiũ, Anus Eriphus: in mulierem excantatricem.

Locuſta apud Cor. Tacitum nomen eſt mulieris ueneficæ, quæ boletos uenenis infecit, quibus Agrippina Claudiũ maritũ ſuffocauit. Capitur etiam Locuſta pro quacunq; uenefica. Iuuen. Saty. 1. Inſtituitq; rudes melior Locuſta propinquas.

Guthrune fuit uenefica, quæ ſuis incantamentis pleroſq; excæcauit, nulla morbi cauſa apparente.

Onomacritus ſortilegus fuit apud Athenienſes, & Muſæi ſocius, quem Hipparchus Athenis expulit. Autor Herodotus in Polyhymnia.

Marſi populi Italiæ, à Circe oriundi, herbarum uires & ueneficia apprimè calluerũt: unde Syllius lib. 8. Ac Marſica pubes, Et bellare manu, & Chelydris cantare ſoporem, Vipereumque herbis hebetare, & carmine dentem, &c. Gellius libro 16. cap. 11. Gens in Italia Marſorum, orta fertur à Circes filio Marſo. Propterea Marſis omnibus ui quadam genitali datum, ut ſerpẽtum uirulentorum domitores ſint, & incantationibus herbarum ſuccis faciant medelarum miracula.

Pſylli populi fuerũt in Africa Naſamonibus cõtermini, quorum terra quum auſtri flatu exaruiſſet, collecto exercitu ſumptiſq; armis, in auſtrũ ipſum, perinde ac hoſtem, profecti ſunt. Contrà uerò uentus magno ſpiritu occurrens, eos omnes arenarum cumulis adobruit. Quod priuſquàm accidiſſet, ferũt eos eadem ui & potentia in ueneficiis præditos fuiſſe, qua & Marſos. De Pſyllis Plin. lib. 7. ſic ait: Horum corpori ingenitum fuit uirus exitiale ſerpentibus, ex cuius odore ſopirent eas.

Crates Pergamenus apud Plinium teſtis eſt **Ophiogenes** populos eſſe in Heleſponto, ſerpẽtum ictus contactu leuare ſolitos, & manu impoſita uenena extrahere corporibus.

Populi ſunt in Triballis & Illyriis q uiſu effaſcinãt & interimũt quos diutius intuentur iratis præcipuè oculis. Huius generis & potẽtiæ ſunt fœminæ in Scythia, quæ uocantur **Vitiæ**.

Canidia Neapolitana fuit unguentaria, faſcinatrix & uenefica. Horatius in Epod. An malas Canidia tractauit dapes. Idem. Canidia breuibus implicata uiperis, Crines & incomptum caput, Iubet ſepulcris caprificos erutas, Iubet cupreſſos funebres, &c.

Apud eundem **Sagana**, **Veia**, & **Folia**, nomina ſunt uenefic

neficarũ, quæ Varum puerum prætextatum ſuis ueneficiis incãtarunt. De Sagana ſic inquit, At expedita Sagana per tota domũ Spargens auernales aquas, horret capillis. De Veia: Abacta nulla Veia conſcientia, Ligonibus duris humum Exhauriebat, ingemens laboribus. De Folia : Non defuiſſe maſculæ libidinis Ariminenſem Foliam, & otioſa credidit Neapolis.

De Mœri uenefico Vergilius in Buccolicis ſic ait: Has herbas, atq; hæc Ponto mihi lecta uenena Ipſa dedit Mœris, naſcũtur plurima Ponto: His ego ſæpe lupum fieri & ſe condere ſyluis Mœrim, ſæpe imis animas excire ſepulcris, Atq; ſatas alið uidi traducere meſſes.

Thracia fuit nympha ſaga & faſcinatrix, quæ propter peritiam herbarum & ueneficiorum habita eſt loco numinis apud Thraces, quorum etiam regioni dedit nomen.

Neuri populi fuerunt in Scythia, incãtatores maximi, ut qui ex hominibus in lupos ſe uerterent. Autor Herod.

Choatræ populi (quos Plinius circa Mæotim locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Val. Flac. lib. 6. Argon. Centoras, & diros magico terrore Choatras.

Apud eundem Choaſtes nomen eſt ueneficі, ubi ait: Maximus hos inter Stygia uenit arte Choaſtes.

Harcalo ueneficus fuit, qui innocuos leones impunè attrectabat manibus. Syllius lib. 1. Hercalo nõ pauidus fœtas mulcere leænas. Apud eundem Atyr nomen eſt incantatoris, qui ſerpentes ſolo tactu ſopibat, de quo ſic ait, Nec non ſerpentes diro exarmare ueneno Doctus Atyr, tactuq; graues ſopire Chelydros, Ac dubiam amoto ſobolem explorare Ceraſte.

Paryſatis, mater Cyri, famulam habuit Gygem nomine, qua utebatur ad ueneficia.

Porrò uenefici apud Perſas hac pœna legibus puniebantur: ampla erat petra, in quã capita eorum impoſita alia petra feriebant, quoad faciem & caput infregiſſent. Quo mortis genere Gyge interiit. Autor Plutarchus in Artaxerxe.

Veneficarum autem uis eſt, ut ſuis cantibus homines in porcos commutent, fruges excantent, ſcabiem, & uelut peſtem quandam armentis eorum (quos oderunt) immittant, herbas cogant areſcere, mẽtes illaqueent, oculos faſcinẽt, membra illigent, manus & pedes ſic perſtringant, ut ſuum ſatis officium nequeãt facere, dureſcere faciant limum, cerã liqueſcere, quoſdam tabeſcere ſenſim emoriẽtes, umbras ſepulcris eruere, accerſere cacodæmones,

dedu

deducere lunam cœlo,& alia relatu mira,& creditu difficillima facere. Cuiuſmodi ſunt ea quæ Tibullus memorat lib.1.dicens: Hanc ego de cœlo ducentem ſidera uidi,&c.

MAGI, ET ALII VENEFICI.

CEtieus magus fuit,cuius augurio Bocrebiſta rex Getarũ Romanos uicit.

Dardanus fuit ſceleratiſsimus quiſpiam magus;à cuius nomine artes magicæ uocantur Dardaniæ. Columella:At ſi nulla ualet medicina repellere morbum,Dardaniæ ueniũt artes. Hinc etiam Dardanarii dicuntur propolæ, qui omnia præemunt, ut carius poſtea uendant. Latinè Reuenditores. Hic Dardanus libros de magia ſcripſit,quos in ſepulcro fertur conſtituiſſe. Eos Democritus editis commentariis illuſtrauit, diſciplinamq; ex illis reconditam accepit.

Conuenit inter autores, Magicam artem in Perſide à Zoroaſtre inuentam,qui etiam centum milia uerſuum de ea ſcripſit, quæ Hermippus commentariis explanauit. Præceptorem in ea uanitate habuit Zoroaſtres Agonacem qui aliquot annorum millibus floruit ante bellum Troianum, autore Plinio. Nam ſi uera eſt Coſmographorum ſupputatio, Troia capta eſt annis 4020. poſt mundi creationem.

Plinius inter primi ſeculi magos recenſet, Apuſcorum & Zaratum Mœdos,Babylonium Marmaridium, Hippocum Arabem,& Aſſyrium Zarmocenidam,quorum tamẽ nulla extant monumenta.

De Magia etiam commentatus eſt Hoſthanes,Xerxem regem Perſarum bellum inferentem Græciæ comitatus:Cuius artis ſemina adeò diffudit,ut quacũq; commearet, inficeret, & interficeret plurimos.

Pythagoras, Empedocles, & Democritus ad eam perdiſcendam exilium patriæ ſibi propoſuerunt, quam reuerſi prædicauere, & uelut myſterium aliquod in arcánis habere. De ea etiam ſcripſerunt Apollonices & Captidenes, quorum opera Democritus ſuis commentariis locupletauit circa bellum Peloponneſiacum.

Plinius ait aliam fuiſſe Magicæ artis factionem, quam exercuerit Moſes,ſed multis annis poſt Zoroaſtrem.

Fuit & Hoſtanes ſecundus Alexandri Magni comitatu exornatus, qui huic arti autoritatem & incrementum addidit profeſ

profeſsione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt Druydæ eorundem philoſophi.

Plinii temporibus Britanni tantis cęremoniis eam celebrabant, ut dediſſe Perſis uideri poſſent, quibus tamen eius artis commentum refertur acceptum. Nunc apud Chriſtianos iam deſinit ea uanitas.

Tyridatem Regem Armeniæ magum fuiſſe indicant uerba Plinii, qui ait: Neronem ab eo cœnis magicis initiatũ, adeò ut maior citharæ aut cãtus libido non ei fuerit, quàm eius artis.

Ferunt & Apollonium Tyanæum arte magica inſignem fuiſſe, teſte Lactantio: adeo ut cum Domitianus eum punire uellet, repente in iuditio non comparuerit.

Medaurenſis quoq; Apuleius non aliam ob cauſam fingitur commutatus in aſinũ, quàm ob earum uanitatum peritiam.

Cobares natione Mœdus, magicæ artis profeſsione celeber habitus eſt, quo tempore Alexander bellum mouebat in Bactrianos. Autor Curtius lib. 6.

Aegyptii crediderunt Amphiona Thebanum magicæ artis peritum fuiſſe, ac propterea factam eſſe fabulã de arboribus, auritisq; ſcopulis eius cantui obtemperantibus.

Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonum ſuffultus, egregiè adeò Romanos luſit, & faſcinauit, ut pleriſq; fecerit ſe numen, merueritq; inter duos pontes ſimulacrum, hoc titulo: SIMONI DEO SANCTO.

Gobrias fuit Magus, à quo Socrates multa didicit de pœnis animarum, & beatitudine. Idem dicebat, mortalium animas in occultiorem locum ſub terram demigrare, in quo Iunonis eſſet regia. Crinitus cap. 11. lib. 6.

Craca mulier Thor, & Othinus, nomina ſunt magorũ apud Saxonem. Quorum illa (ut ait) appoſitas dapes in aliarum rerum formam commutabat, hi ludificatis idiotarum mentibus, diuinitatis faſtigium ſibi arrogabant.

Cynops magus fuit qui Ioanni reſiſtens, fingebat ſe ſuſcitare mortuos, & dæmonibus colloqui in Pathmo inſula, quæ eſt una ex Sporadibus. Mirandula in hymnis: Et Cynopem magiæ confiſum diſpulit altæ Mentis Ioannes.

Arnuphis Aegyptius philoſophus, arte magica & dæmonum præſtigiis in aëra ſe ſublimabat. Idem tempore M. Antonii principis, quum Romanorum exercitus aquarum ſitiret penuria, imbrẽ cum fulgure & tonitru æſtiuo tẽpore fertur ſuſcitaſſe.

Ioſep

Ioſephus lib.8.antiquitatum ſcribit, Salomoni à Deo conceſſum fuiſſe, ut artem contra dæmones ediſceret ad hominum ſalutem: curationes itē inſtitueret, quibus ægritudines poſſent mitigari. Quam edoctus artem Eleazarus, ſpectante Veſpaſiano, eos curabat, qui à dæmonibus uexabantur. Porrò uim artis magicæ Ouidius exprimit his uerbis: Carmine læſa Ceres ſterilem uaneſcit in herbam, Deficiunt læſi carmine fontis aquæ. Ilicibus glandes, cantataq; uitibus uua Decidit, & nullo poma mouente fluunt. Quanto autem in pretio fuerit primis ſeculis, uide apud Plinium libro 30. natu. Hiſt. cap. 1.

ASTROLOGI.

ANaximander Mileſius, Thaletis diſcipulus, ſphæram conſtruxit, horologium & gnomonem inuenit. Conuerſiones ſolis notauit & æquinoctia. Plin. lib. 2.

Apollonius Tyanæus ſcripſit libros de Aſtrologica diuinatione quatuor.

Eudoxus Gnydius, nobilis fuit aſtrologus, Platonis æqualis. Scripſit poëtice de Aſtrologia. Habuit etiam cum Aſtrologia Geometriam quoq; & Medicinam.

Iulius Hyginus familiaris Quintiliani, ſcripſit de mundi & ſphæræ ratione. Præterea de ſignis cœleſtibus libros IIII. Item commentarios in Verg. qui non extant, & librum nomine Gromaticon, de modo obſidendarum urbium, & caſtrorum.

Conon mathematicus, Aegyptius natione, libros de Aſtrologia ſeptem reliquit. De hoc Verg. in Bucco. In medio duo ſigna Conon, & quis fuit alter, Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem. Hic quum uellet inire gratiam Ptolemæi regis, dixit crinem reginæ Berenices in cœlo collocatum.

Architas, Tarentinus Mechanica primus expoſuit, & in Geometria cubū inuenit. Ab eo deſcendit Horus etiā in Aſtrologia clarus. De utroque & Conone Propertius lib. 4. Me creat Architæ ſoboles Babylonius Horus, Horus & à proauo ducta Conone domus.

Babylonii primi omnium aſtrologiam dicuntur inueniſſe, omnemq; curam in contemplatione ſyderum collocaſſe. Lucretius lib. 5. Vt Babylonica Chaldæum doctrina refutans Aſtrologorum artem. Ab his Græci polum, gnomonem, & duodecim horas diei didicerunt.

Hipparchus Nicæus ſcripſit de Stellis fixis, de lunæ motu contra Platonem. Inſtrumenta Mathematicis inuenit. De hoc Plinius

Plinius lib.2.cap.12.& 26.loquitur.

C. Manilius Antiochenus, primus poëtarum Latinorum aſtrologiam uerſibus aggreſſus eſt, quod opus nuncupauit Augusto, Hipparchum, Eudoxum & Aratum ſecutus.

Manethus Aegyptius ſcripſit Phyſiologiam & aſtrorum effectus uerſibus. *Cælius libr. 11. cap 67.*

Meſon aſtrologus Athenienſibus in expeditionem Siciliæ nauigaturis tempeſtatem prædixit futuram. Atq; etiam inſanū ſe finxit, ne cum eis traheretur inuitus.

P. Nigidius Figulus ſecta fuit Pythagoræus, Aſtrologiæ & Medicinæ peritiſsimus. De quo Lucan. libr.1. At Figulus cui cura deos, ſecretaq; mundi Noſſe fuit, quem non ſtellarum Aegyptia Memphis Aequaret uiſu, numeriſq; mouentibus aſtra.

Oenopides Chius aſtrologus, dedicauit in Olympia æreū libellum, in quo magnum annum prædicabat.

Palamedes, Naupli & Climenes filius, quum eſſet Aſtrologiæ peritus, annum, menſeſq; ad curſum Solis apud Græcos accommodauit. Primuſq; uiſam multorum metu in caſtris eclypſim, dixit rem eſſe naturalem & minime timendam.

Protagoras, Diogene teſte, fuit Aſtrologus, in quem Euphorion ſcripſit Epicedium.

Ptolemæus Aegyptius (qui floruit Antonini temporibus) in Aſtrologiæ ſcientia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cœli rationem omnem explicuit, inuentaq; ab Hipparcho inſtrumenta, clarius illuſtrauit. Edidit compoſitionem illā, quam Almageſtum uocant. Scripſit & de his, quæ ad practicam aſtrorum pronoſticam ſpectant, & alia permulta.

Sulpitius Gallus in exercitu Pauli Aemylii contra Perſeū, deprehenſam noctu eclypſim Lunæ mirantibus militibus enarrauit. Plinius cap. 12. lib.2.

Thales Mileſius aſtrologiæ ſecreta penetrauit omnium primus. Prim^o Solis eclypſim prædixit, & de Vrſa minore diſſeruit.

Theon philoſophus Alexandrinus ſcripſit de aſtrologia & Commentarios in Ptolemæum. Item paruum Aſtrolabium.

Ideò poëtæ fingunt, Atlantem cœlum humeris ſuſtinuiſſe, quòd ſyderali ſcientia clariſsimus extiterit. Sūt enim qui Sphæræ inuentum eidem referant acceptum.

Cœli ſigna primus dicitur aperuiſſe Cleoſtratus. Plinius.

Sidus Veneris, quod naſcentem Solem præuenit, & in ortu Lucifer, in occaſu refulgens nuncupatur Veſper, primus Pythagoras

goras enarrauit, eiusq; docuit naturam.

Lunæ rationem & naturam primus deprehendit Endymion. Hinc poëtæ fabulati ſunt eum à Luna fuiſſe adamatum.

Anaxagoras ſcientia cœleſtium literarum prædixit, quibus diebus ſaxum caſurum eſſet è Sole, Anno ſecũdo Olympiadis 78. Quod & factum eſt ad Egos flumen Thraciæ.

Plin. cap. 60. libr. 2.

Eius quoq; artis peritia Pherecydes Sirius hauſta è puteo aqua futurum ibidem terræ motum prædixit.

Beroſo ob ſyderalium rerum peritiam, diuinasq; prædictiones, ſtatuam inaurata lingua poſuerunt Athenienſes in publico gymnaſio. Plinius lib. 7. cap. 37.

Soſigenes fuit Aſtrologus, quem Cæſar dictator annos uitio Põtificum per intercalãdi licentiam turbatos, ad Solis curſum redigens adiutorem ſibi adhibuit. Plinius lib. 18. cap 25.

Melon nomen Aſtrologi apud Plutarchum in Nicia, qui quum eſſet militiæ, uideretq; peſsimè ſuæ parti futurum, inſaniam mentitus eſt, atq; etiam domum incẽdio dedit, ut miſsionem & militiæ uacationem impetraret. Plutarchus in Vitis Alcibiadis & Pyrrhi.

Apud eundem in Alcibiade Metheon ponitur Aſtrologus, qui Athenienſibus in Syracuſanos expeditionem agitantibus, quum ex Aſtrologiæ diſciplina præuideret futuram belli calamitatem, combuſta domo, ſuaq; fortuna palàm in concione deplorata, ſic populum commouit, ut præter conſuetudinẽ filium ſuum receperit ab omni militia exemptum.

Tarnutius uir fuit tum philoſophiæ, tum mathematicæ im primis ſtudioſus, qui quum in Aſtrologia putaretur excellere, huic impoſuit Varro, ut Romuli conceptionem in diem & horam deduceret, inſpectisq; eius uitæ inſtitutis ac rebus geſtis, ex illis conſequentiam colligeret, ueluti geometricarum propoſitionum reſolutiones præcipiũt. Autor Plutarchus in Romulo.

Suidas apud Budæum ponit Zoroaſtrẽ in numero Aſtronomorum, aitq; floruiſſe Nini regis Aſſyriæ tempore.

Cicero lib. 4. Quæſt. Acad. ait Polyenum quendam magnum fuiſſe mathematicum, qui Epicuro poſtea adhæſerit, totamq; Geometriam falſam crediderit.

Necepſus rex fuit Aegyptiorum in aſtrorum cognitione peritiſsimus, de quo Auſonius ſcribit: Quiq; magos docuit myſteria uana Necepſi. Iulius Firmicus: Necepſus, inquit, imperator iuſtiſsimus Aegypti, & aſtrologus ualde bonus, per ipſos

decanos

decanos omnia uitia, ualetudinesq́; collegit.

Aratus poëta floruit Antigono regnante, ſcripſitq́; Phęnomenona Latio iure à Cice. & Cæſare Germanico donata. Item multa alia opera, ut docebimus in Poëtis.

Sulla fuit mathematicus, qui Caligulæ conſulenti de genitura ſua certiſsimam necem appropinquare affirmauit. Noſtro ſeculo magna literariæ Reip. utilitate emerſit Iouianus Pontanus poëta (parcant mihi, qui ſolam mirantur & ſuſpiciunt antiquitatē) cum hominibus ſuperioris ſeculi citra ſcrupulū conferendus, qui de Stellis libros v. Meteororum unum ſcripſit, erudite non minus quàm doctè, quamuis tamen argumentū ipſum ægrè cultum ſermonis, & uerborum phaleras admittat.

Marullus ait Biliotum fuiſſe Aſtrologum, extinctum boletis. Hæc eius uerba: Dum cauet aſtrologus periturìs ſydera amicis, Dum ſibi boletos non cauet, ipſe perit.

GEOMETRAE.

ARchimedes Syracuſanus Geometriam adeò exercuit, ut ductus aliquando ad balnea, dum ungendus in labro thermulario conſtitueretur, per corporis unguenta figuras & liniamenta digito inſcriberet. *Plutar. in uita M. Mar.*

Archytas Tarentinus etiam Geometriæ operam dedit, in qua diſcipulum hábuit Platonem. Primus Mechanica expoſuit, cubumq́; reperit, teſte Diogene.

Dicearchus Siculus Ariſtoclis auditor, Geometra fuit ætate ſua clariſsimus, qui ſcripſit de Rep. Lacedæmoniorū. Hic regum cura montes permenſus eſt, ex quibus altiſsimum prodidit Pelion MCCL. paſſuum ratione perpendiculi, nullā eſſe eā portionem uniuerſæ rotunditatis colligens. Plinius cap. 67. lib. 2.

Dionyſius Afer, ex Byzante ciuitate, ſcripſit Geographiam uerſibus hexametris, quos Priſcianus latinos fecit.

Eudoxus Gnydius primus Geometriæ rationes difficilesq́; demonſtrationes per ſenſum & inſtrumentorum exempla edidit unà cum Archita præceptore. Quapropter ambo conuicia à Platone paſsi ſunt, quòd Geometriæ dignitatem ſuſtuliſſent, à cogitatione & rebus incorporeis, ad ea quæ ſenſibus perciperentur, declinantes.

Eupompus Macedo, Zeuſis coætaneus Arithmeticæ & Geometriæ fuit periτiſsimus, ſine quibus negabat artem poſſe perfici.

Marinus Tyrius Geographiam ſcripſit, ex qua Ptolemæus

ſuam detorſit,

Pappus philoſophus Alex. ſcripſit de ſitu orbis, de fluuiis Africæ,& commentarios in Ptolemæum.

Pauſanias Cæſarienſis ſcripſit uniuerſæ Græciæ Geographiam cum eius hiſtoriis.

Polemon Helladicus, ſcripſit de origine ciuitatũ, & Lacedæmoniæ Geographiam,& de curſu Solis libros tres.

Ptolemæus Aegyptius præter libros de Syderali ſcientia editos,ſcripſit etiam de Geographia.

Scylax Cariandæus (Carianda ciuitas eſt Cariæ) ſcripſit circuitum menſuramq; maris extra columnas Herculis. Suidas apud Volaterranum.

Steſichorus poëta fratrem habuit Mamertinum Geometrã.

Timoſthenes præfectus claſsis Ptolemęi Philadelphi Geographus fuit nobilis.Scripſit de Portubus libros decem.

Dionyſiodorus fuit quiſpiam geometrica ſcientia nobilis, in cuius mortui ſepulcro affines reperiſſe dicuntur epiſtolam eius nomine ad ſuperos ſcriptam. Perueniſſe eum à ſepulcro ad infimam terram, eſſeq; eò ſtadiorum XLII. milia. Autor Plinius in fine ſecundi.

Leguntur etiam aliorum nomina, qui in hac arte præſtiterunt,ut Euclides,Hippias Elæus,Theodorus Cyrenæus, Leodamas Thaſius, Eratoſthenes, Plato, Proclus, Theon, Nicephorus,Iſacius,Cenſorinus,Boëtius.

Geometriam autem inuenerunt Aegyptii in Nili auctu ac dimenſione.Sita eſt in phantaſia,non opinabili,ſed certa ex apparentibus ſpeciebus notitia.

CITHAROEDI, TIBICINES,

CANTORES, ET MVSICI.

IOpas nomen eſt citharœdi apud Verg.lib.1.Aenei.ſcribentem: - Cithara crinitus Iopas Perſonat aurata docuit quæ maximus Atlas.Idem libro 9.facit Cretea quẽdam Philomuſum & Lyricum, ubi ait:Et Clycium Aeoliden & amicum Cretea Muſis,Cretea Muſarum comitem,cui carmina ſemper Et citharæ cordi, numerosq; intendere neruis, Semper equos, atque arma uirûm,pugnasq; canebat.

Apud eundem Iapys nomen eſt auguris & Citharœdi lib. 12. ubi ait: Iamq; aderat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iaſides,acri quondã cui captus amore Ipſe ſuas artes,ſua munera lætus Apollo Augurium citharamq; dabat,celeresq; ſagittas.

Philamon fuit Apollinis filius,clarus cithara.Ouid.lib.11.

Naſcitur è Phœbo(namq́; eſt enixa gemellos)
Carmine uocali clarus,citharaq́; Philamon.

Dorceus cantu citharæ apud Thraces ſecundam poſt Orpheum meruit palmam.Val.Flac.lib.3.Argon.Protinus inſignē cithara,cantuq́; fluenti Dorcea, qui dulci feſtis aſsiſtere menſis, Pectine Biſtoniæ magnum poſt auſus alumnum.

Linus,Apollinis & Vraniæ filius, Lyricæ muſæ fuit peritiſſimus,in qua magni nominis diſcipulos habuit, Orphea, Thamiram & Herculē.De hoc Propertius lib.2. Tunc ego ſim Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occiſum ferunt,dum eū ruſticius canentē acerbè nimis corripuiſſet.

Cælius cap.64. lib.10.

Arion Methymnæus citharœdus,& poēta Lyricus, dū Leſbon patriā peteret, uideretq́; inſidias, & cōiurationē parari ſibi à ſociis(quibuſcū nauigabat)propter opes,quas ferebat ſecū,rapta cithara, nōnihil prius modulās,in mare ſe cōiecit.Cuius cātu illectus Delphin, dorſo exceptū portauit ad littus, & exemit à periculo.In cuius rei monumentū erecta eſt illi ſtatua cū Græco epigrāmate, quod Volaterranus Latinū fecit hoc modo:Cernis amatorē, qui uexit Ariona delphin,A Siculo ſubiēs pōdera grata mari.Oui.li.2.Faſtorū, de eo abūde meminit. De hoc etiā loquūtur Gellius li.16,ca.19.& Herodo.in Clio.Ab Arione Lyra uocatur Arionia.Idē Ouidius lib.3.de Arte. Quamuis mutus erat,uoci fauiſſe putatur Piſcis Arioniæ fabula nota Lyræ.

Orpheum Appollinis & Calliopes filium poētæ faciunt principem muſæ Lyricæ, adeò ut fabulentur delinitas eius cantu arbores, ſuis ſe locis exemiſſe, ſenſificatas cautes egiſſe choros, fluuios curſum cohibuiſſe, exanimatas feras poſuiſſe feritatem,& alia id genus incredenda.Quod ideò fictum eſt: quoniā agreſtes & beluino propè ritu degentes homines ad meliorem uitæ cultum redegiſſet.Vnde Horatius in Arte: Syluēſtres homines ſacer interpresq́; deorum Cædibus & fœdo uictu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rabidosq́ue leones. Fingitur etiam ab inferis cantu ſuo exoraſſe Eurydicen uxorem, ea lege,ut ſequentem à tergo non proſpiceret, priuſquàm ad ſuperas auras ambo rediiſſent. Cui legi quum amor nimius ſtare non permiſiſſet uatem, Eurydicen demum euanuiſſe ferunt. Vergil. libro 6. Aeneid.Si potuit manes accerſere coniugis Orpheus Threitia fretus cithara, fidibusq́ue canoris. Ab Orpheo Lyra uocatur Hæmonia, Threitia, Orphæa, Biſtonia, & Biſtonis, quòd Thrax fuerit natione. Ouidius

lib.4.Triſt.Hæmonia curas attenuaſſe Lyra. Idem in Epiſtol. Threiciam digitis increpuiſſe Lyram.

Thamyras citharœdus fuit Thracius,Lini diſcipulus,quē poëtæ à Muſis fabulantur excæcatum, quòd eas ad certamē cantus irritaſſet.

Amphionem poëtæ fabulantur Lyræ adeò peritum fuiſſe, ut ſequentibus cantum ſcopulis Thebarum muros condiderit. Horatius in Arte: Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda Ducere quò uellet.Martianus Capella:Nam Orpheus, Amphion, Arionque doctiſsimi,aurata omnes teſtudine conſonantes flexanimū pariter reddidere concentum.

Hermogenes fuit citharœdus, qui Iulio Cæſari ſuauitate cantus admodū placuit. apud Martialē nomen eſt furis mapparum. Apud Horat.lib.1.Ser.nomen cantoris,ubi ait:Vt quamuis tacet Hermogenes cantor,tamen atq; Optimus eſt modulator.

Echion,& Glaphyrus nomina ſunt citharœdorum apud Iuuenalem Satyra 6.ubi ait: Accipis uxorē, de qua citharœdus Echion, Aut Glaphyr⁹ fiat pater Ambroſiusq; Choraules. Hic Choraules proprium eſt nomen uiri fiſtulicinis.

Hydimeles, nomen eſt etiam citharœdi apud Iuuenalem Saty.6.ſcribentem: Quo tener Hydimeles operam dedit,hunc tenet,hoc ſe Solatur,gratoq; indulget baſia plectro.

Amœbeas citharœdus fuit caſtiſsimus, qui uxorem nunquam attigit.

Anaxenori citharœdo M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda conceſsit,propter eius artis peritiam.

Antigenides Thebanus fuit muſicus & tibicen Philoxeni diſcipulus, qui calceamentis Mileſiis, & laſciuioribus primus uſus eſt. Huius meminit Plinius. Idem(ut eſt apud Ciceronē in Bruto)diſcipulo frigenti ad populum,dixit: Mihi cane,& Muſis.De eo uide nonnihil apud Gellium.

Ariſtonus citharœdus fuit, qui quum ſexies Pythia uiciſſet,ut Lyſandri amicitiam demereretur, pollicitus eſt ſe ſeruum eius palàm proclamaturum,ſi denuo uinceret.

Hipparchion & Ruffinus præcipui fuerunt apud Græcos citharœdi, qui quū ſolēnibus ludis inter ſe certaturi eſſent, contigit, ut theatri tumultu & ſtrepitu commotus & attonitus Hipparchion obticuerit. Vnde natum prouerbium, Mutus Hipparchion. De his qui repente ſilent, à quibus tamen grande aliquid

quid expectatur.

Clinias philoſophus fuit ſecta Pythagoreus, qui ſi quando ad iram concitaretur, motus animi ſumpta protinus cithara leuabat, quod & Achillem feciſſe prædicant.

Corœbus filius Atys regis Lydorum in cithara quintam chordam inuenit.

Eunomius citharœdus Locrenſis ſtatuam meruit, quæ inſidentem citharæ cicadã habebat. Nã quum in certamine (quod cum Ariſtone regio muſico de cantu ſuſceperat) chorda una fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans uocem fertur ſuppleuiſſe.

Hippomachus fuit tibicen, qui quum uideret à plebe laudari diſcipulum, quem tamen in arte peccare cognoſcebat, baculo tactum deſiſtere iuſsit, dicẽs, maximum erroris argumentum eſſe, quòd ab ignara turba laudaretur.

Laſus Herminęus (qui floruit principãte Dario) primus de muſica ſcripſit, & dithyramborum certamen primus protulit.

Marſyas tibicen Phryx natione, tibiis à Minerua inuentis, auſus eſt Apollinem ad certamẽ prouocare, à quo uictus & excoriatus eſt. De quo Ouid. lib. 6. Meta.

Mymnernus Colophonius, poëta fuit Elegiographus, & tibicen clariſsimus. Strabo lib. 14.

Nicoſtratus, & Laodocus, citharœdi fuerunt, qui quum in certamẽ ueniſſent; Nicoſtratus, dixit, Laodocum eſſe in magna arte paruum, ſe uerò in parua magnum.

Olympius Myſius tibicen citharæ legem dedit modoſq́ue pulſandi reperit & docuit.

Philiſtus Mileſius, muſicæ primum operam dedit, euaſitq́; clariſsimus tibicen. Ad oratoriam demum conuerſus, auditor fuit Iſocratis.

Phyrnis Mitylenæus diſcipulus Ariſtoclidis, primus apud Athenienſes pulſauit citharam & uicit Panathenea.

Scylax Cariandæus mathematicus, claruit etiã arte muſica.

Simon Magneſius inſignis muſicus neglecto ſuperiorũ muſicorum more, Simodiam introduxit, ſicut & Lyſis Lyſiodiam.

Tellen fuit tibicen, qui ſuauitate cantus ſequenti prouerbio locum fecit: Caue ea quæ ſunt Tellenis. quòd optima fuiſſent.

Timotheus Mileſius muſicus decimã & undecimam Lyrę chordam addidit, & antiquam muſicam in meliorem modũ mutauit. Eius ſono excitatum ferunt Alexandrũ, & ad res bellicas alacrius euibratum. Meminit huius Cic. lib. 2. de Legib.

Xenophilus muſicus fuit, patria Chalcidenſis, qui annos CVII. uixit citra ullum corporis incommodum, quæ magna eſt homini felicitas. Autor Plinius.

Moſchus, citharœdus fuit imperitus, qui citra reſpirationẽ diu & in longum producebat uocẽ, neq; tamen, ſonabat aliquid, quod ad ſtomachum auditorum faceret. Hinc adagium natum: Moſchus canens Bœoticum. In multiloquos, & intempeſtiuos locutores. Bœoticum genus erat cantionis. Eraſmus.

Ariſtocenus genere Italus, patria Tarẽtinus, cognominatus eſt muſicus, propter peritiam eius artis. Autor Plutarchus in Ariſtotele.

Demodocus fuit citharœdus, quem Homerus inducit canentem in conuiuio Alcinoi regis Phæacum, ubi Alcinous ipſe Demodocum uocat diuinum cantorem.

Hiſmenias tibicen fuit peritiſsimus, Antigenis diſcipulus, qui teſte Boëtio, multis ægritudine laborantibus omnes animi moleſtias abſterſit. Solitus erat gemmis uti fulgentibus & pretioſis, ut ea oſtentatione artes muſicæ pluris æſtimarentur. Antiſthenes quum audiſſet Hiſmeniam optimum habere tibicinẽ: At, inquit, eſt homo nequam. Non enim (ſi probus foret) tibicẽ eſſet. Quo dicto muſicos arguebat, ut unguẽtarios, & miniſtros uoluptatum. Idem feciſſe fertur Philippus, qui quum accepiſſet filium ſuauius alicubi ceciniſſe, tacitè eum obiurgauit: Non te pudet, inquiens, quòd tam bene canere ſcias?

Hiſmeniæ æqualis fuit Dionyſiodorus & æmulus. Plinio teſte.

Nicomachus fuit etiam muſicus, quem idem Plinius ſcribit multas gemmas habuiſſe, ſed nulla peritia electas, ſed ſorte quadam. Aſpendius fuit cithariſtes, qui omnia ſibi intus ceciniſſe dicitur.

Conna fuit citharœdus, ſeu lyriſta, extremæ ſortis, qui deuorato patrimonio factus eſt pauperrimus, & homo nihili. Hinc adagium natum, Connæ calculus. in hominẽ nullius momenti, cuiusq; opinio nihili æſtimatur.

Babys frater fuit Marſyæ, quem quum Apollo excoriato Marſya uellet quoq; perdere, ſupplicium deprecata eſt Minerua dicens: Babym abiectiorem eſſe, & infelicius canere, quàm ut dignus eſſet ſupplicio. Quibus uerbis pacatus Apollo Babym contempſit, ſuaq; inſcitia grauiter ſatis punitum credidit. Hinc adagium, Peius Babys tibia canit.

Ialemus, Calliopes fuit filius, muſicus quidem, ſed infelix, & in cantu multum frigidus. Hinc Ialemi cantilenam, pro deſpicabili, & abiecta poſuerunt.

Pronomus tibicen fuit, qui barba utebatur promiſſa, & ueſtitu nimis accurato, adeò ut mollitiei ſuſpectus haberetur.

Plutarchus ait **Menedemum** fuiſſe muſicum, & diſcipulum Ariſtotelis.

Lamia mulier fuit ætate Demetrii formoſa, quæ tibiis optimè fertur cecinisſe, & canendi ſuauitate magnam apud homines promeruiſſe gratiam. Qua arte ſic Demetrium ineſcauit, ut ille nihil haberet charius, & quod maiore beniuolentia proſequeretur. Autor Plutarch.

Epicles fuit cithariſta, magno quondã in pretio apud Athenienſes, quem Themiſtocles orauit, ut apud ſe artem exerceret. Volebat enim domum ſuam à multis frequentari.

Pylades fuit citharœdus, qui quoſdam Timothei uerſus audiente Philopemene cantauit ad citharam. Quorum ſequẽs citatur à Plutarcho, Hoc duce libertas Græcas ornauerat urbes.

Philomelus nomẽ eſt citharœdi apud Mart. lib. 3. Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

Diodorus cithariſtes fuit tẽpore Veſpaſiani, cuius arte princeps delectatus, multis eũ donis cumulauit. Mart. Tarpeias Diodorus ad coronas Romam quum peteret, Pharo relicta.

Fuit & **Tarpeius** citharœdus Veſpaſiani tempore. Autor Tranquillus

Canus, fuit choraules & tibicen, qui multas pecunias accepit à Galba, quum eum in cœna delectaſſet. Mart. lib. 10. Et concupiſcat eſſe Canus aſcaules. Tranquillus: Cano autem choraulæ mirè placenti denarios quinq; donaſſe prolatos manu ſua peculiaribus loculis ſuis.

Conus fuit alter fidicẽ, quo præceptore hac in re uſus eſt Socrates, qui apud Platonem de eo ſic meminit: Vnũ tamẽ uereor, ne his dedecori ſim, quemadmodũ Cono Metrobii filio cithariſtæ, qui me etiam in fidibus docet. Pueri igitur cõdiſcipuli me quotidie rident, & Conum ipſum ſenum magiſtrũ nuncupant.

Eucerus fuit tibicen, natione Alexãdrinus, ut eſt apud Cor. Tacitum.

Batalus fuit Epheſius tibicen, qui calceamentis fœmineis primus omnium in ſcena uſus eſt, fractiſq; cantibus tibiarum artem emolliuit. Hinc Batalos uocamus mulieroſos, & parum

uiros homines.

Agathonia cantio.

Agathon fuit tibicen, cantilenarum ſuauitate commendabilis, ſed mollitiei nota famoſus. Ab eo Agathonia cantio dicitur oratio blanda magis, quàm fructuoſa.

Carneus fuit citharistes, qui Terpandrum uiciſſe legitur.

Stratonicus fuit citharœdus, qui habuit in ludo nouẽ muſarum imagunculas, & Apollinis unam, diſcipulos duos. Propterea interroganti cuidam, quot haberet diſcipulos: Cum diis, inquit, duodecim. Idem ridere ſolebat, & cauillis nonnunquam afficere duos alios ſua ætate citharistas, Propin Rhodium, & quendam, qui Bos uocabatur, quòd imperiti eſſent, & rudes in arte.

Chryſogonus fuit modulator, qui tãta arte remigũ manus dirigebat, ut quum remorũ pulſum Chryſogoni cantibus accõmodarent, delectabilem & iucundam redderent harmoniam.

Terpander Lesbius accerſitus à Lacedæmoniis, qui ſeditionibus inter ſe tumultuabantur, ſuauitate cantus eorum animos adeò deliniuit, ut redirent in amicitiam, & à ſeditione deſiſterent. Vnde Lesbii cantores primas ſemper meruerunt Spartanorum iudicio.

Terpnus fuit citharœdus, cuius cãtu oblectatum Neronem ſcribit Tranquillus his uerbis: Statim ut imperium adeptus eſt, Terpnum citharœdum, uigentem tũc, præter alios accerſit, diebusq; continuis poſt cœnam canenti in multam noctem aſsidẽs paulatim & ipſe meditari exercitarique cœpit, nec eorum quicquam omittere, quæ generis eius artifices, uel conſeruandæ uocis cauſa, uel augendæ factitarent.

Macrobius ſcribit Octauium Herenum fuiſſe quempiam prima adoleſcentia tibicinem, qui arti ſuæ diffiſus, mercaturam poſtea inſtituerit.

Fortiſsimus Græcorum Achilles muſicis cantibus oblectabatur adeò, ut è Chirone Theſſalo harmoniam lyricã uoluerit edoceri, qua emergentes animi curas diſcutere, & priſtinæ ſerenitati reſtituere ſe ſibi poſſet. Sciebat enim nihil eſſe utilius mortalium uitæ, quàm remedium habere ad abigendas ægritudines mentis, medullatum & omnis lætitiæ populatrices. De Chirone & Achille, Horatius in Epodis: Nobilis ut cecinit grandi centaurus alumno. Vide caput de Præceptoribus uirorũ illuſtrium. De Chirone, Sido. Apollinaris: Hos inter Chiron ad plectra ſonantia ſaltans.

Achi

Achillē imitatus **Alexander Macedo** citharæ dedit operam, ut haberet, unde ſerias illas de monarchia & principatu meditationes quãdoq; reprimeret, aut exercitio maiore fatigatum corpus ſubleuaret.

Tonius nomen fiſtulicinis pagani apud Mantuanum ſcribẽtem in Buccolicis: Et cũ multifori Tonius cui tibia buxo. Tandem poſt epulas & pocula multicolorem Ventriculum ſumpſit, buccasq; inflare rubentes Incipiens oculos aperit, ciliisq; leuatis Multotiesq; altis flatu à pulmonibus hauſto Vtrem implet, cubito uocem dat tibia preſſo. Nunc huc, nunc illuc digito ſaliente uocauit Pinguibus à menſis iuuenes ad compita cantu Saltidico, dulciq; diem certamine clauſit.

Apollinem & Mercurium muſicæ & citharæ inuentores faciunt poëtæ. Vnde Ouidius: Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit. Val. Flaccus: Muſarum chorus, & citharæ pulſator Apollo. Plinius: Item Apollinem citharœdum, ſerpẽtemq; eius conficit ſagittis.

Pana deum fiſtulæ repertorem faciunt. Virg. Pan primus calamos cæra coniungere plures Inſtituit. Eandem ob cauſam Sidonius Panas uocat cicuticines, ubi ait: Alta Cicuticines liquerunt Mænala Panes: Poſtq; chelyn placuit fiſtula rauca Ioui.

Sambucam inſtrumentum muſicum reperit Ibycus Rheginus. De tribus citharœdis omnium præſtantiſsimis meminit Pacificus his uerbis:

Orpheus Eurydicen cithara reuocauit ab Orco,
Eq; ſuis mouit ſaxa nemusq; iugis.
Piſce fuit pelagus perlongum uectus Arion.
Hac etiam Amphion mœnia ſtruxit ope.

Porrò harmoniæ rationem primus extulit in lucem **Ariſtoxenus** repertis etiam inſtrumentis: deinde **Ptolemæus, Nicephorus, & Gregoras.** Commentatores in ea fuerunt **Pappus, Theon, Alypius, Gaudentius, Iſacius, Apuleius, Boëtius.**

Lyram trium chordarum inuenit Mercurius Aegyptius. Quintam chordã Corœbus Atys filius: Sextã Hyagnis Phryx. Septimam Terpander. Lyram primus in Græciam attulit Cadmus, Agenoris filius. Lyra plectro & digitis percutiebatur. Parũ antiquitus differebat à cithara. Hoc inſtrumentum factũ in formam teſtudinis, utramq; nunc exigit manum.

Epigeneum inſtrumentum erat muſicum, ab Epigono in-

uentore dictum.hoc ſine plectro pulſabatur chordis x l.
Toſinon chordis x x x v.
Monochordum fuit Arabum,Pentechordum Scytharum, pſithryos Libycorum,Pſalterium exercebatur in hymnis,Barbitō tetrachordum Anacreontis inuentum in Lyricen.
Pſalterio canēs uocatur Pſaltes & Pſalmicen à Sydonio.
Olim Magada uocabatur à Magado inuentore. Magades apud Anacreontem cithara eſt x x x.chordarum.
Sambuca ſoni erat acutiſsimi, à Sambuco inuentore nominata. Ea utebantur Parthi,& Troglodytæ.
Tripus præbebat uſum triū cithararū,ut tres citharœdi concordes uiderentur pulſare. Habebat enim triplicē harmoniam.
Cymbala & Crotali agitabantur manibus.
Fuit olim multiplex Tibia: Trenetica,qua utebantur ad luctus.Thebani eā ex ceruinis oſsibus factitabant,Scythæ ex oſsibus aquilarum & uulturum,Aegyptii ex calamis. Anthippus in tibiis reperit harmoniam Doricam,& Lydiam.Nicopheles Athenam tibiam ſacram Mineruæ.
Odontiſmus erat quatuor foraminum.
Parœniæ, erant tibiæ, quibus utebantur in conuiuiis, ut Spondiacæ aptæ erant hymnis,Choricæ,dithyrambis Hiperteliæ,uirorum choris:Parathretæ,trenis.
Naulium erat muſicum inſtrumentum, Organo ſimile. Monaulon erat conuiuiorum.Caulas poſuit Philemon. Volaterranus eas putat, quas hodie Cornumuſas uocāt. Phœnix fiebat inſtar Coni galeæ. Fiſtula compingebatur ex cannis,lino,& cera. Cornibus, Tubis, Lituis, & Buccinis utebantur in bello.Nunc etiam Tympano.
Lacedæmonii inſtrumentis muſicis ſuorum animos ad bellū euibrabant.
Pandura apud Lampridium,nomen eſt inſtrumenti muſici, quod qui pulſat, uocatur Pāduros.Tibicines,Fiſtulicines,Cicuticines,Pſalmicines,Citharœdi,Citharistæ,Lyriſtæ,Choraulę, Tympaniſtæ dicuntur,qui his muſicis inſtrumentis utuntur.
Iulius Pollux multa inſtrumēta ad hanc artem facientia, enumerat:Inter ea quæ pulſantur,inquit,ſunt Lyra,Cithara, Barbiton,Pſalterium,Phœnix, Spadix, Lyrophœnicium, Clepſiambus,Pariambus,Iambice,Scindapſus, Epigoneum,Hypoſpadius. Cælius ait Naulum alio nomine Pſalterium dici. Fuit & Crembalum organum. De generibus tibiarū uide Cælium lib.5. lect.
antiq.

antiq. Capitibus 23. & 25. & 26.

TVBICINES.

Miſenum Aeolidem Vir. ait fuiſſe tubicinem Hectoris: mortuo demum Hectore, adhæſiſſe Aeneæ comitem, & tandem à Tritone deo ſubmerſum, quòd ad certamẽ tubæ deos marinos irritaret. Verba Virgilii ſunt hæc: – Atq; illi Miſenum in littore ſicco Vt uenere, uident indigna morte peremptum, Miſenum Aeolidem, quo non præſtantior alter Aere ciere uiros, Martemque accendere cantu. Hectoris hic magni fuerat comes, &c.

Triton fertur eſſe deus & tubicen marinus. Ouidius libr. 2. Meta. Cæruleos habet unda deos Tritona canorum.

Stentor fuit tubicen in bello Troiano, cui Homerus ferreã & inuictam tribuit uocem. Iuue. Saty. 13. Tu miſer exclamas, ut Stentora uincere poſsis. Homerus apud Eraſmum: Stentoris in ſpecie ualidi, cui ferrea uox, qui Quinquaginta alios æquas clamore ſonoq;.

Olympius Phrygius tubicen fuit ætate Midæ regis.

Aglais Megaclis filia tubicinio uitam fouit.

Agyrtes nomen eſt tubicinis apud Statium in Achil. lib. 4. ſcribentem: Tecum lituo bonus adſit Agyrtes, Occultansq; tubam tacitos apportet in uſus.

INVENTORES DIVERſarum rerum.

Pan inuenit fiſtulam. Virg. Pan primus calamos cæra coniungere plures Inſtituit.

Minerua oliuam. Verg. lib. 1. Georg. Adſis ô Tegeæe fauẽs, oleæq; Minerua Inuẽtrix. Syllius lib. 3. Qua uirgo (ut fama eſt) bellatrix edita lympha Inuento primam Libyen perfudit oliuo.

Triptolemus, uel ut alii malunt, Oſyris aratrum. Verg. libr. 1. Georgi. – Vnciq; puer monſtrator aratri. Sidonius: Non cum Triptolemo uerendam Eleuſim, Qui primas populis dedere ariſtas.

Ceres, cultum terræ, & fruges. Virg. lib. 1. Georg. Prima Ceres ferro mortales uertere terram Inſtituit, quum iam glandes, atq; arbuta ſacræ Deficerent ſyluæ, & uictum Dodona negaret.

Peletronii Theſſaliæ populi fræna. Idem Virg. Fræna Peletronii Lapithæ, gyroſq; dedere Impoſiti dorſo, atq; equitem docuere ſub armis Inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos.

Belgæ eſſeda uehicula. Virgil. lib. 3. Aen. Belgica uel molli

melius

melius feret eſſeda collo.

Ariſteus rex Arcadiæ apũ & mellis uſum. Virg. li. 4. Georg. Tẽpus & Arcadii memoranda inuenta magiſtri Pandere, quoq; modo cæſis iam ſæpe iuuẽcis Inſyncerus apes tulerit cruor. Ouidius inuentũ mellis Baccho tribuit lib. 3. Faſto. dicens: Liba deo fiũt, ſuccis quia dulcibus idem Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Achates, ignẽ ſilice excutere. Virg. li. 1. Aen. Ac primũ ſilicis ſcintillã excudit Achates. Secũdũ alios Pyrodes Cilicis filius.

Aegyptii ſiſtrum. Virg. lib. 8. de Cleopatra: Regina in mediis patrio uocat agmina ſiſtro. Ouidius lib. 3. Eleg. Quid nunc ſacra iuuant, quid nunc Aegyptia proſunt Siſtra?

Apollo medicinam. Vnde Ouid. lib. 1. Meta. ſic loquitur: Inuentum medicina meum eſt, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis.

Aegyptii linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Secundum alios Arachne.

Talus puer ſerram. Ouid. lib. 8. Ferroq; incidit acuto Perpetuos dentes, & ſerræ repperit uſum Primus.

Iaſon & Tiphys nauim, ſecundum eccleſiaſticos Noẽ. Ouid. li. 1. Meta. Primæq; ratis molitor Iaſon. Tibul. hoc inuẽtũ Tyriis adſcribit dicens: Prima ratẽ uẽtis credere docta Tyros.

Mercurius lyram. Statius in Syluis: Vocalis citharæ repertor Arcas.

Græci trochum. Horat. lib. 3. Car. Venariq; timet, ludere doctior Seu Græco iuberis trocho, Seu malis uetita legibus alea.

Archilochus iambicum carmen. Horatius in Arte: Archilochum proprio rabies armauit iambo.

Bacchus uinum. Ouidius lib. 15. Victa racemifero lyncas dedit India Baccho.

Zoroaſtres artem magicã. Stroza pater: Nec Zoroaſtreas artes, magici'ue requiram Carminis auxilium.

Purpuram Hercules. Politianus in Ruſt. Aut bis in Herculea Mileſia uellera concha Verſantur.

Alcman poëta carmen amatorium.

Anaximander Mileſius horologium & ſphæram.

Bizes Naxius tegulas.

Sp. Carbilius grammaticus G. literam.

Claudius Centinianus R. literam.

Daphnis paſtor carmen Buccolicum.

Palame

Palamedes Nauplius ordinem literarum.

Corax & Cteſias Siculi, artem & præcepta Rhetoricæ.

Ibycus Rheginus Sambucam.

Perillus taurum æneum, qui propterea dicitur Perillæus. Oui. Ipſe Perillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus & bouis ore queri.

Pyſeus & Ayrrheus æneam tubam.

Phemonoë carmen hexametrum. Politianus: Et Delphica longos Phemonoë commenta pedes.

Simonides Ceus artem memoriæ.

Amphion rationem muſicam. Ariſteus lactis coagulum.

Atreus Solis eclypſim. Aeſculapius dētium euulſionem.

Tregillus quadrigam in Græcia.

Amphitryon ſomniorum interpretationes.

Anagallis puella ludum pilæ. Palamedes aleam.

Tages artem aruſpicinam. Capaneus ſcalas.

Cadmus lapidicinas, auri & metallorum conflaturam.

Cyclopes ferrariam fabricam. Cecrops coniugium apud Athenienſes. Dædalus fabricam lignariam, aſciam, & perpendiculum. Empedocles artem oratoriam.

Epimetheus ſtatuam ex luto. Etholus iaculum.

Gorgoris mellis uſum apud Hiſpanos.

Anaximenes umbrarum rationem.

Cadmus ſolutam orationem. Belus ſcientiam ſyderalem.

Ethruſci prætextas ueſtes.

Idæi Phryges acu ueſtes facere. Aurū Attalus intexere, Alexandrini colores picturæ intexere. Galli ſcutulis diuidere.

Fuluius Hirpinus uiuaria inuenit. L. Sergius Orata Oſtrearum, Licinius Murena reliquorum piſcium.

C. Hirrius murenarum. Deliaci gallinas ſaginare.

M. Lelius auiaria. Cn. Matius nemora tonſilia.

Argeus agrorum ſtercorationem.

Numa deorum cultum apud Romanos.

Mercurius Moly herbam: Hercules Heracleon herbam, Mercurius parthenion, Achilles Achilleon, Melampus melampodion, Teucer Teucrion, Gentius rex Gentianam, Lyſimachus Lyſimachiam, Iuba rex Euphorbiam, Scythæ Scythicen, Thraces Iſchemonem, Vetones Betonicam, Seruilius Democrates Hiberidem, Hirundines Chelidoniā, Canes canariam, Cirnæ Elaphoboſcon, Sardonia Peucedanum herbas.

Ancus

Ancus Martius Salinas. Seruius rex æs ſignare.

Callias Athenienſis minium.

Aſinius Pollio bibliothecam apud Romanos. Glycera coronas.

Dibutades plaſticen. Græci ſubdialia.

Annus Aegyptius uſum clibanorum, in quibus panes coquerentur.

Apollodorus pictor umbrarum imitationem.

Staphilius uinum aquâ diluere: Secundum Pli. Ariſteus.

Glaucus ferruminationem.

Atracius artem magicam in Thracia.

Attalus tapetes, qui propterea dicuntur Attalici.

Dipelus, ſculpturam marmoris.

Dithyrambus Thebanus uerſus dithyrambicos.

Endymion, curſum Lunæ. Iphitus Olympiadem.

Meliſſus rex Cretenſis, deorum ſacrificia.

Paralus, longam nauem.

Pilũnus, Iouis filius, & Dauni pater, pinſendi frumẽti uſum.

Prometheus, ignem in ferula ſeruare.

Thon apud Aegyptios medicinam.

Thymele mulier ſaltationẽ ſcenicam. Martialis: Qua Thymelen ſpectas, deriſoremq; Latinum, Illa frõte precor carmina noſtra legas.

Aegyptii, uel Cleantes picturam. Rhodii Celocem nauem.

Cinyras tegulas. Aegyptii ciuitatem regiam.

Hoſtilius rex latum clauum, genus ueſtimenti.

Craſſus coronas argenteas. Danaus puteos.

Bacchus diadema. Nicias artem fullonicam. Cloſter fuſos.

Hanno Carthaginienſis leonum manſuefactionem.

Chiron artem herbariam. Salaminii hyppagium.

Hortenſius pauos occidere. Lydi lanas inficere.

Dædalus malum nauis. Thraſon muros urbium.

Typhis adminicula nauium. Nero aquæ decoctionem.

Perſæ unguenta. Rhadamanthus leges.

Zeno Eleates, & Alexamenes dialogos.

Sp. Coruinus diuortium. Prometheus boues occidere.

Boetius artem ſutrinam. Thales horologium apud Mileſios.

Bacchus

Bacchus triumphos. Cyclopes turres.
Phryges uehiculum quadrirotum. Icarus uela.
Lycurgus munus humandi. Oppidum Cecrops.
Rhadamantus Aſſyrias literas: Anubis & Mennon Aegyptias: Phœnices Græcas: Carmenta Euandri mater Latinas.
Copæ populi remum. Plateæ populi latitudinem remi.
Phœlon nummum & menſuras. Vulcanus fabricam.
Minerua artes. Meſon comicus, perſonam.
Damon Athenienſis remiſſam harmoniam. Clonas elegiographus, tibicinicas regulas, & concentus. Terpander citharœdicas. Polymneſtus Colophonius, carmina heroica: Secundum alios Phemonoë: ut aliis placet, Delphici in honorem Apollinis poſt interfectum Pythonem. Sabell. - Heroica carmina Phœbo Delphica poſt cæſum cecinit Pythona iuuentus. Olympius Phryx legem tibialem. Hyagnis tibiam lugubrem. Cecrops ſimulacra. Pelaſgus tuguria. Lycaon Lycæa. Rhœcus & Theodorus Samnii, artem æris fundendi, & conflādi ſtatuas. Theuth numeros, ſupputationem, geometriam, talorum & alearum luſum.
Artaxerxes longimanus legem uenationis.
Chalybes ferrum.
Combe puella, Aſopi filia, armaturam Aeneæ.
Anacharſis folles, anchoram, bidentem, figuli rotam.
Pyxodorus uſum marmoris.
Aſclepiades medicus lectos penſiles.
Archytas crepitaculum.
Cteſibius hydraulicas machinas.
Pollux palæſtram: ad quod alluſit Statius lib. 2. Syl. Siue catenatis curuatus membra palæſtris Staret, Amyclæa conceptum matre putares.
Chus filius Cham, idololatriam. Ninus bellum.
Vulcanus fulmen. Pontanus: Tum deus ignipotens inuento fulmine primum Ipſe ſuum miratur opus.
Lydi ludum teſſerarum. Darius tributa.
Amazones ſecurim, quæ propterea Amazonia, & Pentheſilæa dicitur & Thermodōtia, quòd Amazones ad Thermodōntem fluuium habitauerint. Horatius libro 4. Carminum: Amazonia ſecuri Dextras obarmet. Ouid. libr. 3. de Ponto: Nec tibi Amazonia eſt pro me ſumēda ſecuris. Mantuanus in Alphonſo: Pon

ſo: Pentheſileæa non inferiora ſecuri.
Cottalus Siculus libare pocula.
Lycaon bellorum inducias.
Prœtus & Acritus clypeos. Autore Plinio.
Loricam Mydias Meſſenius.
Gladium, galeam, haſtam Lacedæmonii.
Ocreas & criſtas Cares. Arcum & ſagittam Scythes Iouis: Iaculum cum amento Aetolus Martis filii.
Lanceas Aetoli. Haſtas uelitares, & pilum, Tyrrhenus.
Piſeus uenabula. Scorpionem Cretes.
Catapultam Syri. Balliſtam & fundam Phœnices
Teſtudines Artemon Clazomenius.
Arietem Epæus repertor machinæ Troianæ.
Turres ambulatorias Diades miles Alexandri.
Equeſtrem pugnam Centauri. Bigas Phryges.
Ordinem exercitus, ſigni dationem, & uigilias Palamedes in bello Troiano. Fœdera Theſeus.
Sarmenes primus de equitatu ſcripſit.
Corſes primus barbam ſibi raſit Alexandri ſeculo.
Alexander Citherius primus pſalteriũ implicuit chordis.
Aeginetæ primi nummum cuderunt.
Maris Theſſalus primus equum aſcendit.
Gregorius Pont. Max. primus ſe Seruum ſeruorum dei appellauit.
Paulus heremita, ſolitudinem heremiticam inuenit.
Caliſtus Pont. ieiunia quatuor temporum.
Sinon Græcus ſpeculam. Sidonius, menſuras & pondera, regnante apud Solymos Hieroboan.
De literarũ inuẽtoribus reperti ſunt ſequẽtes uerſus admodũ uetuſti, quos Crinitus ait ſe legiſſe in bibliotheca Septimana:
Moyſes primus Hebraicas exarauit literas.
Mente Phœnices ſagaci condiderunt Atticas.
Quas Latini ſcriptitamus, edidit Nicoſtrata.
Abraham Syras, & idem repperit Chaldaicas.
Iſi arte non minore protulit Aegyptias.
Gulfila prompſit Getarum quas uidemus ultimas.
Aegyptii, Geometriam inuenerunt.
Dierum natalium obſeruationem Chaldæi.
Scapham Libyci.
Sunt & diſciplinæ quædã, quarum inuentum Muſis tribuitur.
Clio

Clio fertur hiſtorias inueniſſe, Melpomene, tragœdias, Thalia, comœdias, Euterpe, tibias, Terpſicore, pſalteriū, Erato, geometriam, Calliope, literas, Vrania, aſtrologiā, Polyhymnia, rhetoricam. De aliis rerum inuentoribus uide Plinium.

DE DEIS.

DEi ſuperni ſunt, Dæmogorgon, repertus in uiſceribus terræ.

Saturnus, inuentor falcis, cuius ſeculo ætatem auream floruiſſe dicunt.

Iupiter, Saturni filius, quem poëtæ cœlo præeſſe pulſo parentę fingunt, ibiq; fulminare.

Apollo, qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Theſſaliæ pauit armenta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex eſt eius poteſtas: Vocatur Sol in cœlis, Liber pater in terris, Apollo in inferis, Muſis præeſt: armatur arcu, ſagittis, & clypeo. Perpetua iuuentus eidē tribuitur. Deus eſt poëtarum, uatum & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana.

Bacchus, Iouis filius & Semeles, bis genitus, & fulminata matre natus ex femore Iouis, dictus propterea Femorigena. Vinum reperit, uniuerſum orbem peragrauit; debellatis Indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & ſacerdotes quæ dicuntur Bacchæ, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur ut Apollo.

Mercurius, deorū nuntius, Deus furum, galero & caduceo ornatus, indut⁹ talaria, Deus facūdię, Argi cētoculi interfector.

Mars, Deus belli & armorū apud Thraces natus, frater Bellonæ, cuius miniſtri finguntur Impetus, Diſcordia, Ira, Furor.

Hercules, monſtrorum domitor, armatus claua, exuuiū leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius, odioſus Iunoni, cuius mādato portenta ſubegit, combuſtus in Oeta propter indutum pallium Neſsi cruore tinctum.

Vulcanus, deus ignis, fulminū fabricator, maritus Veneris.

DEAE SVPERNAE.

Cybele, uxor Saturni, uecta leonum iugo, Deûm mater.

Venus, nata maris ſpuma, dea amorum, uxor Vulcani, mater Cupidinis & Gratiarum, facibus armata, Ceſto incincta.

Themis, quam Deucalion & Pyrrha cōſuluerunt ſuper humani generis reparatione.

Iuno, Saturni filia, Deûm regina, maxima cœlicolûm, cõiũx & ſoror Iouis, dea diuitiarũ, quę nubẽtibus præeſt & pariẽtibus.

Ceres, dea frugum, Saturni & Opis filia, legum latrix apud Siculos, unde & legifera uocatur à Marone.

Minerua, nata ex Iouis cerebro, dea ſapientiæ, diſciplinarum & armorum.

Diana, Iouis & Latonæ filia, dea uirginitatis, quæ in cœlo Luna, in terris Diana, in inferis uocatur Proſerpina. Vnde à triplici poteſtate uocatur Triformis. De hac Catullus ait: Montiũ domina ut fores, Syluarumq; uirentiũ, Saltuumq; reconditorũ, Amniumq; ſonantiũ, Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis, Tu potens triuia & noto es Dicta lumine Luna.

DEI INFERNI.

Pluto, Cerberus, Charon, Minos, Aeacus, Rhadamanthus.

DEAE INFERNAE.

Proſerpina, Megæra, Chimæra, Thiſiphone, Clotho, Lacheſis, Atropos.

DEI MARINI.

Oceanus, Neptunus, Palemon, Pollux, Caſtor, Nereus, Protheus, Phorbas, Melicerta, Glaucus.

DEAE MARINAE.

Amphitrite, Tethys, Doris, & Nereides.

DII NEMORVM.

Fauni, Panes, Satyri, Syluani.

Pan, fingitur Deus paſtorum. Vergilius in Buco. Pan curat oues, ouiumq; magiſtros.

Tethym, deam eſſe maris indicat illud Vergilianum lib. 1. Georg. Teq; ſibi generum Tethis emat omnibus undis.

De Glauco, Panopæa, nympha, & Melicerta, deis marinis, Idem Vergil. lib. 1. Geog. Votaq; ſeruati ſoluent in littore nautæ, Et Glauco & Panopeæ, atq; Inoo Melicertæ.

Alcinous, rex Phæacum, fingitur deus hortorũ, quòd hortos & pomaria diligẽtiſsimè curauerit. Statius: Quid bifera Alcinoi laudẽ pomaria? Ver. li. 2. Geor. Pomaq; & Alcinoi ſyluæ.

De Protheo deo maris, Vergil. lib. 4. Georg. Eſt in Carpathio Neptuni gurgite uates Cæruleus Protheus. Aliter uocatur Vertumnus. Propertius lib. 4. Quid mirare meas tot in uno corpore formas? Accipe Vertumni ſigna paterna dei.

Syluanus, Deus eſt pecoris & aruorum. Verg. lib. 8. Syluano fama eſt ueteres ſacraſſe Pelaſgos Aruorum pecoriſq; deo.

Pomona, dea hortorum,& pomorum. Ouid.lib.14. Rege ſub hoc Pomona fuit,qua nulla Latinas Inter Hamadryades coluit ſolertius hortos,&c.

Ariſteus, Deus mellis. Vnde Ouid.1. Faſt.Flebat Ariſteus quòd apes cũ ſtirpe necatas Viderat incœptos deſtituiſſe fauos.

Flora, dea florum.Ouid.lib.5.Faſt.Hunc meus impleuit generoſo flore maritus:Atq; ait,arbitrium tu dea floris eris.

Carna, dicebatur dea cardinis. Ouid.lib. 5. Faſt. Prima dies tibi Carna datur,dea cardinis hęc eſt,Numine clauſa aperit,claudit aperta ſuo. Hanc deam ueteres uitalibus humanis præeſſe opinabantur, petebantq; ab ea, ut iocinora, corda, & alia quæ ſunt intrinſecus uiſcera,ſalua conſeruarentur.Huic templum dicauit Brutus.

Hyppona dea erat equorum, quã ſtabularii colebant.Eius ſimulacrum locabatur in ſtabulis.Iuue.Saty.8. Iurat Solam Hipponam & facies olida ad præſepia pictas.

Oſyris maritus fuit Iſidis,& rex Aegypti, quem à Typhone fratre interfectum Aegyptii in forma bouis coluerunt, & frequenter immerſum aquis, quæſiuerũt cum luctu, uocaueruntq; Apim,quæ dictio eorũ lingua ſignificat bouem. Tibul.li.1.Tecanit, atque ſuum pubes miratur Oſyrin, Barbara Memphitem plaudere docta bouem. Primus aratra manu ſolerti fecit Oſyris,Et teneram ferro ſolicitauit humum,&c.

Iſis, uxor Oſyris,& Anubis, fuerunt Aegyptiorum numina, quorum hunc canina ſpecie reuerebãtur. Lucanus lib.8. Nos in templa tuam Romana accepimus Iſim,Semideosq; canes,&c.

Caſtor,& Pollux, inter numina maris ponũtur. Plin.lib.2. Et ob id Polluci & Caſtori id numen aſsignant, eosq; in mari deos inuocant.Catull.Iam prece Pollucis, iam Caſtoris implorata,Tale fuit nobis Mallius Auxilium.

Angerona, dea à Romanis culta eſt,quum tota ciuitas angina laboraret.Sacra eius dicebantur Angeronalia.Simulacrum fingebatur digito labris admoto.Plin.lib.2. Nanq; diua Angerona cui ſacrificatur ad diem XIII.Calen.Ianuarias,ore obligato,obſignatoq;,ſimulacrum habet.

Syluani, ruſticorum ſunt numina, ut etiam Fauni & Panes. Plinius lib.12.Quin & Syluanos,Faunosq;,& deorũ genera ſyluis ac ſua numina tanquam cœlo attributa credimus.

Veteres Seiam, deam à ſerendo, & Segeſtam, à ſegetibus appellabant.Simulacra Romæ habuerunt,ætate Plinii.

Agonius Deus dicebatur, qui rebus agendis præerat.

Gallis Romam aduentantibus, audita eſt noctu uox quædã, quæ eius rei magiſtratus monebat. Ex eo tempore Aius Deus à Romanis cœpit honorari. De hoc meminit Cic.lib.1.de Diuin.Budæus lib.4.de Aſſe:Nempe, inquit, quòd Aius ille locutius, arcanum nihil eſſe ſinit eorum, quæ in aula geruntur.

Anculi & Anculæ putabantur dii & deæ ancillarum.

Anaitis dea colebatur à Lydis, eiusq; miniſterio nobilitate præſtantes puellas dedicabant, quæ inibi corporis pudicitia in uulgus data uelut auguſtiores factæ, mox uiris nubunt.

Atergatis dea colebatur à Syriis. Strabo: Trans Euphratẽ eſt Bambyce, quã Edeſſam & Hierapolim uocant, in qua Atergatim Syriam deam colunt.

Deuerram deam uenerabantur, ut ſcopis domum poſſent uerrere.

Empanda uocabatur dea, quæ rebus patentibus præerat.

Bona dea colebatur à Romanis mulieribus. Ab eius ſacrificiis arcebantur mares. Tibullus lib.1. Sacra Bonæ maribus nõ adeunda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia uel uxor, quæ uirilem aſpectum adeò refugiſſe fertur, ut nunquàm proſpecta ſit in publico. Maximo opprobrio datum eſt P.Clodio, quòd eius cęremonias uiolaſſet, adulterata Pompeia Q.Pompeii filia, & Syllę nepte. De hac Iuuenalis: Nota Bonæ ſecreta deæ.

Priapus Deus & cuſtos hortorũ falcem habuiſſe fingitur, cuius motu aues & furunculos terreret. Colu. Inguinibus puero prædoni falce minetur.

Hymeneum, Veneris filium, & Deum nuptiarum fecerũt. Eius laudes Catullus in Epithalamio Iuliæ & Manlii cumulatiſsimè ſcribit.

Thalaſsii numen, Romani etiam in nuptiis inuocabãt. Catullus: Luſiſti nucibus, lubet iam ſeruire Thalaſsio.

Feronia fuit nemorum dea. Vergil. Et uiridi gaudens Feronia luco.

Fidium, ſunt qui Iouis filium dicãt à fide. Plaut. Per Deum Fidium credis iurato mihi. Fuit apud ueteres Romanos in honore maximo, adeò ut templa cum ſacrificiis meruerit. Cultus eſt à ueterib. in Quirinali iugo Nonis Iuniis. Oui. in faſt. Quærebam nonas ſancto Fidio' ne referrem.

Lauerniones. Lauernam appellarunt deam furum, à qua & Lauerniones dicti ſunt fures. Horat. lib.1. Epiſt. Pulcra Lauerna Da mihi fallere,

lere,da ſanctum iuſtumq; uideri.

Limentinus Deus præerat liminibus.

Meditrina dea erat medicamentorum,à medendo:Eius ſacra uocantur Meditrinalia.

Mellonia putabatur dea mellis.

Mena credebatur præeſſe menſtruis mulierum.

Murcea,dea quę reddebat homines mulcidos & deſidioſos.

Myagrus, erat Deus muſcarum. Aliter uocabatur Myodes & Achor,ut docet Plutar.

Portunus Deus,qui portubus præerat.Aliter uocatur Palemon & Melicerta,

Robigo,dea,& Robigus Deus,quos Romani opinabantur à ſegetibus rubiginem auertere. Eorum ſacra uocabantur Robigalia.

Salacia dea, dicebatur à concitando Salo. Pacuuius: Hinc ſæuitiam Salatiæ fugimus.

Vacuna dea,quæ præerat otioſis & uacantibus:Huic ſacrificabant agricolæ,quum poſt collectas fruges quieſcebant.

Vallonia putabatur præeſſe uallibus.

Vitula dea,quæ iuuenili præerat lætitiæ.Nam ueteres Vitulari dicebant,pro gaudere. *Vitulari.*

Nundina,erat dea Romanorum,à nono die nuncupata,qui Luſtricus dicitur. Die Luſtrico pueris imponebantur nomina, maribus nono,fœminis octauo,inquit Macrobius.

Aſsyrii deo quem ſummum habebant & uenerabant,Adad nomen dederunt. Quæ dictio ſignificat unum. Subiungunt eidem Atergatim deam, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerum poteſtatem tribuebant.

Dii Palici colebantur in Sicilia. Horum autem genealogiam Macrobius hunc in modũ ſcribit.Iuxta Symetũ Siciliæ fluuium nympha Thalia compreſſu Iouis grauida, metu Iunonis optauit,ut terra ſibi dehiſceret.Quod & factum eſt.Sed ubi uenit partus maturitas,recluſa terra infantes emerſerunt.

Hebe Iouis filia,Herculis uxor,dicta eſt dea iuuentutis.Catullus:Hebe nec longa uirginitate foret.

Fellenus Deus fuit Aquileienſium tutelaris ac præſes.

Fro, & Thor nomina ſunt deorum in hiſtoria Saxonis Grammatici.

Furina ſignificat deam furum. Secundum Ethruſcos tamen deam ſortium,ad dirimendas lites.

Horchia erat dea Ethruriæ urbis,cui dicatum eſt fanum.Ab ea uicus Horchianus ſumpſit nomen.

Razenna Deus erat Ethruſcorum,qui coniugiis præerat.

Mania fuit dea & mater larium, cui pro familiarium ſoſpitate mactabantur pueri.Verum Iunius Brutus conſul,hoc ſacrificii genus commutauit. Nã capitibus allii & papaueris ſupplicari iuſsit.

Eanus Deus qui euntibus præerat,uel deus anni.Cuius imaginem quum Phœnices uellent exprimere,draconem finxerunt in orbem redactum, caudamq; ſuam deuorantem, ut appareat mundum in ſe reſolui.

Volupta,dea uoluptatis credita eſt.

Stercutius Fauni filius,ob artẽ ſtercorãdi deus habitus eſt.

Achilles in Epyro olim ut deus colebatur. Autor Plutarchus.Eodem teſte Oromaſdes fuit Perſarum Deus.

Rumiliam ueteres dixerunt deam, quæ lactentibus adhuc infantulis præerat.Nam Ruma dicitur mamma.Vnde agni ſubrumi.

Conſum appellarũt deum conſiliorum,cuius aram ſub terra inuentam fuiſſe dicunt. Eius feſta uocabãtur Conſnalia.Autor Plutarchus in Romulo.

Dice erat dea & præſes iudiciorum, quæ lites & contentiones dirimebat. Eius miniſtri uocabantur Dicaſtæ,quaſi litium diremptores.Simulacrum Apollonii Tyanei ſub Herculis Alexicaci nomine conſtitutum adorabatur ab Epheſiis.Teſtis Lactantius.

Arungus fuit Deus,qui mala à frugibus auertebat ut Robigus.Autor Gellius.

Proſa & Poſtuerta deæ fuerunt ita appellatæ à recti peruerſiq; partus poteſtate,ac nomine.

Bubona dea boum & armentorum.

Pecuniam quoq; inter dearum numina repoſuerunt.Deus æris uocabatur Aeſculanus.

Aeolus habitus eſt uentorum deus.Vnde Iuno apud Verg. ſic eum alloquitur : Aeole nanq; tibi diuũm pater,atq; hominũ rex,Et mulcere dedit fluctus,& tollere uentos.

Leucothoë dicitur dea maris, Latini Matutam uocant. Ouid. Leucothoë Graiis, Matuta uocabere noſtris. Propertius lib.2.Quæq; tibi excepi tum dea Leucothoë.

Veteres Pudicitiam,Concordiam,Mentem,Spem,

Honorem,

Honorem, Clementiam, Fidem numero deorum adſcripſerunt. Sed & templum Honori dicatum eſt. Plinius.

Libitina habita eſt dea ſepulcrorum & exequiarum, quam Pompilius inſtituit coli. De hac Horat. lib. 3. Car. Non omnis moriar, magnaq; pars mei Vitabit Libitinam.

Pytho credita eſt dea eloquentiæ, hanc Latini Suadam nominant.

Zamolſis, Pythagoræ diſcipulus, cum præceptore ad Aegyptios penetrauit, quorum ritus & cęremonias quum ad Getas adduxiſſet, ibidem haberi cœpit numinis loco.

Ianus (quem poëtæ bifrontem faciunt, quòd ut opinor, finem & principium anni uideat, aut quòd præterita ſciuerit, & præuiderit futura) templum habuit Romæ, apertum belli tempore, clauſum uerò dũ pax erat. Hinc Patultius dicebatur & Cluſius. Xenon apud Macrobium teſtis eſt Ianum in Italia primũ Diis ſacra feciſſe, & ritus ſacrorum inſtituiſſe. Simulacrum eius fingebatur, manu dextra trecentorum, & ſiniſtra L X V. numerũ continens, ad exprimendam anni dimenſionem. Variis autem nominibus eum appellabant, quæ quoniam in Epithetis noſtris iam poſita ſunt, non repetimus.

Inter deos etiam numerantur Aeſculapius deus medicinæ, Genius naturæ, Harpocrates ſilentii, Momus reprehenſionis, Cloacina cloacarum.

Vitunus deus credebatur uitã largiri, Sentinus ſenſum:

Dij ſelecti dicebantur, quorum maior erat poteſtas. Fuerunt autem uiginti numero: duodecim mares, Ianus, Iupiter, Saturnus, Genius, Mercurius, Apollo, Mars, Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber pater. Octo fœminæ, Tellus, Ceres, Lucina, Iuno, Diana, Minerua, Venus, Veſta.

Heſiodus memoriæ prodidit triginta deorum millia in orbe terrarum habita fuiſſe. Tertullianus ait trecentos Ioues, uel ſi mauis, Iupitros à M. Varrone enumeratos.

Reperiuntur alii quàm plurimi Dei, ut Fabulanus, Vagitanus, Pilumnus, Picumnus, Cunina, Leuana, Edulica, Potina, Statilinus, Statanus, qui pueris præſunt, quũ iam poſſunt ſtare. Fabulanum & Vagitanum dixerunt, quũ fandi & uagiendi principium eſſet. Picumnum & Pilumnum poſuerunt pro diis coniugalibus. Cuninam deam infantulorum exiſtentium in cunis. Leuanam cuius ope de terra leuarentur. Edulicam & Potinam deas eduliorum & potus.

Libentinam deam libidinum & præſidem.

Poſuerunt etiam Adoneam, Albeonam, Volunam, Volunum, Feſſoniam, ad hominum uſum.

Pelloniam ad pellendos hoſtes.

Agenoream, Strenuam, Stimulam, quòd ad aliquid agendum excitarent.

Numeriam ad numeros.

Habuit Febris ædem in palatio.

Ad morbos poſuerunt Angeronam, Proſam, Poſtuertam, Orbonam.

Sentiam, quæ dicendis ſententiis præerat.

Carmentam ad fata, Camœnas ad cantus.

In coniugiis, menſtruis, partu, funeribus deos confinxerunt, Deuerrã, Intercidonẽ, Domiducum, Domiciũ, Mãturnã, Virginenſem, Subigũ, Premam, Partundam, Populoniam, Menã, Tellumonẽ, Ruſonã, Neniam.

Ad frumenta & ſegetes Tutulinam, Nodinum, Volutinam, Patalenam, Hoſtilinam, Floram, Lactucinam, Maturam, Auerruncum, Runciam.

Spinenſem propter ſpinas, Fructeſam ꝓpter fructus, Rurinam ruri tribuerũt, Collinam collibus, Iugatinum montiũ iugis, Forulum foribus, Terminũ terminis, Palem paſtoribus, Empandam paganis, Arculum arculis, Fornacẽ fornacibus, unde facta Fornacalia. Adiecerunt Tanagream, Allocutium, Anteuortam, Larundam, Monetam, Februum, Larentiã, Mutinum, Alburnum, Maieſtã, Veniliam, Bonum euentũ, Vertumnũ deum Hethruriæ.

Permiſſum non fuit in urbe Roma deos alios aſſumere quàm quos ſenatuſcõſultũ iuſsiſſet. Vnde in libris pontificũ ita ſcriptũ erat: Separatim nemo ſit, habens deos nouos, ſiue aduenas: Niſi publicè aſcitos priuatim colunto. Diuos (qui cœleſtes ſemper habiti) colunto. Conſtructa à patribus delubra habento.

Tutanus, & Tutilina dei à tutando dicti ſunt.

Ennius Deos Aeuiternos & Aeuintegros uocauit, quòd integra eorũ ætas atq; perfecta ſit. Deos quũ dicimus, tam de fœminino genere, quàm de maſculino intelligere poſſumus. Verg. de Venere: Deſcẽdo, ac ducente deo flammam inter & hoſtes Expedior. Vnde & Lunum deũm pro Luna ueteres dixerunt.

Sed & quædã animalia, atq; etiam res aliæ, apud antiquos numinum loco habitæ ſunt. Troglodytæ adorant Teſtudines,

auto

autore Plinio. Aegyptii Alliũ & Cepas pro deis colunt, & Crocodilum habent in honore maximo, cui etiam ſacra faciũt, maximè Ombitæ Aegypti populi, qui ſacros dies eidem cõſtituerunt, ut Græci Olympia Ioui. Et ſi contingat liberos ab eo rapi, parentes gaudent, exiſtimantes ſe deo placere, cui eſcam genuerint. Serpentes etiam coluntur à Phœnicibus. In Gadera Hiſpaniæ urbe templa fuerunt **Senectuti** & **Morti** conſecrata. Senectuti, quòd eam ætatem ut rerum magiſtram uenerarentur: Morti, ut communi quieti & portui miſeriarum. **Paupertati** quoq; & **Fortunæ** ſacra conſtituere.

Fluuii quoq; diuinis quondam honoribus culti ſunt, habueruntq; ſimulacra, quædam humana facie, quædam bubula. Apud Lacedæmonios, Plutarcho teſte, templa **Timori**, **Riſui** & **Morti** dicata ſunt. Aegyptii Solẽ & Lunam deos fecerũt. Apud eoſdẽ Feles, Ibis, Aquila, Hircus pro deis habentur. Colũbæ colebantur à Syriis, Anſeres à Romanis, propter ſeruatum Capitolium anſeris clangore. Apud Theſſalos capitale erat Ciconiã occidiſſe. Qui Syenen incolunt, Pharos piſces uenerantur. Qui Mæotim habitant, Oxyringos piſces habent in honore.

In Ambracia Leænam colebant, ut uindicem libertatis: quòd tyrannum interfeciſſet.

Delphici Lupum, quòd ſacrũ aurum in templo expilatũ & defoſſum refodiſſet. Samii Ouem, quòd aurum itidem ſurreptum è templo indicaſſet. Argiui Serpentem, Tenedii prægnantẽ Vaccam, cui fœtæ miniſteria ueluti puerperæ exhibent. Draco apud Albam in luco iuxta templum Iunonis Argiuæ colebatur à uirginibus, quem certis diebus adibant, eumq; ſuis manibus paſcebant. Aſpides Aegyptii habebãt in honore ac deliciis, quas unà cum pueris educabant. Muſtella colebatur à Thebanis.

Medioxumos deos antiqui minores uocarunt. Plautus in Ciſtel. Ita me dii deæq;, ſuperi atque inferi & medioxumi. Idem deos uocat Patellarios, qui patellis & uaſis ſacrificio accommodis pacabãtur. Ouid. Fert miſſos Veſtæ pura patella cibos. Plautus ipſe: Dii me omnes magni minutiq; & patellarii.

Semones eos uocant, qui habent, quicquid à media regione aëris ad terram patet, **Semidei** à nobis appellantur. Fulgẽtius Semones appellat deos, qui cælo digni non cenſerentur, ob meriti paupertatem, cuiuſmodi ſunt Priapus, Hippo, Vertumnus. Fuerũt in Italia dii municipales, ut Cruſtiminorum **Deluentinus**, Narniẽſium **Viridianus**, Aeſculanorum **Ancharia**, Volcinienſium **Nortia**.

FILII DEORVM, ET HEROVM.

Filii Dæmogorgonis, Litigium,Pan, Clotho, Lacheſis, Atropos,Polus,Python,Terra,Herebus.

Filii Terræ,Tartarus,Taygetes,Antheus,Nox,Fama.

Filii Herebi,Amor,Labor,Metus,Dolus,Morb⁹,Pallor,Somnus,Charon,Dies,Aether,Gratia,Inuidētia,Fraus,Pertinacia, Egeſtas,Miſeria,Fames,Querela,Senectus,Tenebra,Mors.

Filii Aetheris, Iupiter primus:Cælius. Filii Iouis primi, Apis,Sol,Mercurius,Tritopatreus,Epuleus,Dionyſi⁹,Hercules, Liber pater,Epaphus,Scytha,Minerua,Diana,Proſerpina.

Filii Mercurij ſecundi,Cupido,Auctolius.

Filii Beli priſci,Danaus,Aegyſtus,Agenor.

Filii Agenoris tertij,Polydorus,Phœnix,Cadmus,Labdacus,Taygeta,Europa.

Filiæ Cadmi,Semele,Agaue,Autonoë,Ino.

Filii Oedipi,Ethcocles,Polynices,Antigona,Iſmena.

Filii Cælij,Vulcanus primus,Mercurius 3. Toxius Titanus, Iupiter ſecundus,Oceanus,Ops,Tethis magna,Venus magna.

Filii Acherontis,Aſcalaphus,Alecto,Theſiphone, Megæra,Victoria,Styx.

Filii Titani,Hyperiō,Briareus,Ceus,Typhō,ſeu Tiphœus, Enceladus,Aegeon,Iapetus,Aſtreus,Alous, Palenes, Runchus, Purpureus,Lycaon,Aurora.

Filii Hyperionis,Sol,Luna.

Filii Solis,Phaëthō,Miletus,Phetuſa,Salempetii,Dirce Paſiphäe,Oeta,Cyrce,Aegina.

Filii Latonæ,Apollo,Diana.

Filiæ Heſperi,Aegle,Heretuſa,Heſperetuſa.

Filii Atlantis,Hyas,Eudora, Ambroſia, Pyridile, Croni, Phito,Polixo,Thyenes,Electra,Maia,Steropes, Celeno, Taygeta,Alcyone,Meropes,Calypſo.

Filii Promethei,Pandora,Iſis,Deucalion.

Filii Iouis ſecundi, Apollo, Tityus,Bacchus, Amphion, Zetus,Calais,Lacedæmon, Tantalus,Hercules, Arcas, Diana, Paſythea,Egiale,Euphroſine,Minerua.

Filii Apollinis ſecundi,Mopſus,Linus, Philiſthenes, Garamas,Branchus,Philemon,Orphens,Ariſteus, Nomius, Actous, Argeus,Aeſculapius,Arabs,Lapyta,Eurynome,Pſice.

Filii Bacchi,Hymeneus,Thyoneus,Thoas.

Filii

Filii **Amphionis**, Archemorus, Antegorus, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarchus, Epinitos, Aſticratia, Pelopeia, Cheloris, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea.

Filii **Laomedontis**, Lampus, Clition, Ioëtaon, Titō, Priapus, Antigona, Heſiona.

Filii **Priami**, Paris, Hector, Helenus, Cuor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Eſacus, Anthyſus, Iſus, Teucer, Dimocontes, Echemon, Cremenon, Gorgiton, Cebrion, Phorbas, Doricon, Pammon, Eliphon, Agaton, Hippothous, Aganon, Lacoontes, Miſtos, Iphates, Teſtorius, Tymœtes, Polytes, Creuſa, Caſſandra, Iliona, Laodice, Lycaſte, Medificaſtis, Polyxena.

Filii **Paridis**, Daphnis, Idæus.

Filii **Saturni**, Pluto, Chiron, Ficus, Neptunus, Iupiter tertius, Cromis, Veſta, Ceres, Glauca.

Filii **Fauni**, Acys, Eurymedon, Latinus.

Filii **Martis**, Cupido, Enomaus, Tereus, Aſcalaphus, Iaſmenus, Parthaon, Zeſius, Phlegyas, Euannes, Hiperius, Etholus, Remus, Romulus, Britona.

Filii **Neptuni**, Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgion, Thara, Polyphemus, Tilemus, Brontes, Steropes, Pyragmon, Naſicheus, Melion, Acterion, Aon, Meſappus, Buſyris, Pelaſgus, Nauplius, Sicanus, Siculus, Celeno, Aello, Ocypete.

Filii **Iouis tertij**, Acheus, Amor, Caſtor, Pollux, Paliſtus, Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamantus, Archiſius, Tantalus, Dionyſius, Perſeus, Aon, Eacus, Pylumnus, Mercurius, Vulcanus, Hercules, Aeolus, Venus, Proſerpina, Helena, Clytemneſtra, Mena, nouem Muſæ.

Filii **Minois**, Androemus, Glaucus, Deucalion, Ariadna, Phædra.

Filii **Vlyſsis**, Telemachus, Telegonus, Auxonii.

Filii **Tantali**, Niobe, Pelops.

Filii **Pelopis**, Atræus, Thyeſtes, Phyſtenes, Lyſidice.

Filii **Mercurii**, Eudorus, Myrtilus, lares, euander, Pan.

Filii **Vulcani**, Erictonius, Cacus, Ceculus, Tullius Seruilius.

Filii **Herculis**, Oxias, Creontiades, Tyriomachus, Dyichoontes, Ithoneus, Cromis, Agilis, Ilus, Sardus, Cyrnus, Diodorus, Tlipolemus, Theſſalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamirus.

Filii **Aeoli**, Machareus, Miſenus, Criteus, Salmoneus, Iphiclus, Siſyphus, Cephalus, Athamas, Canace, Alcyone.

SEquentia in primis loca Apollini ſacra fuerunt. Parnaſus mons Phocidis biuertex, ubi è ſpelunca reddebantur oracula, teſte Lucano. Vergil. in Buc. Nec tantum Phœbo gaudet Parnaſia rupes.

Gryneum nemus ſeu oppidum in Ionia, ſacrum Apollini habuit fanum. Verg. in Buc. His tibi Grynei nemoris dicatur origo, Nec quis ſit lucus, quo ſe plus iactet Apollo. Ab hoc nemore Apollo ipſe dicitur Gryneus: Vergil. lib. 4. Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes.

Phaſelis mons eſt in Lycia, ubi Apollo oracula reddebat. Autor Aetnæ: Dexter mihi carminis autor Apollo. Seu tibi Dodone potior, te cumq; Phaſelis, Seu te Cynthos habet.

Cynthus mons eſt imminēs Delo, ubi Apollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthius dicitur. Horatius: Intonſum pueri dicite Cynthium.

Delos inſula maris Aegæi, Cycladum una, in qua natus eſt Apollo. Prius Ortygia dicebatur. Vnde Apollo Delius & Ortygius. Ouid. lib. 2. de Arte: Et Paros, & Clario Delos amata deo. Idem lib. 13. Meta. Tibullus lib. 2. Delos ubi nūc Phœbe tua eſt?

Claros fuit etiam una Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde Clarius dictus eſt. Valerius Flaccus: Nec Clarii nunc antra dei, quercusq; tonantis Arguerem.

Delphi oppidū fuit Phocidis, ubi etiam Apollo colebatur, qui propterea Delphicus uocatur. Seneca: Ambage nexa Delphico mos eſt deo Arcana tegere.

In Patara Lyciæ ciuitate ſex anni menſibus dabantur Apollinis reſponſa.

Tenedos Aegæi maris inſula, ſacra fuit etiam Apollini.

Chryſa Phrygiæ ciuitas, itidem & Cilla urbs, ſacræ fuerunt Apollini, Ouid. lib. 13. Me Tenedon, Chryſenq; & Cillan Apollinis urbes, Et Syron cepiſſe.

Chriſſa urbs Phocidis, ſacrū etiam habuit Apollini tēplum.

Colebatur etiam in Cyrrha oppido Phocidis. Statius lib. 3. Syl. Aut Cyrrhæ pater aſpernetur opacæ.

Colebatur etiam apud Therapnas urbem Laconię. Statius lib. 3. Theb. Tænareumq; cacumen Apollineasq; Therapnas.

Soracte, mons eſt in Phaliſcis, quondam Apollini ſacer. Verg. lib. 11. Summe deum ſancti cuſtos Soractis Apollo.

Apollo apud Rhodios in tāto honore habitus eſt, ut ibidē

Coloſſ

Coloſſum habuerit inter ſeptem orbis miracula numeratum. Politianus: Conferat aut uaſti molem Rhodos aurea Phœbi.

Hyperborei, ſeptentrionales populi, frugum primitias Delon mittebant Apollini, quem præcipuè colebant. Plinius.

Acrephnia urbs fuit Phocidis, ubi Apollo Acrephnius colebatur.

Malloës locus fuit in Lesbo, ubi templum erat Apollinis.

In Entreſi Phocidis urbe, Apollo etiam reddebat oracula.

Tegyra urbs Bœotiæ ſacra fuit Apollini, à qua Tegyræus dictus eſt.

In Mileto Ioniæ Aſiaticæ urbe fuit oraculum Apollinis, qui propterea dictus eſt Mileſius. Apuleius: Dei Mileſii uetuſtiſsimum percontatur oraculum.

Loca Amori ſacra fuerunt, Colchorum regio & Idalium nemus. Catullus: Sancte pater curis hominũ qui gaudia miſces, Quiq; regis Colchos, quiq; Idalium frondoſum.

Theſpienſes & Pariani populi in Helleſponto Amorem ſumma ueneratione proſequuntur, eiusq; ſacra uocãt Erotidia.

Apud Aegyram urbem Achæorum Amor colebatur cum Fortuna ſub eodem tecto.

Aeſculapium Apollinis filium colebat Epidaurus urbs Peloponeſi. Plinius lib. 4. In eo Epidaurum oppidum Aeſculapii delubro celebre. Ab Epidauro dictus eſt Epidaurius. Ouid. lib. 15. Aequore placato patrias Epidaurius aras Linquit.

Cos ciuitas ſeu inſula eidẽ ſacra faciebat. Colebatur etiam Pergami. Martialis lib. 9. Pergameo poſuit dona ſacrata deo.

Tricca urbs Theſſaliæ templũ habuit Aeſculapio ſacrum, Dolopibus & Pindo uicinum.

Ariſteum mellis deum colebat Arcadia. Vergilius lib. 4. Georg. Tempus & Arcadii memoranda inuenta magiſtri.

Thebis colebatur Bacchus, qui propterea & Dircæus appellatur. Horat. lib. 1. Car. Vel Baccho Thebas, uel Apolline Delphos inſignes.

Naxos una Cycladum coluit Bacchum. Claudianus: Herculis & Bromii ſuſtentat gloria Thebas. Plinius lib. 4. Nec cedentes Athenis claritate quæ cognominãtur Bœotiæ Thebæ duorum numinum Liberi, atq; Herculis (ut uolunt) patria.

Apud Nyſam urbem Arabiæ ferunt Bacchum à Nymphis educatum fuiſſe. Hinc Bacchus dicitur Nyſæus. Statius libr. 4. Theb. Omnipotens Nyſæ pater.

Callis

Callichoros fluuius eſt apud Heracleam Paphlagoniæ Baccho ſacer, quòd ab India reuertens chorum ibidem conſtituerit. Valerius Flac. libr.5. Argon. Præterit & feſta uulgatum nocte Lyæi Callichoron, nec uana fides, his Bacchus in undis Abluit Eoo rorantes ſanguine thyrſos.

Tamaritæ populi Hircanis proximi Bacchum ab India uictorem redeuntem hoſpitio ſuſceperunt, eiq; ſacra ſolennia conſtituerunt, actis circum torcularia choreis, quàm diu ſpumarent muſto.

Cybelen deorum matrem colebant ſequentia loca. Ida & Dindymus Phrygiæ montes. Vergil. lib.10. Alma parẽs Idęa deûm, cui Dindyma cordi. Hinc Cybele Dindymene. Martialis: Non per myſtica ſacra Dindymenes.

In Phrygia Galli Cybeles miniſtri in honorem deæ inter ſe concertabant, & digladiabãtur ad effuſionem ſanguinis. Demum cruore ubertim manante concurrebant ad aliquem fluuiũ deæ ſacrum, ibidem cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant ad Almonem fluuium, proximum Romæ, undecimo Cal. Apriles. Valerius Flaccus lib.8. Argon. Sic ubi Mygdonios planctus ſacer abluit Almo, Lætaq; iam Cybele.

Reate Vmbriæ ciuitas: Syllius lib.8. Magnæq; Reate dicatum Cœlicolûm matri.

Berecynthus mons Phrygiæ, à cuius nomine Berecinthia dicta eſt Cybele. Verg. libr.6. Aen. Qualis Berecynthia mater Inuehitur curru Phrygias turrita per urbes.

Peſinuntium oppidum Phrygiæ, à cuius nomine dicta eſt Peſinuntica. Apul. lib.11. Inde primigenii Phryges Peſinunticam nominant deûm matrem.

Cererem uenerabatur Eleucis urbs Atticæ, quòd ibidem frugum uſum & agriculturæ dea docuiſſet. Vnde & Eleuſina uocata eſt. Verg. lib.1. Georgicorum: Tardaq; Eleuſinæ matris uoluentia plauſtra.

Colebatur etiam in Aetna monte, Enna & Catana urbibus Siciliæ, à quibus locis uocatur Aetnea, Ennea, Catanenſis. Claudianus: Aetneæ Cereri proles optata uirebat Vnica. Syllius lib.1. Nec Cerere Ennæa, Phario nec uicta colono. Lactantius: De Cerere Catanenſi uel Ennenſi quarum alterius tanta fuit religio, ut adire templi eius ſecreta penetralia uiris nefas eſſet.

Sequentia loca Dianæ ſacra fuerunt, Parthenius Paphlagoniæ fluuius. Valerius Flac. lib.5. Argon. Et fatis tibi Tiphy negatum

gatum Parthenium, ante alios Triuiæ qui creditur amnis.

Cynthus mons imminens Delo, in quo nata eſt cum Apollline. Hinc uterq; Cinthius appellatur. Statius libr. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites agat.

Epheſus urbs Ioniæ, ſeu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum inter ſeptem orbis miracula numeratum.

Brauron urbs Atticæ, ubi etiam colebatur.

Colebatur & in Auentino & Algido mõtibus Italię. Horatius: Quæq; Auentinum tenet, Algidumq;, Quindecim Diana preces uirorum Curet.

Colebatur etiam in Delo. Vergilius: Notior ut iam ſit canibus non Delia noſtris.

Item in Tauro Scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et Taranis Scythicæ non mitior ara Dianæ.

Colebatur Faunus in Arcadia. Ouidius lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Idem libr. 4. Stabat Menalio ſacra relicta deo.

Antium maritima urbs Latinorum Fortunam habuit in honore maximo, cui etiam ſacra fecit, templumq; erexit magnificum. Vnde Horat. lib. 1. Car. O diua, gratum quæ regis Antiũ.

Rhamnus, ſeu Rhamnis, oppidum fuit in Attica, in quo Nemeſis & Fortuna colebãtur. Hinc utraque Rhamnuſia appellatur. Vergilius in Cyri: Haud fallor, quòd te potius Rhamnuſia fallat.

In Orchomeno Bœotiæ urbe templum fuit dicatum Gratiis ſeu Charitibus.

Herculi ſacrum fuit Tybur oppidum uicinũ Romæ, quod inde uocatur Herculeum. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum migrauit nigra Lycoris.

Bœotiæ Thebæ etiam Herculem coluerunt, qui propterea Thebanus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano concrepuere deo.

Gadibus quoq; (ubi columnas poſuit) tẽplum habuit Hercules, in quo quidem tẽplo Iulius Cæſar animaduerſa Alexandri Magni imagine, ingemuit, & quaſi pertæſus ignauiam ſuã, quòd nihil dum à ſe memorabile actum eſſet in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet. De Gadibus Liuius: Annibal Gades profectus Herculi uota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.

Tyrintha ciuitas Argis uicina Herculem nutriuit, & ut deum

deum uenerata eſt. Vnde & Tyrinthius appellatur. Virg.libr.7. Aen.Poſtquàm Laurẽtia uictor Geryone extincto Tyrinthius attigit arua.

Sequentia loca Iunonem coluerunt. Carthago urbs Africæ. Virg.lib.1.Aen.Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam Poſthabita coluiſſe Samo:hic illius arma,Hic currus fuit.

Colebatur etiam in Proſimna ciuitate. Statius libr.1. Theb. Hinc celſæ Iunonia templa Proſimnæ.

In Samo inſula maris Icarii habebatur in honore præcipuo, Nam & ibidem fuerat nutrita.Ouid.lib.8. Et iam Iunonia læua Parte Samos fuerat.

Argos & Mycenæ urbes Achaiæ Iunonem quoque uenerabantur.Horatius lib.1.Car.

Phaliſci populi Iunonem coluerunt.Ouid.lib.6. Faſt.Adde ſenem Tatium Iunonicolaſq; Phaliſcos.

Creta inſula centum urbibus memorabilis,Iouem aluit, eiq; ſacra fecit.Vnde & Cretæus dicitur.Verg. lib.3. Aen. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto,Mons Idæus ubi, & gentis cunabula noſtræ.

Pyreus, portus Atticæ, ſacer erat Ioui, ut etiam Homole mons Theſſaliæ, ſeu Bœotiæ, à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

Colebatur etiam in Ida,in Latio, in Libya ubi erat eius oraculum, in Elide. Vnde Verg.eum uocat Idæum, Lucanus Latialem, Latinum Ouidius & Libycum, Elæum Propertius, quoniã in Elide quinto quoq; anno celebrabantur ludi Olympici in eius honorem.

Iſim Inachi filiam & deam Aegyptiorum ſequentia loca habebant in honore, Paretonium urbs Aegypti, Pharos, Memphis,& Mareotis pars Aegypti.

Aegyptum ſacram fuiſſe Iſidi, Propertius docet libr.2.dicens: An tibi non ſatis eſt fuſcis Aegyptus alumnis? Copton quoque inſula eſt in Aegypto ſacra Iſidi.

Latona colebatur in Delo, quòd Apollinẽ & Dianam ibidem peperiſſet.Verg.lib.3. Georg. Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos.

Ithynus fuit domicilium Mineruæ in arce Athenienſi. Catullus:Vnigenamq; ſimul cultricem montis Ithyni Pallada.

Pyreus,mons Atticæ,ſacer fuit etiam Mineruæ.

Colebatur & in Aracyntho Aetoliæ monte,à quo Aracyn

thia

thia dicta eſt. Statius de Diana & Pallade lib. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites agat, hæc Aracyntho.

Nea Cycladum una, ſacra fuit etiam Mineruæ, autore Plinio lib. 4. nat. Hiſt. cap. 12.

Præcipua eius dignatio fuit Athenis, ubi & artes inueniſſe fertur, atq; etiam urbem ipſam condidiſſe. Hinc Athenæa, Attica, Cecropia, & Mopſopia dicitur. Horatius lib. 1. Car. Sunt quibus unum opus eſt intectæ Palladis urbem Carmine perpetuo celebrare.

Alcomeneum fuit oppidum Bœotiæ, cuius conditor iuſſit ibidem coli Mineruam.

Loca Marti ſacra ſunt Thermodon fluuius Scythiæ, & Rhodope mons, quoniam fertur natus in Thracia. Claud. Fulmina lauerunt purum Rhodopeïa Martem.

Colebatur & in tota Thracia & apud Getas. Vnde Odryſium eum uocat Statius, & Geticum. Sythonium Pontanus & Threicium.

Libethris fons Magneſiæ ſacer fuit Muſis, ut etiã Hippocrene, à quorum nomine dicuntur Libethrides & Hippocrinides. Verg. Nymphę noſter amor Libethrides. Eam ob cauſam Feſtus Auienus Camœnalem uocat Hippocrenen, ubi ait: Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.

Sunt & alia loca ſacra Muſis, ut Sicilia, unde Sicelides dicũtur à Vergilio: Aonia, ſeu Bœotia: Helycon, mons Bœotię: Pimpla, locus uicinus Parnaſo: Aganippe, fons Bœotiæ, Sebethus, fons apud Neapolim. Theſpiæ, oppidum Bœotiæ, à quibus omnibus locis Epitheta meruerunt. Vide in Capite de Muſis.

Neptunus templum habuit in Tænaro Laconiæ promontorio, à quo Tenarius dicitur. Proper. lib. 1. Tenarius facili preſſit amore deus.

Oncheſtus urbs Bœotiæ habuit etiam templum Neptuno ſacrum.

Nemeſis dea ultionis & indignationis (quæ ſuperbos punit & uaniloquos) templum habuit in Rhamnunte Aſiæ oppido, à quo Rhamnuſia dicta eſt; ut Fortuna. Oui. lib. 3. Metamor. Dixerat, aſſenſit precibus Rhamnuſia iuſtis.

Oſyris Deus colebatur apud Aegyptios. Tibullus lib. 1. Te canit, atq; ſuum pubes miratur Oſyrim Barbara Memphitẽ plaudere docta bouem.

Proſerpina Cereris filia colebatur in **Cicilia**, teſte Plutarcho: unde & Sicula uocatur à poëtis. Seneca: Vidiſti Siculæ regna Proſerpinæ? ubi primam huius dictionis Proſerpina corripit, quod eſt inuentu rarum.

Colebatur etiam in **Enna** urbe Siciliæ, unde Ennæa quoq; dicitur. Lucanus libro 6. Eloquar immenſo terræ ſub pondere, quæ te Contineant Ennæa dapes.

Apud **Elæos** delubrum ſacrum fuit Plutoni ſemper clauſum & obſeratum, præterquàm quod ſemel tantū quotannis aperiebatur. Plutonem autem ideò colebant Elæi, quòd eius præſidiū ſenſiſſent contra uim Herculis.

Lampſacus urbs Helleſponti Priapum coluit. Ouid. lib. 6. Faſt. Lampſacos hunc ſoli ſolita eſt mactare Priapo.

Scythæ unicum Solem deum putant, cui equum immolāt.

In **Præneſte** urbe Italiæ colebātur Sortes & Fortuna, quæ propterea Præneſtinæ uocantur. Propertius lib. 2. Nā quid Præneſtis dubias ô Cynthia ſortes, Quid petis Aëi mœnia Thelegoni? Syll. Sacriſq; dicatum Fortunæ Præneſte iugis.

Sequentia loca ſacra ſunt Veneri: **Amathus** inſula maris Aegei, à qua uocatur Amathuſia, & Amathuſis, Verg. lib. 10. Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos, atq; Cythera, Idaliæq; domus.

Colebatur etiam in **Cypro** inſula, & Papho eiuſdem inſulę urbe. De Cypro, & Memphi Aegypti urbe (ubi etiā fanum habuit) Horatius lib. 3. Car. O' quæ beatam diua tenes Cyprum, & Memphim carentem Sithonia niue. A' Cypro, dicitur Cypria, Cypris & Cyprigena. Mātuanus in Faſtis: Cyprigenæ campos & regna per ardua Phœbi.

De **Papho**, & **Gnydo** Horatius lib. 3. Car. Quæ Gnydon, Fulgenteſq; tenet Cycladas & Paphū. Statius lib. 1. Syl. Nō ſecus alma Venus, quàm ſi Paphon æquore ab alto, Idaliaſq; domos, Erycinaq; tēpla ſubiret. A' Papho Paphia, & Gnydo Gnydia dicitur. Plin. lib. 7. Praxiteles marmore nobilitatus eſt, Gnydiaq; Venere præcipuè. Præcedentia exempla docent **Idalium** nemus & **Cyclades** & **Cythera** ſacra fuiſſe Veneri.

Ab **Eryce** monte Siciliæ ſibi ſacro dicta eſt Erycina. Horatius lib. 1. Car. Siue tu mauis Erycina ridens.

Hypæpa urbs proxima Tmolo ſacra fuit etiam Veneri. De hac urbe Ouidius de Arachne: Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.

Imbros inſula eſt Thraciæ Vulcano ſacra, quem inde Imbranium

branium uocant. Val. Flac. Proræq; acceſſerat Imbros.

Inter Liparam & Theraſiam inſula eſt Teraſia Vulcano ſacra. Autor Plin. lib. 3. Precipuus Vulcani cultus fuit in Lemno inſula, à qua Lemnius dictus eſt, ut Lemnos ipſa, Vulcania. Oui. lib. 13. Nec Pæantiadem quòd habet Vulcania Lemnos. Verg. lib. 8. Aen. Hæc pater Aeoliis properat dum Lemnius oris.

De aliis locis in quibus dii habiti ſunt in honore, Ouidius lib. 3. Faſtorum:

Pallada Ceropidæ, Minoia Creta Dianam,
  Vulcanum tellus Hypſipylæa colit.
Iunonem Sparte, Pelopeiadesq; Mycenæ,
  Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
Mars Latio uenerandus erat, quia præſidet aruis.

Lactantius lib. 1. de falſa religione: Summa ueneratione coluerunt Aegyptii Iſidem, Mauri Iubam, Macedones Gabyrim, Pœni Vranum, Latini Faunum, Romani Quirinum, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, Paphos Venerem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberum, Apollinem Delphi.

DEORVM VICTIMAE.

CAper & Aſinus immolabantur Baccho: Caper, quòd eius uites roſiſſet. Verg. lib. 2. Georg. Non aliã ob cauſam Baccho caper omnibus aris Cæditur. Ouid. lib. 2. de Ponto: Nec dabit intonſo iugulum caper hoſtia Baccho. Martial. lib. 5. Vite nocens roſeas ſtabat moriturus ad aras Hircus, Bacche tuis uictima grata focis. De Aſino Plin. lib. 24. Ferulæ Aſinis gratiſsime ſunt in pabulo, cæteris uerò iumẽtis præſentaneo ueneno. Qua de cauſa id animal Libero patri aſsignatur, cui & ferula. Herodotus ait Porcum etiam fuiſſe immolatum Baccho.

Cereri mactabatur Porca, quòd hoc animal eiuſdem fruges uiolaſſet. Ouidius li. 1. Faſto. Prima ceres grauide gauiſa eſt ſanguine porcæ, Vlta ſuas merita cede nocẽtis opes. Nã ſata uere nouo teneris lactentia ſuccis Eruta ſetigere cõperit ore ſuis.

Perſæ immolant Equum Soli, Ouidius libro 1. Faſtorum, Placat equo Perſis radiis Hyperiona cinctum, Ne detur celeri uictima tarda deo.

Dianæ Cerua immolabatur. Ouid. lib. 1. Faſto. Quæ ſemel eſt triplici pro uirgine cæſa Dianæ, Nunc quoq; pro nulla uirgine cerua datur.

Sabei & Theſſali Canes Dianæ etiam immolabant. Idem Ouid. Exta canum Triuiæ, uidi mactare Sabæos, Et quicunque

tuas accolit Hæmi niues.

Priapo etiam immolabant Aſinum, quòd quum hic deus Lotidem nympham dormientem furtim ſtuprare uellet, intempeſtiuo aſini clamore coitu fuiſſet impeditus, cumq́; excitata uirgo manibus reieciſſet magno omnium (qui aderant) riſu. Ouid. lib. 1. Faſt. Cæditur & rigido cuſtodi ruris aſellus: Cauſa pudenda quidem, ſed tamen apta deo.

Anſer Iſidi Inachi filiæ. Ouidius libro 1. Faſtorum. Nec defenſa iuuãt Capitolia, quo minus anſer Det iecur in lances Inachi lauta tua.

Gallus gallinaceus immolabatur Nocti. Idem Ouidius: Nocte deæ noctis criſtatus cæditur ales, Quòd tepidum uigili prouocat ore diem.

Fauno, Capra. Ouid. lib. 2. Faſt. Cornipedi Fauno cæſa de more capella, Venit ad exiguas turba uocata dapes.

Neptuno, Taurus. Statius lib. 5. Achil. Cæruleum regem tauro ueneratur auumq́; Nerea. Verg. Taurum Neptuno, taurũ tibi pulcher Apollo.

Mineruæ, Capra, quòd caprarum morſus exitialis ſit oliuæ, quam illa amat. Plin. lib. 8. Oliuam lambendo quoq; ſterilẽ faciunt: eaq; ex cauſa Mineruæ immolatur.

Menœtius Actoris filius Taurum Herculi primus ſacrificauit, propter fulmineum taurum ab ipſo Hercule interfectũ, de quo Seneca in Herc. Oet. Vna eſt Geryon ſparſus manu, Taurusq́; populis horridus centum pauor.

Carthaginiẽſes uſq; ad excidium urbis ſuæ Ingenuos pueros Saturno ſemper immolarunt, autore Curtio lib. 4. de geſtis Alexandri. Quod genus ſacrificii Tauricæ Dianæ factum legimus in Scythia.

Priſci Aeſculapio medico, Phœbi filio Gallum ſacrificabant. Autore Cælio.

Sus prægnans mactabatur Maiæ, autore Macrobio lib. 1. Satur. De uictimis deorum uide Ouid. lib. 15. Meta.

DEORVM FESTA QVIBVS VOCENTVR NOMINIBVS.

Feſta ſeu ſacrificia Bacchi uocantur Bacchanalia, Orgia, Trieterica, Nyctileia, Liberalia, Dionyſia, & Cotytia, à Cotyde rege Thracum, qui ſacra Baccho inſtituit.

Sacra Cereris uocãtur Cerealia, & Theſmophoria, ut Ceres ipſa Theſmophoros, id eſt legifera. Pli. li. 24. Quoniã matronæ in Theſ

in Theſmophoriis Athenienſium caſtitatem cuſtodiẽtes iis foliis cubitus ſibi ſternunt. Plut. ait Adonia fuiſſe ſacra Cereris.

Proſerpinæ Cocytia, à Cocyto infernali fluuio.

Saturni Saturnalia, & Chronia: nam Saturnus, ipſe Chronos dicitur a Græcis.

Laurentiæ, Laurentia. Opis (quæ Cœli & ueſtæ filia, & Saturni uxor dicitur) Opalia.

Palis, Deæ paſtorum, Palilia paſtorum feſta. Tibullus lib. 2. At madidus Baccho ſua feſta Palilia paſtor Concinet.

Romuli uel Martis Quirinalia.

Vertumni, ſeu Prothei, Vertumnalia.

Bonæ deæ Gynecia: nam Græci eam uocant Gyneciam. Autor Plutarchus in Cæſare.

Mineruæ, Panathenea. Erant autem agones Gymnici, quos Theſeus in honorẽ deæ primus Athenis inſtituit. Autore Plutarcho. Erant etiam Mineruæ Quinquatria, quæ fiebant quinq; diebus poſt atrum diem. Ater autem dies erat poſt Idus. Ouidi⁹: Vna dies media eſt, poſt fiunt ſacra Mineruæ, Nomina quæ à iunctis quinq; diebus habent.

Floræ deæ, Floralia.

Carnæ deæ cardinum, Carnia, quæ fiebant Spartæ.

Iouis Diipolia, ſeu Diaſia, teſte Cælio.

Iunonis, Herea, quòd Iuno ipſa Hera diceretur. Enni⁹ apud Ciceronem lib. 1. de Offi. Vos'ne uelit an me regnare hera. Vbi per heram nonnulli Fortunam intelligunt.

Mercurij Mercurialia, & Hermæa.

Muſarum, Muſæa.

Herculis, Nemæa, ab Argiuis inſtituta, ob leonem ab ipſo interfectum in Nemea ſylua.

Fauni, Lupercalia, quæ Februario menſe fiebant.

Solis, Mitriaca, quoniam Perſę Solem appellant mitrã. Apud eos autem fiebant hæc ſacrificia in antro, educto cornibus boue, quem deo immolabant.

Priapi Phallagogia: Nam phallum antiqui uirile membrum appellabant. Autor Theoderitus Cyrenenſis.

SACRIFICIORVM ET VIctimarum genera diuerſa.

AGonia, & Agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem dei Agonij, uel in monte, quem illi Agonem uocabant. Agonias etiam ueteres dixerunt hoſtias, ab agendo.

Dapſa, genus erat ſacrificii, quod fiebat hyeme ſæuientė.

Farreatio in nuptiis fiebat farreo libo. Aliter uocabatur **Confarreatio.** At quum diſſoluebantur nuptiæ, **Diffarreatio.**

Hecatombe, ſacrificium erat centum uictimarum, uel quia centũ Peleponneſi urbes id faciebant. Iuuenalis Satyra 12.-Exiſtunt qui promittant Hecatomben.

Hoſtia, erat uictima, quæ immolabatur cæſis hoſtibus. Sacrificabatur autem Laribus, quorum ope uicti credebantur hoſtes. Ouid. Hoſtibus à domitis hoſtia nomen habet.

Hyacinthina, erant quædam ſacra nocturna.

Armiluſtrum, ſacrificium erat apud Romanos, in quo armati rem diuinam faciebant: tubiſq; canebant ſacrificantes.

Ianual, erat genus libi, quod ſoli Iano immolabatur.

Lucaria feſta Romani celebrabant in luco, in quo fugati à Gallis ſeſe occuluerant.

Lupercalia, erant ſacra inſtituta ab Euandro rege Arcadũ in honorem Panos, propter Romulum & Remũ nutritos à lupa in Auentino monte, ubi fiebant. Luperci dicebantur miniſtri horum ſacrorum. Statius libro 5. Syl. - Et tua multum Verbera ſuccincti formidauere Luperci.

Meditrinalia, ſacra erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ, deæ medicamentorum.

Munichia, erant feſta Palladis, à Munychio Athenarũ portu, uel à Munychio rege quodam, eorum autore.

Nouendium, ſeu **Nouendiale**, ſacrificium erat exequiale, quod fiebat nono die poſt mortem alicuius: Horatius: Nouendiales diſsipate puluercs.

Nudipedalia erant quædam ſacra, quæ ſacerdotes nudis pedibus faciebant Hieroſolymis.

Nyctileia Bacchi ſacrificia, quæ nocturno fiebant tẽpore.

Palatual, ſacrificium erat, quod Romæ fiebat in palatio.

Paſtillum, autore Feſto, fuit genus libi rotundi, quod diis offerebatur.

Popularia ſacra, quæ ab omnibus ciuibus fiebant, nec erant priuatarum familiarum, ſed omnium communia, ut à diis impetrarentur, quæ ſpectabant ad communem populi ſalutem.

Proteruia, fuit ſacrificii genus, in quo quicquid ex epulis ſupererat, incendio dabatur. Auſonius: Capripedes agitat quum læta proteruia Panas. Albidius adoleſcẽs quũ uniuerſum patrimonium

monium decoxiſſet, & ædes unas (quæ ſupererant) rerum deſperatione, dediſſet incendio, ferunt Catonem hoc in eum cauillo uſum fuiſſe, Hic proteruiā facit. Facere autem proteruiam, adagium eſt in prodigos, qui omnia abſumunt uſq; ad aſſem.

Scænophegia erant tabernaculorum feſta in quibus Iudæi faciebant tabernacula ad ſimilitudinem eorum, in quibus habitauerant, quum peruagarentur Aegyptum.

Solitaurilia, ſacrificia erant trium uictimarum, Tauri, Arietis, & ſuis. Plinius libro 8. Si potiatur Marti Solitaurilibus piaculum fieri.

Stata, erāt certa ac ſtabilita, ſtatutiſq; diebus fieri ſolita. Cato: Sacra ſtata, ſolennia ſancta ſeruaſti.

Rubigalia, dies erant feſti inſtituti ab antiquis ad amoliendam frugum rubiginem. Quales ſunt noſtro tempore Supplicationes Amburbiæ, & Ambaruales, quæ fiunt ut fructus terræ agricolarum uoto reſpondeant. Plin. lib. 18. Rubigalia Numa conſtituit, quæ nunc aguntur ad ſeptimum Calendas Maii: quoniam tunc ferè ſegetes rubigo occupat.

Fontanalia ſacra erant fontium, quæ fiebant coronatis pueris & fontibus.

Ornea, ſacra erant Priapi, quem Corinthii Orneum uocabant. Celebrabant autem hæc feſta Nymphæ ad Alebedū prope Colophonem.

Parentalia erāt ſacra funeſta, quæ fiebāt ab antiquis in honorē parētum mortuorū. Cuiuſmodi ſunt Anniuerſaria noſtra. **Parentare**, eſt hoc ſacrificium facere. Cicer. in Philip. Vt parentalia cum ſupplicationibus miſcerentur.

In parentatione abſumebantur fabæ, quòd in eis mortuorum animas eſſe dixerint. Blondus lib. 2.

Inferiæ, ſacra ſunt etiam mortuorum. Sueto. in Caligula: Inferiasq; his annua religione publicè inſtituit.

Conſualia, ſacrificia fiebāt in honorem Conſi, qui habebatur deus conſiliorum.

Græci Dionyſium colebant cognomento Lamptera, id eſt faculam. eiusq; feſta uocabant **Lampteria**. Ferebant enim noctu faces ad templum uini pateris tota urbe conſtitutis.

Amburbium, ſeu **Ambarutale**, ſupplicationes erant, quę fiebant in ambiendis urbibus, agriſque luſtrandis. De hoc intellexit Lucanus lib. 1. dicēs: Mox iubet & totam pauidis à ciuibus urbem Ambiri, & feſto purgantes mœnia luſtro Longa per ex-

tremos pomœria cingere fines.

Talia erant apud Romanos Vinalía, qualia apud Thebanos Dionyſia.

Thyía, feſtum erat Bacchi apud Elæos, in quo uacuæ hydriæ, templo obſerato, uino implebantur noctu.

Holocauſtum, ſeu Holocauſtoma, ſacrificiū erat, in quo exta uictimarum aris ſuperpoſita comburebantur, de quo Vergilius: Et ſolida imponit taurorum uiſcera flammis, Pingue ſuperq; oleum fundens ardētibus extis. Ioſephus: Quādo (inquit) tota uictima quæ immolatur, incenditur, id ſacrificium nomen holocauſtomatis habet.

Porrò Orgia Orpheus inuenit in Thracia.

Matris deorum ſacra Phrygii quotannis crudeliſsimis certaminibus faciebant.

Rhodii hominem Saturno ſacrificabant.

In Salamine inſula homo Diomedi immolabatur.

Diana Taurica humanis placabatur uictimis.

Dionyſio apud Chios homo crudeliter diſcerptus ſacrificabatur. Lacedæmonii hominem Marti immolabant.

Phœnices in bello & peſtilentia amiciſsimos homines immolabant Saturno. Eidem in Creta ſacrificabantur pueri.

In Laodicea Syriæ uirgo immolabatur Palladi.

Arabes ſingulis annis puerū immolantes ſub ara ſepeliebant.

Græci, priuſquam prodirent in bellum, humanas uictimas diis offerebant.

Ariſtomenes Meſſenius c c. homines Ioui ſacrificauit.

Athenienſes bello petiti, & uicti à Minoë rege Cretæ, propter interfectum Androgeum eius filium, cogebantur quotānis ſeptē mares ac totidē fœminas in Cretā mittere ſacrificandos.

Scythæ quoſcunq; aduenas repererint Dianæ immolant.

In Pella Theſſaliæ ciuitate ſingulis annis homo immolabatur Peleo, & Chironi.

Galli Eſum, & Teutatem humano cruore placabant.

Lactātii tēpore Latialis Iupiter ſanguine colebatur humano.

Carthaginienſes ab Agathocle uicti, quum iratum ſibi Saturnum crederent, ducentos ei nobiliſsimos iuuenes immolauerunt. Autor Lactantius.

Apud Romanos ſacrorum autor fuit Numa, qui inſtituit colere deos fruge, & mola ſalſa ſupplicare.

Vocabula ad religionem ſpectantia ſunt Cęremoniæ, Sacrificium

ficium, Conſecratio, Superſtitio, Dedicatio, Piaculum, Iuſiurandum, Hoſtiæ. Mola erat far toſtum, ſale aſperſum.

Sacrificare eſt petere, ut detur uenia.

Litare eſt propitiare, uel ſacrificium rite facere.

Apud Lyndum oppidum Rhodiorum fiebat ſacrificium in honorem Herculis, quod probris & cõuiciis peragebatur. Hinc adagium natum, Herculi Lyndio ſacrificare. id eſt ſacris deuotionibus uti.

Ritum ſacrificii, quod fiebat in honorem Cybeles, Ouid. in Faſtis ſic exprimit:

Ardua iamdudum reſonat tinnitibus Ida,
  Tutus ut infanti uagiat ore puer.
Pars clypeos ſudibus, galeas pars tundit inanes.
  Hoc curetes habent, hoc Corybantes opus.
Res latuit, priſciq; manent imitantia facti.
  Aera deæ comites, raucaq; terga mouent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant,
  Tibia dat Phrygios (ut dedit antè) modos.

Salij, ſacerdotes Martis, eidem ſacra faciebant ſalientes.

Victimarum ſuperſtitio emanauit ab Hyperbio Martis filio, ut placet nonnullis, quòd animal primus occiderit, ut Prometheus occidit bouem.

Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, niſi tota uictima ab imo contremuiſſet, membris omnibus agitatis.

Phaſelitæ populi ſalſos piſciculos diis immolabant.

Cares uerò canem. Hinc Caricam uictimam dicuntur immolare, qui uiliſsima largiuntur.

Libabatur etiam uinum ſed merum.

Prope Aſopum fluuium habitatores ſingulis annis diem unũ ſacrũ faciunt Eumenidibus, quibus prægnantes oues immolãt.

Amaſtris Xerxis regis uxor pro ſalute propria decem defodit uiuos homines.

Beroſus prodit fuiſſe apud Babylonios feſtũ Saceas nomine, ſolitum agi quinq; diebus, quibus ſerui imperabant dominis.

Coi Iunoni ſacrificantes ſeruos à conuiuio reiiciebant.

SACERDOTES deorum.

Apollinis ſacerdotes fuerũt, Panthus Othrii filius. Verg. lib. 2. Aen. Panthus Othriades arcis Phœbiq; ſacerdos.

Anius rex. Vergilius libro 3. Aeneid. Rex Anius rex idem

hominum Phœbiq; ſacerdos.

Lychas. Verg. lib. 10. Inde Lycham ferit exectum iam matre perempta, Et tibi Phœbe ſacrum.

Hemonides. Idem lib. 10. Nec procul Hemonides Phœbi Triuiæq; ſacerdos, Infula cui ſacra redimibat tempora uitta.

Phœbades dicuntur Phœbi ſacerdotes.

Neptuni, Laocoon Troianus. Verg. lib. 2. Aene. Laocoon ductus Neptuno ſorte ſacerdos, Solennes taurum ingẽtem mactabat ad aras.

Cereris Polybetes. Verg. lib. 6. Aene. Treis Antenoridas, Cererìq; ſacrum Polybetem. Fuit & Soſtratus Cereris ſacerdos: autore Cornelio Tacito.

Alphitus. Ouid lib. 5. Meta. Cererisq; ſacerdos Alphitus, albenti uelatus tempora uitta.

Iunonis Calybe, Vergil. lib. 7. Aeneid. Fit Calybe Iunonis anus templiq; ſacerdos.

Alcyone. Ouid. lib. 11. Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat, Proq; uiro (qui nullus erat) ueniebat ad aras.

Herculis, Potitius. Verg. lib. 8. Iamq; ſacerdotes primusq; Potitius ibant.

Teron. Syllius libro 2. Iam noua molitus ſtimulato milite Teron, Alcidæ templi cuſtos aræq; ſacerdos.

Fuit & Pinarius cuſtos ſacrorum Herculis. Macrobius.

Cybeles, Choreus. Verg. lib. 1. Aeneid. Forte ſacer Cybelo Choreus, olimq; ſacerdos, Inſignis longè Phrigiis fulgebat in armis.

Meliſſa fuit ſacerdos Cybeles, à cuius nomine cæteræ eius deæ ſacerdotes Meliſſæ poſtea dictæ ſunt.

Fuit & Barthabaces Cybeles ſeu Opis ſacerdos. Plutarchus in Mario: Per ea tempora aduenìens Barthabaces, magnæ matris ſacerdos, nuntiauit deam in templo ad ſe locutam, uictoriam prædixiſſe.

Galli quoq; ſacerdotes erant Cybeles.

Cotys rex Thraciæ ſacra quædam inſtituit Baccho, quæ Cotytia dicuntur.

Fœminæ Bacchi ſacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, Aedonides, Euhyades, Baſſarides, Triaterides.

Thyades. Val. Flac. lib. 6. Arg. Mox rapuere deum iamiam quodcunq; paratæ Thyades, infuſis per ſua colla comis.

Mæna

Mænades. Mart.lib.11. Ad matrem fugiet Pentheus,ad Mænades Orpheus.

Bacchæ. Ouid.lib.6.Faſt.Diſsimulata deam Latias Saturnia Bacchas Inſtimulat.

Eleides. Idem in Epiſt.Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleides actæ.

Mimallonides. Idem libro 1. de Arte: Ecce Mimallonides ſparſis in terga capillis.

Aedonides. Lucanus lib.1.Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo.

Euhyades. Horat.lib.1.Car. Non ſecus in iugis Ex ſomnis ſtupet Euhyas.

Baſſarides. Sidonius: - Rotat Enthea thyrſum Baſſaris. Idem: Ire in Baſſaridas, uel infulatos Aram ad turicremam rotare myſtas.

Triaterides. Statius lib.4.Theb.Et atra ſacrũ recolit Triateris Ophelten.

Hypeccauſtria ſacerdos erat **Mineruæ** apud Solos. Plinius libro 34.ait **Lyſimachen** fuiſſe Mineruæ ſacerdotẽ annis LXIIII.

Veneris ſacerdos fuit **Mera.** Statius lib. 8. Theb. - Aegææ Veneris quos Mera ſacerdos Ediderat prohibente dea.

Dianæ Tauricæ ſacerdos fuit **Iphigenia** Agamemnonis & Clytemneſtræ filia.

Megabyzus ſacerdos erat Dianæ Epheſiæ eunuchus,à cuius nomine cæteri dicti ſunt Megabyzi.Plinius lib.25. Pinxit & Megabyzi ſacerdotis Dianæ Epheſiæ pompam. Idem: Epheſi uerò eſt Megabyzi ſacerdotis Epheſiæ Dianæ ſepulcrum.

Fuit & **Myxos** Dianæ ſacerdos, immodicus ſui nominis præco & oſtentator. Hinc Myxos appellamus huiuſmodi homines uentoſos,qui plus æquo ſibi tribuunt.

Sethon rex fuit apud Aegyptios poſt Amurtæum quem Herodotus in Euterpe Vulcani ſacerdotem fuiſſe memorat.

Martis,ſacerdotes erant **Salij**, quos in portandis ancilibus ſaltare mos erat. Hi per urbem cum tripudiis canebant quædam carmina admodum obſcura, quæ nec ipſi intelligebant, ut innuunt uerba Fabii.

Hierophantæ erant Athenienſium ſacerdotes,qui cicutæ ſorbitione ſeipſos caſtrabant, quò caſtius in ſuo ſacerdotio durarent ac perſiſterent.

Cor.

Cor.Cethegus, & Q. Sulpitius flamines fuerunt apud Romanos,qui ſuo ſacerdotio priuati ſunt, hic quòd inter ſacrificandum apicem(quem flamines ferebant) de capite cadere permiſiſſet, ille quòd exta uictimæ non ritè admouiſſet.

L.Bebius flamen fuit Quirinalis ut Plautius Hypſeus.

Coris ſacerdos fuit funerarius.

Cinarades, & Baſilides nomina ſunt ſacerdotum apud Cor.Tacitum.

Sacerdotes legis fuerunt Salomon, Hieroboam, Nadab, Behaſa, Hela, Zābri, Achab, Ocazias, Iorā, Heliſeus, Hieu, Ioas, Ionas, Zacharias, Sellū, Manahen, Phaceias, Ozee, Aaron, Eleazarus, Phinees, Abiud, Acchito, Samuel, Hely, Abiathar, Sadoch, Achimas, Azarias, Vrias, Gonnias Eleachin, Chelcias, Soreas, Ieſus huius filius, Ioachin, Melchiſedech, Simeon, Iad, Onias.

PARCAE, DEAE FATALES.

PArcæ ſeu deæ fatales dicuntur à poëtis Clotho, Lacheſis, Atropos.

Ceſelius Vindex apud Gellium lib.3.ponit alia earum nomina,ut Nonam, Decimam, Mortam, citatq; uerſum hunc Liuii poëtæ antiquiſsimi: Quando dies aduenit, quam profata Morta eſt.

Finguntur autem Dæmogorgonis filiæ: ſecundum Ciceronem Herebi & Noctis.

Alio nomine uocantur Fata. Seneca: Multi ad fatum uenere ſuum, dum Fata timent.

Dicūtur inſuper metiri uitam hominum fuſis, & ſtaminibus, quæ ex ſua colo nent, & deducunt. Vnde & Lanificæ uocantur à poëtis. Martia.lib.1. Lanificas nulli tres exorare puellas Contigit, obſeruant quem ſtatuere diem.

Ferūtur eſſe inexorabiles, nulliſq; precibus moueri, ut quam impoſuerunt rebus ſeriem, commutent, aut uitæ exitum prorogent, quem naſcentibus nobis conſtituerunt. Vnde Seneca: Nulli iuſſo ceſſare licet, Nulli ſcriptum proferre diem.

Earum autem officia poëtæ diſtinguunt, ut uelint unam eſſe, quæ uitam hominis ordiatur, aliam quæ contexat, tertiam quæ filum rumpat, ac finiat. Prima eſt Clotho, quam Statius ferream uocat, Grandæuam Seneca, Improbam & Sedulam Pontanus. Secunda eſt Lacheſis, Dura Ouidio, Inuida Martiali, Ferrea Claudiano dicta. Tertia Atropos, de qua Statius libr.4. Theb. Hos ferrea neuerat annos Atropos. Sunt qui in numero

Parca

Parcarum ponant Ilithyiam.

IVDICES INFERORVM.

IVdices inferorum poëtæ faciunt, quorum arbitrio & ſententia puniantur animæ, & cogantur fateri, quæ piacula in ſerã noctem diſtulerint, ut inquit Maro. Caſtigant, dolos audiunt, umbris ſuas ſedes conſtituunt, nullum ſcelus relinquunt impunitum. De his Seneca: Et qui fronte nimis crimina terrica Quęrunt ac ueteres excutiũt reos. Eorum nomina ſunt, Minos, Aeacus, Rhadamantus.

Minos rex fuit Cretenſium, pater Androgei, & Ariadnes, qui propter extremam ſeueritatem (quam uiuens exercuerat) poſt mortem Iudex inferorum factus eſt à poëtis, ut alii duo iudices. De hoc Virg lib. 6. Aeneid. Quæſitor Minos urnam mouet, ille ſilentum Conſiliumq; uocat, uitasq; & crimina diſcit.

Aeacus Iouis, & Europæ filius, propter incorruptam æquitatem iudex quoque inferorum factus eſt. Proper. lib. 4. Aut ſi quis poſita iudex ſedet Aeacus urna.

Rhadamanthus Iouis fuit filius, & Europæ, frater Aeaci, quem æquiſsimum fuiſſe, & incorruptæ ſeueritatis ferunt. Hinc adagium, Rhadamanthæo pollere iudicio. Propterea orta eſt fabula, conſtitutum fuiſſe illum umbrarum iudicem. De hoc Virg. lib. 6. Aen. Gnoſius hęc Rhadamãthus habet duriſsima regna, Caſtigatq;, auditq; dolos, ſubigitq; fateri, Quę quis apud ſuperos furto lętatus inani Diſtulit in ſerã cõmiſſa piacula noctẽ.

HESPERIDES.

HEſperus Iapeti filius, tres habuit filias, quæ à patris nomine dictæ ſunt Heſperides. Earum nomina ſunt Aegle, Heretuſa, Heſperetuſa. Poëtæ fabulantur hortum eis fuiſſe auriferis arboribus conſitum, cui cuſtodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamen uel ſopito, uel occiſo Hercules aurea poma ſuſtulerit. Vnde Pontanus Heſperides uocat pomicolas. Senec. in Aga. Arborq; pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucretius libro 5. Aureaq; Heſperidum ſeruans fulgentia mala Aſper acerba tuens immani corpore ſerpẽs. Diodorus li. 5.

PLEIADES.

PLeiades filię fuerũt Atlãtis ex Pleione, à qua traxerũt nomẽ. De his Ouidius: Pleiades incipiũt humeros reſerare paternos, Quæ ſeptẽ dici, ſex tamen eſſe ſolẽt: Seu quòd in amplexum ſex hinc uenere deorũ. Nã Steropẽ Marti cõcubuiſſe ferũt: Neptuno Alcyonẽ: & te formoſa Celeno, Maiã, & Electrã, Taygetamq;

ge tāq; Ioui. Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit. Pœnitet, & facti ſola pudore latet. Hoc auté ait Ouid. Nã ut Mathematici uolunt, una eſt earum obſcura, quæ nunquàm apparet, ut cæteræ. Re uera Pleiades ſtellæ ſunt in genu Tauri, quæ circa æquinoctium uernum oriuntur. Vnde Latini eas Vergilias uocant. Sunt autem pluuioſæ, & moleſtæ nautis. Lucanus lib. 8. Et imbrifera ſiccas eum Pleiade Thebas.

Dicuntur etiam Atlantides. Seneca in Hercule fur. Illinc timendum ratibus ac ponto gregem, Paſsim uagãtes exerũt Atlãtides. De his uide Cælium Lect. antiquarum cap. 16. lib. 9.

HYADES.

HYades filiæ fuerunt Atlantis ex Aethra, quæ nomen traxerunt ab Hyante fratre, quem à leęna interfectum quum aſsiduis deflerent lacrymis, deorum cõmiſeratione relatæ ſunt in ſtellas pluuioſas, uel quòd Hyas Græcè pluuiã ſignificet Latinè. Locatæ ſunt auté in Tauri frõte. Ouidius: Ora micãt tauri ſeptem radiantia flãmis, Nauita quas Hyades Graius ab urbe uocat. Pars Bacchũ nutriſſe putat, pars credidit eſſe Tethyos has neptes Oceaniq; ſenis. Alio nomine uocãtur Suculæ. Plinius lib. 2. Qualiter in Suculis ſentimus accidere, quas Græci ob id pluuio nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam protendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humeſcant hœdi, nymbo ſaq; taurum Ducat Hyas, totusq; fretis deſcendat Orion. Alia earũ nomina ponuntur à Cælio ex Heſiodi teſtimonio. Phœole, Coronis, Cleia, Phæa, Eudora.

PARTES ANNI QVATVOR.

MEnſes Veris ſunt, Martius, Aprilis, Maius. Aeſtatis Iunius, Iulius, Auguſtus. Autumni September, October, Nouember. Hyemis December, Ianuarius, Februarius.

Pythagoras comparabat Verno tempori pueros, Aeſtati adoleſcentes, Autumno Iuuenęs, Hyemi ſenes. Idem ait Ouid. lib. 13. Quid non in ſpęcies ſecedere quattuor annũ Aſpicis ætatis peragentem imitamina noſtræ? Nam tẽner, & lactẽs pueriq; ſimillimus æuo Vere nouo eſt tunc herba nitens.

Ver botros emittit, hyemis rigorem mitigat, ſpoliatas arbores induit, terræ ſuum reſtituit uiroré, hortis ſuos flores, & uiolas. Hinc, Vtile ſyluis, Odoriferum, & Purpureum uocatur à Virgilio: à Statio Pecoroſum, Iucundum à Catullo: à Ruffo Feſto, Floricomum: ab Auſonio & Seneca, Floriferum & Fidificum, Geniale à Mantuano dicitur.

Aeſtas

Aeſtas enatas iam fruges, & lactentes culmos calore ſuo concoquit, & maturat.

Autũnus maturos fructus colligit. Morbis eſt obnoxius, propter corruptiões, & putrefactiões, quas ex humido & calido generari dicũt Phyſici. A fructib⁹ uocatur Vuifer, Pomifer, Frugifer. Quatuor anni tẽpora egregiè deſcribit Ver. in opuſculis.

MENSES ANNI.

Romulus ab urbis origine decem tantum menſes conſtituit, quòd decimeſtre tempus ſufficeret ad mulieris partũ. Primumq́; fecit **Martium** à nomine Martis qui deus eſt & autor Romanorum. Numa Pompilius duos adiecit Ianuarium & Februariũ. **Ianuarius** dicitur à Iano. **Februarius** à Februis, id eſt, purgatoriis quibuſdam ſacrificiis. Nam februare purgare eſt, & Februm Sabini purgamentum uocant. Eo antem menſe conſueuerant Romani per dies duodecim urbem & agros cum ſupplicationibus luſtrare. Quod genus ſacrificii dicebatur Amburbium, Ambaruale: Februum, & luſtrale.

Martius à Marte urbis autore.

Aprilis ab aperiendo, ut opinatur Varro, quòd tũc clauſtra naſcendi aperiat natura. Vel ab Aphrodite Venere, ut uult Cenſorinus, quòd Romani ſuam à Venere traxerint originem.

Maius à maioribus & ſenibus.

Iunius à iuuenibus, uel à Iunone, cui eo menſe maximi honores exhibebantur.

Iulius prius dicebatur Quintilis, quòd eſſet quintus in ordine, ut **Auguſtus** Sextilis, quum decẽ tantum haberentur menſes. Tandem tamen mutato nomine dicti ſunt Iulius, & Auguſtus, in honorem primorum Imperatorũ. **September, October, Nouember, & December,** nomina ſua traxerunt ab ordine, quem prius habebant, quum decimeſtris eſſet annus. De quibuſdam Ouid. lib. 1. Faſt. Martis erat primus menſis, &c.

Ianuarius erat in tutela Iani & Iunonis: Februarius, Neptuni: Martius, Mineruæ: Aprilis, Veneris: Maius Apollinis: Iunius, Mercurii: Iulius, Iouis: Auguſtus, Cereris: September, Vulcani: October, Martis: Nouember, Dianæ: December, Veſtæ.

Luna ſingulos ſuos menſes conficit diebus undetriginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenæ menſes uocantur à Mantuano in ſomnio Romano, ubi ait, Et horis nox atq; dies, ex nocte dieq́; Lunigenæ ſurgunt menſes, ex menſibus anni.

Menſium alii ſunt maiores, minores alii. Aprilis Iunius, Septem

tember, Nouember ſinguli habent dies x x x. Reliqui x x x i. præter Februarium, qui ſolum habet x x v i i i.

A' menſis fit adiectiuum menſtruus: ut, menſtrua Luna.

MVTATI IN VARIAS FORMAS,
ſecundum metamorphoſim poëtarum.

Achelous in anguẽ & taurũ. Acis in flumen. Actæon filius Autoneos in ceruũ. Aegeria in fontẽ. Aegle ſoror Phaëthontis in populum arborem. Aeſacus in mergum. Aeſculapius in Draconem. Aglauros Cecropis filia in lapidem. Alcinoë in auem. Alcithoë in ueſpertilionẽ. Anaxarete in lapidem. Antigone in ciconiam. Aconteus mutatus eſt in lapidem. Apollo in paſtorem, Coruum, Accipitrem, Leonem. Appulus paſtor in Oleaſtrum. Arachne in araneam. Ardea in oppidũ. Aſcalaphus in bubonem. Atalanta in leænam. Atlas in montem. Atys in pinum. Bacchus in caprum, Vuam, Ceruum. Batus in ſaxum. Baucis in arborem. Biblis in fontem. Bura urbs in ſcopulum. Cadmus in anguem. Ceneus in auem. Caliſto in urſam. Celmus in adamantem. Cercops in ſimiã. Clytie nympha in heliotropium. Coronis in cornicem. Crocus & Smilax in flores. Cygnus in auem. Cypariſſus in cupreſſum. Dædalion in accipitrẽ. Daphne in laurũ. Daphnis in lapidẽ. Dercetis in piſcẽ. Diana in felẽ Dryope in Loton. Echo in uocem. Ephyre in ſerpentẽ. Euphorbus in Pythagorã. Galãthis in Muſtellã. Harmonia uxor Cadmi in draconem. Hecuba in canem. Heliades, ſeu Phaëthõtiades in populos. Hippomenes in leonẽ. Hyacinthus in florẽ. Io in iuuẽcã. Iphis puella in puerũ. Iphigenia in ceruã. Iuno in anũ. Iupiter in taurũ, aurũ, arietẽ, aquilam, Cygnũ, in ſatyrũ, Amphitryonẽ, ignẽ, paſtorẽ, ſerpentẽ. Leucothoë in uirgã tureã. Lycaon in lupũ. Lycas in ſcopulũ. Lyncus in lyncem. Mera in canem. Marſyas tibicen in fluuium. Menthe Nympha in mentham. Mercurius in Ibin. Myrrha in arborem. Nays Nympha in piſcem. Narciſſus in florem. Neptunus in iuuencum, Enipeum fluuium, arietem, Delphinum. Niobe in marmor. Niſus in auem. Nyctimene in noctuam. Ocyroë in equam. Olenus in lapidem. Periphas in auem. Perimele in inſulam. Philomela ſoror Prognes in luſciniam. Progne in hirundinem. Prœtus in ſaxum. Saturnus in equum. Scylla in ſcopulum. Stelles puer in ſtellionem. Talus puer in perdicem. Tereus in Vpupam. Tyreſias in fœminam. Venus in piſcem. Vertumnus in anum. Vlyſsis ſocii in porcos.

Cauſas

Cauſas harum trãſmutationum uide apud Ouidium in Meta.& alios Mythologos.

NYMPHAE DIVERSAE.

AEgeria, uxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouid. Aegeria eſt quæ præbet aquas dea grata camœnis, Illa Numæ coniunx,conſiliumq́; fuit.

Aegle,filia Solis & Neeræ.Verg.Timidisq́; ſuperuenit Aegle Nayadum pulcherrima.

Agaue,nympha à nimio ſplẽdore.Clotho,& Galatea. Vergil.lib.9. Aen. - Quales Nereida Clotho Et Galatea ſecãt ſpumantem pectore pontum.

Cymodocea,una fuit earum Nympharum, in quas mutatæ ſunt naues Aeneæ.Vergil.lib.10.Aeneid.Quarum quæ fandi doctiſsima Cymodocea,Pone ſequens dextra puppim tenet.

Cerceis,nympha à texendo.

Deiopeia.Verg.lib.1.Aenei.Sunt mihi bis ſeptem pręſtanti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Connubio iungam ſtabili,propriamq́; dicabo.

Dynamene,etiam nomen eſt nymphæ.

Dione,Oceani & Thetyos filia,Veneris mater.

Electra, Oceani filia, & uxor Atlantis, quæ filiam habuit eiuſdem nominis,matrem Dardani.

Erate,Oceani filia.Eudora itidem.

Eurybia,quæ ſtellas & luciferum genuit.

Eurymone,mater Leucothoës.

Halia,nympha marina,ut Heliocopis,& Iantha, Oceani filiæ. Item Ianira,Iæra, Lara, quæ Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni.

Legæa,à ſuauitate cantus.

Meneſtho, Marica, Latini mater, quæ templum habuit in Minturnenſium littore.Horatius:Et innantem Maricæ littoribus tenuiſſe Lyrim.

Mintha,Plutonis pellex,quã Proſerpina mutauit in mẽthã.

Panope,Sagarytis,cum qua ſe miſcuit Atys Phrygius.

Syrinx nympha Arcadiæ, quæ nympharum precibus mutata eſt paluſtres in calamos,quũ acrius eã inſequeretur Pan ruſticorum Deus.Martialis lib.9.Sæpe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas Dumq́; fugit ſolos nocturnum Pana per agros,&c.

Teleſto, Thyella,Thyca, Torrebia, ex qua Iupiter ſuſcepit Carium Lydiæ modulationis inuentorem.

Xantha, Xantho, Vergiliana, Zeuzo, Amathyea, Amphinome, Amphitoë, Amphiro, Calianaſſa, Galianira, Creſeis, Plexaura.

De nymphis filiabus Doridis, Propertius lib.1. At uos ęquoreæ formoſa Doride natæ, Candida felici ſoluite uela choro.

Niſæe, & Cymothoë, nomina ſunt nympharũ apud eundem lib.2. ubi ait: Et tibi ob inuidiam Nereides increpitarent, Candida Niſæe, cærula Cymothoë.

Vergilius lib.4.Georg. enumerat quaſdam his uerbis: Drymoq́;, Xanthoq́;, Ligeaq́;, Phillodoceq́;, Niſoq́;, Spioq́;, Thaliaq́;, Cymodoceq́;, Cydippeq́; & flaua Lycorias, altera uirgo Clioq́;, & Beroë ſoror Oceanitides ambę, Atq; Ephyre, atque Opis, atq; aſia Deiopeia, Et tandem poſitis uelox Arethuſa ſagittis, inter aquas Clymene cura narrabat inanem Vulcani,

Idem lib.6. Aen. Læua tenent Thetis, & Melyte, Panopæaq́; uirgo, Niſeq́;, Spioq́;, Thaliaq́;, Cymodoceq́;.

Pholoë, nomen eſt Nymphæ apud Statiũ lib.2. Syluarum,

Pontanus lib.2. de Stellis quaſdam alias ponit his uerbis:

- Mox cærula Tyro,
Flauaq́; Laodice, Panopæaq́;, Cymothoëq́;,
Et Thysbe, & niueo conſpecta Peloris amictu,
Puniceoq́; ſinu Xantho, exertisq́; papillis
Niſæe, longaq́; coma ſpectabilis Atte.
Atteq́;, Opisq́;, Orithyaq́;, Theſpioq́;,
Et niueis Galatea genis, Arethuſa lacertis.

Idem: - At blanda Hyale non lumina torquet A` puero.

Reperiũtur & aliarum nomina, ut Eurynome, Perſa, Plione, Clymene, Melãtho, Idothea, Coruſice, Glaucis, Liminoria, Amphytoë, Doto, Protho, Pheruſa, Doxa, Nimertis, Dianaſſa, Amathia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaſte, Agaperte.

Porrò Nymphæ maris uocantur Nereides, & Oceanitides: Fluuiorum, Nayades. Fontium, Napeę: Nemorum Dryades: Arborum, Amadryades: Montium, Oreades: P[illegible]orum, Hymnides. Politianus in Ruſtico: Vda choros agitat Nays, decurrit Oreas Monte ſuo, linquunt faciles iuga celſa Napeę: Nec latitat ſub fronde Dryas.

FAECES ET EXCREMENTA DIVERSARVM RERVM.

VNguenti fæces, dicuntur Magmata. Plinius libro 13. cap.2.

Amurca, fæx eſt olei. Idem Plin.li.15.cap.3. Oliuæ conſtãt nucleo, oleo, carne, amurca. Sanies, eſt hæc eius amara. Columella: Palladia ſine fruge ſalis conſpergere Amurca. Idem: Nam eſt inimiciſsima oleo amurca, quæ ſi remanſit in bacca, ſaporem olei corrumpit.

Apluda, uocatur purgamentum milii, panici, & ſiſamę. Pli. lib.18. Natur. Hiſto.cap.10. Milii & panici, & ſiſamæ, Apludam uocant purgamenta.

Spurcitia in omni metallo uocatur Scoria, inquit idem lib. 23.cap.4. Item lib.24.cap.11. Et Scoria æris (inquit) ſimili modo lauatur, minor effectu quàm æs ipſum.

Scoriam in argento Græci uocant Helcyſma, cuius uis eſt aſtringere, & refrigerare corpora. Plin. lib.33.

Acus, aceris, purgamentum frumenti. Col. lib.8. Nam ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt.

Præſegmina, & reſegmina quæ ex unguibus amputantur, à præſecando & reſecando. Plin. Omniaq; perſecuti ſumus uſq; ad reſegmina unguium.

Analecta, ciborum ſunt purgamenta, quæ ſcoparii pauimẽtum uerrentes colligunt, uel pro ipſis inſtrumentis ad colligendas cœnarũ reliquias ex pauimẽtis. Nam ut ſcribit Plinius, purgamenta cœnæ euerri ſolent in pauimento ueluti relicta.

Furfur, farinæ purgamentũ, hinc panes furfurei. Varro lib. 2. de Re ruſt. Cõmode paſcuntur farro, & furfuribus hordeaceis.

Flaces, purgamenta ſunt oliuarum. Plin. In amurca & flacibus hæ ſunt carnes, & illæ fęces.

Floces, purgamẽta uini & uuarum. Cæcilius: Aedepol ego neq; florem, neque floces uolo mihi, uinum uolo. Romæ uetus quidam homo & celebratus in cauſis (inquit Gellius) quũ apud præfectum urbis uerba faceret, & dicere uellet, quendam inopi miſeroq; uictu uiuere, & furfureum panem eſitare, Hic, inquit, eques Romanus apludam edit, & floces bibit.

Metys, purgamentum eſt ceræ, quo partem aluei priorem apes illinunt.

Hominis retrimenta Cælius uocat Spatylen, nos Merdam, ſed aliarum etiam rerum. Horatius: Merdis caput inquiner albis Coruorum.

Boliton uocãt ſtercus bubulum. Hinc adagium, Boliti pœnam luere: id eſt, puniri pro minimo delicto. Solon enim ſuis legibus eos puniri iuſsit, qui ſtercus bubulum furto ſuſtuliſſent.

Aſini retrimenta Cœlius ait dici Onida & Onthon: Suis, Hypeleuthron: Ouium, Oiptoton: Caprarum Spyrada, & Spyrathiam: Murium, Myſceledra.

Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus.

Sciri dicuntur ſordes, & ſpurcitiæ caſei. Item fragmenta quę ex operibus deiiciunt marmorarii, Aſſulas Vitruuius uocat.

Schidia, fragmenta lignorum, quę reiiciuntur ab abietariis.

Tartarum, fæx uini.

Muccus, narium ſordes. Catullus: Muccus & mala pituita naſi.

HARPYAE.

HArpyas Seruius ait fuiſſe Neptuni & terræ filias, uolatiles, uultu uirgineo, uncis manibus. De his Verg. lib. 3. Aeneid. -Strophades Graio ſtant nomine dictæ Inſulæ Ionio in magno quos dira Celeno, &c. Eis autē inditum eſt nomen à rapina, quæ Græcè Harpya dicitur. Hinc Harpax rapinator. Harpagare, rapere: Harpeſax, Harpedophorus falcifer. Poëtæ aiunt eas à diis immiſſas fuiſſe ad pollendas dapes Phinei regis Arcadiæ, quòd is filios interfeciſſet: fugatas demum à Zeto & Calai Argonautis, & filiis Boreæ. Heſiodus ait eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Val. Flac. li. 4. Argon. eas uocat Typhonides, id eſt, filias Plutonis qui dicitur Typhon.

Aëllo ex etymologia Græca dicitur, quaſi alienum tollens: Ocypete: citius auferens: Celeno, uigorem ſignificat. Quartam Homerus addidit Thyellam. morabantur autē in Stymphali Arcadię lacu, unde Arcadicæ, & Stymphalides uocantur. Luca. lib. 5. Vnguibus Arcadicæ uolucres Stymphalla colentes. Verg. in opuſculis: Stymphalides pepulit uolucres deſcrimine quinto. Idem: Deiicit horriſono quinto Stymphallidas arcu. Vocantur etiam Phineæ à Phineo rege. Seneca in Thy. Phinæis auibus præda fugacior. Sydonius Harpyas poſuit pro cruentis rapteribus, qui lucro immoriuntur, ubi ait: In foro Scythæ, in cubiculo uiperæ, in exactionibus Harpyæ, in collocutionibus ſtatuæ.

DOMITORES MONSTRORVM ET BELVARVM.

MEduſa Phorci fuit filia, quam Neptunus ſtuprauit in templo Palladis: unde irata Pallas, eiuſdem capillos mutauit in colubros, fecitq́; ut omnes in ſcopulos uerterentur, qui eā proſpicerent. Hanc autē truncauit Perſeus Iouis filius ex Danaë,

naē. Ouid. lib. 4. Meta. Gorgonis anguicomę Perſeus ſuperator, & alis Aethereas auſus iactatis ire per auras.

Apollo Pythonem ſerpentem, à cuius nomine Pythius uocatus eſt. Ouid. lib. 1. Meta. Hunc Deus arcitenens, & nunquā talibus armis Antè, niſi in damis, capreis fugacibus uſus, Mille grauem telis, exhauſta penè pharetra, Perdidit effuſo per uulnera nigra ueneno.

Bellerophon, filius Glauci regis Corinthiorum, falſò accuſatus ſtupri à Stenobæa Prœti Argiuorum regis uxore, expoſitus eſt Chimæræ triformi, quam tamen domuit. Ouid. lib. 2. de Triſt. Nam quid de retrico referam domitore Chimæræ, Quē letho fallax hoſpita pœna dedit.

Alcon ſagittarius Cretenſis ſerpentem cōfodit illæſo filio ſuo, quē ille iā habebat in faucibus. Vide ī capite de Sagittariis.

Attilius Regulus apud Bragadam fluuium ſerpentem c x x. pedum longitudine balliſtis tormētisq́; expugnauit. Autor Plinius lib. 8. cap. 14.

Georgius Capadox, tribunus militum ſub Diocletiano, maximum ſerpentem in Africa peremit liberata puella, quæ eidem deuota fuerat in prædam.

Pallas, Alcidam beluam flammas ore uomentē interfecit.

Cadmus quoq; Agenoris filius alium ſerpētem: cuius dentes quum ſeuiſſet, nati ſunt protinus armati homines, qui mutuis uulneribus ſe confoderunt, ut fabulantur poëtæ.

Corœbus monſtrum toti Peloponneſo formidoloſum occidit. Ouid. in Ibin: Inq; tuos ea peſtis eat quam dextra Corœbi Vicit, opem miſeris Argolicisq́; tulit.

Lyſimachus, Alexandri miles leonem, ut iam diximus.

Hercules, hydram, leonem, Aprum, Ceruam, aeripepedem, Draconem Heſperidum, Antheum, taurum flammiferum, cæterasq́; beluas, de quibus prius meminimus.

Præcipua autem monſtra (quorum frequens eſt mentio apud poëtas) ſunt Minotaurus biformis, Geryon tricorpor, Sphinx, Chimæra, Cacus, Maris Theſſalus, antica corporis parte homo, poſtica equus.

LIBERATORES QVORVNDAM HOMINVM À PERICVLIS.

PErſeus liberauit Andromedam filiam Cephei & Caſsiopes, Ceto marino monſtro expoſitam. Ad cuius ſubſidium conuolauit inſidens Pegaſo equo alato. Ouid. lib. 4. Meta. Auxiliumq́;

xiliumq́; domus,ſeruatoreḿq́; fatẽtur Caſsiope Cepheusq́; pater.

L. Lucullus aduerſus Mithridatem miſſus, Cottam Chalcedone obſeſſum liberauit.

Lucilius miles, quum uideret inclinatam Bruti aciem apud Philippos, obtulit ſe periculo, & inimicorum manibus, ut ipſi Bruto faceret tempus ad fugam.

Q. Minutius conſul à Sabinis & Volſcis in Algido obſeſſus, ſubſidio Q. Cincinnati dictatoris liberatus eſt.

Quum ob perfidiam Laomedontis qui Neptuno & Apollini murorum Troiæ cõditoribus pactam denegauerat mercedem, peſtis urbem ipſam popularetur, & ubiq; ſerperet, ad pacanda numina Heſione monſtro marino deſtinata eſt: ab Hercule tamen liberata.

Calphurnius Craſſus captus à Maſilinis, quum Saturno duceretur immolandus, Balſacia puella patris à ſe proditi eum uictorem fecit, eoq; modo exemit à periculo.

Diomedem Troia diruta uentis in Libyam pulſum, quum Lycus rex immolare uellet, Calluce puella patrem Lycum prodidit, ut Diomedem (cuius forma cõflagrabat) eximeret à morte. Vtriuſq; exempli autor eſt Plutarch.

ELEMENTA QVATVOR.

IGnis, Aër, Aqua, Terra. Summum eſt Ignis, unde ſtellarum collucentium apparent oculi. Proximum Aër, ſeu ſpiritus, qui uitalis eſt, & per cuncta rerum meabilis, & unicuiq; rei conſertus. Eius ui ſuſpenſa cum quarto elemento Terra libratur in medio ſpatii. Ouid. lib. 1. Faſt. de Chao loquens: Lucidus hic aër, & quæ tria corpora reſtãt, Ignis, aqua, & tellus unus aceruus erant. Idẽ lib. 15. Meta. Quatuor æternus genitalia corpora mũdus Continet, ex illis duo ſunt oneroſa, ſuoq́; Pondere in inferius tellus atq; unda feruntur. Et totidẽ grauitate carẽt, nulloq́; premente Alta petunt aër, atq; aëre purior ignis. Verbis multò pluribus eorũ poteſtatem deſcribit & naturam: uide locum.

ADVLATORES, SCVRRAE, & Paraſiti.

DArii Babylonem obſidione prementis fauorẽ & gratiam aucupari uolens Zopyrus Perſa, faciem & nares inhoneſto uulnere ſibi deformauit, ut Babyloniis (ad quos ſe receperat) fidem faceret & mentiretur ſe perpetuum Dario inimicum fore, à quo tam turpiter mutilatus eſſet. Quibus uerbis moti Babylonii eum in ſuam urbem admiſerunt, quam paulò pòſt prodidit

didit ſuo regi. Hinc adagium, Zopyri talentum: de his qui plurimum ſibi nocent, ut aliis afferant emolumentum.

Ariſtippus Cyrenæus, Socratis auditor, meruit nomē regii canis, & aulici, quòd adularetur Dionyſio, & ſequeretur quaquauerſum iret ille, ſaginandi uentris cauſa. Vnde Horatius: Si pranderet olus patienter, regibus uti Nollet Ariſtippus.

Venienti ab expeditione Galliarum Cæſari, & in Pompeium copias paranti, Curio obuiam approperauit multis blanditiis eundem confricans. Ait enim ſe inuito ſenatu Cæſaris partes fouiſſe, tantiſper dum coactæ bello ſiluiſſent leges. Præualente demum Pompeio ſe expulſum Roma, uelut exulem, ſed tamen exilium nō grauate perpeti, propter Imperatorē. Vnde ſic apud Lucanum inducitur lib. 1. -Dum uoce tuæ potuere iuuari Cæſar ait partes, quamuis nolente ſenatu, Traximus imperiū, tunc quū mihi roſtra tenere Ius erat, & dubios in te transferre quirites. At poſtquàm, &c.

Audita Curionis oratione Lælius primipilus ſtatim Cæſari ad quæcunq; diſcrimina ſeſe obtulit, teſtatus nullum eſſe flagitium, quod non committeret lubens, ſi imperator iuberet. Hæc eius uerba ponit idē Lucanus: Iuſſa ſequi tam uelle mihi, quàm poſſe neceſſe eſt: Nec ciuis meus eſt, in quem tua claſsica Cæſar Audiero.

Quum Alexander Iouis filiū appellari ſe uoluit, & more Perſarum, proſtratis humi corporibus à Macedonibus ſalutari, talia concupiſcenti protinus acceſſerūt Hages Argiuus, peſsimus carminū autor, poſt Cherilum, & Cleo Siculus, quos maximorū exercituum principatibus anteferebat. Hi quum intelligerent nutū domini, & quid creparet pollice, cœperūt protinus plenis cum buccis immodicè prędicare, & iam tum ante mortem deum facere. Adiecerunt inſuper Herculem, Bacchum, Pollucem cum Caſtore nouo numini ceſſuros. Horū fumis permotus Alexander, conuiuium omni opulentia exornauit, cui non Macedones tantū, ſed & principes Græci interfuerunt. Quum autē omnes unà cum regē diſcubuiſſent, Cleo inſtitutum & præmeditatū ſermonē cum admiratione laudū eius exorſus eſt: Enarratisq; meritis quibus eum noua Apotheoſi dignum prædicabat, Iam unumquemq; cœpit hortari, ut regem inter deos colerent. Quod ne quis recuſaret, obtulit ſe primum, qui proſtrato humi corpore regem adoraret. Autor Cælius.

Philoxenus fuit paraſitus quiſpiam, qui cœna quadam

ubi atriorem panem uidiſſet apponi, Ne multum, inquit, attuleris, ne tenebras nobis inducas.

Apollophanes Antigoni fuit adulator.

Cypriæ mulieres translatæ in Syriam, currum inſcenſuris regum uxorbus humeros ſubincuruabant, ut eis ſuppedanei loco gradum ſtruerent, & ſcalarem præberent uſum. Cælius cap.13. lib.11.

Dromeas fuit paraſitus, à quo quum quæſiſſet neſcio quis in urbe, an apud Chalcidem lautius pararetur conuiuium, reſpondit, Iucundius ſibi uideri Chalcidenſis cœnæ proœmium, oſtreorum numero & uarietate.

Decius Laberius actor mimorum inuitatus à Cæſare ut in ſcænam prodiret, reſpondit ſe neceſſario coactum, nihil tanto uiro denegare poſſe, cui & ipſi dii omnia tribuiſſent.

Tymagoras Athenienſis Darium regem Perſarum (ad quem legatus miſſus fuerat) adulando more Perſarum adorauit. Quod ubi reſciuerunt Athenienſes, eundem ſupplicio capitis punierunt.

Cliſophus Philippi Macedonis paraſitus, claudum ſe fingebat, quòd Philippus fractum crus haberet. Os & oculos eodem modo & iiſdem geſtibus contorquebat quibus dominus.

Niceſias quum uideret Alexandrum Magnum petitum à muſcis, Quanto, inquit, hæ cæteris præſtant, quæ ſanguinẽ tuum deguſtant imperator. Idem quum uulneratum eum conſpiceret, illud Homericum ſtatim protulit, Qualis diuorum percurrit corpora ſanguis.

Chariſophus uidens Dionyſium (cuius erat paraſitus) ſeparatim cum amicis ridentem, procul quoq; ridebat. Interrogatus autem ab ipſo Dionyſio, quid rideret, Quòd, inquit, ea putem digna riſu, quæ dicitis.

Andromachus Carrenus fuit adulator Craſsi, quem tamẽ Parthis prodidit.

Patroclides aſſentator fuit Philippi.

Demagoram Athenienſes decem talentis multauerunt, quòd Alexandrum deum appellaſſet.

Euagoram uerò interfecerunt, quòd eundem adoraſſet.

Quum quidã cliens Cælio oratori omnia cõcederet, lõga aſſentatione faſtiditus Cęlius: Dic, inquit, cõtrà, ut duo uideamur.

Burra fuit quidam ſcurra, natione Hiſpanus, quem Sigiſmũdus imperator in conuiuio argento onerauit, adeò ut ſub pondere

dere iam fatiſceret.

Sarmentus fuit Romanus eques ſcurrilitate notiſsimus ſub Auguſto Cæſare.

Fuit & Apitius Galba nobilis ſcurra ſub Tyberio Cæſare. De utroq; Iuuen.Sat.5. Si potes illa pati,quæ nec Sarmentus iniquas Cæſaris ad menſas, nec uilis Galba tuliſſet. De Sarmento Hora. in Ser. Nunc mihi paucis Sarmenti ſcurræ pugnam Meſſiq; Ciceri Muſa uelim memores,& quo patre natus utriq; Cõtulerit lites Meſsi clarum genus Oſci.

Tectius Caballus ſcurrilitate claruit apud Romanos. De eo &(quem nunc diximus)Galba, Martialis lib.1. Qui Galbam ſalibus tuis,& ipſum Poſſes uincere Tectium Caballum.

Rhynton fuit uiliſsimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerunt.

Adulationes uerò adeò & repreſsit & neglexit Auguſtus, ut ſe Dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus ſuis uel ſerio uel ioco ſuſtinuerit. Atq; huiuſmodi blanditias inter ipſos etiam prohibuit.

Cæſar quoq; Tyberius adulatiões adeò auerſatus eſt, ut neminem ſenatorum aut officii aut negotii cauſa ad lecticã ſuam admiſerit. Conſularem uerò ſatisfacientẽ ſibi ac per genua orare conantẽ, ita ſubfugerit, ut caderet ſupinus. Idẽ ſi quid in ſermone uel oratione blandius de ſe quicquam audiſſet, interpellabat & cõmutabat protinus. Domini appellationẽ ut maledicum nomen exhorruit. Quendam dicentẽ ſacras eius occupationes, aliũ autore eo ſenatum ſe adiiſſe, uerbis mutatis iuſsit dicere pro autore ſuaſorem, pro ſacris occupationibus laborioſas.

HOMINES PINGVES & macilenti.

LEo Byzantius ſophiſta fuit adeò pingui & obeſo corpore, ut quum ad pacandam factionem Athenis(ubi tum legatus agebat) ſuggeſtum conſcendiſſet, riſum unicuiq; mouerit. At ille, Quid ridetis, inquit, Athenienſes? an quòd uobis uidear pinguis? Scitote uxorem eſſe mihi longè pinguiorem. Tales tamẽ ac tantos(quum ſumus cõcordes) breuis admodum lectulus capit, diſcordes ne tota domus quidem. Quibus uerbis tempeſtiuè & pro re adductis, populum reſtituit paci.

Dionyſius Heracleotes tyrannus, fuit adeò uẽtroſus,& corpulentus, ut noctu dum quieſceret, cogeretur ſuis lateribus hirudines admouere, quæ humorem ſuperfluum paulatim exhauri-

rent,eoq́; modo aliquid adimerent de craſsitudine.

Ludouicus Craſſus,Philippi primi filius, & Gallorum rex, fuit adeò uaſta corporis mole,ut ex re ſumpſerit cognomẽtum.

Iam diximus imperatorem Maximinum fuiſſe tanta membrorum mole,ut uxoris ſuæ dextrocherio uteretur loco anuli.

Contra uerò Chærephon tragœdiographus(qui res Heraclidarum proſecutus eſt) nocturnis lucubrationibus ſeſe adeò extenuauit, ut per iocum Noctua diceretur.Hinc etiam natum prouerbium,Nihil differs à Chærephõnte.

Quàm tenuis & macer fuerit Philetas Cous,uide in cap.de Miraculis.

HORTI CELEBRES, & memorabiles.

PHæacum regio (cuius rex fuit Alcinous) hortos habuit tanta pomorum uarietate nobiles, ut præmaturis primis, noua ſtatim renaſcerentur, ut diximus in noſtro Cornu copiæ. Iuuenalis: Illa iubebit Poma dari,quorum ſolo paſcaris odore, Qualia perpetuis Phæacum autumnus habebat.

In hortis Heſperidum poëtæ fabulantur fuiſſe arbores auriferas,quarum cuſtos eſſet inſomnis Draco.

Epicurus primus omnium hortos Athenis inſtituit, quum antea ruri tantum haberentur, non in urbibus. Hinc Epicurus hortorum magiſter appellatur.Laërtius refert Epicuri ſcholam fuiſſe in horto.Iuuen. Suſpicit exigui lætum plantaribus horti.

Laudantur etiam horti Adonidis,& penſiles qui fuerunt in Aſſyria,ſiue illos fecerit rex Cyrus,ſiue Semiramis.

Lucanus hortos habuit cultiſsimos,in quibus ſepultus eſt.

Mecœnas quoq; hortos habuit Romæ pulcherrimos in Eſquiliis,ad quos propter amœnitatem loci plerumq; diuertebat Octauius.

PRAECONES.

ARchias præco fuit,qui tres Olympiadas uicit, & ſtatuam meruit.

Talthybius fuit Agamemnonis præco.teſtis Herodot.

Aethalis fuit præco,cui quandoq; inter uiuos,quandoq; inter mortuos eſſe conceſſum eſt.

SOMNOLENTI.

MAximianus, Malchus, Martinianus, Dionyſius,Ioannes,Serapion,Conſtantinus, nomina ſunt

ſunt eorum,quos eccleſiaſtici ſeptem dormientes appellāt. Dormierunt autem annis CXCVI.

Poëtæ fabulantur Endymionem beneficio Lunæ (à qua adamabatur) impetraſſe,ut perpetuū dormiret ſomnum,immortalis, & expers ſenii. Hinc adagium natum, Endymionis ſomnū dormire,in homines ſomnolentos, & deſides. Cicero libro I. Quæſt. Tuſ. Endymion uerò (ſi fabulas audire uolumus) quando in Lathmo obdormiuit, qui eſt mons Cariæ, nondum opinor eſt experrectus. Martia. lib. 10. Quid tibi dormitor proderit Endymion? Poëtæ propterea Somnum,& Soporem uocant Endymionæum. Auſonius: – Qualis per Lathmia ſaxa Endymionæos ſolita affectare ſopores.

Epimenides Gnoſius annis LVII. dormiuiſſe fertur in ſpelunca. Hinc adag. Vltra Epimenidem dormire.

FVLLONES.

Anaſtaſius Aquileienſis, qui ſub Diocletiano paſſus eſt, artem fullonicam prius exercebat.

Fuit & Cleſippus fullo,cuius meminit Plinius lib. 34. ca. 3.

COLVMNAE HERCVLIS.

Abyla,& Calpe montes ſunt in extremis Iberiæ finibus, non procul Gadibus,& Carteia, quos Herculis columnas uocant. Plin. lib. 3. Proxima autē faucibus utrinq; impoſiti montes coërcent clauſtra, Abyla Africæ, Europæ Calpe, laborū Herculis metæ. Quam ob cauſam indigenæ columnas eius dei uocant, creduntq; perfoſſas excluſa antea admiſiſſe maria, & rerum naturæ mutaſſe faciē: Syllius: At laudibus olim Terminus Herculeis Calpe.

FAMES MEMORABILES.

Cambyſes Cyri filius in Aethiopas iugum detrectantes copias mouit, quibus quum deeſſent commeatus & annona, coacti ſunt milites, decimum quemq; ad cibum ſortiri & occidere. Durauitq; tantiſper illa calamitas, dum rex ipſe ſibi metuens receptui ceciniſſet.

Annibale Caſilinum oppidum (in quo erant Romani milites) obſidente, uæniſſe murē ducentis nummis: eumq;, qui uendiderat, fame periiſſe: emptorē uixiſſe, tradit Plinius li. 8. ca. 57.

Perufia oppidum eſt Ethuriæ, in quo Antonius obſeſſus ab Auguſto, quū extrema fame laboraret, annonæ penuria coactus eſt deditionem facere. Hinc fames Peruſina proprio uocatur

Epithe

Epitheto. Lucanus: His Cæſar Peruſina fames, Mutinæq; labores Accedant fatis.

Alexandri exercitus aduerſus Beſſum, Bactrianorum ducem, tanta fame laborauit, ut ſingulæ amphoræ ſucci ex ſiſama, uænirent ducenis quadragenis denariis. Singulæ uerò mellis amphoræ, denariis x x x. Amphoræ uini totidem. Tritici nihil omnino, aut exiguum admodum reperiebatur. Itaq; frugum penuria milites herbis & piſcibus famem leuabant. His demum alimentis deficientibus, iumenta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorum carne traxerunt uitam. Autor Curtius lib. 6.

Quodam tempore ſerpentum multitudo apud Laconas emergens, ſequentem portendit famē, quæ tanta extitit, ut Spartani ipſi annonæ raritate ſerpētes illos in cibum cōmutauerint.

Melus oppidum eſt Theſſaliæ, quod Nicias Athenienſium dux expugnauit, non tam machinis bellicis, quàm fame. Hinc, Fames Melia, prouerbio locum fecit.

Saguntus, urbs Hiſpaniæ, olim amiciſsima Romanis, longa Pœnorum obſidione eò famis redacta eſt, ut ciues extructo in foro igni, ſuas res omnes in eum coniicerent, ſeq; ac ſuos poſtremò liberos eòdem præcipitarent, ne uenirent in manus inimicorum. Hinc, Saguntina fames, dicitur de extrema rerum penuria. Auſonius: Iamiam pereſam iam Sagūtina fame Lucaniacum liberet. Hanc autem famem triſte prius portenderat prodigium. Nam quum ferè enixa mulier eſſet, infans in uterum regreſſus, ciuitatis excidium ſignificauit. Autor Eutropius.

Calagurium, urbs eſt Hiſpaniæ, Quintiliani patria, cuius incolæ à Cn. Pompeio obſeſsi, ut fidem Sertorio præſtarent, in tantā famē durauerunt, ut uxores ſuas ac liberos in uſum extremæ dapis cōuerter ēt, quū nullū aliud animal in urbe ſupereſſet.

Saxo ait, Hunnos quadam tempeſtate in tantam famem redactos, ut nec canibus peperſerint, quibus ad paſtum uterentur.

Doda, Syriæ rege, Ioram in Iudæa obſidente, matres inedia coactæ filiorum uiſceribus famem expleuerunt. Triſtis adeò fuit illa Samaritana fames, in qua etiam aſini caput uæniit octogenis nummis argenteis.

Captis Hieroſolymis Romani milites (qui merebant ſub Veſpaſiano) repererunt in domo cuiuſdam mulierculæ puerilia membra minutatim diſcerpta, quibus infelix mater occultè ueſcebatur.

Quo tempore Gotthi opprimebant Italiam, fœmina obſcu

ri no

ri nominis filii à ſe interfecti carnes eſitauit.

Sabellicus ait, tantam ſuo tempore rei frumẽtariæ caritatem incidiſſe in nonnullis Flaminiæ regionis,& Piceni agri locis,ut rude uulgus & plebecula arborum radicibus, herbiſq; uictitauerit.

Franciſco Sfortiæ filio Mediolanum obſidente, modius tritici uæniit uicenis aureis nummis.

Obſeſſo à Gallis Barulo, Apuliæ oppido, tanta laboratum eſt fame, ut milites detractas ſcutis pelles aqua emollitas abſumerent,herbiſq;(ſi quas reperiſſent)ueſcerentur.

Athenienſes à Sylla(qui poſtea fuit dictator)obſeſsi, Medimnum tritici mille drachmis emerunt.

Plebeii uerò(quibus tanta erat argenti penuria,quanta annonæ) graminibus circa urbem naſcentibus, & calceis coctis auidius ueſcebantur. Eadem urbs à Demetrio Antigoni obſeſſa, modium tritici emit drachmis c c c.

Petelini à Pœnis in Italia obſeſsi, coria ex ſcutis detracta corroſere,ut præſtitam Romanis fidem conſeruarent.

Cæterum Græci olim conſueuerant famem uirgis ex ædibus eiicere dicentes:Foras famem,intrò diuitias,& ſanitatem.

Magna fames uocatur Bulimus.Famem Ouidius lib.8.Metamorph.deſcribit.

MENSVRAE QVAEDAM.

PArafanga apud Perſas erat menſura quinquaginta ſtadiorum.Plinius lib.6.Inconſtantiam menſuræ autorum diuerſitas facit, quum Perſæ quoq; Schœnos, & Paraſangas alia menſura determinent.

Chœnix Menſura eſt eſcæ diurnæ. Hinc Chœnici inſidere dicuntur,qui ſuper futuro uictu carioſi ſunt.Herodotus in Erato:Regibus ad cœnam non euntibus mittãtur binæ Chœnices farinæ,& uini ſingulæ cotylæ, id eſt Sextarii.Eſt & Chœnis ſemodium.Grammatici aiunt Chœnicas x l v i i i. modio contineri.Homerus in Odyſ.Chœnica accepit pro cibo,ubi ait:Nam quæcunque mea dignabor Chœnice prorſus Haud ceſſare ſinã, quanquàm procul aduena fertur.Citantur hi uerſus à Budæo.

Congius menſura eſt ſex ſextariorum,& eſt pars amphorę.

Gomor interpretatur menſura uini.

Gruma, eſt menſura, qua fixa uiæ ad lineam diriguntur. Hinc Degrumari,uiam dirigere:& Exgrumari,à uia recedere. *Degrumari.*

Hemina menſura dimidium ſextarii continet.Gellius:Si ex *Exgrumari.*

ſextar

ſextario hemina fuſa eſt.

Medimnus ſex modios cõtinet. Herodotus: Singulis quoque calendis inſtantis menſis ſingula pecora utriq; è publico dentur Apollini immolanda, & farinæ Medimnum, id eſt ſex modia, & uini Laconicus quartarius.

Modius continet duo & uiginti ſeſtertia. Hinc Semodius & Trimodius. Colu. Eadem quatuor modiis, nõnunquam tribus, etiam duobus ac ſemodio iugerum occupat.

Palmus maior, eſt digitorum XII. Græcè uocatur Spithama, & Latinè Dodrans. Minor IIII. digitorum, Græcè Paleſtes. dicitur etiam Palmum, in neutro genere.

Semiſsis menſura eſt dimidii aſsis. Semiſſem hominem, uocamus uilem, & abiectum.

Sitometra, menſura eſt frumentaria.

Artaba menſura LXXII. ſextariorum, de qua Herodotus: Artaba, inquit, Perſica eſt menſura, capacior quàm Atticus Medimnus tribus Chœnicibus Atticis.

Acetabulum mẽſura eſt continens quartam heminæ partem, id eſt, drachmas XV.

Drachma Attica pondus habebat denarii argentei, efficiebatq; ſex obolos põdere. Obolus decem chalcos. Plinius lib. 12.

Decempeda decem pedum menſura. Cicero: Quam iam peritus metator, & callidus, decempeda ſua, ſaxa diuiſerat. Horatius: Nulla decempedis Metata priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc Decempedator, qui pertica decem pedum utitur.

Hexapeda, ſex pedum pertica aut menſura.

Stadium pedum DC.

Origya ſenûm pedum, & quatuor cubitorum.

Plethrum, menſura eſt centum pedum, & ſexta pars ſtadii.

Diaulus, menſura eſt duorum cubitorum.

Dolichos ſtadiorum XII. Hinc Diaulodromi & Dolichodromi.

Schœnus Aegyptiorum eſt menſura, capiens ſtadia LX. teſte Herodoto.

Stathmos, id eſt manſio millia continet XXVIII. ſemis: & eſt menſurarũ maxima. Stathmi etiam dicuntur diuerſoria tabellariorum curſorũ, id eſt certa ſpatia, quę uno actu ſolẽt cõficere.

Paſſus quinq; pedum eſt, id eſt duorum greſſuum.

Greſſus cubiti unius & pedis.

Cubitum ſeſquipedale eſt, conſtatq; digitis XXIIII. Græci uo

ci uocant Pygon.

Pes eſt IIII. palmorum ſeu XVI. digitorum. ſed hæ ſunt uiarum menſuræ. Cotula eſt tertia pars Chœnicis.

Sextarius continet octo Chœnicas.

Chus menſura eſt Attica capiens heminas octo.

Ceramium Græci amphoram uocant.

Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora uinaria. Mart. Plurimus Hiſpanas mittet mihi nauta metretas.

Triens, ſeu Hecteus, ſextarius eſt Medimni, capitq; Chœnices octo.

Hemihectum, ſeu Hemihecteum, dicitur ſemiſextarius Medimni.

Culeus menſura eſt continens uicenas amphoras, uel urnas quadragenas. Plinius de uinea Palemonis grammatici loquens: Quando & poſtea ſæpenumero ſeptenos culeos ſingula iugera, hoc eſt amphoras centenas quadragenas muſti dedere.

Batus Hebraicum eſt uocabulum. Capit ſextarios LXXII. Sabellicus: Cui quamdiu opus tenuit, ex Iudæa quotannis Coros tritici uiginti millia dono miſit Salomon, totidemq; Batorum olei.

Corus Medimnos Atticos XLI.

Mna Græca habet uncias XVI. Romana XX.

Libra uncias XII. Vncia drachmas VIII. Drachma grammata III. Gramma obolos duos. Obolus ceratia III. & chalcos VIII. Ceratium chalcos duos. Cyamus Aegyptius grammata XII. Sed alia ſunt menſurarum apud nos uocabula. Porrò autem culpam me oportet deprecari, quòd hîc uiarum menſuras, liquorum & aliarum rerum menſuris confudero. Scribebam enim ut occurrebant uariæ lectiones. Præterea nemo eſt, ut opinor, adeò ſimus & expers naſi, qui prima ſtatim fronte diſcrimen non intelligat. Varia menſurarum genera leges apud doctiſſimum Budæum. Pleraque etiam in antiquis lectionibus Cælii.

SERVI DIVERSI, LIBERTI ET FAMVLI.

Daphnis fuit ſeruus, quem Cn. Piſaurenſis uendidit M. Scauro tribus milibus, & LXX. ſeſterciis.

Plotius, Manlius Antiochus & Staberius Erotes nomina ſunt ſeruorum apud Plinium lib. 35. cap. 16.

Auge, ſerua fuit Demetrii, Chryſogonus ſeruus Syllæ, Herõ Luculli, Hipparchus M. Antonii, Mena & Menecrates Sex. Põpeii.

Pallens, Calliſtus, & Narciſſus tres fuerunt ſerui, qui Claudii principatu ſeruitute liberati dites admodum euaſerunt.

Druſillanus, ſeruus fuit Claudii principis, qui lancem habuit quinquagenariam, autore Plinio, cui fabricandæ officina prius exædificanda fuerat.

Publius Catienus, Philotimus ſeruus fuit, qui hæres omnibus bonis inſtitutus coniecit ſe in rogum patroni. Pli.li.7.

Paronetemus, ſeruus fuit & Spado, quem Sutorius Priſcus magna pecunia uendidit Seiano.

Splachnoptes uerna fuit Pericli Athenienſium principi charus.

Demetrius ſeruus fuit Pompeii, autore Plutarcho in Catone Vticenſi.

Pachus ſeruus Catonis cenſorii, qui mortem ſibi conſciuit.

Eros ſeruus fuit Antonii, à quo quum Antonius ipſe ab Auguſto ſuperatus, rerum deſperatione gladium petiuiſſet ad inferendam ſibi mortem, ille gladium quidem accepit quaſi Antonium percuſſurus: at conuerſo properè ictu ſeipſum confodit, & ad pedes domini prolapſus eſt.

Alcman poëta, inuẽtor carminis amatorii, ſeruus fuit Ageſidis, propter ingenium manumiſſus.

Demetrius nomen eſt ſerui apud Martialem lib.1. ſcribentem: Deſtituit primos uirides Demetrius annos.

Melanthius ſeruus fuit Vlyſsis, quem Vlyſſes ipſe reuerſus ab expeditione Troiana interfecit.

Mys ſeruus fuit Pythagoræ uel Epicuri ſecundũ Gellium.

Phedon Socraticus (cui Plato librum de animæ immortalitate nuncupauit) ſeruus fuit, quem Cebes Socraticus hortante Socrate emit.

Menippus itẽ, cuius libros Marcus Varro in Satyris æmulatus eſt. Pompilius ſeruus fuit Theophraſti Peripatetici, Perſeus Zenonis Stoici.

Diogenes Cynicus ſeruitutem ſeruiuit. Hunc quum emere uellet Xeniades Corinthius, & quid is artificii nouiſſet, percontatus eſſet: Noui, inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod reſpõſum miratus Xeniades, emit, & manumiſit. Filiosq́; ſuos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos quibus imperes.

Epictetus philoſophus ſeruum ſe confeſſus eſt his uerbis: Seruus Epictetus fueram, qui corpore mancus, Pauperie preſſus, charus eram ſuperis.

Aeſo

Aeſopus Thrax, ſeruus fuit conditione, manu tamen ab Idmone miſſus.

Ioſephus Iudæorum fuit uernaculus & templi ſacerdos.

Ammianus ait **Eunum** ergaſtularium fuiſſe ſeruum, qui in Sicilia duxerit captiuos.

Epaphroditus ſeruus fuit & libertus Neronis.

Toko ſeruus fuit cuiuſdam Gunnonis, teſte Saxone.

Carellus ſeruus fuit Gundibergæ Longobardorũ reginæ, autore Paulo Diacono.

Romę ſeruiuit **Terentius** Carthaginiẽſis: Seruiuit & **Publius** Syrus Attellanarum autor.

Statium Cæcilium comœdiographum ſeruum fuiſſe nomen ipſum arguit. Nã Statius nomen erat ſeruile, teſte Gellio.

Euporus ſeruus fuit C. Cracci, qui dominum ex Auentino fugientem, qua potuit ratione tutatus eſt, ac ſuper occiſum animam ſciſsis ꝓprio uulnere uiſceribus effudit, inquit Macrobius.

Mycithus ſeruus fuit Anaxilai Meſſenii Rhegynorum tyranni, qui moriens liberos ſuos eidem commendauit.

Tyro Tullius, & **Laurea Tullius** ſerui fuerunt & liberti Ciceronis. **Pompeius** Leneus Pompeii Magni **Patrobius** Neronis, autore Plinio.

Annicetus, autore Corne. Tacito, libertus fuit Neronis, & Mneſter Agrippinæ.

Chilo ſeruus fuit Portii Catonis.

Zoſimus libertus fuit Plinii oratoris.

Syris ſerui imperant: nam quum apud eos ſoli ſerui militẽt, ex illis creatur Imperator, cuius uirtutẽ habent exploratiſsimã. Cretenſes ſeruis ſuis (quos uocabant Epharmiotas) permittebãt omnia præter gymnaſia & armorum profeſsionem.

Maryandini à Mileſiis ſubacti uẽdebantur in contemptũ. Publica ſeruitus in Creta uocatur Mnœa.

Helotæ dicebantur Lacedæmoniorum ſerui à Laconiæ ciuitate, quam Helos uocant.

Serui feruntur eſſe in Pannonia ipſa ſeruitute ſeruiliores.

Thracum populis peculiare fuit ſale mancipia commutare. Hinc adagium, Sale emptum mancipium.

Seruis argento comparatis primum uſi ſunt Chii.

Apolides dicuntur uiles ſerui, qui ſine ciuitate in opus perpetuò dantur, & deportantur in inſulas, ad metalla, ſalinas, & ſulphurarias.

Ferritribaces à Plauto dicuntur, qui ſemper compediti ſunt ferro. Aliter dicuntur, genus hominum ferratile.

Salutigeruli, qui iuſſu domini, aut dominæ, hunc uel illum ſalutant.

Mediaſtini qui in media domo inter ſeruos abiectiſsima queq; munia obeunt. Horatius: Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas. Tales ſunt in nauibus Meſonautæ.

Hercitæ, ſerui ſunt, qui uerſantur in agris.

Apud Lacedæmonios ancillæ uocantur Chalcides.

Catanocophori fuerunt Sicyoniorum ſerui: Proſpelatæ Arcadum.

Capſarii dicuntur qui ſeruanda in balneis ueſtimenta mercede ſuſcipiunt. Portius Cato uir alioqui in omni uita laudatiſſimus, ſeruos ſenio debilitatos ſolebat eiicere: ceu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibus.

Mancipia iure belli capta, olim uenibant ſub coronis.

Pauſicape dicitur orbicularis ſeruorum machinula, qua ori manus admouere prohibentur.

Trita mancipia, & ueterana, dicūtur quę emendari nequeunt. Seruorum turba uocatur Therapia.

Qui mancipia cædunt, Stigmatiæ dicuntur & Stigones: qui cæduntur, Maſtigiæ: Flagella ipſa uocantur Maſtigides, hyſtrichides, Rhyteres.

Callicyrii nuncupantur exulum ſerui.

Trapezopœi dicuntur ſerui menſam curantes.

Eleatri ſerui qui præficiuntur ciborum miniſterio.

Scapulares ſerui, quibus ſcapulæ cęduntur, & qui eſtreatū tergum ulceribus geſtant. Equi character fronti impreſſus ſeruitutis etiam argumentum, autore Plutarcho.

Volſinienſes quum ſeruos ſuos omnes manumiſiſſent, ab eis poſtea oppreſsi ſunt.

Serui antiquitus accepta libertate, raſis capitibus pilea induebant. Moris erat etiam ut pedes ſeruorum uenalium creta notarentur. Vnde Iuuenalis Saty.1. Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis. Suduculum, flagellum eſt, ita uocatum, quòd uapulantes ſudare faciat. Scutica, uerber factum loris. Diminutiuum eſt, Scuticula.

VINCVLA DIVERSA.

Boiæ dicuntur uincula tam lignea quàm ferrea, quòd ſic illaqueant, ut iuga ſuos boues.

Circites

Circites circuli ſunt ex ære facti.

Cohum, lorum eſt quo temo buris iugo adalligatur.

Epidromes, funes ſunt, quibus retia tenduntur circa ſummam & imam partem.

Lorum, uinculum eſt ex corio: capitur etiam pro retinaculo iumentorum, & cingulo Veneris. Gellius, Videbamus Andro dum & leonem loro tenui reuinctum urbe tota circum tabernas ire. Lorarii dici poſſunt carnificum famuli, qui reos loris uinciunt imperantibus dominis.

Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Buccol.
Vt captam pedicis circundat aranea muſcam.

Numella uinculum eſt ligneum, quo reorum pedes & colla in foramina rotunda immittuntur, & ibidem conſtringũtur, ut ſe nequeant educere. Plautus in Aſina. Qui aduerſum ſtimulos, laminas, crucesq; compedesq;, neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias.

Compes uinculum eſt pedum, quo alligantur rei, ne carceres effugiant. Horatius: Ibericis peruſte funibus latus Et crura dura compede.

Retia, ſeu Reticula, dicuntur caſſes uenatorũ, ad illaqueandas feras. Capiuntur & interim pro aliis uinculis.

Cataſta compes erat ſeruilis. Perſius: Capadocas rigida pingues pauiſſe Cataſta. Capitur etiam pro loco in quo uenales pueri & puellæ ſeruabantur.

Manicæ, dicũtur propriè manuum uincula. Vergilius: Ipſe uiro primus manicas atq; arcta leuari Vincla iubet Priamus.

Capiſtrum, capitis uinculum in equis & iumentis. Martialis: Paret purpureis aper capiſtris.

Pantheron, genus eſt retis, ex eo nomen habens, quòd omnes aues concludat.

Panagron appellatur rete piſcatorium.

CENTAVRORVM NOMINA.

Evrytius, Neſſus, Aſtylus, Ophionides, Gryneus, Rhetus, Orneus, Lycidas, Medõ, Pyſerior, Taumas, Mermeros, Pholus, Menelas, Abas, Eurynomus, Hyreos, Hymbros, Ceneus, Alphidas, Elops, Pacreus, Lycus, Cromis, Dictys, Pharcus, Bianor, Hedianus, Lycetus, Hypaſon, Thereus, Ripheus, Demoleon, Plageon, Hylon, Ephinous, Damus, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomus, Theboas, Pyretus, Ethodus, Epidupus, Odites, Styphelas, Bromus, Antimachus, Elymus, Pyremus,

Latreus, Monychus, Hyllonome fœmina, Maris.

Ixion, Phlegyæ filius, ut fabulantur poëtæ, Centauros genuit ex nube, qui propterea uocãtur Nubigenæ, & ab Ixione patre Ixionidæ. Verg. lib. 7. Ceu duo nubigenæ quũ uertice montis ab alto Deſcendunt Centauri. Ouid. lib. 12. Certè mihi ſæpe referre Nubigenas domitos à ſe pater ipſe ſolebat. Finguntur prӕterea fuiſſe humana facie & equino tergo, unde Semiferi, Bimembres, Bicorpores, & Semimares uocantur. Verg. in Opuſculis: Centaurusq́; biformis adeſt. Idem lib. 8. Aeneid. Tu nubigenas inuictе bimembres, Hylæumq́; Pholumq́; manu, tu Creſsia mactas Prodigia. Statius lib. 9. Semifer aëria talis Centaurus ab Oſſa Deſilit in ualles. Ouid. lib. 12. Nos ſemimari ſuperamur ab hoſtę. Hoc autem ideò fingitur, quoniã equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt, autore Plinio. Bellum gerunt in Lapythas, Victi ſunt ab Hercule. Aliter etiam uocantur Hippocentauri.

SIRENES.

Sirenes filiæ fuerunt Acheloi & Calliopes muſæ, quarum primam uocę, ſecundam cithara, tertiã tibiis aiunt canere. Hæ cantus amœnitate dicuntur ſopire nautas, ſopitos demum ſubmergere: unde & pro meretricibus accipi ſolent, quæ uerborum lenociniis blandiuntur, ut totum exſugant hominem. Corpus habent ſupernè fœmineum ad umbilicum uſq;, infernè deſinunt in piſces. Earum autem nomina ſunt Aglaosi, Telcipoi, Piſno, Illigi. Sunt qui Parthenopen urbem dictã uelint ab earum una, quæ ibidem tumulata ſit: nomemq́; habuerit Parthenopeia. Alii Leucoſiam & Ligiam nymphas faciũt.

MINISTRI SOMNI.

Poëtæ Somnum Deum faciunt (ut uidere eſt in fine quinti Aeneidis) Herebi filium, cui & miniſtros aſsignant, quorũ hæc ſunt nomina: Morpheus, Icelon, ſeu Phabetor, & Panthus.

Morpheus ille eſt, qui dormientibus uaria phantaſmata, & multiplices rerum imagines obiicit. Ouidius lib. 11. At pater è populo natorum mille ſuorũ Excitat artificem, ſimulatoremq́; figuræ Morphea, non illo iuſſos ſolertior alter Exprimit inceſſus, uultumq́; ſonumq́; loquendi, Adiicit & ueſtes, & conſuetiſsima cuiq; Verba, ſed hic ſolus homines imitatur.

De Icelone, ſeu Phabetore, Idem: - At alter Fit fera, fit uolucris,

lucris, fit longo corpore ſerpens. Hunc Icelon ſuperi mortale Phabetora uulgus Nominat.

De Phanto, ſeu Phantaſo, idem: Eſt etiam diuerſæ tertius artis Phantaſos, in humum, ſaxumq́; illa undamq́;, trabemq́ue, Quæq́; uacant anima fallaciter omnia tranſit: Regibus hi, ducibusq́ue ſuos oſtendere uultus Nocte ſolent, populos alii plebemq́; pererrant.

SYNONYMA QVAEDAM POETICA.

Athenienſes imprimis dicuntur Attici, Athenæi, Actæi, Theſæi, Theſidæ, Cecropii, Cecropidæ, Munichii, Mopſopii, Aeacidæ, Erichthæi, Erichthonii, Aegidę, Marathonii, Cranai, Erichthidæ, Codridæ. Athenienſes, & Athenei à Minerua, quæ Athena Græcè dicitur. Attici & Actæi ab Attione rege. Ouidius libro 1. Meta. Separat Aonios Actæis Phocis ab aruis. Theſæi, & Theſeii, & Theſidæ, à Theſeo filio Aegei Athenarum regis. Vergilius lib. 2. Georg. Præmiaq́; ingentes pagos & compita circum Theſidæ poſuere. Martialis eadem ratione fauos Theſæos uocat: id eſt Atticos, ubi ait: Maſsica Theſęis tã bene uina fauis. Cecropidæ à Cecrope rege. Vergilius lib. 6. Aeneidos: Tum pendere pœnas Cecropidæ iuſsi. Munychia erat Athenienſium nauale, unde & Munychii dicti ſunt. Ouidius lib. 2. Metamor. Munychiosq́; uolens agros, gratamq́; Mineruæ Deſpiciebat humum. Mopſopii à Mopſo Athenarũ rege. Ouidius libro 5. Metamor. Mopſopium iuuenem ſacros agitare iugales. Aeacidæ ab Aeaco. Idem Ouidius libro 8. Dant placidi curſum redeuntibus auſtri Aeacidis. Erichthęi & Erichthonii ab Erichtheo & Erichthonio regibus. Ouidius libro 8. Erichthæas Tritonidos ibat ad arces. Eadem ratione uocantur Erichthidæ. Aegidæ ab Aegeo Athenarum rege. Ouidius in Epiſtolis: Inter & Aegidas media ſtatuaris in urbe. Marathonii à Marathone Atticæ campo. Vnde Statius lib. 5. Syl. Erigonem uocat, Marathoniam. Syllius lib. 14. Armaq́; fixa deis, aut quæ Marathonius hoſtis Perdidit. Cranai, à Cranao rege Athenarum. Codridæ, à Codo rege, qui ſe pro patria deuouit.

Attica, Mopſopia, Ionia, Poſidonia, Cecropia, Cecropis, Attis, Acte, idem ſibi uolunt. Athenienſes etiam dicuntur Pandionii, à Pandione rege Erichthonii filio.

Aſcanius, filius Aeneæ, aliter uocatur Iulus, & Ilus. Vergilius libro 1. Aeneid. At puer Aſcanius cui nunc cognomen Iulo

Additur, Ilus erat dum res ſtetit Ilia regno.

Arcades, Arcadii, Arcadici, aliter uocãtur Tegei, Tegeæi, & Tegeatici, à Tegeo Arcadiæ oppido. Vergil. lib. 5. Aen. Alter ab Arcadia Tegeę de ſanguine gentis. Idẽ lib. 8. Tum lateri atq; humeris Tegeæum ſubligat enſem: id eſt, Arcadicũ. Parrhaſii à Parrhaſia Arcadiæ regione. Verg. lib. 11. Qui Parrhaſio Euãdro Armiger ante fuit. Lycęi, à Lycæo monte Arcadię. Ouidius lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Nonacris locus eſt in Arcadia, à cuius nomine Arcades uocantur Nonacrini & Nonacrii. Ouidius lib. 5. Faſt. Et matri & uati paret Nonacrius heros: id eſt, Euander Arcas. Idẽ lib. 2. Metamor. Dum redit, itq; frequens, in uirgine Nonacrina Arſit. Parthenii, à Parthenio monte Arcadiæ. Ouidius lib. 9. Veſtrum opus Elis habet, ueſtrũ Stymphalides undæ Partheniumq; nemus. Piſæi à Piſa oppido Arcadiæ prope Alpheum fluuium. Ouidius lib. 2. Triſtiũ: Quid non Tantalides agitante cupidine currus Piſæam Phrygiis uexit eburnus equis? Piſæam, id eſt, Hippodamiã Arcadicam. Molorchæi à Molorcho Arcadiæ paſtore, cuius precibus Hercules leonem interfecit.

Elæi ab Elea oppido Arcadiæ prope Tegeum, ubi Minerua fanum habuit. Statius lib. 4. Syl. Aut Eleæ lucis uidit Tegeęa ſacerdos. Erymantii & Erymantæi ab Erymanto monte. Statius lib. 5. Theb. Affuit Hippomedon, rectorque Erymantius, id eſt, Parthenopeus. Cyllenii, à Cyllene Arcadiæ monte, à quo Mercurius uocatur Cyllenius. Cleonei à Cleone oppidulo. Caliſtonii, à Caliſto filia Lycaonis, regis Arcadiæ.

Alemani aliter uocãtur Teutones, Teutoni, & Teutonici, à Teutone deo, quẽ uenerabantur. Luca. lib. 1. Vidimus & Martem Libyes, curſumq; furoris Teutonici. Idem lib. 6. Cantaber exiguis, aut longis Teutonus armis. Germani quòd uicini ſint Belgis. Item & Germanici. Sueto. in Aug. Vt tamẽ in quibuſdã Pannonicis atq; Germanicis aut interueniret, aut nõ longè abeſſet. Rhenicolæ, quòd habitent ad Rhenum fluuium.

Aetoli, populi Græciæ, Epyro & Acarnaniæ finitimi, aliter uocantur Calydonii à Calydone urbe. Hinc Calydonides, eius loci mulieres. Stat. lib. 2. Thebai. Centũ ibi uirgineis uotæ Calydonides aris. Oeneii, ab Oeneo rege Aetoliæ, & Deianyræ patre. Ouid. lib. 8. Et Oeneios ultorem ſpreta per agros Miſit aprum. Pleuronii ab eiuſdem loci urbe, quæ dicitur Pleuron. Ouidius lib. 14. Talibus iratam Venerem Pleuronius Acmon

Inſtimulat

Inſtimulat uerbis. De Pleurone Stat. lib. 2. Theb. Et reduci pateat mihi Martia Pleuron. Eadem ratione uocantur Pleuronis alumni. Idem Stat. lib. 8. Nunc mœſtæ fundens Pleuronis alumnos. Naupactei à Naupacto eiuſdem loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupactæus. Ouid. lib. 2. Faſt. Amphiaraiades Naupactæo Acheloö.

Aegyptii aliter uocantur Paretonii à Paretonio Aegypti urbe: Mareotici à Mareotide lacu eiuſdem loci. Ouidius lib. 9. Iſi Paretonium Mareoticaq; arua Pharonq; Quæ colis. Claſsis Mareotica, id eſt, Aegyptia, qua uehebatur Cleopatra. Iſiaci ab Iſi filia Inachi, quam pro dea coluerunt. Ouid. libro 1. de Ponto: Vidi ego linigenæ numen uiolaſſe fatentem Iſidis Iſiacos ante ſedere focos. Memphei, & Memphitici, à Memphi Aegypti urbe. Ouidius lib. 1. de Arte: Ne fuge linigenæ Memphitica ſacra iuuencæ. Lagæi à Lago primi Ptolemæi patre, à quo Nilus uocatur Lagæus. Lucanus libro 1. Quà mare Lagæi mutatur gurgite Nili. Idem lib. 8. Vltima Lagææ ſtirpis, perituraq; proles. Niliaci, Nilotici, Nilicolæ, & Niligenæ, à Nilo fluuio. Lucanus libro 5. Te niſi Niliaca propius non uidit arena. Idem libro 9. Rege ſub impuro Nilotica regna tenente. Peluſii, & Peluſiaci, à Peluſio Nili hoſtio. Lucanus libro 8. – Quà diuidui pars maxima Nili In uada decurrit Peluſia ſeptimus amnis. Ptolemæi à Ptolemæo Lagi filio, à quo deinceps Aegyptii reges omnes idem traxerunt nomen. Vnde & Pharon Ptolemæam poëtæ appellant. Pharii à Pharo Aegypti inſula. Cleopatrici à Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatricas appellat.

Aegyptus aliter uocatur terra Memphitis, tellus Nilotica, & Delta.

Appuli Italiæ populi, aliter uocantur Meſappii à Meſappo rege. Ouid. libro 14. Peucetiosq; ſinus Meſappiaq; arua reliquit. Aetholidæ ab Aetholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius libro 13. Aetholidas interfuit haud ignobile nomen. Daunii à Dauno patre Turni, qui ibidem regnauit.

Appulia ipſa uocatur Iapygia ab Iapyge Dædali filio, Meſappia à Meſappo, Daunia è Dauno.

Arcadia aliter uocatur regio Mænalis, à Mænalo promontorio. Ouid. lib. 3. Faſt. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Arabes Nyſii, & Nyſiadæ. Hinc nymphæ, Nyſiades, à Nyſa oppido. Ouidius libro 3. Faſtorum. Nyſiades nymphas puerum

quærente nouerca.

Angli,ſeu Anglici, aliter uocantur Britanni. Vergilius: Et penitus toto diuiſos orbe Britannos. Caledonii, Martial. lib. 1. Nuda Caledonio ſic pectora præbuit urſo. Dicuntur & Brutigenæ, quoniam deſcenderunt à Bruto.

Anglia ipſa aliter uocatur Britannia, Caledonia, Albion, & Angliterra.

Afri,ſeu Africani, aliter uocantur Tuniſei, à Tuneto, ſeu Tunitio Libyæ ciuitate. Sidonius: Torrida Tuniſeos infert mihi Byrſa furores.

Aeolia inſula dicitur etiam Aeolis. Bap. Pius: Vt Liparæus ager, utq; Aeolis inſula flagrat. Aeoliæ inſulæ prius etiam dicebantur Epheſtiades, & Vulcaniæ.

Allobroges populi aliter uocantur Pedemontani. Stroza pa. Et Pedemontanum ſigna ſecuta ducem.

Aurelia, prius uocabatur Genabum.

Aquiſgranum, Vegerra. Aetna inſula, Ineſia.

Agrigentum, Agragas. Vergilius: Arduus unde Agragas deſpectat maxima longè Mœnia.

Aegina urbs adiacẽs Peloponneſo aliter uocatur Oenopia. Ouidius lib. 7. Meta. Oenopiã ueteres appellauere, ſed ipſe Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.

Ambracia, urbs Epyri, prius dicebatur Eponia, & Paralia. Ambracienſes & Ambraciotæ idem ſibi uolunt.

Achelous fluuius prius Thoas dicebatur. Mutauit nomen ſub Acheloo rege.

Arar fluuius, influens in Rhodanum, ætate noſtra uocatur Sagona.

Achaia regio aliter uocatur Aegyalos ab Aegyalo rege.

Argos & Hippium, idem ſibi uolunt. Autore Plinio.

Antiochia, Sileucia à Seleuco rege.

Auſter, Notus idem. Plinius libro 18. Hæc auſtrum uentum dabit, quem à Græcis Notum diximus uocari.

Appollo, Pæan, Phœbus, idem.

Aurora, Memnonis mater, Eos idem. Seneca in Hercule Oetæo: Noctesq; duas contulit Eos.

Achilles, Aeacides, Pelides, Chironis alumnus, idem.

Ariadna, Minois, quòd ſit Minois filia.

Aeſculapius, Epidaurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in forma colubri.

Anien

Anien fluuius, Anieno, Anienus.

Aeolus Hippotades, id eſt nepos Hippotæ cuiuſdam Troiani. Ouid. lib.11. Quòd ſocer Hippotades tibi ſit, qui carcere fortes Contineat uentos.

Argo nauis, aliter uocatur Pinus Theſſala, & Pagaſæa, à Pagaſa Theſſaliæ ciuitate.

Bithynia, aliter uocatur Mygdonia, à Mygdono rege: & Bebrycia à Bebryce: Ouidius in Epiſt. Nunc quoq; Mygdonia flabilis aſtat humo.

Bœotii, aliter Bœoti. Lucanus libro 3. Bœoti coiere duces. Phocæi, & Phocaici, à Phocide propinqua regione. Hyanthæi à uetuſtis Bœotiæ populis. Statius lib.1. Theb. Exul Hyanthæos inuenit regna per agros. Teumeſii à Teumeſo Bœotiæ monte. Statius libro 2. Theb. Non alias tacita iuuenis Teumeſius iras Mente acuit. Meleagrii, à Meleagro. Vnde & Pleuron Meleagria uocatur à Statio. Theſpiaci à Theſpiis oppido eius loci. Statius lib.2. Syl. Centum Theſpiacis odora lucis Stent altaria. Helyconii ab Helycone monte Bœotiæ muſis ſacro. Stat. lib.7. Horrent Tyrrhenos Helyconia plectra tumultus. Cyrrhæi, à Cyrrha oppido Phocidis. Idem Statius lib.7. Mœnia Cyrrhæa mõſtrauit Apollo iuuenca. Hippocriniſati, ab Hippocrene fonte. Vocabulũ eſt Sidonii Apollinaris. Aganippęi, ab Aganippe, fonte eiuſdem loci. Aonii & Aonidæ, quoniam Aonia pars eſt Bœotiæ. Caſtalii à Caſtalia fonte.

Bithyni aliter uocantur Bithynici, Tynniaci, Mygdonii, Bebryaci.

Biturici, Bituriges. Sidonius: Spectabilem uirum epiſcopum ſibi flagitat populus Biturix ordinari.

Bizantii, Bizantini. Bizantium, Ligos. Plin. lib.4. In quo oppidum Bizantium liberæ conditionis, antea Ligos dictum.

Bononia, Felſina.

Bœotia, Aonia, Ogygia, Hyantis.

Boreas, Aquilo.

Bacchus, Liber, Iacchus, Euan, puer Semeles.

Briareus, Aegeon.

Belides, Danaides.

Bellona, Pallas, Enyo.

Belgæ, Belgici.

Burgundi, Burgundiones.

Baleares Gymneſiæ.

Bellouaci, Bellouacenſes.

Corinthii uocantur Corinthæi,& Corinthiaci.Ouid.lib.15. Iamq; Corinthiaci carpebam littora pōti. Cypſelidæ,à Cypſelo Ixionis filio.Verg.in Cyri:Cypſelidæ magni,florētia regna Corinthi.Ephyrei,& Ephyræii, quoniā Corinthus primò uocabatur Ephyre.Lucanus lib.6.Inſedit caſtris, Ephyræaq; mœnia ſeruat.Iſthmiaci,& Iſthmii, ab Iſthmo terra anguſta prope Corinthum,quæ ſeparat Aegæum mare ab Ionio. Statius lib.2. Syl. Talis in Iſthmiacos ploratus ab æquore portus. Cenchræi à Cenchro portu. Statius lib.4. Theb.It comes, Inoas Ephyre ſolata querelas,Cenchræaq; manus.

Carthaginienſes uocantur Tyrii, à Tyriis colonis,quos illuc adduxit Dido poſt Sichæi mortem. Vergilius. Vrbs antiqua fuit Tyrii tenuere coloni Carthago. Cadmæi, quoniam Tyrii & Phœnices deſcenderunt à Cadmo. Syll. libro 1. Sacri quum perfida pacti Gens Cadmæa ſuper regno certamina mouit.Aſdrubaliani,ab Aſdrubale duce:uerbum eſt Sidonii. Eliſæi ab Eliſa Didone. Byrſici, quoniam Carthago prius dicebatur Byrſa, à corio. Sidonius: Spernis Eliſææ Byrſica tecta domus.

Carthago ipſa uocatur Byrſa, & Chalcedon. Vergilius libro 1. Aeneid.Mercatiq; ſolum facti de nomine Byrſam. Claudianus in Eutropium: Bacchatus per operta tremor Chalcedona mouit.

Cretenſes aliter dicuntur Cretæi. Vergil. libro 3. Aeneid. Tertia lux claſſem Cretæis ſiſtet in oris.Creſii. Idem libro 4. Quam procul incautam nemora inter Creſſia fixit Paſtor agēs telis.Creſi.Idem libro 5.Creſſa genus Pholoë. Gnoſii à Gnoſo urbe Cretæ. Vergilius lib.6.Aeneid. Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſsima regna.Gnoſiaci.Ouid.libro 8.Gnoſiacæq; hæret comes inuidioſa carinæ. Dictæi à Dycte urbe Cretæ. Verg.libro 3.Aen.Dyctæa negat tibi Iuppiter arua.Lyctii à Lyctio urbe Cretæ.Verg.lib.3.Aene. Et Salentinos obſedit milite campos Lyctius Idomeneus.Cydonæi,Cydonii,& Cydoniaci, à Cydone urbe Cretæ. Ouidius libro 8. Armaq;,equoſq;, habituſq;, Cydonæaſq; pharetras. Statius libro 4.Theb.Terga Cydoniaca Choritos arundine pulſat. Ariadnæi ab Ariadne Minois filia.Minoii à Minoë rege. Ouid.in Epiſt.Phedræ:En ego nunc ne forte parum Minoia credar. Androgeonæi ab Androgeo filio Minois. Gortynii, & Gortyniaci, à Gortyna urbe. Statius

Statius libro 4.Theb. Arbiter hoc dura uerſat Gortynius urna. Dorici,& Dorienſes, quoniam tempore belli Troiani Dorici uenerunt in Cretam,duce Althemene,ibiq; decem urbes condiderunt.

Creta inſula aliter uocatur terra Curetis,à Curetibus,qui in ea habitarunt. Ouid. lib.8. Vt egreſſus ratibus Curetida terram Contigit. Terra Gortynis uocatur etiam Aëria, & Macaros. Plinius lib. 4. Maleotes Crates primum Aëriam dictam,deinde poſteri Curetim appellauere: & Macaron nonnulli à temperie cœli appellatam exiſtimauere.

Cumani aliter Cumæi,Chalcidici,Euboici.

Capitolium,ſedes Tarpeia,Templum Iulium.

Cares aliter Bubaſii.Ouid.lib.9.Bubaſides uidere nurus.

Colchi,Colchiaci,Phaſiaci,Aætæi,Aeæi,Aætii,Cytæi.

Cynoſura,Helyce,Arctos,Parrhaſis urſa.

Corſica,Cyrnos.Plinius:In mari Liguſtico eſt Corſica,quā Græci Cyrnon appellauere.

Carmentis,Nicoſtrata.

Cantabri Cantabrici.

Ceppadoces Cappadoci.

Carteia urbs Hiſpaniæ Tariſſa.

Delos,Ortygia,à multitudine Coturnicum.Veg.lib.3.Aen. Linquimus Ortygiæ portus.

Danubius,Iſter,Adubanus.

Dyrrachium,Epidamnum.Plinius: Epidamnum colonia propter inauſpicatum nomen à Romanis, Dyrrhachium appellata.

Diana,Cynthia,Luna.

Dido,Elyſſa,Phœniſſa. **Dalmatæ**,Dalmatici.

Euboici,Capharæi,Abantii,Tanagræi à Tanagreo Euboicę ciuitate.Statius lib. 9.Prima Tanagræum turbauit arundo Corœbum.

Epyrotæ, Epyrotici, Leucadii, à Leucade promontorio: Actii & Actiaci,ab Actio oppido: Phocæi, Phocaici,Chaonii, Dodonigenæ uerbo Sidonii,Moloſsi,Pyrrhidæ,idem.

Epyrus,terra Chaonis.

Euboia,terra Eubois. Statius in Achil. Quatitur naualibus Eubois Ora. **Chalcis**,Abantis.

Equus Troianus,equus Durateus,Epei machina.

Eduenſes,Edui,Auguſtodunenſes.

Euphr

Euphrates, Pixyrates. Autore Plinio.
Elis, Epia. **Elienſes**, Elæi, Epei.
Flora, Chloris, Zephyritis, dea florum, uxor Zephyri.
Furiæ, Eumenides, Diræ, Erynnies.

Græci, Graii, Graiugenæ, Argæi. Virg. in opuſ. Septima iam Argæis ſtabulis impenſa laboris. Argiui, Argolici, Dorici, Dorienſes, Pelaſgi, Pelopeii, & Pelopeiadæ, à Pelope filio Tantali. Virgil. lib. 2. Aen. Vltro Aſiam magnã Pelopæa ad mœnia bello Venturam. Sta. lib. 10. Ad patrias fuſæ Pelopeides aras. Achillei, & Achillidæ ab Achille. Argolæ apud Euripidem. Achei, Achiui, Achaici, Inachi, Inachii, Inachidæ, ab Inacho Argiuorum rege, patre Iſidis. Ouid. lib. 5. Faſt. Littus ad Inachium pulnis inanis eam. Statius lib. 1. Theb. Qua noſtræ cecidere animæ ſtupet Inacha pubes. Idem lib. 5. Lectiq; potẽtes Inachidæ. Agamemnonii, Agamemnonidæ ab Agamemnone. Virgil. libr. 6. Aen. At Danaũm proceres, Agamemnoniæq; phalanges. Acriſionæi ab Acriſio rege Argiuorum, Abantis filio. Ouid. libr. 5. Metamorph. Acriſionæas Prœtus poſſederat arces. Abantæi, & Abantiadę, ab Abante Argiuorum rege, patre Acriſii. Ouid. lib. 15. Nnper Abantæis templo Iunonis in Argis. Thyeſtæi à Thyeſte. Mycenæi à Mycenis urbe. Ouid. in Epiſt. Briſeidis: Nulla Mycenæum ſociaſſe cubilia mecum Iuro. Menelaęi, à Menelao. Phoronidæ, & Phoronæi, à Phoroneo Inachi filio, & Argiuorum rege. Statius libr. 2. Syl. Iſi Phoronæis quondam ſtabulata ſub antris. Perſæi, à Perſeo Acriſii nepote. Statius libr. 1. Theb. Perſæos alter in agros Scinditur. Danaæi. Idem: Tunc ſedet Inachias urbes, Danaæaq; regna. Dolopeii à Dolopibus Græciæ populis. Val. Flac. Vidiſſe putant Dolopeiaq; buſta. Iaſidæ, ab Iaſio Argiuornm rege. Tantalidæ, à Tantalo. Achillæi & Achillidæ, ab Achille.

Græcia, Achaia, Dulichia, Hellas, Idem.
Galli, Gallicani, Galligenæ, Galatæ, Sequanici, Sequanidæ.
Garamantes, Garamantici.
Gigantes, fratres Phlegræi, Titanes.
Gorgon, Meduſa.
Gratiæ, Charites.
Gorgoris, Habis.
Gades, Gadera, Cotynuſa.

Hiſpani, Iberi, Iberici, Iberiaci. Virg. lib. 7. Tyrrhenoq; boues in flumine lauit Iberas. Sidonius: Terrarum indigenas Iboricar

ricarum.Syllius lib.12.Omen Iberiacis uicta Carthagine terris.
Beticolæ,& Betigenæ.Syllius lib.1 Beticolasq; uiros ſpatiis agi-
tabat iniquis. Idē lib.9. Betigenæq; uiri celſius media ipſa coërcet.
cet. Heſperii, Tarteſsii,& Tarteſsiaci, à Tarteſſo urbe Gadi-
bus uicina.

Hiſpania,tellus Tarteſsia,Iberia,Idem.

Hyrcani,Caſpii.

Hyades,Suculæ.

Heraclæa,Syris,Trachin,autor Plinius.

Italia,Heſperia maior,ab Heſpero Atlantis fratre. Oeno-
tria ab Oenotro rege Sabinorũ. Virgilius:Eſt locus,Heſperiam
Graii cognomine dicunt,Oenotrii coluere uiri, nunc fama mi-
nores Italiam dixiſſe ducis de nomine gētem.Idem lib.7. Hinc
Italæ gentes,omniſq; Oenotria tellus In dubiis reſponſa ferũt.
Latium,quòd ibidem Saturnus latuerit, Arma Iouis fugiens &
regnis exul ademptis.Idē Virgilius lib.8. Latiumq; uocari Ma-
luit, his quoniam latuiſſet tutus in oris. Saturnia à Saturno.
Ouid.lib.1.Faſt.Inde diu genti manſit Saturnia nomen. Dicta
quoq; eſt Latium terra latente deo,Terra Auſonis, & Auſonia,
ab Auſone Vlyſsis filio.Ouidius lib.2.Faſt.Captaq; erat lyricis
Auſonis ora ſonis, Terra Italis. Ouid.lib.de Ponto:Mœſtiſq;
cadentes Excepit lacrymas Italis ora genis.

Itali,Italidæ,Italici.Ouidius lib.14.Littore in Italico Meſ-
ſenia mœnia contra. Laurentes, Lauinii, Laurenti, Tyrrheni,
Laurentii,Latiales,Auſones,Auſonii,Auſonidę.Lucanus lib.9.
-Grata uice mœnia reddent Auſonidæ Phrygibus.

Infernus,Infernalis,Auernus,Auernalis,Tartareus, Here-
bæus,Plutonius,Cocytius,Acheruſius,Phlegetontæus,Stygius,
Acherontæus,Lethæus,Orcius.

Indi,Indici,Gangetici, quòd prope Gangem habitent. Syl-
lius lib.3. Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes Summittet.
Dicuntur etiam Nyſæi,à Nyſa urbe Indiæ. Idaſpæi,ab Idaſpe.
Sidonius:Frangat Idaſpæas aries impactus Erithras.

Illyrici,Illyrii,Taulantii.Syllius libr. 15. Quaq; per Illyri-
cum Taulantius incola littus.

Inarime, Aenaria, Pythecuſa.Autore Plin. Aenaria,à ſta-
tione nauium Aeneæ.Hodie uocatur Iſchya.

Iudæi,Iudaici.

India, terra Gangetis, terra Euphratis, Euphratidis. Sido-
nius:Ripa Euphratide uix putat tuendam.

Ilua

Ilua inſula, Aethala.

Iphigenia, Iphianaſſa. Lucretius: Iphianaſſæo turparunt ſanguine fœdè.

Iaſon, Aeſonides, ab Aeſone patre.

Lydi, ſeu Lydii populi maioris Aſiæ, aliter uocãtur Mæonii, Mæones, & Mæônidæ. Virg. lib. 8. O Mæoniæ delecta iuuẽtus. Idẽ lib. 11. Ducis exẽplum euentũq; ſecuti Mæonidæ incurrũt. Itẽ & Mæonici. Ouid. in Epiſt. -Deianyræ, Mæonicas inter calathum tenuiſſe puellas. Ethruſci, & Tyrrheni, quoniam Tyrrhenus Atys filius colonos ex Lydia duxit in Italiæ regionem, quæ nunc uocatur Ethruria. Gygei, à Gyge rege, ut Crœſii à Crœſo. Statius libr. 12. Si patrium Marathona metu, ſi tecta leuaſti Crœſia.

Lydia uocatur Tyrrhenia, Mæonia. Ouid. lib. 14. Concurrit Latio Tyrrhenia tota.

Laconia prouincia in Peloponneſo, aliter uocatur Oebalia, & Tænaris à Tænaro promontorio. Ouid. in Epiſt. Paridis: Tænaris eſt claſsi terra petita meæ. Idem in Epiſt. Helenæ: Excepit portu Tænaris ora ſuo.

Lacones ipſi, ſeu Laconici uocantur Oebalii, & Oebalidæ. Ouid. lib. 1. Faſt. Protinus Oebalii retulit arma Tati. Statius lib. 5. Theb. - Ambiguo uiſus errore laceſſunt Oebalidæ gemini. Therapnæi à Therapnis urbe Laconiæ, patria Helenæ. Ouid. lib. 5. Faſt. Prima Therapnæo feci de ſanguine florem. Tænarii, & Tænaridæ, à Tænaro promontorio.

Libya, terra Libyſſa. Idem libr. 9. Terræq; in fine Libyſſæ.

Libyci, Libyſsini. Marmarici, à Marmarica regione Africæ Syllius lib. 3. Marmaricis ales populis reſponſa canebat. Naſamonii, & Naſomoniaci, à Naſamonibus populis Libiæ.

Liguria, ora Liguſtica idem.

Lycii, Pataræi, quoniam Patara eſt urbs Lyciæ. Statius lib. 1. Theb. Seu te Lyciæ Pataræa niuoſis Exercent dumeta iugis.

Locrenſes, Heſperii, Ozolæ.

Lucani, Tanagræi, à Tanagro fluuio Lucaniæ. Statius: Tanagræumq; Phalantum.

Latini, Faunigenæ. Syllius lib. 8. Faunigenæ ſocio bella inuaſere Sicano.

Lucifer, Veneris ſtella, Phoſphorus, Cythereius ignis. Syllius lib. 12. Haud ſecus Oceano rediens Cythereius ignis. Veſper, Veſperugo, Heſperus, Sydus Veneris.

Lacedæmones, Lacedæmonii, Tyndarei, à Tyndaro rege

Oebaliæ, & Helenæ patre. Vnde & Syllius Tarentum uocat Tyndarium. Spartani, Spartiaci, Spartiatæ. Sidonius: Spartiatæ rupium uariatarum poſuere cruſtas.

Lacedæmon, Sparta. Idem.

Ligures, Liguſtici, Liguſtii, Genuenſes. Idem Sidon. Qui Liguſtis, Euganeisq; montibus oriebantur.

Lipara inſula, prius Longonis, & Meligunis uocabatur. Autor Plinius lib.3. cap 8.

Leucadia, peninſula, prius uocabatur Neritis. Idem autor.

Lutecia, Parrhiſii, idem.

Mantuani, ſeu Mantoi, dicti ſunt à Manto Tyreſiæ filia. Aliter uocantur Bianorei, & Bianoridæ, à Bianore Mantus filio, qui aliter uocatur Ocnus. Virgilius in Bucc.-Namq; ſepulcrum Incipit apparere Bianoris. Ocnæi ab Ocno filio Mantus, Stroza filius: Orbita ab Ocnæis euexit ad aſtra lacunis. Minciadæ & Mincigenæ à Mincio fluuio propinquo. Pontanus: Vos Minciadæ uos ò mihi manes Eſte boni.

Meloſsi, Epyrotici, Chaonii, Leucadii, Idem.

Myſii, Theutrantæi, Theutrantii,

Meſſenii, Pylii.

Megarenſes. Megarici, Lelegii. Ouid.lib.8. Meta. Interea Minos Lelegia littora uaſtat.

Mercurius, Hermes.

Macedones, Pallenæi à Pallene urbe, ubi geſta eſt Gigãtomachia. Statius li.4.Syl. Et Pallenæos Phœbũ laudare triũphos.

Mediolani, Mediolanenſes, Inſubres. Placet hic obiter aperire etymum dictionis huius Mediolanum. Nam non temere reperias, qui hoc ediſſerat. Certum eſt imprimis urbẽ hanc à Gallis conditam: cuius fundamentis iaciendis dum excauarentur foſſæ, ferunt in terræ uiſceribus inuentam fuiſſe (mirum dictu) ſuem dimidiatim lanatam, à quo portento inditum ſit Mediolanæ urbi nomen: ad quod alluſit Claudianus de nuptiis Honorii & Mariæ ſcribens: Continuò ſublime uolans ad mœnia Gallis Condita, lanigeræ ſuis oſtentantia pellem Peruenit. Item Sidonius, Rura paludicolæ temnis populoſa Rauennæ, Et quæ lanigero de ſue nomen habet.

Meſſana, Zancle.

Marſi, Celenæi. Statius libr.2. Theb. Fœda Celenæa committere prælia buxo.

Mare rubrum, Erithræum.

Milet

Miletus,Lelegeis,Phitiuſa,Anactoria. Autor Plinius.

Mars,Mauors,Marſpiter,Gradiuus.

Minerua,Pallas,Athena.

Muſæ,Camœnæ.

Neapolitani,Parthenopæi.

Neapolis, Parthenope, Eubois.Statius libr. 1.Syl.Nitidum conſurgat ad æthera tellus Eubois.

Naſamones,Naſamonii,Naſamoniaci.

Normani,Neuſtrici.

Normania,Neuſtria.

Neptunus,Ennoſigæus.

Niobe,Tantalis à Tantalo patre.

Nilus,Melo.

Naxos,Dia.Catullus:Nãq; fluētiſono proſpectãs littore Dię.

Orientales, Eoi,Auroræ populi : Mennonii à Memnone Auroræ filio.Nabathæi,à Nabathea regione.Ouid. lib.1.Meta. Eurus ad Auroram,Nabathæaq; regna receſsit.

Occidentales,Occidui. Ouid. Veſper & Occiduo quæ littora Sole tepeſcunt. Tarteſsii à Tarteſſo urbe Gadibus propinqua. Ouid.lib.14.Preſſerat occiduus Tarteſsia littora Phœbus. Tarteſsiaci. Syllius lib.6.Iam Tarteſsiaco quos ſoluerat æquore Titan,Heſperii.

Parthi, Parthici, Achæmenii, & Achæmenidæ, ab Achæmene rege. Ouid.libr.4. Meta. Rexit Achæmenias urbes pater Orchamus. Arſacidæ , ab Arſace primo Parthorum rege.Luca. lib.1.Plus illa uobis acie quàm creditis,actum eſt Arſacidæ.

Phaēthontiades , Climeneides, à Climene matre, Heliades à patre Sole,qui helios Græcè dicitur. Ouid.ad Liu. Sic fleuit Climene,ſic & Climeneides altæ.

Phocæi,Phocenſes,Phocaici,Cyrrhæi,Caſtalii.

Padus,Eridanus,Phaēthontius amnis , à Phaethõte ibidem ſubmerſo.Syll.lib.7. Nonquàm Phaēthõtius amnis Sanguinea Põtum curuaſſet decolor unda. Padoſa,Meſſanicius,Bodincus. Vide cauſam horum nominum apud Plin.lib.3.cap.15.

Puteolani, Dicarchæi,à iuſtitia adminiſtrationis. Syllius lib.8.Prole Dicarchæa multo cum milite Graia.

Petragorii,Petragorici.

Perſæ,Gazetici.nam Gaza Perſarum eſt opulentia.Sidonius: Vina mihi non ſunt Gazetica,Chia,Falerna.

Pannonia,Pannonis.

Peſtum

Peſtum, Poſidonia. Autor Plinius.
Parcæ, deæ fatales, fata.
Phœnices, Pygmalionæi, Agenoridæ.
Pella urbs Macedoniæ, Bunomus, Bunomea.
Parnaſus, Larnaſus prius dicebatur.
Penelope, Icaris, Icariotis.
Piratæ, Cilices.
Pictones, Pictauenſes.
Peloponneſus, Apia, Pelaſgia, arx Helladis.
Romani, Romulei, Romuli, Romulidæ. Aeneadæ ab Aenea: Iulæi ab Iulo. Lucanus lib.1. Phrygiiq; penates Gentis Iulęæ. Latiales, Romulares.

Scythæ, Scythici, Riphæi. Vergil. lib.2. Geor. Gens effræna uirûm Riphæo tunditur Euro. Mæotici à Mæotide palude. Thermodontei & Thermodontiaci, à Thermodonte fluuio. Stat. lib.12. Thermodontiaco lætum remeare triũpho. Borysthenidæ ab eiuſdẽ regionis fluuio. Mæotii, Tanaitici, à Tanai fluuio. Sidon. Telluris Tanaiticum rebellem. Boſphorani. Idem: Plaudentes ſtupuere Boſphorani. Sacæ, Aramei. Plin. lib.6. Vltra ſunt Scytharum populi. Perſæ illos Sacas uniuerſos appellauere à proxima gente, Antiqui Arameos.

Sicilia, Sicania, Trinacria, Trinacris, Triquetra, Triquetris uocatur. Ouid. libro 5. Meta. Vaſta Gigantæis iniecta eſt inſula mẽbris Trinacris. Stat. li.2. Serm. Quid militibus promiſſa Triquetra. Lucr. lib.1. Inſula, quã Triquetris terrarũ geſsit in oris.

Siculi, Sicani, Sicanii, Lilybæi à Lilybæo promontorio. Vergil. lib.3. Aen. Et uada dura lego ſaxis Lilybæia cæcis. Ennęi ab Enna urbe. Lyparei, & Lyparenſes, à Lypara inſula. Sidonius: Strauit ſub Lyparenſibus caminis. Taurominitani à Tauromínio monte Siciliæ. Arethuſii, & Arethuſæi, ab Arethuſa fonte Sicilię. Syll. lib.14. Erigitur ſubitas in ſpes Arethuſia proles. Claudian. lib.2. de Raptu: Quas Arethuſæi latices, quas adnena nutrit Alpheus. Agatoclæi ab Agatocle rege Siciliæ. Syllius libro 14. Hic Agatoclæis ſedes ornata trophęis. Aeolii, Drepanitani, à Drepano promõtorio iuxta Siciliam. Sidonius: Agonem Drepanitanum Troianæ ſuperſtitionis imitari, Catanenſes à Catana urbe Siciliæ, de qua Syllius lib.14. Tum Catinæ nimium ardenti uicina Typhœo.

Syrii, Palæſtini, Orontæi.
Syracuſani, Syracuſii, Arethuſidæ.

Scythia, Mœotis ora.
Samos, Parthenia.
Salaminii, Salaminiaci.
Sabini, Sabelli, Sabellici, Samnites.
Sardinia, Ichnuſa, Syllius lib. 12. Inde Ichnuſa prius Graiis memorata colonis Mox Libyci Sardus generoſo ſanguine fidens Herculis, ex ſeſe mutauit nomina terræ. Sandaliotes.
Strophades, Plotæ.
Symplegades, Cyaneæ.
Syria, Palæſtina, Iudæa, Phœnicia.
Sardinii, Iolenſes.
Sarmatæ, Sauromatæ.

Troiani, Troes, Troici, Troiugenæ, Erichthonii, ab Erichthonio filio Dardani. Vergil. in Culice: Vrit Erichthonias oriens nō ignibus arces. Idē: Erichthonias proſtrauit funditus arces. Idæi ab Ida monte. Ilii, Iliaci, Iliadæ, Aeneadæ, Hectorei, Hectoridæ, Dardani, Dardanii, Dardanidæ, Sigæi, Teucri, Teucrigenæ, Phryges, Phrygii, Rhœthei, Pergamęi, Laomedontęi, Laomedontiadæ, Anchiſæi, Anchiſiadæ, Priamæi Priamidæ.

Troia, Teucria, Ilion, Ilios, Dardania, Pergamus. Troades, Iliades, Teucrides, Dardanides: mulieres Troianæ.

Theſſalici, Theſſalidæ, Iolchiaci, ab Iolcho Theſſaliæ ciuitate. Vergil. in Cyri. Regis Iolchiacis animū defigere uotis. Meliboei & Melibenſes, à Melibœa urbe Theſſaliæ. Pagaſæi, à Pagaſa urbe. Ouidius lib. 7. Iamq; fretum Minyę Pagaſæa puppe ſecabant. Atratii, Atracidæ, ab Atratio, qui magicas artes ibidem edocuit. Peneii, à Peneo fluuio. Ouidius lib. 12. Exigit Atracides, Peneiaq; arua pererrat. Lapytheii, à Lapythis populis Theſſaliæ. Idem Ouidius: Et tum Lapytheia tecta Intrarāt. Pelethronii, à populis eiuſdē nominis. Peliaci, à Pelio monte. Ouidius lib. 1. Faſtorum: Summaq; Peliacus ſydera tangat apex. Pheræi. Senc. Paſtor Pheræos Delius pauit greges. Amphryſiaci, ab Amphryſo fluuio. Statius lib. 1. Syluarum: Aut Amphryſiaco paſtor de gramine carpſi. Pharſalii, Pharſalici. Lucanus lib. 6. Qua iuga deuexus Pharſalica porrigit Hemus. Hæmonii, Hæmonidæ, Magneſi, Magneſſi. Horatius lib. 3. Carm. Magneſſam Hippolytem dum fugit abſtinens. Valer. Flaccus lib. 6. Stant littore fixi Hæmonidæ. Lariſſæi, à Lariſſa. Cētauræi, à Centauris. Statius: Sperchiusq; minax, cētauręusq; Lycormas. Lapythonii, à Lapythis. Idē Statius: Confudere modos puerū, Lapythonia nympha.

pha. Oſſæi, ab Oſſa monte.Statius lib.12.Nec Oſſæi bello cecidere bimembres. Pholoëtici à Pholoë Sidonius: Non ſic Pholoëtica monſtra, Atque Peletronios Lapythas Semeleius Euan Miſcuit. Aemathii,Philippæi,à Philippis campis Theſſaliæ.Lucanus:Romanas acies iterum uidere Philippi.

Thraces,Thracii,Thraicii, Mantini, à Mantinis Thraciæ populis. Verg.in Cyri: Vos ô Mantina ſi qui de gente uenitis. Iſmarii,ab Iſmaro monte.Pangæi,à Pangæo Thraciæ promontorio. Ouidius lib.3.Faſto. Iamq; erat ad Rhodopen Pangæaq; flumina uentum. Odryſii à populis eiuſdem nominis. Rhodopeii, à Rhodope monte. Abderitani, ab Abdera urbe Thraciæ.Martialis lib.10.Abderitanę pectora plebis habes.Biſtones, Biſtonii, Biſtonidæ, à Biſtone fluuio. Oeagrii, ab Oeagro fluuio Thraciæ. Hinc Orpheus Oeagrius. Aedoni, ab Aedone Thraciæ monte.Boſphorani,Boſphorei.Sidonius:Boſphoreis Elephas inglorius ora tributis. Boryſthenidæ, à Boriſthene fluuio Thraciæ. Bapt. Pius: Mitior ad ſæuos aura Boryſthenidas.

Thracia,Biſtonidis,Sythonis,terra Aedonis.

Theſſalia,Hęmonia,Pharſalia,Aemathia,Aemathis,Theſſalis ora,Driopis,Macedonia,Pyrrhea.

Tybris, Tyberis, Tyberinus, Albula.Ouidius lib.2.Faſto. Albula,quem Tyberim merſus Tyberinus in undis Reddidit.

Thebani,Echionii,Echionidæ,ab Echione Cadmi ſocio. Ouidius lib. 5. Triſt. Victor Echionias ſi uir penetraſſet in arces.Hiantii,& Hiātęi,Iſmeni,Iſmenidæ,ab Iſmeno fluuio.Learchęi, à Learcho Athamantis filio. Ouidius libro 6. Faſtorum: Mœſta Learchęas mater tumulauerat umbras. Athamantæi, ab Athamante.Cadmæi,à Cadmo.Labdatii, & Labdacidæ, à Labdaco rege patre Laii.Statius lib.2. Thebaid. Labdatiumq́ue ducem præmiſſæ conſona nocti. Ogygii, Ogygidæ, ab Ogyge rege. Teumeſſi, à Teumeſo Bœotiæ monte. Statius: Subit ore cauo Teumeſſia cornus.Eryphilęi,ab Eryphile Amphiarai uxore.Statius lib.4.Thebaid.Sic Eryphilæos aurum fatale penates Irrupit. Oedipodionii, Oedipodionidæ, ab Oedipo rege Laii filio. Statius libro ſeptimo: Aſt ego non proprio diros impono labori Oedipodionidas. Megarei, à Megara Creontis filia. Statius libro 12. Magno Megareia præceps arua capit paſſu. Agenoridæ, ab Agenore patre Cadmi.Statius libro 12.Exanimes in terga reducit Pallor Agenoridas. Draconigenæ,à

dentibus ſerpentinis à Cadmo ſatis, quibus nati ſunt homines armati. Sidonius: Quæq; draconigenæ portas non clauſerat hoſti. Eadem ratione uocantur Ophionii. Nam Ophis Græcè ſerpens dicitur Latinè. Seneca: Cadmæa proles, atq; Ophionis ciuis. Amphionii, ab Amphione.

Tyrii, Sarrani. Tyros, Sarra.

Tarteſſus, Carteia.

Tempſa. Temeſe.

Thuſci, Ethruſci, Tyrrheni.

Taurus, mons, Imaus, Edigis, Paropaniſus, Circius, Cambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Nyphates. Autor Plinius lib. 5. cap. 27.

Veneti, Eneti.

Zephyrus, Fauonius.

AVIVM NOMINA.

AQuila, alitũ regina dicitur, quòd altiſsimè uolet: ideoq; armigerum Iouis eam poëtæ uocãt. Congreditur magnis animalibus, ut ceruo, cuius cornibus inſidet, puluerulentas alas de induſtria concutiens, ut uiſu & oculis præpeditus decidat in curſu, mortuusq; fiat præda. Ferunt Aquilæ pennam aliis etiam rebus conſertam non putreſcere. Pullos ſuos probat ad Solem, quem ſi ſuſtinere nequeant, ut degeneres excludit. Oppetit non ſenio, nec ægritudine, ſed fame. Creſcens enim roſtri ſuperioris aduncitas impedit, ne cibũ queat capere. Quum ſenuit, grauãtur eius pennæ & oculi. Cui rei ut medeatur, quærit fontẽ, calorem in ſe colligit, & ſanatur. In fontem ter ſe mergit, eoq; modo redire fertur ad iuuentutẽ. Hinc pſalmographus: Renouabitur ut Aquilæ iuuẽtus tua. Plutarchus in Mario ſcribit, Aquilã geminos tantùm pullos parere. Propterea nõnulli mentitũ aſſerunt Muſæum, qui ſcripſit Aquilã tres pullos parere, duos ſuſtrahere, & unũ alere. Aquilarũ genera ſex ſunt, teſte Plinio. Melenatos, colore nigricãs, minima manitudine, quæ ſola Aquilarũ fœtus ſuos alit, cæteræ fugant. Conuerſatur in montibus. Secũdi generis Pigargus, albicante cauda. Tertii Morphos, cui uita eſt circa lacus, nigerrima eſt aquilarum, prominentiore cauda. Teſtudines frangit è ſublimi iaciẽdo: qua forte periit Aeſchilus poëta. Quarti Percepterus, uel Pernocterus, morans per lacus, ſpecie uulturina, alis minimis, reliquas magnitudine antecellens, ſed imbellis, & degener, nam ſuccumbit coruo. Eadem ieiunæ ſemper auiditatis eſt, & querulæ murmurationis. Sola aquilarum

rum exanima fert corpora. Cæteræ quum occidere, conſidunt. Quintum genus Halietus ceruice magna, lata cauda, circũ mare uerſatur. Sextũ Gneſion magnitudine media, colore ſubrutilo, rarũ aſpectu. Reliquæ aues quas Aquila petit ad prædã, gregatim ſæpenumero uolant, ut reſperſu pennarum hoſtẽ excæcent. Nidificat in petris & arboribus. A meridiano tempore operatur & uolat. Prioribus horis ignaua ſedet, donec impleantur conuentu hominũ fora. Eius pennæ mixtas auiũ pennas deuorant. Ex uolatilibus nunquã fulmine tangitur. Pugna eſt illi in draconem, qui propterea eius oua conſectatur auiditate malefica.

Alcyones, aues ſeptem diebus nidificant ante brumã, & totidem ſequentibus pariũt. Duplex eſt earum genus: alterum uocale, arundinibus inſidens: alterũ mutũ, ampliore corpore. Antiqui eas Alcedones uocabant. Dies illi ſeptem, quibus pariũt Alcyonides, & Alcedonia uocantur. Ouid. lib. II. Meta. Perq; dies placidos hyberno tempore ſeptem Incubat Alcyone pendentibus æquore nidis. Eſt Alcyon paulò maior paſſere, colore nigro, & cæruleo, qui Cyaneus uocatur. Dũ procelloſum eſt mare, ſi Alcyonum oua obiiciantur, inducunt tranquillitatem. Ferunt inſuper eas hanc à Ioue gratiam conſecutas, ut in tempore ſolicitudinis ſuæ ſerenos XIIII. dies in hyeme accipiant. Hinc Propertius tempeſtate uexatus eas alloquitur, & inuocat libro I. Et merito (quoniã potui fugiſſe procellã) Nũc ego deſertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canũt in arũdinetis: Collo ſunt gracili & procero: Rarò apparẽt, nec niſi circa ſolſtitia, & in bruma, in aqua oua deponunt. Pariturę Alcyones nidum inſtar conchæ ſpinis incredibili duritia ſubtexũt, deinde ad mare deferentes, undis imponunt, atq; illis ſe cõſtipantes, dum uehuntur, fœtificant. Piſcibus uiuunt. Pariunt ora quina.

Aedon Græcè, nobis Luſcinia dicitur. Calphurnius: Vocalem ſuperet ſi turpis Aëdona bubo.

Aegocephalus, auis eſt lyene carens.

Alauda, plumam habet elatã in capite inſtar Galeritæ. Vnde & Galerita à Græcis dicitur Corydalus: uocabulo Gallico Alauda. Hanc Plinius & Tranquillus aiũt Legioni dediſſe nomen, quæ Alauda uocabatur. De qua Cicero ad Atticum: Antonius, inquit, cum legione Alaudarũ ad urbem pergere, pecunias municipiis comparare. Alaudarum duo ſunt genera: alterũ terreum, criſtatum: alterum gregale, minore corpore, & ſine criſta.

Apiaſtra, auis meruit nomen ab apibus comedendis.

Ardea, auis dicitur uelut ardua, quòd in ſublime uolet. Vergilius: - Notasq; paludes Deſerit, atq; altam ſupra uolat Ardea nubem. In mediis arenis triſtis imbrem indicat, & etiam quum altior uolat. Lucanus lib. 5. - Quoq; auſa uolare Ardea ſublimis pennæ confiſa natanti. Eius tria ſunt genera. Pulla natura ſagax & uictus prouida, colore prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam Gaza Erodium uocat.

Aſterias, auis eſt ex Ardearũ genere, dicta à colore aſtrorum. Docilis eſt humanæ uocis, frequens in Aegypto.

Attagen, ſeu attagena auis Aſiatica inter cibos electiles quondam numerata eſt, maximè quæ in Ionia naſcitur, autore Gellio. Hinc Attagen Ionicus uocatur. Plinius: Attagen maximè Ionius celebratur, uocalis aliàs captus uerò obmuteſcens, quondam exiſtimatus inter raras aues.

Achantis, auis eſt ſtridula, quæ paſcitur ſpinis & carduis. Vnde & Canduellis dicitur. Verg. lib. 3. Georg. Littoraq; Alcyonem reſonãt, & Achantida dumi. Gaza Ligurinũ interpretatur.

Accipiter, auis eſt rapax & prædatoria, dicta ab accipiẽdis auibus. De qua Martialis: Prædo fuit uolucrum famulus nũc aucupis idẽ Decipit, & captas non ſibi mœret aues. Imbelles uolucres inſectatur, ut columbas. Aucupatur hæc uolucris quadam ſocietate cum homine, maximè circa Amphipolim Thraciç, ubi homines ex ſyluis & arundinetis excitant aues, illi ſuperuolantes deprimunt. Captas cũ iis diuidunt aucupes. Iones Cymindin uocãt. Accipitrum genera x v i. ponit Plinius. Circon claudum altero pede, proſperrimi augurii nuptialibus negotiis & rei penuariæ, Triorchem à numero teſtium, Buteonem Romani uocant. Eſalona Græci uocant, qui ſolus omni tempore apparet. Varius eſt omnium in prçda modus. Alii nõ niſi ex terra auem rapiunt. Alii circa arbores uolitantem. Alii ſedẽtem in ſublimi. Aliqui uolantem in aperto. Accipitres Maſsiliæ humi fœtificant, nec alibi naſcuntur. Nõ comedunt auium corda. Nocturnus accipiter Cymindus uocatur, rarus in ſyluis, minus interdiu uidens. Bellum gerit internecinum cum Aquila. Odit hæc uolucris & refugit radicem ſylueſtris Aſparagi. Propterea aiunt tutas eſſe uillaticas aues, ſi quis eam extruxerit in uilla.

Anthus aquatilis eſt magnitudine Frigillæ.

Argatylis auicula eſt, nidum filis lineis intexens aditu anguſto.

Anſeres ſtomacho ſunt calidiſsimo: Gaudẽt herbis riguis, & frigidis:

frigidis Laurum non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatiſſimum inter menſarum cupedias. Scipio uel Metellus, aut ut alii malunt, Seſsius, primus docuit anſeris iecur eſſe optimi ſaporis. Propter quod olim ſeruabatur in corte. Mart. lib. 3. Vagatur omnis turba ſordidæ cortis Argutus anſer, gemmeiq́; pauones.

Alectorides aues roſtro ſunt oblongo, curſu agili, hominẽ amant. Capiuntur inter ſepes hortorum & uinearum.

Anas iuxta paludes parit, & ſtatim à partu aquas petit, aquilam formidat. Huius auis pectus tãtum & ceruix gulæ dabatur. Martial. Tota quidem ponatur anas, ſed pectore tantum Et ceruice ſapit, cætera redde coquo. Volant Anates protinus in ſublime, atq; è ueſtigio cœlum petunt, etiam ex aqua. Purgant ſe herba ſiderite, quum quid moleſtum comederunt. Anates Ponticæ uenenis uiuunt.

Apodes carent uſu pedum, ſpecie ſunt hirundinũ, nidificant in ſcopulis. Cernuntur toto mari. Circumuolitant naues. Nulla his requies, niſi in nido, aut pendent, aut iacent.

Aematopodes, aues ſunt aquatiles, peculiares Aegypto.

Aeſalus auicula eſt, quæ oua corui frangit. Ouidius. Neſcius aſſumptis Priamus pater Aeſalon alis.

Alueo auis eſt nocturna maior gallo gallinaceo.

Aſiones capiuntur ſaltatione quadam ridicula, quam ſcopã uocant. Maiores ſunt noctuis, colore plumbeo, alis albo ſparſis, duabus pennis à ciliis ad tempora pendentibus.

Auis incendiaria dicta eſt, quod incendiis naſcatur. Ea eſt inauſpicatiſsima. Propterea ea uiſa urbes quandoque luſtratæ leguntur.

Bubo auis eſt feralis, debilis ad uolatum, in cauernis locisq́; deſertis commorans. Noctu uolitat ſolus: Deſerta incolit, deſolataq́; & inacceſſa loca. Non habet cantum uocalem, ſed genitũ. Propterea uiſus in urbibus ſuſpicionem affert, & portentum futuri mali. Quum Capitolium intraſſet, Sexto Papellio Iſtro, & L. Pediano conſulibus, urbs luſtrata eſt. Plumæ ſunt ei uelut aures. Bubonis pedes uſti cum pulpagine herba auxiliantur cõtra ſerpentes. Eius cor impoſitũ ſiniſtræ mammæ mulieris dormientis efficit ut omnia ſecreta pronuntiet. Aiunt præterea ferentes ipſum in pugnam fortiores fieri. Item ſanguine pulli bubonis criſpari capillum. Cinis oculorum eius collyrio mixtus claritatem oculis facere promittitur.

Caladrius auis eſt albi coloris.

Caprimulgi, aues ſunt maiores paulo merulis, eodem ferè aſpectu, quæ nec interdiu uident, nec uidentur. Nocturno tempore ſunt furaces. Dicũtur autem Caprimulgi, quòd ſtabula intrent, caprarumq́; uberibus propter ſuccum aduolent. Qua iniuria ubere moritur, & capræ cæcitatem contrahunt.

Carduelis, auicula eſt capite rubro, alis luteis, albo nigroq́; diſtinctis. Semine carduorum paſcitur, unde illi inditum nomẽ. Carducles imperata faciũt. Autore Plinio, nec uoce tantum, ſed pedibus & ore pro manibus.

Caſsita, auicula eſt, quæ habitat & nidulatur in ſegetibus. Feſtiuus eſt de ea apologus apud Gellium lib.2.cap.29.

Cenchris, auis eſt ex accipitrum genere, quæ aliter à tinnitu uocis appellatur Tinunculus.

Cercos auis eſt de genere accipitrum, altero claudicans pede, quam aliter Buteonem dici aiunt.

Cicina, auis eſt nocturna.

Ciconiæ lingua carent. Nutriuntur à Theſſalis contra ſerpentes, quos perimũt. Quonã è loco ueniant aut quò ſe referãt, incompertũ adhuc eſt: E longinquo uenire non dubium eodem quo Grues modo: illas hyemis, has æſtatis aduenas. Parentes ſenio confectos nutriunt inſigni pietate. Propterea Aelianus ait eas deorũ beneficio in quibuſdã inſulis conuerti in homines, Et Petronius Arbiter ciconiã uocat pietatis cultricẽ his uerbis: Ciconia etiam grata peregrino hoſpita, pietati cultrix, gracilipes, choraliſtria, Auis exul hyemis, titulus tepidi temporis Nequitię nidum in cacabo fecit meo. Imago eius olim ſolebat inſculpi in ſceptris regum, quò eorũ pietas & induſtria indicaretur. Veniũt Ciconiæ è longinquo eodem modo, quo grues. Abituræ congregantur in loco certo, & ſic comitatæ ut nulla ſui generis relinquatur, niſi fortè captiua. Certaturæ in ſerpentes Origano herba ſe fouent. In Fidenate agro nidum non faciunt.

Circanea meruit nomen à circuitu quem facit uolitans.

Coccyx auis nidulatur ſemper in nidis alienis, maximè palumbium. Eſt de genere accipitrum, licet aduncos non habeat ungues. Procedit uere, occultatur ortũ caniculæ. Aliter uocatur Cuculus. Interficitur à ſuo genere, mutat uocem. Parit ſingula oua, rarò bina. Subiicit pullos, quòd ſciat ſe inuiſam cunctis auibus, ac propterea non fore tutam generi ſuo ſtirpem opinatur, ni fefellerit.

Coturnix aliter dicitur Ortygometra à ſono uocis. Hinc etiam

etiam Delos Ortygia à Coturnicum multitudine. Coturnicibus ueneni ſemē gratiſsimus eſt cibus. Propterea damnatæ ſunt mēſis, tum etiam propter comitialem morbum, quem ſolæ animalium ſentiūt præter hominem. Ad nos antè ueniunt quā grues. Terreſtres ſunt potius quàm ſublimes. Nidulantur in ſegetibus aut gramineis locis. Auſtro non uolant, aura tamen uehi uolūt propter modicas uires, & pondus corporum. Quum redire uolunt, comitatum ſolicitant, ne quam rapiat accipiter. Eas uulgus nunc appellat Qualeas.

Curruca auicula eſt, quæ alienos pullos nutrit, ſuos eſſe putans. Fouet enim oua Cuculi. Iuuen. Sat. 6. Tu tibi nunc Curruca places, fletumq́; labellis Exſorbes.

Cygnus auis eſt candida, maior anſere, argutæ uocis, qui imminente morte dulciſsimè cātat, & uelut funus propinquum deplorat. Ouid. Sic ubi fata uocant udis abiectus in herbis, Ad uada Mæandri concinit albus olor. Poëtæ fabulantur Cygnum fuiſſe amatorem Phaëthontis, poſtq́; eius ruinam, mutatū fuiſſe in hanc uolucrem. Mitis eſt, infeſtatur ab aquila, cui tamen fortiſsimè reſiſtit. Habitat in locis amœnis circa fluuios. Frequens eſt apud Cayſtrū & Cayſtrū, ut docuimus in Cornu copię. Pythagoras oppinabatur immortalem eſſe animā cygnis, ac propterea lætari imminente funere. Sacri ſunt Apollini, ob præſagium finis. Mutua carne ueſcuntur inter ſe. De his Lucr. lib. 4.

Cypſelus auis nidum facit ex luto in modum Ciſtellæ. Cypſeli ab aliis uocantur Apodes. Nidificant in ſcopulis.

Cataractis, Iuba apud Plinium teſtis eſt, eſſe dētes oculosq́; igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus ſemper ducibus utuntur: altero qui ducat agmen: altero uerò qui cogat. Scrobes excauant roſtro, inde crate conſternunt & operiunt terra, quam prius egeſſerunt. In his fœtificant, Binæ ſunt fores omniū ſcrobibus. Orientem ſpectant, quibus eunt in paſcua, occidentē, quibus redeunt. Aluum exoneraturæ ſubuolant ſemper, & contrario flatu. Eas habet inſula, in qua tumulatus eſt Diomedes. Hinc Diomedęas aues nonnulli uocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perluunt, & purificant. Propterea poëtæ fabulati ſunt, Diomedis ſocios in earum effigies mutatos.

Chlorio auis eſt uiridis, magnitudine turturis, quę hyberno tempore non deliteſcit, ſed æſtiuo per ſolſtitium apparet, malè uolat. Docilis eſt & ingenioſa, tota lutea.

Cynnamulgus auis Arabica, nidificat in ſurculis Cymrami. Eius nidos accolæ niſi ſagittis & plumbatis iaculis diſiicere nequeunt, quod faciunt mercedis gratia.

Cliuinam quidam clamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam, Apud Nigidium Subis, quæ aquilarum oua frangat.

Cloreus auis eſt coruo inimica, cuius oua noctu exquirit, ut ille huius.

Commendatur fides & caſtitas **Cornicum** in matrimonio. Nam extincta conſorte, alteri uiduitas manet impolluta. Propterea antiquitus in coniugiis uocabatur ad auſpiciū concordię & pudicitiæ. Noctuæ aduerſantur cornices, inuicemq; oua ſibi ſuffurantur. Inauſpicatæ ſunt garrulitatis: unde Vergilius: Sæpe ſiniſtra caua prædixit ab ilice cornix. Volantes pullos aliquandiu paſcunt. Inauſpicatiſsimæ ſunt fœtus tēpore, qui accidit poſt ſolſtitium. Nucum duritiam ſi roſtro perfringere nequeant, in altum uolantes, in ſaxa & tegulas iaciunt iterum ac ſæpius, donec quaſſatam perfringere ualeāt. Ardeolas amant. Cornicis cerebrum coctum, & in cibo ſumptum, remedio eſt ad cerebri & capitis dolores. Si contra aquam clangores dederit perfundens ſeſe, pluuiam præſagit. Verg. Tum cornix plena pluuiam uocat improba uoce, Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena.

Corui media æſtate ſitiunt, in cuius initio profluuio uentris ſunt obnoxii, propterea tunc abſtinent ab humore. Eorum oua proſunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omni corpore oculos appetunt maximè. Humanā imitantur uocem. Vnde & in hiſtoriis Romanorum legimus fuiſſe Coruum, qui Romanum populū nominatim ſalutaret, maximè Germanicū & Druſum Cęſares. Martialis propterea Coruū ſalutatorē uocat. In regionibus fœcundis gregatim uolant: in ſterilibus bini. In cibi & eſcæ penuria, parentes ſenio confecti pullos concerpunt. Hinc adagium: Mali corui malum ouum. Cameleontem occidunt, qui ne uictoribus noceat, lauro infeſtum uirus extinguūt. Cloreum oderunt, cuius oua ſuffurantur. Eſalon quoque auicula eorum oua frangit. Generant ante ſolſtitium. Aegreſcunt ſexagenis diebus, Pariunt quinos, Ore coëunt. Inauſpicatū præſagium afferunt, quum glutiunt uocem, uelut ſtrangulati. Corui aquatici naturaliter caluent. Corui ſingultu quodam latrantes, & ſe concutiētes, ſi continuauerint, uentos præſagiunt: Si uerò carptim uocem reſorbebunt, uentoſum imbrem.

Cinclus auicula eſt palmipes iuxta mare uiuens. Aſtuta eſt hæc

hæc uolutris & difficilis captu. Capta nihilominus ſubitò miteſcit. Culum continuò mouet, debilis eſt poſteriore corporis parte. Propterea quum non ſit aptus congerendo ſibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio, Cinclos dicimus pauperes.

Corydus uiliſsima eſt auicula, quæ quum non ſit canora, ſtrepit tamen utcunq; inter aues mutas. Hinc adagium natum, Inter indoctos etiam Corydus ſonat.

Ciſſa auicula eſt imitatrix humanæ uocis.

Columbus propter genuinum timoré nidificat in ſummis locis. Fœtui plerũq; indulget. Vnde ſacer Veneri eſſe creditur. Parientibus fœminis mares ſubueniunt, & oua incubant, quum illæ nequeunt. Bina pariunt oua, primum mas, deinde fœmina. Fidem ſeruant in matrimonio. Mutua ſemper illis ante coitum eſt exoſculatio. Nihil illis fœcundius, quadragenis diebus concipiunt, interuallũ tantum ad æquinoctium facientes. Varro ponit duo genera Columborum, Agreſte, quod in turribus & culminibus uillarũ habitat: Domeſticum, domi paſcitur. Columbæ communem ſeruant domum. Nec niſi cœlibes & uiduæ relinquunt. Imperioſos mares, etiam iniquos ferunt. Nam tunc ſuſpicio eſt adulterii, quãuis natura non ſit. Tunc pleno gutture obmurmurant. & plerunq; roſtro feriunt. Facta demum conciliatione ſeſe oſculantur. Aequalis utriq; ſobolis amor. Hinc fœmina tardius ad pullos intrante oritur interdum caſtigatio. Quum bibunt, colla non reſupinant. Largè bibunt iumentorum modo. Purgant ſe herba, quæ uocatur Helxine. Viuunt columbæ annis octonis. Legumina amant, quæ uocantur Craca. Amicę ſunt pauonibus, aquilis & accipitribus odioſæ.

Chenalopex dicitur ex uulpis & anſeris forma, audax in felem & aquilam, à quibus infeſtatur. Fœtus tãta charitate complectitur, ut aucupi obuium ſeſe offerat, quo fugæ tempus præbeat ſuis pullis. Frequens olim fuit apud Britannos, & in menſarum deliciis.

Crex auis eſt pugnax & ad comparandum uictũ ingenioſa.

Certhia ingenio eſt audaci, uoce clara, nidificat in arboribꝰ.

Cærulea auicula eſt ſaxatilis, colore ſui nominis & tenui roſtro. **Collurio** ueſcitur iiſdem cibis quibus merula, capitur hyemali tempore.

Cepphus auis eſt multis operta plumis, exiguo corpore, quæ uociferatur pariens. Hinc adagium, Cepphus parturit. in eos qui magna pollicentur.

Drepa

Drepanis, auis eſt ſine pedibus, rariſsimè apparens.

Epops auicula eſt ſordida & criſtata, quæ aliter à ſono uocatur Vpupa.

Eſalos auis eſt de genere accipitrum, quæ apparet omni tempore. Aliter uocatur Buteo. Infeſta eſt coruo, cuius oua etiam frangit.

Egitus auicula eſt inimicitias cum aſino exercens.

Erithacus auis eſt ſolitaria, quæ nunquàm ferè in eodem ſaltu niſi una reperitur. Hanc Gaza Syluiam & Rubeculam interpretatur. De hac ortum eſt adagium, Vnicum arbuſtum haud alit duos Erithacos: in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

Falco auis eſt rapax & prædatoria, curuatis & aduncis unguibus, de genere accipitrū. Varii autem generis ſunt Falcones: Eſt quem Britannicum uocant, aquilæ magnitudine, capreolos inuadens. Alium uocant Gyrofalcum, à gyro & circuitu, quo in minores utitur, ut eas agat in prædam. Tertium Montanum. Quartum Peregrinum, cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum Gibboſum, quòd breuitate colli, & alis eminentibus, inſignis gibbo uideatur.

Ficedula nomen ſumpſit à ficubus quibus ueſcitur. Martialis: Quum me ficus alat, quum paſcar dulcibus uuis, Cur potius nomen non dedit uua mihi. Formam & colorem mutant ficedulæ. Hoc ſolū nomē habet autūno, Poſtea Melāchorphi uocātur.

Frigilla dicta eſt à frigore, quo cantat & uiget, æſtate moratur in locis calidis, hyeme frigidis.

Fulica auis eſt aquatilis degens prope ſtagna & lacus. Nomen ſumpſit à furuo colore. Paulò maior eſt columba. Pullos aquilæ ante tempus excluſos nutrit. Matutino clangore tempeſtatem præſagit, & quū ludit in littore. Verg. lib. 1. Geor. Quūq; marinæ In ſicco ludunt fulicæ.

Galerita plumam habet in ſimilitudinē galeri, unde & nomen ſumpſit. Ea aſſa & in cibo ſumpta colli uitium efficaciſsimè ſanatur. Autore Plinio.

Galgulus auis eſt, quam ſi inſpexerit affectus morbo comitiali, ſanari dicitur. Contrà uerò auis emori. Alitur ligno, frequens eſt in Peloponneſo.

Gallus nuntius eſt lucis, Latonæ charus, quòd ei parienti aſtiterit. Mortua fœmina oua incubat, gloriam ſentit, noſcit ſydera, it cubitū cum ſole, imperitat ſuo generi, & regnum, in quacunq;

cunq; domo fuerit, exercet. Certant inter ſe galli ſtudio gloriæ: Canunt in uictoria, & ſe principes teſtantur, Victi occultantur, lucemq; & hominum aſpectum refugiunt. Gradiuntur alta ceruice, & elatis criſtis. Cœlum crebrò aſpiciunt, in ſublime falcatas erigunt caudas. Terrori ſunt leonibus. Vnde Lucretius: Quę nequeunt contrà rapidi conſtare leones, Inq; tueri, ita continuò meminere fugai: Nimirum, quia ſunt gallorum in corpore quædam Semina, quæ quum ſint oculis immiſſa leonum, Pupillas interfodiunt acremq; dolorem Præbent, ut nequeant contra durare feroces. Pugnaciſsimi galli olim naſcebantur apud Tanagram, & Rhodum. Secundus honor fuit Melicis, & Chalcidicis, teſte Varrone. Nobiles quõdam habiti ſunt in auguriorum obſeruatione. Victoriam Bœotiis aduerſus Lacedęmonios præſagiuerunt, quum tota nocte cecиniſſent. Caſtrati deſinunt canere. Pergami omnibus annis gallorum, ceu gladiatorum, ſpectaculum publicè edebatur. Plinius ſcribit Alectorias gemmas repertas fuiſſe in uentriculis Gallinaceorum, criſtallina ſpecie, & magnitudine fabæ. Gallinacei non attinguntur uulpibus, qui iecur eius animalis ederint. Acini Liguſtri ſanant Gallinaceorũ pituitas. Sacri ſunt Soli, cui uenienti aſſurgunt, quo cum eunt dormitum, ut diximus. Contra ſerpentes & miluos pro gallinis dimicant. Vnicus gallus ſufficit multis gallinis. Huius naturam ſcite admodum & ingenioſè deſcribit Politianus in Ruſt. dicens: Adde gregem cortis, criſtatarumq; uolucrum, &c. De gallis item & gallinis uide Varronem lib. 3. de re Ruſt. cap. 9.

Gallinarum uaria ſunt genera. Cortales, quæ corte aluntur. Ruſticæ ſimiles ſunt ferè uillaticis, quæ decipiuntur ab aucupe. Numidicæ, uariis ſparſæ plumis, aliter uocantur Meleagrides à Meleagri tumulo, quas poëtæ fabulãtur ex filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuiſſe in has uolucres. Albertus Magnus ſcribit, Gallinam fuiſſe apud Macedones, quæ duodeuiginti oua fecerit, & ex quolibet eorũ duos ſuſceperit pullos. Aiunt Gallinas non poſſe interfici ab aſpide, quo die ciminum animalis fœtidiſsimi comederint. Villaribus Gallinis religionem ineſſe ſcribit Plin. Nã inhorreſcunt edito ouo, ſeſeq; excutiunt, & circumactæ purificãt, aut feſtuca aliqua ſeſe & oua luſtrant. Gallinas ſaginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tertiũ Punicum bellum lege C. Fannii cõſulis interdictum eſt, ne quid uolucrũ in cœnis proponeretur, pręter Gallinã unã, quę non eſſet altilis. Gallinis inimiciſsima eſt pituita, maximè inter

meſsis

meſsis & uindemiæ tẽpus. Pipire eſt gallinarum, ut boũ mugire.

Grues æſtate aduenæ æthera tranant trianguli figura. Lapides pedibus librant contra uim uentorũ. Gerunt bellum cũ Pygmæis. Ducẽ quem ſequantur eligunt. Habent & in extremo agmine diſpoſitos, qui uiciſsim acclament, ne qua deeſſe uideatur: item qui gregem uoce contineant. Ex his nonnullæ excubias agunt noctúrnas, lapillum pede ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens indiligentiam ſono coarguat. Cæteræ dormiunt, capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. De his Lucanus lib. 5. Strymona ſic gelidum bruma pellente relinquunt Poturæ te Nile grues, &c. Cæterũ grues ſilentio uolantes per ſublime ſerenitatem præſagiunt. Feſtinantes uerò, tempeſtatem. Ferunt eos nullis omninò laboribus delaſſari, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Purgãt ſe grues iunco paluſtri. Dicũtur aliter Naupliadæ uolucres, & Palamedis aues: quoniam Palamedes Nauplii fili⁹ ex earũ ordine tres literas reperiſſe fertur.

Glottis quam Gaza Lingulacam uertit, linguã exerit. Quũ peregrinatur, ducitur pœnitentia in uolatu propter laborem. Reuerti demum incomitatam piget, & ſequi. Nec unquàm plus uno die cœpto uolatui inſiſtit, & in proximo hoſpitio cõſidit. Verùm inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in ſingulos dies, inquit Plin.

Graculi coluntur in Lemno propter locuſtas, quarum exitio, occurrunt aduerſo uolatu. Loquaces ſunt, & obſtreperi. Graculæ annuum faſtidium lauri folio purgant. Graculi ſerò à pabulis recedentes hyemem præſagiunt. Graculus ab Ariſtotele uocatur Coracias, à coruina nigredine, roſtro tamen rutilo. Docilis eſt & facilè manſueſcens.

Gauia uolucris eſt litoralis colore cinereo, nidificãs in petris.

Gryphem habet India, quadrupedem uolucrẽ recuruis unguibus, dorſo nigrum: priori parte purpureum, alis albicãtibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, niſi rapiatur pullus & inuolucer. Nidificat in altis mõtibuis. Congreditur cuiuis ferè animali. Equis infeſtus eſt maximè. Aurũ fodit apud Bactrianos in deſertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad quod arripiendum numeroſæ hominum turmæ ſimul eunt magno ſuo periculo. Superat elephantos & dracones, & omnia animalia, præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

Hirundines auiculæ ſunt loquaces, & garrulæ, quæ auorſæ

coëunt,præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna imbre ſeſe perfundunt & humi obuoluuntur, donec materiam reperint, qua nidũ ſibi ſternãt. Quinq; numero pariũt, quos magna nutriũt æquitate. Nã portionẽ ſingulis alternãt,& diſtribuunt, habita ætatis ratione. Incipiũt enim à primo ſenſim ex ordine cõtinuãtes ad minimũ natu. Si uiderint pullos ſuos nõ ſat molliter iacere, lanã ab ouiũ dorſo exerunt,& iacentibus ſubſternunt. Quinetiã excæcatis herba quadã uiſum reſtituũt. Ariſtoteles ait eſſe albas in Samo inſula, quibus excæcatis lumẽ iterũ reſtituitur. Cecinna Volaterranus comprehenſas Hirundines, nuntias belli mittebat amicis, in nidum priſtinum redire ſolitas. Hybernis menſibus diſcedunt Hirundines. Solæ ex his quæ aduncos non habent ungues, carnibus neſcuntur. Thebas non ſubeunt, quòd urbs illa ſæpenumero capta ſit. Conſtructos luto nidos ſtramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactum ſpargunt. Nidum ipſum mollibus floccis & culmis conſternunt. Pullorũ excrementa magna mũditia egerũt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excauant,& in terra fœtificant. Non ſunt obnoxiæ rapinis cæterarũ auiũ. Ex uolucribus indociles ſunt Hirundines, ut ex terreſtribus mures. Bis anno pariũt. Oriũtur ante delphini ortũ. Nã deprehẽſæ intereũt. Tẽpeſtatẽ præſagiũt, ſi iuxta aquã uolitantes ipſam penna ſæpe percutiãt. Chelidoniã herbã inuenerũt, qua oculis pullorũ in nido uiſum reſtituũt, erutis etiã oculis. Hirũdinẽ ſub tecto ne recipias: Adagium eſt, quo monemur, ut à conuentu & cõtubernio uerboſorũ hominũ caueamus.

Hybris, auis ex accipitrum genere, rarò interdiu apparet. Nam tunc modicè uidet. Contra uerò uenatur noctu. Pugnat cum aquila acriter adeò, ut ambæ mutuo aſſultu implexæ quandoq; deferantur in terram.

Harpa, auis eſt bellum gerens cum Triorche.

Herodius, auis eſt littoralis frequens in Diomedæa inſula. Veſcitur conchis, quas per calorem diſcuneatas inuenit. Blanditur Græcis aduenis, ut nonnulli uolunt. Psalm. 103.

Ibis auis Aegyptia duplex eſt. Altera nigra, altera uerò Ciconiæ propè ſimilis, quæ ſerpentibus ueſcitur. Cicero libr. 1. de Natura deorum: Velut Ibes maximã uim ſerpentum conficiunt, quum ſint aues excelſæ, cruribus rigidis, corneo proceroq; roſtro. Auertunt peſtem ab Aegypto, quum uolucres angues ex uaſtitate Libyæ uento Africo inuectas interficiunt, atq; conſumũt. Ex quo fit, ut illæ uiuæ nec morſu noceant, nec odore mor

tuæ,

tuæ. Eam ob rem inuocantur ab ipſis Aegyptiis Ibes. Hæc auis aduncitate roſtri per eam partem ſe perluit, qua ciborum onera reddi ſolent.

Immuſulũ aliqui arbitrantur eſſe uulturis pullũ. Maſſurius apud Pliniũ opinatur eſſe pullũ aquilę, priuſquàm albicet cauda.

Lagopus auis pedes habet leporino uillo, unde inditum illi nomen. Nam Lagos Græcè, dicitur lepus Latinè. Candida eſt reliquo corpore, & columbarum magnitudine. Mart. libr. 7. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

Larus, auis eſt nigra, habitans propè aquas, in quibus degit, ut etiam in terra. Voracis & rapacis eſt naturæ, latoq; oris rictu. Hinc Larus hians, prouerbio dicitur homo auiditatis nimiæ.

Luſciniam Græci Philomelam uocãt. Hæc dum oua quodam uelut ſinu corporis & gremio fouet, ſpatioſæ noctis laborem aſsiduis fallit canticis. Verno tempore frondeſcentibus arborum ramis dies x v. continuos perſiſtit in cantu. Vnica hæc auis paruo corpuſculo, paruuliſq; faucibus uarios emittit cõcentus, & diuerſa cantica, quæ tot exquiſitis tibiarum tormẽtis ars hominum excogitauit. Hæc auis ceciniſſe fertur in ore infantis Steſichori. Concertant inter ſe: uicta morte finit ſæpe uitam, ſpiritu prius deficiente, quàm cantu. Iuniores uerſus accipiũt, quos imitentur. Audiunt diſcipulæ intentione magna, uicibusq; recitant. Intelligitur in docente reprehẽſio & correctio. Durat hęc argutia x v. diebus. Aeſtu aucto, aliam habent uocem; non modulatam aut uariam. Mutatur & color: hyeme non cernuntur. Pariunt uere primo cumplurimum ſena oua. Hæc & alia multa habet Plinius, qui ingenium exercuit in luxurioſa tantillæ auiculæ deſcriptione. Idem ait, Cæſares iuuenes Luſcinias habuiſſe Græco & Latino ſermone dociles. Præterea meditantes in dië, & aſsiduè noua loquentes, longiore etiam contextu.

Linx auicula eſt, colore uario, lingua ſerpentina, quam menſura quatuor digitorum porrigit, unguibus grandibus, & ſtridula uoce. Hanc aliqui Torquillam uocant.

Mergus, nidificat in arbore ueris initio apud mare. Tempeſtatem præuidens reuolat ex æquore, & ad littus contendit cum clamore. Vergil. Iam ſibi tum curuis malè temperat unda carinis, Quum medio celeres reuolant ex æquore mergi, Clamoremq; ferunt ad littora.

Merula ſola uolat, & ſolitaria paſcitur. Ex nigra ruffeſcit. Canit æſtate, hyeme balbutit, circa ſolſtitium muta. Bis anno

parit

parit. Turdum amat.

Merops auis eſt, quæ alio nomine uocatur Apiaſtra à comedendis apibus.

Meropes contra naturam cæterarum auium retro uolantes feruntur. Rubentibus ſunt cruribus, & ore prælongo. Genitores ſuos reconditos paſcunt, pallido intus colore pennarum, ſupernè cyaneo, priori ſubrutilo. Nidificant in ſpecu ſex pedum defoſſa altitudine.

Monedula auis eſt auri & argenti furaciſsima, unde ſecundum aliquos etymum trahit à moneta, quã ſurripit. Ariſtoteles ponit tria eius genera, Graculum, Lupum, quæ parua eſt & paraſita: Tertiam palmipedem in Lydia, & Phrygia frequentẽ. Condit Monedula ſemina in theſauros cauernarum.

Motacilla auis, ſemper mouet caudam.

Miluus auium rapaciſsimus ſectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (ut Aelianus putat) non inuenitur. Fœmina Auſtro aut Euro ſeſe pandẽs cõcipit, & pullos parit. Inſidiatur pullis gallinaceis & Anſerinis. Molliter uolat. Latet hybernis mẽſibus, nõ tamẽ ante diſceſſum hirũdinũ. Plinius ait, Miluos ſolſtitiis affici podagra. Flagrãt odio coruorũ, & uulpiũ. Eorũ iocinora efficaciſsima ſunt ad inunctiões omniũ uiciorũ. De miluo, Mar. li. 9. Hinc prope ſumma rapax miluus in aſtra uolat.

Memnoniæ aues quæ ad ſepulcrum Memnonis apud Iliũ quotannis aduolant: ſpeciem habent accipitrum, carne tamen abſtinent.

Monticula auis longa cauda, nomen accepit à montibus, in quibus habitat.

Noctua auis eſt inauſpicata. Architrenius: Diuitibus ſupremus honos, prænuntia fati Noctua præcedit. Hæc Pyrrhi cõtra Argos copias mouentis inſidit haſtæ, & ſiniſtram ei portendit fortunã. Non cernitur in Creta. Noctu uidet, canit & uolat ſola. Oui. lib. 11. Siquãdo luce uagantẽ Noctis auem cernunt. Martianus Capella: An mage noctiuidæ tibi traditur alitis uſus. Odioſa eſt cæteris auibus, in quas aſtuta utitur dimicatione. Nã maiore circundata multitudine, reſupina pedibus repugnat, collectaq; in arctum, roſtro & unguibus tota tegitur. Ei auxiliatur accipiter, fœdere quodam naturæ, inquit Plinius. Nigidius apud Pliniũ teſtis eſt, noctuas ſexagenis diebus hyemis cubare, & nouẽ uoces habere. Noctua in imbre garrula tempeſtatẽ præſagit. Contraria eſt apibus, ueſpis, crabronibus, & ſanguiſugis.

Eius cerebrum uel iecur cum oleo infuſum prodeſt auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ. hinc factum adagium, Noctuas Athenas mittere. In eos, qui potentioribus, & nullarũ rerum indigis aliquid mittunt.

Nocticorax, ſeu Nycticorax, nocturnus appellatur coruus. Hæc auis nigra eſt, & ſola clamat, habitatas domos refugit, deſertas amat.

Onocrotalus auis eſt ſimilis ferè cygno, quæ collum in aqua mergens, ſpiransq́;, ſimilem reddit ſonum aſinino ruditui. Quicquid comedit, in fauces congerit, diuq́; continet. Mart. lib. 11. Turpe Rauennatis guttur Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia ſeptentrionalis oceano proxima.

Ophiomachus auis eſt dimicans in ſerpentes, unde accepit nomen.

Oenanthe auis ſtatos latebræ dies habet. Exoriente Syrio occultata, ab eiuſdem occaſu prodit.

Otus bubone minor eſt, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus. Aſionem Latinè uocant. Imitatrix alioqui auis, & paraſita, & quodam genere ſaltatrix. Arripit quãdoq; lapidẽ ponduſcula, aut guttur arena replet, ut aduerſo uentorum flatu uolet ſtabilita.

Otides ſimiles ſunt perdicibus, quæ præ pinguedine corporum, alis attollere ſeſe nequeunt. Quapropter quum uideant ſe canum latratibus obnoxias, deliteſcunt inter frutices.

Oenas auis eſt magnitudine columbi, quæ capitur autũno.

Ortygometra eſt quam dicimus coturnicem, cuius uocem quum ſentiunt aucupes, parari diſceſſum intelligunt.

Pelicanus ubi pullos ſuos necatos uidet à ſerpentibus, latus ſibi fodit roſtro, & educto ſanguine uitã reſtituit mortuis. Hieronymus: Pelicani (inquit) quum ſuos à ſerpente filios occiſos inueniũt, lugent, ſeq́; & ſua latera percutiũt, & ſanguine excuſſo corpora mortuorũ ſic reuiuiſcunt. Volaterranus ait Pelicanum eſſe, quẽ Plinius Plateam uocat. Eſt autẽ Platea auis aquatilis, conchas deuorans, quas ubi calore uentris concoxit, euomit, ut poſtea diſcuneatas comedat facilius.

Perdices aues ſunt ſalaciſsimæ. Oua deperdunt mares, ne cura incubatus Venerem impediat. Ad aucupes accedunt uelut deditionẽ facturæ, ut pullis tẽpus præſtent ad fugã: quos ubi ſecuros uidẽt, proripiũt ſeſe, eosq́; ſequũtur, & uoce acclamãt. Fœmina paritura ſtipulis & multa terra ſe circumuallat aduerſus inſidias.

inſidias. Septimo die pullos excludit. Parit oua x v. Sacra eſt Ioui & Latonæ. Paphlagoniæ perdices feruntur eſſe duplici corde, autor Theophraſtus apud Gelliũ lib. 16. Perdices ouis ſtragulum molle puluere cõtumulãt, nec in quo loco peperere, incubant. Et ne cui conuerſatio ſit ſuſpecta, nidos transferunt & pullos. Capto duce totius gregis, ſinguli facilè capiuntur, atque etiam circa cõceptum fœminæ, contra aucupem fœmina exeunte, ut rixando abigat eum. Si contra mares ſteterint fœminæ, aura ab iis flante prægnantes fiunt. Hiantes autem exerta lingua per id tempus æſtuant, & ſuperuolantium afflatu concipiũt, interdum uoce tantum maſculi audita. Quod eſt argumentũ maximi caloris uenerei. De his maiora multo Plin. Purgant ſeſe lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

Phœnicopterus auis eſt habẽs rubras pennas, cuius linguã præcipui ſaporis eſſe docuit Apitius, Mart. lib. 3. Nomenq; dedit quæ rubentibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomen, ſed lingua guloſis Noſtra ſapit.

Pygargus, auis eſt de genere aquilarum, albicante cauda.

Picus auicula eſt aduncis unguibus arbores excauãs, in quibus pullos educat. Sacer eſt Marti; unde & Martius appellatur. Numeratur inter auſpicatas aues. Pica diſsimilis pico. Eodẽ die commutat uoces. Nidificat in arboribus. Parit oua i x. Expreſſior eſt ei loquacitas, quàm Pſitaco. Adamat uerba quæ loquitur. Nec diſcit tantũ, ſed diligit. Emoritur uicta difficultate uerbi. Et niſi ſubinde eadem audiat, memoria fallitur. Plinius ait, eas facilius diſcere, quæ glande ueſcuntur, & quinos habent digitos in pedibus. Nullæ tamẽ duobus primis uitæ annis. Omnibus lata eſt lingua, quæ ſermonem imitantur humanum. Mart. lib. 7. Pica ſalutatrix ſi tibi Lauſe placet.

Porphyrio auis eſt roſtro & cruribus prælongis & rubentibus, quæ auium ſola morſu bibit. Omnem cibum aqua tingit, quem pede ad roſtrum ueluti manu affert. Laudatiſsimus eſt in Comagena,

Ptynge auis rapax, noctu uolitat, & uenatur more aquilæ, cum qua plerunq; dimicat.

Palumbi uiuunt ad annos x x. Hyeme muti, uere uocales. Sunt autem ſylueſtres columbæ. Nidificant in arboribus & ſepibus. Duo ſunt eorum genera. Vnum quod Vinaginẽ dicunt ab uſu Labruſcæ. Alterum quod Torquatum, à torque, quo uidentur inſigniti. Mart. libro 13. Inguina torquati tardant hebe-

tantq; columbi, Non edat hanc uolucrem, qui cupit eſſe ſalax. Quum ad ſenectam uenerunt ſpoliantur unguibus. Pariunt poſt ſolſtitia bis in anno oua terna, nec tamen plus duobus educant. Palumbes incubat fœmina poſt meridiem in matutinum. Cætero mas. Purgant ſe Lauro, Hyeme abeunt.

Parra auis eſt inauſpicata, que oriente Syrio non apparet, donec occidat. De hac Horatius lib.3. Car. Impios Parræ recinentis omen ducat.

Paſſeres ſalaciſsimi ſunt, & argutiſsimi, uita breuiſsima. Mares diutius anno non uiuere argumentum eſt, quia nullus ueris initio apparet. Nigrities quæ eſt in roſtro, æſtate incipit, Fœminis longior paulò uita. Martialis: Et arguto paſſere uernat ager.

Pauo concipit tertio uitæ anno, quo ferè uarietate colorũ induitur. Viuit annos uiginti quinq;. Glorioſus eſt, & inuidus. Erecto pennarũ flabello ſeipſum miratur. Fimum ſuũ reſorbet, hominũ utilitati inuidẽs. Eius caro dura & concoctu difficilis. Samius Pauus (utrũq; enim dicimus) numeratur inter cibos electiles. Expandit colores aduerſo maximè ſole, quia ſic fulgentius radiat. Omnes oculos pennarũ contrahit in aceruũ. Cauda annuis uicibus amiſſa pudibũdus quærit latebrã, donec renaſcatur. Pauonem cibi gratia primus occidit Romæ Hortẽſius orator. Ferunt Alexandrum Magnum Pauone primũ in India uiſo admiratũ fuiſſe, & edicto cauiſſe, ne quis tã ſpecioſum animal interficeret. Colũbas amant mutuò Pauones. Sacri ſunt Iunoni.

Phœnicurus, auis eſt rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme. Pyralis auis eſt inimica turturi.

Phœnicem unum in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa collum, cętera purpureũ, cauda cęrulea, roſeis pennis diſtincta, facie criſtis ornata, & plumeo apice caput honeſtante. Quorundã eſt opinio neminem extitiſſe, qui uiderit ueſcentem. Sacer eſt Soli. Viuit annos DCLX. Seneſcens caſia turiſq; ſurculis conſtruit nidum, quem odoribus replet, & ſuper emoritur. Ex oſsibus deinde & medullis naſcitur uermiculus, inde fit pullus, qui priori funeri iuſta reddẽs, totum nidum defert in urbem quãdam Panchaiæ Soli ſacram, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatũ fuiſſe Phœnicẽ in urbem Romã Claudii principis cẽſura, anno urbis DCCC. Mart. lib.6. alludit ad nidum huius uolucris, dicens: Quod ſemper caſiaq; cynnamoq; Et nido niger alitis ſuperbæ Fragras. De hac Oui. lib.15.

Vna

Vna eſt quæ reparet, ſeque ipſa reſeminet ales. Aſyrii Phœnica uocant : nec fruge, nec herbis,Sed turis lacrymis, & ſucco uiuit amomi,&c.Phœnicem Vergilius reparabilem uocat,ubi de animalium ætatibus loquitur,dicens:Alipedem ceruum coruus ter uincit:at illum Multiplicat nouies phœnix reparabilis ales.Viuacem Ouidius,nobilem Plinius,Pharium Statius,Longæuum Claudianus,Gangeticum Auſonius,Aſſyrium Stroza.

Pſytacos humanæ uocis imitatores habet India. Virides ſunt toto corpore,torque tãtũ miniato in ceruice.Quæ accipiũt uerba pronuntiãt. Salutant Imperatores. In uino laſciui ſunt. duritiam eandẽ habent in capite, quã & in roſtro.Quũ loqui diſcunt,ferreo uerberãtur radio,aliter nõ ſentiũt ictus.Quũ deuolant,roſtro ſe excipiunt,cui innituntur. Amici ſunt turturibus. Plinius ait ſyluã eſſe Gagandẽ, in quaprimũ uiſi ſunt Pſytaci. De Pſytaco Claudianus in Eutropiũ:Qui uentrem inuitãt pretio, traduntq; palato Sydereas Iunonis aues, & ſi qua loquendi Gnara,coloratis uiridis defertur ab Indis.

Phaſianæ aues, à Phaſi Colchorum fluuio ſumpſerunt nomen.Geminas ex pluma aures ſubmittunt, ſurriguntq;.Pediculis infeſtantur, & interimuntur quãdoq;, niſi ſeſe puluerent.De his Iuue.Saty.11.Et Scythicę uolucres,& Phœnicopterus ingẽs. Mart.lib.13.Argoa primum ſum deportata carina.

Phalerides aues ſunt aquatiles in Seleucia Parthorum.

Phalacrocoraces peculiares Sunt Balearibus inſulis.

Pyrrocteres luteo ſunt roſtro,peculiares alpibus.

Phoicus auis eſt harpæ contraria.

Paralus auicula gregatim uolans colore cinereo.

Querquedula auis eſt ſemper in aquis natans.Aliter Sanqualia dicitur.

Regaliolus,auis eſt de uolatu cum aquila diſsidens.Vocatur hoc nomine tanquam rex auium: Vocatur aliter Trochilus. Regaliolũ aues diuerſi generis diſcerpſerunt,pridie quàm Cæſar interficeretur manibus coniuratorum.

Riparia auis nomen ſumpſit à ripis,in quibus habitat.Ruſtica auis eſt ſimilis perdici,roſtro tamen longiore.Mart.Ruſtica ſum perdix, quid refert ſi ſapor idem, Charior eſt perdix, ſi ſapit illa magis.

Satyria auis eſt,quæ aliter Coruus appellatur.

Spinturnix auis eſt inauſpicata, quæ alio nomine uocatur Incendiaria.

Stritomellus auis aliter dicitur Marinus paſſer.

Strix auis eſt nocturna & inauſpicata,quæ nomen ſumpſit à ſtridore.Lucanus libro 6. Quòd trepidus bubo, quod ſtrix nocturna queruntur. Horatius:Plumamq; nocturnæ ſtrigis. Hæc infantes noctu inuadit. Plinius ait non eſſe fabuloſum ſtriges ubera infantium labris immulgere.

Struthius auis eſt grandi corpore & graui.Fœmina uocatur Struthio. Hieronymus : Penna autem Struthionis ſimilis eſt pennæ herodii & accipitris. Sunt qui eundem eſſe uelint cum Struthio camelo. Sunt autem Struthiocameli auium grandiſsimi. In Africa & Aethiopia altitudinem equitis equo inſidentis uincũt, & celeritatem. Pennas habent, cætero non ſunt uolucres, nec à terra tolluntur.Vngulas habẽt ceruinis ſimiles, quibus dimicant biſulcas,& comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra ſequentes ingerunt pedibus. Quum colla in fruticibus occultarũt,latere ſeſe exiſtimant. Eorum oua propter amplitudinem uſum uaſorum prębent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.

Sanqualem auem Maſſurius apud Plinium oſsifragam dicit eſſe.

Sylla auis eſt,in cuius uentre reperitur Chlorites gẽma herbacei coloris.

Sturnis proprium eſt cateruatim uolare,& quodam pilæ orbe circumagi,omnibus in medium agmen tendentibus. Plinius ſcribit,Cæſares iuuenes ſturnum habuiſſe Græco & Latino ſermone docilem. Hæc auis maculoſa eſt, magnitudine merulæ. Vulgus Sturnellum uocat,Græcè uocatur Pſarus.

Subis auis eſt,quæ aquilarum oua frangit.

Terraneola auis eſt Alaudæ propè ſimilis, præterquàm quòd apicem non habet in uertice.

Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in temporibus,caput phœniceum,cæteras partes ferruginei coloris.Aliter uocatur Tragopa, ab arietinis cornibus. Hanc habet Aethiopia.

Trochilus auis Crocodilo amica, & obſequioſa. Nam ſanguiſugas linguæ eius hærentes deuorat. Aliter uocatur Regaliolus. Truo auis,quæ aliter uocatur Onocrotalus.Cæcilius: Proh dii immortales unde proceſsit truo.

Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto. A coitu decem diebus oua matureſcunt in utero. Loquaciſsimi ſunt, ſed

pecul

peculiaris ſurditas eiſdem adſcribitur.Hinc adagium, Surdior turdo.Fertur hæc auis præcipui eſſe ſaporis. Horat. Nil melius turdo, nil uulua pulchrius ampla. Inaſſatus turdus cum Myrti baccis prodeſt Dyſentericis,& urinæ. Turdis color æſtate circũ collum uarius,hyeme concolor. Frequentes ſunt in Germania tempore hyberno. Agrippina uxor Claudii Cæſaris turdũ habuit imitantem ſermones hominum,ætate Plinii.Turdorum fimus optimus eſt ſtercorandis agris.

Turtures uere occultantur,pennaſq; amittũt.Quum bibunt, colla non reſupinant.Octonis uiuũt annis.Bis anno pariũt,oua plurimũ terna.Pyralim uolucrem oderũt. Pſytacis amicæ. Purgant ſe herba quæ uocatur Helxine.Earum fimũ albugines extenuat.Turtur erepta compare ſemper gemit & caſtitatem ſeruat.Vergilius:Nec gemere aëria ceſſabit turtur ab ulmo.

Tinungulus auis terret accipitres adeò ut eius uocem reformident.Propterea amatur à columbis.

Vlula auis eſt luctiſona,& funebris, quæ ab ululatu meruit nomen. Fel eius prodeſt ad albugines,ſuffuſiones, & caligines: adeps ad claritatem.

Vpupa auis criſtata,ſemper commoratur in fimo. Colorem mutat, criſtam habet plicatilem, Cor eius laudatur in lateris doloribus.

Vultur,ſeu Vulturius,auis rapax,tarde uolat propter corporis molem. Cadauera ſectatur,& carne uiuit. Aiunt hanc auem concipere ſine maſculorum ſemine,& ſine coniunctione generare,natosq; ex iis in multam ætatem procedere ad annum uſq; centeſimum. Clarent odoratu uultures.Nigri præualent. Nidificant in altis rupibus,nidos nemo attigit.Fœtus ferè cernũtur bini.Vmbritius apud Plinium ait parere oua XIII. Biduo præſentiunt futura cadauera.Fugantur unguento.Comedunt ſemen Siſeris. Auxilio ſunt contra ſerpentes. Hermodorus Ponticus apud Cælium teſtis eſt , Vultures eſſe omnium animalium innocentiſsimos,quia nihil prorſus attingant eorũ,quæ ſerãt homines,plantent,alant.Animãtium præterea nullam interimant. uolucribus quoq; uel mortuis abſtineãt, quodã cognationis intellectu. Præſtantiſsimi habebantur in auguriis, ut indicãt urbis Romæ primordia.Euro grauidæ fiũt.Membra tabida affectant. Catullus:Lingua exerta auido ſit data uulturio. Quũ cœperunt oua edere,aliquid afferunt ex Indico tractu, quod eſt tanquàm nux intus habens, quod moueatur, ſonumq́ue ſubinde reddat.

Quod ubi ſibi appoſuerunt, multos fœtus producunt, ſed unus tantum remanet, qui Immuſulus uocatur. Ferunt per quingenta millia paſſuum à uulturibus præſentiri cadaueris putorem.

Veſpertilio ſola uolucrum animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, ubera admouens, infantes amplectitur, ſecumq; deportat. Vnicam habet coxendicem. Culices amat in cibatu, ſola uolucrum dentes habet. Habet etiam mammas.

Vipiones appellantur minores grues.

Aues inauſpicatæ ſunt, Cornix, Coruus, Bubo, Noctua, Parra, Auis incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerſo, prægnans canis, Lupa raua, fœta uulpes, muſtella, & lepus. Horat. lib. 3. Car. Impios Parræ recinentis omen Ducat & prægnans canis, aut ab agro Raua decurrens lupa Lauinino, Fœtaq; uulpes, Rumpat & ſerpens iter inſtitutum.

Aues nocturnæ ſunt, Bubo, Picus, Trogo, Cornix, Noctua.

Auium aliquæ ambulant, ut Cornices: Saliũt aliquæ, ut Paſſeres & Merulæ: Currunt, ut Perdices, Ruſticulæ: Ante ſe pedes iaciunt, ut Grues, & Ciconiæ: Aliæ expandunt alas, pandenteſq; raro interuallo quatiunt: Aliæ tota latera pandunt: Quædam compreſsis pennis uolant: Aliæ iaculantur ſe in ſublime, in rectum, in pronum: Aliæ uidentur ab alto cadere: Alię ſalire: Auiũ fœcundiores ſunt fugaces quàm fortes. Aquilæ clarius cernunt quàm homo. Vultures ſagacius odorantur. Liquidius audiunt talpæ obrutæ terra.

AVIVM ET ALIORVM animalium inimicitiæ.

Bellũ inter ſe gerũt Cornices & Noctuæ: Miluus & Coruus: Aquila & Trochilus: Coruus & Chlorio: Noctuę & minores aues. Turtur Pyralis, Brenthus Phagrus, Muſtella Cornix, Ichneumones Veſpæ, aquaticæ Anates Gauiæ, Harpe & Triorches Accipiter, Sorices & Ardeolæ, Egithus auis cũ Aſino. Vulpes & Nili Angues, Muſtellę & Sues. Eſalõ Auicula & Coruus. Thoës Leones, Araneus Serpẽs, Leones Galli, Hyena Pardalis, Scorpiꝰ Scalabotes, Vulpes Cygnus, Tauri Cornices, Canes Damæ & Lepores, Lupus Ouis & Capra, Equi & Gryphes. Delphinus Balæna, Ceſtrers Lupus, Muręna Cõgrus, Elephãtes oderunt Murẽ, adeò ut ſi pabulum in præſepio poſitum contingi ab eo uiderint, faſtidiãt. Bellãt & cum draconibus perpetua diſcordia. Cameli odium gerunt naturale aduerſus equos. Hoſtis eſt

Eleph

Elephāto Rhinoceros. Muſtellarum uirus exitio eſt Baſiliſco. Aſpis bellum habet cum Ichneumone, Ceruis pugna eſt cū Serpente. Lacertæ inimicæ ſunt Cocleis. Leontophonum odit Leo, Balænis infeſtæ ſunt Orcę, Conchis apertis inſidiantur Polypi. Polypum lacerant Congri. Lupus marinus caudā prærodit Mugili. prælium eſt Aquilę cum Ceruis & Dracone. Cybindo cum Aquila, Scorpioni cum Stellionibus, Salmādræ cum Teſtudine, Ranis, cum apibus, Formicę cum Sorice, Apibus cum Crabronibus, Apes infeſtantur ab Hirundinibus.

Contra uerò amici ſunt Pauones & Columbæ, Turtures & Pſitaci, Merulæ & Turdi, Cornix & Ardeolæ. Oues Capris cōueniunt. Palumbes Perdicibus, Larus Graculo, Harpa Miluo, Muſculi Balænis, Columbæ Tinungulis.

AVIUM ET ALIORUM animalium uoces.

VArii ſunt auiū cantus. Gallis expergificus, Bubonibus gemulus, Vlulis querulus, Noctuis Stridulus, Cicadis obſtreperus, Hirūdinibꝰ perargutus, Luſciniis dulcis, Turdus trutilat, Sturnus piſitat, cacabat Perdrix, gratitat Anſer, Turtur & Colūba gemūt, Palūbę plauſitāt, Anates tetriniūt, Grus gruit, Cygnꝰ drēſat, Accipiter pipat, Miluus lipit, galli cucurriūt, Gallina gracillat, Pupillat pauo, Truſat hirundo, Aquila clāgit, Vultur pulpat, Crocitat coruus, Graculus frigulat, glotorat Ciconia, Paſſer pipit, Cuculus cuculat, Cicada fritinit, Apes bombilāt, Bubo bubat, Stryx & Veſpertilio ſtridēt, Noctua cucubat, Vlulę ululant, Regulus & Merops zinzululāt. Thomas Rhadinus de uocibus auiū ſic meminit. Philomela ſiquidē mille uocū diſcrimina cōtexebat, Pſitacus & Pica loquutu uario mentiebantur homines. Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulās odis Merulus cōcinebat, Parus tinnabat, Acredula mitilabat, Turdꝰ aderat trutilās, Sturnus piſitās, Perdix cacabās, Palūbes plauſitās, Anſer gratitās, Hirundo trinſans, Ciconia glotorās, Coruus crocitās, Graculus frigulās, Pauo pupillans, Vultur pulpās, Accipiter pipans, Gaudebat & Cygnus drenſare, Grus gruere, Turtur & Columba gemere, Paſſer pipire, Miluus hiādo lipire, Aquila clāgere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. Quod ad cætera ſpectat animalia, Tygres rancant, Leones rugiūt, Lynces fremunt, Vrſi uncant, Lupi ululant, Frendent apri, Elephantes barriunt, Cerui & Onagri glocitant, Tauri mugiunt, Equi hinniunt, Verres quirritant, Aſelli rudunt & oncant, Arietes blate-

rant, Oues balant, Sues gruniũt, Hircus mutit, Latrat canis, Vulpes gannit, Vagiũt lepores, Mures mintrant, Muſtellæ dintriũt, Grilli grillant, Serpens ſibilat, Rana coaxat.

AVES DEORVM.

HAlcyones, Thetidis. Vergilius lib.1. Georgic. Non tepidum ad ſolem pennas in littore pandunt Dilectæ Thetidi halcyones.

Columbæ & Cygnus Veneris. De columbis Propertius lib.3. Et Veneris dominę uolucres mea turba colũbę. De Cygno, Stat. lib.3. Syll. – Et molles agitat Venus Aurea cygnos. Horat. libro 3. Car. Et Paphum iunctis uiſit oloribus.

Pauo, Iunonis. Ouid. lib.1. met. de Argo centoculo: Arge iaces, quodq́; in tot lumina lumẽ habebas, Extinctum eſt, centũq́; oculos nox occupat una. Excipit hos, uolucriſq́; ſuæ Saturnia pennis Collocat, & gemmis caudam ſtellantibus implet.

Coruus & Cygnus, Apollinis. Ouid. lib.3. Meta. Sed ales Senſit adulterium Phœbeius. Apollo apud Ouid. libro 2. Faſto. I mea dixit auis, ne quid pia ſacra moretur. Stroza pater: Albus erat quondam uolucris Phœbeia coruus.

Noctua, Mineruæ. Ouid. lib.2. Faſt. Et ſine lite loquax cum Palladis alite cornix.

Picus, Martis. Ouid. lib.3. Faſt. Martia picus auis gemino pro ſtipite pugnant, Et lupa.

Aquila Iouis. Syll. libro 4. Donec Phœbeo ueniens Iouis ales ab ortu. Verg. lib.1. Aene. Aetherea quos lapſa plaga Iouis ales aperto Turbabat cœlo.

Phœnix, Solis. Manilius apud Plin. teſtis eſt, Phœnicem in Arabia ſacrum Soli eſſe. Claudianus de laudibus Stiliconis: Conueniunt Aquilæ, cunctæque ex orbe uolucres Vt Solis mirentur auem.

Cataractas Plinius uocat aues Diomedæas.

Aues Palamedis ſunt Grues, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quaſdam fertur inueniſſe. Vocantur etiam Naupliadæ à Nauplio Palamedis patre. Politianus: Clãgunt Naupliadæ uolucres & peruia pennis Nubila conſcribunt.

ANIMALIA DIVERSA.

IAm ſcripſimus in Epithetis naturam equorum, aſinorum, canum, leonum: ne quid tamen deſit huic operi, aut pars ulla uideatur manca, repetemus: ſed breuius multò.

Equi, ut ab his principiũ ſumamus, bimi in utroq; ſexu concipiunt,

cipiunt,ſed pullos generant debiliores, quàm qui trimi. Equa fert uterum menſes undecim, & duodecimo parit. Columellæ placet, ut & maribus & fœminis concedatur admiſſura circa æquinoctium uernum, partim ut reuoluto anno eodem tempore pariat, partim etiam quòd hoc armentum libidinis furiis maceratur, ſi prohibeatur coitu. Fœminæ tanto coëundi ardore plerunq; mouentur,ut maſculorum penuria Venerem ſibi figurent,uerſæq; ad meridiem hauſto concipiant uento. Quod aiũt fieri in ulteriore Hiſpania: Vnde Verg.lib.3. Georg.Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum, Illas ducit amor trãs Gargara, transq; ſonantem Aſcanium, ſuperant montes & flumina tranant,Continuoq; auidis ubi ſubdita flamma medullis, Vere magis,quia uere calor redit omnibus, illæ Ore omnes uerſæ in Zephyrum ſtant rupibus altis,Exceptantq; leues auras, ac ſæpe ſine ullis Coniugiis utero grauidæ(mirabile dictu)Saxa per & ſcopulos & depreſſas conualles Diffugiunt.Plinius ait hanc rabiem mitigari coma tonſa, Apuleius teſticulorũ amputatione. Pariunt equæ ſingulos,quandoq; gemellos.Pariturae ſe erigũt, ſtantesq; enituntur: quum tamen cæteræ quadrupedes iacentes pariant.Ariſtoteles equis uitam annorũ XXV. aſcribit. Plinius tamẽ ait mares ad annos XXXIII. generare, Fœminas gignere ad annos XL. Ariſtoteles ſentit mares minus uiuere quàm fœminas,quoniã debilitantur coitu.Contrà uerò Plinius breuiorem facit equarũ uitam.Qui domi aluntur,minus uiuunt,quàm qui in grege.Fœminæ finẽ creſcendi faciunt poſt annos quinq;, mares anno addito.Mares citius perficiũtur in utero,quàm fœminæ.Partu edito non ſtatim generoſa impletur equa,ſed intermiſſo tempore.Dum peperit,carunculam quandã ex fronte pulli (quam Hippomanes uocant) deuorat, eoq; deuorato pullum melius amat.Nam ſi alia equa præriperet, partum ad ubera non admitteret mater. Equæ plerunq; macreſcunt deſiderio pullorũ abſentium. Propterea dimittendi ſunt in eadem paſcua quibus mater. Tanta eſt in hoc genere charitas,ut amiſſa parente reliquæ fœtæ educẽt orbum. Fœminæ grauidæ hyberno tempore, tecto continendæ ſunt non anguſto, ne aliæ conceptum elidãt. Pullus poſtquàm genitus eſt,terram ante triduũ ore non attingit.Equus dentes habet XL. Dum bimus eſt & ſex menſiũ, medii dentes & ſuperiores & inferiores cadunt. Dum quartum annum attingit, deiectis dentibus caninis alii naſcuntur.Intra ſextũ annũ molares cadunt.Omnes ſeptimo complentur.Senectute plus

te plus ſolito candeſcunt, quum cæteris animalibus nigreſcant.

Plures ſunt dẽtes maribus quàm fœminis: Vitæ ſunt breuioris quibus pauciores, uiuacioris quibus plures. Equi ſuas matres & filias ſuperueniunt. Sunt tamen exempla, quæ cognatam libidinem eis odioſam eſſe doceant. Equi ducuntur gloriæ cupiditate: Nam uictores exultant & uicti dolent. Camelum reformidant, adeò ut nec eius aſpectum ſuſtinere, nec odorem ferre ualeant. Aquam amant turbulentam in potu, ut uidere eſt: nã priuſ quam bibant, limpidã pedibus interturbant. Quadriduanã ſitim poſſunt tolerare, ſed poſtea auidiſsimè bibũt. Fruge & herba ueſcuntur, & potu pingueſcunt. Exanimato eorũ corpore naſcuntur ueſpæ & crabrones. Fœminæ caput affixũ palo in hortis fugat erucas. Aethiopia pennatos equos generat & cornibus armatos. Fluuiatiles uocantur Hippotami. Quod ad eorum bonitatem ſpectat & generoſam indolem, Varro probat equum breui capite, nigris oculis, membris non confuſis, naribus non anguſtis, auribus applicatis, non anguſta iuba, crebra, fuſcâ, ſubcriſpa, ſubtenuibus ſetis implicata in dexteriorem partem ceruicis, lato pectore, & pleno, humeris latis, uentre modico, lumbis deorſum uerſum preſsis, ſcapulis latis, ſpina duplici, cauda ampla, cruribus rectis æqualibus, introuerſis, genibus rotundis, ungulis duris, toto corpore uenoſo. Columella: Quum uerò natus eſt pullus, inquit, confeſtim licet indolem exiſtimare, ſi hilaris, ſi intrepidus, ſi neq; conſpectu nouæq; rei auditu terretur, ſi ante gregem procurrit, ſi laſciuia & alacritate interdum, & curſu certaminis æquales exuperat, ſi foſſam ſine contactione tranſilit, pontem flumenq; tranſcendit. Corporis uerò forma conſtabit exiguo capite, nigris oculis, naribus apertis, breuibus auriculis, ceruice molli, lato pectore, grandibus armis & rectis, lateribus inflexis, uentre ſubſtricto, teſtibus paribus & exiguis, caudá longa & ſecta, criſpaq́;, mollibus & altis cruribus, rectisq́;, tereti genu, paruoq́;, neq; introrſus ſpectante, rotundis clunibus, fœminibus toroſis, duris ungulis, concauis & rotundis, quibus coronæ mediocres ſuperpoſitæ ſint. Sic uniuerſum corpus compoſitum, ut ſit grande, ſublime, erectum, ab aſpectu quoq; agile, & ex longo (quantum figura permittit) rotũdum. Varii poëtarum uerſus naturam & indolem generoſi equi exprimentes citantur à me in Epithetis. Qui uidere uolet, habeat ſibi.

Aſinorũ duo ſunt genera: Feri, quos Onagros uocant: manſueti, ut noſtrates. Viuunt aſini exiguo pabulo, ut foliis, ſpinis,

carduis

carduis,ſtramine. Toleranti ſsimi ſunt plagarũ,& penuriæ. Propterea tardius deficiunt,quàm ullum aliud armentũ. Negligentiam cuſtodis fortiſsimè ſuſtinent. Laborẽ & famem patiuntur. Rarò afficiũtur morbis,apti ſunt ferendis ſarcinis, & oneribus. Propterea Columella meritò ait eos ruri neceſſarios eſſe. Impatientes ſunt frigoris:Hinc Pontus & Scythia,regiones frigidiſſimæ, aſinis carent. Tertio menſe coire incipiunt, ubi partus eſt ocyſsimus,ſed à trimatu legitimus. Aſinæ ſingulos pariũt,nonnunquam etiam gemellos. Pariturae lucem fugiunt, & tenebras quærunt, ne ab homine conſpiciantur. Viuunt annis x x x. & amplius. Fœmina uiuacior eſt mare. Per ignes ad fœtus tendũt, quum tamen interpoſitum riuum contingere horreãt. Propterea ſicco tramite eunt ad potum. nec pontes tranſeunt, quorum trabes diſcuneatæ aquam deorſum oſtentant. Ferulas amãt,quæ cæteris iumentis præſentaneo ſunt ueneno. Pediculis carent:Ex mortuorũ tamẽ cadaueribus gignũtur ſcarabei. Fœminæ ſi non pepererint,priuſquã dentes amittant,quod ſolet accidere menſe x x x. ſterilitas certa. Laborãt morbo, quẽ Malidã uocãt. Quod uitiũ in capite oritur. Aſini Indici armãtur cornibus. Aſini iecur inflatũ comitialibus prodeſt, ſi ieiuni comederint. Cinis quoq; ungularũ aſininarum binis coclearibus potus comitiales ipſos adiuuat, & eiſdẽ ſtrumas diſcutit. Aſinini lactis potus addito melle,prodeſt dyſentericis. Prouocat & nitorẽ cutis. Propterea ferũt Poppęã Neronis uxorẽ eo lacte faciẽ ſibi perũxiſſe.

Canes fideliſsimi ſunt homini,ut multis exẽplis docet Plin. Propterea Atheniẽſes Canẽ publicè alendũ mãdauerunt, quòd in Aeſculapii tẽplo cuſtos adhibitus cõpilantẽ ſacra indicaſſet. Ptoëmphanæ canẽ habẽt pro rege,motu eius imperia augurantes. Tẽplũ fuit apud Aetnam,quod ſoli cuſtodiebant canes,caſtè adeuntibus innocui, pollutis uerò infeſtiſsimi. Beſtiã & furem prædicant ſuo latratu. Dominos amãt,comitãtur,cuſtodiũt, excubãt pro foribus. Nomina ſua & uocẽ domeſticã agnoſcũt. Itinera quàmuis lõga meminere,magno memoriæ argumẽto. Lacedæmonii hoc animal tẽplis omnibus arcebãt,quòd impurum ſit,& palã coëat. Romani placãdis caniculę ardoribus ipſum immolabãt. Generoſi ſunt in primis Laconici, Arcadici, Locrẽſes, Iberici,Cretici,Moloſsici,Hyrcani,Indici,Elymęi,Melitęi paruuli ſunt & dominis ſuis inter delicias. Inhumãtur apud Moloſſos. Annui ſunt eis partus,& ad pariendũ annua ætas. Gerũt in utero ſexagenis diebus. Gignũt cæcos,qui quò largiore aluntur

lacte

lacte, eò tardius uiſum recipiũt. Non tamẽ ultra uiceſimũ primũ diem,nec ante ſeptimum. Optimus eſt in fœtu,qui nouiſsimus cernere incipit.Mares quarto anno gignere incipiunt,fœminæ tertio uſq; in nonũ. Poſtquã pepererunt, coëunt non ante ſextũ menſem.Sunt quæ L X X I I. diebus uterũ ferant, quarum catelli X I I.diebus cecutiũt.Tenẽtur libidine diebus ad ſummum XIIII. Lac earum craſſum eſt, & craſsius quàm cęterorum animalium, præterquã ſcrofæ,& leporis. Fœminæ conſidentes meiunt,mares crure potius elato.Parit canis quinq; aut ſex,interdum duodecim. Nec mari nec fœminæ permittenda uenus ante annum, quia ſi teneris concederetur,uires carperet. Quos uolumus eſſe generoſos, eos oportet non educari alienæ nutricis uberibus, quia lac maternum magis prodeſt ad incrementa corporis. In canibus ætatis indicium dentes arguunt.Nã iuuenibus albi ſunt & acuti,ſenibus nigri & obtuſi. Viuunt annis X I I I I.Mutãt dẽtes quos caninos dicimus.Canũ alii ſunt uenatici,ad feras: alii uillatici,ad armẽtorum & uillarum cuſtodiã. Boni canes debẽt eſſe formoſi,magnitudine ampla, oculis nigrãtibus & rauis,naribus congruentibus,labris ſubnigris, acutis dẽtibus,& labro tectis,capitibus & auriculis magnis,& flaccis,craſsis ceruicibus,& collo,internodiis articulorum lõgis,cruribus rectis,pedibus magnis, digitis diſcretis, unguibus duris & curuis,talo fermentato, & molli corpore à ſummis feminibus ſuppreſſo, ſpina neq; eminula neq; curua,cauda craſſa,latratu graui,hiatu magno, colore albo.Fœminæ debent eſſe mammoſæ,æqualibus papillis. Villatici debent eſſe neq; mitiſsimi,neq; nimis crudeles, quòd hi domeſticos etiam inuadãt,illis facile adulẽtur fures.Degeneres ſunt,qui caudã ſub aluum reflectunt.Infeſtantur tribus morbis, angina,podagra, & rabie. Rabioſi quicquid mordẽt,in rabiẽ uertunt.Rabies in eis cognoſcitur, quum potũ & eſcã auerſantur,largã ſpumãtemq; pituitã naribus & ore proiiciũt, toruè & ſolito triſtius intuentur, in omnes paſsim ſine latratu irruũt. æquè feras,hominesq;,tam ignotos, quàm familiares mordent, aquæ metu afficiũtur,ut ea uiſa pili plerũq; inhorreſcãt,& nonnũquã ex ea formidine emoriãtur. Quo etiã metu afficiũtur ab iis demorſi.Eorũ autẽ rabies peſtifera eſt in primis homini,Syrio ardẽte.Radix ſylueſtris roſę(quã Cynorrhodã appellãt)remedio eſt aduerſus eorũ morſum.Laborãt & ſcabię canes, fiũtq; pulicoſi,& his ſcatẽt uermibus, quos Plinius Ricinos appellat.

Capræ dicuntur à carpendo, teſte Varrone, quòd uirgulta

carp

carpant,& agreſtibus paſcantur fruticibus. Maleficæ ſunt frōdibus & arboribus, oliuæ maximè, quam ſi lambēdo contigerint, depauerintq́;, ſterileſcere faciunt, & enecant. Amant dumeta potius quàm ſitum campeſtrem, aſperisq́; locis & ſylueſtribus optimè paſcuntur. Nam nec auerſantur rubos, nec offenduntur uepribus. Citiſum maximè amant, Ocymum uerò aſpernantur, quòd inſaniā faciat. Alſioſæ ſunt,& obnoxiæ frigori. Propterea melius ad hybernos exortus ſtabulantur. Iubet Columella ut diligens paſtor earum ſtabula quotidie cōuertat,neq; permittat ſtercus,aut humorem conſiſtere,lutum'ue fieri,quòd cuncta hæc capris ſint inimica. Varro ait ſtabulum caprile lapide aut teſta ſubſterni oportere, quò minus ſit utiginoſum,& lutulētum. Subſtituenda item uirgulta,ne oblinantur. Capris glans nō eſt permittenda,niſi affatim dari poſsit. Nam citra ſatietatem data facit ut abortum pariant. Laudantur mammoſæ, & abundantiſſimæ lactis. Debent eſſe firmæ,magnæ,corpore leni, & crebris pilis tecto. Meliore ſunt ſemine,quæ bis pariunt. Deſiſtente autumno exigunt à grege in campo hircos in caprilia. Concipiūt Nouēbri menſe. Martio pariunt turgentibus uirgultis. Reddūt fœtum quarto poſt conceptum menſe. Pariunt frequenter duos, interdū quaternos,ſed raro. Implentur terno aut quaterno coitu. uiuunt annos octo. Coëunt quandiu uiuunt. Crebro loca per mutant,ſummaq́; depaſtorum fruticum ſolum contingunt. Sterileſcunt nimia pinguedine. Oculis non lippiunt. Cornibus inter ſe quandoq; pugnant, quibus ſunt cornua. nam non omnibus. Auribus ſpirant,non naribus. Noctu cernunt non minus,quàm interdiu. Propterea caprinum iecur ueſpertinam aciem his reſtituit, quos Nyctilopas uocant. Semper febriculoſæ ſunt. Sole in occaſum decliui auerſæ iacent, & ſeſe non contuentur. Villus quem habent penſilem in mento, uocatur Aruncus, quo ſi quis unā earū traxerit,aiunt reliquas ſtupefieri. Guſtato pulegio ad balatū cōcitantur. Differūt à capreis,quòd hæ ſilueſtres ſint:illæ domeſticæ. In Africa naſcūtur agreſtes,equi altitudine:Sūt & in regiōe Caſpia eadē magnitudine,ſine cornibus,colore albo, uillis lōgis,& tōſilib⁹,qui lanis Mileſiis certāt. Apud Mēdeſios populos capræ colūtur, & caprarii ipſi maximo afficiuntur honore. Sunt & in parte Africæ tonſiles, ex quorū uillis nautæ rudentes conficiunt. Habitatores Sardiniæ pellibus caprarū utuntur pro ueſtimentis. Peſtilentia quandoq; uexantur. Qua quum agnoſcūtur correptæ, iis omnibus ſanguis detrahēdus eſt. Ebul-

lien

liente earum ſanguine, mollitur Adamas. Fel uaſe in terra concluſum congregat ranas, Iecur comeſtum prodeſt contra uiſus obſcuritatem. Vngularum cinere perunctæ ex aceto ſanantur alopeciæ. Earum cornibus uel pilis accenſis fugantur ſerpẽtes. Cinis potus uel illitus prodeſt contra ictus. Fimus in aceto decoctus & illitus contra ictus ſerpentum. Caſeus cum origano ad morſus aliarum beſtiarum. Lac contra cantharidas remedio eſt. Sanguis decoctus cum medulla, ſumitur cõtra toxica. Lacte etiam caprino tollũtur lendes. Vrina calefacta & inſtillata prodeſt auribus. Fel cum uino ſumitur contra cicatrices, albugines, & caligines. Caſeus ſiccus ex aceto & melle purgat ulcera. Caprearum ſanguis cum palma marina pilos detrahit. Lacte caprino perunctæ gingiuæ faciles dentiones faciunt. Fel ſacrificatæ capræ oculis illitum, uel ſub puluino poſitum ſomnos allicit.

Luporũ rapax eſt natura & ignobilis. Nã ubi caulas intrauerunt, non ſolum interficiunt quod ſatis eſt ad uentrem, at totum gregem paſsim iugulant. Dicuntur uocem ad præſens tempus adimere ei, quem priores cõſpexerint. Virg. -Lupi Mœrim uidere priores. Sæuiores ſunt qui in frigida naſcuntur plaga, quàm qui in Africa, aut Aegypto. Habent in cauda amatorium uirus exiguo in uillo, qui tamen non idem pollet, niſi uiuenti fuerit direptus. Coëunt toto anno nõ amplius quàm dies XII. In ſumma fame ueſcuntur terra. Graſſantur noctu. Animalia cornuta inuadunt à tergo. Flumina tranant ſeriatim, omnes præcedentium caudis mordicus apprehenſis. Sacri ſunt Apollini, & Latonæ, quòd ei parienti aſtiterint. In Mareotide Aegypti parte piſcatoribus aſsiſtunt, more domeſticorum canum, & partẽ prędæ ab eiſdem accipiunt, alioqui rhetia & omnem apparatum concerperent. Pereunt guſtata herba quæ ex argumẽto uocatur Lycoctonia. Lupis oculi noctu ſplendent, & lucem iaculantur. Ferunt lupi roſtrum inueteratũ ueneficiis reſiſtere. Ob id uillarum portis olim præfigebatur. Veſtigia lupi calcata equis afferunt torporem. Excremẽta ſuffuſionibus proſunt, adeps cõtra lippitudines. Luporũ iecur ſimile eſt equinæ ungulę. In Olympo Macedoniæ monte, & in Creta inſula non ſunt lupi. Nullos etiam fouet Britannia. In eodem genere ſunt Lupi ſeruarii, quibus in fame mandentibus ſi reſpexerint, obliuionem cibi ſurrepere aiunt, digreſſoſq; quęrere aliud. Congrediuntur cum leonibus. Hominem à cæteris animalibus oppreſſum ulciſcuntur. Lupus
Lycanthropia. à Græcis dicitur Lycos. Lyncanthropia uocatur melãcholica affect

affectio,qua qui afficiuntur,uocãtur Lycanthropi,quoniam lupos imitari uideantur. Exiliunt quippe noctu, & inter ſepulcra diuerſantur ad diem uſq;. Ferunt lupos in magna armenta certaturos uentrem explere terra, ut illa ſarcina factus onerofior, non tam facile excutiatur,ſed reſiſtat fortius.

Cerui urgentibus canibus ultrò confugiunt ad hominem, uiasq; humanis tritas ueſtigiis minus cauent, quàm ſecretas, & feris opportunas. Concipiunt poſt arcturi ſydus. Vterum ferunt octonis menſibus. Pariunt interdum geminos. A' conceptu ſeparant ſe.Relicti mares libidine pruriunt. Fodiunt ſcrobes:tunc eorum roſtra nigreſcunt, donec imbribus abluant. Fœminæ ante partum purgant ſe herba quæ dicitur Siſelis,ad faciliorem partum. Paſtæ redeunt ad fœtus quos exercent curſu, & fugam meditari docent. Ducunt etiã ad præcrupta, & ſaltum demonſtrant.Mares deſyderio libidinis ſoluti auidè petunt pabula, pingues facti redeunt in latebras. Fugiunt audito canum latratu,mulcentur cantu & fiſtulis.Erectis auribus acute audiunt, iiſdem depreſsis, ſurdeſcunt. Timidiſsimi ſunt & admodũ ſtupidi, adeò ut equo aut buccula proprius accedẽte iuxta uenantem non cernant:Aut ſi cernũt,arcum & ſagittas mirẽtur.Maria tranant gregatim nantes ordine porrecto,& capita impo nẽtes prę cedentiũ clunibus,alternatimq; ad terga redeũtes. Natãt in odore terrarũ,quas nõ uident.Cornua habẽt mares, quæ amittũt omnibus annis ſtatuto ueris tẽpore. Cornibus amiſsis deliteſcũt ut inermes. His accenſis odore fugãtur ſerpentes, & comitiales morbi deprehendũtur.Aetatis indicia arguuntur,in illis ſingulis annis ramos adiiciẽtibus uſq; ad ſexennes. Sunt qui dicãt fœminis quoq; naſci cornua. Euripides:Ceruam(inquit)cornigeram manibus Achæorũ tradam,quã pro tua mactabunt filia. Et poëtæ Ceruã ab Hercule expugnatã aiunt cornigeram fuiſſe.In ceruis etiam ſenecta dentibus declaratur.Tunc enim aut paucos habent aut nullos, nec in cornibus imis ramos, qui prominent ante frontẽ iunioribus.Caſtratis neq; decidunt cornua,neq; naſcuntur.Quandiu carent cornibus, noctu procedunt ad pabula: nam interdiu non audent, imbelliæ ſuæ & infirmitatis conſcii. Vbi creuerũt,ea ad arborẽ experiũtur:Si firma uiderint,in apertum prodeũt, ſecuriores ſolito.Pugnant cũ ſerpentibus. Cauernas inueſtigant, nariumq; ſpiritu extrahũt renitentes. Propterea aduſto cornu ceruino odor ſerpentes ipſos abigit.Febrẽ non ſentiunt,quin potius huic morbo medentur.Centenos excedũt

o annos.

annos. Cornua in locis inacceſsis proiiciunt, ne imbelles inueniantur. Felle carent, uermes habent in capite. Eorum caro mane commanducata uitam hominis augere dicitur. Nulli ſunt in Africa cerui. Vulnerati iaculis ſanant ſe dictamo herba, quã primi monſtrauere. Extractos cauernis ſerpentes mãdunt. In Helleſponto non commeant in alienos fines & circa Arginuſſam, elatum nõ excedũt montem in quo fiſsis ſunt auribus. Vicisſim ad alias tranſeunt fœminas, & ad priores redeunt. Pariturę ceruæ paſcuntur Siſeli. Quum ſentiunt ſe grauidas, lapillum deuorant, qui in excrementis repertus, aut in uulua partus cuſtodit adalligatus. Vuluas pilo ceruino ſuffiri prodeſt. Ceruina pellis uocatur Nebris, quoniã nebrus eſt de genere ceruorũ. Ceruorũ ſanguis tenuis eſt & aquoſus. Mart. Seruos fugitiuos nuncupauit Ceruos, ab huius animalis celeritate. A cuius timiditate uiri ceruini dicuntur homines nimis meticuloſi.

Vrſi coëunt hyemis initio, ambobus cubantibus, cõplexiſq́;. Deinde ſeparatim abeunt in latebras, in quibus pariunt triceſimo die, & plurimum quinos, ſine oculis & ſine pilo. Vngues tamen prominent. Hos partus lambendo paulatim figurant. Raro uiſa eſt pariens urſa. Mares XL. diebus latent. Fœminę IIII. menſibus. Latebram ſi non habeant, fruticum & ramorum cõgeriẽ ædificant molli fronde cõſtratam, uentiſq́; & imbribus impenetrabilem. Primis XIIII. diebus adeò graui ſomno premuntur, ut ne uulneribus quidẽ excitari queant, tuncq́; ueterno pingueſcunt. Ab his diebus priorũ pedum ſuctu uiuunt. Fœta dies XIIII. immobilis manet. Sine cibo dies XL. Fœtus rigẽtes pectori admotos fouent, eodem incubitu, quo uolucres oua. Vere procedunt, ſed pingues mares ad laxanda inteſtina concreta Aron herbam deuorant. Eorũ oculi hebetantur crebro. Inualidiſſimo capite ſunt urſi. Ideò ſi urgente ui aliqua præcipitare ſe uelint, ipſum manibus operiũt, & inflictis in arena colaphis quãdoq; exanimantur. Suſpenſi taurorũ cornibus eoſdem pondere fatigant. Sunt ſolertes in maleficia. Nõ gignuntur in Africa. Vrſa reſupinata ſerpit ad fœtus & latebram, in qua paritura eſt, ne ueſtigia uenatoribus ſpeluncam prodant. Saturitati occurrit uomitione: quã ſibi excitat commanducatis formicis. Si uenatores inſtent, catulos partim dorſo, partim ore rapiens fugit in proximam arborẽ. Fœmina ſæuior eſt & fortior mare. Vrſus erectus duobus aliquando pedibus ingreditur. Carnes depaſcitur etiam putres. Vrſi ſunt in Myſia adeò uenenati, ut ſolo afflatu canes perimant. Apud Roxolanos inueniuntur pleriq; manſuefacti.

Vrſi in longiore itinere ſine calciatu fatiſcunt. Viuunt fruge, fronde, uindemia, pomis, apibus, cancris, & formicis. Aiunt eorũ manus, id eſt, anteriores pedes, eſſe inter eſitandum prædulces, & inſigni ſuauitate, quòd frequẽter partem hanc agitent, quum apprehenſione, tum inceſſu.

Mulus, gignitur ex aſino & equa. Eximius eſt ferẽdis oneribus. Mula gignitur ex equo & aſina, animal tarditatis indomitæ. Conceptum ex equo ſi ſequatur aſini coitus, abortu perimit, ſed non equus cõceptum ex aſino. Fœminæ à partu ſeptimo die impleri poſſunt. Fatigati mares melius implẽt. Equo & aſina genitos mares antiqui uocabãt Hinulos, ſeu Hinuleos. Hora. Vitas hinuleo me ſimilis Chloë. Mulę nõ pariũt niſi prodigioſe, quoniam ex duobus diuerſis generibus genitæ ſunt. Theophr. apud Pli. teſtis eſt mulas in Cappadocia parere. Mulæ calcitratum inhibet crebrior uini potus. Generantur etiam mulæ ex equa & onagris manſuefactis, ueloces curſu, eximia duritia pedum, rugoſo corpore, indomito animo, ſed tamen genero ſo. Naſcuntur apud Indos muli ex aſino & equa agreſtibus. Athenienſes mulum emeritum (cuius labore in extruẽdo templo uſi fuerant) publicè aluerunt, data lege ne quis hordeum appetenti auerteret. Aiunt puluerem in quo mula ſe uolutauerit, cor pori inſperſum mitigare ardores amoris. Varro lib. 2. de Re ruſti. ait mulas nõ ubiq; ſteriles eſſe, quamuis ſint in Italia. Nam Mago & Dionyſius apud eundem teſtes ſunt, mulam & equam quum conceperunt, duodecimo menſe parere.

Bos, in re pecuaria primã habet autoritatẽ. Eſt enim ſocius hominum in ruſtico opere, & Cereris miniſter. Propterea olim cautũ fuit lege, ne quis occideret. Ex ei⁹ cadauere naſcũtur apes mellis matres. Aetatis quatuor ſunt gradus in genere bubulo. Prima eſt uitulorũ, Secũda iuuencorum, Tertia boum nouellorum, Quarta uetulorũ. Vacca ſterilis uocatur Taura, prægnans Horda. In hoc armẽto pręcipui ſunt, qui ſunt mẽbris piloſis, nigrãtibus cornibus, latis frontibus, oculis magnis & nigris, auribus cõpreſsis, ſpina leniter remiſſa, apertis naribus, labris ſubni gris, ceruicibus craſsis, & lõgis à collo, corpore amplo & bene coſtato, latis humeris, bonis clunibus, ad inferiorẽ caudæ partẽ frequẽtibus pilis, ſubcriſpis, cruribus potius minoribus, rectis ge nulis eminulis, diſtãtibus inter ſe, pedibus nõ latis neq; ingrediẽtibus, qui diſplodãtur, nec quorũ ungulę diuaricẽt. Cõmode paſcũtur boues in nemoribus, ubi uirgulta & frõs multa. Macra

uacca facilius cõcipit.Propterea ante admiſſuram nõ debet impleri cibo,aut potione,menſem unũ.Contrà uerò tauri ante admiſsionem herba, palea & fœno implẽdi ſunt, & à fœminis ſecernendi. Quũ taurus uaccã iniit, ex eius deſcenſu cognoſcitur an mas cõceptus ſit an fœmina.Si quidẽ ſi mas eſt,abit in dexteriorem partẽ : ſi fœmina,in ſiniſteriorẽ.Non oportet inire fœminas ante bimatum, ut trimæ pariant.Et melior erit fœtus, ſi quadrimæ. Idoneũ tempus ad concipiendũ eſt à Delphini exortu uſq; ad dies quadraginta.Vaccæ menſibus decẽ ſunt prægnãtes,quas paſci oportet in locis uiridibus,& aquoſis. Aeſtiuo tẽpore infeſtantur tabanis & quibuſdã beſtiolis. His frondẽ ſubſterni oportet, quo mollius quieſcant. Aeſtate ducendæ bis ad potum,hyeme ſemel.Locus frigidus facit eas macreſcere.Vaccæ probãtur,quæ ſunt maximis lateribus,frontibus latiſsimis, oculis nigris & patentiſsimis,cornibus uenuſtis,& nigrãtibus,piloſis auribus,cõpreſsis malis,caudis ampliſsimis,ungulis modicis & cruribus.Campania boues albos & exiles gignit,Vmbria uaſtos & albos,Etruria & Latium compactos, & ad opera fortes, Appenninus & Gallia uegetos,& labori aptiſsimos. Aelianus ait taurum cornupetã alligato dextro teſticulo cohiberi. Morbi boum ſunt podagra & ſtruma.Concipiunt uno initu.quòd ſi aberrauerint,uegeſimo poſt die fœmina repetit marẽ.Tauri nõ ſæpius quàm bis die ineunt.Boues ſoli animaliũ retrò ambulãtes paſcuntur.Fœminæ uiuunt ad annos x v.Mares ad x x.Robur eis in quimatu,pingueſcunt lauatione calidæ aquæ.Domitura boum fieri debet in trimatu, antè præmatura eſt,poſtea ſera.Fuit hoc animal tãtæ curæ apud Rom.ut in exiliũ pulſus ſit, qui bouem occiderat ad comedendũ omaſum. Boues lapillũ habent in capite,quẽ expuunt,ſi necem timeant.Ludos boum cauſa celebratos Bubecios uocabãt. Seruius ouium & boum effigie æs ſignauit. Fons eſt in Narbonẽſi prouincia Orge nomine, in quo herbæ naſcũtur adeò bobus expetitę ut merſis capitibus eas inquirant.Boues ſe olfactantes,ſeq; lambẽtes cõtra pilum,tẽpeſtatẽ pręſagiunt.Eorũ fimum utile eſt alueariis.Scabie ſi inficiãtur,ea ſanatur Corcoro herba.Bupreſtis herba eſt uenenum bobus.Nã ea guſtata diſsiliũt. India boues habet unicornes & tricornes. Habet & atrociſsimos tauros ſylueſtres, maiores agreſtibus,colore fuluos,oculis cæruleis,præſtantes curſu, cornibus mobilibus,quorum tergora ſilicis æquant duritiã, & omne reſpuunt uulnus.Bouem primus occidit Prometheus.

Sues,

Sues,bis anno pariunt, uterũ ferunt mẽſibus tribus. Vicenos quãdoq; enituntur porculos,ſed tam multos educare nequeunt. Inire incipiũt octauo menſe. Admiſſura eſt à Fauonio ad æquinoctium uernũ. Implentur uno coitu, mares poſt trimatũ nõ generant. Fœminæ ſenio cõfectæ cubãtes coëunt. Fœtus comedũt nonnunquàm. Viuunt ad annos x v. nõnulli ad uicenos. Aiunt ſuem exoculatum citò emori. Obnoxii ſunt anginæ & ſtrumæ. Cruor in radice ſetæ dorſo euulſæ & caput obliquũ in inceſſu, indicia ſunt infirmitatis. Præpingues penuriam lactis ſentiunt. Gaudent uolutari in luto. Facilius in dextrũ iacent,quàm læuũ. Veteres exiſtimabant animã eis pro ſale datã,quòd ad eſcã tantùm nati ſint. Caſtrãtur quãdoq; fœminæ. Pingueſcunt adeò,ut Plinius ſcribat ſoricem in corpore cuiuſdã præpinguis nidificaſſe. Bis anno pariũt. Porcus olim ſacer erat Cereri. Et in feriẽdo pacis fœdere quondã mactari ſolebat. Sues mares ſunt ſalaciſsimi,& ab annicula ætate cõmodè progenerãt, ac etiã ſemeſtres implere poſſunt fœminã. Columella ait fœminã idoneam eſſe ad edendos partus uſq; ad annos ſeptẽ,quæ quãto fœcũdior eſt,eò ſeneſcit citius. Caſtrati ſues celerius pingueſcunt. Melius paſcuntur in agris paluſtribus, quàm ſitientibus. Gaudent & ſyluis glandiferis, ac pomiferis. Amant & radiculas aquatilis ſyluæ. Maribus in coitu plurima eſt aſperitas. Tunc inter ſe dimicant indurantes attritu arborũ coſtas. Fœminæ in partu aſperiores. In Arabia ſuillum genus non uiuit. Sues in coitu ſpumã ore fundunt. Verres ſubantis audita uoce niſi admittatur, cibum non capit in maciem. Fœminę tantũ plerunq; efferãtur ut hominem lacerent, candida maximè ueſte indutum. Quæ rabies mitigatur aſperſo aceto. Fœminæ prægnantes coëunt. Suibus quandoq; ſerpentes ſunt in pabulo. Galenus ſuillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Phorine dicitur ſuilla pellis. Porrò **Verres**,dicitur porcus non caſtratus.

Aper, porcus ſylueſter dentatus eſt, & excellit feritate. In morbis medetur ſibi hedera. Solidũ aprum primus Romanorũ in epulis appoſuit P.Seruili9 Rullus. Apris maribus nõ niſi anniculis generatio. Indicis apris cubitales ſunt dentiũ flexus gemini ex roſtro. Totidem à fronte ceu uituli cornua exeunt. In Creta & Africa nulli reperiũtur apri. Multi ſunt in Macedonia. Apri cerebrum cũ ſanguine laudatur cõtra ſerpentes: iecur item inueteratum, & potum cum ruta & uino. Item adeps cum melle & reſina. Apro tam grauis eſt ſua urina, ut niſi egeſta ſit, fugæ

non ſufficiat,& uelut deuinctus opprimatur.

Orygem,perpetuò ſitientem habet Africa.Quod tamē animal liquorem habet in ueſica magni contra ſitim remedii.

Talpæ,oculis capti, frumentum in area populantur. Græci blactas uocant. Similes propè ſunt muribus. Terram excauant, in qua effodiunt ſibi cubilia, dicente Vergilio:Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Oues,quadrupedum ſunt mãſuetiſsimę.In admiſſura ſi fœminas cupiunt, auſtrum obſeruant: ſi mares,aquilonem. Oues Arabicæ caudam trium cubitorum per humum uoluũt.In Chio ſunt minutiſsimæ inopia pabuli. quarum tamen lacte caſeus fit laudatiſsimus.Agni ſtatim à partu matrē agnoſcunt,circaq; illã petulca geſtiunt laſciuia. Probæ oues debent eſſe corpore amplo, molli & denſo uillo, & uentre piloſo, cruribus humilibus. Omnes infirmo ſunt capite. Viuũt annos decem.Arietes agnas faſtidiunt, ſenectam ouium conſectantur. Generant in utroque ſexu à bimatu ad nouenos annos. Coeunt à tertio idus Maias ad XIII.Calend. Auguſti.Gerunt partus diebus CL. Arietis ferocia cohibetur cornu iuxta aurem terebrato.Dextro teſte prægligato fœminas generat, læuo mares. Tonitrua ſolitariis ouibus abortus inferunt.Propterea congregari debent, ut cœtu iuuentur.Oues tectæ molliores ſunt,Colonicę in paſcuo elegantiores.Plinius laudatiſsimas oues,& lanas facit Appulas,& Italicas. Tertium locum dat Mileſiis. Circa Tarentum & Canuſium ſummam quoq; nobilitatem habent,& in Aſia Laodiceæ. Oues frequentius quàm ullum aliud animal infeſtantur ſcabie, quam facit macies,ut maciē exiguitas cibi. Huic morbo niſi occurratur,unica totũ pecus coinquinabit. Nam oues contagione uexantur. Agni ſi laborent morbo, non debent admitti ad matres.Tondendarum ouium tempus eſt in Iulio. Olim multatio non niſi ouium,boumq; impendio dicebatur.Lac ouillum dulcius eſt bubulo, & magis alit. Veruex dicitur cui inuerſi ſunt uel adempti teſticuli,Aries,qui generat. Ferunt arietinis cornibus defoſsis aſparagum gigni.Laberius poëta uocabat arietes Reciprocicornes & lanicutes, quòd reciproca habeant cornua, & cutem lana opertam.Veruex ſectarius,dicitur, qui gregē agnorum præcedens ducit.

Simiis figura eſt homini proxima. Imitantur quicquid ab homine fieri uident. Propterea uenatores hac ratione eas plerunq; fallunt.Nam in radicibus arborum(in quas illæ repſerũt) aqua

aqua ſe perungunt, demum uaſculum uiſco plenum aquæ loco reponunt. Quo quum oculos & ora perunxeriũt ſimiæ, facilè capiuntur. Falluntur & alio modo, quũ ſcilicet relictis dedita opera à uenatoribus calceis ſeſe impediunt. Triſtes ſunt luna cana: Noua lætantur. Fœtus amant maximè. Catulos (quos in domibus pepercre) omnibus demonſtrãt, gaudentq; tractari, & quandoq; amplectendo necant. Ex Simiarũ genere ſunt Cercopytheci, maximi magnitudine, cauda quinûm cubitorum, barba propẽſa, humanà coma, alba facie, reliquo corpore nigrãtes. Cõfugiunt ad arbores. Verſantur in montibus Indiæ. Capiuntur eo (quo diximus) modo. Alexandri exercitũ quandoq; terruerũt. Item Sphinges, uilloſæ, mãmis prominentibus, quæ mãſuefiũt facilè, & feritatis obliuiſcũtur. Callitriches, toto ferè aſpectu differunt à cæteris. Barbã habent in facie, latam caudam. Viuũt in Aethiopico tantùm ſolo. Satyri, facie ſunt admodum grata. Cynocephali, formam habent Simiarũ, humani geſtus æmuli, & puerorum amatores, quibus etiam mulgẽda præbẽt ubera. Cynoproſopi, capite, dentibus, & pelle, ſimiles ſunt canibus, reliqua hominibus ueloces curſu, unguibus manuum præacutis. Petiti ad aquas confugiunt. Propterea captu ſunt difficiles. Cæpus, faciem habet Satyro ſimilem, cętera inter canem & urſum. Nanticora, & Crocuta, ſunt etiam de genere ſimiarũ, imitanturq; hominum geſtus & ſermones.

Animalium maximũ eſt Elephas, & humanis ſenſibus proximum. Patrium enim ſermonem intelligit. Reminiſcitur officiorum, quæ didicit. Ducitur gloriæ uoluptate. Solem, Lunam, & ſydera ueneratur. Regem adorant elephantes, genua ſubmittunt, coronas porrigunt. Indicis minores ſunt Arabici. Viſi ſunt qui per funes inceſſerint. Plinius ſcribit unum tardioris ingenii in accipiendis (quæ tradebantur) ſæpius caſtigatum uerberibus, eadem illa meditantem noctu repertum fuiſſe. Apud eundem Mutianus teſtis eſt, fuiſſe quendam, qui ductus Græcarum literarum didicerit, atq; hæc ſcripſerit, IPSE HAEC EGO SCRIPSI, ET SPOLIA CELTICA DICAVI. Dentiũ candore iuuenta in his intelligitur. Homine in deſertis obuio & oberrãte clementes ſunt, atq; etiam demonſtrant uiã. Animaduerſo hominis ueſtigio intremiſcũt inſidiarũ metu. Subſiſtunt ab olfactu. Circũſpectant, iras proflant, gregatim ingrediuntur. Agmen ducit maximus uatu, cogit ætate proximus. Amnem tranſituri minimos præmittunt, ne maioribus alueum

atterentibus,creſcat gurgitis altitudo. **Sutrũ**,& **Aiax**, nomina ſunt duorũ elephantũ apud Plin. Gaudent phaleris argenteis. Victi uocẽ uictoris fugiũt. Pudore nunquã coeũt, niſi in abdito, Mas quinquẽnis, Fœmina decẽnis. Fœmina initur biennio, quinis cuiuſq; anni dieb⁹. Adulteria nõ nouere. Nulla propter fœminas inter ſe mouent prælia. Memoria clarent: nã aiunt fuiſſe quendam, qui in ſenecta nouerit rectorem ſuæ iuuẽtutis. Tanta ſunt clemẽtia in animalia minus ualida, ut in grege pecudũ occurrentia manu dimoueant, ne quid obterant imprudentes: nec niſi laceſsiti noceãt. Infirmos, feſſos, aut uulneratos in medium agmen recipiunt, & per uices ſubeunt. In Africa foueis capiũtur oberrantes. Troglodytę qui uenatu elephantum uiuunt, arbores eorũ itineri propinquas inſcendunt, inde nouiſsimum agminis ſpeculati extremas in clunes deſiliunt, neruoſq; feriunt ſecuri. Fœminæ pauidiores ſunt maſculis. Domantur fame & uerberibus, Domiti militant, & turres armatorũ in hoſtes ferunt, & in Oriente magna ex parte bella conficiunt. Proſternunt acies, & proterũt armatos. Terrentur minimo Suis ſtridore, territiq; retrò cedunt, non minore partium ſuarũ pernicie. Decem annis (ut nonnullis placet) uterũ ferunt. Hinc adagium: Citius pariẽt elephanti. Secũdum Ariſtotelem biennio tantũ ferunt, nec amplius quàm ſingulos gignunt. Multi uiuunt annis ducentis. Iuuenta eorum ſexageſimo anno incipit. Gaudent amnibus, circa quos uagantur. Frigoris ſunt impatientes, inflationem & profluuium alui ſentiunt. Terram ediſſe iis tabificũ eſt, niſi ſæpius mandant. Deuorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu gratiſsimo. Palmas proſternunt, & iacentium aſſumunt fructum, mandunt ore, ſpirant, bibunt, & odorantur. Murem odere, adeò ut ſi pabulum in præſepio poſitum ab eo attingi uiderint, faſtidiũt. In potu quandoq; hirudines hauriunt, à quibus maximè cruciantur. Ventres habent molles, duriſsimum in dorſo tergus, muſcarum tædio afficiuntur. Dentes in tantam magnitudinem excreſcunt nonnullis, ut poſtium uicem in domiciliis præbeant, iiſq; fiant ſepes, & pali in ſtabulis pecorũ. Elephantes habent Africa, Mauritania, Aethyopes, & Troglodytæ: Maximos India. Certant cum draconibus.

Hippolaphus animal eſt forma cerui & equi compoſitum, cerui magnitudine, uillo & barba hircinis.

Dorcas aliter uocatur Caprea. Martia. Tam diſpar aquilæ columba non eſt, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippit hoc

hoc animal. Noctu cernit ut interdiu. In Lycia Dorcades non tranſeunt montes Syris uicinos.

Muſimones animalia caprarum inſtar uillos ferunt. Reperiuntur in Germania.

Damæ timidiſsimi ſunt è genere caprearum. Gregatim incedunt,& quandoq; deſiliunt in fuga. De his Martialis: Dente timetur aper,defendunt cornua ceruum, Imbelles damæ, quid niſi præda ſumus?

Vulpes uafrum eſt animal,Echinis infeſtū, quos quum aliter propter aculeos nequit ſuperare,reſupinat,& inuerſos in uētrem (qui mollis eſt)lancinat, eoque modo interficit. Vexatus Veſparum multitudine impenetrat ſe in concauū locum extenta forinſecus cauda,cui quum ſe implicuerunt ueſpæ,egreditur, & ad murum ſiue arborem confugiēs, eas ibidem perfricando excutit,& atterit,mortuasq; depaſcitur. Inſidiatur & piſciculis ripam oberrans,caudaq; in aquam demerſa, cuius uillis quum ſe obuoluerunt, extrahuntur quaſi defoſsi. Vulpes inimici ſunt Miluis. Gallinaceos non attingunt, qui uulpinum iecur comederint. In Thracia amnes gelatos,lacusq; nō niſi ad paſtus ituri redituriq; tranſeunt. Nulli reperiūtur in Creta. Odorem reddunt graueolentem. Martia. Hic olidam clamoſus ages in rhetia uulpem. Vrgentibus à tergo canibus caudas ſuas lotio perfundunt,hisq; inſectantium propius canum ora diuerberāt:qua moleſtia affecti canes,inſequi deſiſtunt.

Leo ſuperbum eſt animal,cuius præcipua generoſitas arguitur,quum colla & armos ueſtiunt iubæ. Quod contingit conceptis ex leone:Nam geniti ex pardis carent hoc inſigni,ut fœminæ:Leo ubi pardi coitum ſentit in adultera leæna, ſuppliciū ſumit,& tota ui conſurgit in pœnam. Propterea leæna culpā & odorem flumine abluit,aut conſcia ſceleris, & maſculi metu fugientem adulterū comitatur. Fœmina primo partu parit quinq; catulos,& per annos ſingulos uno minus ab uno ſterileſcit. Parit adeò paruos, ut uix poſt ſecūdū mēſem ingredi ualeāt,quod accidit uerno tempore. Naſcuntur apertis oculis. Vrinam mares crure ſublato reddunt ut canes, coēuntq; auerſi. Rari ſunt in potu,alternis diebus ueſcuntur. Triduo quandoq; inediam ferunt. Quum quid deuorauerunt uentri moleſtū aut pernicioſum, iactis in fauces unguibus euellunt,ne nimia corporis ſarcina fugā impediat,ſi fugiendū ſit. Leo non paſcitur cum leæna,ſed ſeparatim errat. Camelorum carnes appetūt. Vrbes fame coacti inter-

dum adeunt, & in homines ſæuiunt, præcipuè ſenio confecti. Tunc enim per corporis imbecillitatem, & dētium defectionem uenari nequeūt. Propterea Africani ſibi timentes, captos leones pro portis urbium crucifigunt, ut cæteros pœnæ ſimilis abſterreant metu. Paſti & ſaturi faciles ſunt & exarmati. Leæna pro catulis dimicās, oculos in terrā defigit, ne uenabula expaueſcat. Leo caninos tantū dētes mutat ſexto ętatis mēſe. Obliquo poſt partū ingrediuntur itinere, ne cubile deprehendatur. Solida habent oſſa, & minime uacua. Dolis carent & ſuſpicione, nec limis intuētur oculis, nec eo modo cōſpici uolūt. Leo ſi in uenatu uideatur, erubeſcens dare terga, ſeſe paulatim recipit, ſi multitudine opprimatur. Remotus ab aſpectu uenātiū, fugā properè molitur, turpitudinem abſconſione purgari exiſtimans. Saltu caret in fuga, quo utitur, dum quid inſectatur. Vulneratus percuſſorem obſeruat acutiſsimè, & in quantalibet appetit multitudine. Fugit interdum demiſſa in crura cauda, ut canum degeneres. Infirmus eſt parte ilium contra ictus, reliquo corpore multas patitur plagas, uimq; ſummā gerit in pectore. Oculos habet glaucos, ſplendeſcentes, & concauos, non ualde rotūdos, nec admodum proiectos. Quicquid momorderit, aut unguibus lacerauerit, ater inde ſanguis & quædam ſanies profluit. Diu uiuunt. Nam pleriq; reperiuntur dentibus defecti præ ſenio. Hoſtē aggreſſuri caudæ uerbere excitant ſibi furorem. Modicè dormiūt, Quieſcentum oculi ſublucent. Dormientibus cauda non mouetur, qua uigilātum quoq; arguitur animus. Immota enim index eſt clementiæ & tranquillitatis, Erecta uerò, & quaſi ſpineſcens iracundiam arguit. Tria ſunt quibus terrentur maximè, Rotarum orbes circumacti, curruſq; inanes: Gallinaceorum criſtæ, & cantus: Omnium maximè ignes reformidant. Videntur ex natura ſolis ſubſtantiam deducere. Nam impetu & calore cætera præſtant animalia, uti Sol, ſydera. Præterea oculis ſemper igneis & patentibus cernuntur, ut Sol patenti igneoque oculo terram conſpicit. Hanno Carthaginiēſis primus omnium leonē manſuefecit, propterea relegatus, quòd hoc ipſum affectatæ tyrānidis ſpeciē præſeferret, aut quòd uideretur exoraturus, quicquid petiuiſſet, qui ignaras ſocietatis humanæ beluas demulceret. Qui in caueis leonū curam gerunt uocantur Leontocomi. Nigri ſunt leones in Syria. Eorū adeps cū roſaceo cutē in facie cōſeruat à uitiis, & quotidianis febrib⁹ medetur. Eo adipe peruncti faciliorem apud reges & populos gratiā dicuntr mereri.

Lynx eſſe dicitur de genere Luporum ceruariorum. Eſt autem uario collo & maculoſo tergore. Verg. lib. 1. Aen. Succinctā pharetra & maculoſæ tegmine lyncis. Eius urina uertitur in Lyncuriū gemmā duritie calculi. Ouidius: E quibus ut memorant, quicquid ueſica remiſit, Vertitur in lapides, & congelat aëre tecta. Gemma illa in quam glaciatur humor lyncum, ſimilis eſt calculis & igneo colore fulgens. Lynces acutiſsimo ſunt uiſu. Mammas habent in pectore. Sacræ ſunt Baccho.

Camelus bina in dorſo habet tubera, unum in pectore, cui incubat, quum genua reclinantur. Papillas quatuor, caudā aſino ſimilem, genitale retrò, genua ſingula in ſingulis cruribus, pedes biſulcos, ut bos dentatus. Sitim quatriduo tolerat. Equos odit. Bibiturus aquā pedibus obturbat. Peruenit ad annos quinquaginta: quidam ad centenos. Caſtratis feritas tollitur, & augetur robur. Coituri latebras quærunt. Crura poſteriora gerūt conuerſa. Paſcuntur apud Orientales inter armenta, ubi iumentorum loco ſeruiunt. Fortiores fiunt coitu negato. Cameli cerebrum areſactum potūq; ex aceto, comitialibus morbis prodeſt. Fel cum melle potum anginæ, Cauda areſacta ſoluit aluum, Fimi cinere cum oleo criſpantur capilli. Fœminæ uterum ferunt duodecim menſibus à trimatu, pariunt uere: iterumq; poſt annū implentur à partu. Dulciſsimum eſt lac camelinum.

Camelopardalis (quam Aethiopes Nabim uocant) collo eſt equino, pedibus bouinis, camelino capite, maculis rutilum colorem diſtinguentibus. Romæ uiſa eſt Circenſibus ludis dictatoris Cæſaris.

Onagri ſunt aſini ſylueſtres, curſu pernices in Mauritania, ſed citò deſiſtentes, & anheli à uenatoribus capiuntur. Reperiūtur in India agreſtes, equi magnitudine, capite penè rubēti, oculis cæruleis, uno in fronte cornu, magnitudine cubitali, ab radice albo, in cuſpide purpureo, parte media nigro diſcriminata. Talos habent, & felle carent. Onagri præcipui ſunt in Phrygia & Lycaonia. Pullis eorum ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos Laliſiones appellant. Onagrorum oſſa confracta & decocta proſunt contra uenenum leporis marini.

Mantichoram habet India magnitudine leonis, pelle uilloſa & purpurea, uultu & auribꝰ propè humanis, triplici utrinq; dentiū ſerie, qui acuti ſunt & caninis paulò maiores. Oculis itē uilloſis, & ferè noctuinis, unguib. leoninis, cauda bifida, aculeis utrinq; cuſpidata, quos pro telis iaculatur. Veſcitur humano ca-

d aucre.

dauere. Excellit curſu. propterea Indi catulos eius uenantur, priuſquam aculeati ſint.

Hirci obliquis ſunt oculis, & ad nares reſpicientibus. Sex menſes hybernos ſupra ſiniſtrum latus dicuntur iacere; quũ dormiunt. Ab æquinoctio hyberno totidem mẽſes ſupra dextrum. Hircorum rabies mitigatur, ſi mulceatur barba. Olidi ſunt maximè, Vnde & Hircoſos uocamus homines graueolentes. Politianus: Non olidi cõiunx hirci. Hirci pro fœminis pugnam ineũt. Vt tamen placet nonnullis, facilè permittunt fœmellas ſui generis iniri, etiam ſi uiderint.

Lepores dormiunt oculis apertis. Quieſcunt interdiu, noctu uagantur. Locum natalem amant. Campeſtres parui ſunt, & ualde pernices: Montani magnitudine excedunt. Omnes curſu accliui ſunt uelociores, propter priores pedes poſterioribus breuiores. Excitant ſe ad fugam auribus in tergum declinatis. Flexuoſo curſu canes plerunq; decipiunt. Fœmina enixa ſuos fœtus multis locis diſpertit & abſcondit. Accipitres reformidat. In uulpem ſi inciderit, euadere curſu contendit. Vulpes uerò dolũ opponit celeritati. Nã in medio curſu fingit ſe deſiſtere, & quieſcit. Paulopòſt leporem nihil ſibi timentem inſectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferunt leporem ultrò citroq; commeare, ut confuſis ueſtigiis cubile deprehendi nequeat. Archelaus apud Pliniũ teſtis eſt, lepori tot eſſe annos ætatis, quot ſunt corporis cauernæ ad excrementa. Benigna eſt natura & innocua, & omnium prædæ naſcens. Solus præter Daſypodem ſuperfœtat. Illati in Ithacam lepores moriuntur. Pariunt omni menſe. Circa Briletum, & Tharmen & in Cherroneſo ad Propontidem bina habent iocinora. Veteri ſuperſtitione creditum eſt eos olim ſeptem diebus formoſos fore, qui leporem eſitaſſent. Vnde Martialis: Quum leporem mittis, ſemper mihi Gellia mandas, Septẽ formoſus Marce diebus eris. Si uerum dicis, ſi uerũ Gellia mandas, Ediſti nunquam Gellia tu leporem. Lepus ab aurium magnitudine uocatur Lagos.

Ex Leporum genere ſunt etiam Cuniculi, ſed aliquanto breuiores. Quorum tanta olim frequentia extitit apud Baleares inſulas, ut famem populatis meſsibus attulerint. Terram excauant, in quam ſi urgeant canes, ſe impenetrãt: nec illinc extrudi, aut extrahi poſſunt, niſi coniectis intrò Viuerris, animalibus eorum generi infeſtis. Nulli ſunt in Ebuſo.

Daſypodem Plinius diſtinguit à lepore aliquot in locis, ut lib.

ut lib. 8. cap. 59. ubi ait: Lepus omnium prædæ naſcēs, ſolus præter Daſypodem ſuperfœtat. Idem lib. 10. Daſypodes omni menſe pariunt & ſuperfœtant, ſicut lepores, à partu ſtatim implētur. Qua in re Plinium carpit Budæus, dicens, idem eſſe Daſypodē, & Leporem, quod & uerbis Ariſtotelis, & multis aliis cōfirmat argumentis. Plinio patrocinatur Cælius, facitq́; Daſypodem diuerſum à lepore.

Alces ſimiles ſunt capris figura & pellibus, ſed aliquanto maiores. Crura habent ſine nodis & articulis. Propterea in ſomno arboribus adhærent ſtantes. Quas ut capiant uenatores, arbores ipſas penè totas amputant, ita ut facili impulſu ualeant proſterni. Ita decidentibus illis, cadunt & alces, ſupinæq́; nequeunt exurgere. Grandia habent ſuperiora labra. Retrogradiuntur in paſcendo, ne in priora tendentes inuóluantur.

Vri minores ſunt elephantibus, colore & figura tauri, mira uelocitate, in feras & homines æquè ſæuiunt. Reperiuntur in Germania.

Biſontes prolixas habent iubas, figuram cerui, medium in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martial. lib. 1. Illi ceſsit atrox Bubalus atq; Biſon.

Bubali boues ſunt agreſtes, quos nonnulli Biſontes eſſe putant. Martialis diſsimiles facit, ut præcedēns carmen indicat.

Bonaſi iuba ſunt equina, cætera ſimiles tauro, cornibus ita reflexis, ut pugnæ ſint inutilia.

Pardus bene olet, quo odore cæteræ agreſtes feræ inuitatæ, propius accedunt, quas ille inuolat. In Caria & Libya reperiuntur admodum prælongi, animo imbelles, ſaltu agiles, pelle adeò dura, ut ferro non cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos, poſterioribus quaternos, Fœmina frequentior eſt inuentu. Ex pardorum genere eſt Bitis, qui ſi à muliere aſpiciatur, eam in morbum adducit.

Pantheris uerſicolores ſunt maculæ, qui color cūctas quadrupedes ſollicitat, ſed oris toruitas deterret. Propterea capite ipſo occultato pantheræ reliquas feras dulcedine illectas corripiunt. Feruntur habere in armo ſimilem lunæ maculā creſcentem in orbes, & pari modo curuantem cornua. Pantherarū mares ſunt Pardi. Scaurus in ædilitate ſua C L. miſit. Pōp. Magnus C C C C X. Auguſtus C C C C X X. Tactis aconito carnibus & guſtatis necantur. Vnguium mucrones in corporis uaginas recondūt, ne refringātur & hebetentur. Solæ animaliū odoratæ ſunt.

Earum

Earum oculi in umbris reſulgent,hebetantur in ſole,& longius quàm cæteri nitent.His tantum terrorem afferũt Hyenæ, ut ne conentur quidem reſiſtere : quinetiam aliquid de corio earum habentem non appetunt. Et ſi pelles utriuſq; contrariæ ſuſpendantur, aiunt decidere pilos Pantheræ. Pantherarũ carnibus uiuunt Agriophagi populi. Pantheræ non attingunt perunctos iure gallinarum,præcipuè ſi & allium fuerit incoctum.

Tygris in India & Hircania reperitur,mirandæ uelocitatis animal. Maribus non eſt cura ſobolis: Fœminis uerò præcipua. Propterea ſi uenator equo inſidens catulos eius abſtulerit : illa ubi uacuum cubile reſpicit,prædonem mira celeritate proſequitur. Raptor uerò audito eius fremitu unum ex catulis in uiam proiicit.Quem quum illa refert ad nidum,priuſquàm poſsit regredi, nauem conſcendit prædo.Mox reuerſa Tygris ubi nullũ uindictæ locũ ſupereſſe uidet,ſæuit in littore.Luc.lib.5.Ocyor, & cœli flammis,& Tygride fœta Tranſcurrit.

Apud Praſios, Indiæ populos, reperiuntur Tygres duplici Leonum magnitudine.Tres dentium ordines habere dicuntur. Item aculeos in cauda, quos ut ſagittas iaciunt. Tygrim in cauea manſuefactam primus omnium Romæ oſtendit Auguſtus. Claudius uerò quatuor.

Tarandum animal habet Scythia, dorſo & magnitudine tauri,pelle uerſicolore,qua Scythæ ſcuta conficiunt,ferro impenetrabilia. Tarandis cornua ſunt ramoſa, ungula bifida, uillus magnitudine urſorum. Colorem omnium arborum, fruticum, & locorum(in quibus latent)reddunt.

Hyena ſexum alternatim mutat,& naturã, nunc mas nunc fœmina.Vim habet ſoporiferam,qua actos in prædã canes enecat.Quinetiam ſimulato hominis uomitu eoſdẽ illectos interficit.Collum eius & iuba continuitate ſpinæ porrigitur,flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit. Sermonem humanũ inter paſtorum ſtabula mentitur, nomenq; alicuius ediſcit, quem euocatum foras lacerat. Sepulcra eruit inquiſitione corporum. Oculis mille ſunt uarietates, oculorumq; mutationes. Vmbræ eius cõtactu canes obmuteſcũt.Et in ueſtigio hæret,quodcunq; animal iter luſtrauerit. Ex Hyenæ coitu Leæna parit Crocutam uoces hominum & pecorum imitantem, cui acies perpetua in utraq; oris parte,nullis gingiuis, dente continuo,qui ne contrario occurſu hebetetur, capſarum modo includitur. Crocutas Plinius ait omnia dentibus frangere,protinuſq; deuo-

rata uentre conficere. Hyenæ plurimæ gignũtur in Africa. Mares ſingulis fœminarum gregibus imperitant, grauidas cuſtodiunt, timēt enim libidinis æmulos, morſu natos mares caſtrāt. Grauidæ latebras petunt, & furtim uolunt parere, gaudentq; copia libidinis. De hyena Mātuan. Eſt in eis pietas Crocodili, aſtutia hyenæ.

Poēphagus eſt in India, equi magnitudinē duplo excedēs, cauda nigranti & ſpecioſa, mulieribus Indicis ad capitis ornatū expetita. Animal alioqui timidiſsimum. Nam obuios quos que refugit, præciſa ſponte cauda, ob quam appeti ſe ſuſpicatur.

Monops reperitur in Mæonia magnitudine tauri. Fugiens igneum neſcio quid, & acutum, excreat, in quod ſi inciderint uenatores, tabem incurrunt, qua facile pereunt.

Hyſtrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagium, Spinoſior hyſtrice: in homines agreſtes & inamœnos. Calphurnius: Venit & hirſuta ſpinoſior hyſtrice barba. Sunt ex Erinaceorum genere, maioribus tamen aculeis, quibus ora urgentium canum figunt. Hybernis menſibus ſe condunt. Partus conceptos hiſtricum cinis potus continet.

Phattaga animal Indicum, ſimile eſt terreſtri Crocodilo, magnitudine Melitei catuli, pelle ſquamoſa & aſpera, qua etiam ferrum hebetatur.

Ortus reperitur circa Erithræum mare, colore uario, magnitudine canis, ore uſq; ad genas albicante, inde lineis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano maculis incurſantibus, aureis pedibus, prioribus albis, poſterioribus nigris, mammis duabus Mnam menſuram implentibus.

Oricentaurus anticam corporis partem ſimilem habet humanæ, poſticam aſininę, albo colore, curſu uelociſsimo. Captus amore libertatis manult inedia perire, quàm cibum manu raptoris oblatum comeſſe.

Aſpalacum habet Bœotia, unde ſi trāsferatur, ſtatim perit.

Phyrna animal eſt à quo ſi quis inſpiciatur, dies aliquot maciem contrahet, & pallorem.

Contrà uerò Charandrium ſi quis ictericus uiciſsim proſpexerit, ſanitatem recipiet.

Neades animalia ſunt in Samo inſula, grandi magnitudine, quorum uoce abrumpitur tellus.

Catoblectus ſimilis eſt tauro, terribilis aſpectu, ſuperciliis altis & extantibus, oculis ſanguineis, & minoribus paulò, quàm

ſint

ſint bouini, ſemper in terram aſpicientibus, iuba equina, quam ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aëra.

Chaus habet effigiem lupi & pardorum maculas.

Cepphus pedes poſteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus ſimiles.

Rhinoceros unum habet in nare cornu. Certaturus in Elephantum, cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatione aluum eius maximè petit, ut partem mollioré. Par ei longitudo, crura multo breuiora, color buxeus.

Leucrocuta fera eſt pernicißima, aſini magnitudīe, crurib⁹ ceruinis, collo cauda & pectore leoninis, capite melium, biſulca ungula, ore ad nares uſq; reſciſſo, oſſe perpetuo uice détiū. Imitatur humanas uoces. Ea eſt aut ei ſimilis quā Crocutā diximus.

Eale fera eſt magnitudīe equi fluuialis, cauda elephāti, colore nigro uel fuluo, maxillis apri, cornibus cubito maiorib⁹, iiſdéq; mobilib⁹ quę alterna ī pugna ſiſtit, uariatq; infeſta aut obliqua.

Monoceros caput habet cerui, pedes elephanti, caudā apri, mugitum grauem, uno cornu nigro media fronte duorum cubitorum eminente. Hæc fera nunquàm capitur uiua.

Fibri Pontici teſtes ſibi amputant, propter quos intelligunt ſe à uenatoribus urgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur Caſtor, horrendi adeò morſus, ut arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte comprehenſa, non prius morſu reſoluit, quàm fracta concrepuerint oſſa.

Tragelaphus naſcitur iuxta Phaſim fluuium Colchorū, ſpecie cerui, barba tantum & armorum uillo diſtans.

Chameleontem habet Africa, ſed frequentiorem India. Crura eius recta ſunt. Latera uentri iunguntur ut piſcibus, & ſpina ſimili modo. Roſtrum habet ſuillo non multum diſsimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitatem deſinit, uiperinis orbibus ſe implicans. Vngues aduncos. Motus ei tardus, ut teſtudini. Corpus aſperum ut Crocodilo. Oculi in receſſu cauo, tenui diſcrimine, prægrandes & concolores corpori, qui nunquàm operiuntur, nec pupillæ motu, ſed totius oculi uerſatione circumaſpiciunt. Celſus eſt & hianti ſemper ore. Solus animalium nullo alio quàm aëris alimento nutritur. Colorem mutat oculis, cauda & toto corpore, redditq; ſemper quencunq; proxime attigit, præter rubrū, & cādidū. Hinc adagiū, Chameleonte mutabilior: in uerſipelles & uarios homines. Cæterùm defuncto pallor eſt, ſanguis in corde & circa oculos tantum. Viſcera eius ſunt ſine ſplene

ſplene, latet hybernis menſibus.

Thoes animal eſt de genere luporum, uenatu uiuens, innocuum homini, habitum, non colorem mutans, hyeme hirtum, æſtate nudum.

Pontici mures guſtu ſunt ſagaciſsimo. Cōduntur hyeme, ut alpini, quibus magnitudo media eſt. Pabulū in ſpecus conuehunt. Faſcem herbæ mas & fœmina ſupini cauda mordicus apprehenſa detrahūt ad ſpecum. Ideoq; illo tempore detrito ſunt dorſo. Reſident in clunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus ut manibus utuntur.

Erinacei cibos hyemi præparant, arbores conſcendunt, è quibus excutiunt poma, quæ demum uolutati ſuis infigunt ſpinis, portantq; ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Auſtrum, condentes ſe in cubile, præſagiunt. Vbi ſenſere uenātem, conuoluuntur in formam pilæ, ne quid cōprehendi poſsit præter aculeos. In deſperatione uerò, urinam ex ſe reddunt tabificam, tergori ſuo, ſpinisq; noxiam, propter quod ſe appeti ſentiunt. Vrina exinanita præcipua eſt dos tergoris. Si uerò tergus ipſum ea fuerit aſperſum, ſpinæ fiunt putres & deciduę. Propterea nunquàm niſi in extrema ſpe maleficio illo ſe perfundit. Calidæ aquæ aſperſu reſoluitur pila, in quam ſe cōuoluerunt. Apprehenſi altero è poſterioribus pede ſuſpendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur ueſtes. Nulli reperiuntur in Creta.

Leontophonus animal eſt odioſum leoni, à quo quum rapitur & exanimatur, urinam ſpargit ipſi leoni exitialem. Reperiuntur iiſdem in locis, quibus leones.

Meles ſufflata cute diſtentæ, ictus hominum & morſus canum arcent.

Scyuri tempeſtatem præuident, obturatisq; (qua ſpiraturus eſt uentus) cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habēt uilloſam pro tegumento.

Muribus magna eſt dulcedo furandi. Varia ſunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alii lata fronte, alii acuta, alii pungentibus pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro inſula incolas aliquando fugauerunt, ferrumq; poſtea roſerunt. Condūtur hyeme. Murium cinis cum melle inſtillatus, aut cū roſaceo decoctus, aurium dolores ſedat.

Glires genitores ſenio confectos alunt inſigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, rurſus

æſtate iuueneſcunt. hyemem integram dormiunt. Martia. lib. 5. Somniculoſos ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal ſic inducitur loquens: Tota mihi dormitur hyems,& pinguior illo Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

Muſtellarum tria ſunt genera, Gales, Ictis, Meles. Teſticuli muſtellæ mulieri alligati partus continent. Hoc animal infeſtum eſt ſerpenti, cui cógreditur commanducata ruta, quam ſcit eſſe ipſi ſerpenti infenſam, & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidiſsima eſt muſtella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam ſumus locuti) foinam uel foinum dicimus. Calentius: Et laqueo uulpes,& decipe caſſe foinas.

Feles antiquitus non erant manſuefactæ. Viuebant in agris, inde urbes & domos repleuere. In genere felium mas ſalaciſsimus eſt, fœmina amãtiſsima fœtuum. Tetro odore offendũtur, ideq; exceméta ſua terra operiunt, ne ab homine premãtur, aut ne prodãtur odore. Noctu uident nõ minus quàm interdiu. Inſidiantur muribus. Vocãtur à nobis Cati,& Catę. Mantuanus in Buc. Sicq; repugnabant uotis contraria uota, Non ſecus ac muri Catus: ille inuadere pernam Nititur, hic rimas oculis obſeruat acutis. Idẽ in Nicolao Tolentino feles uocat tectiuagos, ubi ait: Putes ululare lupos, grunire ſagaces Vulpeculas, grunnire ſues, certare canendo Tectiuagos feles. Viuunt ſex annos.

Mus araneus eſt muris magnitudine, muſtellina ſpecie, ore oblongo, cauda gracili, ordine dentiũ quadruplici, frequens in Britannia. Græci Mygalem uocant.

Salamandra habet ſpeciẽ lacerti. Nunquàm prouenit niſi magnis imbribus à ſerenitate deficiens. Ignem tactu extinguit ueneni ſui frigiditate. Nihil gignit. Nullus eſt in hoc animali ſexus, teſte Plinio. Si arbori irrepſerit, omnia poma inficit ueneno,& eos qui ederint, necat, frigida ui nihil aconito diſtans. Saliua eius in quacũq; corporis parte reſperſa omnẽ toto corpore decutit pilum. Hoc eius uenenum extinguitur ab iis, qui ueſcuntur illa. Ranarum marinarum ex aceto & uino decoctarũ ſuccus bibitur contra Salamandras.

ANIMALIA DIVERSA MANſuefacta, quorumq; miniſterio uſi ſunt homines.

Remum in primis & Romulum ferunt à Lupa nutritos fuiſſe, quos Amulius auus perdẽdos expoſuerat. Propertius li. 2. Tu criminis autor Nutritus duro Romule lacte lupę.

Ferunt

Ferunt & **Iouem** educatum fuiſſe à **Capra**, à cuius nomine dictus eſt Aegiocus. Politianus in Nutricia: Si quidem Cretæa fertur in Ida Capra Iouem puerum fidis aluiſſe papillis.

Polyphemus Cyclops nutritus eſt à **Lupa.** Syllius libro 14. Aetnæo Polyphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquæ nomen feritatis amabat Vbera præbuerat paruo lupa.

Cyrus(qui poſtea rex fuit Perſarum) Aſtyagis aui mandato expoſitus, nutritus eſt à **Cane.** Sidonius: Non Cyrū Aſtyagis loquor nepotem, Nutritum ubere quem ferunt canino.

Telephus Herculis filius ex Auge nympha repertus eſt inter frutices, quum adhuc eſſet infans, **Cerua** paſtum ſuppeditāte. Oui. in Ibin: nec leuius doleas, quàm qui bibit ubera ceruę.

Philonomia Victimi & Arcadiæ filia paſtoris cuiuſdā concūbitu prægnans facta, quum gemellos **Paraſium** & **Lycaſtum** peperiſſet, metu patris ambos abiecit in Erymanthū, ubi in concauam quercum delati **Lupam** repererūt, quæ abiectis propriis catulis eoſdem lactauit. Autor Plutarchus.

Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, **Apes** non paruam mellis copiam dormientis labellis inſtillare uiſæ ſunt. Qua in re conſulti prodigiorum interpretes, futurum prædixerunt, ut aliquando ex eius lingua melle dulcior flueret oratio. teſtis Plutarchus.

Midæ Phrygio (quum puer eſſet) dormienti **Formicæ** in os tritici grana congeſſerunt. Quod ex aruſpicū reſponſo portendebat eum mortalium fore ditiſsimum. Autor Cicero lib. 1. de Diuinatione.

Peliam, Neptuni & Tyrus filium, nutriuit **Equa.**

Alexandro Priami filio (cui poſtea Paridi fuit nomen) alimentum ſuggeſsit **Vrſa.**

Aegiſthum, Thyeſtis & Pelopiæ filium, educauit **Capra**, à qua & nomen ſumpſit.

Derceto, Semiramis mater, ſpecioſi adoleſcentis coitu prægnans facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam in deſerta expoſuit ſylua, uolucroſa quidem & referta multis auibus, quæ Semiramidem ipſam nutriuerunt dato ex re nomine, Syrorum enim lingua Semiramis auitium ſignat.

Camillam reginam Volſorū armentalis **Equæ** mammis & lacte ferino nutriuit pater Metabus, autore Vergilio.

Penelope ab Icaro & Peribœa parentibus in mare proiecta, à **Penelopibus** auibus nutrimentum ſuſcepit, atque etiam

nomen,quum prius Arnea diceretur.

Habidem Hiſpaniæ regem, Feræ, Canes, Sues, & cerua incredibili pauerunt humanitate.

In ore Steſichori infantis cecinit Luſcinia. Autor Plinius lib.10.capite 29.

Pythagoras Vrſam omnibus formidoloſam & conſpicuam feritate, apud ſe demulctam & exarmatam aluit. Quam dimiſſurus,uerbis neſcio quibus, & quodam uelut iureiurando adegit, ut nulli cunctarum animalium faceret iniuriam. Abiens illa ſe coniecit in latebras ſyluarum, ſummaq; fide præſtitit, in quod adiurata receſſerat. Idem boui ſegetes abrodenti quū uerba quædam magica in aurem ſufflaſſet,eumq; monuiſſet,ut inferendo agricolis damno parceret, aiunt obedientiſsimum bouē à lacerandis frugibus deſtitiſſe. Credat qui uolet. Hoc tamen prodit Cælius ex ueterum monumentis.

Agrippina coniunx Claudii Cæſaris Turdum habuit, imitantem ſermones hominum,ætate Plinii.

Habebant & Cæſares iuuenes Sturnum & Luſcinias Græco Latinoq; ſermone dociles.

Fuit & Coruus Romæ, qui ſermoni aſſuefactus, omnibus matutinis in roſtra & forum deuolans Tyberium, Germanicū, & Druſum Cæſares nominatim, mox tranſeuntem populum Ro. ſalutabat.

Cecina Volaterranus equeſtris ordinis comprehenſas Hirundines uictoriæ nuntias amicis mittebat cum literis, quas earum pedibus ferendas alligabat.

Columbæ epiſtolas pedibus annexas,obſidione Mutinenſi in caſtra conſulum pertulere Decio Bruto mittente.

Tygrim Romæ oſtendit in cauea manſuefactam diuus Auguſtus.

Tyrrheo pecoris magiſtro Ceruus fuit manſuefactus, & quem Syluia puella pectebat ornabatq; uiolis. Vergilius lib. 7. Aen. Soror omni Syluia cura Mollibus intexens ornabat cornua ſetis, Pectebatq; ferum, puroq; in fonte lauabat. Ille manū patiens,menſæq; aſſuetus herili Errabat ſyluis, rurſusq; ad limina nota Ipſe domum ſera quãuis ſe nocte ferebat. Ouidius lib. 10. idem ait de Ceruo Cypariſsi his uerbis: Gratus erat Cypariſſe tibi,tu pabula ceruum Ad noua,&c.

Apes innocuæ ſederunt in ore Ambroſii infantis.

Aues Baſilio epiſcopo in heremo pabulum miniſtrarunt.

Corbin

Corbiniani epiſcopi Romã euntis quum Vrſus aſinũ deuoraſſet, deuorati loco, ſarcinam uectauit imperante præſule.

Seuerus abbas Paſſerem habuit manibus ſuis intrepidè aduolantem, & porrectum capientem cibum.

Laxatus è ſpelunca Leo famelicus in Darium martyrẽ, non ſolùm non ei nocuit, at etiam ab aliis feris eum tutatus eſt, ſub imperatore Numeriano.

Didimus abbas, & Anachoreta Colubros & Serpentes innocuos pedibus conculcabant.

Eraſmo Campano epiſcopo (qui Diocletiano imperãte floruit) inter uaſtas nemorũ ſolitudines Coruus paſtum attulit.

Eadimundi Anglorum regis & martyris abſciſſum caput, lupus alioqui ſæuiſsimus intactum ſeruauit & illæſum.

Eutycius Vrſum habuit ſibi obſequioſum, & obedientem.

Mandato Euſtorgii Mediolanenſis epiſcopi Lupus iugo ſe ſubmiſit, & currum traxit, quo tria Magorum corpora aduehebantur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta, quibus currus ipſe uoluebatur.

Adrianus Imperator geminos Leones inuſitata feritate horribiles & diuturna frendentes inedia, ad concerpendum raptim Eleutherium epiſcopum laxari imperauit. Qui tamen non ſolùm non nocuerunt ſancto, at pedibus eius aduoluti innocua reclinauerunt capita.

Egidio Athenienſi in deſerta ſolitudine degenti, Cerua miniſterium præbuit & alimentum.

Paulo primo Anachoretæ ſolitariam in latebris ferarum uitam agenti, Coruus quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eò ueniſſet Antonius, ut Paulum ipſum uideret, coruus integrum attulit panem, & propter nouum hoſpitem cibum duplicauit.

Paulus Leonenſis Draconem maſueſecit.

Philippus apoſtolus Draconi imperauit, ut innocuus abiret in latebras. Quod & fecit Draco, nemini prorſus iniurius.

Heraclides philoſophus Draconem habuit manſuefactum, euntiq; & quieſcenti ſolitum adeſſe & aſsiſtere uelut comitem.

Sylueſtres aues relicto nemore, intrepidæ aduolabant ad Maxentium abbatem Pictauenſem, eius manu tritici grana, & fruſtula panis roſtro decerpentes.

Sindrigal, Lituaniæ princeps poſt Vitoldum, Vrſam habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domum eius accedens,

 cedens,

cedens, fores pedibus percutiebat, apertoq; hoſtio porrectũ capiebat cibum.

Thoas Achaicus Draconem domi diu fouit. Conſiderãs demum quàm periculoſum eſſet ſerpentem alere, ipſum in ſolitudines procul tulit, atque ibidem reliquit. Quo facto rediens, quum incidiſſet in latrones, & inſtantis periculi metu acclamaſſet, audita hominis uoce, aduolauit Draco, & aduerſum uim latronum ſuppetias attulit.

Ferunt Aiaci Locrenſi manſuetum Serpentem fuiſſe, quo cum bibebat, & uerſabatur.

Sertorius Ceruam habuit, quam in expeditionibus ſuis habebat ſemper comitem, fingens Dianæ eſſe numen, à quo res gerendas auſpicaretur.

Porus (quem Alexander debellauit) habuit Elephantum, qui rectore iubente procumbebat in genua, & ſe ſubmittebat. Autor Curtius.

Helyas propheta cibum accepit à Coruo in torrente, cui nomen Carith.

Helenus abbas fatigatus ſarcina (quã ferebat) Onagrum iuſsit accedere, & dorſum oneri ſubmittere. Paruit fera, et quàm longè ſancto placuit, onus ipſum peruexit. Idẽ à reperto Crocodilo flumen prætereuectus eſt, quum neq; pons adeſſet, nec appareret portitor.

Liberalis epiſcopus (qui ſub Adriano paſſus eſt) poſt uaria tormenta, famelico Leoni deuotus, fera ad eius pedes innocua procumbente, illæſus permanſit.

Diuerſæ quoque & horrendæ feritatis beluæ laxatæ ſunt ad deuorandum Manmetem martyrẽ, quæ tamen ſæuitiæ prioris immemores, ad eius pedes exarmatæ ſe prouoluerunt.

Habuit Macarius confeſſor in deſertis nemorum locis uicinam cellæ ſuæ Leænam, cuius catulis cæcis quum reſtituiſſet uiſum, fera obſequii memor, eidem pelles ouium, & pecudum (quas uenabatur) afferebat.

Zozimo abbati paruit agreſtis Leo.

Hanno Carthaginienſis primus omnium Leonem manſuefecit.

Merthes, rex Aegypti, Cornicem habuit adeò cicurem & manſuefactã, ut quoquò iuſsiſſet ille, epiſtolas deferret: non ignorans quò tranſuolandum eſſet, aut ubi conſidendum.

Cælius prodit Cynocephalos in Aegypto literarũ ductus perdid

perdidiciſſe & ſaltationum geſticuloſos motus.

Plinius ſcribit, Pantheram patri cuiuſdam Philenis, affe-ctatoris ſapientiæ, blanditam fuiſſe, ut delapſos in foueam catulos extraheret ille.

Niciæ uenatori in foueam lapſo Canes multis latratibus dolorem teſtati, ſubſidium ferre uoluerunt, eumq; apprehenſa mordicus ueſte illinc extraxere.

Mentor Syracuſanus Leonem in Syria repertum, quũ expaueſceret, timenti protinus ſeſe oppoſuit fera, eiusq; ueſtigia cœpit lambere, ſimilis adulanti, donec ille ex pede Leonis (in quo tumorem & uulnus animaduerterat) ſurculum ingentẽ extraxerit, ipſumq; Leonem liberauerit cruciatu.

Helpis Samius uiſo in Africa Leone pauidus arborem conſcendit. Tum Leo ad arborẽ procumbẽs hiatu miſeratione quærebat. Habebat enim ingentem ſpinam pedi infixam, quam quum reuelliſſet Helpis, gratiã retulit, fera uenatus aggerendo.

Chriſtina uirgo Viperis & aſpidibus (quarum ſimulacra excitabat neſcio quis magus) deuota, euaſit incolumis, & illæſa.

Vrſus laxatus fouea ad inferẽdam mortem Cerbonio epi-ſcopo, relicta feritate eundem cœpit amplecti, & circũ lambere.

Eodem modo laxatus in Donatillam uirginẽ Vrſus poſita feritate ad eius pedes manſuctus decubuit.

Expoſitus famelicis Leonibus in prædã Daniel propheta euaſit incolumis.

Pontianus martyr (qui paſſus eſt ſub imperatore Antonio) geminos Leones in ſuam mortem laxatos exarmauit.

Vrſi laxati ad interficiendum Pontium epiſcopum, decubuerunt ad eius pedes innocui.

Reperiuntur & alii ſancti feris & beluis expoſiti, qui tamen mortem illam effugerunt, ut Andronicus Epheſius, Albanus, Blandina uirgo, Baſilides, Benignus presbyter, Thecla, Dorotheus, Quiriacus, Priſca, Pontianus, Probus, Taracus, Flocellus, Germanicus, Venantius, Marinus, Martina uirgo, Mymas, Magnus martyr, Mammes, Theodoſia.

Androdus à domino Africam prouinciam adminiſtrante quotidianis uerberibus ad fugam coactus, ſeceſsit in deſerta Libyæ: ubi cùm obuio Leoni ad genua ſua prouoluto ingentem ſtirpem è cruento pede reuelliſſet, conceptamq; ſaniem uulnere intimo expreſsiſſet, ferunt beſtiam in hoſtimentum beneficii

Androdo aliquot poſt annis comitem adhæſiſſe, & opimiores (quas uenaretur) carnes præparaſſe. Pertæſus demum uitæ illius ferinæ Androdus, quũ reliquiſſet antrum, fato inauſpicato comprehenſus eſt à domini ſatellitibus, feriſq; adiudicatus. Vbi idẽ Leo (qui in uenatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum beſtiarum tutatus eſt. Petentibus propterea cunctis (qui aderant) pœna ſolutus eſt Androdus, eiq; populi ſuffragio donatus Leo. Quem quum tenui loro reuinctũ compitatim per urbem traheret, ſequentes cum plauſu dixiſſe feruntur, Hic eſt leo hoſpes hominis, Hic eſt homo medicus leonis.

VERMES DIVERSI.

Campe genus eſt uermis, arboribus & herbis hortenſibus infeſtiſsimum. Columella lib. 11. Nec ſolùm teneras audent erodere frondes Implicitus conchæ Limax, hirſutaq; Campe.

Cantharides uermiculi ſunt uirides aureis ſparſi maculis, quorum ſuccus inſtar eſt ueneni. Ouidius in Ibin. Cantharidum ſuccos dante parente bibas. Hinc adagium natum, Myſia cantharis: de homunculo abiectiſsimo.

Centipeda, uermis eſt piloſus, multis pedibus arcuatim repens. Eſt & Chryſalis genus uermis.

Conuoluolus uermis eruca minor, rodit pubeſcentes uuas.

Eruca uermis tenaciter hæret, repit in olerum folia, & abrodit, præſertim braſsicas. Oliuam arborem turpi facie depaſtã relinquit. Naſcitur tempore humido & lento.

Galba uermiculus eſt exilis, qui naſcitur in æſculis.

Cnips uermiculus eroſo ligno ſemper locum mutare nititur. Hinc adagium, Cnips in loco ſtare non potens: in homines inconſtantes.

Eſt & inter materiarum peſtes Teredo uermis dictus quòd dentibus terat & erodat.

Ceraſtes uermis ubi tantum eroſit, quantum ad corporis uolutationem ſatis eſt, generat alium.

Ips cornua & uites rodit, ut Cips frumenta, Trips ligna, Sis ueſtes, Is uitra, Midas fabam.

Lampyris noctu lucet. Latinè uocatur Noctiluca ſeu Nitedula.

Bombyx aranearũ inſtar fila ducit tenuiſsima, quibus pretioſæ admodum ueſtes fiunt, quæ uocantur Bombycinæ. Aliter uocatur Bombylius, & Necydalus.

Lytta

Lytta uermiculus naſcitur in lingua canum, qui ſi catulis eximatur, nec rabidi fiunt, nec faſtidium ſentiunt.

Melolantha genus eſt ſcarabei, colore uiridi naſcens.

Millepeda nomen ſumpſit à pedum multitudine.

Mylochos eſt de genere blattarum, naſcitur circa molas.

Onyſtus multipes eſt, fuſci coloris, ſub lapidibus uiuens, aut figulinis uaſis. Tactus arcuat ſeſe, & in formam pilæ contrahit. Aliter dicitur **Tylus**. Is eſt qui aliter **Multipeda** uocatur.

Pytocāpæ uenenatoq́ ſunt morſu. Naſcūtur in pinu arbore.

Pyrauſta uermis eſt de ſpecie araneorum, fauis pernicioſus. Volitat ad lucernas tantiſper dum combuſtis alis pereat. Hinc adagium: Pyrauſtæ gaudere gaudium: De momentanea & breui lætitia.

Sanguiſuga uermis eſt aquatilis, cruoris appetens. Aliter uocatur **Hirudo**. Horatius in arte: Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.

Crabrones ex putridis equorum carnibus enaſcuntur.

Solifuga genus eſt formicæ uenenatæ, lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Huic contrarium eſt cor ueſpertilionis.

Tarmes uermiculus carnem exedit. Vitruuius lib. 2. de Architectura: Sed ea quòd habet in ſe plus caloris, procreat & alit tarmitem, ab eoq́; uitiatur.

Tinea libros & ueſtes abrodit. Horatius lib. 1. Epiſt. Aut tineas paſces taciturnus inertes.

Tipula ſex habet pedes. Tantæ leuitatis eſſe dicitur, ut ſuper aquam currens non deſidat. Plautus: Neq; Tipulę pondus leuius eſt, quàm fides lenonia.

Voluox uermiculus eſt prærodens pubeſcentes uuas. Aliter appellatur Conuoluolus.

Brucus uermiculus eſt uolitās, ſed ſine alis, q̨ herbas erodit.

Xylophagus albus eſt & obæſus, nigro capite. Naſcitur in carie lignorum, quæ corrodit. Hunc in Ponto & Phrygia comediſſe, luxuria eſt.

Tenebras amant **Blattæ**, uitam lucemq́; fugiunt, in balneis maxime humido uapore prognatæ. Verg. lib. 4. Georg. Lucifugis congeſta cubilia blattis.

Rutuli aridam terram fodiunt, fauosq́; in modum ſpongiæ fiſtuloſæ medicato melle conficiunt.

Araneus uermis eſt lanuginoſus, & ſerpentis in modum repens, quo diſſecto inueniri dicuntur intus uermiculi duo, qui

adalligati mulieribus ceruina pelle ante ſolis ortum, præſtant ne concipiant. Flores arborum populatur, & ita quandoq; abrodit, ut ſterileſcant.

Bupreſtis ſimilis eſt ſcarabeo. Fallit inter herbas boué, unde meruit nomen, deuoratusq; tacto felle ita inflammat, ut rūpat.

Cantharolethrus brachia habet, & in cauda ſpiculum.

Aſilus aculeū habet in ore. Latiuſculis quibuſdam beſtiolis (quæ in fluuiis ſupernatant) enaſcitur, frequens propterea iuxta aquas. **Oeſtrum** aliter ſeu Oeſtrus appellatur. De hoc Verg. lib. 3. Geor. Eſt lucos Silari circa, ilicibusq; uirentem Plurimus alburnum uolitans, cui nomen Aſilo, Romanum eſt, Oeſtrum Graii uertēre uocantes: Aſper, acerba ſonans, quo tota exterrita ſyluis Diffugiunt armenta, fugit mugitibus æther Concuſſus. Aſilum quidam **Tabanum** uocant, alii diuerſum faciunt. Tabanus autem naſcitur ex ligno in quo plurimus eſt humor.

Chryſalis uermicul⁹ duro cortice mouetur ad tactū aranei.

Cicidelæ ueſpere lucēt per arua. Græci **Lāpyrides** uocāt.

Coſsi gignuntur ex ligno. His ueteres in cibo uſi ſunt.

Gurgulio uermis eſt frumenti uel fabæ. Verg. lib. 1. Georg. –populantq; ingentem farris aceruum Gurgulio, atq; inopi metuens formica ſenectæ.

Papiliones uermes ſunt, ex quorū ſtercore enaſcuntur Tineæ. Lucernarum luminibus aduolant. His contrarium eſt iecur caprinum. Ceras depaſcuntur, & relinquunt excremēta, quibus Teredines gignuntur. Eorum aduentus ueris initium indicat.

Petauri generantur ſordibus aridi ſoli.

Raucæ uermes naſcuntur in radice quercus.

Phalangium ſimile eſt formicę, ſed maius tamē, ruffo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurſantib⁹ reſperſum guttis. Acerbius pūgit, quàm ueſpa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percuſsis ſi alterū eius generis oſtendatur, remediū affert.

Ricini uermiculi ſunt, quibus infeſtantur canes.

Rhagio ſimilis eſt nigro acino, ore minimo, ſub aluum breuiſsimis pedibus, tāquàm imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo Scorpius.

Aſiortion uermis eſt, cuius morſu genua labefactantur.

Myrmecion caput habet ſimile formicæ, Aluum nigram guttis albis diſtinctam. Eodem torquet dolore, quo ueſpæ.

Triphæ ſimiles ſunt culicibus. Sūt & alia pleraq; nomina, ut Chryſalis, Cymex, Collotus, Gryllus, Hepa continus.

SCVLT

SCVLPTORES CAELATORES,
Statuarii,& Marmorarii.

ALchimedon nomẽ eſt cælatoris & uaſcularii apud Vergilium dicentem:-Pocula ponam Fagina,cælatum diuini opus Alchimedontis.

Alcon nomen eſt argentarii, qui Aeneæ pateram cælauit. Plinius ſcribit proximos à Mentore fuiſſe Bœtum & Agraganta. De Alcone & Bœto Vergilius in Culile: -Nec pocula gratum Alconis referunt Bœtiq; toreuma.

Eurycion nomen eſt fabri argẽtarii apud Verg.lib.10.Quæ bonus Eurycion multo cælauerat auro.

Polycletus ſtatuarius fuit, Ageladis diſcipulus,qui quãtum reliquos ſuperauit in forma hominum ad ueritatem effigianda, tantum abfuit ab autoritate reddenda formæ numinum, quod Phidiæ & Alcameni datũ eſt.Signa fecit ex ære nobilitata ſcriptorum præconio,ut Aſtragalizontes, id eſt,talis ludentes. De eo & aliis Mart.lib.8.Quis labor in Phiala, docti Myos? an ne Myronis?Mentoris an manus eſt,an Polyclete tua?

De Euphranore Fabius lib.12.ſic ait: Euphranorem admirandum facit, quòd & cæteris optimis ſtudiis inter præcipuos, & pingendi fingendiq; idem mirus artifex fuit.Iuuen.Sat.3.Hic aliquid præclarum Euphranoris,& Polycleti.

Mentor primus claruit argento cælãdo, qua in re magnam promeruit laudem.Teſtimonium laudis ei perhibuit Capitolinus Iupiter, & Epheſia Diana, quibus conſecrata fuerunt artis eius uaſa.Iuuenalis Satyr.8.Multus ubiq; labor, raræ ſine Mentore menſæ.

Phidias ſculptor Athenienſis claruit minoribus ſimulacris ſculpendis. Idem fecit ſtatuam Mineruæ ex auro & ebore amplitudine XXVI.cubitorũ: in cuius ſcuto cælauit prælιũ Amazonum,& Gigantomachiã:In ſoleis pugnã Lapytharũ, & Centaurorũ. Plinius eum uocat artificem nũquàm ſatis laudatũ. Fabius:Phidias(inquit)diis quàm hominibus efficiẽdis melior.In ebore uerò lõgè citra æmulũ,uel ſi nihil niſi Mineruã Athenis, aut Olympiũ in Elide Iouem feciſſet.Mart.lib.3.Artis Phidiacę toreuma clarum,Piſces aſpicis,adde aquam,natabunt.

Inter omnium opera præcipuam laudem meruerũt Tabula Ariſtitis Thebani pictoris,quam centum talentis licitatus eſt rex Attalus. Medæa & Aiax Timomachi, quas tabulas Cæſar dictator emit talentis octoginta. Candaules rex Heraclida

clidarum Bularchi picturam in qua erat Magnetum prælium, pari rependit auro. Rhodiis pepercit rex Demetrius, ne Protogenis tabulam cremaret. Veſanus amor pueri Gnydiam Venerem maximè nobilitauit. Immortale nomē peperit Phidiæ Iupiter Olympius, ut Mentori Capitolinus & Diana Epheſia. Dyadumenus molliter iuuenis Polycleti centum talentis nobilitatus. Cycliæ tabulam Argonautas talentis C X L I I I I. mercatus eſt Hortēſius orator. Nicias Athenienſis pictam Homeri necromantiam uendere uoluit Attalo regi talētis L X. Zeuſis pinxit Archigallū, quā picturā L X. ſeſterciis æſtimatā Tiberius princeps cubiculo ſuo incluſit.

Myro ſtatuarius fuit numeroſior in arte quàm Polycletus. Vtebatur ære Deliaco. Ageladis fuit diſcipulus. Hunc maximè nobilitauit Bucula celebratis uerſibus. Fecit & Canem, & Diſcobolon, & Perſea & Priſtes, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, & Delphicos pentathlos Pancratiaſtas. Item Herculem, Cicadæ monumentum, & Locuſtæ, & Apollinem. Ipſe tamen corporum tenus curioſus, animi ſenſus nō expreſsit. Iuuenalis Saty.8. Et cum Parrhaſii tabulis ſignisq; Myronis.

Lyſippus Sicyonius adeò claruit ſculptura, ut ab eo ſolo fingi uoluerit Alexander, quemadmodum pingi à ſolo Apelle. Horatius: Edicto cauit, ne quis ſe præter Apellem Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra. Hūc Plinius ait feciſſe ad 610. opera.

Arceſilas ſculptor fecit ſimulacrum Dianę, in quod Simonides luſit epigramma.

Callimachus ſculpturam in tenuiorem, exquiſitioremq; diſciplinam reduxit. Nam ipſe prius lapidem perforauit, minutatimq; tractauit.

Diopœnus, & Scybis Cretenſis, Sicyonem ſe contulere, ubi fuit quōdam præcipua omnium metallorum officina, ibiq; ſculpendo marmori primi claruerunt.

Epitherſes diſcipulus fuit Lyſippi.

Praxiteles marmore nobilitatus eſt, dupliciq; Venere, Coa & Gnydia, ſed Gnydia præcipuè, cui ob elegantem formam noctu congreſſus eſt puer, relictis maculis tātæ libidinis indicibus. Quintianus: Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacē Impulit ad coitum iuuenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio ſimulacro. Scripſit quinq; uolumina nobilium operum in toto orbe. Speculum argenteum primus fecit.

Theodorus, & Teladeus fratres, Samii, Rœci filii, ſculptores

ptores celeberrimi fuerunt, quorum Teladeus Pythii Apollinis ſignum in Samo incepit, Theodorus Epheſi alio ſaxo abſoluit: quibus ſimul compoſitis, ita cohæſit & conuenit, ut ab unico artifice & eodem lapide factum uideretur. Fuit etiam Theodorus nobilis architectus, qui ſuaſit ut carbones ſubiicerentur fundamentis templi Dianæ Epheſiæ. Idem primus ferrum fundere docuit, & ex eo ſtatuam fecit ferream.

Timotheus ſculptor unus fuit eorum, qui Mauſolæum Arthemiſiæ cælauerunt.

Calamis cælator fuit, cuius manu cælata duo pocula Germanicus Cæſar donauit Caſsio Syllano. Fecit & Apollinem poſitum in hortis Seruilianis.

Scopas cælauit Mauſolæum cum Bryaxi, Timotheo, & Leocare. Ab oriente cælauit Scopas, à Septentrione Bryax, à meridie Timotheus, ab occaſu Leocares.

Pythis in faſtigio Mauſolæi quadrigam fecit marmoream altitudine pedum C X L. quæ totum opus incluſit.

Fecit Meneſtratus Herculem & Epheſi in templo Dianæ Hecaten, tanta marmoris radiatione, ut in eius contemplatione æditui admonerent parcere oculis.

Socrates ſculptor fecit Charites in Propyleis Athenienſiũ.

Papippus Praxitelis diſcipulus fecit Zetum, & Amphionem, Dircem & Taurum.

Eutichides Liberum patrem. Timarchides fecit Apollinem canentem cithara.

Philiſcus Venerem in Octauiæ porticu. Item Latonã, Dianam, Muſas nouem, & nudum Apollinem.

Polycles & Dionyſius filius Timarchidis Iouem in æde proxima.

Heliodorus Pana & Olympum luctantes.

Polycharmus Venerem lauantẽ ſeſe, & Dædalum aſtãtẽ.

Lyſias Quadrigam, currum, Apollinem, & Dianam ex uno lapide.

Amphiſtratus ſimulacrum Calliſthenis hiſtoriarum ſcriptoris.

Ageſander, Polydorus, & Athenodorus, Rhodii, ex uno lapide fecerunt Laocoontem & liberos, draconumq; mirabiles nexus.

Chratherus cum Pythodoro, Polydectes, cum Hermolao, Pythodorus cum Artemone palatinas Cæſarum

domos

domos repleuere probatiſsimis ſignis.

Diogenes Athenienſis & Carſatides, decorarunt Pantheum Agrippæ.

Arceſilaus fecit Leænam marmoream, quam Varro dixit ſe habuiſſe. Item aligeros ludentes cum ea Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii è cornu cogerent bibere, alii calcearent ſoccos, omnes ex uno lapide.

Coponius fecit XIIII. nationes, quæ ſunt circa Pontum.

Canacus ſtatuarius ſimulacra fecit marmorea.

Sauros & Bathraces Lacones, fecerunt templa Octauiæ porticibus incluſa.

Myrmecides Quadrigam fecit cum agitatore, quam cooperuit alis muſca.

Callicrates Formicas, quarum pedes & alia membra uideri non poterant.

Mys cælator fuit argentarius. Martialis: Quis labor in Phiala? docti Myos, an'ne Myronis?

Pyrgoteles ſculptor fuit gemmarius, à quo ſolo in gemma ſculpi ſe uoluit Alexander.

Alcimenem Athenienſem docuit Phidias, ſculptorem nobilem, cuius permulta opera Atheniéſes in ſacris ædibus poſuere, præclaramq; Veneris imaginem extra muros, quæ appellatur Aphrodite Exapolis: huic ſupremam manũ impoſuit Phidias.

Agoracritum Pariũ docuit Phidias, quẽ adeò amauit, ut eius nomini pleraq; ex ſuis operibus donauerit. Certauit Agoracritus in Alcmanem de Venere facienda, uicitq́; Alcmanes, non opere, ſed ciuitatis ſuffragiis contra peregrinum ſuo fauentis. Quare indignatus Agoracritus ſignum ſuum uendidit, ea lege ne Athenis eſſet, appellauitq́; Nemeſim. Quod ſimulacrum poſitum eſt in Rhamnunte pago Atticæ, quod M. Varro omnibus ſignis prætulit.

Antipater Satyrum in phiala grauatum ſomno collocaſſe uerius quàm cælaſſe dictus eſt. Inter eos, qui in argento cælándo claruerunt, ſequentes numerantur à Plinio. Mentor, Acrages, Bœus, Mys, Antipater, Stratonicus, Cyzicenus, Tauricus, Ariſtom, Onichus, Hecateus, Praxiteles, Poſsidonius, Epheſius, Lædus Stratites, qui prælia & armatos cælauit.

Zopyrus, qui Areopagitas, & iudicium Oreſtis cælauit in duobus ſcyphis XII. pondo æſtimatis.

Pyrr

Pyrrheas cuius duæ uinciæ uiginti uæniערunt: Vlyſſes & Diomedes erant in Phialæ emblemate Palladium ſurripientes. Fecit & iocos in paruulis potoriis.

Habuit & Teucer Cruſtarius famam.

Zenodorus Mercurii ſtatuam fecit in ciuitate Galliæ Aruernis. Item mandato Neronis coloſſum c x. pedum longitudine dicatum Soli.

Phidiæ æmuli fuere Alcamenes, Critias, Neſtocles, Hegleas. Deinde Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon, Gorgias, Lacor, Mycon, Pythagoras, Scopas Perelius.

Polycletus diſcipulos habuit Argium, Aſopodorum. Alexim, Ariſtidem, Phrinonem, Dinonem, Athenodorum, Dameā, Clitorum, Myronem, Lycium. Olympiade x c v. floruere Naucydes, Dynomedes, Canachus, Patrocleus.

Olympiade c i i. Polycles, Chephiſiodorus, Leocares, Epatodorus. Olympiade c i i i. Praxiteles, Euphranor. Olympiade c v i i. Echion, Thermachus. Olympiade c x i i i i. Lyſippus, Lyſiſtratus, Sthennis, Euphronides, Soſtratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus: qui diſcipulos habuit Theuſim & & Iadem. Olympiade c x x. Euthychides, Eutycrates, Lahippus, Chephiſiodorus, Timarchus Pyromachus. Olympiade c l v. Antheus Calliſtratus.

Pythagoras Rheginus Pācratiaſtem Delphis poſuit. Hūc uicit Leontius, qui fecit Stadiodromō Aſtylon, qui Olympiæ oſtenditur. Et Lybin puerum nudum tabellas tenētem & ferentem mala. Syracuſis autem claudicantem, cuius ulceris dolorem ſpectatores uidebantur ſentire. Item Apollinem Citharœdum. Primus neruos, & uenas, & capillum diligentius expreſsit.

Pythagoras Samius Pythagoræ Rhegini diſcipulus fecit ſigna fortunæ ſeminuda. Lahippus, Boda, Eutycrates diſcipuli fuerūt Lyſippi. Eutycratis diſcipulus fuit Thyſicrates Sicyonius.

Telephanes Phocæus habitauit in Theſſalia, ubi opera eius latuerūt. Fecit Lariſſam, Spirarchū, Pentathlō, & Apollinē.

Ariſtides Polycleti diſcipulus fecit quadrigas, & Bigas.

Iphicrates Lenā meretricem, quæ Ariſtogitonē & Harmodiū tyrannicidas nullis unquā tormētis adacta uoluit prodere.

Aliorum & Sculptorum & Statuariorū nomina ſunt Creſilas, Pericles Olympius, Cephiſidorus, Chereas, Cteſilaus, Demetrius, Dædalus Dynomenes, Eutychides, Hegias, Butyreus, Lycius Myronis diſcipulus, Menechm', Nancerus, Niceratus, Polycles, Pyrrhus, Phœnix Lyſippi diſcipulus, Stypax Cyprius, Syl-

lanion, Theodorus autor Labyrinthi Samii. Xenocrates Tyſicratis diſcipulus: Ariſton, Callaſes, Deſias, Cãtharus Sicyonius, Dionyſiodorus Critiæ diſcipulus, Deliades, Euphorion, Eunicus, & Hecateus.

Argenti cælatores Lesbocles, Prodorus, Pythodicus, Polygnotus, Scinus, Apollodorus, Androbolus, Aſclepiodorus, Antimachus, Anthenodorus. Alia ſunt infinita huiuſmodi nomina apud Plin. lib. 34.

PICTORES DIVERSI.

FVit Phidias initio pictor, pinxitq; Clypeum Athenis, Paneus eius frater pinxit Aegidam Mineruæ.

Bularchus Magnetum prælium.

Hygiemon primus in pictura maré fœminamq; diſcreuit.

Eumarus Athenienſis figuras omnes imitari auſus.

Cimon Cleonæus eius inuenta excoluit, obliquasq; imagines inuenit, articulis membra diſtinxit, uenas protulit, in ueſte rugas, & ſinus inuenit.

Pythis certauit in Timagoram Chalcidenſem de præſtantia picturæ.

Polignotus Thaſius primus mulieres lucida ueſte pinxit, inſtituit os adaperire, dentes oſtendere, uultum ab antiquo rigore uariare. Pinxit Delphis ædem & Athenis porticum, cuius partem etiam mercede pinxit Mycon.

Mycon alter minor filiam habuit Timareten pictricem.

Olympiade x c. fuerunt Aglaophon, Cephiſodorus, Phrylus, Euenor pater Parrhaſii pictoris.

Apollodorus Athenienſis primus ſpecies exprimere inſtituit, primusq; gloriam penicillo contulit. Fecit ſacerdotem adorantem, & Aiacem fulminatum.

Zeuſis arte picturæ tantas opes ſibi comparauit, ut in earũ oſtẽtatione Olympię nomẽ ſuũ aureis intextũ literis oſtẽtaret. Poſtea opera ſua donare inſtituit, ut Alcmenã Agrigẽtinis, Pana Archelao, quòd nullũ pretiũ putaret eſſe illis dignũ. Fecit & Penelopẽ, & Athletã, adeoq; ſibi in illo placuit, ut uerſum ſubſcriberet celebrẽ ex eo, inuiſurũ aliquẽ facilius, quàm imitaturũ. Fecit & magnificũ Iouẽ in throno aſtãtibus Diis, & Herculem infantẽ dracones ſtrãgulantẽ, Alcmena matre coràm pauẽte, & Amphitryone. Tãta fuit diligẽtia, ut Agrigẽtinis facturus tabulã (quã in tẽplo Iunonis Laciniæ dicarent) uirgines eorũ nudas inſpexerit, & quinq; elegerit, ut quod in quaq; laudatiſsimum eſſet

eſſet, pictura redderet.

Aequales eius, & æmuli fuerunt, **Timanthes, Androcides, Eupompus.** **Parrhaſius** deſcendit in certamen cum Zeuſide: & quum Zeuſis detuliſſet uuas adeò ingenioſe pictas, ut ad eas aues deuolarent, Parrhaſius lintheum attulit, ueritate adeò repræſentata, ut Zeuſis alitum iudicio tumens flagitaret, remoto lintheo oſtendi ſibi picturam, & intellecto errore, palmam concederet: quoniam ipſe aues feſelliſſet, Parrhaſius uerò ſe artificem. Idem Zeuſis poſtea pinxit puerum uuas ferentē, ad quas quum deuolaſſent aues, iratus eſt operi ſuo, quòd uuas pinxiſſet melius, quàm puerum. Nam ſi puerum conſummaſſet, aues timere debuerant. Pinxit quoq; Helenam & Marſiam religatū. Parrhaſius primus Symmetriā picturæ dedit, primus argutias uultus, elegantiā capilli, uenuſtatē oris expreſsit, & artificū cōfeſsiōe ī lineis extremis palmā adeptus eſt. Vide alia eius opera quàm plurima apud Pli. Superatus eſt tamē à Timāte ī Aiace.

Pinxit **Timantes** Iphigeniam aris immolandā, parentibus propè lacrymantibus uelato patris eius uultu, quem digne non poterat oſtēdere. Item Cyclopem dormientem. Alii in hac arte celebres fuerūt **Euxinidas** præceptor Ariſtidis, **Eupompus** Pamphili, Apellis **Pamphilus,** qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melātius. Clari etiā extitere Echiō, Therimachus, quos omnes ſuperauit **Apelles,** uoluminibus editis, quæ etiam doctrinam cōtinent. Cedebat tamē Amphioni de diſpoſitione, Aſclepiodoro de mēſuris. Idē nauigauit Rhodū ad uidēda opera Protogenis pictoris excellentiſsimi. Apelli autem fuit perpetua conſuetudo nullum diem, quibuſcunq; negotiis occupatum præterire, quin lineam aliquā duceret, ducendo exerceret artē. Ad eius officinā frequenter uentitabat Alexander, qui etiā edicto uetuit, ne ab alio pingeretur. Venerem Cois incœptā moriēs reliquit imperfectā, nec repertus eſt, qui tam egregio operi uellet ſuccedere. Pinxit Alexādrū Magnū fulmigerū in tēplo Dianæ Epheſię talentis x x. Numeroſa inſuper opera, quę ponūtur à Plinio,

Ariſtides Thebanus æqualis fuit Apelli. Primus animum pinxit & ſenſus omnes expreſsit. Vnam eius tabulam Attalus rex centum talentis emiſſe fertur.

Aſclepidorū in Symmetria mirabatur Apelles. Ei Mnaſon tyrannus pro duodecim Deis dedit in ſingulos Mnas tricenas. Idē dedit **Theomneſto** in ſingulos heroas Mnas cētenas

Nicomachus Ariſtodemi filius, pinxit raptum Proſerpinæ: Item Vlyſſem pileatum, Apollinem, Dianam: Deûm matrẽ leoni inſidentẽ, & nobiles uaccas arreptantibus Satyris, & Scyllam. Fuitq; in ea arte omnium uelociſsimus. Diſcipulos habuit Ariſtidem fratrem, Ariſtoclem filium, & Philoxenum Eretriũ, qui ultimus pinxit prælium Alexandri cum Dario: Item Laſciuiam, in qua tres Sileni comeſſantur.

Nicophanes fuit elegans & concinnus.

Appellis diſcipulus fuit Perſeus.

Ariſtidi diſcipuli fuerunt Niceros, & Ariſtippus, qui pinxit Satyrũ cũ ſcypho coronatũ. Ariſtippi Antorides & Euphranor.

Pyreicus humilia ſecutus, humilitatis tamen ſummam adeptus eſt gloriam. Pinxit tonſtrinas, ſutrinas, aſellos, & obſonia.

Serapion pinxit ſcænas, & hominem pingere non potuit.

Dionyſius nihil præter homines pinxit, unde & Anthropographus dictus eſt.

Callicles parua quædam pinxit.

Antiphilus Heſionen, Alexandrum, & Philippum cũ Minerua, Liberum patrem, Cadmum, Europen, Gryllum.

Arellius floruit Romæ paulò ante Auguſtum.

Amulius Mineruam, quæ ſpectantem ſpectabat, quacunque aſpiceretur.

Poſt eum in pretio fuere Cornelius Pinus, & Actius Priſcus.

Pauſias Sicyonius, Brietis filius, diſcipulus fuit Pamphili, qui primus lacunaria pingere inſtituit. Paruas pingebat tabellas, maximè pueros. Pinxit Gliceram coronarum inuentricem (quam amabat) ſedentem cum corona.

Euphranor Iſthmius fecit Coloſſos, & Marmora, ac Scyphos ſculpſit. Scripſit uolumina de Symmetria & Coloribus.

Euphranoris coætaneus fuit Cyclias, cuius tabulam Argonautas, Hortenſius orator mercatus eſt talentis C X L I I I I. ut iam diximus.

Antidotus diſcipulus fuit Euphranoris, fecit Clypeo dimicantem, & Luctatorem, & Tibicinem.

Antidoti diſcipulus fuit Nicias Athenienſis, qui mulieres diligentiſsimè pinxit. Eius opera multum probabat Apelles.

Maronites Glauciõis Corinthii diſcipulus, pinxit Achillẽ habitu uirgineo occultatũ Vlyſſe deprehẽdẽte, & alia quædam.

Metrodorus Pictor fuit, & Philoſophus magnę celebritatis,

tis, quem Athenienſes miſerũt L.Paulo Aemilio, poſt Perſeum deuictum, petenti probatiſsimum Philoſophum, ad erudiendos liberos,& Pictorem ad triumphum excolendum.

Timomachus Bizantinus pinxit Cæſari dictatori Aiacẽ & Medeam tabulas L x x x. talentis uenundatas. Fecit inſuper Oreſtem, Iphigeniam,& quædam alia.

Ariſtolaus Pauſiæ filius, & diſcipulus pinxit ædem Apollinis Delphis.

Antiphilus puerum, ignem conflantem, & lanificium, in quo properabant omnium mulierum penſa, Satyrum cum pelle Pantheſina,& alia multa.

Alcimachus pinxit Dioxippum, qui Pancratio uicerat in Olympia.

Cteſilochi opus fuit Iupiter Bacchum parturiens, & ingemiſcens muliebriter inter obſtetrices & dearum clamorem.

Teſtidemus fecit Oechaliæ expugnationẽ, & Laodomiã.

Cleſides reginæ Stratonices iniuriam, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & uoluptatem cum piſcatore, quem regina dicebatur amare.

Cratinus Comœdus Athenis Pompeium pinxit.

Euchides bigam regis cum uictoria.

Iphis Neptunum & uictoriam.

Habron Amicitiam,& Concordiã,& deorum ſimulacra.

Nicearchus Venerem inter Gratias,& Cupidinem. Herculem triſtem inſaniæ pœnitentia.

Nealces Venerem, Naumachiam Aegyptiorũ & Perſarum. Item Aſellum in littore bibentẽ,& Crocodilum ei inſidiantẽ.

Aliorum Nomina ſunt Oenias, Philiſcus, Phaleriõ Simonides, Simus, Theodorus, Leõtius, Theron, Tauriſcus, Erigonus, Paſias, Ariſtonides, Anaxãder, Ariſtobol', Syrus, Arceſylas Tiſicratis filius, Coribas Nicomachi diſcipulus, Carmanides Euphranoris, Dionyſiodorus Colophonius, Diogenes, Eutymedes, Heraclides Macedo, Mydon Phylomachi ſtatuarii diſcipulus, Mnaſitheus Sicyonius, Mnaſidemus, Neſſus, Polemon Alexãdrinus, Theodorus Samius, Tadius, Xenõ Neoclis diſcipul'.

Mulieres pictrices fuerunt Timarete Mycaonis filia, Irene Cratini pictoris filia,& diſcipula, Ariſtarete Nearchi filia & diſcipula. Lala Cizicena. Martia M.Varronis. Hæc omnia decerpta ſunt ex Plinio, ne quis fortè opinetur me ex aliena opera laudem promereri uelle.

PIGMENTA.

INter pigmenta numerantur Miniũ, Armenium , Cymbaris,
Chryſocolla,Indicum,Purpuriſſum,Synopis, Rubrica,Pare
thonium,Melinum, Eretria,Auripigmentum, Orcha,Ceruſſa,
Sandaraca,Sandix,Syricum,Atramentum,Appianum.
Colorũ noĩa ſunt Andricelon,Oſtreõ, Praſinõ,Cro cocides,
Cyaneus,Cynabari,Xãthus,Phæus,Phlogoleuc⁹,Leucophęus.
Genera colorum apud Gellium lib.2.cap.25.ſunt Ruffus, Ru
ber,Flauus,Fuluus, Rubidus,Phœniceus,Rutilus, Luteus,Spa-
dix,Cæſius.

FABRI, ET ALII ARTIFICES.

EPeus , autor fuit illius machinæ , qua deliteſcentes Græci
Troiam noctu ceperunt dolo.Vergil.lib.2.Aen.Et Mene-
laus,& ipſe doli fabricator Epeus.
Didymaon, autor fuit cuiuſdã clypei,quẽ Aeneas dediſſe
fertur Niſo curſori peractis ludis ,;qui fiebant in Sicilia ad An-
chiſæ tumulum. Vergilius:Et clypeum efferri iuſsit Didymao-
nis artes:Hoc iuuenem egregium præſtanti munere donat.
Perillus reperit æneum taurum , ad torquendos ſontes , ut
eo ſuppoſitis flammis incluſi,mugitũ bouis imitarentur.Quod
genus tormenti ipſe primus expertus eſt , mandante Phalaride.
Propert. lib.2. Non'ne fuit ſatius duro ſeruire tyranno , Et ge-
mere in tauro ſæpe Perille tuo?
Lycaon Gnoſius faber fuit & artifex enſis,quem Aſcanius
dedit Euryalo.Verg.lib.9.Humero ſimul exuit enſem Auratũ,
mira quem fecerat arte Lycaon Gnoſius, atq; habilem uagina
aptarat eburna.
Vulcanum Poëtæ faciunt fabrũ deorũ & Iouialiũ fulminũ
artificẽ.Idem Solis currum feciſſe fertur.Oui.li.2.Met. Genitor
cũctatus ad altos Deducit iuuenẽ Vulcania munera currus.Au-
reus axis erat,temo aureus,aurea ſummæ Curuatura rotæ,radio
rum argenteus ordo. Per iuga Chryſoliti , poſitæq; ex ordine
gemmæ,Clara repercuſſo reddebant lumina Phœbo.
Dædalus, primus in formis animaliũ (quas ueteres plaſtæ
cæcas fingebant & immobiles) oculos induxit , & abditis qui-
buſdã neruis effecit,ut huc & illuc mouerẽtur adeò ſcite,ut ſpe-
ctantibus uiuere , & ingredi uiderentur. Idem ligneã Venerem
fabricaſſe dicitur,quę argento uiuo infuſo moueretur.Fecit in-
ſuper Cretę labyrinthũ,quo incluſus,alis ſibi & nato confictis,
per uiã mortalibus negatã periculũ effugit.Hinc opera Dædala
uocantur

uocantur ingenioſa. De eius Labyrintho Ouid.lib.8. Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis Ponit opus,&c,

Mamurius,faber ærarius fabricauit Saliorum Ancylia,qui propterea nomē eius ſolebant canere ſuis carminibus.Vertūnus apud Proper. lib.4. ſimulacrum ſuum à Mamurio ex ære formatum dicit:ideoq́ue precatur,ut eius cineri terra ſit leuiſsima. Hæc autem Vertumni uerba:Stipes acerbus eram properanti fal ce dolatus Ante Numam grata pauper in urbe deus.At tibi Ma muri formæ cælator ahenæ, Tellus artifices ne terat Oſca manus.Qui me tam docilis potuiſti fundere in uſus, Vnū opus eſt, operi non datur unus honos.

Phereclus,abietarius faber Paridis ad Helenæ raptum nauigaturi naues feciſſe dicitur. Hinc nauis Phereclæa dici ſolet. Ouid. in Epiſt. Paridis, Hac duce Sigæo dubias à littore feci, Longa Phereclæa per freta puppe uias.

Callicrates,fuit minutorū opuſculorū fabricator,qui muſcam fecit alis quadrigā cum agitatore tegentem. Fabricauit & nauem,quam auicula pennis integebat.

Myrmecides fecit formicas tam tenues, ut uix mēbra uideri poſſent.

Eligius, Nouionenſis epiſcop. artē aurificum exercuit, in qua quicquid lucri faciebat erogabat pauperibus.

Ferunt Harmonidem, Troianum fabrum fuiſſe unum ex eorum numero, qui Paridis Spartam ituri naues fabricauerunt.

Aceſæus, natione Patarenſis, & Helicon Caryſtius, duo fuerūt celebratę artis artifices,qui Peplū Palladis Poliadis(quę in arce Athenienſiū colebatur) contexerūt. Hinc adagiū natū, Aceſæi & Heliconis opera : De his quæ ſingulari fiūt artificio.

Glaucus,Samius primus æris ferruminationem inuenit.

Sothericus,faber fuit lignarius, cuius opera priſcam illam & rudem ſimplicitatem præ ſe ferebant.Hinc natum prouerbiū, Sotherici lecti:De re uili,& minimè ambitioſa.

Elico , faber fuit , qui,autore Plinio, ob artē fabrilem Romæ commoratus eſt.

Artemon,faber fuit loripes,autore Plutarcho in Pericle.

Staſicrates,fuit artifex Alexandro Macedoni gratiſsimus, qui dicebat Thraciæ montem Athon in hominis ſtatuam formari exculpiq́; poſſe.

Vatinius, Beneuentanus fuit artifex Calicum uitreorum. Hinc Vatinia uocantur uaſa uitrea.Mart.lib.10. Vatiniorum

proxineta fractorum. Idem in diſtichis: Vilia ſutoris Calices monumenta Vatini Accipe. Is fuit diſtorti corporis, Sutrinæ alumnus,ediditq; munus gladiatorium Beneucti. Autore Cornelio Tacito.

Myron,artifex nobilis buculã fecit æneã,Græcis primũ,deinde Auſonianis uerſibus celebratã. Prop.Atq; aram circũ ſteterant armenta Myronis, Quattuor artificis uiuida ſigna boues.

Architas,faber ſimulacrum Columbæ fecit ex ligno,libramentis ita ſuſpenſum & aura ſpiritus incluſa atq; occulta concitum,ut ipſum uolaret, Autor Gell.lib.10.cap.12.

Telephanes,faber fuit lignarius, uictum ſibi quæritans in factitandis curribus,quem tamen poſtea fœlix fortuna ad Lydorum regnum euexit.

Diphilus, architectus fuit tardiſsimus in perducẽdis ad finẽ ſuſceptis operibus.Vnde factus adagio locus,Diphilo tardior.

Tericles,calices torno faciebat ex Terebintho.Plinius.

ARCHITECTI NOBILES.

DEmocrates,Alexandriam metatus eſt.

Spintharus, Corinthius Delphicum templum conſtruxit.

Cteſiphon,templum Dianæ Epheſię ubi ſimulacrum ipſius deæ uitigineum fuerat.Plinius:Operi,inquit,præfuit Cteſiphon architectus.

Meleagenes,fanum Mineruæ Prienenſis.

Theodorus Phocenſis fecit Tholum Delphicum.

Philo Athenienſis armamentarium Pyrei.

Hermogenes,ædem Doricam Iunonis Magneſiæ.

Sugilas,mauſoleum Artemiſiæ.

Zenodotus,nobile pauimentum Pergami.

Hermodorus nomen eſt architecti, qui obeliſcum fecit.

Zmilus,Rholus,& Theodorus,architecti,fecerunt Labyrinthum Lemnium.

Valerius Oſtiẽſis architectus fuit,qui theatrũ Romæ texit.

Mneſicles architectus arcem Athenis ædificauit.Autor Plutarchus in Pericle.

Nicon, pater fuit Galeni geometriæ & architecturæ periſsimus.

Apollodorus, Traiani forum,Methodeum & Gymnaſium Romæ fabrefecit.Hunc interfecit Adrianus.

Eupalinus Megarenſis,filius Nauſtrophi,Rhœcus,Philei filius,

filius, & Mandrocles Samius, nomina ſunt Architectorum Apud Herodotum.

CONDITORES DIVERSORVM Locorum, & Aedificiorum.

ANtenor condidit Patauiũ urbem. Verg. lib. 1. Aeneid. Hic tamen ille urbem Pataui ſedesq; locauit Teucrorum.

Romulus, Romam. Verg. lib. 1. Aen. Inde lupæ fuluo nutricis tegmine lætus Romulus excipiet gentẽ, & Mauortia condet Mœnia, Romanosq; ſuo de nomine dicet, Aſcanius Albam.

Philoctetes, Petiliam urbem Brutiorum. Verg. lib. 3. Aene. Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro.

Dido, Carthaginem. Verg. lib. 4. Aen. Fœmina quæ noſtris errãs in finibus urbem Exiguam pretio poſuit. Dido apud eundem ſic loquitur: Vrbem præclaram ſtatui, mea mœnia uidi.

Dardanus, Troiam. Verg. lib. 5. Aeneid. & lib. 8. Et Troiæ Dardanus autor.

Danaë, Acriſii filia Ardeam urbem Italiæ. Verg. lib. 7. Quã dicitur urbem Acriſioneis Danaë fundaſſe colonis. Plin. lib. 3. Ardea à Danaë Perſei matre condita.

Catillus, Arcas, Tybur oppidũ Romæ uicinum. Virg. lib. 7. Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linquunt: Fratris Tyburti dictam cognomine gentem.

Ceculus, Præneſte. Verg. libro 7. Nec præneſtinæ fundator defuit urbis.

Arcades, Pallantæum oppidum, ſitum in monte Palatino. Verg. lib. 8. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Delegere locum, & poſuere in montibus urbem Pallantis proaui de nomine Pallantæum.

Neptunus, muros Troiæ. Verg. lib. 9. Aen. An non uiderũt mœnia Troiæ Neptuni fabricata manu conſidere in ignes.

Diomedes, Arpos, oppidum Apuliæ. Verg. lib. 10. Atq; iterum in Teucros Aetolis ſurgit ab Arpis Tydides. Aliter uocatur Argyripa. Idem lib. 11. Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Cadmus, Thebas Bœotias. Ouid. lib. 3. Meta. Hos operis comites habuit Sidonius Hoſpes, Quum poſuit iuſſam Phœbeis ſortibus urbem.

Amphion, muros Thebarum. Hora. in Arte: Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis.

Capys, Capuã. Syllius lib. 11. Tum Capys ut primus dederit

ſua nomina muris. Verg. Et Capys hinc nomen Campanæ dicitur urbis.

Munacius Plancus, uir conſularis, & prætorius, & Ciceronis diſcipulus, Lugdunum urbem.

Telegonus, filius Vlyſsis, Tuſculum oppidũ Italiæ. Proper. lib. 2. Quid petis Aeæi mœnia Telegoni.

Galli, Mediolanũ. Claud. Continuò ſublime, uolans ad mœnia Gallis Condita, lanigeræ ſuis oſtentantia pellem.

Semiramis, Babylonem. Prop. lib. 3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem.

Cæſar Auguſtus Nicopolim ciuitatem in memoriam uictoriæ ſuæ de Antonio & Cleopatra. Autor Suet.

Buſyris, Thebas Aegyptias.

Ogdous, Memphim urbem Aegypti.

Archias, Syracuſas.

Cleopes, rex Aegypti Pyramidem magnificentiſsimam.

Maſsilienſes, Niceam.

Alexander, Alexandriam urbem Aegypti. Autoribus Plinio & Curtio.

Amazones, Epheſum.

Mithridates, Eupatoriam.

Alexander, Heracleã: Antiochus, Laodiceã: Darius, Suſas urbẽ Perſidis: Phoroneꝰ, Argos: Ninus, Niniuẽ: Sichẽ, Sidonẽ: Ocnus, Mãtuã: Agenor, Tyrũ: Amyclas filius Lacedæmõis regis, Amyclas urbẽ Laconiæ: Neleus pater Neſtoris, Pylõ. Ouid. in Epiſt. Nos Pylon antiqui Neleia Neſtoris arua Miſimus. Romulus, Aſylũ. Ouid. lib. 3. Faſt. Romulus ut ſaxo lucũ circundedit alto Quidlibet huc dixit confuge, tutus eris. Paranus Phœnicũ dux, Maſsiliam: Pylii, Metapontũ: Iapygas, Iapix Dædali filius: Coram, Dardanus: Agyllam, Pelaſgi: Diomedes, Beneuentum.

SEPTEM ORBIS MIRACVLA.

SEptem fuerũt ædificia toto orbe cantatiſsima, quæ propter operis magnitudinẽ & ſumptum incredibilem extitere loco miraculi, ut nihil diuinius ars humana poſſet cõfingere aut excogitare. Fuerunt autẽ hæc: Pyramides Nili, Turris Pharia, Muri Babylonis, Templum Dianæ Epheſiæ, Simulacrum Mauſoli, Coloſſus Solis apud Rhodios, & Simulacrũ Iouis Olympici, quibus nonnulli addunt domum Cyri Mœdorum regis.

Pyramides, in primis erãt ſtructuræ & moles lapideæ inferne quadratæ, ſurſum uerſum acutæ, quas Aegypti reges ſuperp

perponendas tumulis erigebant, aut ad inanē diuitiarum oſtentationē, aut ut populi torporem excitarent. Earum una ſaxo naturali fuit elaborata, & rubrica, cuius ambitus per frontem centum duos pedes colligebat, longitudo erat C X L I I I. pedū, altitudo L X I I. Alia fuit facta ex Arabicis lapidicinis, quā ſexcenta hominum milia uiginti annis conſtruxiſſe memorantur. Tres aliæ fuerūt annis L X X V I I I. & mēſibus quatuor factæ. Plinius ſcribit M. D C C C. talenta fuiſſe erogata in raphanos, allium & cepas, quibus artifices ueſcebantur in extruēda earum una. Quo argumento coniectare eſt, quanta quamque prodigioſa fuerit aliarum rerum impenſa. Omnium ampliſsima continebat octo ſoli iugera, quatuor angulorum paribus interuallis per D C C C L X X X V I I I. pedes. ſingulorū laterum altitudo pedes uigintiquinq;. Secundæ ſingula interualla per quatuor angulos pares D C C. X X X V I I. pedes cōprehendebant. Tertia erat minor prædictis, ſed multò ſpectatior Aethiopicis conſurgens lapidibus, trecentis ſexaginta tribus pedibus inter angulos. Omniū minimam fecit Rhodope meretricula Aeſopi fabulatoris conſerua, diuitiis illis, quas meretricio quæſtu ſibi comparauerat. Herodotus in Euterpe ſcribit Cleopē Aegypti regē feciſſe Pyramidē ex Arabicis lapidibus, cuius longitudo erat quinq; ſtadiorū, latitudo decem paſſuum, altitudo octo paſſuum, in qua decē annos fuiſſe cōſumptos memorat. Fecit & aliam uiginti annis abſolutam, in qua tantum perfudit pecuniç, ut nimio ſumptu attritus, filiam (quam habebat formoſiſsimam) coactus ſit proſtituere. Ea eſt in qua M. D C C C. talenta in cepis & raphanis erogata prædiximus. Herodotus alias complures memorat, quas uolens omitto, quoniam prædictæ ſatis arguunt, quàm otioſa fuerit illorum regū & opera, & prodigētia. De Pyramidibus Luc. lib. 8. Quum Ptolemæorum manes ſeriemque pudendam Pyramides claudant indignaq; Mauſeola. Martial. Barbara Pyramidum ſileat miracula Memphis.

Memoratur etiam turris illa, quam Ptolemæus fecit in Pharo inſula non ad alium uſum quàm nocturnos ignes nautarū curſui oſtendendos. Hanc autem conſtituit talentis D C C C. Soſtrato architecto, qui ſtructuræ tantæ ſuum inſcripſit nomen.

His miraculis annumerātur Babylonis muri, quos Semiramis condidit, aut ſaltē ruinoſos reparauit, coctilibus laterculis, & bitumine ferruminatis, ducentum pedum altitudine, latitudine uerò quinquagenum pedū, adeò ut quadrigas inter ſe occur-

q 5 rentes

gentes reciperēt, turresq́; haberent c c c. plures multò habituri, niſi aliqua ex parte paludes pro mœnibus fuiſſent. Huic autem operi portentoſo adhibita ſunt trecenta hominum millia. De Babylone Propertius lib.3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem, Vt ſolidum cocto tolleret aggere opus.
Et duo in aduerſum miſit per mœnia currus, Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua cōdidit arces. Iuſsit & imperio ſurgere Bactra caput. Herodotus ſcribit muros Babylonis habuiſſe craſsitudinem quinquaginta cubitorum regiorum, celſitudinem ducentorum. Per ambitum cētum portæ ſtabant æreæ, omnes cum cardinibus.

Templum Dianæ Epheſiæ factum eſt à tota Aſia ducentis & uiginti annis. Hoc autem in ſolo paluſtri fecere, ne terrę motum ſentiret, aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & inſtabili tātæ molis fundamenta locarentur, antè calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, deinde uelleribus lanæ. Templi longitudo erat c c c c x x v. pedum, latitudo c c x x. Columnæ in eo centum uiginti ſeptem à ſingulis regibus factæ, ex quibus x x x v i. erant cælatæ. Operi præfuit Cteſiphon.

Artemiſia, regina Cariæ Mauſolo marito mortuo ſepulcrū erexit inter orbis miracula annumeratum, cuius altitudo attollebatur x x v. cubitis: cingebatur columnis x x x v i. Patebat ab auſtro & ſeptentrione L x i i i. pedes. Toto circuitu continebat pedes c c c c x i. Ipſum ab oriente cælauit Scopas, à Septentrione Briax, à meridie Timotheus, ab occaſu Leocares. Regina opere nondum abſoluto conceſsit fatis: Artifices tamen non receſſerunt niſi eo conſummato. Ab hoc ſepulcro omnia regum & imperatorum monumenta, quę pręcioſa ſunt, uocantur Mauſolæa. De hoc Propertius lib.3. Nec Mauſolæi diues fortuna ſepulcri. Mortis ab extrema conditione uacat. Martial. lib.1. Aëre nec uacuo pendentia Mauſolæa Laudibus immodicis Cares ad aſtra ferant.

Coloſſus Solis apud Rhodios fuit L x x. cubitorum altitudinis, qui poſt quinquageſimum ſextū annum terrę motu proſtratus, iacens quoq; fuit miraculo. Pauci pollicē eius amplectebantur. Maiores erant digiti, quàm pleræq; ſtatuæ. Vaſti ſpecus hiabant defractis membris. Spectabantur intus magnæ molis ſaxa. Factus eſt hic Coloſſus annis duodecim, trecētis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius Lyſippi diſcipulus. Soldanus Aegypti quum inſulam Rhodum inuaſit, ex ære huius ſtatuæ D C C C C. camel

camelos oneraſſe fertur. Ab hoc coloſſo Rhodii uocantur Coloſſenſes,& Rhodos Coloſsicola.

Inter orbis miracula recenſetur ſimulacrum **Iouis** Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib.1. Nam neque Pyramidum ſumptus ad ſydera ducti, Nec Iouis Elæi cœlum imitata domus.

Sunt qui addant **domum Cyri** Medorum regis, quam fabricauit Memnon, illigatis auro lapidibus.

De his miraculis & aliis quibuſdam ædificiis Politianus in Manto ſic inquit: Nec uetus immenſum fuerit quæ ſparſa per orbem Gloria ſeptena celebrat ſpectacula fama: Nam neque belligeris Babylon pulſata quadrigis,&c.

ALIA OPERA, ET AEDIFICIA ſumptuoſa,& magnifica.

VErgilius ſcribit Didonem feciſſe **Templum Iunoni** donis opulẽtum, Aerea cui gradibus ſurgebant limina, nexæq; Aere trabes, foribus cardo ſtridebat ahenis.

Eodem autore Iarbas rex Getulorum **Templa Ioui** centũ latis immania regnis Centum aras poſuit, uigilemq; ſacrauerat ignem Excubias diuûm æternas.

Idem lib.7. ſcribit **domum Latini** regis centum columnis fuiſſe ſublimem,& cedrinis auorum ſimulacris ornatam.

Regiam Solis deſcribit Ouidius libr.2. Metam. his uerbis: Regia ſolis erat, ſublimibus alta columnis, Clara micante auro flammaſq; imitante Pyropo: Cuius ebur nitidũ faſtigia ſumma tegebat, Argenti bifores radiabant lumine ualuæ. Materiam ſuperabat opus: nam Mulciber illi Aequora cælarat medias cingentia terras, Terrarumq; orbem, cœlumq; quod imminet orbi.

M. Aemylius Scaurus Syllę priuignus in ædilitate ſua **Theatrum** fecit altitudine CCCLX. columnarum, cuius pars ſcenæ erat è marmore, media è uitro, columnæ imæ XLVIII. pedum. Erant inter columnas ſigna ærea CCC. numero. Cauea capiebat hominum LXX. millia. Autor Plinius lib.36.

Obeliſci uocantur ſtructuræ minores Pyramidibus deorſum uerſum ſpecie quadrata, in anguſtum uerticem deſinentes, & paulatim gracileſcentes. Aegypti reges quatuor fecerunt obeliſcos CCCLXXX. cubitorum longitudine.

Ramiſes rex Aegypti (cuius ætate captum eſt Ilium) obeliſcũ fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine undecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quem feciſſe dicuntur uigin

ti ho

ti hominum milia. Cuius operis admiratione factum eſt, ut quũ Syenem oppidum expugnaret Cambyſes rex, uetumq; eſſet incendio ad crepidines obeliſci, extingui ignem iuberet, molis reuerentia.

Obeliſcum poſuit Phius XLV. cubitorum.

Ptolemæus unum Alexandriæ LXXX. cubitorum.

Alii duo fuerunt Alexandriæ quos excidit Meſphees rex XLII. cubitorum.

Alius fuit exciſus à rege Semneſerteo CXXV. pedum.

Nuncoreus filius Seſoſtris unum fecit C. cubitorum.

Dædalus Labyrinthum fecit in Creta, tanta uiarum perplexitate, ut introeuntibus non pateret reditus. Verg. lib. 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Fuit & Aegyptius Labyrinthus, lapideis è Parocolũnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in Lemno, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti. Lemnius habebat CL. columnas, quarum in officina turbines ita librati pependerunt, ut puero circumagente tornarentur. Eius architecti fuerunt Zmilus, Rholus et Theodorus. Italicum ſibi fecit Porſena rex Ethruriæ loco ſepulcri, quò ſi quis improperaſſet ſine glomere lini, exitum inuenire nequiuiſſet. Supra erant Pyramides quinq;, quatuor in angulis, & in medio una, in imo latę pedum LXXV. altæ pedũ CL. ita faſtigiatæ, ut in ſummo orbis æneus, & pegaſus unus omnibus ſit impoſitus, ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula.

Aegyptiæ Thebæ centum portis nobiles coniecturam miræ amplitudinis reliquerunt uniuerſæ poſteritati. Iuuenal. Ecce uetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Iulius Cæſar Circum fecit longitudine trium ſtadiorum, latitudine unius, ſed cum ædificiis iugerum quaternũm, ad ſedẽ CCLX. millium. Idem ſolum tantum foro extruendo ſeſtertiis mille ducentis emiſſe dicitur.

P. Clodius, quem Milo occidit, domum habuit ſeſterciis CXLVII. millibus emptam.

M. Lepido uiro conſulari, & Q. Catuli collegæ, fuit olim domus omnium in urbe pulcherrima, quæ tamen intra annos XXXV. centeſimum locum non obtinuit.

Amphitheatrum Pompeii capiebat XL. millia hominum. Theatrum hoc Nero in unum diem totum auro operuit, ut Tyridati regi Armeniæ illud oſtenderet.

Agrippa

Agrippa fecit in ædilitate ſua D C C. lacus. Fôtes C L. Caſtella C C X X X. Signa C C C. ærea, aut marmorea impoſuit, columnas C C C C. ex marmore. Fecit & aquarum ductus memorabiles: alios item incœpit Caius Cæſar, quos peregit Claudius in omnes montes urbis leuatos, in quos influebant Curtius & Cæruleus fontes. Erogata in id opus D L V. millia ſeſtertia.

Cicero non minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quam pecuniam furto & rapina comparatam ſcripſit Salluſtius in ſua contra eum inuectiua.

Aurea Neronis domus tanto ſumptu, tantoq; rerum omnium apparatu conſtructa eſt, ut ad eam peragendam Otho quingenties ſeſterciûm, id eſt, duodecies centena & quinquaginta millia aureorum noſtrorum attribuerit, quum tamen nihil deeſſet operi: atq; hoc tam prodigioſum ædificium à Theatro M. Scauri uictum contendit Plinius. Habebat illa Neronis domus ſtagnum inſtar maris, uineta, ſyluas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues argenteas, quæ in modum cœli mouebantur. In ſolariis lapidem quendam Sphengitem, quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Martialis lib. 1. dicens: Hic ubi ſydereus propius uidet aſtra Coloſſus, Et creſcunt media pegmata celſa uia, Inuidioſa feri radiabant atria regis, Vnaq; iam tota ſtabat in urbe domus. Hic ubi conſpicui uenerabilis amphitheatri Erigitur moles, ſtagna Neronis erant.

In **M. Scauri** uillæ incendio bis millies ſeſterciûm abſumptum legitur.

Pergama, ſeu muri urbis Troiæ feruntur habuiſſe in ambitu X L. millia paſſuum. Nec aliam ob cauſam adſcribũtur Deis autoribus, quàm propter magnificentiam. De his Lucanus lib 6. Nunc uetus Iliacos attollat fabula muros, Adſcribatq; Deis.

Nitocris Aſſyriorum regina (quæ multis annis poſt Semiramidem floruit) Euphratem fluuium, qui mediam Babylonem rectus præterfluebat, fecit tortuoſum, ſupraq; pontẽ erexit triũ ſtadiorum, difficillimum factu propter paludes, quæ urbem ambiunt. Fecit & ingentes cauernas ad excipiendum fluminis impetum, egeſsitq; quicquid erat limi ad iacienda fundamenta. Autor Herodotus & Curtius.

Traianus lapideum pontẽ fecit in Danubio, in quo uiginti ex quadrato lapide erant pilæ, quarum altitudo C L. pedum præter fundamenta extabat, Latitudo ſexaginta pedes continebat. Diſtabant inter ſe C L X X. pedibus, fornicibus uerò coniungeban

gebantur, quum tamen fluuius ipſe ſit admodum præceps & impetuoſus, & nonnunquam imbrium mole concitatus ripas longius ſubmoueat, & ubi anguſtior eſt, ibidem ſit ferox, & uorticoſus. Hanc tamen poſtea molem ſeu liuore maligno, ſeu alia cauſa, dirupit Adrianus. Autor Dion Caſsius.

Murus Byzantii urbis fuit olim Mileſio quadrato lapide, adeò indiſcreta laterum ſtructura, ut una propè muri compages ſpectantibus uideri poſſet.

Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centum lecti ſternebantur, aureæ columnæ ſuſtinebant uerticem aureum uariis textum ornamentis. In eo conſiſtebant mille Perſæ, mille ſagittarii Macedones, & quingenti cum ſcutis argenteis. In medio autem erat ſella aurea, ſuper quam ſedebat Alexander, ſtipatus ſuis Sariſſophoris.

Inter mirabilia hominum opera ſunt, Athos factus à Xerxe nauigabilis, Iſthmos cœptus à multis perfodi, nec abſolutus, Alpes aceto diuiſæ, Lucrinus lacus undecim annis à triginta hominum milibus exiccatus. Luculliana uilla, ubi exciſo monte Euripus admittebatur.

Cæſar uno die pontem in Arari conſtituit: alium ſupra Rhenum mira celeritate, quem decem diebus abſoluit.

Coloſſus fuit Tarēti quadraginta cubitorū factus à Lyſippo.

Fuit in Capitolio Coloſſus Apollinis translatus à Lucullo ex Apollonia Ponti urbe x x x. cubitorum, factus talētis. c l.

Fuit & Coloſſus Apollinis Tuſcanicus quinquaginta pedū à pollice, dubium ære mirabilior, an pulchritudine.

Aetate Plinii Zenodorus fecit coloſſum Mercurii in ciuitate Galliæ Aruernis, ſeſterciis c c c c.

Idem quum ueniſſet Romam, ſimulacrum fecit mandato Neronis c x. pedum longitudine, quod poſtea Soli dicatum eſt.

Ambitus Memphis urbis Aegyptiorum ab Ogdoo rege ædificatæ fuit c l. ſtadiorum.

Martialis lib. 1. Domitiani Imperatoris Amphitheatrum omnibus miraculis, ſuperbisq; ædificiis anteponit dicēs: Omnis Cæſareo cedat labor amphitheatro, Vnum pro cunctis fama loquatur opus.

Sabellicus ædificia quædam & magnifica loca ſequentibus uerbis enumerat. Nunc uetus Ogygios attollat Græcia muros, Adſcribatq; deis Neptunia mœnia, laudēt Mirenturq; ſuos Parthi Babylona labores. Nec ſileat Pharios iam barbara Mēphis hono

honores, Aeternumq; ſui memoret pia buſta tyranni Caria diues opum, magnum uulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianæ.

Supereſt magnificum illud Templum, quod anno regni ſui quarto ædificare cœpit Salomon Dauidis filius. Triginta imprimis hominum millia cædendis arboribus, ut cedris, & cupreſsis, ſunt in Libanum deſtinata. Lapicidarum uerò extiterunt octoginta millia. Latitudo templi fuit uicenum cubitorum, Sexagenum longitudo, altitudo fornice diſtincta centenum & uicenûm. Inferioris ſtructuræ materia erat ex candenti ſaxo. Amplitudo ueſtibuli denum cubitorum, Cellæ erant uicenæ peruio inter ſe uſu, & aliæ his ſuppoſitæ. Trabes erant cedrinæ, cedrina concameratio auro illita, ut parietes omnes. Sanctior locus à reliquo templi corpore diſtinguebatur muro, in quo erant ianuæ ſculptæ, uela ductilia, uariis mæandris & floribus intexta. Duo cherubini (ita enim dici ſolent) ex puro auro. Pauimentum petalis aureis inſtructum. Ianuæ uicenûm cubitûm altitudine auro coruſcantes. Ante ueſtibulum erant duæ columnæ æneæ XVIII. cubitorum altitudine, ambituq; duodenûm. Erat & uas æneum tantæ magnitudinis, ut ab re nominatum ſit mare, quod uituli duodecim diuerſas mundi plagas terni ſingulas proſpectantes circunſtabant. Fuit uas illud trium milium batorum capax. Erant & aliæ figuræ, quas longum eſſet recenſere. Altare fuit æreum denûm pedum altitudine, longitudine duplo maiore. Item menſa una aurea. Phialæ & pateræ aureæ decem milia. Argenteæ quadruplo maiore numero. Candelabra decem milia ex auro & argento fabricata. Circa templum aula capaciſsima, in qua profanus populus conſiſteret. Hoc autem opus ſeptem annorum ſpatio ad finem perductum eſt.

Fecit & Salomon ſibi regiam candenti pauimento, triplici intus materia cedro, argento & auro. Quod opus abſoluit tredecim annorum ſpatio.

ARBORES DIVERSAE.

Abies arborũ pulcherrima eſt & rectiſsima, quæ in tranſuerſum poſita renititur ponderi, nec prius rumpitur quàm carie deficiat. Pars eius inferior eſt enodis, & uocatur ſapinus. Superior nodoſa & durior. Situs eius in montibus. Expetitur nauigiis, & trabibus, & plurimis uitæ operibus. De hac Ouid. lib. 10. Reſina huic arbori uitiũ. Gignit pilulã, quæ in medicina uim habet urẽdi. Folia nõ amittit, quæ habet pectinum modo. Terna edit germina, inter ſquamas corticẽ ſpargit. Semẽ

reddit poſt uergiliarũ occaſum. Ramos habet in cœlũ tẽdentes, non in in latera pronos. Cacuminibus ramorũ decifis moritur, totis uerò detrũcatis durat. Et ſi infra ramos pręſcindatur, quod ſupereſt uiuit. Si uerò cacumẽ tãtũ auferatur, emoritur tota. Laudatiſsima eſt in Alpib⁹, Apœnino, Vogeſo mõte, Corſica, Bithynia, Põto, Macedonia. Deterior Arcadica: quoniã ibi facile putreſcit. Abietis umbra ſatis pernicioſa eſt. Ab abiete fabri lignarii uocãtur Abietarii. Et opus abiegnũ abiete factũ. Hinc equus Troian⁹ à Propertio & Politiano uocatur Abiegn⁹. Sta. l. 6. Thebaidis, abietẽ uocat audacẽ, ꝙ naues marinis ſe exponãt periculis. Sic autem ait, Hinc audax abies, & odora in uulnere pinus.

Aeſculus arbor eſt glãdifera, cuius fructu ueſcebantur homines ætatis aureæ ſub Saturno. Sacra eſt Ioui. Huius ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autumno. Tantũ radice deſcendit in terram, quantum corpore eminet in aëre.

Amygdalus arbor eſt fructifera, cuius fructus duro & carnoſo integitur cortice. Prima omniũ arborũ floret mẽſe Ianuario. Ante maturitatem facilè fructum amittit. Serenda eſt ab occaſu arcturi ad brumam. In hanc arborem poëtæ fabulantur mutatam fuiſſe Phyllidem.

Amyris arbor eſt infructifera, quam ſterilitatem penſat odore fragrantiſsimo.

Apina arbor eſt media inter pinum & piceam, piceæ tamen ſimilior, unde etiam Pinus picea uocatur.

Aquifolia, arbor eſt ex Ilicis genere, quam Græci Similacem uocant. Baccas habet ſine ſucco. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germinat uerno tempore. Sata in domo aut uilla ueneficia arcet. Flore eius aquam glaciari tradit Pythagoras apud Plinium. Hanc arborẽ Theophraſtus Crateogonõ uocat.

Acaron arbor eſt breuis & fruticoſa.

Acer ferè eſt amplitudinis tiliæ, arbor operum elegantia & ſubtilitate nobilis. Multa eius genera. Album candoris præcipui. Alterum criſpo macularum diſcurſu in Iſtria & Rhetia præcipuum. Vilius Craſsiuenium uocatur. Vide alia diſcrimina apud Plinium. Aceris radix confuſa iecinoris doloribus utiliſſime imponitur. Germinat paulò ante æquinoctiũ uernũ. Semẽ reddit meſsibus. Acernæ trabes dicũtur quæ ſunt ex eius ligno.

Adrachne arbor eſt ſylueſtris ſimilis unedoni, folio tantũ minore & nũquàm decidẽte, cortice nõ ſcabro, ſed qui circumgelat⁹ uideri poſsit, tã triſtis eſt aſpectu. Fertur ſemper frõdere.

Albus

Alburnacum arbor eſt colore nigricante.

Alnus arbor nullum fert fructũ, aut ſemen. Prouenit in locis aquoſis. Vnde Syll. lib. 3. Fluminea ſonipes religatus dicitur alno. Pinguis eſt ei umbra, folia craſsiſsima. Vtilis eſt nauigiis. Lucanus li. 3. Syluaq; dodones & fluctibus aptior alnus. Statius lib. 6. Theba. Alnus amica fretis, nec inhoſpita uitibus Vlmus.

Apiaſtrum, Arbor eſt uenenata in Sardinia.

Balſamum arbuſcula eſt aromatica, uni Iudęæ cõceſſa, uiti ſimilior quàm nitro. Ea ſeritur malleolis. Frequens eſt in montibus. Suſtinet ſe abſq; ullis adminiculis. Excreſcit in bina cubita. Trima fructifera eſt. Eius ſuccus uocatur Opobalſamũ, omnibus odoribus anteferendum. Lignum Xylobalſamum. inciditur uitro, lapide, uel oſſeis cultellis. Capitur & Balſamum pro arboris ſucco.

Bedellium arbor eſt nigra, magnitudine oleæ, folio & robore ſimilis caprifici. Naſcitur apud Bactrianos, habet naturam gummi. Autor Plinius lib. 12. cap. 9.

Betula arbor eſt eximii candoris, qua fiunt circuli uaſis uinariis idonei. Gaudet frigidis locis. Bitumen ex ea quondam excoquebant Galliæ. Vtilis eſt conficiendis ciſtis, & ſportellis, flexibili create.

Buxus arbor eſt tõſilis & ſemper uirés, uiſcũ producés & ſemen, quod Cartegon dicitur. Ea fiũt multiforatiles tibiæ. Vnde & pro muſico inſtrumẽto nonnunquàm accipitur. Seneca: Tibi multifora tibia buxo ſolẽne canit. Fiunt & laudatiſsimi pecti nes, & unguẽtariæ pixides. Plurima reperitur in Pyrenęis & Ci toro montibus. Cõmẽdabilis eſt duritia & pallore. Plinius tria ponit eius genera, Gallicũ amplitudine procera. Oleaſtrum gra uis odoris in omni uſu dãnatũ. Tertiũ ſylueſtre ſemper tonſile. Montes amat. Folia ei⁹ ſunt cõcaua, quæ nõ decidũt. Spiſsiſsima eſt arborũ. Nõ fluit in aquis, nec cariem ſentit, nec ueruſtatem.

Carpinus arbor eſt nota, quæ alio nomine Acer dicitur. Montes amat. Ea quondam fiebant faces nuptiales.

Camerepes, arbor eſt folio lato & molli, peculiaris Cretæ & Siciliæ.

Cynnamum, ſeu Cynnamomum arbuſcula eſt aromatica, præſtãs odore, dulcis, & cinerei coloris, cuius ſuccus ad multa remedia utilis eſt. Naſcitur in Aethiopia, India, & Sabæis.

Citrus arbor eſt pecularis Mauritaniæ in Atlante monte. Romanis olim gratiſsima, & maximè expetita ad menſarum &

r lectorum

lectorum uſum. De his intellexit Lucanus lib. 10. Dentibus hinc niueis ſectos Atlantide ſylua Impoſuere orbes, quales ad Cæſaris ora Nō capto uenere Iuba. Huiuſmodi Citreæ menſæ fulciebantur eboreis pedibus, ut his uerbis liquet. Citrus Mauruſia folium habet arbuſti aut lauri. Arborē hāc Græci Medicā uocant.

Cornus arbor ramos habet duritie & rigiditate ſimiles cornibus. Propterea uſus eius bellicis haſtis & iaculis dicatus eſt. Vnde & plerūq; accipi ſolet pro telo. Syll. li. 10. -Vix prima momordit Tegmina Callaici cornus tremebūda metalli. Verg. lib. 10. Volat Itala corn⁹. Exitialis eſt apib⁹ hæc arbor: Nā flore ei⁹ deguſtato, aluo cōcita moriūtur. Succus eſt ei ſanguineus. Montes amat, & primo Fauonio germinat. Nullam habet medullā.

Corylus arbor gaudet planis locis. Ex ea olim fiebūt faces nuptiales, ut carpino. Graciles ſunt eius trunci, lata folia, delicati fructus, & ſecundis menſis expetiti. Colurna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.

Caſtanea fructū ſignificat & arborē. Fructus integūtur ſpinoſo cortice. Vergil. Stant & Iuniperi, & caſtaneæ hirſutæ.

Cedrus arbor procera eſt, nec tamē oneroſa. Folia habet cu preſsinis ferè ſimilia, lignū iucūdi odoris, & tineis imperuiū, & infeſtū. Propterea opus dignū Cedro dicimus, quod laudabile eſt, & ab iniuria blattarū & tinearū maximè cōſeruandū. Horatius: Speramus carmina fingi poſſe linēda Cedro, & leui ſeruanda Cupreſſo? Vel quòd eius oleū illitū res omnes cō ſeruet à tineis & carie. Duo ſunt minoris Cedri genera: Lyria, & Phœnicia. Differūt folio: Nā quæ durū, acutū, & ſpinoſum habet, uocatur Oxycedros, ramoſa, ac nodis infeſta: Altera odore præſtat. Duo itē genera Cedri maioris. Florifera fructū nō fert. Fructifera nō floret. Et in ea antecedentē fructū ſtatī nouus occupat. Semen eius ſimile. Materiæ æternitas, Ideoq; ſimulacra deorū ex ea factitauere. Reſinam fundit ad faciendas pices. Montes amat. Folia non amittit, quæ habet capillata. Laudatiſsima eſt in Creta, Africa, & Syria. Rimam fiſſuramq; non capit ſponte.

Ceraſus nomē ſumpſit à Ceraſunti Ponti ciuitate. Fructus uocatur Ceraſum, & interim pro arbore capitur. Ceraſi Romæ non fuerūt ante uictoriā Mithridaticam Luculli. Is anno DCLXXX. urbis conditæ aduexit è Ponto. In Aegypto nulla cura potuere gigni. Ceraſorum, teſte Plinio, Aproniana maximè rubent, nigerrima ſunt Actia, Cæciliana rotūda. Iulianis grat⁹ ſapor, adeò teneris, ut geſtatum non tolerent. Principatus Duracinis in

nis in Belgica, Luſitanis, & in ripis Rheni. Ceraſis ſuccus eſt ſanguineus, cōſtāt cute & ſucco. Gaudet aquoſis montibus. Inſeruntur poſt brumā dempto cortice. Præcoces fiunt & matureſcunt calce radicibus admota. Ceraſus capitur etiam pro fructu. Propertius: Hic dulces Ceraſos, hic autumnalia poma.

Coſtus arbuſcula eſt aromatica, cuius radix flagrat odore præſtantiſsimo. Stroza fil. Accumulansq; roſas & odore germina coſti. Antiqui ſupplicabant ture & coſto.

Cynacanthe arbuſcula acinos inſtar uuæ producit. Latini Caninam ſentem, & Vuam ſpineam nominant.

Cyperum habet Aegyptus, ſemine Coriandri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor eſt ocyſsima. Protinus enim floret, & ſemen profert.

Cotinum Plinius ait arbuſculam eſſe in Apœnino, colore inſignem.

Cupreſſus, ſeu Cypariſſus, arbor feralis, ſucciſa nō regerminat. Propterea in exequiis adhibita eſt, ut funebre ſignū. Vergil. - Et ferales ante cupreſſos Cōſtituunt. Statius lib.5. Sylua. Hilaresq; hederas plorata Cupreſſus Excludit ramis. Plantabatur in funeſtis nobilium domibus, eiusq; ramis rogorum intexebantur latera. Luca. lib.3. Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus. Hæc arbor moroſa eſt natu, fructu ſuperuacua, baccis torua, folio amara, odore uiolenta, & ne umbra quidem gratioſa, Diti ſacra. Naſcitur in Creta. In Enaria tantum ſucciſa regerminat. Picem fundit acerrimam ſapore. Aquas odit. Folia habet carnoſa, quæ non amittit. Trifera eſt: nam baccæ eius colliguntur menſe Ianuario, Maio, & Septembri. Cariem non ſentit aut uetuſtatē. Semper nitorem ſeruat. Eius ſemen gratiſsimum formicis. Tritum ſeruat à uermiculis, ut folia.

Caprificus appellatur ficus ſylueſtris, erumpēs in ſaxis ruptis. Fructus eius nunquàm matureſcit.

Plinius ait Elatem arborem eſſe ad unguenta utilem. Laudatur Hammoniaca maximè, mox Aegyptia, deinde Syriaca duntaxat in ſitientibus locis odorata, pingui lacryma.

Ficus arbor breuitate radicum citò ſeneſcit. Laudatur Iudæa rubens oliuæ magnitudine, craſsitudine cubitali, ramoſa materia ualida, uiridi cortice, folio tiliæ ſed molli. Hircana dulcior noſtris, & fortior, ut quæ modios c c l x x. ferat. Chalcidica, Lydia, Mamillana, à ſimilitudine mamarum Calliſtrutia ſapore præſtans. Item Africa, Rhodia, & Tyburtina. Ficubus

omnibus mollis eſt tactus. Maturis frumẽta intus, matureſcenti bus ſuccus lactis, percoctis mellis. Seneſcunt in arbore. Præſtantiſsimæ ſunt in Ebyſo inſula. Dulci ſunt ſucco & lacte in capite, in corpore non. Itẽ nullus iis odor. Folia ſunt latiſsima. Fructum ante maturitatẽ facilè perdũt. Nõ florẽt, pomũ habent ſupra folia, quæ ſerius naſcuntur. Fertiliores ſunt inferiore parte quã cacuminibus. Vtiles ſunt faciẽdis ſcutis. Naſcũtur in his uermes, qui uocãtur Ceraſtes. His maximè pernicioſa eſt uermiculatio, quã ſentiũt. Laborãt & radicibus madidis. Serotinæ fiũt, ſi primę groſsi (quũ magnitudinem fabæ excęſſere) detrahantur.

Fraxinus dicitur à fragoſis locis in quibus naſcitur. Procera eſt, & teres, & pennata folio, Achillis haſta multũ nobilitata. Materies eius ad multa eſt utilis. Quæ naſcitur in Ida Troadis monte, adeò ſimilis eſt Citro, ut ementes fallat ſublato cortice. Eius duo ſunt genera. Longa enodis, altera breuis, durior fuſciorq́; laureis foliis. Ampliſsimã habet Macedonia, quã Bumeliam uocãt. Diuiduntur in ſitu. Campeſtris criſpa eſt, Montana ſpiſſa. Folia fraxini iumentis mortifera ſunt, cæteris ruminãtiũ innocua. Succo expreſſo ad potum contra ſerpentes & impoſita ulceribus opifera eſt. Tantaq́; eſt uis, ut nec matutinas, nec occidentes umbras ſerpens arboris eius attingat, adeò ut ipſam procul fugiat. Si ea fronde gyro claudatur ignis & ſerpens, in ignes potius fugiet, quàm in fraxinũ. Floret fraxinus priuſquàm prodierint ſerpẽtes, nec ante cõditas folia dimittit. Gaudet aquoſis montibus. Meſsibus reddit ſemẽ. Obediẽtiſsima eſt quocunq; in opere, faciẽdis haſtis melior Corylo, Cornu leuior, Sorbo lentior. Ouid. lib. 10. Et coryli fragiles, & fraxinus utilis haſtis.

Fagus arbor eſt glandifera, cuius glans triãgula cute includitur. Foliũ eius autem tenue & leuiſsimũ eſt, celerrimè flaueſcens, gignens ſuperne paruulã baccam, uiridẽ, cacumine aculeatam. Fagi glans muribus gratiſsima eſt, qui propterea unà prouenĩũt. Grata eſt etiã gliribus, & turdis. Fertilitas eius alternat, ut omniũ ferè arborũ. Glans fagina omnium dulciſsima eſt, ut qua obſeſsi homines durauerint in oppido Chio. Huius arboris cortex in magno uſu eſt agreſtum. Ligni honos præcipuus fuit in uaſis. Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe præter guttum faginũ quo ſacrificaret. Verg. - Pocula ponam Fagina cælatum diuini opus Alchimedontis. Vtilis eſt etiam capſis & ſcriniis fagus, propter lentorem plicabilem.

Ferulam Plinius adſcribit arborum generi. Ea naſcitur in calidis locis. Nulli fruticum leuitas maior: propter quod faci-

lius baculorũ uſum ſenectuti præbet. Eius radix candida. Ea inciſa lac emanat. In ferulá optimè ſeruatur ignis. Procedit in Aegypto.

Hedera ſemper uiret, ſtare nõ poteſt ſine adminiculo. Muros amplectitur quadã laſciuia, adeò ut erodat. Viuaciſsima eſt omniũ arborũ. Eius racemus uocatur Corymbus. Vergi. Diffuſos hedera ueſtit pallẽte corymbos. Hæc arbor inimica eſt ſatis omnib⁹. Flos eius ſimilis eſt roſę ſylueſtri, niſi quòd caret odore. Triplicem facit Plinius, Candidam, Nigram, & tertiam, quæ uocatur Helix. Huius arboris foliis olim coronabantur poetæ. Ei folia non decidunt. Sacra eſt Baccho. Seipſam propagat. Duplex in foliis color, uiridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorem uocat, ubi ait: Quoties per frondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus armos.

Hebenus arbor eſt Indiæ, teſte Vergilio, quã Herodotus Aethiopiæ maluit tribuere. Non fluitat in aquis, neq; ſentit cariem, neq; uetuſtatem. Meridiano Aethiopię cardine ſyluæ hyberno maximè uirent. Scobem eius oculis unicè mederi dicunt, lignoq; ad cotem trito, cũ paſſo caliginẽ diſcutit. Ex aqua uerò & radice albugines oculorum. Cæſa hæc arbor dureſcit in lapidem. Dicimus hoc Hebenũ & hæc Hebenus, teſte Seruio. Vergil. lib. 2. Georg. Diuiſæ arboribus patriæ, ſola India nigrum Fert hebenum. Lucanus: - Hebenus Mareotica uaſtos Nõ operit poſtes.

Hyppocriſtes arbor eſt hederacei generis.

Ilex eſt glãdifera. In carpentariis fabricis circa Elim & Lacedæmonẽ ubi nõ naſcitur, pro ea utũtur Subere. Duplex in hoc arborũ genere ſexus reperiri fertur. Glãs Ilicis breuis eſt & gracilis. Maſculas ilices negãt ferre. Huic arbori folia ſunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cum autumno pendet. Ciuica corona primo fuit ilignea, poſtea magis placuit ex æſculo. Deformatur interim nobis. Lucan. lib. 3. Procumbunt orni, nodoſa impellitur ilex.

Iuniperus arbor frequens eſt in locis arenoſis. Viret coma perpetua. Cariẽ nõ ſentit, aut uetuſtatẽ. Non floret. Eadẽ eſt iunipero uirtus, quæ & cedro. Medulla eius ubique ſolidior eſt, quàm Cedrus. Lignũ apprimè durũ. Vnde Mantuanus in Quercu Iulia: Addam & Iuniperos, carie impenetrabile robur. Vaſta eſt hæc arbor in Hiſpania, maximiſq; baccis. Montes amat, ſpinas habet pro foliis. Flexuoſa eſt, & intricata. Combuſta odo-

rem rêddit,& pollutum purgat aërem.

Iuglans odio diſsidet cum quercu. Iuglandes nuces gemino proteguntur operimento. Optimæ ſunt Perſicæ. Earum cortice tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum prodeuntibus nucleis. Pingueſcunt uetuſtate. Aquas odit iuglans. Inferiore parte fertilior eſt. Non facilè ſentit cariem. Eius umbra grauis eſt,& noxia capiti humano,omnibusq; ſatis.

Larix arbor uſtis radicibus nō repullulat. Mōtes amat. Incorrupta ei uis, humori cōtumax. Nec ardet, nec carbonē facit, nec alio modo ignis ui cōſumitur,quàm lapides. Ei folia ſunt pungentia, quæ non decidunt. Florem neſcit. Terna edit germina. Corticem ſpargit inter ſquamas. Larix & acies arborū ſunt altiſsimæ, quibus ſuccisis humor diu fluit. Larix neſcit cariem, ualidè pondus ſuſtinet.

Laurum arborē Græci Daphnem uocāt,ab eiuſdē nominis puella,quā Apollo adamauit. Spectatiſsima eſt in Parnaſo. Cōiecta in ignē maximos crepitus edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incēdi cōſueuit,tāquàm amātiū querimonias repræſentās. Verg.in Buco. Daphnis me malꝰ urit,ego hāc in Daphnide laurū. Credita eſt inſuper aduerſus uenena remediū habere. Hīc laureū baculū geſtare dicebantur,qui periculū feliciter effugiſſent. Arborū ſola nō percutitur fulmine. Olim dū incēdebatur,ſi crepuiſſet abūdè,felicitatē portēdi opinabātur. Tibullus. Laurꝰ ubi bona ſigna dedit gaudete coloni. Cōtrà uerò ſi tacita deflagraſſet,inauſpicatiſsimū arbitrabātur omē. Propertius: Et tacet extincto laurus adusta foco. Magorū ſuperſtitio promittit Lauri folia (ſi noctu puluillo ſubiiciātur) ueritatē ſomniorū cōciliare. Efficacis eſt auxilii in numinū afflatu,& futurarū rerū præſagiis. Claudianus de Raptu Proſer.li.2. Ilex plena fauis, uenturi præſcia laurus. Ea olim coronabantur ſacerdotes & diuinaculi. Lauri fructꝰ Daphnidas uocāt. Dicabatur olim triūphis. Oui.li.2.Eleg. Ite triūphales circū mea tēpora Lauri. Pliniꝰ ſcribit, nullum genus Lauri fuiſſe quōdā in Corſica. Perpetuò uiret. Sacra eſt Apollini. Portata inter armatos hoſtes erat indiciū pacis & quietis,ut Oliua. Statius lib.12. Pacifera Lauro crinē uittisq; decorus. Tiberius princeps,tonāte cœlo ea ſe coronabat cōtra fulminum motus. Adhibebatur olim purificationibus urbis. Pinguis eſt eius ſuccus. Amat loca montoſa. Folia non amittit. Primo Fauonio germinat. Inimicum eſt ei frigus. Ignem cum hedera excutit. Folia rubigini ſunt obnoxia, ſi arbor fuerit inter

ſege

ſegetes ea peſte laborantes.Lauri folio annuum faſtidium purgant palumbes,graculæ,merulæ,& perdices.

Lentiſcus arbor trifera eſt. Maſtichen reſinam ſudat inſtar gummi. Baccifera eſt.Plinius citat uerba hęc Ciceronis de lentiſco. Iam uerò ſemper uiridis ſemperq; grauata Lẽtiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu,Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi. Eius ligno fiebant olim dentifricia, & dentiſcalpia.Martialis:Lentiſco melius,ſed ſi tibi frondea cuſpis Defuerit,dentes penna leuare poteſt. Lentiſcum mandere, Prouerbio dicebatur,qui nimio comendi corporis ſtudio ſuperfluebat. Nam dentium cura olim ut delicatis probro dabatur.

Liguſtrum arbor eſt, cuius ligno aptiſsimæ fiunt teſſeræ. Succus eius neruis,articulis,algoribus: folia ueteri ulceri cum ſalis mica,& oris exulcerationi proſunt.

Loton habet Africa.Præcipuam Syrtes,& Naſamones. Magnitudo eſt huic arbori,quę pyro.Ligno color niger.Expetitur ad tibiarum cantus,unde & pro tibia plerũq; ſolet accipi. Politianus in Manto: Dant & multiforam modulanda ad carmina Loton.Eius radice fiebant olim cultelli & capuli. Baccas profert.Cariem non ſentit.Florem amittit,cuius ſuauitate homines rerum omnium obliuiſci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde ſumpſerunt, quòd frequens apud illos reperiatur. Aquas amat.Mart.lib.4. Veteres eam Apollini ſacram fecerunt, quòd antè ſolis ortum folia implicet, proſurgente autem explicet paulatim. Eſt & eiuſdem nominis herba.

Malachra arbor eſt magnitudine oleę,folio roboris,fructu caprifici.Eius fructum Bedellium dicunt,quod eſt genus gũmi.

Melia arbor fructum parit ſuauiſsimum.

Meſpili arboris fructus uocatur Meſpilum.Palladius:Meſpilaque exarmata pugnacibus horrida membris.Eius folia priuſquàm decidant, rubeſcunt.Multas habet radices altas & inextirpabiles. Non fuit hæc arbor in Italia Catonis æuo. Infeſtatur uermiculis ruffis & piloſis.

Morus arborum ultima floret,exacto iam frigore.Vnde prudentiſsima uocatur à Poëtis. Politianus in Ruſtico: Mox ubi iam ſapiens cœpit frondeſcere morus, Ante quidem ſapiens nũc ambitioſa,nec ullũ Quæ pariat pomũ,ſed ſerica penſa miniſtrat. Fructus eius uocatur Mora,quæ quum prius alba eſſent, cruore Thysbes & Pyrami rubra facta ſunt.Pontanus: Atq; in ſanguineã morus pòſt uerſa figurã.Fructibus ſuccus in carne uinoſus,

trini coloris,candidus primo,mox rubens,maturis niger. Tingunt manus ſucco,maturi ruunt,acerbi minimè.Serenda eſt hęc arbor ab idibus Februarii in æquinoctium. Montes amat. Tardiſsimè ſeneſcit,fructibus minimè laborans.

Myrrhā arbuſculā aromaticā habet Arabia, altitudine quinūm cubitorum,cortice duro & intorto, guttis eiuſdē nominis ſpōte ſtillātibus.Eius uirt⁹ eſt,ut corpora uindicet à putredine.

Myrtus baccas parit optimi ſaporis, Amat littora. Vergil. lib.4.Georg.Pallenteſq; hederas,& amantes littora myrtos.Sacra eſt Veneri. Odoratiſsima eſt in Aegypto. Eius oleo ineſt quidam uini ſapor. Nobilitata eſt ouali corona. Creſcit quandoq; in locis planis.Anguſta ſunt eius folia, quæ non decidūt, Vita eſt breuiſsima.

Malobathros arbor eſt Syriæ,folio conuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad unguenta. Sapor eius ſimilis eſt nardo.Hoc unguentum urinam cit,Oculorum epiphoris uino expreſſum medetur.

Oleæ,ſeu Oliuæ arbori folia nō decidūt.Sacra eſt Mineruæ. Nefas erat olim eā in profanis uſib⁹ polluere,ut nec propiciādis quidē numinibus ex ea altaria accenderentur. Ea coronabantur equitū turmæ,idibus Iuliis,& minorib⁹ triūphis ouātes.Fructus cōſtat nucleo,oleo,carne,amurca.Arbor ipſa tarde creſcit.Morſu capræ fertur ſterileſcere. Immunis eſt à carie & uetuſtate.Cōuenit inter autores,arborē hāc durare annis ducētis.Inimiciſsima eſt ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcariis fornacib⁹.Fuit olim arborū maxima in Betica,Autore Plinio.Vermiculationē patitur,& fungū.Rami eius portati olim prçſtabāt indiciū pacis. Verg.8.Paciferæq; manu ramū prætendit oliuæ.

Ornus arbor mōtes amat.Naſcitur in ſaxoſis mōtibus. Procera eſt,& tamē infrugifera.Rugoſus & aſper eſt eius cortex.

Rhamnus arbuſcula eſt ſpinoſa, gaudens ſaxoſis locis, & petricoſis. Architrenius: Nec ſimulat ſparſa criſtatam cuſpide Rhamnum.

Platanus arbor latè ſpargit ramos.Sterilis eſt.Nec ad alium uſum olim adamabatur,quàm umbrarū, quibus adeò placuit, ut mero infuſo enutriretur.Hinc genialis uocatur à Poëtis.Stroza filius:Nec Veneris myrto,aut platanis genialibus ullā Indulget ueniā.Sub ea celebrabātur cōuiuia.Nam Plinius ſcribit,Liciniū Mutianū ter cōſulē ſub una fuiſſe epulatū cū duodecimo comite,& Caium principē ſub alia cum duodecim cōuiuis.Poëtæ fabulant

bulãtur Iouē cum Europa ſub platano cõcubuiſſe. Non eſt alia maior eius cõmendatio, quàm ſolē æſtate arcere, hyeme admittere. Idem Plinius ſcribit Antandri Platanũ circundolatis iam lateribus reuiruiſſe, & uitæ fuiſſe redditã. Hæc arbor citò germinat. Lata habet folia. Iucũda eſt eius umbra. Erat in uſu apud Romanos, in uilla aut hortis urbanis ad umbras inambulationum, quæ ad otium literarũ primum inuentæ ſunt. Iuuen. Sat. 1. Frontonis platani conuulſaq; marmora clamãt. Martialis uiduã uocat Platanum, uelut ſterilem lib. 3. ubi ait: Non otioſis ordinata myrtetis, Viduaq; platano, tonſilíq; buxeto.

Pomus & Pomum uocabula ſunt generalia. Nam Poma dicimus omnium arborum fructus, ſiue molles ſiue duros, eſu idoneos. Nuces uerò ea tantum uocamus poma, quæ duro integuntur operimento.

Prunus arbor Pruna pariens, quorum diuerſa genera ponit Plinius, ſed omnium laudatiſsima ſunt Damaſcena. Columella: Armeniiſq; & cæreolis, prunisq; damaſci Stipantur calathi. Pruna ſylueſtria ubiq; naſcuntur. Aquoſo ſunt ſucco. Arbor rarò creſcit in montibus.

Pyrus arbor dicta eſt, quòd ex lato in acutum feratur inſtar pyramidis. Cruſtumina pyra cunctis gratiſsima ſunt, proxima Falerna, à potu, propter copioſum ſuccum. Turbinata ſunt figura, quibus eadem proprietas uini, quæ & pomis. Vinoſo ſunt ſucco. Folia arboris circinata. Ipſi arbori uita eſt admodum breuis. Fructus facilè perdit. Naſcitur quandoq; in montoſis locis. Pyri ſylueſtres tarde germinant.

Pala arbor eſt maior Pomo, & ſuauitate præcellentior, cuius fructu (qui Ariena dicitur) ſapientiores Indorum uiuunt. Foliũ alas auium imitatur longitudine trium cubitorum, latitudine duûm. Arbor ipſa fructum è cortice mittit admirabilem ſucci dulcedine, ut uno quaternos ſatiet.

Paliurus, arbor eſt fructuoſa, cui Cyrenaica regio ſuã poſtponit Loton. Eius nucleus non ſimul manditur, iucundus per ſe, & uino ſuauior. Germinat concepto uere.

Palmis abundat Iudæa. Reperiũtur etiã in Europa ſed ſteriles. In maritimis Hiſpaniæ fructum ferũt, ſed immitem: dulcem in Africa, ſed ſtatim euaneſcentem. Orientales ex his uina conficiũt, & nonnullæ gentes panem. Terra feruida & ſabuloſa habet frugiferam palmam. Gaudet & riguis. Coma eius eſt in cacumine, & Pomũ nõ inter folia, ſed inter ſuos ramos. Folia cultra-

to ſunt mucrone, lateribus in ſe bifidatis. Huic arbori eſt uterq; ſexus, ut omnibus aliis. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germinat tantum, ſpinæ modo. Pomũ palmæ eſt oblongũ, non ut oliuæ orbiculatum. Arbor portat in trimatu. Genera eius XLIX. nonnulli poſuerunt. Fructui dulcis eſt ſuccus, nullum lignum. Arbori folia non decidunt. Longum eſſet in compendiũ quoq; redigere, quod de ea multis admodũ uerbis ſcripſit Plin. propterea ſatis erit nobis unũ adiicere, quod ex Ariſtotelis & Plutarchi teſtimonio ſcribit Gellius lib. 3. cap. 6. Si ſuper palmæ arboris lignũ (inquit) magna pondera imponas, ac tam grauiter urgeas, oneresq;, ut magnitudo oneris ſuſtineri nequeat, non deorſum palma cedit, nec intrà flectitur, ſed aduerſus põdus reſurgit, & ſurſum nititur, recuruaturq;. Propterea in certaminibus palmam ſignum eſſe placuit Victoriæ, quoniam ingenium eiuſmodi ligni eſt, ut urgentibus, prementibusq; non cedat.

Perſicus, nomẽ ſumpſit à Perſide, unde primum aduecta eſt. Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

Pinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Firmiſsima eſt aduerſus cariẽ & tineas. Vmbra eius necat germina. Sterileſcit ſi quis cacumen auferat, nec tamen emoritur. Eius erucæ uocantur Pytocampæ. Exciſa nullam remittit ſobolem, ſed prorſus emoritur. Propterea Crœſus (ut eſt apud Herodotum in Erato) minabatur ſe extirpaturum Lampſacenos pini in morem.

Pinaſter uocatur ſylueſtris Pinus muri altitudine, & à medio ramoſa, ſicut Pinus in uertice. Copioſam parit reſinam. Folia non amittit. Ea ſunt prætenuia, & mucrone aculeata.

Picea arbor eſt feralis, & funebri indicio ad fores poni ſolita. Vnde Vergilius de tumulo Miſeni loquẽs ait: Procũbunt piceæ, ſonat icta ſecuribus Ilex. Tonſilis eſt, & reſinoſa: montes amat. Non floret. Eius umbra ſatis pernicioſa eſt. Cortex eius uſui eſt agreſtibus ad uaſa & corbes. Folia ſunt inſtar pectinum.

Populi tria ſunt genera, teſte Plinio, Alba, Nigra, & quæ uocatur Libyca, folio minima ac nigerrima. Alba folio bicolor, ſupernè candicãs, inferiore parte uiridi. Nigrę, folia ſunt circinatę rotũditatis in iuuẽta, ueſtutiora fiũt anguloſa. Populorum foliis gratiſsima eſt lanugo. Fluuios amant. Verg. Populus in fluuiis, abies in mõtibus altis. Sacra eſt Herculi. Pediculus ei tremulus, umbra nulla. Folia inter ſe trepidantia. Citò germinat, nullũ ſemen aut fructũ parit. Placet uitibus, utilis eſt ſcutis faciendis.

Rho

Rhododaphnes arboris folia ueneno ſunt quadrupedibus, homini uerò cōtra ſerpētes pręſidio,ruta addita,& è uino pota. Pecus etiā & capræ,ſi aquā biberint,in qua ea folia maduerint, mori dicuntur.Arborem hanc ſunt qui Nerium uocent, ſempiternum fronde,roſæ ſimilitudine & caulibus fruticoſum.

Ricinus arbor eſt altitudine oleæ,caule ferulaceo, folio uitiū,ſemine uuarū graciliū & pallidarū. Frequēs eſt in Aegypto.

Ridica arbor eſt pedamentis apta.

Robur arbor eſt glandifera, quæ præter fructum plurima alia gignit,ut quædam ueluti mora,quibus fructus ineſt nucleis oliuæ ſimilis.Item pilulas nucibus non abſimiles, intus habentes flocculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nam ſine oleo flagrant.Gignunt & culices,& quędam alia.Montes amat. Folia habet ſinuoſa,Terna edit germina, & inter ſquamas corticem ſpargit. Carnoſas habet radices, quas in profundum agit. Teredines patitur. Duriſsima eſt arborum. Non facile uetuſtatem ſentit aut cariem.

Salſicortex arbor eſt glandis amaræ, quam nullum animal contingit præter ſues.

Salix arbor eſt uiminoſa, & multis perticis ſe ſurrigens. Infructuoſa eſt,& infrugifera,amaro cortice.Verg.Florentem cytiſum,& ſalices carpetis amaras.Plicatilis eſt,lēta, colore glauco,uentis agitabilis.Amat littora,& humida loca.Ouid.Amnicolęq; ſimul ſalices,& aquatica lotos.Columella aptiſsimo epitheto eam uocat Pericalem,dicēs: Perticalis ferè ſalix eundem agrum quem uiminalis deſiderat,melior tamē riguo prouenit, atq; ea taleis conſeritur. Quum germinauit, ad unam perticam ſummittitur.Pāpinatur inſtar uineæ,ut in longitudinem potius quàm ramorū latitudinē euocetur.Sic culta quarto cæditur anno & uinculis præparatur.Abſciſſa cito repullulat.Mutationem loci facilè patitur in iuuēta.Semen ocyſsimè perdit, & ante maturitatē,ob id dicta ab Homero frugiperda.Citò germinat.Lōga ſunt eius folia,& non multùm lata.Quum flaueſcunt, ruunt ſua ſponte. Eius ſemen mulieri ſterilitatis medicamentum eſt. Lentiſsima eſt, & propterea faciendis ſcutis aptiſsima. Autore Plinio breuis ei uita.Fructus ante maturitatem abit in araneam. Sed ſi prius colligatur, ſanguinem reiicientibus prodeſt. Varia ſunt ex ea medicamenta. Cinis corticis è ramis primis clauum & callum aqua mixta ſanat. Vitia cutis in facie emendat magis admixto ſucco ſuo qui triplex eſt. Folia cocta cum cæra trita imponuntur podagricis. Cortice & foliis in uino decoctis ſa-

nantur nerui. Flos tritus cum foliis furfures purgat in facie. Folia contrita & pota, intemperantiam libidinis coërcent, & in totum auferunt uſum, ſępius ſumpta. Alio nomine uocatur Siler. Verg. Sponte ſua ueniunt, camposq; & flumina late Curua tenent, ut molle ſiler, lentæq; geniſtæ.

Spinus arbor eſt prunifera. Vergilius: Et ſpinos iam pruna ferentes.

Sycomorus dicitur ficus fatua nomine Mariſca. Habet multitudinem lactis. Fructus non egreditur ex ſummitatibus ramorum, ſed ex ramis ipſis. Grana eius ſunt minora granis ficuum. Nec matureſcunt, niſi radantur inſtrumento ferreo. Frequẽs eſt apud Rhodum locis frumentariis.

Sambuco plurima eſt medulla. Ocyſsimè floret. Eius interiora mire firma eſſe tradũtur, ita ut uenabula ex ea pręferantur omnibus. Conſtat ex cute & oſsibus. Cæditur tempeſtiuè quum decorticatur. Cortice eſt inextricabili, & carie ſubnaſcente ei materiaq; nigreſcẽte. Numeratur à Plinio inter eas, quæ faciendis ſcutis aptæ ſunt.

Smilax arbor hederæ ſimilis, ſpinoſa & denſis cauliculatã genibus. Fruticoſa ramis. Folio hederaceo, paruo nõ anguloſo, flore candido, & lilium olente. Fert racemos inſtar labruſcæ, colore rubro. Lugubris eſt ob eiuſdem nominis uirginem, quæ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata eſt. Ea fiunt codicilli. Admota auribus leuem ſonum reddit.

Sorbo folia uniuerſa decidunt, infeſtatur uermiculis ruffis & piloſis, & ita emoritur. Gaudet aquoſis montibus.

Suber minima eſt arbor, cuius lignum, non ſolùm non mergitur aquis, ſed aliis quoque rebus alligatum, facit ne mergantur. Hinc adagium, Subere leuior, uſus eius anchoralibus nauiũ, piſcantium tragulis, & cadorum obturamentis, & in hyberno fœminarum calceatu. Apud nos utuntur etiam uiri. Et folia nõ decidunt. Non facile ſentit uetuſtatem aut cariem. Iuuatur detracto cortice, quod tamen omnibus ferè arboribus exitiale eſt. Lignũ foraminoſum eſt, & leue. Politianus: Multiforumq; replent operoſa examina ſuber.

Taxus ſimilis eſt abieti. Baccas profert uenenatas, præcipuè in Hiſpania. Hinc pleriq; Toxicum dictum arbitrantur, ut taxicum, mutata litera. Claudianus: Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos. Feralis eſt. Ouid. lib. 4. Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo. Eius fumo necantur mures. Eſt in Arcadia adeò uenenata

nata hæc arbor,ut ſi quis ſub ea dormiat, aut capiat cibũ,protinus emoriatur,Plinius ait eſſe innoxiã,ſi in ipſam clauus æreus infigatur.Ea paſtæ apes mel cõficiunt amariſsimũ. Frequẽs eſt in Corſica.Vergil.Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Tæda arbor liquorẽ,ſeu picẽ ſtillat, & abũdat liquido ſucco.Ea optimæ fiũt faces,quæ propterea Tædæ uocantur, ut Ceres tædifera,quòd in perquirenda Proſerpina tædas inflammauerit.Ouid.libr.3.Faſt. Quos cum tædifera nunc habet ille dea. Grata erat flammis, & lumini ſacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant.Montes amat.

Terebinthus arbor ſoliditatẽ habet in ſpeciẽ buxi.Reſinã emittit odoratã,quæ inde uocatur Terebinthina.Maſcula eſt ſine fructu. Fœminarũ duo ſunt genera.Alteri fructus rubet lẽtis magnitudine,alteri pallet.Frequẽs eſt & magna in Syria. Fruticoſa in Macedonia. Lenta eius materies & fidelis ad uetuſtatem. Lignum nigri ſplendoris. Flos racemoſus oliuæ modo. Denſa folia quæ non decidunt. Fert folliculos emittentes quædam animalcula ceu culices,& lentorem reſinoſum, qui cortice erumpit.Meſsibus reddit ſemen.

In Tilia mas & fœmina differũt.Materies maris dura eſt, nodoſa,ruffior, & odoratior.Cortex craſsior &detractus inflexibilis.Nec ſemẽ fert aut florẽ ut fœmina,quæ craſsior arbore materia candida præcellẽsq; eſt.Succus foliorũ & corticis dulcis eſt. Fructus eius nullũ animaliũ attingit.Inter corticem & lignũ tenues habet tunicas multiplici mẽbrana,è quib⁹ uincula fiũt,quę uocãtur tiliæ;quorum tenuiſsimum uocatur Phylira.Horatius: Diſplicent nexæ Phylira coronæ. Materies teredinem non ſentit. Proceritas ei permodica, uerum utilis. Montes amat. Erat quondam apta ſcutis.Germinat paulò ante æquinoctium. Molliſsima eſt & calidiſsima,quia citiſsimè aſcias retundit. De hac Vergil.Nec Tiliæ leues, aut torno raſile Buxum.

Vnedo arbor fructum emittit eiuſdem nominis , ſimilem fragis,ſed inhonorum:qui unus tantum mandi poteſt. Vnde inditum arbori nomen. Ei folia non decidunt. Fructus ipſe anno matureſcit. Iuba apud Plinium teſtis eſt, eſſe in Arabia unedones quinquaginta cubitorum altitudine.

Vlmus amica eſt uitib⁹.Põtanus:Tecũ inter ſalices,ſub amicta uitib⁹ ulmo.Græci duo eius faciũt genera, Mõtoſam,quę ſit amplior:Cãpeſtrẽ,quæ fruticoſa. Gũmi profert.Semẽ eius uocatur Samara.Folia ei⁹ ſunt ramuloſa.Cito germinat.Rigorẽ fortiſsimè

tiſsimè ſeruat, ob id cardinibus, aſſamẽtisq́; portarũ utiliſsima.

De uariis arboribus meminit Verg.lib.2.Georg. Fluminibus ſalices, craſsisq́; paludibus alni. Naſcuntur ſteriles ſaxoſis montibus Orni. Littora myrtetis lætiſsima, deniq́; apertos Bacchus amat colles, Aquilonem & frigora taxi. Item Ouid.lib.10. Et Statius lib.6. Theb. Et Claudianus libro 2. de Raptu.

Porrò arborũ ſucci uarii ſunt: Vinoſus Pomo, Pyro, Myrto: Pinguis Oliuæ, Lauro, Nuci, Iuglãdi, Amygdalis: Dulcis Vuis, Ficis, Palmis: Aquoſus, Prunis.

Differunt & colore ſucci: Sãguineus Moris, Cerafis, Cornis, Vuis nigris: albis candidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non item. Spumeus Malis, nullus Perſicis.

Ferales arbores ſunt Picea, Taxus, Cupreſſus.

Veteres eas arbores uocabant Infelices, quæ ſunt in tutela inferûm deorum: ut quæ baccam nigram, nigrosq́; fructus ferũt. Cato Infelices uocat arbores infrugiferas. Plinius Damnatas religione, quæ neq; ſeruntur unquam, nec fructum ferunt.

Felices uerò putantur Quercus, Aeſculus, Ilex, Sapinus, Fagus, Corylus, Sorbus, Ficus alba, Pyrus, Malus, Vitis, Prunus, Cornus, Lotos.

Arbores mõtanæ ſunt, Cedrus, Larix, Tæda, Abies, Robur, Caſtanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, Terebinthus, Populus, Ornus, Cornus, Carpinus. Montes & ualles amant, Abies, Robur, Caſtanea, Tilia, Ilex, Cornus. Aquoſis montibus gaudent Acer, Fraxinus, Sorbus, Fagus, Carpinus.

Folia non decidunt Oleæ, Lauro, Palmæ, Myrto, Cupreſſo, Pinis, Hederæ, Rhododaphnæ, Abieti, Larici, Pinaſtro, Iunipero, Cedro, Terebintho, Rubo, Ilici, Aquifolio, Suberi, Taxo.

Aquas odere Cupreſsi, Iuglandes, Caſtaneæ, Laburnum.

Cariem & uetuſtatem non ſentiunt Cupreſſus, Cedrus, Hebenus, Lotos, Buxus, Taxus, Iuniperus, Oleaſter, & Olea.

Arboretum, Quercetum, Vepretum, Dumetum, Oliuetum, Pinetum, Senticetum, Carectum, Aeſculetum, Buxetum, Populetũ, Salictũ, Vepretũ, Lauretũ, Myrtetũ, Meſpiletũ, Ornetũ, Rhamnetũ, uocãtur loca, ĩ quib⁹ creſcũt eiuſmodi nominis arbores.

ARBORES DEORVM ET DEARVM.

POpulus, Herculis. Vergilius in Bucol. Populus Alcidæ gratiſsima, uitis Iaccho, Formoſæ myrtus Veneri, ſua Laurea Phœbo. Plin.lib.12. Arborum genera numinibus ſuis dicata perpetuò ſeruantur, ut Ioui Aeſculus, Apollini laurus, Mineruæ

olea,

olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Bacchi arbor Vitis, & etiam Hedera. De Vite, autor opuſculi de nuce: Sæpe tuas igitur Liber miratus es uuas, Mirata eſt oleas ſæpe Minerua ſuas. De hedera. Ouidius libr. 3. Faſto. Cur hedera hæc cincta eſt? hedera eſt gratiſſima Baccho. Ferula etiam aſsignatur Libero patri. teſte Plinio.

Veneris arbor eſt Myrtus. Verg. lib. 5. de Aenea: Sic fatus uelat materna tempora myrto. Venus apud Statium libr. 1. Syl. Maluit & noſtra laurum ſubtexere myrto.

Apollinis, Laurus, & Lotos. Verg. in Battarum: Laurus item Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. Meta. Daphnem alloquens:–At quoniam coniunx mea non potes eſſe: Arbor eris certè, dixit, mea: ſemper habebunt Te coma, te citharæ, te noſtrę laure pharetræ. Veteres quoq; Loton Apollini ſacram fecerunt, quòd ante ſolis emerſum ſua folia implicet, Proſurgente autem ſenſim ac paulatim explicet.

Aeſculus & Quercus, Iouis. De Aeſculo Vergilius lib. 2. Geor. Nemorumq; Ioui quæ maxima frõdet Aeſculus. De quercu Ouid. lib. 1. Meta: Et quæ deciderant patula Iouis arbore glãdes. Item lib. 7. Sacra Ioui quercus de ſemine Dodonæo.

Mineruæ, Oliua. Vergil. libr. 2. Georg. Palladia gaudent ſylua uiuacis oliuæ. Ouid. lib. 6. Meta. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ.

Cybeles arbor Pinus. Cybele apud Verg. lib. 9. Pinea ſylua mihi multos dilecta per annos. Ouid. lib. 10. Hirſutaq; uertice pinus Grata deûm matri.

Plutonis Cupreſſus. Plinius lib. 16. de ea loquens: Diti ſacra, & ideò funebri ſigno ad domos poſita.

Pinus, Panos. Propertius lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo.

SYLVAE.

Hercinia ſylua eſt Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter nouem dierum. Plinius ait, in ſeptentrionali plaga eſſe Herciniam ſyluam roborum uaſtitate intacta, in qua colles occurſantium inter ſe radicum repercuſſu attollantur.

Carmon, lucus eſt in Meſſenia.

Nemea ſylua eſt Græciæ inter Cleonas & Phliuntem oppida: in qua Græci Nemæa ſacra inſtituerunt in honorem Herculis, ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebãt agones in memoriã Archemori filii Lycurgi regis, qui negligentia

nutri

nutricis Hypſiphiles fuerat occiſus à ſerpente. De hac Mar.li.1.

Proſtratum Nemees,& uaſta in ualle leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus.

Ida ſylua eſt Cretæ,& Phrygiæ, in qua Paris ſententiam tu lit de pulchritudine dearum.De Cretæa Martialis lib.4. Cōſcia Dictæum qua tulit Ida Iouem.

Arſium,Plutarchus ait eſſe lucum,prope quem Arnus Tar quinii filius & Brutus unà concurrerint bello.

Liuius lib.8.ab urbe condita de Ciminia , Ethruriæ ſylua, hunc in modum ſcribit:Sylua erat Ciminia, magis tū inuia atq; horrēda,quàm nuper fuere Germanici ſaltus:nulli ad eam diem ne mercatorū quidē adita.eā intrare haud ferè quiſquā audebat.

Calidonia, ſylua eſt Britāniæ,à cuius nomine Britāni ipſi uocātur Calidonii.Luc.li.6.Calidonios fallit turbata Britānos.

Arduenna,ſylua Galliæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum,Eburorum,& Menapiorum x. millibus paſſuum longitudine per mediam Belgicam in Oceanum tendit.

Albunea, uetus fuit Etruſcorum ſylua , ad quam populus Romanus confugiebat oraculorum gratia.

Prope Ariciam, oppidum Italiæ,fuit nemus Aricium,Dianæ ſacrum.Lucanus lib.6.Parua Myceneæ quantum ſacrata Dianæ Diſtat ab excelſa nemoralis Aricia Roma.

Bacenis, ſylua eſt Germaniæ ampliſsima,Cheruſcos à Sueuis dirimens.

Clarium nemus Colophoniæ olim ſacrum fuit Apollini.

Coricum erat propinquum Thebis.

Daunia,Apuliæ ſylua,nomē accepit à Dauno patre Turni.

Poëtarum carminibus laudatiſsima ſyluarum eſt Dodona Chaoniæ,quum propter uſum glandis ibi repertum, tum ob ſimulacrum Iouis Dodonæi,& colūbas, quæ quercubus inſidentes reddebant oracula.

Pholoë,mons eſt,& ſylua Theſſaliæ.

Grynæum nemus eſt in Ionia Apollini ſacrum , in quo Mopſus & Calchas de diuinandi peritia uenerunt in certamen.

Idalium nemus eſt Cypri , Veneri ſacrum, quæ Idalia propterea dicitur.

Hyrcania , ſylua miræ uaſtitatis, & multiplici belluarum genere referta,nomen dedit regioni eiuſdem nominis.

Micana,ſylua Galliæ.

Marathonia , ſylua fuit in Attica, in qua Theſeus taurum toti

toti regioni formidoloſum occidit.

Parthenium, nemus eſt Arcadiæ, in quo uirgines ſolebant exerceri uenationibus.

Pelion, mõs & nemus Theſſaliæ, ortu Chironis illuſtratũ.

Tegæa ſylua Arcadię Pana deũ ruſticorũ numẽ uenerabatur.

LEGVMINA DIVERSA & frumenta.

ERuum, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lenticula, Lens, Phaſeolus, Piſum, Lupinum, Faba, Milium, Panicum.

Frumenta ſunt & fruges, Far, Siligo, Triticum, Ador.

Frugum peſtes Lolium, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus, Auena, Paliurus. Virg. Pro molli uiola, pro purpureo Narciſſo Carduis & ſpinis ſurgit paliurus.

FRVTICES DIVERSI.

CYtiſus, Myrica, Capparis, Chamæmyrſine, Erica, Gnaphos, Goſsipion, Heleniũ, Laſerpiciũ, Myrſinites, Ophioſtaphyles, Oxymyrſine, Rhododendrus, Scammonia, Tamarix, Tithymalus, Vlex, Amomum, Chamælæa Charitoblepharon, Cynoſtraton, Elleborine, Epipactis, Eryx, Geniſta, Opheoſtaphyle, Phycos, Pyroſachne, Pytuſa, Plocamon, Quiſquiliũ, Rubus, Saripha, Scorpio, Spartum, Thymelæa, Tragon, Lentiſcus, Nardus, Cinnamum Scioton, Siſarum, Tragacanthe.

FLORES, ET VIOLAE, ET alii frutices odorati.

ROſa, Lilium, Calta, Bacchar, Combretum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Abrotonum, Amarachus, Saliunca, Polion, Amethyſtus, Cyamon, Holochryſos, Chryſitis, Origanũ, Thymus, Coniza, Cytemis, Narciſſus, Amaranthus, Epithymon, Oenanthe, Phrygma, Roſmarinus, Anethum, Acanthus, Anemona, Cherinta, Liguſtrum, Vaccinium, Cõuoluolus, Cyanus, Cyclaminus, Siſymbrium, Tymbra, Satureia, Caſia, Melilotos, Lyrium, Lichnis.

HERBARVM DIVERSA NOMINA.

ABſinthium, Aconitum, Aegolethron, Alcibiadion, Alga, Aloẽ, Altercum, Amygdalite, Anagyris, Anchuſa, Andrachne, Anethũ, Anthemis, Apium, Apiaſtrũ, Aſclepion, Aſteriũ, Atractylis, Atriplex, Auruncus, Abrotonũ, Acãthus, Achanon, Achemenis, Acinos, Acopon, Acoros, Acros, Agrios, Acta, Action, Adiantũ, Adipſos, Aegilops, Aegocere, Aethiopis, Agaricum, Aglaophotis, Aizoon, Albucũ, Alcanna, Alectorolophos,

Alypon, Aliſma, Alyſſon, Alopecuros, Alſine, Altercangenum, Althea, Amomum, Ampelodiſme, Amuletum, Anabaſis, Anagallis, Anacampſoretis, Anarrhinos, Andriala, Androſæmum, Anemona, Anodynõ, Anthaliũ, Anthericus, Anthyllis, Anthriſcum, Anticellium, Antirrhinos, Aparine, Apate, Aphrodes, Aphrũ, Apioſiſchas, Apronia, Aproxis, Arachiona, Arachos, Archezoſtis, Arctios, Argemone, Aros, Arſenogonon, Artemiſia, Aſarõ, Aſcalonia, Aſyla, Aſphodelus, Aſplenum, Aſſarũ, Aſter, Ateramnum.

Balis, Balotis, Batis, Batrachion, Bechion, Beta, Betonica, Blachnon, Blataria, Botrys, Brabilla, Bryenia, Bryon, Bromos, Brotis, Bubenion, Bucera, Bucolicon, Buphthalmos, Bupleurõ, Buſelinum, Baccar, Barbula, Blattaria.

Cacalia, Cactos, Cacubalũ, Calla, Calligonon, Callion. Callitrachia, Callithrix, Chamæciſsos, Chamæleuce Canaria, Cantabrica, Capnos, Capparis, Carduus, Caryte, Caſia, Catannache, Caulis, Cemos, Centaurion, Centunculum, Ceratia, Cherintha, Ceſtros, Chalceos, Chamæacta, Chamæciſſus, Chamædaphne, Chamælea, Chamæmilon, Chamæmirſyne, Chamæpeuce, Chamæpitys, Chamæſice, Chamæcypariſſos, Chamædrys, Chamæleon, Chamæpithyos, Chamærops, Chamæzelos, Chenamychon, Chenapodis, Chironia, Chondrylon, Chondris, Chryſippea, Chryſocome, Chryſochanon, Chryſotheles, Cyclaminus, Cicorion, Cicuta, Cinare, Cynocephalia, Cynogloſſos, Cynoides, Cynomyais, Cynomorion, Cynops, Cynoſorchis, Cypariſſias, Cyperus, Circea, Circion, Cytiſus, Clemacleonicion, Climenos, Cincon, Cnidos, Cochla, Colocaſia, Combretũ, Coniza, Conſigilis, Cõſiligo, Corcorus, Cordylis, Coricon, Corymbia, Corymbite, Corion, Coris, Cotyledon, Cotonea, Crateogenon, Crategis, Cremon, Crepis, Crethinos, Crocus, Cunila, Cærefolium, Cannabis, Carduus, Carex, Carminothũ, Carpophyllos, Centaurea, Chibis, Conſolida, Corambla.

Dactylos, Damaſomos, Dendroides, Digitellum, Dimenũ, Diopteris, Diphonon, Diſpiron, Dodechateum, Dolychos, Dorypetron, Doris, Dracunculus, Dictamus.

Echite, Elaphoboſcũ, Eutomõ, Ephedra, Ephemeron, Ephydros, Epictymum, Epimedion, Epipactis, Epipetron, Equiſelis, Era, Erica, Erigeron, Erineon, Eringe, Eriphia, Eris, Eriſimone, Eriſithale, Eritheles, Eruca, Eruilia, Euphorbia, Exedum, Emphraſinum.

Farfigium,

Farſigium, Felix, Fœnum, Fragum.

Gentiana, Glaſtum, Gnaphalium, Galeopodolon, Gallion, Gelotophyllis, Geranium, Glaucion, Glyciſtis.

Hali, Haliamon, Halicacabũ, Heleniũ, Heliocallis, Heliotropium, Heliſcopium, Helleborus, Hemionos, Heptapleuros, Heraclion, Herina, Hermerocalles, Heroion, Hibiſcum, Hyoſcyamus, Hioſcyris, Hypericon, Hypocheris, Hypociſthis, Hypogeſſos, Hypogloſſa, Hypopheſton, Hippolapathos, Hippoſelinũ, Holcus, Holochryſos, Holoſteon, Hippuris, Hyſge.

Iberis, Iris, Iſchemon, Iſoetes, Iſopyron, Ixine, Ixion, Intybus.

Lactuca, Lada, Lago, Laſsione, Latace, Lathyris, Lauer, Lemonium, Letophyllõ, Leucanthe, Leucacata, Leucatemum, Leucographis, Libadion, Libanotis, Lingulaca, Lotos, Lapſana, Lectipes, Leonina, Leontopetalõ, Leocopodium, Lilium, Linoyſtois, Linoſtrophon, Lithoron, Lolium.

Magyderis, Malua, Marathrum, Maſſaris, Maſtos, Mecon, Melanipodion, Melanion, Melilotos, Melitena, Menta, Mentaſtrũ, Meſoleucon, Myagros, Myoctonon, Myophonon, Myoſoton, Myrſinite, Myrtis, Moly, Molybdena, Mollon, Marrubium, Medica, Mellealotos, Mandragora, Muratis, Muſcus, Myrtopetalum.

Naſturcium, Nautea, Neutris, Nepenthes, Nepete, Nyctegreton.

Ocymum, Oenanthera, Oetum, Ononis, Onopyxos, Onopordon, Onoſma, Orchis, Orto, Oreoſelinum, Oſyris, Oxalis, Oplicys, Origanum, Oſerites, Olus.

Paliurus, Panaces, Papauer, Parietaria, Parthenis, Pentaphyllon, Perdicium, Perſonata, Peruinca, Petroſelinum, Phleos, Pycoſtallaſsion, Piperites, Plantago, Polygalon, Polygonaton, Polypodion, Polytrichon, Portulaca, Pſeudocaſia, Pulegiũ, Pyrethrũ, Pæderos, Pæonia, Panax, Pancration, Pappus, Paralius, Pentapetes, Peplion, Periclymenos, Petilium, Phernion, Phylãtes, Phlox, Phonos, Picris, Piſtana, Polemonia, Polycãthos, Polygonon, Polium, Polypodion Polytrichon, Potamogetõ, Poterios, Pſeudanchuſa, Pſyllion, Pteris.

Radicula, Raphanus, Regia ſcopa, Rhexia, Rhodora, Rhus, Rhopalos, Rubia, Ruſcus, Ruta.

Saliũca, Saluia, Sampſucus, Sandix, Sanguinaria, Sardoa, Saturea, Satyrion, Scandulaca, Scandis, Scorpiuros, Sedum, Serpillũ,

 Syderion,

Sydĕrion,Sideritis,Sili,Silicia,Sinapis,Siſer,Sparton,Stygmon, Sympherium,Sabina,Sacopenium, Sagapenum, Sagitta, Samolum,Sandix,Sarapias,Saxifragum,Scylla,Scythice,Seraphiū,Seſama,Sicilion,Syce,Silybum, Silphion,Syrum, Siſarum,Spartania, Splenion, Stachys, Staphylinos, Stomatice, Strychnon, Strumea.

Thapſia, Theliconon, Teucria, Teuthrion, Thelygonos, Thelypteris,Theriſſaga, Theſion, Thlaſpe, Thymus, Thymbra,Thyſſelium,Tithymalus,Triorchis,Tragopogon Trichomanes,Trifolium,Trientalis,Tragonia.

Veratrum,Verbena,Verrucaria,Vitreolū,Vnicaulis, Vrtica, Vlua, Xiphion, Zoophthalmos,Zopyrocheron.

COCI.

PHyrnis Lesbius coquus fuit Hieronis Syracuſani, datus poſtea Ariſtoclidi.

Myſtillus, & Taratalla nomina ſunt coquorum apud Martialem ſcribentem:Si tibi Myſtillus coquus Aemiliane uocatur,Dicetur quare non Taratalla mihi.

Perdix fuit campo quiſpiam claudus, qui ſequēti prouerbio locum ferit,Perdicis crura,in homines diſtortis cruribus.

VESPILLONES.

DIaulus nomen eſt Veſpillonis apud Martialem lib.1. ſcribentem:Chirurgus fuerat,nunc eſt ueſpillo Diaulus.

Plutarchus in Phocione ait Cympionem fuiſſe quendam inter Athenienſes homunculum, qui in tumulādis efferendisq́; cadaueribus quæſtum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in Eleuſinam deportauit.

Sunt autem Veſpillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad ſepulcrum. Suetonius de Domitiano loquens: Cadauer eius populari ſandapila per ueſpillones exportatū. Aliter dicuntur Libitinarii,& Sandapilarii.

MANGONES, ET ALIAE profeſsionis homines.

CArpophorus mango fuit temporibus Domitiani, alius ab illo uenatore, de quo ſcribit Martialis, Eſt quota Carpophori portio fuſus aper.

Thoranius fuit mango,qui uēdidit Marco Antonio duos eximia forma pueros,alterum Aſiaticum,alterum Gallicum, ut geminos & uterinos, tanta erat formæ unitas & ſimilitudo. De eodem ſic ait Macrobius: Delectatus erat Auguſtus inter cœ-

nam

nam ſymphoniacis Thoranii mangonis,atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suet. Qui matresfamilias, inquit,& adultas ætate uirgines denudarent,atq; perſpiceret, tanquam Thoranio mangone uendente. Erant autem mangones ſeruorum & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamentis puerorum uenalium pupertatem & barbam coërcere, ut formoſi ſemper apparerent. Hoc autem faciebant Hyacinthi radice bulbacea,quæ uino dulci illita nō patitur pilos erumpere. Mangonium,uocatur ipſum mangonis artificium. Plinius: Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet.

Alphenus nomen eſt ſutoris apud Horatium lib.1. Ser. dicentem: Vt Alphenus uafer omni Abiecto inſtrumento artis, clauſaq; taberna Sutor erat ſapiens operis.

Cadmus fuit quiſpiam notæ impietatis carnifex. Horatius: Tu ne Syridamę,aut Dionyſi filius audes Deiicere à ſaxo ciues, aut tradere Cadmo?

Apud eundem Lycinus nomen eſt tonſoris,ubi in arte ſcribit: Si tribus Antyciris caput inſanabile,nunquam Tonſori Lycino commiſerit.

Fuit Diadumenus pincerna Auguſti. Secundus(id proprium eſt uiri nomen)pincerna Nicomedis regis Bithyniæ.

Ganymedem poëtæ faciunt Iouis prægustatorem.

IANITORES.

BVtes armiger fuit Anchiſæ & Ianitor. Virgilius libro 9. Forma tum uertitur oris Antiquum in Butem,hic Dardanio Anchyſæ Armiger antè fuit,fidusq; ad limina cuſtos.

Cerberum poëtæ fingunt eſſe cuſtodem & ianitorem inferorū. Virg. lib. 8. Aen. Te Stygii tremuere lacus, te ianitor Orci.

Ammianus Marcellinus ait Eunum fuiſſe Ergaſtulatium quendam,qui ductauerit in Sicilia fugitiuos.

PASTORES, ET ARMENTARII.

TAmburlanus, primùm fuit bubulcus. Demum tamen adeo fauentem reperit fortunam, ut ad imperium Scytharum conſcenderit.

Apollo, priuatus deorum ambroſia ob interfectos Cyclopes,pauit armenta Admeti regis Theſſaliæ. Tibul. lib. 2. Pauit & Admeti Tauros formoſus Apollo.

Crathis, ſeu Crathides, paſtor fuit apud Sybarin, quem infando amore capræ exarſiſſe iam diximus.

Sybotes, fuit Suarius, qui Vlyſſem profugum & iam ſuis

ignotum,in patriam deduxit

Primiſlaus,è buculco factus eſt Bohemorum rex.

Actius Nauius, augur clariſsimus, ob paupertatem ſues puer pauit. Autor Cicero lib.1.de Diuinatione.

Alſus,nomen eſt paſtoris apud Verg.lib.12.ſcribentem: Sic rigido latus enſe ferit,Podalyrius Alſum Paſtorem.

De Amynta, paſtore Martialis lib.11. Indulget pecori nimium dum paſtor Amyntas,Et gaudet fama luxuriaq; gregis.

Tytornus,fuit bubulcus mirandæ fortitudinis,qui cũ Milone certauit.

Mirmillo, fuit armentarius, cuius ſimilitudo obiecta eſt Caſsio Seuero celebri oratori.Teſtis Plin.lib.7.

Oebares,fuit equiſo,& armentarius Darii, cuius aſtu Darius ipſe regnum Perſarum aſſecutus eſt.

Fauſtulus,fuit paſtor,cui Amulius dedit Romulum & Remum exponendos. Aliis placet Fauſtulum eum fuiſſe,qui expoſitos nutriuerit.teſtis Plutar.in Romulo.

Euthycus,apud Suetonium nomen eſt Aſinarii,ubi ait: Apud Actium deſcendenti in aciem aſellus cum aſinario occurrit.Homini Euthycus,Beſtiæ Nicon erat nomen.

Mithridates, apud Herodotum nomen eſt paſtoris, cuius uxor Spaco nomine Cyrum infantem(qui poſtea rex fuit Medorum)ab Aſtyage deuotum feris,aluit.

Daphnis,fuit paſtor,qui carmen Bucolicum reperit.

Gyges, beneficio cuiuſdam anuli rex è paſtore factus eſt. Autor Cicero.

Sophi, (qui poſtea rex fuit Turcarum)in agendis armentis uictum puer quæritauit.

Philetius, fuit bubulcus Vlyſsis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouid.in Epiſto.Vlyſsis:Hoc faciunt cuſtosq; boum,longæuaq; nutrix,Tertius immundæ cura fidelis haræ.

Tilippus,fuit paſtor, qui Lycaſtum & Partuſium à Philonomia matre expoſitos educauit.Autor Plutar.

CRVDELISSIMI HOMINES.

LVcius Sylla, Romam, & uniuerſas Italiæ partes ciuilis ſanguinis fluminibus inundauit. Quatuor legiones cõtrariæ partis, miſericordiam implorantes,obtruncari iuſsit. Præneſtinos(qui iuniorem Marium receperant)poſt factam P. Cethego deditionem extra mœnia iuſsit occidi, & eorum corpora per agros ſpargi. Qua immanitate perierunt quinque milia

milia hominum. Quatuor milia & ſeptingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri uoluit, ne tanti facinoris deleretur memoria. Virorumq; cædibus non ſatiatus ſæuiit in mulieres. Abſciſſa miſerorum capita afferri ſibi iuſsit, ut diro illo aſpectu ſatiaretur feritas. M. Marium prætorē non prius uita ſpoliauit, quàm oculos eidem erueret; & ſingulas corporis partes cōfringeret. M. Pletorium (quòd ad ſupplicium Marii exanimis cecidiſſet) mactauit protinus. C. Marii erutos cineres, in Anienem ſparſit.

C. Marius, urbe potitus poſt exiliū, cum Cinna, Carbone, & Sertorio ſtatim ad cędē principū animū conuertit. Octauii conſulis caput expoſuit pro roſtris. Antonii conſularis caput mēſis appoſuit. Ceſarem & Fimbriam in penatibus domorū ſuarū trucidauit. Craſsi pater & filius in mutuo alter alterius aſpectu iugulati ſunt. Bebius & Numitorius per mediū forum uncis carnificū tracti ſunt. Catulus Luctatius hauſtis carbonibus hoſtili ſe exemit ludibrio. Archari⁹ & Merula flamē dialis cōfoſsi ſunt. Quæ omnia feritatis exēpla à Ianuarii Cal. intra Idus abſoluit.

Damaſippus, homo nulla præditus uirtute, nobiliſsimos ciues (qui Syllanis partibus adhæſerant) inter uictimas tāquam beluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis trūcum in ſublime elatum per ora uulgi deferri iuſsit, tandem à uictore Sylla obtruncatus.

Numatius Flaccus, Pōpeiani nominis defenſor, obſeſſus à Cæſare in Hiſpania, & incluſus Attinguēſiū mœnibus, omnes eius oppidi ciues (quos Cæſari ſtudere intellexerat) iugulatos è muris præcipitauit. Fœminas quoq; uirorum (qui in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in conſpectu parentum humo infixit, alios ſuperiactos pilis excipi iuſsit.

Carthaginienſes, Attilium Regulum palpebris antè reſectis in machina referta aculeis concluſerūt, ibiq; inaudito mortis genere necauerunt. Claudianus: Prorogat æternam feritas tibi Punica palmam Regule. Interfecto demū duce, milites fundo nauium ſubſtratos necauerunt.

Horum dux Annibal, pontem humanis cadaueribus in Gelo flumine conſtruxit, ſuperque exercitum traduxit. Ouidius in Ibin: Vt quos dux Pœnus merſit putealibus undis, & iacto canas puluere fecit aquas. Idem Annibal captiuos Romanorum itinere feſſos prima pedum parte ſucciſa relinquebat in itinere. Quos uerò in caſtra perduxerat, ferro cogebat decernere, paria

fratrum & propinquorum iungens. Nec ante explebatur feritas, quàm ad unum uictorem omnes redegiſſet.

Mithridates, rex Ponti una epiſtola LXXX. milia Romanorum per Aſiam diſperſa mandauit interfici.

Cyſenis, filia Diogiridis Thraciȩ regis, uiuos homines diſſecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

Ptolemæus Phiſco, rex Aegypti, filium ſuum Memphitem (quem ex Cleopatra uxore eadẽ & ſorore ſuſtulerat) occidi iuſſit. Interfecti demum præciſos pedes, caputq́; & manus ciſta cõcluſos pro munere natalitio matri miſit. Idem quũ animaduerteret ſe ſuis omnibus odioſum eſſe, ut periculo poſſet obſiſtere, frequens iuuentute gymnaſium armis & igni circundedit, incluſosq́; omnes partim ferro, partim flamma necauit.

Darius, rex Perſarum conſtitutus, quum populo iureiurando affirmaſſet ſe nullum ex ſeptem principibus (qui coniurauerant aduerſus Magos) ueneno, ferro, aut inedia oppreſſurum, ut religione ſolutus uideretur, locum parietibus cinxit cineribus plenum, ſuperq́; ſuſpenſum impoſuit lignũ, cui principes ipſos benignè cibo & potione exceptos incidere iuſsit, ut ſomno ſopiti deciderent in inſidioſos illos cineres.

Ochus Artaxerxes Ocham ſororem, eandem & ſocrum, uiuam capite defodit. Patruum cum centum liberis & nepotibus telis imperauit trãsfigi, quòd in his maximam apud Perſas probitatis laudem uidebat conſiſtere.

Athenienſes, Aeginetis adoleſcentibus, nauticarum artium peritis, pollices præciderunt, ne in certamen nauale ſecum deinceps deſcenderent.

Excogitauit æneum taurum Perillus, quo incluſi ſubditis ignibus longo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eiulatus ſimiles humanȩ uoci Phalaridem tyrannum ad miſericordiam inducerent. Quod teterrimũ artis ſuæ opus primus artifex incluſus expertus eſt. Ouid. in Ibin: Aere Perillæo ueros imitere iuuencos, Ad formam tauri conueniente ſono.

Ethruſci, uiuorum corpora, ſanioſis & tabidis mortuorum cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus manus, & pedes pedibus componentes. Feritatẽ hanc in Mezentio notat Verg. lib. 8. dicens: Mortua quinetiam iungebat corpora uiuis, Cõponens manibusq́; manus, atq; oribus ora. Tormẽti genus, & ſanie taboq́; fluentes Complexu in miſero longa ſic morte necabat.

Scythæ, exenteratis animalibus uiuos homines includebant

emin

eminentibus ſolis capitibus, ut cibo capto diutius languerent, uiuerentq́;, donec putrefactis animalibus excreſcerent uermes, à quibus conſumerentur. Præcedentia hæc exempla habet Valerius Maximus.

Saul rex Iudæorũ, audita ab aratro ſuorum hominum legatione de Hammonitarũ iniuria querentium, bobus (quos præ ſe agebat) ſuccidit crura, præfatus ſic omnes perituros, qui ſibi eodem die ad Iordanem fluuium præſto non eſſent in armis.

Abimelech, Gedeonis filius, regnandi cupiditate LXX. fratres crudeliter occidit, uno dũtaxat excepto, qui fuga & pedibus ſalutẽ ſibi reperit. Idẽ Sichimitas (quòd ab his urbe & tribu eiectus fuiſſet) noctu adortus, oẽs trucidauit, nulla ſexus aut ætatis habita ratione. Vrbem ui cãptam diruit, & in eius area ſalem ſparſit pro ſemine. Eos uerò qui ſpe ſalutis ad templa ſe receperant, facta lignorum congerie ibidem flammis & fumo necauit.

Athalia, fœminarum ſæuiſsima, omnem Dauidis ſtirpem ſuſtulit, ne quis ſupereſſet, à quo prohiberetur dominio.

Herodes, multa puerorum milia occidi iuſsit, ut autorẽ noſtræ ſalutis interciperet.

Vitoldus, princeps Lituanię, homines morti deſtinatos mira crudelitate urſinis includebat pellib⁹, eoq́; modo inuolutos canibus dabat cõcerpẽdos. In bellicis expeditionib⁹ arcũ ſemper habebat intentũ, ut ordine aberrantem ſagitta configeret. Multi tantæ feritatis metu ultrò ſine carnifice animas proiecerunt.

Ecelinus (qui circa Taruiſiũ, & in Euganeis exercuit tyrannidem) caſtrabat pueros, ſtupro uitiabat uirgines, matronis adimebat mammas, prægnantium ſecabat uteros, partus exertos in ignem mittebat. Biſſena Patauinorum milia ſub ſuo uexillo merentia ad unum interfecit, audita Patauii defectione.

Diomedes, & Buſyris, equos humana carne pauerũt. Ver. lib. 3. Georg. - Quis aut Euryſthea durum, Aut illaudati neſcit Buſyridis aras? Ouid. lib. 3. de Triſt. Sæuior es triſti Buſyride, ſæuior illo, Qui falſam lento torruit igne bouem.

Phalaris, tyrannus Agrigentinorum, non contentus exquiſitiſsimis cruciatibus, æneo uſus eſt tauro, quo miſeri mortales incluſi boum mugitus effingerent. Ouid. Ipſe Perillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus, & bouis ore queri.

Cambyſes, fratrem & duas ſorores occidit. Apim bouem ferro uiolauit. Captis inimicorum urbibus, neq; pepercit tẽplis, neq; ſimulacris deorum.

Alexander Pheræus,uiuos homines obuerſis in ſe faciebus ſepeliebat, alios urſorum pellibus inuolutos dabat cõficiendos uenatoribus, & feris confodiendos. Polyphranem auunculum peremit haſta,quam ſacrauit,& feſta præcinxit corona.

Tamburlanus,Scytharum rex, nihil habebat iucundius, quàm animi feritatem humano cruore oblectare. Cuidam roganti cur in omnes uſq; adeò ſæuiret,toruo aſpectu retortiſque oculis fertur reſpondiſſe,An tu me hominem putas, & non Dei iram potius,ad hominum perniciem in terris agentem?

Paryſatis,mater Cyri iunioris,rationem commenta eſt,qua humana corpora ſibi gignerent uermes, à quibus demum lenta morte conſumerentur.

Septimius Seuerus imperator poſt Didium Iulianum Clodium Albinũ tumultuantẽ interfecit,& capite eius Romã miſſo corporis truncum equo refugienti conculcãdum præbuit.

Tullia,filia, Tarquinii,currum ſuper faciem mortui parentis duxit,equis etiã refugientibus.Ouid.lib.6. Faſt. Filia carpento patrios initura penates,Ibat per medias alta feroxq; uias: Corpus ut aſpexit,lacrymis auriga profuſis Reſtitit,hunc tali corripit illa ſono.Vadis,an expectas pretiũ pietatis amarum?Duc inquam inuitas ipſa per ora rotas. Certa fides facti eſt, dictus ſceleratus ab illa Vicus,& æterna res ea preſſa nota eſt.

Romanus,Iunior Imp.matrem Helenam à ſe reiecit, & ſorores,quas ablatis imperialibus pannis incluſit cœnobio.

Huius filius nomine **Baſilius**,imperator poſt Ioãnẽ Zimiſcẽ Bardã Silerum unũ ex ſuis ducibus rebellantem quum uiciſſet, oculis priuauit.Bulgaros tumultuãtes,quũ in poteſtatẽ ſuam rediſſet,quindecim milib9 captis,oculos effodit,uno tãtùm incolumi relicto,qui excæcatos ad Samuelẽ eorũ ducẽ dirigeret.

Caligula,auiæ Antoniç defunctç,nullũ exhibuit honorem, proſpexitq; ſiccis oculis è triclinio ardentẽ rogum. Fratrẽ Tiberium interemit.Sillanũ ſocerũ ad ſecãdas nouacula fauces cõpulit.Cũ omnibus ſororibus ſuis ſtupri conſuetudinẽ fecit,eaſq; (quod eſt omniũ longè turpiſsimum) exoletis ſuis proſtrauit. Ptolemæũ regis Iubæ filiũ conſobrinum ſuũ,item Macronẽ, & Enniã(quos habuerat imperii adiutores)pro meritorum gratia pẽſauit morte.Multos ex ſenatoribus interfecit Quæſtorẽ ſuum in cõiuratione nominatũ flagellauit ueſte detracta.Multos honeſti ordinis prius ſtigmate deformatos, ad munitiones uiarũ, ad metalla,aut ad beſtias cõdẽnauit,aut beſtiarũ more quadrupedes

pedes cauea coërcuit,aut medios ſerra diſſecuit:idq; ob leuiſsimã culpã,aut nullã potius.Parẽtes ſupplicio filiorũ cogebat intereſſe,quorũ uni ualetudinẽ excuſanti,lecticã miſit.Curatorem munerũ & uenationũ, per cõtinuos dies in cõſpectu ſuo catenis uerberatum, non prius occidit,quàm offenſus putrefacti cerebri odore. Comœdiographũ quendã ob ambigui ioci uerſiculum igni cremauit in ipſo ſtatim amphitheatro.Equitẽ Ro. obiectũ feris,quum ſe innocentẽ proclamaſſet,reduxit, abſciſſaq; lingua induxit rurſus. Quendã ab exilio reuocatũ,quum interrogaſſet quidnã ibi facere conſueſſet, quum per adulationẽ hæc reſpondiſſet, Sẽper oraui ut periret Tiberius, & tu imperares:capta ex eo uerbo coniectura exules ſuos mortẽ ſibi imprecari,miſit qui uniuerſos cõtrucidarent.Præter facta,uerbis utebatur feritatem immanẽ ſpirãtibus. Dicebat omnia ſibi in omnes licere. Gallis Græcisq; aliquot uno tẽpore condẽnatis gloriabatur Gallogręciam ſe ſubegiſſe. Quos torquebat, minutis ictibus plecti iubebat,quò diurius lãguerẽt,addito etiã præcepto,Curate ut ſe mori ſentiãt.Iactabat & illud tragicũ:Oderint dum metuãt. Optauit plerũq; ut populus Rom.unicã haberet ceruicẽ. Querebatur & dolebat ſua tempora nullis calamitatibus publicis inſigniri. Optabat exercituũ cædes,famem,peſtilentiã,incendia,& hiatum aliquẽ terræ. Puteolis dedicatione pontis multos è littore ad ſe inuitatos omnes præcipitauit. Quoſdã gubernacula apprehendentes,contis detruſit in mare.Publico epulo ſeruũ ob detractã lectis argenteã laminã carnifici cõfeſtim dedit, ut manibus abſciſsis & ante pectus è collo pendẽtib⁹ per cœtus epulantiũ circũduceretur,præcedẽte titulo,qui cauſam pœnæ indicaret.Mirmillonẽ ſecum rudibus certantẽ,ſponte proſtratũ, confodit ferrea ſica.Admota altarib⁹ uictima elato malleo cultrariũ mactauit.Inſiſtens Iouis ſimulacro quũ Apellem tragœdum interrogaſſet, uter illi maior uideretur, cunctantem flagellis diſcidit. Vxorẽ ut amiculam quũ oſculabatur, addebat,Tam bona ceruix ſimul ac iuſſero,demetur.Hæc omnia ex Tranquillo.

Diocletianus paucis diebus XVII. millia Chriſtianorum uariis ſuppliciis affecit.

Auidium Caſsium Romani alterum Catilinam uocarunt, quòd cruoris eſſet cupidus.Is inauditũ & nunquam prius uiſum tormenti genus cõmentus eſt.Trabẽ enim longitudine LXXX. aut C.pedum infixã terræ erigebat,cui à ſummo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo ſuffocabat.

Macr

Macrinus Imperator prodigioſi fuit animi in exhibendis ſuppliciis. Nam geminos boues miræ magnitudinis aperiri iuſſit, hisq; milites ſingulos (qui ancillæ hoſpitis pudorem uiolaſſe ferebantur) incluſit, capitibus boum exectis, ut facilius unà colloqui poſſent.

Maximinus Imp. tam crudelis fuit animi, ut Cyclops, Buſyris, Gyges, & Typhon diceretur. Vnde ſequentibus uerſibus eiuſdem ſæuitiæ illuſum eſt. Et qui ab uno non poteſt occidi, à multis occiditur. Tygris acerrrimus eſt, & tamen occiditur. Caue multos, ſi ſingulos non times.

Irene imperatrix, uxor Leonis quarti, Conſtantino ſexto, filio ſuo in carcerem coniecto, oculos eruit, quòd ab ipſo prius fuiſſet expulſa.

Domitius Nero, Domitii Aenobarbi & Agrippinæ filius, matrem interemit. Octauiam & Sabinam Poppęam in matrimonium duxit, uiris earum trucidatis, ipſasq; demum uxores dedit morti. Petro & Paulo uitam abſtulit. Antoniam filiã Claudii, recuſantem ſibi nubere poſt Poppææ mortem, occidit. Item Aulum Plaucium iuuenem, quem ante mortem per uim conſtuprauerat. Ruffum Criſpinum priuignũ Poppęa natum impuberem adhuc ſubmerſit. Tuſcum nutricis filiũ relegauit. Senecam præceptorem ad necem compulit. Pleroſq; libertos diuites & ſenes (quos ſemper fautores inuenerat) occidit. Caſsio Longino iuriſconſulto oculos effodit. Polyphago cuidam Aegyptii generis, crudam carnem mandere aſſueto, uiuos homines laniandos obiiciebat, & abſumendos. Populo & mœnibus patriæ non pepercit: Vrbem enim palàm incendit, quaſi offenſus deformitate ueterum ædificiorum: quod incendium lætis oculis proſpexit è Mecœnatiana turri. Inflammatis iam domibus nemini permiſit ire ad reliquias rerum ſuarum.

Tiberius uerò, tertius Romanorum imperator, teſtamentum matris pro irrito habuit. Tres ex Germanico nepotes, Neronem, Druſum, & Caium uariis modis afflixit. Neronẽ ad mortem compulit, quum ei laqueos & uncos oſtẽtaret carnifex. Druſum in ima Palatii parte ſublatis alimentis adeò macerauit, ut ille tomentum è culcitra tentauerit mandere. Ex uiginti uiris patriciis (quos elegerat cõſilii cauſa) uix duos aut tres incolumes reliquit, cæteros diuerſis cauſis necauit. Seleucum Grammaticũ ad mortem compulit. Piſcatori, qui ſibi ſecretum aliquid agenti mullum inopinanter obtulerat, perfricari eodem piſce faciem iuſsit,

iuſsit,& os locuſta lacerari. Militem prętorianum ob ſurreptum è uiridario pauonē capite puniuit. Nullus à pœna hominū ceſſauit dies, ne religioſus quidē ac ſacer. Multos accuſauit & damnauit cum uxoribus ac liberis ſuis. Interdixit ne capite dānatos propinqui lugerēt. Nemini delatorū fidē abrogauit. Pleriq; citati ab eo ad dicendam cauſam, partim ſe domi uulnerauerūt, partim in media curia uenenū hauſerūt, quos tamen colligatis uulneribus & ſemianimes in carcerem rapi imperabat. Puniti omnes in Gemonias unco tracti ſunt. Viginti uno die adiecti tractiq;, nulla ætatis aut ſexus habita ratione. Virgines pleræq; prius à carnifice uiciatæ, demum ſtrangulatæ ſunt. Mori uolentibus, uim adhibebat uiuendi. Mortē adeò leue ſupplicium putabat, ut quum audiſſet quendā Carnulium eam anticipaſſe, exclamauerit: Carnulius me euaſit. Furiatus dolore quē ex morte filii ſui Druſi cōceperat, multos nulla cauſa interfecit. Rhodienſem hoſpitē, quē benignis literis Romā euocauerat, ubi aduenit torqueri iuſsit, & occidi. Carnificinę locū habuit Capreis, unde dānatos poſt exquiſita tormēta præcipitari corā ſe ī mare iubebat, excipiētib⁹ deorſum claſsiariis, & cadauera remis elidētib⁹.

Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Diſcipulum Pantomimi puberem occidit, nullā aliam ob cauſam, quàm quòd magiſtro ſimilis eſſet forma. Item Hermogenem Tarſenſem propter quaſdam in hiſtoria figuras. Interemit & multos ſenatores, in his aliquot conſulares, ut Ciuicam Cerealem Aſiæ proconſulem, Saluidienum, Orſitum, Acilium Glabrionem, Aelium Lamiam ob ſuſpicioſos iocos: Metium Pompoſianū, quòd habere imperatoriam Geneſim uulgò ferebatur, & alias quaſdā ob cauſas leuiculas. Præterea Salluſtium. Lucullū Britanniæ legatum, & Iuniū Ruſticū. Philoſophos omnes urbe, Italiaq; ſummouit. Occidit & Eluidiū filium, quòd ſub perſona Paridis & Oenones diuortium ſuum cum uxore tractaſſet. Flauium Sabinum, quòd eum præco non conſulem, ſed imperatorem ſalutaſſet. Aretinum Clementem conſularem capitis condemnauit.

M. Antonius allatū ſibi Ciceronis caput in menſa apponi uoluit, perq; diem illud aſpexit, quouſq; tali ſpectaculo animam exatiaſſet.

Eiuſdem **Antonii** uxor Fuluia caput ipſum maledictis ac diris execrata eſt, demum inſpuēs gremio ſuo appoſuit, acriusq; inſpiciens linguam illi è faucibus euellit, eamq; frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis utebatur.

Vedius

Vedius Pollio quum piſcinas magno ſtudio ac diligentia coleret, ſeruos ſuos occidebat, eosq; piſcibus dabat in prædam, ut hominum cruore paſti delicatiores eſſent.

Manlius Torquatus conſul, dum cum Latinis bellum gereret, edictumq; eſſet, ne quis extra ordinem pugnaret, filium ſecuri percuſsit, quòd à Genutio Metio Tuſculanorũ equitũ præfecto laceſsitus manũ conſeruiſſet, licet parta de hoſte uictoria.

Amalaſuntha, mater Atalarici regis Gotthorũ, mortuo filio adiutorem ſibi delegit Theodatum, à quo tamen in balneo ſtrangulata eſt.

Claudius Cæſar (qui interfecto Caligulæ ſucceſsit in imperio) tormenta quæſtionum, pœnasq; parricidarum repræſentabat, & exigebat palàm. Gladiatores retiarios iubebat interfici, ut expirantium faciem uideret. Beſtiariis meridianisq; gladiatoribus adeò delectabatur, ut à prima luce ad ſpectaculum deſcenderet, & meridie dimiſſo ad prandium populo perſederet.

Aulus Vitellius nobiles uiros & condiſcipulos omnibus blanditiis ad ſocietatem imperii allicefactos uario genere fraudis occidit, & in his unum ueneno manu ſua porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is febre affectus popoſcerat. Portitorem quendam nulla penitus culpa interfici iuſsit, uelle ſe dicens oculos paſcere. Duos item iuuenes patri ſupplicium auertere conantes. Quendam equitem Rom. iugulari mandauit cum liberto. Item plebeios quoſdam, qui Venetæ factioni maledixerant. Venit & in ſuſpicionem matri uenenum porrexiſſe, quòd audiuiſſet à Cata muliere uaticina diutiſsimè ſe imperaturum, ſi ſuperſtes parenti extitiſſet.

Aemylius Cenſorinus, Aegeſtæ urbis Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos proſequebatur, qui inauditũ aliquod tormenti genus excogitaſſent. Spe igitur lucri commotus quidam Aruntius Paterculus, equum ex ære fabricatũ ei dono dedit. Ille autem muneris autorem primũ ibidem cõcluſit, & emori fecit.

Achilles interfectum Hectora currui ſeu equinæ caudę alligauit, & circum muros urbis Troiæ ter exanimẽ pertraxit. Demum uenale cadauer expoſuit parenti Priamo. Verg. lib.1. Aeneid. Ter circũ Iliacos raptauerat Hectora muros, Exanimũq; auro corpus uendebat Achilles.

Scinis latro Corinthius, arbores cõplicabat, hisq; alligabat hominum brachia, ut ſublime redeuntes lacera membra diſcerperent. Propter. lib.3. Arboreasq; cruces Scinis, & non hoſpita Graiis

Graiis Saxa,& curuatas in ſua facta trabes.

Atreus Pelopis filius uxorem habuit Meropen, quã quum ſtupraſſet Thyeſtes frater,& grauidã feciſſet, ſuſceptos ex ea liberos Atreus decoxit,& conuocato per ſpeciẽ beniuolẽtiæ fratri appoſuit comedendos. Quod facinus adeò Sol exhorruit, ut refugus matutinum repetiuerit cubile. Vide Ouidium lib. 1.

Therodamas fuit neſcio quis carnifex, qui leones paſcebat humano ſanguine. Ouidius in Ibin: Therodamãtæos ut qui ſen ſere leones.

Phineus, rex Arcadiæ, filios ſuaſu ſecundæ uxoris exoculauit, propter quod facinus ultricem numinum uindictam paſſus eſt amiſſo paulopòſt uiſu. Ouid. lib. 1. de Arte: Quid fodis immeritis Phineu ſua lumina natis.

Cleomenes, Lacedæmoniorum dux, ab Antigono uictus profugit ad Ptolemæum, à quo benignè primum exceptus eſt, demum tamen Nicagoræ cuiuſdam calumnia ſuſpectus regi factus eſt,& ab eodem excoriatus.

Arpiages fuit quiſpiã, q filiũ comedit. Oui. in Ibin: Vt puer Arpiagę referas exẽpla Thyeſtę, Inq; tui cęſus uiſcera patris eas.

Alphõſus tertius, rex Hiſpaniæ, quatuor fratrib⁹ oculos eruit.

Atelſtanus, rex Angliæ, Edimum adoleſcẽtem in nauigio ſine remige fluctibus perdendum expoſuit.

Sigiprandus, Ariſprãdi filius,& Lõgobardorum rex, Ariperto (quocum certabat) oculos eruit, uxoremq; eius naſo auribusq; truncis dehoneſtauit.

Atila, rex Pannoniæ, undecim uirginũ millia in expugnatione Coloniæ interfecit. Fratrem Budam morti dedit. Aquileiam diruit.

Alboinus Longobardorum rex ex capite Cunimundi Gepidarum regis bello uicti craterem ſibi fecit.

Narſes, Italiæ præfectus, Sindualdum Britonum ducem armis domitum in trabe ſuſpendit.

Boleslaus, tertius Bohemorum rex, Moſconi regi Poloniæ ſuperato oculos eruit, ut etiam Odoalricus Boleſlai frater alteri fratri Iamuro.

Tomyris Scytharum regina, quum Cyrum Perſarum regẽ ſuperaſſet, caput eius abſciſſum demerſit in utrem ſanguinis plenum, eiq; his illuſit uerbis: Satia te ſanguine, quem tantopere ſitiſti Cyre.

Totila, rex Gotthorum, capta Roma tertiam partem murorum

rum diſiecit. Capitolium incendit, omnia diripuit: Et tanta paſſim feritate debacchatus eſt, ut dei flagellum diceretur.

Dirce, Thebana mulier, ubi ſenſit Lycum maritum captum amore Antiopæ Nictei filię, puellam tauri ceruicibus alligauit, ſuſpenſis à cornibus tædis ardentibus, ut bos tormento furioſior, Antiopā ipſam per abrupta & ſcopulos tractā diſcerperet.

Clodomyrus, Clodouei primi filius, Sigiſmundum, filiū Gundebaldi regis Burgundiæ, bello captum unà cum liberis & uxore in puteum coniecit.

Huius frater **Childebertus** Almaricum regē Gotthorum ſororis ſuæ Clotildis maritum obtruncauit, & Toletum urbem (in qua ille ſe tutabatur) diripuit. Duos item fratres Clodomyri filios ſimulata beniuolentia cōuocatos interfecit.

Clotharius, horum duorum frater, & Clodouei filius, Conabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum eius filium cum uxore & liberis igne cremauit.

Colomanus, rex Pannoniæ, Almo fratri oculos eruit.

Cambyſes rex Parſarū blandè ſubmonitus à Prexaſpe domeſtico, ut ab ebrietate & potu nimio caueret, quòd id malum quādoq; rationis uſum auferat: ſtatim furore correptus, filiū eiuſ dē ſagitta cōfodit. Idē Cābyſes tēpla & leges ludibrio habuit, deorū ſimulacris illuſit. Recluſis cōditoriis mortuorū inſpexit cadauera. Amaſis cadauer è monumēto reuulſum uerberibus cædi iuſsit, & oib⁹ probris affici, demū cremari. Duodecim Perſarū primores nulla penit⁹ cauſa interfecit, uiuos ī caput defodiēs.

Sapor, rex Perſarum, quum Aurelianum Imperatorem bello uictum cepiſſet, equum aſcenſurus curuatos eius humeros premebat ſuppedanei loco.

Eadem feritate uſus eſt **Tamburlanus**, rex Scytharum, in Pazaitem principem Turcarum quem bello captum caueis incluſit, & catenis uinctum, ſub menſa inſtar canis iuſsit comedere, & mandere ciborum analecta.

Sanctius, quartus Hiſpaniæ rex, patrem ſuum Alphonſum decimum, è Germania redeuntem, occupato regno nō admiſit. Quatuor hominū millia trucidari iuſsit, quòd in tumultu quodam Alphonſum fratris ſui filium regem appellaſſent.

Egebertus Sicoberti filius, & poſt patrem Angliæ rex, fratris filios enecauit.

Ptolemæus Philopator, rex Aegypti, patrem, fratrem, & amicos ferè omnes interfecit.

Alphonſus

Alphonſus primus, rex Luſitaniæ, matrem conieciт in uincula, quòd mortuo primo marito ſecundas tentaſſet nuptias.

Hippomenes, Athenienſium princeps, Limonem filiam in adulterio deprehenſam, equo feroci & famelico præbuit abſumendam. Ouid. in Ibin: Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illã, Et tua dente ferox uiſcera carpat equus. Ortum eſt hinc adagiũ, Magis impius Hippomene.

Orodes, rex Parthorum, Mithridatem fratrem, quãuis ſupplicem, in conſpectu omnium interfecit.

Ioannes Maria, dux Mediolanenſis, quotidie nouo tormẽti genere ciues opprimebat. Idem matrem (à qua interim corripiebatur) in carcerem detruſit, & ibidem mori coëgit.

Mamertes, Syſaphonis Corinthii fratris ſui filios interfecit, cupiditate dominandi.

Septimuleius excíſum C. Gracchi caput liquato plumbo reſperſit.

Solebat **Erix**, filius Veneris & Butæ, hoſpites crudeliter enecare. Hunc Hercules occidit. Martialis lib. 5. Et grauis in Siculo puluere fuſus Erix.

Dionyſius tyrannus Marſiam quendã interfecit, ea tantum cauſa, quòd is per quietem iugulare ſe Dionyſiũ exiſtimauerat.

Antonius Commodus, gladiatoriis cędibus adeò Romanum attriuit imperiũ, ut nomen gladiatoris uulgò meruerit. Idem, teſte Lampridio, homines qui pedibus debiles forẽt, ſagittis ſolebat conficere. Claua multos etiã afflixit, Herculem ſe fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridentes ſe feris obiecit. Eum qui Tranquilli librum uitam Caligulæ continentem legerat, feris obiecit. Siquis ſe mori uelle prædixiſſet, hunc inuitũ iubebat præcipitari. Obæſi corporis hominẽ medio uentre diſſecuit, ut eius inteſtina ſubito funderentur.

Cleomedes athleta Lachũ Epidamniũ ictu pugni interfecit, interfecti latera adaperuit, & iniecta manu inteſtiua eduxit.

Termerus fuit quiſpiam, qui humana capita confringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

Othomanus, Turcarum princeps, anno ſalutis ᴍ c c c c l i i i. Cõſtantinopolim cepit. Cõſtantini Imperatoris mortui caput ad ludibriũ palo affixit, & totis caſtris geſtauit. Mares & fœminas illuſtres iugulauit, aut ad uſum nefariæ libidinis reſeruauit.

Apteras fuit quiſpiam, qui patri teſtes eruit, & filios occidit.

dit. Autor Annius in Beroſum.

Spendius fuit quidam Italici generis, Capua oriundus, qui captiuos in bello beſtiis laniandos obiiciebat. Autor Polybius.

Orœtes Perſa Polycratem Samiorũ tyrannum affixit cruci. Autor Herodotus.

Xerxes maximum filiorum Pythii Bithonii hominis ditiſſimi, à quo tamen cum toto exercitu fuerat hoſpitio ſuſceptus, medium diſſecari iuſsit.

Thrax fuit quiſpiam, qui filiis ſuis omnibus oculos effodit, quòd neglecto patris mãdato, Xerxem ſecuti, aduerſus Græciam militaſſent.

Amaſtris Xerxis uxor, uxorẽ Maſiſtæ Bactrianorũ præſidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus. Itẽ nares, aures, labra, linguã ĩhoneſtiſsimis deformauit plagis.

Creon tyrannus, militum in bello mortuorum cadauera uetabat ſepeliri, & inhumari. Hunc Theſeus interfecit. Ouid. in Meta. Prohibentem buſta Creótem Atticus Aegides rupit Marathodine quercu.

Progne, Pandionis Athenarum regis filia, Ityn filium marito ſuo Tereo Thracum regi appoſuit comedendum, quòd ſtuprum intuliſſet Philomedæ eiuſdem Prognes ſorori. Vergil. in Buc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. Vbi Philomelam poſuit pro Progne.

Medea fratrẽ Abſyrtũ, & filios ex Iaſone ſuſceptos membratim diſcerpſit. Ouidius in Ibin: Et tua, ſic latos ſpargantur membra per agros, Tanquàm quæ patrias detinuere uias.

Tydeus arroſit caput Menalippi. Idem Ouidius: Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaq; Parte potes, Tydeus temporis huius eris.

Gerion Mercurio natus patri hoſpites immolabat. Autore Plutarcho.

Tartari Pannoniam ingreſsi, Varidano oppido capto, fœminas tẽplis incluſas cremauerũt, & Belã, quartũ eius populi regem, ſic terruerunt, ut ad præſidiũ ſalutis, latebras inquiſiuerit.

Traiano imperante Iudæi, duce Andrea, multos ex Græcis & Romanis obtruncarunt. Qua cæde nõ contenti, humanis carnibus ueſci cœpere, ſeq; occiſorũ inteſtinis, ſtillante adhuc ſanguine, incingere, eorundẽ pellibus obuoluti. Multos itẽ per medium uſq; ad uerticẽ diſſecuerunt: multos obiecerunt beſtiis laniandos. Alios inter ſe digladiari coëgerunt, ut ducenta & amplius

plius hominum millia eo furore, & armis Iudæorum, interierint. Autor Dion Caſsius.

Q. Mutius Scæuola, Tribunuſplebis, nouem collegas duce Sp. Caſsio ad dominationem aſpirantes, uiuos cremauit. Autor Valerius de Seueritate.

CLEMENTES ET HVMANI.

Dromocheres, Getarum rex Lyſimachum hoſtem bello captum mira clementia dimiſit illæſum.

Annibal, inuentum Aemylii Pauli conſulis, & collegæ Te rentii Varronis cadauer, honorifice tumulauit.

L. Aemylius Paulus, huius Aemylii filius, Perſeum Macedoniæ regem uinctum fleuit, & aſsidere ſibi iuſsit.

Ladislaus rex Pannoniæ uictum à ſe inimicum regnare permiſit. Quinetiam ſi per proceres licuiſſet, oblatum recuſaſſet principatum.

Solebat **Traianus** ægrotantes amicos uiſere exinanita imperatoria maieſtate. Autor Auſonius.

Alexander capto Dario Leonatũ ex purpuratis ſuis miſit, qui eius matrẽ, uxorẽ, aliasq; fœminas conſolaretur, & à lacrymis auerteret, & impediret. Atq; etiã matri Darii (cui nomẽ erat Siſigambis) permiſit, ut quos uellet bello extinctos milites patrio more ſepeliret. Eius uerò uxorẽ (quã nulla id ætatis fœmina corporis pulchritudine uicit) nõ ſolum nõ uiolauit, at ſummam adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnẽ inſuper cultũ fœminis reddi iuſsit, nec quicquã ex priſtinæ fortunæ magnificẽtia adimi. Et (quod omniũ maximũ humanitatis argumentũ) Dariũ ipſum amiſſo iure belli regno reſtituit.

Ludouicus Pius, Gallorum rex, quũ quatuor liberos uariis principatibus honoraſſet, ab his tandẽ incõmoda multa paſſus eſt, atq; etiã coniectus in carcerẽ. Quod tamẽ animo adeò ciuili & manſueto pertulit, ut cum his poſtea redierit in gratiam.

M. Aurelius Antonius Imperator Auidio Caſsio, aliisq́ue cõpluribus (à quibus inſidias parari ſibi cognouerat) pepercit, immemor furoris & uindictę, qua tamẽ ſummi principes debacchari ſolẽt, ſi uel fracta nuce, aut ungue prauè ſecto offendãtur.

Cæſar captis apud Pharſaliã Pompeii ſcriniis, epiſtolas omnes incluſas bona cremauit fide, nulla earum lecta. Autor Plinius lib. 7. Idem Imperator ſimultates cõtra nullos tam graues accepit unquàm, ut nõ occaſiõe oblata deponeret lubẽs. C. Memmio (cuius maledictis probroſisq; uerbis fuerat laceſsitus) fauit

in petitione conſulatus. C.Caluo poſt famoſa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti, ultrò & prior ſcripſit. Valerium Catullũ: (cuius uerſiculis ineluibile ſtigma receperat) ſatisfacienté eadẽ die adhibuit cœnæ, hoſpitioq; patris eius, ſicut cõſueuerat, uti perſeuerauit. Cornelio Phagitæ, (cuius inſidias uix effugerat) noceri nõ permiſit. Statuas Syllę & Pompeii inimicorũ à plebe diſiectas repoſuit. Si qua grauius in ſe dicerentur, inhibere maluit, quàm uindicare. Nocturnos cõiuratores ſatis habuit monere, ne perſeuerarẽt. Criminoſiſsimis Auli Cęcinnæ & Pitholai ſcriptis laceratã ſuã famã ciuili animo tulit.

Cydon Corinthius fuit hoſpitalitate adeò inſignis, ut eius fores omnibus eſſent peruiæ. Hinc adagium natum, Semper aliquis in Cydonis domo.

Polycrates matres militum qui in bello periiſſent, opulẽtioribus ciuibus dabat nutriendas.

Maras fuit quiſpiã apud Berœam Syriæ ciuitatem ditiſsimus, humanus & officioſus in omnes, tum ciues, tum hoſpites.

Probus Imperator Arrodionem (quem ſingulari certamine pugnãs cõſecerat) magnificentiſsimo honeſtauit ſepulcro.

Darius eos obiurgauit, qui Hiſtiei caput truncauerant. teſtis Herodotus.

Fabricius Corneliuni Ruffinum, quem hoſtiliter oderat, iuuit in petitione conſulatus.

Titus Veſpaſianus duos in urbe clariſsimos uiros) quos habebat compertos inſidiarum in ſuam uitam) non tantum non puniuit, at etiam ſibi aſsidere iuſsit. Fratrem Domitianum inſidias quoq; parantem flens ſæpe obteſtatus eſt, ne parricidio aſſequi cuperet, quod breui eſſet habiturus. Idem laborantes morbo, & ægrotãtes ſuis paſcebat manibus, & ſuorum mortibus afflictos conſolabatur.

Antonius pius fuit adeo mitis, ut quum ob inopiæ frumentariæ ſuſpicionem lapidibus à plebe Romana perſtringeretur, maluerit placare, quàm ulciſci ſeditionem.

Fl. Veſpaſianus Vitellii hoſtis ſui filiam ſplendidiſsimè maritauit, dotauitq;, & inſtruxit. Nullius unquàm cæde lætatus eſt. Iuſtis etiam ſuppliciis illacrymauit, & ingemuit.

Iulianus Imperator Nebridium Conſtantii (in quẽ ille bellabat) fautorem ad genua ſua prolapſum paludamento protexit, ne à militibus interficeretur.

Domitianus inter initia Imperii ſui adeò ab omni cęde abhorrebat

horrebat,ut edicere deſtinauerit, ne boues immolarentur. Suetonius.

Alphonſus expugnatæ per uim Neapoli noceri uetuit,pepercitq; ciuibus, à quibus tamē fratrē ſuum ſciebat interfectum fuiſſe. Proteæ cuidam homini uerboſo(cui iure plurimum ſuccenſuerat) non modo ueniam petenti dedit, at quinq; etiam talenta ultrò obtulit.

Scipio Hiſpanos captiuos ſine pretio dimiſit.

Ptolemæus rex fugato Demetrio quoſcunq; Demetrii amicos cepit captiuos,unà cū eius ſupellectile ſtatim remiſit.

Antiochus rex captum Scipionis filiū remiſit ſine pretio.

Pyrrhus captiuos Romano populo reddidit.

Demetrius claſſe Ptolemæi(qui prius fuerat uictor)ſuperata,eorum qui ceciderant,corpora,ſepeliri iuſsit,& captiuis omnibus liberum conceſsit reditum.

Philippus Maria Mediolanenſis captum nauali pugna Alphonſum cum duobus fratribus,non libertate ſolum, at multis etiam honeſtauit muneribus.

Antigonus Alcioneum filium,Pyrrhi ad ſe caput deferenrentem baculo percuſſum reiecit, ut barbarum ut pollutum inclamans.Oculoſq; obduxit,ne lugubri fœdaretur aſpectu.Multis inſuper lacrymis inimici mortem proſecutus eſt.

Lucius Albinus quum animaduertiſſet uirgines Veſtales ſub ſacrorum onere laborantes,& ope hominum deſtitutas,ſtatim exonerato ſarcinis curru, uxore & liberis iter pedibus facere iuſsis,uirgines cum ſacris conſcendere currum imperauit.

Annibale Capuam tenente Faucula Clunia captiuis egentibus ſuppeditauit alimenta.

Beatrix Romana uirgo corpora martyrum occiſorū in agro ſuo furtī ſepeliebat,quod etiā feciſſe ferūt Bibianā uirginē.

Cyprianus Afer diuitias omnes pauperibus erogabat.

L.Craſſus orator tanta fuit clementia, ut murenam mortuam multos dies atratus fleuerit.

Criſpus & Criſpinianus quicquid lucri faciebant arte ſutoria,quam exercebant,pauperibus impartiebantur.

Anaſtaſia Chryſogoni diſcipula ſanctis(qui in carceribus tenebantur captiui)tacite uictum miniſtrabat. Idem quoq; fecerunt Praxedes & Pudentiana ſorores.

Pōpeius Syllę cadaueri honorē exhibuit, teſte Plutarcho.

Petrus Vrſeolus,Venetiarum princeps,pauperum ægro-

tantium cubicula ſolebat furtim uiſere, & opibus ſuis iuuare. Idem Xenodochium ſuo unius ſumptu extruxit.

Moſes Aegypto fugiens Ioſephi ſecum oſſa tulit.

Tobias ſepeliendis mortuis uacabat.

Machabæus poſt prælium in Gorgiam commiſſum iuſsit, ut occiſorum corpora ſepelirentur.

Iehu rex Iſraël hoſtem ſuum Iezabelem fecit ornari tumulo.

Pericles mortuos in bello Peloponneſiaco primus oratione publica laudauit.

MODESTI ET VERECVNDI.

THemiſtocles iacentem hoſtem armis pulcherrimis indutum ſequenti militi exuẽdum reliquit, quum ab huiuſcemodi facto ipſe abhorreret.

Quum Mitylenæi Pyttaco multum agri offerrent gratuito munere, tantum ſumpſit, quãtum haſta percurreret, ut apud Romanos P. Claudius, quantum uno die araſſet.

Cato ob modeſtiam nullam ſibi ſtatuam erigi paſſus eſt, dicens: Se malle, ut poſteri percontarentur, cur Catoni poſita non eſſet ſtatua, quàm cur poſita.

M. Fabius conſul deuictis Veiis oblatum triumphũ remiſit ob fratris & collegæ mortem.

Pompeius oblatam ſibi ab Hebræorum rege menſam & ſedem auream, deferri iuſsit in publicum ærarium.

Fabius Gurges, Fab. Pictor, C. Numerius, & Q. Vgolinus legati ad Ptolemæum miſsi, accepta ab eodem munera iu ærarium retulerunt.

Q. Cincinnatus dictatura ſe ſponte abdicauit. Quod etiam L. Sylla fecit ultrò.

Cn. quoq; Plancus cenſuram uolens exuit.

Cimon Athenienſis reip. munera caſtè ſemper & incorruptè obiit, & ab omni genere expilationis abſtinuit.

Peſcenius Niger ſic ſe ipſum & milites rexit, ut nihil à prouincialibus non oleum, non lignum operam'ue extorſerint.

Agathocles rex Siciliæ nullo unquam luxuriantis fortunę zephyro auerti potuit à recordatione figulinæ patris officinæ. Quamuis enim haberet auri & argenti abundè, ſemper tamen abacum uaſis fictilibus onerabat. Auſonius: Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem, Atq; Abacum Samio ſępe onoraſſe luto. Quærenti cauſam reſpondit, Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus. Fortunam reuerenter habe, quicunq; repen

repente Diues ab exili progrediere loco.

Terentius Varro delatam ſibi ab uniuerſo ſenatu & populo dictaturam recuſauit, quòd remp. confregiſſet Cannenſis pugnæ temerariæ congreſſu.

Cicereius quū prætoriis Comitiis Cn. Scipioni ſuperioris Africani filio cōpetitori omniū ſuffragiis præponeretur, erubeſcēs ſe tanti uiri filio prelatū, ex cōpetitore ſuffragatorē ſe fecit.

Pompeius in acie Pharſalica uictus à Cæſare, quū poſtero die Lariſſam intraret, oppidiq; illius uniuerſus populus obuiam ei proceſsiſſet: Ite, inquit, & iſtud officium præſtate uictori.

Iulius Cęſar tribus & uiginti uulneribus coniuratorum mucronibus cōfoſſus, à uerecūdia abſterreri nō potuit. Nam eo tēpore quo ſpiritus à mortali corpore ſecernebatur, togam utraq; manu demiſit, ut inferior pars corporis tecta collaberetur.

Spurina egregius adoleſcens quum ſua forma complurium fœminarum ſolicitaret oculos, uerecundia motus oris decorem uulneribus deformauit.

CONTEMPTORES HONORVM, & Diuitiarum.

SExtum Aelium Catum, uirum conſularem, quum legati Aetholorum uaſis fictilibus prandētem reperiſſent, eidem uaſa argentea miſerunt, quæ tamē recuſauit. Neq; aliud argenti extremum uitæ diem habuit, quàm duo pocula accepta à L. Paulo ſocero ſuo. Autor Plinius.

Cimon dux Atheniēſis ſpolia uictis hoſtibus erepta ſuis ciuibus partitus eſt.

Agnes uxor Henrici tertii imp. omnibus & diuitiis & honoribus ſe abdicauit, ut religioni daret operam.

Crates Thebanus non paruū auri & argenti cumulū proiecit in mare, quò melius philoſopharetur citra impedimentum.

M. Curium rapam in foco torrentem quum legati Samnitū reperiſſent, eiq; multum obtuliſſent auri: Malo, inquit, hæc in fictilibus meis comeſſe, & aurum habentibus imperare.

Raymundus, Io. Germanus, Vmbertus Viēnenſis, Albertus magnus ſe ſuis epiſcopatibus abdicarunt ultrò.

Clotildis, ſeu Batildis uxor regis Clodouei, dimiſsis opibus & regno, cœnobio ſe incluſit.

Diocletianus relicto ſpōte impio in ꝓpriis agris cōſenuit.

Beata **Eugenia** relictis opibus paternis cœnobio ſe incluſit.

Etburga filia Eduardi ſenioris regis Angliæ relicta itidem

paterna domo clauſtrum ingreſſa eſt, in quo ad mortem durauit ſanctiſsimè.

Homobonus ciuis Cremonéſis opes nundinariis & negotiatoriis partas laboribus reliquit, ut ſpirituali cóſuleret lucro.

Lotharius imperator & rex Gallorum imperio ſponte ſe abdicauit.

Iudocus, regis Britonum filius, relicto principatu, cui poſt patrem erat ſucceſſurus, byſſum & purpuram in pannoſas & uiles commutauit tunicas.

Antonius Anachoreta ne eligeretur epiſcopus, læuam ſibi auriculam ferro præſecuit.

Tuditanus patrimonium populo diripiendum ſparſit.

Democritus agros ſuos reliquit, eosq; paſcua publica fieri paſſus eſt.

Legati Samnitum Fabricii domum ingreſsi, quum uiderent multa ad ſplendorem & tanti uiri deeſſe maieſtatem, magnam uim auri eidem obtulerunt. Quam repudiauit ultrò. teſtis Gellius lib.1.cap.14.

Maior Scipio publicam rerum adminiſtrationem ſponte reliquit, ut priuatus ageret.

Maximianus princeps relicto imperio uitam quoq; priuatam elegit.

Amurathes Turca dimiſſa filio regni cura priuatus egit.

Petrus, rex Anglię, dimiſſo ſuis regno Romam uenit, ubi in paupertate priuatus uixit.

Lyſander, rex Lacedæmoniorum, ueſtimenta magna pretii filiabus ſuis à Dionyſio miſſa recuſauit.

Meſſala primus omnium Romæ urbis præfectus conſtitutus, die ſexta ab ea dignitate ſe abdicauit.

Theodoſius, Atramytenus imperator, poſt Artemiū pertæſus belli ciuilis ceſsit imperio, monaſticamq; uitā amplexus eſt.

Michaël Curoplates, imperator poſt Stauratium, Leoni Armeno curam imperii reliquit ultrò.

Manuël quoq; habenas imperii Alexio reliquit, monaſticam ſecutus uitam.

Idem fecit Ioannes Catacuzenus imperator, qui ſucceſsit Andronico iuniori.

In Tygris alueo oppidum eſt Babythace, cuius incolæ mortalium ſoli aurum in odio contrahunt.

Arſenius, Romanus patricius, quum uocem hanc incerto

auto

autore audiuiſſet, Fuge, tace, & quieſce. relicta paterna hæreditate, ad cœnobium properauit.

Rachis, Longobardorum rex, regno ſe ſponte abdicauit, ut monachum ageret.

Placidia uirgo, Valentiniani imperatoris & Eudoſiæ filia, repudiatis opibus nulli rei præterquàm ſaluti inhiabat.

Forſeus, Hiberniæ regis fili⁹, neglecto regno monachũ egit.

Aeneas militis cuiuſdam Turno adhęrentis (cui nomen erat Magus) diuitias ſpreuit, quas offerebat, ut ueniam conſequeretur uictus. Aeneas apud Verg. lib. 10. Argenti atq; auri memoras quæ multa talenta Natis parce tuis,

Nicolaus Pataræus Smyrnæ antiſtes patrimonium pauperibus impertiuit.

Phocioni quum Alexander ex Perſica Gaza bello parta magnum auri pondus miſiſſet, recuſauit ille.

DIVITES.

Midas rex fuit Phrygiæ, cui propter Bacchum hoſpitio ſuſceptum conceſſum eſt, ut quicquid uellet optaret, uoti futurus compos. Optauit autẽ ut quicquid corpore contigiſſet, in aurum uerteretur. Tantæ fuerunt eius diuitiæ, ut in prouerbium abierint. Statius lib. 1. Syluarum, Digne Midę, Crœſiq; bonis & Perſide gaza.

Opulentia Crœſi Lydorum regis maximè quondam nobilitata eſt apud Græcos, & adeò, ut fecerit prouerbio locum. Propterea (ut ſcribit Herodotus) exiſtimabat ſe mortalium feliciſſimum. Mart. lib. 5. Crœſo diuitior licet fuiſſem.

Vergilius ſcribit Sycheum Didonis maritum fuiſſe ditiſsimũ agri inter Phœnicas. Quæ opulẽtia fuit ei exitio, impulitq; Pygmalionẽ regẽ Tyri, ut eum interficeret. Quantũ autem auri & argẽti habuerit, hinc ſuſpicari licet, quòd eius theſauris profuga Dido æmulam Romani imperii Carthaginem ædificauit.

Volunx fuit quiſpiam ditiſsimus, de quo Syll. lib. 5. ſic ſcribit:-Ditiſsimus agri Occumbes generoſe Volunx, ne clauſa repoſtis Pondera theſauris, patrio nec regia quondam Præfulgẽs ebore, & poſſeſſa mapalia ſoli Profuerint.

Aeſopus Tragœdus, amicus Ciceronis, arte hiſtrionica ad tantam peruenit opulentiam, ut ſexcentis ſeſtertiis ei patina ſteterit: reliqueritq; filium adeò diuitem, ut is uniones liquefactos cœnis apponeret.

Cæcilius Claudius teſtamento ſuo edixit, Quamuis multa

t 5 bello

bello ciuili perdidiſſet, tamẽ relinquere ſeruorũ quatuor millia centũ & ſexaginta: iuga boũ tria millia & ſexcẽta: reliqui pecoris ducenta quinquaginta ſeptẽ millia: in numerato pondo ſexcenta millia. Qui funerari ſe iuſsit ſeſtertiis undecim millibus.

M. Craſſus negabat diuitem eſſe, niſi qui reditu annuo legionem poſſet alere. In agris ſuis poſſedit ſeſterciûm bis millies: hoc eſt ære noſtro quinquagies centena millia aureorũ coronatorum. Nec ſatis fuit, inquit Plinius, niſi totum Parthorum eſuriſſet aurum. Harum autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incendiis comparauerat, calamitates publicas in ſuam unius utilitatẽ uertens. Nam quum trecenta ſolum talenta ex paterna hæreditate accepiſſet, priuſquàm aduerſus Parthos exercitũ duceret, ſeptẽ millium & centum talentorum ſummã coëgiſſe traditur, quum etiam decimã partem facultatũ ſuarum Herculi conſecraſſet, & publicum epulum dediſſet populo, ac tres minas ciuibus uiritim cõtuliſſet. Seruos habuit circiter quingẽtos, fabrilis artis, & architecturæ peritos, quibus nõ ſolùm ad propriæ domus extructionẽ uſus eſt, ſed ciuibus ædificare uolentibus eorum operas mercede locauit.

Pallas, Claudii libertus, Craſſo ditior fuiſſe perhibetur uicies & quinquies centenis millibus.

Plinius prꝫter hunc Pallantẽ ait Calliſtum & Narciſſum Claudii principatu fuiſſe opulentiores. Narciſsi autem diuitiæ in prouerbium uenerunt, quum Iuuenalis dicat: Nec Crœſi fortuna unquàm, nec Perſica gaza Sufficient animo, nec diuitiæ Narciſsi, Indulſit Cæſar cui Claudius omnia. De Pallãte Iuuenalis Satyra 1. Ego poſsideo plus Pallãte & Licinis. Hi duo Pallas & Narciſſus liberti fuerunt Claudii, quos decreto quoq; Senatus, non ſolum ingentibus præmiis, at etiã magiſtratibus ornari paſſus eſt. Tacitus ſcribit Claudium Pallanti prætoria inſignia & centies quinquagies ſeſtercium cenſuiſſe, & Pallãtem ipſum ſeſtercii ter millies poſſeſſorẽ fuiſſe. Idem lib. 14. ait Neronem ueneno interfeciſſe hunc Pallantẽ, quòd immenſam pecuniam longa ſenecta detineret.

Licinius Cæſaris libertus tantum agrorum fe rtur habuiſſe, quantum peruolarent milui.

Quamuis numeroſæ fuerint Craſsi diuitiæ, Plinius tamen facit Syllam ditiorem, ubi de Craſſo loquens ait, Quiritum poſt Syllam ditiſsimus.

Pompeio res gerente circa Iudæã Ptolemæus octona millia

equitum ſua pecunia tolerauit. Mille conuiuas totidem aureis potoriis mutans uaſa cum ferculis ſaginauit.

Pythius Bithynius platanum auream, uitemq́; nobilem Dario regi donauit. Xerxis copias, hoc eſt ſepties cētena LXXXVIII. millia hominum excepit epulo: ſtipendium quinq; mēſium, frumentumq́; pollicitus, ut è quinq; liberis ſenectuti ſuæ ſaltē unus concederetur. Teſtes Herodotus & Plinius. Interrogatus à Xerxe quantum poſsideret: reſpondit, ſe habere argenti talenta duo millia, auri myriadas quadringentas, ſtaterum Daricorum ſeptē millibus minus. Quam ſummam quum obtuliſſet ipſi Xerxi, demiratus rex propēſam hominis liberalitatem, expleuit quod illi deerat ad quadringentas myriadas.

Seneca philoſophus rerum actui præpoſitus à Nerone, quadriennio ter millies ſeſterciûm quæſiuit.

Tarius Ruffus infima natalium humilitate conſulatum militari induſtria meritus circiter mille ſeſterciûm liberalitate Auguſti congeſtum, agris coëmendis exhauſit.

Idem Seneca teſtis eſt Lentulum augurem eodem Auguſto imperante quater millies ſeſtercium ſuum uidiſſe.

Herodes Atticus tanta fuit rerum opulentia, ut Iſthmū uellet perfodere: & maria coniungere diuerſa, ſi per imperatorem licuiſſet. Quod tamen fruſtra tentauerat Nero.

Pleriq; ueterum ſuam ſatis opulentiam prodiderunt arduis conatibus, quibus rerum naturæ faciem mutare uoluerūt: ut Nicanor Seleucus, qui excogitabat perfodere ſpatium à Boſphoro Cimmerio ad Caſpium mare, quod interuallum erat CL. mil.

Seſoſtris, rex Aegypti, interſtitium à rubro mari ad Nilum proſcindere adorſus eſt. Quod poſtea Darius molitus eſt.

L. Luſcius Syllanarum partiū amplius ſexcenties poſſedit.

Galeſus fuit in Latio quiſpiam ditiſsimus agreſtis Gazæ. Vergilius lib. 7. Aen. Corpora multa uirûm circa, ſeniorq́; Galeſus, Dum paci medium ſe offert, iuſtiſsimus unus Qui fuit, Auſoniisq́; olim ditiſsimus aruis, Quinq; greges illi balantum, quina redibant Armenta, & terram centum uertebat aratris.

Camertes, Volſcentis filius, partium Turni fautor in Aeneam, ditiſsimus fuit. Vergilius lib. 10. Perſequitur fortemq́; Numam, fuluumq́; Camertem Magnanimo Volſcente ſatum, ditiſſimus agri Qui fuit Auſonidum, & tacitis regnauit Amyclis.

Dorylas ponitur ab Ouidio lib. 5. Meta. ditiſsimus agreſtis opulētiæ, ubi ait: -Naſomoniaci Dorylas ditiſsimus agri, Diues

agri

agri Dorylas, quo nō poſſederat alter Latius, aut totidem tollebat farris aceruos.

· **Cyrus** deuicta Aſia x x i i i i. millia pōdo auri inuenit: prçter uaſa aurea, aurumq; factū, & in eo folia ac platanum uitēq;. Qua uictoria argenti quingenta millia talentorum reportauit.

Cleopatræ quoq; diuitiæ arguūtur ex coctilibus illis muris inter ſeptē orbis miracula numeratis: Ex cratere, cuius pondus erat x v. talentorum: ex apparatu conuiuii, quo Antonium excepit: ex unionum ſorbitione, & multis item ſumptibus.

Eſubopes rex in Suanorum terra, uelleribus aureis inclyta, plurimum argenti auriq; fertur eruiſſe.

Cæſar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteo uſus eſt.

C. Antonius ludos ſcæna argētea fecit. Item & L. Murena.

Caius princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo c x x i i i i.

Nero Pompeii theatrum operuit auro in unum diem quod Tyridati regi Armeniæ oſtendit.

Populus Romanus ſeptem annis ante primum bellum Punicum habuit in ærario auri pondo d c c x x v i. millia, Argenti x c i i. millia, & extra numerum c c c l v. millia. Item Sex. Iulio & L. Martio conſulibus l x x x i i i i. auri pondo. Cæſar primo introitu urbis in ciuili bello ſuo ex ærario protulit laterum aureorum x x v i. millia, & numero pondo c c c.

Paulus Aemylius Perſeo Macedoniæ rege deuicto retulit in ærarium prædam pondo trium millium.

Scipio Africanus uicta Carthagine m c c c c l x x. pondo auri inde tranſtulit. Item argenti cælati millia c c c c l. uaſorum aureorum pondo centum millia.

Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuiſſet comata Gallia. Cornelius Nepos adiecit eum totis ędibus nullam niſi è marmore columnam habuiſſe, omnes ſolidas è Caryſtio aut Lunenſi.

P. Clodius (quem Milo occidit) habitauit domo empta ſeſtertiis c x l v i i. millibus.

Ciſſamis Cous fuit gregibus pecuariis ſupra modum diues.

Dionis Syracuſani opes immenſæ fuerūt, & regia in uiuendo propemodum pompa, & ſupellex, Plutarcho teſte.

Lucullus quum reip. infenſus, priuatæ uitæ ſe dediſſet, ædibus & prętoriis extructis, hortis & cœnationibus amœniſsimis

incredibili ſumptu paratis,& Bibliotheca libris utriuſq; linguæ cumulatiſsima, opes bello quæſitas conterere non potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extemporariam apparauit cœnam impendio quinquaginta millium, tanta epularum,& rerum lautitia, ut conuiuas in admirationem traheret. Idem perfodit montem,& flumen immiſit in piſcinas, quæ reciprocæ fuerunt.

Plinius iunior tanta fuit opulentia, ut ducenta millia nummûm pro acceſsione pretii agrorũ contempſerit, emptrice Cornelia hoc petente, ut ſuis ipſe uerbis docet ad eandem fœminam ſcribens: Tu quidem (inquit) honeſtiſsime quòd tam impenſe & rogas & exigis ut accipi à te iubeam pretium agrorum non ex DCC. millibus, quanti illos à liberto meo, ſed ex nongentis, quanti à publicanis partem uigeſimam emiſti. Inuicem ergo & rogo & exigo, ut non ſolùm quid te, uerum etiam quid me deceat, aſpicias. Idem Plinius patriæ ſuæ donauit annua ſeſtertia tricena, quæ à nobis DCCL. aureis æſtimantur. Hanc eius opulentiam pluribus uerbis deſcribit Budæus.

Quantæ fuerint opes Dauidis coniectare eſt uerbis eiuſdẽ qui ca. XXII. Paralip. ita loquens ad Salomonẽ inducitur: Confortare,& uiriliter age, ne timeas, neq; paueas: Ecce ego in paupertatula mea præparaui impenſas domus domini, auri talenta centum millia,& argenti mille millia talentûm. Hiſtoria Regũ ſcribit Dauid habuiſſe argenti mille millia talentûm, id eſt decies centena millia,& auri centũ millia, quæ mille millia talenta argenti ualent. Propterea Budæus ait opes Dauid decies fuiſſe maiores opibus Darianis.

Fuerunt & immanes Salomonis diuitiæ, ut teſtatur quod lib. 3. Regum & cap. 10. ſcriptum eſt hoc modo: Non erat argentũ nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis, quia claſſis regis per mare cum claſſe Hirã ſemel per tres annos ibat in Tharſis deferens inde aurum & argentũ. Et paulò inferius: Fecitq; ut tanta eſſet abundantia auri & argenti in Hieruſalem, quanta & lapidum. Conſumpſit in templi ſui columnis & uaſis aureis quadragies ſexies centena millia. Argenti uerò ad clauos & alia inſtrumenta MCCXXXII. talenta. Aëris uerò in columnis, fornicibus & cæteris talenta XVIII. millia.

Victo Dario inuenta ſunt in Perſide CLXXX. millia talentûm, quum tamen Darius ſeptem millia fugiens rapuiſſet.

Mynias fuit quiſpiam ſua ætate mortalium ditiſsimus, qui primus theſaurum recondendis pecuniis ſtruxiſſe fertur.

Cælius

Cælius ait **Mæandrum** Protagoræ patrem tanta rerum opulentia præcelluiſſe, ut Xerxem Perſarum regẽ domo & donis excipere auſus ſit. Quod iam de Pythio memorauimus.

Heliogabalus mẽſas & capſas habuit argenteas. Primus etiã cacabos, uaſa deinde centenaria argẽtea ſculpta & nõnulla ſtigmatibꝰ libidinoſiſsimis inquinata. Autor Aelius Lãpridiꝰ.

Tantali diuitiæ prouerbio locum fecerunt, quem prædiuitem fuiſſe oſtendit carmẽ illud ex tragœdia apud Plutarchum de exilio: Viam dierum duodecim ſero iugera.

Callicrates fuit quiſpiam Caryſtius, qui ciues ſuos omnes opibus longè præſtitit. Hinc adagiũ natũ: Vltra res Callicratis.

Herodotus ſcribit **Rhampſinitum** regem immanem pecuniæ copiam habuiſſe, quam nemo regum poſterorũ adæquauit.

Darius uectigalẽ ſibi fecit Aſiã, ex qua quotãnis D L X X V. millia talentorum accipiebat: præter aliud tributũ quod ex Africa, & iis qui Europã Theſſalia tenus incolebãt, eidẽ afferebatur.

Indorum regio, teſte Curtio, diues eſt non auro modò, ſed margaritis & aliis gemmis, ad luxus magis quàm ad magnificentiam exculta.

Inter populos diuitiis memorabiles recenſentur Lydi, Babylonii, Seres & Arabes. Statius lib. 5. Syl. Si Babylonis opes, Lydæ ſi pondera gazæ, Indorumq; dares, Serumq;, Arabumq; potentes diuitias.

Fuit & **Achæmenes** rex Perſarum ditiſsimus. Horatius lib. 2. carminum: Non tu quæ tenuit diues Achęmenes, Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes, Permutare uelis crine Lycinię?

In **Toloſano** Italiæ oppido, à Q. Cepione direpto, inuenta ſunt auri pondo C X. millia, argenti pondo quinquies decies centena milia.

Luerius Aruernus, pater Bititi (qui Bititus cum Maximo Aemyliano & Domitio Aenobarbo ducentorum hominum exercitu conflixit) tantis deliciis, diuitiisq; circumfluxit, ut aliquando oſtendendarum opum gratia curru uectus campum ingrederetur nummos aureos argenteosq; huc atq; illuc ſpargẽs. Quibus colligendis amici atq; comites occupati ſequerentur.

Antiochus Magnus, Syriæ rex, tantis affluxit diuitiis, ut in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatiſsimũ, in quo pleriq; milites haſtis ſcutiſq; aureis & argenteis enitebant. Propterea quum oſtentaſſet Annibali copias illas tãto munitas apparatu, rogaſſetq; nũquid ſatis eſſent Romanis facturæ: Pœnus ignauiam

ignauiam imbellium militum eius eludens, Satisfacturæ, inquit, etiam ſi auariſsimi fuerint Romani.

Habuit **Iob** ſeptem millia ouium, tria millia camelorum, Quingenta iuga boum, quingentas aſinas, reliquiq; pecoris armentum numeroſiſsimum.

PAVPERES.

IRus fuit Ithacenſis pauperrimus, quem Vlyſſes ab expeditione Troiana reuerſus ictu pugni interfecit. Mart. lib. 5. Iro pauperior forem Carine.

Menœtes fuit Arcas quiſpiam occiſus à Turno, cuius paupertatem deſcribit Vergil. libr. 12. his uerbis: Et iuuenem exoſum nequicquàm bella Menœtem Arcada, piſcoſæ cui circum flumina Lernæ Ars fuerat, pauperq; domus, nec nota potentum Munera, conductaq; pater tellure ſerebat.

Acœtes paupertatem ſuam apud Ouid. lib. 3. Meta. his uerbis exprimit: Ille metu uacuus, nomen mihi dixit Acœtes, Patria Mæonia eſt, humili de plebe parentes. Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci, Lanigeroſq; greges, nō ulla armenta reliquit. Pauper & ipſe fuit, linoq; ſolebat, & hamis Decipere & calamo ſilientes ducere piſces.

Baucis mulier & Philemō eius maritus, in maxima paupertate conſenuerunt. Idem Ouidius lib. 8. Sed pia Baucis anus, pariterq; ætate Philemō Illa ſunt annis iūcti iuuenilibus, Illa &c.

Fauſtulus paſtor fuit extremæ paupertatis, qui uel Romulū expoſuit, uel expoſitum nutriuit. Ouid. lib. 3. Faſto. Nec taceam ueſtras Fauſtule pauper opes.

Apud eundem libro eodem **Anna** nomen eſt pauperrimæ uetulæ, ubi ait: Orta ſub urbanis quædā fuit Anna bouillis Pauper, ſed multæ ſedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos, Fingebat trepida ruſtica liba manu.

Hecale nomen eſt pauperrimæ fœminæ apud eundem libr. 2. de Reme. Cur nemo eſt Hecalen, nulla eſt quæ nouerit Irum? Nempe quòd alter egens, altera pauper erat.

Amyclas, nomē eſt pauperrimi nautæ apud Lucanū, de quo iam uerba fecimus in capite de Nautis.

Apud Horatium **Ibycus** nomen eſt pauperis, cuius uxor dicebatur Chloris. Hæc Horatii uerba: Vxor pauperis Ibyci Tandem nequitiæ fige modum tuæ.

Horatius ipſe laborauit paupertate, qua urgente animum appulit ſcribendis carminibus. Vnde lib. 2. Epiſto. ſic inquit: Et laris & fundi paupertas impulit audax Vt uerſus facerem.

Martialis lib.2. Hyli paupertatem eludit his uerbis: Vnus ſæpe tibi tota denarius arca Quũ ſit,& hic culo tritior Hyle tuo.

Idem Theleſinum turpi quæſtu diuitem factum ridet his uerbis ex libro 6. Quum coleret puros pauper Theleſinus amicos, Errabat gelida ſordidus in togula. Obſcœnos poſtquã cœpit curare cinœdos, Argentum, menſas, prædia ſolus emit.

Apher apud eundem nomen eſt uiri extremæ paupertatis, ubi ait: Quum ſis tam pauper, quàm nec miſerabilis Apher.

Ab eodem ridetur Cinna quiſpiam, quòd quum pauper eſſet, pauper uideri uellet. Sic enim inquit, Pauper eſt Cinna, & uult uideri pauper.

Catullus Furio cuidam pauperrimo ſequentibus illudit uerſiculis: Furi cui neq; ſeruus eſt, nec arca, Nec cymex, neque araneus, neq; ignis: Verùm eſt pater, & nouerca, quorum Dẽtes uel ſilicem comeſſe poſſunt.

Codri poëtæ pauperrimi, & Proculæ eiuſdem uxoris paupertatẽ ſic deſcribit Iuuenalis: Lectus erat Codro Procula minor, urceoli ſex, Ornamentũ abaci, nec nõ & paruulus infra Cãtarus, & recubãs ſub eodẽ marmore Chiron: Iamq; uetus Græcos ſeruabat ciſta libellos, Et diuina opici rodebãt carmina mures. Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamen illud Perdidit infelix totũ nihil. ultimus autẽ Aerumnæ cumulus, ꝙ nudũ, & fruſtra rogantẽ, Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoq; iuuabat.

Aeliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeò facultatum, ut ſeptemdecim eodem tempore unicam habitauerint domum, unicum agrum poſsidentes.

Paulus Aemylius, qui de Liguribus, & Perſeo Macedoniæ rege triumphauerat, adeò pauper mortuus eſt, ut funebres ludi celebrari nequiuerint, niſi diuenditis eius poſſeſsionibus.

Aetius ſophiſta Antiochenus aurificinam, urgente rerum penuria, exercuit ab initio.

Menenius Agrippa, qui de Sabinis triumphauerat, pauper adeò mortuus eſt, ut ſepeliri nequiuerit, niſi collatis à populo quadrantibus.

M. Pompilius Andronicus ob inopiam coactus eſt uendere opus annalium XVI. millibus nummum.

Ariſtides, qui rẽpublicã Athenienſium clariſsimè adminiſtrauit, inops adeò mortuus eſt, ut eius funeri ſumptus defuerit.

Callias Athenienſis, comœdiographus torſit funes ob paupertatem.

Val

Val.Cato grammaticus,qui floruit ætate Syllæ,conſenuit in ſumma paupertate, dimiſſaq; Tuſculana uilla (qua ceſsit ob creditores)habitauit anguſto & breui gurguſtio.Vnde Bibaculus his in eũ carminibus luſit:Si quis forte mei domũ Catonis, Depictas minio aſſulas, & illos Cuſtodes uidet hortulos Priapi,Miratur,quibus ille diſciplinis Tantã ſit ſapientiã aſſecutus. Quam tres calculus ac ſelibra farris,Racemi duo tegula ſub una Ad ſummam propè nutriant ſenectam.

Demonax philoſophus (qui floruit Adriano imperante) nullũ unquàm ſibi uiaticũ præparauit. Sed quũ eſuriret, proximam domum, quã apertã uidebat, ingrediebatur, & uictum ibi quæritabat.Centenarius deceſsit,elatus publico ſumptu.

Epaminundæ Thebanorũ principi & totius Græciæ unicum fuit indumentum,rude & pertritum.Quod ſi quãdo expurgandum fulloni traderet,alterius ueſtis inopia domi interim ſe continebat. Nihilominus tamẽ in tanta pauperie magnam uim auri quam offerebat rex Perſarum,recuſauit ultrò.

Epictetum Philoſophum iam diximus ſeruum fuiſſe, & ſumma inopia laboraſſe.

Aglaus Pſophidius in anguſtiſsimo Arcadiæ angulo cõſenuit,exili cõtentus prædio,quo nũquàm egreſſus eſt. Hũc tamen Apollo in tãta paupertate felicẽ teſtatus eſt. Val. Martialis epigrãmatiſta pauperie preſſus uiaticũ accepit à Plinio nepote.

Menas inter Samnites natus, in ſolitudine uixit & paupertate,curandis apibus intentus. Neq; tamen deerant adeuntium dona,quos ad bonam frugem ſolebat conuertere.

Origenes extrema laborauit paupertate,bonis eius in fiſcũ relatis,quòd Chriſtianæ adhæſiſſet pietati.

Plautus ob paupertatem uictũ quæritabat in agendis molis illis,quas truſatiles uocant. A' quibus quũ impetrabat otium ad ſcribẽdas fabulas ſe cõuertebat,ut eas poſtmodum ẽditaret.

Tellus fuit neſcio quis pauper,cuius inopiam Solon Crœſi diuitiis feliciorem eſſe prædicauit,ut iam de Aglao prædiximus,niſi quis forte uelit eundem eſſe.

Theagenes Caprus fuit pauper quiſpiã, qui tamen diues haberi uolebat.Idẽ multa facilè pollicebatur,& nihil pręſtabat.

Fuit & **Lyſiſtratus** ſummę paupertatis homo,adeò ut prouerbio locum fecerit.

Antigonus, ciuis Florentinus, quum uniuerſas facultates pauperibus impartiuiſſet, pauper adeò deceſsit, ut eius funeri

defuerit ſumptus.

Euripidis mater lucellum faciebat in uendendis oleribus. Autore Plinio. Ei nomen erat Clito, patri uerò Mneſarchus.

Glycera coronas uenales exponebat ad ſuſtinédã pauptatẽ.

Telenicus homo fuit adeò notæ paupertatis, ut Seriphii prouerbium inde formauerint.

Pauſon fuit pictor inſigni tenuitate.

Plutarchus in Nicia prodit Lamachum fuiſſe adeò inſigni paupertate, ut quoties illum Athenienſis populus Imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus eſſet.

Valerio Publicolę ĩ morte defuit ſũpt⁹. Autore Tito Liuio.

Acilio Prætorio poſt conſumptum ingens patrimoniũ paupertatem conſitenti, Tiberius, Sero, inquit, experrectus es.

Gellius ſcribit Protagoram ſophiſtam adoleſcentẽ uictus quærendi gratia uecturas onerum corpore ſuo factitaſſe.

Sunt qui dicant Lucilium poëtam Satyrographum publico funere fuiſſe elatum.

Eumæus fuit ſubulcus Vlyſsis, mendicus, & pannoſus.

Telemachus fuit quiſpiã Acarnẽſis, q ob paupertatẽ fabis ſæpenumero uictitabat. Hĩc Telemachi olla ꝓuerbio locũ fecit.

Conna tibicen fuit pauperrimus, qui nihil habuit præter oleaſtrum.

Caunius fuit quiſpiam pauperculus, qui quum utriculum aquæ ſitienti Artaxerxi porrexiſſet, ab eo ad ſummam rerum opulentiam euectus eſt.

Cleobis, & Biton fratres Argiui, fuerunt pauperrimi. teſtis Herodotus.

Plinius ſcribit Protogenem pictorem contentum fuiſſe caſula, quam habebat in horto ſuo.

Seruilius Iſauricus, qui proconſul debellauerat Cilices, publico elatus eſt funere.

Abrahamus Anachoreta nil habuit in ſolitudine præter catinum & cilicinam ueſtem cum ſago ruſtico.

Hilarion interrogatus à latronibus quos offenderat, cur nõ expaueſceret, Quia nudus ſum, inquit.

QVI EX HVMILI FORTVNA clari aut diuites euaſerunt.

Demoſthenes fabri filius, clariſsimus euaſit philoſophus. Sidoni. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit

expolire linguam.

Agathocles è figulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Vnde apud Auſonium ſic inducitur loquens: Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.

Aeſopus Tragœdus quum hiſtrionicam artem exerceret, ea tamen euaſit ditiſsimus.

Gadareus ſophiſta, qui prius more mendici peregrinabatur, Maximiani beneficio conſulatum adeptus eſt.

Adrianus & Marcus Antonius principes Arrianum hiſtoricum euexerunt ad conſularem dignitatem.

Cyrus Panapolyta beneficio Theodoſii Imperatoris & Eudoxiæ uxoris eiuſdem præſul factus eſt.

T. Corruncanus è plebe factus eſt pontifex maximus.

Giges annulũ habuit in quo erat gemma tantæ uirtutis, ut ea ad ſe uerſa incõſpicuus eſſet, uerſa uerò ad alios, conſpicuus. Propterea legatus ad regem miſſus annuli beneficio ipſum interfecit, & ſtuprata regina rex è paſtore factus eſt.

C. Marius ſenior, ſepties conſul, Arpinas fuit, obſcura prognatus origine.

Telephanes quum antea currus factitaret, tandem rex Lydorum factus eſt.

Terentius Varro ſordido natus loco, tandem quæſtura, & duabus ædilitatibus functus eſt.

Tamburlanum à tenera ætate porcarium, fortuna Scytharum regem conſtituit.

Celeſtinus Quintus ex Anachoreta factus eſt Pontifex maximus.

Lamiſsionem in piſcina (quum infans eſſet) repertum fortuna fecit Longobardorum regem.

Narſes Eunuchus è chartulario patriciam conſecutus eſt dignitatem, & totius Italiæ principatum.

Ptolemæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus eſt rex Aegypti.

Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæſtu ad Aegypti regnum conſcendit, nupſitq́; Pſamnitico.

Ioannes Campanus qui infans paſcendis ouibus tempus contriuerat, tandem beneficio Pii Secundi Pontificis Maximi præſul factus eſt.

Franciſcus Sfortia, dux Mediolani, patrem habuit Sfor-

 tiam

tiam Attendulum,qui quondam in exercitu fuerat lixa.

Gordius ab agricultura ad imperium euectus eſt.

Valentinianus Imperator patrē habuit funes torquētem.

Helena imperatrix & uxor Conſtantii inter Britannos humili orta eſt loco.

Proculus quum latrunculus luſitaret, & decies in eo ludo Imperator extitiſſet, acceſsit protinus ſcurra qui eum purpura ornatum ſalutauit ut Imperatorē. Qua ille occaſione uel oblata,uel arrepta,uerè aſſecutus eſt,quod per iocum dicebatur.

Mauritius Cappadox, è famulo & excubitore Imperium adeptus eſt poſt Tiberium Secundum.

Ioannes Zimiſces prius ludi magiſtrum egerat, Imperiali tamen dignitate functus eſt tandem.

Nicolaus Quintus,natione Lunēſis, humili natus loco, & profeſsione medicus, ad ſummū tādē Pontificatū peruectus eſt.

Innocentius Octauus ab ineunte ætate coactus eſt ob paupertatē famulari,& inter Alphonſi Siciliȩ regis miniſtros uictū ſibi comparare. Mox tamē Xiſto I I I I. ſucceſsit in pontificatu.

Pius Secundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus eſt, & uictum emendicare. Prouectior factus, ſucceſsit Caliſto tertio.

L. Tarius Ruffus natalium humilitate conſulatum militari induſtria meritus eſt. Autore Plinio.

Quintius Cincinnatus,quū agrū coleret,ſudore deſerto prȩtextam accepit togam,& ab aratro conſcendit ad dictaturam.

Ventidius Baſſus adeò ſordido natus eſt loco, ut uictum ægre ſibi quæreret adoleſcens. Demum tamē quum in C. Cæſaris beneuolentiā introrepſiſſet, eius patricinio & fauore factus eſt primum Tribunuſplebis,mox Prætor,inde Pontifex & Cōſul. Ad extremum qui prius curandis mulis uictum ſibi quæritabat, eò conſcendit gloriæ & autoritatis, ut primus ſubegerit Parthos, ac de his triumphauerit. Cui eius gloriæ uſq; adeò inuidit populus Roman. ut ſequentes in eum uerſiculi uulgò iactati ſint: Concurrite omnes augures,aruſpices, Portentum inuſitatum conflatum eſt recens: Nam mulos qui fricabat, conſul factus eſt. Autor Gellius lib. 15. cap. 4.

Euripides ex matre olerum uenditrice euaſit poëta celebratiſsimus.

Primislaus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat,& armentarius.

Hiperbolus

Hiperbolus Chremidis filius (qui prius lucernas factitabat) Athenis tandem principatus eſt.

Darius, Hiſtaſpis filius, Cyri primum extitit Pharetrophorus, & lictorio functus eſt munere, rex Perſarum factus.

Macedonũ rex Archelaus natus eſt Simiche matre ſerua.

Perſeus quem Paulus Aemilius attriuit, fuit Argiuus genere, ignobili prognatus patre.

Eumenes inopem habuit parentem.

Antigonus Philippi artificio ſe confouebat.

Latrocinia exercuit Polyperchon.

Phocion patrem habuit, qui coclearia conficeret.

Demetrius Phalereus ſeruiuit apud Demetriũ, & Conona.

Sycioniorum tyrannus Cleon pyraticam prius exercuerat.

Mandro fuit quiſpiam, qui ex nauiculario factus eſt Imperator. Hinc adagium, Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Bonoſus Imperator, filius fuit pædagogi literarii, Autore Flauio Vopiſco.

Probus patrem habuit agreſtem, & olitorem.

Aelio Pertinaci origo gentis fuit ſordida.

Aurelius patrem habuit mediocrem, & colonum.

Galerius paſtor fuit armẽtorum, habuitq́; parẽtes agrarios.

Adramitenum Andriſcum in Fullonia natum fortuna ad opes & dignitates euexit.

Iuſtinus, qui ante Iuſtinianum imperauit, fuit armentarius, & ſues egit.

Baſilius Macedo captiuus inter uenales Cõſtantinopolim ductus, factus eſt Imperator.

Artaxerxes humili apud Perſas loco natus, imperium à Parthis ad ſuos tranſtulit, & Artabanum triplici prælio cũ tota deleuit familia.

Romulum & Remum infantes aluit lupa, quos conditores habuit Roma.

Viriatus Luſitanus in Hiſpania è paſtore uenator, è uenatore latro, ex latrone dux poſtremo factus, uniuerſam occupauit Luſitaniam.

Cicero homo nouus Arpinas (ut improperabat inimicus) præter dignitatem conſularem eò diuitiarũ peruenit, ut habitaret domum, quæ fuerat M. Craſsi Romanorum ditiſsimi.

Incunabula Tullii Hoſtilli agreſte cepit tugurium. Eiuſdem adoleſcẽtia in paſcendis pecoribus fuit occupata, ualidior

ætas Romanum rexit imperium.

Tarquinius Priſcus natus eſt patre Demaratho, etiã exule.

Tullius Seruius, uerna, & ancillæ filius, Romanis principatus eſt.

M. Perpenna (qui peregrinus Romam uenerat) conſulatu potitus eſt.

Cornelium Syllam ex Nicopolis meretriculæ ſinu abſumptum ſuſtollẽs fortuna, ſuper Cimbricos Marii triumphos, ſeptemq́; conſulatus, imperiis dictaturisq́; affecit.

Lycaſtus & Parrhaſius à Philonomia matre expoſiti, & à Tilipho paſtore nutriti, Arcadiæ regno tandem præfuerunt.

Sixtus primus, paſtorali ortus tugurio, ad ſummum Pontificatum conſcendit.

Anſelmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuarienſis epiſcopus factus eſt.

Sadrageſillus, Dagoberti pædagogus, è ludimagiſtro dux Aquitaniæ.

QVI EX PROSPERA FORTVNA ad humilem & miſeram redacti ſunt.

Dionyſius iunior Syracuſis (ubi tyrannidem exercuerat) pulſus, exulauit Corinthi, ibiq́; ludi magiſtrum egit, teſte Cicerone.

Pazaites, rex Turcarum, Tamburlano uictori equum inſceſuro ſubinclinauit humeros, & ſcabelli uſum præbuit, ut etiã Valerianus Imperator, Sapori regi Perſarum.

Belliſarius Romanis præfectus copiis quum Vandalos deleuiſſet, de Parthis triumphaſſet, urbem non ſemel à Barbaris liberaſſet, poſt multas uictorias Iuſtiniano mandãte exoculatus uictum in uia publica à tranſeuntibus emendicauit.

Caſsius qui bis triumphauerat, ter conſulatu fuerat potitus, ſupplicio capitali clauſit uitam.

Cn. Carbo poſt tres cõſulatus, uẽtrẽ purgãs interfectus eſt.

C. Cotta ante diem futuri ſibi triumphi expirauit.

Caninius quo die factus eſt conſul, in fata conceſsit.

M. Claudius Marcellus, qui Annibalem ſuperauerat, Syracuſas expugnauerat, tandem apud Venuſiam interfectus eſt.

Ne Paulus Aemylius duobus triumphis, priore de Liguribus, poſteriore de Perſeo ſupra modum inſoleſceret, ei filiorũ mortem immiſit fortuna.

Suadocopus,

Suadocopus, rex Morauiæ & Bohemiæ, ab Arnulpho imperatore ſuperatus, mutata ueſte conſenuit in deſerta nemorum ſolitudine cum tribus anachoretis.

Chriſtophorus Papa, ſummo pōtificatu detruſus monaſticam egit uitam.

Celeſtinus v. Ioannes I. Ioannes XIIII. in carcere perierunt.

Benedictus v. Benedictus x. Martinus Tudertinus, Ioannes XII. ſuo pontificatu detruſi, omnes conſenuerunt in exilio.

Polycrates, Samiorum tyrannus, poſt multos ridentis fortunæ zephyros, ab Orœte, Cyri præfecto, ſuperatus & ſuſpendio affectus eſt.

Xerxes, qui Aegyptum ſubegerat, à Themiſtocle uictus, ab Artabano interfectus eſt.

Artabanus, ab Artaxerxe occiſus.

Mithridates, rex Ponti, qui annis quinquaginta Romanos uariis cladibus affecerat, Aſiam occupauerat, Q. Oppium Proconſulem, & Aquileium legatū, in uincula conieccrat, à Lucullo primùm, deinde à Pompeio ſuperatus, mortem ſibi intulit.

Pompeius, expugnato Domitio, Iarba triūphato, Sertorio in Hiſpania ſublato, Pyratis ſubactis, & Tygrane rege Armeniæ, debellatis item Iberis, Albanis & Iudæis cum Ariſtobolo rege, & Mithridate ad hauriédū uenenū coacto, ad extremū poſt tot illuſtres uictorias à Cæſare uictus in Theſſalia, iuſſu Ptolemei, ad quē in extrema rerū deſperatiōe cōfugerat, interfect⁹ eſt.

Cæſar, uictor Pompeii, quum de Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hiſpanis triumphaſſet, & maximam orbis terrarum partem ſubegiſſet, coniuratione C. Caſsii & Decii Bruti XXIII. uulneribus in Senatu confoſſus eſt.

Legitimus Perſei Macedoniæ regis filius artē ferrariā exercuit, ad tolerandam paupertatē. teſtis Ammianus Marcellinus.

Iunior Marius, poſt trucidatos in urbe Syllanos, uict⁹ apud Præneſte, Pontio Teleſino fugæ comite iugulādum ſe præbuit.

Senior uerò Marius, qui ſepties conſul fuerat, de Iugurtha triumphauerat, Cimbros & Theutones ſubegerat, Apuleium & Glanciam ſeditioſos interemerat, uictus à Sylla aliquandiu delituit in Minturnenſium paludibus. Ouid. lib. 4. de Ponto: Ille Iugurthino clarus, Cimbroq; triūpho Quo uictrix toties cōſule Roma fuit, In cœno Marius iacuit, cannaq; paluſtri, Pertulit

& tanto multa pudenda uiro.

Tarquinius Superbus regno pulſus eſt. Horat. libro 1. Serm. Vnde ſuperbus Tarquinius regno pulſus fuit.

ILLIBERALES, AVARI, & Fœneratores.

Pygmalion, rex Tyri, Sichæum ſororis ſuæ Didonis maritum interfecit, ut eius auro potiretur. Verg. lib. 1. Aeneid. -Ille Sichæũ Impius ante aras, atq; auri cæcus amore Clàm ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ.

Achilles, ductus auaritia, cadauer Hectoris Priamo expoſuit uenale. Verg. lib. 1. Aeneid. Exanimumq; auro corpus uendebat Achilles.

Polymeſtor, rex Thraciæ, Polydorum Priami & Hecubæ filium fidei ſuæ tempore belli Troiani commiſſum interfecit, ut eius auro potiretur. Verg. lib. 3. Aen. Fas omne abrumpit, Polydorum obtruncat, & auro Vi potitur.

Vnidii auaritiam deſcribit Horat. lib. 1. Serm. dicẽs: Vnidius quidam (non longa eſt fabula) diues Vt metiretur nummos, ita ſordidus ut ſe Non unquam melius ſeruo ueſtiret, aduſq; Supremum tempus, ne ſe penuria uictus Opprimeret, metuebat, at hũc liberta ſecuri Diuiſit medium, fortiſsima Tyndaridarum.

Idem arguit Fuſidium fœneratorẽ his uerbis: Fuſidius uappæ famam timet ac nebulonis, Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis. Quinas hic capiti mercedes exiget, atq; Quantò perditior quiſq; eſt, tantò acrius urget.

Eodem modo Martialis notat auaritiæ Saleranum quendam, qui fingebat ſe triſtari de morte uxoris, quum tamen lætaretur plurimum, ut ſolus potiretur bonis.

Stroza pater eandem inurit notam cuidam Scauro, ubi ait: Scaurus habet uillas, urbana palatia, nummos, Pinguiaq; innumeris prædia bobus arat. Huic tamen aſsiduè maior ſuccreſcit habendi Nunquàm diuitiis exatiata fames. Ditior eſt igitur patrio contentus agello, Qui uiuit nullo fœnore Fabricius.

Cato Vticenſis inſimulatus eſt auaritiæ à Cæſare, quũ Martiam coniugem Hortentio amico rogati conceſsiſſet, eamque poſtea Hortẽſii recepiſſet hæredem. Dimiſit, inquit, ut locupletem reciperet.

Demoſthenes habitus eſt auarus, quòd pecuniam à rege Perſarum acciperet, ab Harpalo corruptus, ut ageret contra Philippum.

Aulus

Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad inferendum Iugurthę bellum,pecunia corruptus deſtitit.

Simon fuit auarus,qui à Petro ſpiritus ſancti gratiam mercari uolebat. Vnde Simoniæ inditum nomen.

Achæus,rex fuit Lydorum,qui quum noua tributa à ſubditis uellet extorquere,ob auaritiam populari factione ſuſpenſus eſt elatis pedibus,& demerſo in Pactolum capite. Ouid. in Ibin: Morte uel intereas capiti ſuſpenſus Achæi, Qui miſer aurifera teſte pependit aqua.

Didius Iulianus imperator porcellum atq; lepuſculum ad ſe muneri miſſum in triduanas partiebatur cœnas: Prandebatq; interim paucis oleribus & herbulis contentus.

Aelius Pertinax impator,dimidiatas lactucas aut carduos conuiuiis ſolebat apponere. Et ſi quid interdum uellet amicis mittere,binas tantum offulas aut paucula mittebat poma. Aut ſiquando lautius uellet facere,dabat lumbos gallinaceos.

Martinus Pont. Max. clanculum cæreos in templis ſolebat extinguere,gratia nocturni luminis. Idem ut oleo parceret, inſtituit crudos piſces dari domeſticis à diſpenſatore.

Pontanus ſcribit **Angeloctum** ſacerdotem Cardinalē particulam hordei ſingulis ab equis clàm è præſepibus ſurripere conſueſſe,donec à magiſtro ſtabuli pro fure deprehenſus in tenebris uapulauit.

Quo tempore Annibal opprimebat Campanas bello, **Valerius Beſtius** Ruſcium,Imbrici ſoceri ſui filium,quem acceperat ſeruandum,auaritia ſtimulante morti dedit,ut eius auro potiretur. Autor Plutarchus.

Ariſmapi, populi Thraciæ, aſsiduum gerunt bellum cum Gryphis auri cupiditate.

Patroclum quendā taxauit Ariſtophanes, quòd in ſumma rerū opulentia ſordidè & immundè uiueret,ne faceret ſumptū.

Non ſatis fuerūt **Craſſo** numeroſæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ,niſi & aurum Parthorum eſuriret.

Gellius ait **Cornelium Ruffinum**, manu quidē ſtrenuum & bellatorem bonum fuiſſe,ſed furacem & acri auaritia.

Caſsius Seuerus,Labieni amiciſsimus, ſupra omnes imperatores auaritia inſignis habitus eſt.

Ochus,rex Perſarum auaritiæ nota adeò laborauit, ut urbē nunquàm iniret,ne mulieribus congiarium impertiretur. Nam Cyrus lege ſanxerat,ut ubi primùm Perſarum rex ingrederetur,

mulieres quotquot adeſſent, ſingulos auri nummos ab ipſo rege acciperent.

Semiramis, in monumento, quo poſt mortem erat recondenda, hæc inſculpi iuſsit: Quicunq; regum poſt me futurorum pecunia indiguerit, recluſo cōditorio ſumat inde quicquid uiſum fuerit. Id quum perlegiſſet Darius auri cupiditate ſepulcrum iuſsit recludi, in quo tamen pecuniam inuenit nullam, ſed hoc tantum literis ſculptum: Niſi malus fores, & auarus, mortuorum loculos non moueres. Autor Herod.

Condalus domeſticus Mauſoli, regis Cariæ, tanta laborauit auaritiæ nota, ut ſi qua arbor in uias procumberet, fructus ipſe decerperet, & exponeret uenales. Eidem regionem peragranti ſi quis ouem aut uitulum attuliſſet, danti imperabat ut domum referret, & nutriret. Longo demum poſt tempore ipſum repetebat, & ſi quid inde foret natum emolumenti.

Eutropius ſcribit Flauium Veſpaſianum auidiſsimum fuiſſe pecuniæ.

Iuſtinianus iunior tanta fuit cupiditate, ut ciuibus & ſenatoribus aurum & argentum extorqueret, quod capſis ferreis ad hunc uſum factis includebat.

Cæſar in Hiſpania à proconſule & à ſociis pecunias accepit emendicatas in auxilium æris alieni. Et Luſitanorum quædam oppida, quāquam nec imperata detrectarent, & aduenienti portas patefacerent, diripuit hoſtiliter. Templa deûm donis referta expilauit. Vrbes diruit ſæpius ob prędam, quàm ob delictum. In primo conſulatu M M M. pondo auri furatus eſt è Capitolio. Societates & regna pretio dedit. Sex milia talētorum ſuo & Pompeii nomine Ptolemæo abſtulit.

Tiberius Cæſar fuit adeò parcus, & tenax pecuniæ, ut comites expeditionum & peregrinationum cibariis tantùm iuuerit, non ſalario.

Caligula, ſororū ornamēta, & ſupellectilē, & ſeruos magno pretio uendidit. Vectigalia noua & inaudita exercuit, nullo rerum aut hominū genere omiſſo, cui nō tributi aliquid imponeret. Pro eduliis (quæ tota urbe uenibāt) certū ſtatūq; exigebat.

Nero tabernulas effringebat, & expilabat: Exhauſtus pecunia animū calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura cultā, ueſte & bonis omnibus exuit. Templis cōpluribus dona detraxit. Simulacra ex auro uel argento fabricata conflauit.

Sergius Galba, ciuitates Hiſpaniarum & Galliarum quæ cont

conſtãtius fecerant deditionẽ, grauioribus tributis puniuit. Iouis coronã auream librarũ x v. conflauit. Milites aquilam & ſigna flagitantes decimauit. Germanorũ cohortẽ, à Cæſaribus ad cuſtodiam corporis inſtitutã, diſſoluit, & ſine ullo cõmodo remiſit in patriã. Appoſita lautiore cœna ingemuit, quaſi ſumptũ ægrè ferens. Ordinario diſpenſatori breuiarum rationum offerenti, nihil præter paropſidem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexit.

Fuerunt in Flauio Veſpaſiano, de quo iam diximus, auaritiæ argumenta: Nam omiſſa ſub Galba uectigalia reuocauit. Noua etiam & grauia addidit, & auxit tributa prouinciis, nonnullis etiam duplicauit. Auiditate lucri negotiationes, uel priuato homini pudẽdas, palàm exercuit. Candidatis honores, reis abſolutiones uẽditauit. Procuratorũ rapaciſsimos ad ampliora officia promouebat ex induſtria, quò locupletiores mox cõdemnaret. Quibus propterea dicebatur uti pro ſpongiis, quòd quaſi ſiccos madefaceret, & exprimeret humentes. Hæc Suetonius: Nec eum puduit uectigalia ex urina colligere.

Domitianus operum & munerum impẽſis exhauſtus, nihil penſi habuit bona uiuorum prædari & mortuorũ. Si qualecunq; factum aut dictum aduerſus maieſtatem principis alicui obiectũ eſſet, confiſcabatur eius hæreditas. Stipendia ab his exigebat, qui Iudaicam uiuerent uitam.

Eriphyle, deſyderio habendi monilis aurei, quod ferebat Adraſtus rex Argiuorum, Amphiaraum maritum ſuum prodidit, qui ſe occul uerat, ne Thebas ad bellum raperetur, quòd ex uaticinio præuideret ibidem ſe periturum.

Alcmæon, Megaclis filius, quum legatos Crœſi Lydorũ regis Delphos ad oraculum itantes humaniſsimè frequenter accepiſſet, Crœſus ut reſponderet tantę humanitati, & beneficium reponeret, eum donauit tanto auro, quantũ ille corpore ſuo ferre poſſet. Tum Alcmæon talarem tunicam laxosq; cothurnos induit, quos ærarium ingreſſus impleuit pecunia. Quinetiã os referſit, & ramenta quædam alligauit ſuis capillis, adeò ut oneri ſuccumberet. Homine conſpecto, Crœſus irrupit in cachinnum, eumq; tanto inſtructum munere dimiſit. Autor Herodotus.

Euclio, apud Plautum nomen eſt auari, qui quum haberet ollam pecunia refertam, & abditam terra, domo non audebat egredi, ne quis ſuffuraretur. Omnes qui ad eum itabant, habebat ſuſpectos furti.

Claud

Claudianus, auaritiam Ruffini his inceſsit uerbis. Plenus ſæuitiæ, lucriq́; cupidine feruens. Non Tarteſsiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas pretioſa Tagi, non ſtagna rubentis Aurea Pactoli, totumq́; exhauſerit Hermum Ardebit maiore ſiti.

Apollonius Tyanæus arguebat Platonem auaritiæ quòd pecuniæ cauſa ſecutus eſſet Dionyſium in Siciliam.

Huius ſceleris ſuſpectum ſe ſuis uerbis fecit Simonides poëta, quòd rogatus à quodam, ut Encomium in eius ſcriberet laudem, gratiam loco muneris accepturus, reſponderit, duas ſe habere arcas, unam gratiarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamq́; reperire, illam uerò inanem & uacuã.

Quum Brennus, Senonum dux, Epheſum obſideret, Demonica mulier auiditate monilium, quibus ille ornatiſsimus enitebat, urbem ipſam prodidit. Brennus uerò urbem ingreſſus, tanto auro fœminam onerauit, ut dedita opera oppreſſerit uiuam, muliebrem illam pertæſus auaritiam. Eandem ob cauſam Tarpeia uirgo Romana capitoliũ Sabinorũ regi Tatio prodidit.

Volaterranus ait Leonardum Aretinũ auaritiæ maculam contraxiſſe.

Philippus Auguſtus Gallorum rex, decimas imperauit, reclamantibus Innocentio quarto & uniuerſo Galliarum clero. At hoc uitium nunc adeò frequẽs eſt, ut nemine iam obmurmurante tranſiuerit propemodum in legem.

Q. Caſsius, in Hiſpania Syllium & Calphurnium occidendi ſui gratia cum pugionibus deprehenſos, quinquagies ſeſtertiûm ab illo, ab hoc ſexagies pactus dimiſit.

L. Septimuleius, C. Gracchi (qui prius erat familiaris) caput abſcidit, & per urbem pilo fixum ferre ſuſtinuit, quia Opimius conſul auro id ſe rependſurum edixerat.

Alphium Horatius fœneratorem uocat, ubi ait, Hęc ubi locutus fœnerator Alphius, Iamiam futurus ruſticus Omnem redegit idibus pecuniam.

Menippum philoſophum, genere Phœnicem, aiunt fœneratorem extitiſſe.

Carictes nomen eſt fœneratoris apud Plutarchum in Phocione.

Iulius Capitolinus ſcribit Antoninum Pium imperatorem fœnus trientarium, hoc eſt minimis uſuris, exercuiſſe, ut patrimonio ſuo plurimos adiuuaret.

Temeſeus fœnerator fuit quiſpiam, quẽ Eutymus Locrenſis athle

ſis athleta coëgit reddere, quicquid illicito uſuræ quæſtu ſibi comparauerat.

Atiſlus nomen eſt fœneratoris apud Saxonẽ Grammaticũ.

LIBERALES, ET MVNIFICI.

DIdo Troianis in Africam appulſis miſit uiginti tauros, ſuesq́; totidem, totidem agnos cum matribus, ſi fides eſt Verg.lib.1. ſcribenti, Nec minus interea ſociis ad littora mittit Viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga ſuum, pingues centum cum matribus agnos,&c. Eoſdem quoq; excepit epulo & cõuiuio, cuius apparatum idem poëta deſcribit his uerbis: Dant manibus famuli lymphas, Cereremq́; caniſtris Expediunt, tonſisq́; ferunt mantilia uillis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo Cura penum ſtruere, & flammis adolere penates,&c.

Idem Vergil.lib.4. Aeneid. ſcribit Iarbam Getulorum regem centum Ioui delubra & aras totidem poſuiſſe, ignemq́; uigilem & perpetuum ſacrauiſſe.

Cyprianus Afer facultates ſuas omnes pauperibꝰ impartiuit.

Cimon Athenienſis hoſtiles exuuias ciuibus ſuis contulit. Parabat quotidie domi conuiuiũ, quò pauperes turmatim cõueniebãt. Famulis iubebat, ut ſi quẽ paupertate laborantẽ animaduerterent, eũ collata furtim pecunia adiuuarẽt. Agrorũ ſuorũ & prædiorũ ſepes auferri iuſsit, ut oẽs fructibꝰ impune neſcerẽtur. Hãc eius liberalitatẽ cõmẽdãt Plut. & Lactãtius de uero cultu.

Sedente in pontificatu Bonifacio 1 x. Ludouicus rex Panmoniæ, Caroli regis filius, Romam ad annum iubileum profectus, quatuor aureorum millia aræ Petri obtulit.

Germanus, præſul Antiſsiodorenſis, uas argenteum à Placidia Valentiani matre ſuſceptum pauperibus dono dedit.

Lucina uirgo Romana Chriſtianos ſuis iuuabat ſumptibus, & affectos martyrio in agro ſuo ſepeliebat.

Mecœnas eques Ethruſco de ſanguine regum omnes eruditos ſui ſeculi amauit plurimum, multisq́; iuuit muneribus.

Paula Buſa fœmina exercitum populi Romani ex fuga cladis Cannenſis frumento iuuit & uiatico. Liuius.

Pudentiana, & Praxedes uirgunculæ, pauperes Chriſtianos ſuis nutriebant ſumptibus.

Valdo (à quo pauperes quidam Lugdunei Valdenſes appellati ſunt) uniuerſum patrimonium pauperibus erogauit, dictitãs omnia inter Chriſtianos communia eſſe oportere.

Abdias

Abdias centum prophetas in ſpelunca metu Iezabelis uxoris Achab delitiſcentes, occultè pauit.

Apollonius confeſſor mendicis morbo laborantibus operam & paſtum ſuppeditabat.

Andoënus epiſcopus, qui floruit regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio ſuo erexit.

Anaſtaſius IIII. pontifex Max. pauperes pauit ſua pecunia, quum uniuerſam propè Europam publica torqueret fames.

Alexander v. pontifex tanta erat munificentia, ut prædicaret per iocum ſe diuitem Epiſcopum fuiſſe, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem.

Alphonſus x. rex Hiſpaniæ in nuptiis filii ſui & Blanchæ diui Ludouici filiæ congiarium populo dedit, & pauperes ueſtimentis uiritim ornauit, Imperatorem Conſtantinopolitanum à Soldano captum ingenti redemit pecunia.

Alfredus rex Anglorum permulta conſtruxit cœnobia.

Batildis, ſeu Clotildis, Frācorū regina, duo cœnobia cōſtruxit.

Theodericus fili⁹ Clodouei ædē ſancti Modeſti Atrebatēſis.

Tiberius Secūdus, qui ante Mauricium Cappadocem imperauit, Narſetis theſauros in puteo repertos egētibus impartiuit.

Clotarius rex Francorum condidit templum Sācti Medardi Sueſsionenſe.

Cunto, Anglorum rex, cœnobia quatuor erexit. Tria ordinis ſancti Benedicti: Quartum in honorem diui Eduardi regis.

Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati Dionyſii in Francia.

Etgarus rex Angliæ ſingula erexit monaſteria ſingulis quibus regnauit annis.

Eligius, Nouionenſis epiſcopus, quum antè aurifex eſſet, quicquid ea arte conſequebatur lucri, dabat pauperibus.

Epiphanius præſul Salaminiæ epiſcopatus ſui fructum dabat mendicis.

Egidius Athenienſis ſpoliauit ſe ueſte, ut repertum in uia pauperem operiret.

Paula, Romana mulier, marito mortuo, ſuas facultates indigentibus erogauit.

Plato martyr qui paſſus eſt imperante Maximiano, paternā hæreditatem conceſsit pauperibus.

Philippus Auguſtus cœnobium apud Syluanectum excitauit, & ciuitatem Andegauenſem dirutam reſtituit.

Petrus

Petrus Vrſeolus dux Venetorum templũ diui Marci incendio abſumptum reſtituit, & pauperum Xenodochium extruxit.

Theolinda, Longobardorum regina, multas ſacras ædes erexit, multas ruinæ iam proximas reparauit.

Robertus, Hugonis Capeti filius, Francorum rex, plurima religioſa loca excitauit. apud Aureliam cœnobium ſancti Aniani, in ſylua Aquiliana S. Medardi, & ſancti Leodegarii, in Viteraco caſtro. S. Regalis, in ciuitate Syluanectenſi, apud Auguſtudunum ſancti Caſsi.

Vuenceslaus, rex Bohemorum, regni ſui pauperes egregia fouebat munificentia.

Otho tertius imperator diuendito patrimonio, Germaniam multis ornauit cœnobiis.

Ludouicus Craſſus, Francorum rex, fecit cœnobium S. Victoris in ſuburbiis Lutetiæ.

Innocentius tertius Xenodochiũ S. ſpiritus fecit in Saxia. Altare S. Petri Romæ exornauit. Sixti templum reſtituit. Turrim maximam erexit.

Nicolaus epiſcopus Pataræ ſua pecunia iuuit paupertatem cuiuſdam hominis, qui rerũ penuria decreuerat formoſas quas habebat filias proſtituere in lupanari, ut quæſtum facerent ſuo corpore, & uictum ſibi compararent libidine.

Conſtantinus Monomachus Impe. templum inſtituit, in quo grauati ſenio, & ad laborem inutiles, fouerentur.

Lupus, Senonenſis archiepiſcopus, tanta erat in pauperes munificentia, ut nullum ſibi relinqueret theſaurum, ſed totum ſe hauriret.

Auguſtus opera publica multa Romæ extruxit, ut forum cum æde Martis, templum Apollinis in palatio, ædem tonantis Iouis in Capitolio. Principes ſæpe hortatus eſt, ut monumentis uel nouis, uel refectis urbem adornarent. Spatium urbis diuiſit in uicos & regiones. Aduerſus incendia excubias nocturnas commentus eſt. Ad coërcendas inundationes alueum Tyberis laxauit. Aedes ſacras uetuſtate collapſas, aut incẽdio abſumptas refecit, & donis ornauit. In cellã Capitolini Iouis XVI. millia pondo auri, gemmasq; & margaritas quingẽties ſeſtertiûm una donatione cõtulit. Tot deniq; ædificia uel erexit, uel diruta reparauit, ut gloriaretur, urbem marmoream ſe reliquiſſe, quam lateritiam inueniſſet.

Darius, Hyſtaſpis filius, inſulã Samon & omnes ex ea prouentus

uentus Sylosonti dedit, ob acceptam ab eo ueſtem quandam magni pretii.

Proculeius fratres ſuos Scipionem & Murenam impendiis bellorum ciuiliũ attritos & ſpoliatos, partito iuuit patrimonio. Vnde Horat. lib. 2. Car. Viuet extento Proculeius æuo Notus in fratres animi paterni: illum aget penna metuente ſolui Fama ſuperſtes.

M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de ſumptuoſis ædificiis.

Flauius Veſpaſianus fecit templũ Pacis foro propinquum. Item amphitheatrum in media urbe. Expleuit cenſum ſenatorium. Conſulares inopes quingentis ſeſterciis annuis ſuſtẽtauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræmotu aut incẽdio afflictas in melius reſtituit. Primus è fiſco Græcis Latinisq; Rhetoribus annua centena conſtituit. Præſtantes poëtas & artifices coëmit. Coloſsi refectorem magna mercede donauit. Cuidam ſumptũ increpanti reſpondit, Sineret ſe plebeculã paſcere pane. Dedit Apollinari tragœdo c c c c. ſeſtertia. Tarpeio Diodoroq; citharœdis ducenta. Apophoreta dabat uiris in Saturnalibus, & fœminis calendis Martiis.

Plinius orator, Hiſtorici nepos, Quintiliano rhetori dedit abunde pecuniæ, qua nubilem dotaret filiam. Quod ad ipſum ſcribens edocet his uerbis: Et tanquàm parens alter puellæ noſtræ confero quinquaginta millia nummûm.

Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, uaſa item conuiuialia ex auro & argento plurima. Item ueſtes Perſicas, & equos x x x. ſuis inſignibus ornatos.

Idem Porum hoſtẽ ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & ampliore donauit regno, quàm prius tenuiſſet. Bis Perſarum ciuitatem ingreſſus, toties mulieribus erogauit nummos, prægnantibusq; munus duplicari iuſsit.

Solebat Africanus Scipio non prius è foro diſcedere, quàm unum aliquem ex his, quibus congrederetur, beneuolum ſibi & amicum efficeret. Et quãuis eius poteſtate uicta fuiſſet Carthago, moriens tamen argenti libras x x x i i. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificentia.

Nerua imperator ad ſuſtentandam ciuium uitam decies & quinquagies centena millia nummûm erogauit, & quoſdam ſenatorii ordinis delegit, qui agros emerẽt, eosq; egenis partirentur. Vnde inops pecuniæ factus, ueſtes, uaſa, & uniuerſam ſupellectilem

lectilem auctioni ſubiecit, agroſq; & domos uendidit. Autor Dion Caſsius. Quicquid antea pœnæ nomine tributis acceſſerat, indulſit. Afflictas ciuitates releuauit. Puellas, & pueros natos parẽtibus egeſtuoſis ſumptu publico per ſingulas urbes Italiæ foueri iuſsit. teſtis Aurelius Victor.

Adrianus nulli iniuſtè pecunias abſtulit. Multa publicè & priuatim multis elargitus eſt.

Fuit in Tito Veſpaſiano liberalitas adeò magnifica, ut die quadam ueſperi recordatus nihil ſe cuiquam præſtitiſſe, dixerit, Amici perdidimus diem. Monentibus domeſticis quòd plura polliceretur, quàm præſtare poſſet, reſpondit, Non oportere quenquam à ſermone principis triſtem diſcedere. Nõ ſolùm nihil negauit petentibus, at etiã hortatus eſt ultrò, ut quę uellent, peterent. Plebem quãdoq; admittebat in thermas, quibus lauabatur. Ciuitates incendio Veſeui in Campania dirutas reparauit. Afflictis morbo nullam non adhibuit opem & medelã, inquiſito omni ſacrificiorum remediorumq; genere.

Iulianus Imper. aras multo uictimarum ſanguine profundebat, & tauros quandoq; immolabat centenos, & innumeros uarii pecoris greges.

Gallienus Imp. Valeriani filius, nihil unquàm cuiquam petenti denegauit.

Alexius Comnenus orphanotropheiõ erexit, in quo puellas & pueros parentibus orbatos ſua pecunia refouebat. Fecit & Muſæum, in quo alios iubebat erudiri, pecunia ex regio uectigali data.

Antonius Pius (qui ſucceſsit Adriano) magnã ſui theſauri partem amicis & militibus impartiuit, Eutropio teſte.

Traianus urbes trans Rhenum in Germania reparauit. Nihil iniuſtum ad augendũ fiſcum egit. Publicè & priuatè omnes ſibi familiares muneribus cumulabat & honoribus. Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

Theodoricus, qui mortuo Odoacre Serulo Imp. totius Italiæ adeptus eſt ditionem, Romanis ſingulis annis dedit uiginti millia modiorum tritici. Autor Paul. Diaconus.

Caligula Imp. abſoluit templum Auguſti, & theatrũ Pompeii. Inchoauit aquæductum & amphitheatrum Syracuſis. Collapſa uetuſtate mœnia & deorum ædes refecit.

Caligulæ ſucceſſor, Cæſar Claudius, perfecit aquæductũ ab ipſo Caligula inceptum. Riuum Anienis lapideo opere in

urbem perduxit, diuiſitq; in plurimos lacus. Per tria paſſuum milia montem effodit, & excidit, ad emittendum Fucinum lacum: quod opus ægrè abſoluit poſt undecim annos, quãuis triginta hominum millia ſine intermiſsione operantia adhibuiſſet. Congiaria populo ſæpiſsimè dedit.

Domitianus congiariũ populo nummorũ c c c. ter dedit. & inter ſpectacula muneris largiſsimum epulum. Septimõtiali ſacrorũ die ſenatui & equitibus panaria & ſportellas cũ obſonio diſtribuit. Sparſit & dona miſsilia in populum. Multa opera incendio abſumpta reſtituit, ut Capitolium. Excitauit ædem in Capitolio cuſtodi Ioui, & forum.

Marcus Aurelius, uocatus à matre ad diuidendum cum ſorore patrimonium, uniuerſum ſorori conceſsit.

Ageſilaus delata ad ſe Agidis bona, inter cognatos inopia preſſos diuiſit.

Probus Auguſtus in plurimis uictoriis nihil præter tela & arma ſibi retinuit. Cætera militibus cõceſsit libere.

Aurelianus tunicas uiritim per populum dedit. Item frumentum, & oleum, cum uino.

M. Antonius Triumuiri filius munerũ magnitudine Philotam quendam adeò terruit, ut ille capere reformidaret.

Pomponius Atticus fugientem è patria Ciceronem ſeſtertiis c c x l. millibus donauit. Cedenti Italia Bruto ſeſtertia centum millia muneri miſit. Tam multa in P. Volumnium contulit, ut plura proficiſci à parente non potuerint. Idem publicam Athenienſium inopiam ſuis opibus ſubleuauit.

Tanta fuit **L. Luculli** in omnes, eruditos præcipuè, liberalitas & beniuolentia, ut domus eius Græcorum Romam uenientium portus diceretur.

Alfonſus rex populorũ aut regum oratoribus publico aut priuato nomine ad ſe uenietibus ædes iubebat exornari. Et gratuitas epularum delitias miniſtrari, nec unquàm abire permittebat indonatos.

Alexander Magnus cuidam Perillo quinquaginta talenta numerari iuſsit, ad dotem pauperculæ filiæ, quum illa decem nõ amplius talenta poſtularet.

Vrſus Comes Nolanus, ſingulis annis, quibus Nolæ præfuit, auri & argenti uim non paruam contulit ad dotem pauperculárum uirginum.

Vide liberalitatem multorũ in eruditos, in hiſtoria de pretio literarum.

literarum. Suppetunt mihi alia de liberalibus, & munificis uiris, infinita penè exempla, quæ ex induſtria miſſa facio: quòd non ignorem, ex nimia quandoq; abundantia faſtidium prouenire: quodq; (ut inquit Horatius) Omne ſuperuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus deſiderabit exempla, uideat Val. Sabellicum, & Fulgoſium.

PRODIGI.

Catullus **Formianum** quendam inceſsit ut decoctorem, & ære alieno oppreſſum, ubi ait: Iſta turpiculo puella naſo Decoctoris amica Formiani.

M. Tigellius Hermogenes fuit adeò prodigus, ut tibicines, hiſtriones, Paraſiti, gnathones, mimi, epulones, balatrones, mendici, unguentarii, caupones, reliquiq; otioſæ, & perditæ uitæ homines, mortem eius multis lacrymis defleuerint. Hora. libro 1. Ser. Ambubaiarum collegia, Pharmacopolæ, Mendici, mimi, balatrones, hoc genus omne Mœſtum ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli, Quipe benignus erat.

Filius **Aeſopi** tragœdi tanta fuit prodigentia, ut uniones aceto liquefactos cœnis apponeret. Hora. lib. 2. Serm. Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ Scilicet ut decies ſolidum exſorberet, aceto Diluit inſignem baccam.

Martialis lib. 1. notat **Baſſam** fœminam, quòd excrementa corporis aureo exciperet uaſe, ubi ait: Ventris onus miſero (nec te pudet) excipis auro, Baſſa, bibis uitro, carius ergo cacas.

Idem Martialis lib. 9. **Cinnæ** cuiuſdam luxum ita arguit: Nam tu dũ metuis, ne quid poſt fata relinquas, Hauſiſti patrias luxurioſus opes.

Albidius fuit adoleſcens perditiſsimæ uitæ, qui decocto uniuerſo patrimonio, unas (quæ ſupererant) ædes rerum deſperatione incendio dedit. Quod uidens Cato, Hic, inquit, Proteruiam facit.

M. Liuius quum omnia per luxum dilapidaſſet, ſtultitiæ ſuæ per iocum illudebat dicens: Se nihil cuiquàm reliquiſſe, præter cælum & cœnum. itaq; quum pecunia egeret, multa per ſcelus commiſit.

T. Anniũ Milonẽ ſeſtertia DCC. millia æris alieni debuiſſe, inter prodigia animi humani dicit Plinius lib. 36.

Rhemnius Palemon Grammaticus luxuriæ ita indulſit, ut ſępius in die lauaretur, nec ſufficeret ſumptib*, quãuis ex ſchola quadragena annua caperet, & nõ multò minus ex re familiari.

Plinius ſcribit felicem Arabiã non tantũ Cynnami, Caſiæ, aliorumq; odorũ annuo fœtu parere, quantum Nero princeps nouiſsimo pompæ ſuæ die concremauit. Idẽ ſordidos uocabat, & parcos, quibus ratio impenſarũ conſtaret. Eos uerò lautos ac magnificos laudabat, qui abuterentur & perderent. Mirabatur auunculum Caium Caligulã, quòd ingentes à Tyberio relictas opes in breui ſpatio prodegiſſet. In Tyridatem regẽ Armeniæ octingenta nummûm millia diurna erogauit. Abeũti ſuper ſeſtertium millies contulit. Menecratẽ Citharœdum & Spiculũ Mirmillonem triumphalium uirorũ patrimoniis ædibusq; donauit. Cercopithecum panerotem fœneratorẽ propè regio extulit funere. Nullã ueſtẽ bis induit. Quadragenis in punctũ ſeſtertiis aleã luſit. Piſcatus eſt reti aurato, purpura & cocco funibus nexis. Nunquàm carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat ſoleis, & Canuſina operiebat lana. Theatrũ auro totum operuit in honorem ipſius Tyridatis. Idem cubicula uiatoria unionibus conſternebat. Annis XIIII. quibus imperio præfuit, bis & uicies millies donatiõibus effudit: id eſt, quingenties & quinquagies centena millia aureorum.

Agomencelus, Alexandri magni præfectus, aureis clauis ſuffigebat crepidas.

Antonius Sopus in contumeliã naturæ, uilitatẽ auro fecit.

Poppæa Neronis uxor iumẽtis ſuis ſoleas ex auro induebat.

C. Caligula opes immenſas à Tyberio cõgeſtas ac uicies ſepties millies ſeſtercium intra annũ abſumpſit. Idem Liburnicarum nauium gemmatis puppibus utebatur, & diuerſicoloribus uelis, in quibus thermas, porticus, & triclinia ſtatuit magna laxitate, diſpoſitis etiam pomiferis arbuſculis.

Demetrius Antigoni & Stratonices filius CCL. talenta ſcortis dari iuſsit. Autore Plutarcho.

Tantus fuit Agrigentinorum in omni re luxus, ut Plato diceret, eos ædificare, ac ſi uicturi perpetuò forent: ita demum conuiuari, uelut ſemper morituri. Vtebantur lecythis & xiſtris argenteis. Habebant & lecticas totas ex ebore.

Græci adeò ſibi indulſerunt, ut mixtum ungento uinum (quod dicebatur Myrites) largius haurirent.

Batylli populi unguentis madent, autore Plinio, ut Cyprii, Cycizeni, Corinthii, & Parthi.

De Luculli prodigo luxu iam diximus in diuitibus.

Omnium ferè luxũ & prodigentiã nepotinis helluationibus ſuperauit

ſuperauit **Apicius**, de quo Mart. lib. 5. Dederas Apici bis trecenties uentri, Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum. Hoc tu grauatus, ne ſitim & famem ferres, Summa uenenũ potione duxiſti. Quod ſic interpretatur Budæus: Apici ſexcenties ſeſterciũ, id eſt, quindecies centena aureorum coronatorum millia inexplebili illa ingluuie helluatus, quũ poſſes adhuc c c l. millibus (quod centies laxum appellat) uitã lauto & eleganti uictu producere: tamen uenenum miſer hauſiſti, ne patrimonio tanto ſupereſſes, quod iam iam te deſerturum uidebatur.

Cleopatra ultima Aegypti regina cœnam parauit Antonio, in qua centies ſeſterciũm, id eſt c c l. millia aureorum uno ferculo ſecundæ menſæ conſumpta ſunt. Vnde Sidonius Cleopatricas dapes uocat.

Singuli **Vitellii** apparatus nõ minus quadringentis millibus conſtiterunt. In cœna eidem à fratre data duo millia lectiſsimorum piſcium, ſeptem auium appoſita tradunrur. Idem Vitellius in ſuo principatu ducentis ſeſterciis condidit patinam, cui faciendæ fornax in campis ædificata erat. Habuit autem in ea patina ſcarorum iecinora, Phaſianorum & pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, murenarum lactes, à Carpathia uſque fretoq; Hiſpaniæ petitarum. Autor Suetonius.

Licinius Craſſus quum omnia decoxiſſet, occurrentium tamen cachinnis uocabatur diues, his uerbis: Qui in Parthos militauit, non fuit appellatus diues primus, ſed hic.

Heliogabalus inuitatis ad prandiũ ſummis uiris, croco mẽſam ſternebat, dicens ſe fœnũ pro eorum dignitate exhibere. Idẽ triclinia, lectos, & porticus omni florũ genere ſtrauit, liliis, uiolis, hyacinthis, & narciſsis, quos flores pedibus conculcabat. Naues pretioſis mercibus onuſtas mergi in portum iuſsit. Aureo utebatur uaſe ad corporis excremẽta. Gemmas ab optimis ſculptas artificibus in calceamentis ferebat, quæ nunquàm iterabat. Pretioſas ueſtes ſæpe conſcidit. Minxit etiam in Myrrhinis & onychinis uaſis. Omnibus meretricibus ſine effectu libidinis multos quandoq; dedit aureos nummos.

L. Neratius, homo egregie improbus, autore Gellio, quum pro delectamento haberet, os hominis liberi manus ſuæ palma uerberare: ſeruum comitem habebat, crumenam plenam aſsium portitantem. Et quencũq; depalmauerat, numerari ſtatim ſecundum duodecim tabulas x x v. aſſes eidem iubebat.

Callias fuit quidam, qui conſectandis meretricibus uniuer-

ſum dilapidauit patrimonium. Hinc per iocum dicebatur à ſcortis deplumatus.

Phocus, Phocionis filius, quũ paternas opes prodigo luxu dilapidaſſet, Athenienſibus uſq; adeò factus eſt odioſus, ut occurrentes omnes diffamatorem ſui generis illum nuncuparent.

Alphonſus rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodegiſſet, conflatoq; ingenti ære alieno, iam nõ haberet, unde creditoribus ſatisfaceret, dolore & ira permotus pleroſque ſuis ſpoliauit bonis.

Alexander Macedo Promachum bibaciſsimum hominem uictorem in uini certamine, aurea corona donauit.

Belflorius Siculus, homo priuatus, domum inchoauit tanto ſumptu, ut fundamentis modicè adhuc ab humo extantibus pecunia ſit exhauſtus, quam tamen multis annis improbo labore ſibi comparauerat.

Iam diximus Cleopem Aegypti regem ſumptu Pyramidis eò redactum inopiæ, ut coactus ſit filiam exponere uenalem ad meretricium quæſtum.

C. Curio tribunuſplebis ſexcẽta æris alieni ſeſtercia debuiſſe fertur. Autor Val. Max.

Galenus Imp. Valeriani filius gemmatas ferebat caligas, exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen.

Petrus presbyter Cardinalis ſedẽte in põtificatu Sixto, duobus annis treceẽta aureorũ millia luxu prodegit, & uanitatibus.

Cæſar, Alexandri pontificis filius, quotidianis epulis ducẽtos aureos dicauit. Paraſitis ueſtes duorum millium donauit. Exercitum octo millium hominum uiuente patre ſemper aluit.

Galeatius, filius Ioannis Galeatii primi Inſubrium ducis, in filiæ nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum millia nummũm erogaſſe fertur.

GVLOSI, EDACES, & uinolenti.

MArcus Apitius nepotũ omniũ fuit altiſsimus gurges, ut iam diximus. Is quũ audiuiſſet grandes caricas naſci in Libya, nauigauit illuc: quod demum quum falſum deprehendiſſet, Lybiam eiusq; habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omnium primus iudicauit linguam phœnicopteri eſſe optimi ſaporis. De Apitio Martia. libro 2. Ipſe quoque ad cœnam gaudebat Apitius ire, Quum cœnaret, erat triſtior ille, domi. Hic & cõgiaria principum, & ingens Capitolii uectigal comeſſat

comeſſationibus hauſit.

Ariſtoxenus Cyrenęus adeò gulæ ſtudioſus extitit, ut hortenſes lactucas ueſpere mulſo irrigaret, quò luxurioſius creſcerent, & ſaporis eſſent delicatioris.

Sanctra nomen eſt guloſi, de quo Mart. lib. 7. ſcribit: Nihil eſt miſerius, nec guloſius Sanctra.

Vitellius epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur. In ientacula, prandia, cœnas, & cõmeſſationes, ſolus omnibus ſufficiens uomitandi conſuetudine. Suetonius teſtis eſt, eum fuiſſe nõ profundæ modò, ſed intempeſtiuæ, & adeò ſordidæ gulæ, ut carnes holocauſtorum nõ peractis ſacrificiis ante aras abſumeret. Sidonius: Mihi fœda Vitelli Intulit ingluuies uentrem.

Iam locuti ſumus de luxu Aeſopi, qui tragœdi fuit filius.

Ariſtippus Cyrenæus ſummũ bonum locabat in uoluptate. Idem principes ſolebat comitari, ut paraſitus, & amicus menſæ. Propterea Diogenes Canem regium eum appellabat.

Clodius Albinus tã profunda fuit uentris ingluuie, ut quingentas ficus, cẽtum Campana perſica, melones Oſtienſes decem, uuarum Labicanarum pondo uiginti, ficedulas c. oſtrea x l. una deuoraret cœna.

Domitium Afrum Euſebius prodit cibi præter modum accepti ſuperfluitate redundantem in cœna periiſſe.

Q. Hortenſius orator ſtudio gulę primus omnium Romanorum Pauonem appoſuit menſis.

Maximinus iunior bibebat uini amphoram, Carnis libras undecim comedebat.

Theodorus ſcribit Milonem Crotoniatam carnium minas x x. deglutiſſe, & panis totidem. Vini choas perſiccaſſe tres. Idem in Olympia quadrimum ſolus abſumpſit taurũ, quem per ſtadium retento anhelitu portauerat ſuis humeris.

Aſtydamas Mileſius à Perſa Ariobarzane uocatus ad cõuiuiũ, ſolus deuorauit, quicqd cõuiuiis oĩbus fuerat præparatum.

Cambles rex Lydorum eò uoracitatis euectus eſt, ut nocte quadam uxorem abſumpſerit.

Vedius Pollio ſeruos coniiciebat in piſcinas, ut piſces ipſi humano cruore paſti delicatiores eſſent.

Abronis luxus & deliciæ trito uulgariq; adagio locum fecerunt.

Caligula maximam partem theſauri à Tyberio relicti cœnis & comeſſationibus cum lenonibus & ſcortis deuorauit.

Herculem & Vlyſſem polyphagiæ & edacitatis notæ famoſos fuiſſe ſcribit Cælius.

Theagenes Athleta taurum uorabat ſolus.

Aglais tibicina Megaclis filia decem carniũ minas, & quatuor panum chœnicas abſumebat. Hauriebat & choam uini.

Theſſalis inuſta eſt uoracitatis nota, ut etiam Pharſalis. Mneſimachus apud Cælium: Pharſalorum uenit aliquis ut menſas uoret ipſas.

Philoxenum Eryxidis & Gnathonem Siculum inter gulæ proceres & cupediuoros poſuit antiquitas, quòd cõuiuiis adhibiti ſeſe in paropſides emungerent, ut abſtinentibus cæteris largius ſoli fruerentur. Aiunt & Philoxenum ipſum optaſſe ſibi collum gruis, quò maiorem in bibendo perciperet uoluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt Melanthio, ut apud Cælium Clearchus.

Philoxenus Dithyrãbicus polypum edit duum cubitorum.

Inter Polyphagos & edaces etiam numerantur Pityreus Phryx, Cleonimus, Piſander, Charippus, Mithridates rex Ponti, & Eriſichthon, qui ſua ipſe membra corroſit.

Alcman poëta ſuis uerbis ſeſe pamphagum nominauit.

Ferunt Mithridatem illis certa conſtituiſſe præmia, qui plures cibos uentri deſtinaſſent, aut maiore ſe ingurgitaſſent uino, ut ſui ſimiles haberet. Idem omnes ſui temporis mortales hauſtu uini longè exceſsit.

Heraclides Pyctes infiniti propè cibi, potusq́; fuit capax. Nec parem reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, quoſdam ad cœnam, quibus omnibus ſine interſtitio ſufficiebat ſolus.

Pub. Gallonius homo fuit poſtremæ gulæ, in cupediis aſſiduè uerſatus, unde à Lælio gurges dictus eſt. Hunc præconem fuiſſe ſcribit Horatius. Cuius menſam acipenſere magno infamẽ notat Lucili9 his uerbis: Lælius præclare, & rectè Sophos, illeq́; uerè, O Publi Gurges Galloni, es homo miſer inquit. Cœnaſti in uita nunquàm bene, quum omnia in iſto Conſumis ſquilla, atq; acipenſere cum decumano. Tertulianus Curii aleam, Apicii gulam, Gallonii ſumptum, & Antonii ebrietatem inceſsit.

Heterognathus ob uoracitatem utraq; mandibula alternatim comandebat.

Phago fuit quiſpiã adeò guloſus, ut adhibitus menſæ Aureliani, aprũ integrum, centũ panes, ueruecẽ, & porcellum uno die comed

comederit, biberitq́; Orcam uini. Autor Flauius Vopiſcus.

Erat Galpa imp. cibi plurimi, quē hyberno tēpore capiebat ante lucē. Inter cœnam uerò uſq; eò abundāti, ut congeſtas per manus reliquias circūferri iuberet, ſpargiq́; ad pedes ſtantibus.

Gnoſippus hac uoracitatis infamia adeò laborauit, ut Athenienſes liberis ſuis interdixerint, ne cum eo ueſcerentur.

Ferunt Neronem quandoq; à meridie ad mediā noctē uſq; epulas protrahere conſueſſe ad inexplebilē uentris ingluuiem. Cœnitabat inter ſcortorum, ambubaiarumq́; miniſteria.

Andebuntus, rex Anglorū, conuiuio quodam tantum cibi deglutiuit, & uini, ut eo ſuffocatus repentè animam efflauerit.

Demetrius Phalereus ducenta quotannis talenta abſumebat in luxu & compotationibus.

Heliogabalus nūquam minus centū ſeſterciis epulatus eſt.

Gathis regina Syriæ edicto cauit, ne quis piſcem comederet, quin ipſa adeſſet.

Ariſtoteles philoſophus ab initio opſophagus & decoctor fuit.

Hercules cum Leprea rege de gula contendit, uicitq́; tauro toto paulatim deuorato.

Syri populi & Aſiatici continuò erant in conuiuiis, balneis, & unguentis.

Pruſias rex Bithyniæ popinas ſemper adamabat.

NVNC DE VIOLENTIS DICENDVM.

Elpenor uino largius hauſto impos animi factus, ſcalarum lapſu exanimatus eſt. Ouid. lib. 14. Eurilochumq́; ſimul, nimiiq́; Elpenora uini.

Erycion fuit quiſpiā centaurus, ebrietatis infamia notatus. Ouid. lib. 2. de Arte: Occidit Eurycion ſtulte data uina bibendo.

Anacreon Teius poëta arguitur ut deditus uino, cui quum liberalius indulgeret, uuæ acino ſuffocatus dicitur. Ouid. lib. 3. de arte: Sit quoq; uinoſi Teia muſa ſenis.

Hilæus centaurus deditus fuit ebrietati. Hora. lib. 2. Car. Nec ſæuos Lapithas & nimium mero Hilæum.

Cato minor (qui proauum habuit Catonem maiorem) quāuis omni uirtute eſſet cumulatiſsimus, interdum tamen cū amicis dabat operam compotationibus tota nocte ad aurorā. Hor. lib. 3. Car. Narratur & priſci Catonis Sæpe mero caluiſſe uirtus. Hoc ebrietatis uitiū præcipuè illi obiecit Cæſar duobus libris, quos uocauit Anticatones.

Homerum uinolentum fuiſſe arguit Hor.lib.1.Epiſt.dicẽs: Laudibus arguitur uini,uinoſus Homerus.

Ennius poëta nunquàm accingebat ſe ſcribẽdis carminibus, niſi multo madidus uino.Idem Horatius:Ennius ipſe pater nũquàm niſi potus ad arma Proſiluit dicenda.

Diotimus Athenienſis infundibulo ori admoto inceſſanter uinum hauriebat.

Xenarchus Rhodius ex bibacitate Metretes cognominatus eſt.

Feſcenniam Martialis lib. 1. arguit ut uinolentam dicens: Ne grauis heſterno fragres Feſcennia uino Paſtillos Coſmi luxurioſa uoras.

Myrtale uinolenta mulier uino commiſcebat folia lauri,ne uinum oleret.Mart.lib.3.Fœtere multo Myrtale ſolet uino: Sed fallat ut nos,folia deuorat lauri.

Idem lib.6.arguit **Panaretum** potorẽ, quòd ſolus ampliſſimam uini lagœnam exſiccaſſet.

Philoſtratus quum eſſet in balneis Sinueſſanis, tãtum uini potauit,ut ebrius factus,ſcalarum lapſu penè extinctus ſit.Mart. lib.11. A Sinueſſanis cõuiua Philoſtratus undis Conductum repetens nocte iubente larem,Penè imitatus obit ſæuis Elpenora fatis,Præceps per longos dum ruit uſq; gradus.

Polyphemus cyclops hauſto largius uino dum in ſomnum concidiſſet,ab Vlyſſe excæcatus eſt.

Lauſellam Iuuenalis ut temulentam inceſsit.

Vidẽs Androcides **Alexandrum** procliuẽ in pocula, intẽtemperantiã eius his uerbis cohibebat, Vinũ potaturus rex memento te bibere terræ ſanguinẽ.Nam ſicut uenenum eſt homini cicuta,ſic & uinũ. Quibus præceptis ſi ille obtẽperaſſet,amicos in temulentia non intereniſſet,ut fecit.Idem Alexander ex hac uinolentia biduum ſæpe obdormiuit integrum.Hinc prouerbiũ natum,Alexandrum bibẽdo regem præcellis.Inter pocula amicos indignatione rapida ferro tranſuerberabat.

Archeſilaus philoſophus immodico uini hauſtu exceſsit.

Cleomenes, rex Spartanorum, quum Scytharum uinolentiam imitari cuperet, in inſaniam redactus eſt. Solent autem **Scythæ & Thraces** liberius compotare uſque ad certamen temulentiæ. Vnde Horatius: Natis in uſum lætitiæ ſcyphis Pugnare Thracum eſt.

Nouellius Tricongius Mediolanenſis meruit cognomen à trib

tribus uini congiis, quos uno impetu hauriebat ſpectante miraculi cauſa Tiberio principe. Autor Plinius lib. 14.

L. Piſo maiorem noctis partem conuiuiis & temulentiæ impendebat. Biduo per potationem cōtinuauit apud Tiberium principem.

Famam apud Græcos ex ebietate meruit Alcybiades. Autor Plinius.

Cicero iunior. M. Tullii fili' binos cōgios ſimul hauriebat.

Bibit Bonoſus, autore Flauio Vopiſco, q̄tū hominū nemo. De hoc Aurelian' dicebat: Nō ut uiuat natus eſt, ſed ut bibat. Siquādo legati barbarorū ad eū ueniſſent, ipſis propinabat, ut eos inebriaret, & ab his per uinū omnia cognoſceret, & extorqueret ueritatē. Quātumlibet bibiſſet, ſemper ſecurus uidebatur & ſobrius. Præterea tantū mingebat, quantū biberat, ſic ut eius ueſica nunquàm grauaretur. Poſtea quū à Probo ſuperatus laqueo uitam clauſiſſet, emanauit iocus, amphorā pendere nō hominem.

Cambyſes quum per temulentiam quandoq; ratione excideret, monitus à Prexaſpe domeſtico, ut tātam caueret infamiā, eius filium percitus furore, iaculo confodit.

Lacydes philoſophus ex nimia compotatione concidit in paralyſin, qua mortuus eſt.

Armitus & Cyanippus Syracuſani potu nimio in ebrietatē lapſi, filias ſtupro contaminauerunt. Autor Plutarchus.

M. Varro apud Plinium teſtis eſt Mezētium regem Hetruriæ auxilium Rutulis contra Latinos tuliſſe, mercede uini.

M. Antonius librum edidit de ſua ebrietate, quo patrocinari ſibi uoluit, ut ea probaret mala, quæ per temulentiam orbi intuliſſet.

Plinius ait, tanto magis ſitire Parthos, quāto plus biberint.

Promachus fuit homo bibaciſsimus, quem Alexander talenti corona donauit, quòd in uini certamine euaſiſſet uictor. teſtis Plutarchus.

Xenocrates uini choam hauſit, quum Dionyſius præmium obtuliſſet ei qui hoc faceret.

Dionyſius iunior uſq; ad oculorum uitium mancipatus eſt ebrietati.

Ariſtoteles tradit ebrietatem in Syracuſanorum luxu diebus quandoq; nonaginta non fuiſſe interpellatam.

Conna tibicen fuit uinoſus, qui in conuiuiis coronatus potabat aſsiduè.

Tiber

Tiberius Nero propter nimiam uini auiditatem in caſtris pro Tiberio Biberius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero uocabatur. Idem cum Pomponio Flacco & L. Piſone noctem continuumq; biduum epulando potandoq; conſumpſit. Aſellio Sabino ſeſtercia ducenta donauit pro dialogo, in quo Boleti, & Ficedulæ, & Oſtræ, & Turdi certamen induxerat.

Claudius Cæſar conuiuia celebrauit palàm, tanta populi frequentia, ut plerunq; ſexcenti ſimul diſcumberent. Cibi & uini fuit appetentiſsimus. Sedens in tribunali quum olfeciſſet nidorem prãdii, quod in proxima Martis æde parabatur à Saliis, deſerto foro commeauit ad Salios ipſos, & unà diſcubuit. Nec unquam à triclinio abſceſsit niſi diſtentus & madens.

Niſæus Syracuſarum tyrannus ubi ab aruſpicibus didiciſſet, breui ſe periturum, quicquid ſuperfuit uitæ, comeſſationibus impendit, & ebrietati.

Apud Didonem Vergilianam Bitias ſic hauſit merum, ut eo ſe totum proluerit.

Antiochus Magnus dies totos dormire ſolebat ob uinolentiam. Pugnaturus in Rhodios, captus amore puellæ Chalcidenſis, nuptias etiam ipſo belli tempore celebrauit, & totã hyemen cum ea uino indulſit & Veneri.

Darium uinolentum fuiſſe arguit inſcriptio ſepulcri eiuſdem, quæ talis erat: Potui & multum uini potare, & hoc probè ferre.

Alcæus, Ariſtophanes & Cratinus quum ebrii forêt, erant tamen ad ſcribendum carmen idonei.

Timocreonti Rhodio propter cibi & uini auiditatem epitaphium ſequens inditum eſt: Multa bibens, tum multa uorans, malè deniq; dicens Multis, hic iaceo Timocreon Rhodius.

Lacedæmonii eundem calicem in conuiuiis circum agebant, ut ſitim & uini auiditatem irritarent.

Bizantios Menander poëta notauit ut ebrios.

Bela ſecundus Almi filius, Pãnoniæ rex, corruptiſsimæ fuit temulentiæ.

Nicolaus quintus Ponti. Max. nimio bibendi ſtudio tenebatur. Exigebat enim diuerſa uinorum genera, & quæ magis ad palatum facerent, eligebat.

Holofernes ebrius ab uxore Iudith interfectus eſt.

Bœotii ab Athenienſibus uocabantur fatui, pingues & rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

ABS

APollonius Tyaneus à uino & carnibus abſtinebat. Fulgentius, epiſcopus Ruſpenſis, nulla unquàm neceſsitate adduci potuit, aut cogi,ut eſitaret carnes,aut uinum biberet.

Iacobus minor uinum aut ſiceram non bibit, Carnes nunquàm manducauit, oleo nunquàm unctus eſt, nunquàm uſus balneo,nunquàm nouacula raſus.

Anchimolus & Moſchus,ſophiſtæ Elienſes,tota uita hydropotæ fuerunt,ſoliſq; ficis deſiderio uentris ſatis fecerunt.

Emericus filius S.Stephani regis Pannoniæ,uinum tota uita non deguſtauit.

Locrenſes Zephærii uino uti capitale ducebant.

SOBRII ET TEMPERANTES.

POrus rex Indorum aqua & pane uiuebat contentus.

Maſiniſſa rex Numidarũ iam nonagenarius, ſemel tantum interdiu ueſcebatur,ſine pulmento.

Mithridates rex Ponti iam ſenex cibum capturus non accumbebat,uerum ſtans ueſcebatur.

Viriatus, princeps Luſitaniæ, ubi bellum aliquod mente conceperat, non prius accumbebat menſæ,aut in lecto quieſcebat,quàm propoſitum abſoluiſſet.

Fuit Auguſtus breuiſsimi cibi. Ad medias interdũ epulas ſatiatis iam conuictoribus accedebat, primuſq; ſurgebat menſa.

Lacedæmonii nullam diſciplinam abſtinentia habuerunt potiorẽ.Pinguis & obeſi uẽtris adoleſcẽtes inedia macerabant.

Aegyptia iuuentus Amaſis edicto non prius cibum capiebat,quàm C L X X X. ſtadia percurriſſet.

Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat Timotheus bene cum his fore,quos Plato excepiſſet conuiuio. Dedicatiores epulas & opipara ſpreuit conuiuia. Viuebat contentus oliuis academicis,pane item & aqua.

Hieronymus annos ferè L X.durauit incredibili abſtinẽtia.

Hilarion modicis ficubus aridis & exiguo pane decrepitam fouit ſenectutem.

Nicolaus quidam inter Heluetios, ſine ullo penitus cibo multis annis durauit inter uaſtas ſolitudines, incredibili ſanctitatis fama.

Columba uirgo Peruſina ſolis fructibus reprimebat famẽ.

Demetrius Chidonius uir Græcus, abſtinentia ſingulari multos dies perſiſtebat ieiunus.

Socrates minimo uiuebat ſumptu. Veſcebatur pane & lacte.

Anacharſis apud Ciceronem, Mihi (inquit) pulpamentum fames, cubile ſolum, ueſtis Scytharum tegmen.

Epictetum ſunt qui putent deliciis & uoluptati ſemper indulſiſſe, fuit tamen temperans.

Venerius monachus herbis diu uictitauit.

Zeno crudis duntaxat ueſcebatur, & pallium prætenue ferebat. Aquam bibebat loco uini, ut diſcipulos ſuo exemplo ad temperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium, Zenone temperantior.

Temelachus Acarnenſis uictitabat fabis.

Socrates tanta fuit temperãtia, ut omnia ferè uitæ ſuæ tempora ualetudine inoffenſa uixerit.

Rogatianus ſenator ſemel tantũ interdiu dabat operã cibo.

Erat Epaminundas Thebanus obeſis & corpulentis adeò infeſtus, ut quendã aqualiculo portentoſo ſummouerit ab exercitu, quòd ad tegẽdum eius uentrem uix clypei tres ſufficerent. Ipſe uerò uictu fuit adeò parco & tenui, ut à uicino ad cœnam inuitatus, quum dapſilem & affluentem deliciis menſam reperiſſet, iratus receſſerit, dicens: Ego te opinabar rei diuinæ operam dare, non de contumelia cogitare.

Lycurgus dicebat non eſſe utendum maiore cibo, quàm qui ad repellendam famem ſufficeret, amota crapula.

Aegyptiorum ſacerdotes præparci erant in uictu uſq; ad ſtuporem. Carnibus & uino abſtinebant. Pane etiam rarò ueſcebantur, ne onerarent ſtomachum. Oleum tantum in oleribus nouerant. Ouum quoq; & lac uitabant pro carnibus. Triduiq; inediam ſuſtinebant.

Perſarum Magi nihil in cibum præter farinam & olera recipiebant.

Indorum Gymnoſophiſtæ alebantur pomis aut farina.

Diogenes nunquàm pendebat de craſtino, ſed in præſenté modò horam ſibi corrogabat cibum.

Conſtantium Imperatorem Marcellinus ſcribit nunquàm guſtaſſe pomum, nunquàm nares in publico exterſiſſe, nunquã ſpuiſſe. Idem ſuperatus à Perſis fruſto panis à quadam uetula porrecto inediam repulit.

Iulium Cæſarem uini parciſsimum fuiſſe, nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato, Vnum ex omnibus Cæſarem ad euertendam Remp. ſobrium acceſsiſſe. Fuit & circa uictum

adeò

adeò indifferens, ut quondam ab hoſpite conditum oleum pro uiridi appoſitum, aſpernantibus cæteris, ſolus largius acceperit, ne hoſpitem aut negligentiæ, aut ruſticitatis uideretur arguere.

Pericles Athenienſis à cœnarum & conuiuiorum apparatibus abhorrebat adeò, ut nec apud amicos cœnaret.

ALII HOMINES TEMPERAtiſsimi, uitæq; auſteræ ac ſolitariæ.

HElias prope torrẽtem Carith uixit in ſolitudine, paſtus coruorum miniſterio.

Primus heremita Paulus annos XVI. natus ſeceſsit in latebras nemorum, in quibus durauit annos XCVII. ſpelunca breui contentus. Eſitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum contegebat corpus. Nullum in ſolitudine hominem uidere uoluit, præter Antonium. Viſus eſt miniſterio corui dimidiatum panem quotidie afferentis.

Antonius qui Paulum hunc tumulauit, uixit etiam in ſolitudine annos XX. pane & aqua famem refocillans.

Hilarion in deſertis Syriæ locis breuiſsimum habitauit tugurium, iunco & caricibus contextum. Denos demum annos arctiſsima cellula & ſepulcro ſimilima uſus eſt.

Onophrius adeò ſolitariæ uitæ fuit ſtudioſus, ut annos LX. hominem non uiderit. Vnde & ex illa ſolitudine agreſtis adeò factus eſt, ut ĩ ſuperiore corporis parte barba totus & capillis integeretur, uerenda foliis & arborum cortice adopertus. Vixit annos XXX. herbis & bacchis ſylueſtribus contentus. Eidẽ cœlitus quotidie dimidiatus panis afferebatur ut Paulo. Hunc quum reperiſſet Pannutius, extimuit, Satyrum eſſe ſuſpicatus.

Conuentus hominum & populi frequentiam Hieronymus habebat carceris loco, ſolitudinẽ, uerò pro paradiſo. Vnde ſacco uili amictus Syriæ latebras, feris & ſcorpionibus infeſtas, numeroſis prætulit ciuitatibus, humi cubans, herbisq; uictitans, & aqua.

Maria Magdalena XXX. annos heremũ incoluit, cœleſti cibo refocillata. Nec interim hominẽ uidit, aut ab ullo uiſa eſt.

Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiam in ſolitudine incredibili uitæ abſtinentia, ubi cubitali altitudine inter orandum ſublimis à terra in uacuo pendere uiſa eſt.

Amomius tanta fuit abſtinentia, ut nunquàm niſi panem aſſum ederit, nunquàm iratus, nunquàm mentitus fuerit.

Hoſpi

Hoſpitius apud Nicenſem urbem antro ſe intruſit, perpetuò cilicio carnē macerās, corpore ferreis catenis ligato. Veſcebatur pane. Tēpore quadrageſimę ſolas herbarū radices eſitabat.

Patroclus Anachoreta uſq; adeò quandoq; ieiuniis corpus atterebat, ut diuturna inedia incideret in morbum. Abſtinebat uino, bibebat aquam melle perfuſam. Cilicium ferebat acutiſsimum, & proximum corpori.

Menas, inter Samnites natus, ſolitudinem mirè amabat, in qua ne quid per otium perperam faceret, apes curabat.

Amos Aegyptius, pater fuit C L. monachorum, quos ore operto menſæ iubebat accumbere, ne parce comedentium uirtus appareret. Vxorem quam inuitus duxerat, nunquàm attigit.

Agatho lapidem in ore triennio continuit, ut tacere diſceret. Dicebat tria eſſe neceſſaria ad dei cultum. Silentium, orationem, manſuetudinem.

Andreas & Thadæus heremitæ durauerunt in ſolitudine annis quinquaginta.

Arnulphus Metenſis epiſcopus relicto Lotharingiæ principatu heremum ingreſſus eſt.

Alcippiades martyr omnem cibum auerſabatur. Aquam bibebat inſperſo ſale, ne corpori eſſet pernicioſa.

Tora uirgo, nunquàm uti uoluit noua tunica, nunquàm nouis calceamentis.

Amata uerò limen cœnobii (quo ſe incluſerat) annos X L. nunquam egreſſa eſt. Pane uiuebat & oleribus.

Artebius præſul Pamphilienſis uitam ſolitariam in Epiſcopatu non deſeruit.

Amodeus Hiſpanus, unica opertus tunica nudis ambulabat pedibus. Semel tantum interdiu ueſcebatur, contentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat.

Baſolus abbas in finibus Rhemorum heremiticam egit uitam, habitauitq; ſpeluncam montis annos X L.

Beniamin uixit in deſerta ſolitudine annos L X X X.

Timotheus in Aegypto ſpeluncam mōtis intrauit, in qua durauit annos X X X. nulli cognitus.

Theremon abbas centenarius deceſsit in ſolitudine. Hic aſsiduis orationibus adeò incuruauit ſibi humeros, ut in ætate decrepita repere magis uideretur, quàm ambulare.

Carilephus in deſerta ſolitudine omnem mulierum aſpectum refugit.

Coſmas

Coſmas Græcus toto ſuæ ſolitudinis tempore ieiuniis ſemper dedit operam.

Symeon apud Antiochiam annis quadraginta delituit in antro cuiuſdã concauæ columnæ. Veſcebatur aqua, pane, & radicibus herbarũ, idq; ſemel tantũ in hebdomade. Corpus uinculis & cathenis adeò conſtringebat, ut cicatrices ipſæ ſubter putreſcerent. Quinetiã multis annis durauit in quodã puteo aqua uacuo, in quẽ ſe demiſerat uolẽs. Femora eius putruerũt, aut ex pedore ſpeluncarum quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci.

Stephanus Anachoreta ſolitari⁹ mãſit ĩ heremo annis L X.

Sara mulier, imperante Theodoſio ſeniore, durauit ad ripã cuiuſdam fluminis annos L X.

Siſinnius monachus, diſcipulus Elpidii, ſepulcro ſe incluſit, in quo pane & aqua uixit contentus ad mortem uſq;.

Serapion pater fuit decem milliũ monachorũ, quo omnes tempore meſsis pretio cõducebat, ut ſua opera iuuarẽt laborem pauperũ. Viuebat ipſe pane & aqua, unica ueſte contentus.

Zozimas in regione Palæſtinæ L I I I. annos abſoluit in heremo, contentus cibo tenuiſsimo. Mariam Aegyptiam ad bonam frugem reuocauit, & mortuam tumulauit.

Pion X X. annis ſolitariam egit uitam ſub Hilarione. Comedens deambulabat, ne quam in cibo uoluptatem perſentiſceret. Sororem morbo laborantem clauſis adiit oculis.

Helias Anachoreta fuit ſub Antonio, mira ſanctitate, qui uixit annis C X V I.

Moſes Aethiops latro annis L X X V. durauit in ſolitudine. Cellula ſua annis V I I. nunquam egreſſus eſt.

Paſtor presbyter, matrẽ ad ſe uenientẽ clauſa reppulit cella.

Dorotheus Aegyptius ſex tantum panis uncias cum paucis oleribus quotidie eſitabat. Dicebat ſe nunquàm dormiuiſſe, aut comediſſe ad ſaturitatem. Congeſtis lapidibus quotannis extruebat habitaculum ad excipiendos peregrinos. Manſit in ſpelunca annis L X.

Elpidius Cappadox durauit in quodam antro annis X X V. ubi bis tantum ueſcebatur in hebdomade.

Hor, abbas præſtitit admiratione digna. Nunquàm mẽtitus eſt, nũquàm citra neceſsitatẽ locutus, nemini unquã maledixit.

Gadanus apud Iordanem magna conſenuit abſtinẽtia, ſub dio degens, & nullo opertus tecto.

Epiſius interrogatus à Ioanne anachoreta, quid tota uita

egiſſet memorabile, Annis quadraginta, inquit, nunquàm ſol uidit me comedentem. Tum Ioannes, Nec me, ait, iraſcentem.

Auguſtinus Afer quum in quadam ſpelunca degeret, offenſus multitudine populi eò cõfluentis, remotiore antro ſe incluſit, ubi tugurium inter ſaxa ſibi breuiſsimum fecit, uixitq; magna ſanctitate.

Vlfranius Archiepiſcopatu Senonenſi ſponte ſe exuit, ut ſolitudini uacaret.

Hugo abbas Carthuſienſis annis quinquaginta faciem mulieris non uidit.

Dominicus Hiſpanus humi iacebat, annis decem abſtinuit uino.

Iordanes inſtituit ſilentium menſæ.

Adam felix fuit in ſolitudine: comitatus fœmina, factus eſt infelicisſimus.

Abraham in ſolitariis tabernaculis & conuallibus deum meruit collocutorem.

Syluester pontifex latuit in Soractis monte.

Egidius Athenienſis ſolitudinis ſtudio genus, patriam, & opes reliquit, blandientis ceruæ lacte in heremo nutritus.

Narciſſus Hieroſolymorum epiſcopus multos annos in deſertis locis egit.

Eucherius ordinis ſenatorii dignitate cõſpicuus ſpeluncã dumis horridã & tutã nigro lacu habitauit in agro Lugdunẽſi.

Vrſatius apud Niceam Bithyniæ ſolitarius egit.

Celeſtinus relicto ſummo pontificatu, ad ſolitariam uitã ſe contulit.

Ioannes Baptiſta adhuc infans, relictis hominum turbis, ad heremum perrexit, ubi pelle cameli opertus, ſanctitatem præſtitit, qualem nemo poſt homines natos.

Maiorus epiſcopatui ceſsit, ut in ſolitudine uiueret.

Domnianus abbas ſolitariã egit uitã in agro Lugdunẽſi.

Diogenes Antonii diſcipulus uixit, & mortuus eſt in ſolitudine.

Euagrius presbyter annis x i i i. mãſit in ſolitudine, cõtentus pane & oleo. Si quãdo uenereis titillaretur aculeis, demergebat ſe in puteum, ut aquæ frigiditas libidinis feruorẽ cõ peſceret.

Ethbinus honeſtiſsimis parentibus inter Britannos natus, tugurium ſibi fecit in ſylua, in quo ad finem uitæ durauit conſtantiſsimè.

Paulus

Paulus Simplex Antonii fuit diſcipulus, cuius mandato tacuit triennium, nemini loquens.

Paulus Abbas pater fuit quingẽtorũ monachorũ in Libya, Nũquàm ueſcebatur, quin prius c c c. oratiões exoluiſſet dño.

Phyllorrhonius presbyter extruxit ſibi cellã in ſolitudine, in qua fortiſsimè cõflixit aduerſus uoluptates & illecebras corporis. Nã annos x v i i i. catenis ferreis corpus macerauit, eoſq; tẽpore abſtinuit pane coćto. Annos x x x i i. nullo pomorũ genere uſus eſt. Metu mortis per ſex annos ſepulcro ſe incluſit. Pauit pauperes, & affećtos morbo, labore ſuarum manuum.

Syluia uirgo filia Ruffini præfećti Alexandriæ annos l x. abſoluit in ſolitudine, quo tempore nullã corporis partẽ lauit, præter digitos. Non in lećto iacuit, ſed humi tantum.

Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibiq; multos annos cella concluſus delituit.

Capiton latro ſcelerum pœnitentia ad heremiticam uitam conuerſus, antro latuit incluſus annis l x x x.

Vacchoris, rex Aegypti, relićtis diuitiis, humi iacuit.

Vuenceslaus, filius Vratiſlai regis Bohemorum, per mediam brumam, & medias niues diſcalceatus petebat templũ, horaſq; obibat canonicas.

Nicolaus Tollentinas abſtinentiſsimus omnium ſui temporis, pane & aqua ſemel tantum in die ueſcebatur, procul ab omni otio, & uerborum uanitate.

Nathanaël Anchoreta ſtudio uitæ ſolitariæ incluſit ſe cellę, qua annis triginta ſeptem nunquàm egreſſus eſt.

Liberalis confeſſor ſingulis diebus dominicis ſacram ſumebat euchariſtiam, qua refocillatus, nihil ferè aut parum cibi capiebat tota hebdomade.

Maxentius abbas Pićtauenſis pane ordeaceo tantum & aqua ueſcebatur.

Medericus Eduenſis ſemel tantum in hebdomade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem domabat.

Marinus cõfeſſor annum integrũ in ſpelunca delituit, nec faciẽ hominis uidit. Aqua erat illi potus, agreſtes herbæ cibus.

Richarius confeſſor panem comedebat ordeaceum, quem aſpergebat cinere, ne præſeferet ſuauitatem. Aquam lacrymis ſuis tepefaciebat, eaq; faciebat balnea, quibus abluebat leproſos, & ſe poſtremùm.

Timon Athenienſis cõgreſſus & ſocietatem hominũ refugiebat.

giebat. Autor Cicero in libello de amicitia.

CIBI ET PANES DIVERSI.

ARtolaganum genus eſt panis, ſeu placentæ, ex ſimila in oleo coctæ. Ei infunditur modicum uini cũ pipere uel adipe. Hic panis quondam habebatur in deliciis.

Bellaria, cibi dicuntur ſecundæ menſæ. Apponuntur ad irritandam gulam. Vocantur à Græcis Tragemata, & Pemmata.

Botulus, ſeu Botellus, genus farciminis ex ſuilla carne. Mart. lib. 11. Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnibus mẽſis, ſed maximè celebratus in Saturnalibus. Idem Mart. Qui uenit Botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni ſeptem uenerat ante dies.

Carica genus eſt ficuum, uel ficus ſicca. Ouidius lib. 1. faſt. Quid uult fama ſibi rugoſaq́; carica dixi. Caricas antiqui uocabant eſculentũ lautũ, & uariis conditũ cupediis. Carica enim genus erat cibi Lydii, multiiugis lautitiis, & ſanguine confectum.

Coccentum edulium erat ex melle & papauere.

Coliphium genus panis. Plautus: Coliphia mihi ne incocta detis.

Conchis edulium eſt ex faba, uel leguminis genus. Vocatur aliter Concha, & Conchus. Iuue. Sat. 14. Alterius concham æſtiui cum parte lacerti Signatam.

Epityrum genus eſt edulii, ſeu caſei Siculi.

Eſt etiam Minutal genus edulii, quod Perſius Minutũ uocat. Fiebat Ceto marino piſce, liquamine, oleo, uino, porris & coriandro. Iuue. Sat. 14. Heſternum ſolitus medio ſeruare minutal Septembri. Vocatur autem Minutal, quòd minutatim concideretur, & particulatim.

Farreum, genus eſt libi ex farre. Plinius: Nouæ nuptæ farreum præferebant.

Forbea erat quidem cibus, qui calidus abſumebatur.

Fritilla cibus erat ex pulte.

Irceus genus erat farciminis.

Laganum cibus eſt ex farina & aqua, diſtentus in modum mẽbranulæ. Cõdiebatur olim caſeo, pipere, croco, cynamomo.

Artocrea fiebat ex pane & carne. Nam artos panis, creos caro dicitur. Perſius Satyra 6. Ve niſi comminues oleum artocreaſq́; popello.

Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouidiꝰ: Liba deo fiũt, ſuccis quia dulcibꝰ ille Gaudet, & à Baccho mella reperta ferũt.

Lucanica genus farciminis, quod porcina carne fieri conſueuit. Martialis lib.4. Et lucanica uentre cum faliſco.

Eſt & **Venter Faliſcus** genus farciminis, inuētũ à Faliſcis populis. Statius lib.4. Syl. Non lucanica, non graues faliſci.

Pernam antiqui, & lardum, & Petaſonem ſumebāt ex porco. Idem Statius: Non lardum graue, debilis'ue perna.

Merenda uocatur cibus poſtmeridianus. Calphur. Seræq; uidebitur hora merendæ.

Ozimum edulium erat redolens, quòd fiebat ex inteſtinis. Aliqui ozimũ uocāt ab eiuſdē nominis herba citò in hortis creſcēte. Perſius Saty.4. Cũ bene diſcincto cātauerit ozima uernæ.

Placenta, libum farinaceum, caſeo & melle conditum, cuius piſtores uocantur Placentarii. Martialis lib.4. Nec te liba iuuant, nec ſectæ quadra placentæ.

Popanum erat lata placenta, quã ueteres offerebant diis. Iuue. Satyr.6. Scilicet & tenui popano corruptus Oſyris.

Pulmentum capitur pro pulte, aut cibo aliquo facto inſtar pultis. Plautus in Pſeud. Ego pulmēto utor magis unctiuſculo.

Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terent. in Eunucho: Tute lepus es & pulmamentum quæris.

Sagina uocatur cibus pinguefaciens, & reddens obeſum corpus. Hinc Saginare uerbum. Pontanus in pompa Lepidina: Ecce uenit pingui multum ſaturata ſagina. *Saginare.*

Scribilita erat cibus omnino placentę ſimilis, præter quàm quòd ſine melle coqueretur, & abſumeretur adhuc calida. Martia. lib.3. Circumlata diu menſis ſcribilita ſecundis, Vrebat nimio ſæua calore manus.

Sumanalia erant liba farinacea facta in modum rotæ.

Tomacula edulia fiunt iecore porcino ſemicocto, & minutatim conciſo, permixtis ouis crudis, caſeo, liquamine, pipere, aniſo, & gingibere, teguntur q; tomento ſuillo. Iuuenalis Saty. 10. Exta & candiduli diuina tomacula porci.

Tuceta uocantur cibi regii ſapore præſtantes. Apul. lib.2. Meta. Abacum paſcue uinulentum & quidem naribus iam mihi ariolabar Tucetum perquàm ſapidiſsimum.

Buccellatum cibus erat militaris, ita dictus, quòd in buccelas & fruſta confectus eſſet. Ammianus: Frumentum ad uſus diuturnitatem excoctum, Buccellatum, ut uulgò appellāt, humero impoſuit libentium militum.

Pulpa cibus eſt minutatim conciſus, qui & minutal dicitur.

Apuleius: Quæ ſuis dominis parabat iuſcum fartim circũciſum, & pulpam fruſtatim conſectam.

Mattya condimentum eſt carnium unctum, à uerbo Græco matto, id eſt, oblino. Hoc genus edulii excogitauerunt Macedones. Mart. lib. 10. Diues, & ex omni poſita eſt inſtructa macello Cœna tibi, ſed te mattya ſola iuuant.

Lagunculi, & Gaioli cibi erant deliciarii, in quibus ſigna & effigies Gai & Lagonis puerulorum repręſentabantur, ut nũc noſtro tempore uidemus placentas formari in roſas & lilia. Statius lib. 4. Syluarum: Molles Gaioli, Laguncul iq;.

Caryotides dicuntur palmarum fructus, qui delicatis olim menſis adhibebãtur. Statius: Et muſtaceus, & latente palma Prægrãdes Cariotides cadebant. Nam Caryota ſpecies eſt palmæ.

Epidipnides appellantur dapes, quę poſt dipnon, id eſt cœnam apponũtur. Idem Martialis: Hic ſeras epidipnidas parabit, Hinc piſtor farreas facit placentas.

Muſtaceus, ſeu Muſtaceum, erat libum, quod fiebat ex farina ſiliginis muſto conſperſa. Iuuen. Cauſa nec eſt, quare cœnam & muſtacea perdas.

Fertum, genus eſt libi, ſacris adhiberi ſolitum. Flauius Vopiſcus Farratum uocat. Perſius: Attamen hic extis & opimo uincere ferto Intendit.

Artopteſia, panis erat quem faciebant quirites, priuſquàm uſus piſtorum eſſet Romæ.

Varia panis genera ponũtur à Plin. lib. 8. ut Artolagani à deliciis, Speuſici à feſtinatione. Furnacei uel Artopteſii à coquẽdi ratione. Picẽtini panes fiebant ex alicæ materia nouem diebus macerata, decimo ad ſpeciem tracta, & ſubacta uuæ paſſæ ſucco.

Secundarius, ſeu Secundus panis, dicitur plebeius. Horat. Paſtus ſiliquis, & pane ſecũdo. Suetonius de Auguſto: Cibi minimi erat atq; uulgaris: Secundarium panem, & piſciculos minutos, & caſeum bubulum manu preſſum, & ficos uirides biferas maximè appetebat.

Panes hi probantur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obeliæ, Collices, Collabi, Naſti, Amyli, Collyſe, Zymetes, Siganitæ, Chariſis, Canchridæ, Maza, Melictuti, Hyglea, Anthema, Thridaciæ, Phyſtæ, Oemita, Ephieras, Dandalis, Loledia, Comon, Iupe.

Placentarũ ſpecies ſunt Ames, Ametidais, Pyramus, Sextamins, Erichytus, Erithrya, Strecta, Cotyliſc⁹, Phthœdia, Crepis.

Tragemata quæ Latini uocant bellaria, conſtabant ex

Cocco

Cocco, Faba, Chondro, Caſeo, Melle, Siſamide.

Obſonium dicitur omnis cibus, qui per ignem præparatur.

Maza uocatur rigidus panis, qualis eſt quo utuntur nautæ. Plebecula Biſcoctum uocat. Fuit tamẽ ſpecies præſtantis edulii. Hinc adagium Græcis uſurpatum, Supra mazam. In eos qui diffluerent deliciis. Fiebat ex farina, oleo, aqua, & lacte.

Pityriæ panes ſunt uiliores, ut furfurei. Triticei appellãtur Pyrini, Sitanii qui fiunt ex quadrimeſtri tritico. Calliſtei apud Aegyptios uocantur panes in acutum formati.

Orinda panis eſt factus ex orindio ſemine Aethiopico.

Orthoſtrates erat ſacer panis.

Naſti panes, ſeu Sacti, fiebant ex melle, uuis paſsis, & aromate, quorum artifices uocabantur Naſtocopi.

Obeliæ offerebantur Dionyſio.

Pelani communes erant diis omnibus. Fiebant ex tenuiſsima farina.

Erant & Boues panes nuncupati, quòd cornua haberent præfixa. Offerebantur Apollini, Dianæ, Hecatæ, & Lunæ.

Myſtile uocabatur panis ſorbitionis gratia excauatus.

Collyræ minuti erant panes.

Phacinus panis dicebatur à lente.

Collabi à ſimilitudine quadam Collaborum in cithara. Sũt autem clauiculi, quibus circumnectuntur fides.

Colix panis quem ſubcineritium nonnulli interpretantur.

Bucellam panis Pſomon, Enthesin, & Blomon uocant.

Elaphus placenta fiebat ex Seſamo & flore farinæ.

Choria erant cibaria ex lacte & melle.

Alia placentarum genera numerantur à Cælio; ut, Tarentinũ, Craſsianum, Siculum, Cluſtrum, Plicium, Guttatum, Montianũ ex uino & caſeo. Erant & Tyrocoſcimon, Coptoplacus, Pancarpia, Polton, Pyanion.

Conos fiebat ex uuis paſsis & amygdalis.

Echinus & Eſcharites habebantur inter placentas.

Thiagones in Aetholia dicuntur panes deo dicati.

Arcam panariam Ariſtophanes Sypiam uocat. Inſtrumentũ ſubigendæ farinæ idoneum Mactram.

Artopteum eſt officina coquendi panes.

Tripodes, & Magades uocantur menſarum fulcra.

In caſtris menſas habebant quadratas, quas Cibilas uocabãt, domi uerò rotundas.

Monopodia dicuntur menſæ, quæ unico pede fulciuntur.

Abacus menſa uaſcularia & uinaria.

Antiquitus tres tãtum adhibebantur cõuiuæ ex numero Gratiarum. Deinde nouem ex numero Muſarum.

Cyrus conuiuas ſiniſtro lateri admouebat, ut cordi propinquiores & chariores.

Antiquitus: Prandere & Cœnare in propatulo uerecundiæ non erat.

Cõuinii locus uocatur Sympoſiũ, Andron, Syſsitiõ, Tricliniũ.

Conuiuas Græci Sympotas, Homoſitos, Syſsitos, Sinuſiaſtas, Thiaſotos, Thiſitas, Illapinaſtas, & Eraniſtas, uocãt. Sunt prouerbiales quædã locutiones, quibus delicatũ cibũ poſſumus exprimere, cuiuſmodi ſunt iſtę, Deorũ cib⁹, Deorũ ambroſia, Cœleſte manna, Iouis cerebrũ. Qualia purpurei comedũt obſonia réges. Pontificalis cœna, opipara, dapſilis, adiicialis, dubia, ſaliaris.

CIBI ELECTILES, ET DELICATI.

GEnera eduliorũ aliis præſtantia hæc ponuntur à Gellio, ex teſtimõio Varronis. Pauus è Samo, Phrygia Attagenã, Grues Melicæ, Hœdus ex Ambracia, Pelamis Chalcedonia, Helops Rhodius, Scari Cilices, Palma Aegyptia, Glans Iberica.

Horatius electiles cibos enumerat his uerbis: Non me Lucrina iuuerint cõchylia Magis'ue rhombus aut Scari, Si quos Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc uertat mare. Non Afra auis deſcendat in uentrem meum, non Attagen Ionicus iucundior.

Statius lib. 1. Syl. inter menſarum delicias ponit Adoria Bellaria, nuces Ponticas, palmas Idumæas, Pruna Damaſcena, Eboſiæ Zacharum, Gaiolos & Laguncalos, Pyra Amerina, Muſtaceam & Caryotides.

His annumerandæ ſunt lauticiæ, quas habuit Vitellius in ſua patina. Tranquillus ait, fuiſſe Scarorũ iecinora, Phaſianorum & Pauonũ cerebella, linguas Phœnicopterum, Murenarum lactes à Carpathio uſq; freto per Nauarchos petitarum.

In ueterũ quoq; luxu fuerũt Rhõbus, Placenta Samia, Murena Tarteſsia, Thynn⁹ Tyrius, Ceſtreus, ex Sciatho, Cõchæ Pelorinæ, Męnidus ex Lipara, Rapę apud Mantineã, Ctenes Methymnæi, Galeus Rhodius, Piſcæ Eleuſiniæ, Cythnius & Siculus caſeus, Sal Tragaſeus, à Tragaſa Epyri loco, Faba Aegyptia.

Scriptorũ monumentis probãtur Rauénę Aſparagi, Aegyptiũ acetũ, Attilius Padi, Anguillæ Bænaci, Gangis, & Timaui. Auratæ Actiacæ, Anthiæ maris Rubri, Aloſæ Tyberis, Bulbi Megari

garici, Caſei Lunenſes & Veſtini, Lucrinæ Conchæ, Cumarum cæpæ, Benaci Carpiones, Petragoricorum Caſtaneæ, Gallinæ Numydicæ, Venetiarũ Gobius, Circellarũ lactucæ, lac Saſsinæ, Arcadiæ Muſculi, Melones Oſtienſes, Auellanæ nuces & Tarẽtinæ, Napi Amiterni, Oleum Venafranum, Velitrarũ Oua, Poma Phæacum & Phaliſcorũ, Porri Ariciæ & Tarenti, Placentæ Picentinæ, Capuæ Pepones, Rhombus Adriaticus, Germaniæ Raphani, Rapa Nurſina, Salmo Aquitanicus.

CIBI QVIBVSDAM HOMINIBVS Grati, cum diuerſo Populorum uictu.

CLaudius imp. gaudebat Scaro piſce. Iulia, quotidie inula herba ueſcebatur.

Plato gaudebat ficubus, unde & Philoſycon eum dixerunt nonnulli.

Philippus, & Alexander dicti ſunt Philomeli, à pomis, quæ auidè eſitabant.

Nero, gaudebat porris, quibus uocis gratia omnibus æſtatis diebus permixto ueſcebatur oleo, Nihilq́ue aliud præter panem eſitabat. Autor Plin. lib. 19.

Gaudebat lupinis Protogenes.

Ante uſum frugũ Arcades ueſcebãtur glandibus: Argæi pyris, ficubus Athenienſes, pyris ſylueſtribus Tirinthii, Palmulis Carmani, milio Mæotici & Sauromatæ, Perſæ cardamo.

Nomades Aethiopiæ ueſcuntur elephantis, ut Symbari: Cynocephali populi lacte: Agriophagi pantheris & leonibus: Antropophagi humana carne: Mandi locuſtis, ut etiam Parthi. Solite piſcibus. Ophiophagi ſerpentibus. Arpæi baccis.

Aetate Hieronymi carnes humanas eſitabant Scoti.

Amazones lacertis olim ueſcebantur, unde & Sauropatidas Græci eas appellarunt, nam & Sauras lacertas uocant.

SVBSELLIORVM GENERA.

SVbſelliorum uocabula ſunt Tripodes, Stratum, Hemicyclũ, Trochus, Exhedra, Lectica, Cathedra, Hypodion, Torus, Segeſtria, Scabellum, uel ut alii malunt Scamellum, Silicaſtrum, Sella, Biſſellium, Scimpodium, Gellius Græcienſe uocat, quòd frequens fuerit in Græcia: Offendimus, inquit, Frontonem Cornelium in ſcimpodio Græcienſi cubantem, quum pedes grauiter ægrotaret. Erant & Subadia, tori humi iacentes, ex lignis,

ramis hic ſtructi. Accubita, & Accubitæ ſedilia ſunt accumbētiū, ut etiam Sponda. Vergilius: Auleis iam ſe regina ſuperbis Aurea compoſuit ſponda.

HOSPITALES.

Ariadna ſuſcepit hoſpitio Theſeum profectum in Cretā, & Minotauro deſtinatum.

Phyllis, Lycurgi regis Thracum filia, Demophoontem ab expeditione Troiana redeūtem, & uentis pulſum in Thraciam. Propertius: Paruo dilexit ſpatio Minoida Theſeus, Phyllida Demophoon, hoſpes uterq; malus.

Hypſiphile, Thoantis filia, & Medea filia Aeetæ regis Colchorum, Iaſonem ſuſceperunt hoſpitio. Prop. Nec ſic Aeſonidem rapientibus anxia uentis, Hypſiphile uacuo conſtitit in thalamo. Hypſiphile nullos poſt illos ſenſit amores, Vt ſemel Hæmonio tabuit hoſpitio.

Alcinous, rex Phæacum Vlyſſem Troia redeuntem ſuſcepit hoſpitio.

Molorchus paſtor, Herculem. Mart. lib. 4. Tam comi pater hoſpitalite, Credas Alcinoi pios penates, Aut facti modo diuitis Molorchi.

Pholus Centaurus, fuit Herculis Hoſpes. Lucanus libro 6. Hoſpes & Alcidæ magni Phole.

Fuit & Midas hoſpes Bacchi, teſte Ouidio.

Calypſo naufragum Vlyſſem ſuſcepit in Ogygia inſula. Propert. lib. 1. At non ſic Ithaci digreſſu nota Calypſo Deſertis olim fleuerat æquoribus.

Eodem modo Ianus excepit Saturnum: Euander Aeneā: Canuſina, Romanos à clade Cannenſi redeuntes: Raab apud Hebræos Dei populum.

Contra uerò inhoſpitales fuerunt Thraces, Polymeſtor, Diomedes, Buſyris, Scythæ.

NVNTII, ET LEGATI.

Iris, fertur eſſe nūtia Iunonis. Vergilius: Irin de cœlo miſit Saturnia Iuno.

Mercurius, Iouis & omnium deorum. Ouid. lib. 2. Metam. Hinc ſe ſuſtulerat paribus caduciter alis.

Cyneas, legatus fuit Pyrrhi. Ilioneus, Aeneæ. Idmon, Turni. Verg. lib. 12. Nuntius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refer.

Pontius Caii principis. Plin. Pōtius legatus Caii principis

cas

eas tollere conatus eſt libidine accenſus.

Longinus legatus fuit Traiani. Autor Dion Caſſus.

Agiſis legatus fuit Arſacis regis Parthorum. Autor Plutarchus in Craſſo.

Proculeius, Auguſti Cæſaris, ut etiam Tyreus, quem Antonius poſt mutuum cum Cleopatra ſermonem uerberari iuſsit doli ſuſpicione.

Clathis, Datii: Hippocrites, Chalcidonis: Thaſiles, & Iſidorus, Mithridatis Syllus, Ageſilai: Turullius Antonii fuerunt legati & præfecti copiarum.

LEGISLATORES.

Minos dedit leges Cretenſibus.

Charandes Tyrius apud Athenienſes legem tulit, ne quis armatus ueniret in concionem.

Corn. Cinna Tribunuſpl. legem tulit de reuocandis exulibus. Vnde à Cn. Octauio collega pulſus, bellum urbi intulit.

Cliſthenes Athenienſis primus tulit legem de exilio, primusq; exulauit.

Cotta orator legem tulit ut liceret Tribuniſpl. alios accipere magiſtratus.

Tiberius Gracchus legem tulit, ne quis plus mille agri haberet iugera.

Licinius Stolo, gener Fabii Ambuſti, legem tulit, ne quis plus quàm quingenta agri iugera poſsideret. Quam quũ poſtea infregiſſet comparatis mille iugeribus, accuſatus eſt à M. Popilio Lenate.

Fuit & Maſurius legiſlator. Perſius: Maſuri rubrica notauit.

Metellus Macedonicus in cenſura legem tulit, ut omnes uxorem ducere cogerentur.

Cn. Oppius Tribunuſpl. legem tulit de comprimendo matronarum cultu.

L. Calphurnius Tribunuſpl. primus legem tulit de repetundis pecuniis, Cenſorino, & Manlio conſulibus.

Philolaus Corinthius leges dedit Thebanis.

Roſcius Otho Tribunuſpl. legẽ tulit ut equitibus Romanis in theatro xiiii. grad⁹ primi aſſeruarétur, neq; eſſet quiſquá, qui auderet præripere. Vnde lex ipſa uocatur Roſcia, ab Horatio.

Q. Volumnius, Tribunuſpl. legem tulit ne quis mulierem hæredem inſtitueret.

Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidenſibus.

Acilius

Acilius Glabrio, de repetundis pecuniis legem tulit, quæ Acilia uocata eſt.

Plotius Tribunuſpl. legem tulit, ut qui cum Lepido fuerāt, redire in patriam poſſent impunè.

Lycurgus leges dedit Lacedæmoniis, quibus fecit, ut agri æquè diuiderentur, cauſa uitandæ inuidiæ. Suſtulit conuiuiorū apparatum & menſarum lautitias, è quibus otium & torporem naſci cognoſcebat. Vnde opulentis adeò infenſus factus eſt, ut Alcander adoleſcens alterum oculorum eidem effoderit. Iubebat pueros quum attigiſſent XII. annū, diſcalceatos ambulare, & in arundine paluſtri cubitare.

Plato ſuis legibus docuit, quales deberēt eſſe in Rep. ciues. Inſtituit & Remp. imaginariam, inuentu difficilimā, ut eſt perfectus orator Fabii. Vini uſum uſq; ad annum XVIII. non probabat. Iubebat ut iuuenes coram ſenibus uino uterentur, ut carperentur ſi indulgentius potaſſent. Volebat pueros operam dā re muſicæ, ut ſeria negotia honeſto recrearent otio. Laudabat Veritatem ut omnium bonorum ducem.

Indis leges dederūt Gymnoſophiſtæ, ut Aegyptiis prophetæ, Chaldæi Babyloniis, Magi Perſis, Druidæ Gallis, Moſes Hebræis, Phido Corinthiis, Zamolſis Scythis, Hippodamus Mileſiis, Phaleas Carthaginienſibus.

Draco ſuis legibus (quas Athenienſibus dedit) unicuiq; uel minimo furto extremum ſupplicium irrogauit. Vnde dicebat Demades, eum ſanguine, non atramento leges conſcripſiſſe.

Bocchorus Dynaſtes Aegyptiis iura conſtituit.

Solon, Athenienſibus leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legem tulit Siſachtheam, qua prohibebat ne creditores ius haberent in corpora debitorum, ſed bona duntaxat.

Ceres, dea frugum, legem dedit Siculis: unde & Legifera uocatur à poëtis.

Apud Romanos **Papyrius** regias leges in unum uolumen cōtulit. Cl. Regillanus decemuir autor fuit cōſcribendarū duodecim tabularū. M. Mutius, L. Brutus, & P. Manilius ius ciuile fundauerunt. Q. Mutius pōtifex maximus ius ciuile in XVIII. libros redegit. Seruius Sulp. CLXXX. libros de iure ciuili reliquit.

Leges ſumptuariæ inſtitutæ ſunt, ad cohibendum rerum omnium luxum, & prodigas impenſas. Primam tulit. **C. Orchius** Tribunuſpl. qua numerum conuiuarum præſcribebat, iubebatq; ut ianuis patentibus cœnaretur.

Licinia

Licinia (quam L. Craſſus diues tulit) erat, ut Calendis, Nonis, & Nundinis, cuiq; liceret triginta tantùm aſſes in cibis con ſumere, reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quàm carnis aridæ pondo tria, & ſalſamentorum libra.

Sylla, pretium rebus uenalibus imminuit.

C. Fannio, & M. Valerio Meſſala conſulibus principes ciuitatis iuramento adacti ſunt, uerbisq; conceptis obligati, non amplius in ſingulas cœnas ſumptus facere, quàm cētenos nicenosq; æris, præter olus, far, & uinum: neq; uino alienigena, ſed patrio uti. Neq; argenti in conuiuio plus pondo quàm libras centum inferre.

Poſt hoc ſenatuſconſultum lata eſt lex Fannia, quæ ludis Romanis, item Plebeiis & Saturnalibus, in ſingulos dies centenos æris inſumi conceſsit, decemq; aliis diebus, in ſingulis menſibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus, denos.

Aemylia lege non ſolùm cœnarum ſumptus, ſed ciborum genus & modus præfinitus eſt.

Lex talionis iubebat reos eadem puniri pœna, quam aliis intulerant, ſi dedita feciſſent opera. Ictus enim conſultus & fortuitus, non cadebant ſub eiuſdem talionis ſimilitudine.

Lege Papia cauebatur, ut pontificis maximi arbitratu uirgines è populo uiginti legerentur, ſortitioq; in concione, ex eo numero fieret in contrahendis matrimoniis.

SEVERISSIMI, ET MAXIME TETRICI.

AEacum, Rhadamantum, & Minoa, poëtæ fecerunt iudices inferorum, ob incorruptam & inexorabilem ſeueritatem. Ouid. lib. 9. Quum uideat feſſos Rhadamāton, & Aeacon annis, Et Minoa queri, &c.

M. Craſſus, tanto fuit animi rigore, ut ſemel tantum in uita riſerit. Sidonius: Tam cenſorius haud fuit uel ille, Quem riſiſſe ſemel ferunt in æuo.

Fuit Socrates eodem ſemper uultu, nec aut hilari magis aut turbato.

Zaleucus, legem ſtatuit Locris, ut in adulterio deprehēſis eruerentur oculi. Quam legem quum filius eius temeraſſet, eidē oculum excuti iuſsit, & ſibi alterum, ut eam probaret firmius. Hinc Zaleuci lex, abiit in prouerbium, de tetrico nimis edicto.

Sextus Aurelianus ſcribit, Philippum imp. (qui Gordiano ſucceſsit) tam ſeueri & triſtis fuiſſe animi, ut iam tum à quinquenni ætate nullo cuiuſquam cōmento ad riſum ſolui potuerit

rit, aut ab inflexibili naturæ toruitate dimoueri.

Orbilius Beneuentanus, ludi magiſter fuit Romæ, tanta in diſcipulos ſeueritate, ut plagoſus appellaretur, & uulnerarius.

Tenes, fuit quiſpiam, qui legem indixit, ut à tergo iudicis aſtaret ſpiculator, ſecurim tenens, ut qui perperam aliquid in iudicio dixiſſet, eum protinus ſecuri percuteret. Hinc orta paroemia, Tenedius homo.

Aelianus ſcribit, Anaxagoram Clazomenium nunq̃ riſiſſe.

Epaminundas uictorem filium interfecit, quòd præter edictum congreſſus eſſet inimicis.

Lucius Brutus filios ſuos, Tarquinii dominationem à ſe expulſam, reducentes, comprehenſos primùm uirgis cædi iuſsit, hinc ad palum ligatos ſecuri percuti. Vergil. lib. 6. Natosq; pater noua bella mouẽtes Ad pœnã pulchra pro libertate uocabit.

Sp. Caſsius filium itidem uerberibus affectum necari iuſsit, quòd quum eſſet Tribunuſpe. legem agrariam primus tuliſſet, multaq; largitione animos hominum ſibi cõciliauiſſet, ſenatui propterea & populo ſuſpectus affectatæ tyrannidis.

T. Manlius Torquatus filium Syllanum expilatæ Macedoniæ, quam habebat prouinciam, accuſatum, & cõuictum, ſua ſententia publice damnauit, ac deuouit morti.

Dum apud Atheſim Romani impetu Cimbrorum exterriti diffugerent, M. Scaurus filio ſuo illius conſternationis & fugæ participi miſit, qui dicerent, ſe libentius in acie eius interfecti oſsibus occurſurum, quàm ipſum tam deformis fugæ reum uiſurum. Quo audito, filius animi dolore gladio ſuo ſe cõfodit.

Aulus Fuluius filium ſuum, prauo conſilio amicitiam Catilinæ ſecutum, & in eius caſtra temerario impetu ruentem, itinere abſtractum, ſupplicio mortis affecit: præfatus, non ſe Catilinæ filiũ aduerſus patriã, ſed patriæ aduerſus Catilinã genuiſſe.

Artaxerxes rex Perſarũ quũ ſenſiſſet parari ſibi inſidias à quinquaginta filiis, Darii ſuaſu, oẽs extremo affecit ſupplicio.

Phœnix, Amyntoris filius, matri gratificaturus patris inter fecit pellicem.

Simili exemplo Oreſtes matrẽ Clitẽneſtrã interfecit, quòd illa Agamẽnonẽ eiuſdẽ Oreſtis patrem occidiſſet maritũ ſuũ.

Fuit in Tamburlano Scytharum rege tanta maieſtas, & in coërcendis militibus ſeueritas, ut gregarium militem (qui mulierculæ cuidam lac furto ſuſtuliſſe ferebantur) mandauerit interfici, apertisq; inteſtinis & uiſceribus lac epotum extrahi.

Apud

Apud Turcas Ioannis Huniadis ducis fortiſsimi nomen uſq; adeò fuit terrificum, ut nutrices ad comprimendos infantulorum uagitus Huniadem adeſſe ſemper confingant.

Auguſtus Herothen Aegypti procuratorem malo nauis iuſsit configi, quòd coturnicem aliarum uictricem comediſſet.

Peſcennius Niger quum Galliam regeret, imperãte Septimio, tribunum quendam lapidibus obrui iuſsit, quòd is militũ ſtipendia decimaret.

Matthias Coruinus, rex Hungariæ, tonſori ſuo barbam & naſum deſecuit, quòd uxoris ſuę poſteriores ueſtium partes per iocum mutilaſſet.

Damatriona, Spartana mulier, filium occidit quòd eum ignauo eſſe animo, & inutilem bello accepiſſet.

Talantia, alia Spartana, quum audiuiſſet filium ſuum Pedaretum iniquè apud Chios principari, his ad eum uerbis ſcripſit: Aut te melius in Chii adminiſtratione gerito, aut iſtic maneto. Nã ſi Spartã redieris, non eſt quòd ultrà te ſperes uicturũ.

Tigranes, rex Armeniæ, collapſus equo ſuo inter uenandũ, ſtatim ut ſurrexit, alterum ex filiis maiorẽ natu interfecit, quòd parenti dextram non porrexiſſet.

Mithridates, rex Ponti, filiũ ſuũ catenis uinctũ mori coegit, ꝙ eius opera Poſphoranos & Colchos putabat defeciſſe.

Herodes Antipas filios ſuos Ariſtobulum & Alexandrum falſo accuſatos & ſuſpectos inſidiarum iuſsit interfici. Propterea dicebat Auguſtus, Malle ſe Herodis porcum eſſe, quàm filiũ.

Lenogildus, Gotthorum rex, & hæreſis Arrianæ ſectator, quum reſciſſet filium ſuum Hermogildum ex Arriano catholicum effectum, eundem crudeliſsime interfecit.

Federicus ſecundus Imp. filium ſuum Henricum peremit in carcere, quòd ſuſpicabatur eum fauere Gregorio pontifici, quo cum bellum ipſe ſuſceperat.

Vſſumcaſſanus rex Perſidis & Armeniæ filium ſuum Maſubeum ſecum ſemper duxit catenatum, & ad extremum adegit ad mortem, quia cum fratre ipſius regis Gurlumonech (qui ab eo deſciuerat) ſenſiſſe uidebatur.

DE IRA ET ODIO.

NEro audita Galliarũ defeſsione diſcũbens præ nimio dolore menſam ſubuertit, fregitq; duo imměſi pretii pocula.

Ecelinus tyrannus tanto interdum furore correptus eſt, ut acceptum in bello uulnus, frendens in morem ſæuientis feræ un

guibus

quibus dilaniauerit.

Alexander ira percitus Clitum nutricis ſuæ filium conuiuio adhibitum ferro confodit.

Perſeus rex uictus à Paulo Aemylio, duos ex domeſticis uictum ſolari uolentes, ira & dolore præcipitantibus ſenſim morti dedit.

Mahometes Othomanus quum duos cucumeres in horto pubeſcentes foris rediens decerptos inueniſſet, protinus duos iuuenes eleganti forma præditos (quos ad uſum nefariæ libidinis domi enutriebat) ſe decerpſiſſe negantes, gladio traiecit.

Saul quum audiſſet Dauidem ſibi odioſum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hoſpitio ſuſceptum, ira & odio ciuitatem & hoſpitem incendit, hominibus utriuſq; ſexus interemptis.

Clotarius ſeruatis per decennium odii fauillis Galterum Yuetotum Rothomagenſem, ſanctiſsima illa die & paraſceue (qua Chriſtus pro noſtra omnium ſalute mortem paſſus eſt) ad genua prouolutum, ira feruens, interfecit, in ſacro illo ſacello, quod eſt Lutециæ.

Eurilochum (qui Elienſem Pyrrhonem audiuit) tã bilioſum, & iracundum fuiſſe conſtat, ut quum in Elide uariis quæſtionibus agitaretur, eſſetq; reſpondendo fatigatus, abiecto pallio Alpheum flumẽ traiecerit. Interdum quoq; ſumpto cum carnibus ueru ad forum uſq; cucurrerit, coquum ſuum perſequens.

Speuſippus Eurymedontis filius aliquando percitus catulum in puteum deiecit.

Quanto Ciceronis odio deflagrauerint M. Antonius & Fuluia, iam diximus.

Quo die ſacra Cineritia celebrantur à catholicis, quũ presbyteri Cardinales ad genua Bonifacii pontificis de more ſe reclinaſſent ad excipiendos cineres, pontifex ipſe paropſidem cum cineribus proiecit in faciem Procheti Genuẽſis Archiepiſcopi, cuius odio conflagrabat, uerbiſq; immutatis dixit, Memento homo, quia Gebellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autem Gebellinorum factio Guelphis (quos amabat Põtifex) inimica.

Hipponax poëta tanto odio Bubalum pictorem inſectatus eſt, ut eum ſuis ſcriptis ad laqueum perpulerit.

Commodus Imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentẽ cõiecit, quòd balneũ intraturus tepidiuſculũ inueniſſet.

Anna, ſocer Cayphæ pontificis, audita à Chriſto ueritate, ueſtem à pectore diſſecuit, quaſi blaſphemiam audiſſet.

Q. Metel

Q. Metellus quum utranq; Hiſpaniam conſul, & demum proconſul, ſubegiſſet, ægreferens Q. Pompeium conſulem (quẽ ſummè oderat) ſibi ſucceſſorem mitti, ira percitus exercitũ diminuit, commeatus & horrea militibus reliquit diripienda, arcus & ſagittas confregit, elephantis cibaria dari uetuit, nihil deniq; (quo ſe tueretur Pompeius) dimiſit.

Semiramidi circa cultum capitis occupatæ, quum nuntiatum eſſet Babylonem defeciſſe, ira feruens, altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

Olympias, Alexãdri mater, tanta fuit iracundia, ut Iolam pincernam (qui Alexandro uenenum pręminiſtraſſe ferebatur) mortuum, & iam tumulatum refodi iuſſerit, ac refoſſum minutatim diſcerpi.

Cleomedes Athleta, poſt interfectum & exenteratum Lachum Epidamnium pugilem, quum à iudicibus in ius uocaretur, indignatus columnam, qua fulciebatur domus ludi literarii, deiecit: eaq; ruina extinxit plurimos.

Horatius fatetur ſe ſuapte natura iracundũ fuiſſe, facile tamen placabilẽ, ubi ait: Iraſci facilem, tamen, ut placabilis eſſem.

Cottæ apud Romanos dicti ſunt ab iracundia, & oris toruitate.

Fuit Auſonius poëta in iram propenſus, quod ſuo ipſe fatetur teſtimonio dicẽs: Iraſci promptus properaui condere motum, Atq; mihi pœnas pro leuitate dedi.

Malacho poëtæ Syracuſano immoderata bilis plerunque uſum rationis auferebat. Eratq; tum præſtantior in abſoluendo carmine, dum erat alienatus mente.

Archelaus Macedonum rex ſic atra bile afficiebatur, ut ſpei plenus ſibi maiorem in modum confideret.

Philagrus ſophiſta Cilix, auditor Lolliani, fuit iracundus maximè. Nam & dormitanti quandoq; auditori pugnũ in malam fertur impegiſſe, & infregiſſe colaphum.

Cotys rex Thracũ natura fuit prærapidus ad iram, & ad ultionem pręceps, & impetuoſus in ſeruorũ delictis. Propterea accepta à quodam fictilia uaſa, pretioſa quidem, & tornatili opere conſpicua, ſed tamẽ fragilia, & obnoxia iniuriæ, penſauit collato, pretio poſtea tamen fregit, ne ſi à miniſtris fracta eſſent, temperare non poſſet ab inferendo ſupplicio.

Vedius Pollio fuit uſq; adeò iracundus & præceps in choleram, ut ſeruũ qui criſtallinũ ruperat, ad ſuppliciũ rapi iuſſerit,

& murenis dari prædã. Et iam actũ erat de ſeruo, niſi ad Cæſaris pedes ſe prouoluiſſet, nõ mortẽ deprecaturus, ſed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæſar, ueniam exorauit puero.

Chærephon, Athenienſis philoſophus, impetuoſa fuiſſe fertur iracundia. Hinc adagium natum, In Palladis ueſtigiis nihil Chærephontis gubernabis.

Hercules ob nimiam bilem ſacro morbo fuit obnoxius.

Bellerophon ob mœſtitiam ſolus in campis uagabatur.

Socrates quoq; & Plato atra bile dicuntur laboraſſe.

Tantum fuit Annibalis in Romanos odiũ, ut annos octo natus, altaria tenens iurauerit, ſe quum per ætatem liceret, acerrimum hoſtem populo Romano futurum.

Martius Sabinus ægreferens Hoſtilium ſibi prælatum in regno, cui aſpirabat, tanto furore exarſit, ut tædio uitæ mortem ſibi conſciuerit,

Simili exẽplo Valerius Publicola, dolens Lucretiũ Collatinum collegã Bruto in cõſulatu fuiſſe deſignatũ, ſenatoriæ dignitati, cauſarumq; patrociniis & clientelis renunciauit.

Septimius Seuerus Clodium Albinum prælio uictum interemit. Nudum eius corpus pro palatio proiici iuſsit, ac poſtremò equum abhorrentem calcaribus adactum coëgit ſupinũ cadauer conculcare. Qua rabie nondum contentus ipſum retinuit quoad fœtore compulſus, iuſſerit in flumen præcipitari.

Stephanus Sextus pontifex Formoſum pontificem (quem in petitione pontificatus aduerſum habuerat) mortuum iuſsit erui è ſepulcro, ademptisq; pontificiis ornamentis extra eccleſiam ſepeliri, abſciſsis prius digitis.

Pari odio Sergius tertius pontifex Formoſum ipſum inſectatus eſt. Eius enim corpus denuo erutum palàm in foro capite multauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiã Lotharii Gallorum regis, cui Formoſus ipſe odioſus fuerat uiuus.

Etheocles & Polynices mutuo odio in tantum exarſerunt, ut mutuis quoque uulneribus, fruſtra renitente Iocaſta matre, ſe confecerint dominandi ambitione. Quinetiam pertinax ille odii tenor apparuit in cadaueribus: Nam dum cremarẽtur, rogus ipſe in duas partes ſe diuiſit. Vnde Ouid. Scinditur in partes, geminoq; cacumine fugit, Scinditur in partes atra fauilla duas.

Aeſchines orator Demoſthenem ſibi infenſum mordaciſſimis orationibus inſectatus eſt.

Vatinius propter flagitia adeò fuit odioſus Romanis, ut in prouerbium fluxerit, Odium Vatinianum. Catullus: Munere iſto odiſſem te odio Vatiniano.

Cornelius Sylla C. Marii reliquias, apud Anienem ſitas, diſsipari iuſsit, ſolo motus odio. Propterea moriens primus apud Rom, cremari uoluit, talionem ueritus.

Promerus, domeſticus Archelai regis Macedoniæ, Euripidem uſq; adeò inſectatus eſt, ut eidem à regis cœna redeūti furtim canes immiſerit, qui poetam ipſum diſsiparunt.

Heliogabalum populus Roman. ita odit, ut mortuū proiecerit in cloacam, mox in Tyberim cum matre Sœmide traxerit, eiusq; nomen è publicis monumentis eraſerit.

Mortuo quoq; Michaëli Palæalogo Imperatori populus Romanus ſepulturæ locum denegauit.

INVIDI.

Aiax Telamonius inuidens arma Achillis interfecti data in præmium Vlyſsi, uerſus in furias ſe interemit.

Cato Vticenſis uictoriam Cæſaris ægreferens, eiusq; principatui inuidens, ſe occidit.

Adrianus Traiani gloriam adeò iniquè tulit, ut Armeniā, Aſsyriam, Meſopotamiam ab illo acquiſitas, Parthis conceſſerit, & pontem ſupra Danubium (quem ille magno conſtruxerat impendio) furioſus euerterit.

Laborans hoc morbo Zoilus Homerū poëtarum maximū conuiciis lacerare non deſtitit. Martialis: Ingeniū magni liuor detraxit Homeri, Quiſquis es ex illo Zoile nomen habes.

Didymus Alexandrinus liuore motus ſex libros in Marcum Tullium edidit, dictus propterea Ciceromaſtix.

Nec mutua caruerūt īuidia Saluſt. & Cicero, quū ille huic impingat, quòd eloquentiā pudicitiæ iactura apud M. Piſonem perdidicerit, uxoremq; ſacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic uerò illi, quòd impudiciſsimi corporis quæſtu uictū ſibi parauerit, patrem mori coëgerit, quòd eo nondum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis item ad iudicum ſubſellia tractus in extrema ſteterit fortuna.

Inter Xenophontem & Platonem tacitæ cuiuſdā æmulationis liuor extitit, quū hic illius nuſquàm operū ſuorum meminerit. Cōtrà uerò Xenophon ipſius Platonis libros de optimo ſtatu reip. adminiſtrandæ multis ſcriptis impugnauerit.

Sunt qui dicant Ariſtotelem præceptori ſuo Platoni adeò

inuidiſſe,ut bonā eius operū partē flammis & incendio dederit.

Aegreferēs Cæſar Catonē ſibi inuiſum à M.Tullio multis celebratū laudibus, duos libros in eundē ſcripſit,qui ex re Anticatones inſcripti ſunt, in quibus omnia propè Catonis uitia collegit, & inter alia ebrietatē,ut maximū probrū, illi obiecit.

M. Varroni(quem Maurus Terentianus uirum undecunque doctiſsimum appellauit)adeò inuidit Rhemnius Palemon grammaticus,ut eum porcum appellauerit.

Inuidia motus Caligula Torquato torquem, Cincinnato crinem, & Cn.Pompeio ſtirpis antiquæ magni cognomentum abſtulit. Eſium quoq; Proculum formoſiſsimum adoleſcentem iugulari fecit.

Videns Cain Abelis fratris ſui fortunas feliciore ſemper incremento quàm ſuas augeri,eundem gladio traiecit.

Eodem morbo laborantes Dathas & Abyrus,Aaroni ſacerdotium adimere conati ſunt.

Fecit liuor ut Herodes multa puerorum millia morti dederit, ad intercipiendum uirginis partum, futuræ cuius gloriæ inuidebat.

Venditus eſt in ſeruum à fratribus Ioſeph, quòd patri eſſet charior illis.

Poëtæ fabulantur Hyacinthum liberali forma iuuenem, quum diſco luderet,à Borea infectū, quòd Apollinem charius diligeret,quàm ipſum Boream.

Simili figmento aiunt fulminatum à Ioue Aeſculapiū, quòd Hippolytum ad uitam reuocaſſet.Vnde Quintianus in Cleopoli:Iuppiter Hippolyto ſtygia à fornace redēpto:Ecquid Apollineam retonanti fulmine prolem Opprimis?

Iudiciū Paridis, & Ganymedis raptus tantā Iunoni inuidiā conflauerunt in Troianos,ut eoſdē multis procellis naufragos ſemper agitauerit,& auerterit ab Italia,ut fabulatur Maro.

Circe uenefica inuidens Scyllam nympham à Glauco amari, fontem (in quo illa ſe lauabat)infecit ueneno, cuius uirtute Scylla in monſtrum marinum mutata eſt.

Bauius & Meuius ineptiſsimi poëtæ,Vergilio ſuam inuiderunt gloriam. De quibus ipſe Vergil.in Buco. Qui Bauium non odit,amet tua carmina Meui.

Aſinius Pollio adeò fuit infenſus nomini Ciceronis,ut eius laudes audire nequiuerit.Nā quum Sextilius poëta carmen hoc retuliſſet, Deflendus Cicero, patriæq; ſilentia linguæ, Aſinius

ea re

ea re permotus audire noluit.

Hyarbita Maurus, dum Timagenem philoſophum inter pocula declamantem uellet imitari, & non poſſet, inuidia crepuit. Hor. lib. 1. Epiſt. Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua, Dum ſtudet urbanus tenditq́; diſertus haberi.

Catullus poëta inuidioſus fuit cuidã Sicconio, quẽ his uerſibus inſectatur: Sicconi arbitrio populi tua cana ſenectus Spurcata impuris moribus intereat. Nõ equidẽ dubito, quin primũ inimica bonorũ Lĩgua exerta auido ſit data uulturio. Effoſos oculos uorei atro gutture coru⁹, Inteſtina canes, cętera mẽbra lupi.

Dædalus Telon diſcipulum ſuum interemit ob inuidiam, quòd figuli rotam & ſerram excogitaſſet.

Mutius fuit quiſpiam apud Romanos maleuolus, & alienã proſperitatem adeò ægreferens, ut quum Publius eum ſolito triſtiorem aliquando uidiſſet, ſtatim dixerit: Aut Mutio neſcio quid incommodi acceſsit, aut neſcio cui aliquid boni.

Drances fuit Rutulus, qui Turni gloriæ ſemper inuidit. Vergil. lib. 11. Tum Drances idem infenſus, quem gloria Turni Obliqua inuidia ſtimuliſq́; agitabat amaris.

Illud porrò adiiciendũ eſt, multos patria ſpõte exceſsiſſe, ad declinandã inuidiã, & in aliena terra uixiſſe: ut fecit Iphicrates in Thracia, Conõ in Copro, Timotheus in Lesbo, Chabrias in Aegypto, Chares in Sigeo. Apud Romanos Pompeius poſt tot triumphos, & Imperia, domi aut ruri ſe cõtinebat, rarò in publicum prodiens. Syllius lib. 17. de inuidia hoc modo ſcribit. O' dirum exitiũ mortalibus, ô nihil unquàm Creſcere, nec magnas patiẽs exurgere laudes Inuidia. Et Ouid. lib. 2. Meta. Pallor in ore ſedet, macies in corpore toto, &c.

ALIENAE LAVDIS AVT uirtutis æmuli.

ALexander uiſo Achillis ſepulcro, propemodum collacrymari cœpit, ſtudio gloriæ & æmulatione uirtutis: eumq́; felicem prædicare, cui cõtigiſſet habere laudum ſuarum præconem Homerum.

Iulius Cæſar quũ ueniſſet Gades, animaduerſa apud Herculis templũ Alexãdri Magni imagine, ingemuit: & quaſi pertæſus ignauiã ſuam, quòd nihil tum à ſe memorabile actũ eſſet in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet.

Nihil maiore uoto ſtuduit **Theſeus**, quàm Herculis imitari uirtutem. Quod ut faceret, monſtra plurima confecit in terra

Grȩcia:Scyronem,Procuſtem,& Scinin latrones,Creontem tyrannum,Minotaurum bicorporem,& Centauros oppreſsit,Thebas domuit,ad inferos penetrauit.

M.Craſſus apud Romanos æmulus fuit rerum à Pompeio geſtarum.

Themiſtocli Athenienſi Milciadis trophæa ſomnum excutiebant.

Salmoneus apud Elidē Græciæ,& Alladius apud Albam Italiæ Iouis fulmē & tonitrua mentiri & confingere uoluerūt.

CONSTANTES, ET PATIENtes in rebus aduerſis.

ARiſtidæ quum improbus quidam os ſputo coinquinaſſet,riſit hominis improbitatem,ſatisq; habuit eum monere,ne poſtea ſimile quicquam faceret.

Val.Homullus interrogatus ab Antonio,unde columnas porphireticas ſibi comparaſſet, reſpondit: Imperator quum in domum alienam ueneris, & ſurdus & mutus eſto. Quod tamen inſolens uerbum Antonius non tantum non moleſtè tulit, at etiam habuit præcepti loco.

Adrianus ſeruum qui in ſe irruerat armatus,non ſolū non puniuit,uerùm & curari iuſsit,quòd eſſet furioſus.

Bibulus audita duorum filiorum morte ita ſeipſum uicit, ut die poſtero ad ſolita reip.officia proceſſerit.

Q.Martius rex amiſſo magnæ ſpei filio, dolorē tanta animi magnitudine compreſsit,ut peractis exequiis curiam ſtatim petiuerit,& uocauerit ſenatum.

Dion in cubiculo cum amicis ſedens, ubi audiſſet filium è ſummo culmine domus prolapſum, & exanimatū, nullo ſigno mœroris dato,illum ad ſepulturam ferri iuſsit,ſermonemq; inſtitutum continuauit.

Rex Antigonus mortem Alcionis filii adeò conſtanter tulit,ut diceret illum ſerius aliquanto, quàm putaſſet occubuiſſe.

Cornelia quū poſt amiſſos duodecim partus,Tyberium & Caiū cæſos,& inſepultos miſera à matronis prædicaretur,Nunquàm, inquit, me ego felicē nō dicā, quæ Gracchos pepererim.

Rutiliæ poſt amiſſum filium Cottam(quem in exilium fuerat ſecuta)lacrymas nemo uidit.

Socrates uxoris ſuę Xantippes cōuicia & iniurias domi cōſtantiſsimè ferebat,ut aliarū mulierū inſolentiā foris pati diſceret. Idem

ret.Idē ſitim & famem tolerantiſsimè perferebat.Nudis pedibus glaciē & pruinas calcabat facilius,quàm calceati milites. Quantuſcūq; foret hyemis rigor,nihil addebat quotidiāis ueſtimētis.

Lycurgus à temulēto quodā iuuene,altero priuatus oculo, non tantū non permiſit eū à ciuibus puniri,at blādè ſubmonuit.

Alphonſus Tarraconēſis rex Siciliæ nūquā uiſus eſt iratus.

Gabriel Brixiēſis,ordinis Minorū,& Cardinalis presbyter, iurare ſolebat,ſe annos x x x.nulli mortalium ſuccenſuiſſe.

Symphoroſa Getulii martyris uxor mortem ſeptem filiorum pro catholica fide occumbentium patiētiſsimè tulit,quinetiam ad martyrium animauit.

Patrem filiorum numerum Felicitas mulier Romana prò religione Chriſtiana ſub Antonio emori læta conſpexit.

Sophia mulier tres filias ſub Adriano iugulari uidit cum gaudio.

Theramenes philoſophus iuſſu x x x.tyrannorum in carcerem miſſus uenenum conſtantiſsimè hauſit,dicens: : Propinò hoc Critiæ.Fuerat is cauſa mortis eius.Iocabatur in morte uir ille fortiſsimus.

Thucydides Athenienſis hiſtoricus à ſuis in exilium miſſus ob proditionis ſuſpicionem fortunam illam æquo animo tulit. Neq; unquam flere aut queri uiſus eſt, neq; Braſidam exilii autorem ſcriptis ſuis carpere.

Aſinius Pollio intra quartum diem, quàm filium amiſerat, declamauit.

Iob mortaliū omniū patiētiſsimus,āmiſsis Liberis,omnibusq; fortunis,ſatis habuit dicere: Nudus exiui è matris utero, nudus reuertor:Deus dedit,idem abſtulit:Sit eius nomen benedictum.

Diuus Hieronymus in heremo degēs, aſinum ſibi ablatum æquo animo tulit.

Excrementitia hirundinum fæce excæcatus Tobias,ſiniſtrū illum caſum tulit conſtantiſsimè.

Petrus Clareuallenſis abbas,amiſſo ob ægritudinem altero oculo,nō ſolū nō uiſus eſt cōqueri,imò uerò plurimū lętari, quòd ex duabus corporis partibus ſibi inimiciſsimis, alterā amiſiſſet.

Harpalo in conuiuium regis Perſarum accito quum appoſiti eſſent filii, finitaq; cœna, rex interrogaſſet, an cœna ipſa fuiſſet opipara,ubi dolum & ſęuitiam agnouit Harpalus,lacrymas tamen tenuit,dolorem ſuppreſsit,uocem coërcuit, atq; etiā placido uultu,& gratias agenti ſimilis,cœnam laudauit.

Pigmenius presbyter Romanus Deo gratias egit quòd utroq; captus eſſet oculo, ne eccleſiæ inimicos uideret.

Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab inſolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis, contumelioſam illam iniuriam tolerauit conſtantiſsimè. Idē in maxima ui frigoris æneā ſtatuam frigidiſsimam ſolebat amplecti.

Gloriari ſolitum ferunt Sertorium, ducem Romanum, ob amiſſum in bello oculum, quòd (ut dicebat) cæteri fortes ſua ſpolia bellica domi relinquerent, ipſe ſua ubiq; haberet.

Eſaias propheta uiuus in duas partes ſectus, tam conſtanti fuit animo, ut nihil patienti ſimilis uideretur.

Ananias, Azarias, & Miſaël pueri in fornacem ignis coniecti, hymnum domino ibidem cecinerunt.

Quum Stephanus protomartyr lapidibus obrueretur, non potuit tamen de percuſſorum ſalute non eſſe ſolicitus.

Marcellinus martyr Diocletiani iuſſu ſtipitibus cum fratre affixus, Pſalmum illum cecinit: Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in unum.

Agathæ uirgini Cataneæ quum mandato Quintiani Siciliȩ proconſulis euellerentur mām̄æ: puella tortori pauca hȩc uerba ſatis habuit dicere: An te non pudet Quintiane in me laniaſſe, quod te in matre aluit.

Mutius Scæuola tam pertinacis fuit conſtantiæ, ut in conſpectu Porſenæ Hethruſcorum regis manum flammis dederit comburendam, quòd regem ipſum non interfeciſſet. Luca. lib. 2. Te quoq; neglectum uiolatæ Scæuola dextræ. De hac conſtantia Mart. lib. 1. Dum peteret regem decepta ſatellite dextra, Iniecit ſacris ſe peritura focis, &c.

Anaxarchus quū in lapidea pila iuſſu Anacreontis Cyprii tūderetur ob ueteres iniurias nullū doloris præ ſe tulit indiciū: quin conuerſus ad carnifices, Tundite inquit pilā Anaxarchi: nā Anaxarchū non tunditis. Ouid. in Ibin: Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta, Iactaq; pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.

Scriptorum monumentis laudatur Attilii Reguli conſtantia, quòd ad ſupplicium redire maluerit, quam Carthaginienſiū captiuos redimi.

Ioannes Aragoniæ rex candens chirurgi ferrum adeò conſtanter tulit, ut ſupraquàm oportebat, ureretur.

Leȩna meretrix Attica nullis tormētis à Piſiſtrato cogi potuit, ut Harmodium & Ariſtogitonem tyrannicidas proderet.

Paſca

Paſcaſius tyrannus quũ Luciæ Syracuſanæ nũtiari iuſsiſſet, ſe illius amore captum,& oculorũ pulchritudine illectum: nihil morata uirgo,oculos ſibi eruit,ac tyranno miſit.

Horatius Puluillus põtifex,quum in Capitolio Ioui ædem dedicaret,atq; inter ſacra mortuum eſſe filiũ audiſſet,neq; templi dedicationem interrupit, neq; uultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit.

Paulus Aemylius quum quarto die ante triumphum ſuum Macedonicum alterum filiorũ amiſiſſet,alterũ tertio poſt triũphum die,iacturam illã æquo animo tulit.Progreſſusq; ad populum,fortunæ gratias egit:deosq; precatus eſt,ut ſi quid diſcriminis Reip.immineret,ſua eſſet calamitate deciſum.

Pericles duobus filiis intra quatriduum ſpoliatus,iiſdẽ diebus uultu priſtinum habitum retinente concionatus eſt.

Xenophonti philoſopho Grylli Athenienſis filio ſacrificanti,quum nuntiatum eſſet alterum ex filiis natu maiorem in acie cecidiſſe,coronã tantum depoſuit. Percontatus demũ,quonam modo occubuiſſet,ut audiit fortiſsimè pugnantẽ cecidiſſe, depoſitam capiti repoſuit,numina teſtatus, ſe maiorem ex filii uirtute lætitiam,quàm ex morte mœrorem ſentire.

Anaxagoras audita filii morte,nuntiãti,Nihil,inquit, nouum memoras.Ego enim illum ex me natũ ſciebam eſſe mortalẽ.Stroza pater:Viderat hoc celeber Samiæ telluris alũnus,Hoc & magnanimus ſenſit Anaxagoras. Hoc Xenophon ſenſit,quẽ non reuocauit ab aris Filius extinctus,nec doluiſſe ferunt.

Pompeius à Gentio rege interceptus, quum ſenatus cõſilia prodere comminationibus tormentorum ſollicitaretur,digitũ lucernæ admouit comburendum.Qua patientia regi ſpem quicquam cognoſcendi abſtulit,& expetendæ populi Romani amicitiæ cupiditatem ingenerauit.

Gallieno Imperatori tanta fuit in acceptis cladibus patientia,ut in his etiam iocari nõ dubitauerit. Nam quum accepiſſet, Aegyptum à Romano imperio deſciuiſſe:Quid, inquit,ſine lino Aegyptio eſſe non poſſumus? Perdita Gallia,ridens,Et non eſt,inquit,tuta Reſp.ſine trabeatis ſagis? Aſia Alemanorum & Scytharum incurſationibus uaſtata,Quid:inquit,ſine Aphronitis eſſe non poſſumus?

Zeno Eleates à Phalaride tyranno correptus, atque in foro cruciatus,ut cõiurationis participes aperiret,conſtantiſsimè reluctat' eſt,ſociosq; tyranni amicos eius facti ſuſpectos reddidit.

Theodorus nullis uerberibus aut tormentis ab Hieronymo tyranno cogi potuit,ut tyrannicidii conſcios proderet.Fingens tamen ſe cruciatibus tandem conuictum, Thraſonem tortorem coniurationis ignarum declarauit, qui protinus ad ſupplicium raptus eſt.

Q.Fabius Maximus fraudatus pecunia quam pro captiuis Annibali publicè numerauerat, publicè tacuit. Cõpluribus etiã laceſsitus iniuriis ſemper eodem uultu manſit.

Auguſtus ſparſos de ſe in curia famoſos libellos nec expauit,nec eorundẽ autores requiſiuit.Ei etiam in ſenatu uerba facienti quum à multis reclamatũ eſſet,id manſuetiſsimè pertulit.

TiberiusCæſar auditis quibuſdam maledicorum conuiciis, reſpondit, In ciuitate libera,liberas eſſe linguas oportere.

Ariſtippus cuidam,qui ob iram in uerba uenerat,dixit : Ne quęſo à uerbis propter irã diſcedamus, ſed potius ab ira propter uerba.Idem cuidam maledicenti ait :Tu maledicendi dominus, Ego audiendi.

Ageſilaus, Lacedæmoniorum dux , in caſtra Xerxis regis profectus,Mardonium Perſam occidit,putãs ſe regem occidiſſe. Raptus igitur ad ſupplicium, quum poſt uaria tormentorum genera nullum ſuſpirium prorſus emitteret,conſtantia illa meruit impunitatem.

Thraſeas Stoicæ diſciplinæ ſtudioſus, quũ dãnatus à Nerone ſolutis uenis moreretur,magna cõſtantia ſuorum fletũ compeſcuit,libauitq; ſanguinẽ Ioui liberatori.Huius meminit Mar. lib.1.dicens:Diuitior Criſpo,Thraſea conſtantior ipſo.

Plinius ſcribit Gymnoſophiſtas Indorũ philoſophos ab exortu ad occaſum perſtitiſſe cõtuentes ſolẽ immobilibus oculis,atq; etiã feruẽtibus arenis toto die alternis pedibus inſtitiſſe.

Phormio dux fuit quiſpiam in perferendis militiæ incõmodis notæ patientiæ.Hinc natum adagium Eraſmo poſitũ,Phormionis tori. De ſtratis minime delicatis.

Phocion Athenienſis ruri ac militiæ nudis ſemper inceſsit pedibus.

Ariſtodemus Cydathenæus nudo itidem pede ſemper uiſus eſt.

Lygus fœmina quum metu militũ filium occultaſſet, & illi per cruciatus interrogarent,ubinam occuluiſſet, uterum oſtendens , ibidem reſpondit latere:nec ullis tormentis cogi potuit, ut conſtantiam uocis egregiæ mutaret.Autor Cor.Tacitus.

Maſi

Maſiniſſa, rex Numydarum, nonaginta natus annos, nudis pedibus inceſsit, nec imbre ullo aut frigore potuit adduci, ut operto eſſet capite. Autor Ci. de Senectute.

C. Marius Ruſticanus uir, quum ſecaretur, uetuit ſe alligari, tormentumq; ſolutus pertulit conſtantiſsime, nec ullo rigore ſupplicii corpus immutauit. Idem autor lib. 2. Quæſt. Tuſcula.

Herodianus ſcribit Seuerum imperatorem iter facere ſolitũ ſine ulla intermiſsione, neq; labores ullos curaſſe. Fuiſſe inſuper frigoris & æſtus patientiſsimũ, media quandoq; bruma, & agris omnibus gelu cõſtrictis, aut niue & pruina albicantibus, in mõtes altiſsimos iuiſſe aperto capite, ut ſuo exemplo milites ad laborem & alacritatem induceret.

Auditis Athenienſium legatis & iam Athenas remigraturis, quum Philippus rex dixiſſet: Eſt'ne aliquid obſequii, quod à me proficiſci ualeat in ciuitatem ueſtram? Demochares legatorum unus, Si te, inquit, ſuſpenderis. Quod uerbum procax & ingratiſsimum Philippus ipſe quieto pertulit animo, quum tamen poſſet ulciſci, & deberet iure.

M. Antonius tanta fuit animi conſtantia, ut nullo unquàm affectu, nullis rerum fortunis uultum immutauerit.

Cato quoq; nullis caſibus unquàm mutatus eſt, nulli ſuccubuit calamitati.

Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiuſdam loquaculi, & infamibus uerbis multum laceſsitus, maledictis nihil penitus reſpondit. Cæterum ubi rediit domum comitantibus pleriſq;, & conuiciorum contemptum ſuadentibus reſpondit, Ne Gry quidem. Quod ægreferens conuiciator iuuenis, laqueo ſe præfocauit.

Turbo, præfectus pretorianorũ ſub Adriano tanta fuit conſtantia & animi magnitudine, ut nec morbo laborans domi ſe contineret, præpoſitos rerum ſtantes mori oportere dicens.

Seuerianus Adriani iuſſu moriens, ignem petiit, & accenſo ture, Vos, inquit, dii teſtes eſtote, nihil à me morte dignum eſſe commiſſum. Tantum hoc precor, ne, quum mori uelit, poſsit.

Clitomachus Carthaginienſis nõ tantùm forti animo tulit excidium patriæ, ſed ciues quoq; cohortatus eſt ad præferendũ.

Stilbon Megarẽſis patria capta, ac direpta, interroganti Demetrio, quid perdidiſſet, Nihil ſe amiſiſſe reſpondit.

Metellus in exilium ire, quàm Saturnini tribunipl. inquiſsimas leges ferre maluit.

Albutius æquiſsimo animo Athenis philoſophabatur, Marcellus Mitylenis.

P. Ouidius exilium non tãtum fortiter tulit, at etiam multa in eo ſcripſit.

Pallas Stroctia Florẽtia pulſus, Paduæ ita uixit, ut exilium ad otium literarum conuertiſſe uideretur.

Iugurtha regno amiſſo Romam captiuus ductus ad carceris oſtium iocatus dicitur.

Carolus Malateſta uictus, captusq́; à Philippi Mariæ Mediolanenſis militibus, admirabilem in captiuitate animi firmitatem retinuit.

Alphonſus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit conſtantia, ut libertatem non uideretur amiſiſſe.

Aeſopo in neruo apud iudices captiuitas animi firmitatem non abſtulit.

Mauricius ſeruus quum à Neapolitano prætore candenti forcipe concideretur, traheretur q́; per urbem ad maius ſupplicium, quòd liberum hominem occidiſſet, nullos unquàm eiulatus miſit, neq; uultum mutauit, neq; ſtatum corporis.

Aemylia Scipionis uxor non modò diſcimulanter tulit ancillam ſuam haberi à uiro in deliciis: uerùm Scipione mortuo manumiſſam eam liberto ſuo dedit uxorem.

Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum ſibi deeſſe, ut interdum in deformitatem illam iocaretur.

Antonius Panhormita multos annos tormina & urinæ difficultatẽ tam patienter tulit, ut etiã diſsimularet ægritudinẽ.

Fran. Foſcarus, Venetorum princeps, filiũ flagitioſis criminationibus infamem relegari conſtantiſsimè paſſus eſt.

Scipionem Africanum tanta in exilio comitata eſt patientia, ut audita fratris morte animum retinuerit.

Mors filii non deterruit L. Syllam, quominus aduerſus hoſtem, rem egregiè gereret.

Femella Amatriciana quum intellexiſſet filiũ demiſſo minus animo ad ſupplicium trahi, eidem occurrens iuſsit ut exuto periculi metu, cœlum & ſolem ſuſpiceret. Quod quum feciſſet, An, inquit, ignoras fili, te confeſtim in arces illas emigraturũ?

Homullus quidam quum Romę cauſam ageret, audita filii morte inſtitutum non interrupit ſermonem.

Quum Cambyſes rex Perſarum, filium Prexaſpis (à quo mónitus fuerat uitandæ ebrietatis) ſagitta confodiſſet, pater dolorem

loré ſuppreſsit,atq; etiã regẽ laudauit,ut peritũ artis ſagittariæ.

MAGNANIMI.

HOratius Cocles Porſenæ regis Tuſcorum tumultu repentino & inſperato Romam inuadentis, ſolus impetum ſuſtinuit,donec à tergo pons ſolueretur à ſociis:quo ſoluto,armatus & uulneratus in Tyberim ſe coniecit.

Chlœlia eidem regi ad conditionem pacis obſes data,traiecto Tyberi Romam rediit,ſeq; exemit captiuitate. De hac puella &.Coclite Verg.lib.8. Aen.-Pontem auderet quòd uellere Cocles,Et fluuium uinclis innaret Chlœlia ruptis.

Antigonus Philippi regis miles fortiſsimus in obſidione Perinthi catapulta confoſſus, non prius eam euelli paſſus eſt quàm hoſtem fugatum intra mœnia compuliſſet.

Maluit Metellus exulare, ut iã diximus, quàm in pernicioſas Apuleii Saturnini leges iurare.

M.Scæuæ Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de Bellicoſis,

Iuba rex Mauritaniæ ſuperatus à Cæſare mortem ſibi conſciuit ne in triumphum raperetur.

Aſdrubal capta Sicilia Romanis bellum indicit, in quo L.Glaucus uir præcipua nobilitate comprehenſam Aſdrubalis nauẽ nõ prius dimiſit quàm utranq; amiſerit manũ. teſtis Plut.

L.Poſthumius Albinus dũ in conflictu contra Sãnites accepto uulnere cecidiſſet,nocte cõcubia accepto ſpiritu ſurrexit, & ex interfectorum hoſtium clypeis trophæum erexit tinctaq; cruore dextra titulũ inſcripſit: Romani de Samnitibus Ioui,in cuius poteſtate ſunt trophæa. Autor apud Plutarchũ Ariſtides.

Fabius Maximus dum in conflictu contra Pœnos ſuos omnes quingentos numero amiſiſſet, ipſe mortifero accepto uulnere uehementi curſu irruit in Annibalem,eiq; diadema abſtulit,demum iacuit ſupinus.

Cn.Popilius legatus ad Antiochum miſſus, regem ipſum differentem reſponſum,uirga circunſcripſit,& priuſquàm egrederetur circulo illo reſpondere compulit, magno dubium fortitudinis an temeritatis argumento.Autore Plinio.

Epaminundas quum uiciſſet Lacedæmonios apud Mantineam, ubi accepto ibidem uulnere exanimem & iam morti proximum ſe uidit,percontari cœpit,an ſaluus eſſet clypeus, & fuſi hoſtes.Quum autem audiuiſſet quod cupiebat, auelli iuſsit eam(qua erat transfixus)haſtam,& ita multo ſanguine profuſo

in læ

in lætitia & uictoria mortuus eſt.

Leonidas rex Lacedæmoniorum ſe in Thermopylis, trecentosq; alios, quos eduxerat Sparta, oppoſuit hoſtibus, quum propoſita eſſet aut fuga turpis, aut glorioſa mors. Autor Cicero lib.2. de Finibus.

Socrates accuſatus ab Anyto, nec patronum quæſiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus ſupplex fuit, adhibuitq; liberã contumaciam à magnitudine animi inductam, non à ſuperbia. Et paucis antè diebus quum facile potuiſſet educi à cuſtodia, noluit. Quumq; mortiferum in manu poculum iam teneret, ita locutus eſt, ut non ad mortem trudi, ſed in cœlum uideretur aſcendere. Autor idem Cicero lib.1. Quæſt. Tuſcula.

Quintus Sertorius accepto in bello uulnere, deformatus gloriabatur, atq; hoc ipſum tribuebat laudi, & æterno fortitudinis monumento.

Mithridates rex Ponti tanta fuit animi magnitudine, ut filiis, præſidiis, & uniuerſo principatu deſtitutus, quũ nec amplius Romanorum uirtuti poſſet obſiſtere, nihil tamen humile aut abiectum conceperit animo. Quinimò ad Celtas profectus, cogitauit unà cum illis in Italiam irrumpere.

Ea fuit animi fortitudine Scytharum regina Tomyris, ut amiſſo exercitu & filio, quem Cyrus interfecerat, animum tamẽ non remiſerit, aut deſperauerit uictoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius, & exequiis uacandũ, incredibili uirtute fœmina uictorem iam glorioſum, & nihil ſibi non promittentem, regno iuſsit excedere per legatos. Quod mandatum quũ nihili feciſſet Cyrus, non prius ſuos hortari, & ad profligandum barbarum deſiit animare, quàm ſimulata fuga, hoſtem in meditullium regni ſui pellexerit, pellectum numeroſa militum caterua circunſepſerit, circumſeptum uicerit, uictum interfecerit, interfectum coniecerit in utrem plenum ſanguinis, ut eo ſe ſaturaret, quem tantopere ſitiuerat. Herodotus hæc.

Boges Perſa, Xerxi chariſsimus, quum ab Athenienſibus & Cimone Milciadis filio obſideretur, liceretq; ei accepta fide egredi, & in Aſiam remeare, tamen abnuit, ne regi præ metu ſu perfuiſſe uideretur: propterea ad extremum uſq; perſtitit. Atque ubi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit, rogum accendit, cui liberos, coniugem, concubinas, familiam iniecit, totũq; urbis aurum & argentum è muris proiecit in Strymonem. Quo facto ſe ipſum poſtremum incendio dedit.

Hege

Hegeſiſtratus Elæus,captus à Lacedæmoniis, & in uincu la coniectus, rem fecit uniuerſæ poſteritati commendabilem. Nam quum ferratis ſoleis uinctus eſſet, dimidium pedem præcl dit,ut ſe cópedibus illis eximeret:demũ ſubruto muro periculũ effugit,deceptis excubitoribus. Autor Herodotus in Calliope.

Alcibiades Athenienſis,dum unà cum ſociis in uia luſitaret,accedentem cum quadriga bubulcum monuit, ut plauſtrum ſiſteret,dum abſolueretur ludus. Quod quum ille recuſaſſet facere,Alcibiades in terram ſe ante boues ſtrauit, bubulco monito, ut ſi uellet ſupinum corpus boum pedibus & rotis quadrigę conculcaret. Idem quum à ludi literarii magiſtro Homericum aliquod opus petiiſſet,atq; is reſpondiſſet, nõ eſſe ſibi, colaphũ eidem infregit, dictitans non oportere bibliothecam literati hominis tantis operibus eſſe immunem.

Cyrus adhuc puerulus, rex per iocũ inter paſtores creatus, eos qui erraſſent,uerberibus ſeuerè caſtigabat.Propterea accuſatus à quodam(quem acerbius depalmauerat)apud Aſtyagem regem Mœdorum,quum ab eodem carperetur, quòd in tam tenera ætate, uilibusq; pannis iam imperium exerceret, Reſpondit, regum intereſſe, ut delinquentes corriperent:unde & ex eo tempore Aſtyagi factus eſt ſuſpectus.

Ariarathes, rex Cappadociæ, à Perdica obſeſſus, quũ iam deſperaret effugium,ne quid fructus aut trophæorum accederet inimicis,urbem incendit, ſibiq;& ſuis omnibus cõſciuit mortẽ.

Leonidas Spartanus ad Thermopylas Perſarum expectans congreſſum,Eutychum militem domum remiſit,propter cæcitatem,quam is quodam oculorum morbo contraxerat. Diſcedẽs Eutychus pœnitẽtia & rubore cœpit affici, ꝙ ſociis periculũ expectãtibꝰ ſolus ſubterfugiũ uideretur inquirere.Propterea ſeruo duce regreſſus ĩ pręliũ utcũq; poterat pugnãdo interiit.

Theleſis Argiua mulier Argos,oppidum Græciæ,à Cleomene Spartanorum rege obſeſſum,unà cum cęteris mulieribus, quum deeſſent uiri,tutata eſt.

Alia fortitudinis & magnanimitatis exempla iam poſui diuerſis in locis. Superſunt tamen plurima quæ omittenda putauimus,quoniam nullus eſt delectus,ubi de multitudine certatur.

DE CHARITATE IN PATRIAM EXEMPLA.

Regnante apud Phrygios Mida,quum prope Celenas urbẽ dehiſcens terra ſeſe aperuiſſet, erupiſſetq; ex ea uoragine uis aquarum plurima, propinquas domos eruens: rex oraculo

conſulto,quid ea in re faciendum eſſet,reſponſum habuit,hiatũ illum non prius clauſum iri, quàm quis intrò ſe demitteret ad pacandam iram numinum. Quod uidens **Ancurus** Midæ filius,dato patri & uxori oſculo in uoraginem præceps deſiliit. Autor Plutarchus.

Eodem exemplo quum in urbe Roma hiatus terrę paulatim excreſcens accidiſſet,**Curtius** amore patriæ intrò ſe demiſit.

Quum Lacedæmonii ob interfectum contra ius gentiũ Xerxis legatum peſte laborarent, ad finem mali reperiendum utile fore dixerunt,ſi quis ex Lacedæmone facinus indignũ ſua penſaret morte.Quod audientes **Spartius** & **Bulides** læti ſe obtulerunt,& ad Xerxem profecti cultris deuouerunt iugulos, ut uiolato iuri ſatis facerent.

Monitus in ſomnis **C. Marius** conſul,ſe ex Cimbris uictoriam reportaturum,ſi filiam Calphurniam ſacrificaſſet, arrepto cultro paruit nocturnis phantaſmatibus, & filiam immolauit. Autor Plutarchus ex teſtimonio Doſithæi Græci.

Erecteus in Eumolpum bello contendens conſultis oraculis reſponſum habuit,futuram ſibi & patriæ uictoriam,ſi filiam immolaſſet.Quod quum audiſſet,filiæ uitam abſtulit,ut afferret ſalutem patriæ.

Cleomenes, dux Spartanorum,contracto cum Ptolemæo fœdere aduerſus Antigonum & Achæos,in pignus fidei perpetuæ matrem eidem Ptolemæo dedit obſidẽ. Quæ cum reſciſſet honeſtiſsimas pacis conditiones Cleomeni filio offerri ab Achæis,literis eum monuit,ne propter carioſum uetulæ corpus pacem illam renueret, quam intelligeret eſſe utilem patriæ.

Quum Cæſar odio Pompeii patriam uellet opprimere, **M. Brutus** ipſi Pompeio adhæſit, à quo tamen ſciebat patrem ſuũ bello Syllano interfectum fuiſſe Mutinæ, condonauitq; priuatas iniurias patriæ.

Nihil **Caſsium** Cherream compulit ad inferendã Caligulæ ſanguinario principi mortem,præter charitatem patriæ, quã ille multis homicidiis,probroſiſq; flagitiis contaminabat.

P.Rutilium pulſum Roma & exulantem, quũ neſcio quis monuiſſet ad inferendum patriæ bellum, quo facilius reditum aſſequeretur:reſpondit,ſe ciuium ſalutem pluris facere,quàm reditũ ſuum,& malle ut exilii ſui puderet Romanos, quàm propter reditum defleret patria.

Vlyſſes apud Calipſo, patriã prætulit immortalitati:autor Cicero

Cicero in orationibus his uerbis: At ſi nos patria delectat, Quirites, cuius eſt tantus amor, ut Itacham uir præſtantiſsimus, nidulumq; illum affixum ſaxis immortalitati prætulerit, multi tamen extra patriam melius rem geſſere.

Cretinus Magneſius bello Mithridatico aduerſus ipſum Mithridatem delegit Imperatorem Hermiam, quo cum tamen priuatas gerebat inimicitias, profeſſus ſe interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factionem ſuboriretur. Quod ſi patria mallet Cretinum Imperatorem, quàm Hermiam, orauit ut interim exularet Hermias. Aduerſarii modeſtia permotus Hermias, ſponte exulauit.

M. Lepidus Pont. Maximus, & M. Fuluius in cenſura collegæ priuatas inimicitias ad patriæ utilitatem poſuerunt.

P. Seruilius, & M. Lucullus priuata quoq; odia reliquerunt in adminiſtratione Reip.

Tres fuerunt Decii, qui pro ſalute patriæ, ſeſe deuouêre. Pater quum Latino bello Romanorū aciem inclinatā penè, & iam proſtratā uideret, ſeipſum deuouit, ac protinus cōcitato equo in medium hoſtiū agmen patriæ ſalutē, ſibi mortē petens irrupit. Filius in quarto conſulatu Q. Fabii collega aduerſus Gallos & Samnites profectus pro patria fortiſsimè pugnans occubuit. Nepos periit in bello Pyrrhi, quod geſsit pro Tarentinis. De his Cicero lib. 1. Queſt. Tuſcu. Si mors, inquit, timeretur, non cum Latinis pater Decius decertans, cum Ethruſcis filius, cum Pyrrho nepos hoſtium telis occubuiſſent. Idem in primo Paradoxo de his & quibuſdam aliis.

Romanus populus Canenſi clade attritus, quum nihil niſi de fuga, & patriæ cogitaret exilio, Scipio Africanus adhuc admodum iuuenis ſtricto gladio mortem unicuiq; minitans, iurare omnes, nunquàm ſe relicturos patriam coëgit.

Quum Athenienſes à Dorienſibus bello premerētur, adeò ut reſiſtere nō poſſent, diffidētia humani auxilii ad Apollinis oraculū confugerūt. Cōſultus deus ſuper futuro rerū ſtatu, & uictoria, reſpōdit, Partē illam uictricē fore, cuius rex occumberet in ipſo bello. Quod reſponſum quum utriq; exercitui innotuiſſet, utrinq; edictum eſt, ne quis regem hoſtē interficeret. Id ubi cognouit Codrus Athenienſium rex, depoſitis inſignibus Imperii, familiarem & abiectum cultum induit, & diffuſis hoſtibus ſe obiiciens, unum ex his falce percuſſum in cædem ſuam compulit. Quo facto, uictoriam ſuis reliquit. Horatius lib. 3. Car.

Codrus pro patria non timidus mori.

Thraſybulus tanta fuit in Athenas charitate,ut parua ſtipatus militum manu animũ adiecerit ad eã liberandã à triginta tyrannorũ teterrima dominatione. Cui intentũ operi quũ quidam interrogâſſet hoc modo, Quãtas tandẽ tibi Athenæ per te libertatẽ conſecutæ gratias debebũt Thraſybule? Reſpõdit:Dii faciant ut quantas ipſe illis debeo,uidear retuliſſe.

Themiſtocles Athenis patria pulſus,coactus eſt ſe recipere ad Xerxem Perſarum regem, quẽ prius debellauerat. A quo mira exceptus beniuolentia,& hoſpitalitate, quum poſtea ſolicitaretur ad inferendum ingratæ patriæ bellum, mortem ſibi conſciuit,epoto ſanguine taurino.

Quum Carthaginienſes & Cyrenenſes, diſceptantes de finibus agrorum,mutuis bellorũ cladibus ſe attriuiſſent,ad dirimẽdam armorũ cauſam in hoc fœdus coiuerũt,ut certo die utrinq; legati domo proficiſcerentur,& quo in loco obuii inter ſe fuiſſent, communis utriuſq; populi finis haberetur. Miſſi ſunt igitur ex Carthaginiẽſibus duo fratres, nomine Phileni,,qui quũ ſeu feſtinantiſsima celeritate, ſeu greſſu citra horam conſtitutã maturato in longius terminos promouiſſent,Cyrenenſium iuuenes de fallacia eorum queſti optionem fecerunt Carthaginiẽſibus,ut uel illi quo fines populo ſuo peterent,ibi uiui obruerẽtur,uel conditionem hanc ſibi relinquerent. Phileni conditione probata,uitam ſuã Reipub.condonauere,& uiui obruti ſunt. Carthaginiẽſes in rei memoriam mortuis aras poſuerunt, hiſq; honores diuinos domi conſtituerunt.

Ariſtoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non eſſe ſolicitus de patria:Quam quum euertiſſet Alexander, ab eodem literis obtinuit,ut inſtauraretur.

Theſeus,quãuis Aegei Athenarũ regis(aut,ut placet Ciceroni,& Plutarcho,Neptuni)eſſet filius,non grauatus eſt tamen deuouere ſe Minotauro, ut patriã ſeruitute eximeret. Catullus: Ipſe ſuũ Theſeus pro charis corpus Athenis Proiicere optauit, potius quã talia Cretã Funera Cecropię,nec funera portarẽtur.

Protogenia,& Pandora filiæ Erichthei Athenarum regis ingruente Bœotio bello,ſe pro patriæ ſalute ultrò iugulandas obtulerunt,& immolandas. Quod factum eſt in pago Hyacintho:unde & uirgines Hyacinthides ſunt cognominatæ.

Quodam tempore quum annonæ caritas Atticam premeret, conſulta oracula cecinere finem malo non prius futurum,quàm aliqua

aliqua immolaretur puella. Id ubi reſciuit Leos Orphei filius, publico permotus bono, filias ſuas Phaſitheā, Theopem, & Eubulem, exhibuit immolandas.

Macaria quoque Herculis filia pro incolumitate publica ſe deuouit.

De Attilio Regulo, Coclite, Fabiis, Epaminunda, & Lyſandro uariis in locis, ut res poſtulauit, locuti ſumus.

Argiuis Thebas obſidentibus Menœceus Thebanus pro patriæ ſalute ſe è muris præcipitem dedit, gladio iam perfoſſus. Statius lib. 10. - Inſignemq; animam mucrone coruſco Dedignantem artus pridem, mœſtamq; teneri Arripit, atq; uno quæſitam uulnere rumpit. Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat, Seq; ſuper medias acies nōdum enſe remiſſo Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.

Petronius Granius, centurio octauæ legionis, ſub Cæſare Gallico bello militans, Gorgoniæ portus tantiſper ab hoſtili protexit impetu, dum ſociis ad fugam tempus dederit. Reuertētibus demum iiſdem ab ſubſidiū, uulneribus deficiens, Ite nunc, ait, incolumes.

Ageſilaus filiū ſuū Pauſaniā inedia cōſumpſit, quòd quinquaginta auri talenta accepiſſet à Xerxe, ut Spartam proderet.

Eadem ratio impulit Caſsium ad inferendā Craſſo Bruto filio ſuo mortē, quòd is portas urbis Romæ dicta mercede Latinis uoluiſſet aperire. Vtriuſq; exempli teſtis eſt Plutarchus.

Dion Syracuſanus uſq; adeò patriæ ſtudioſus habitus eſt, ut animum ſemper adiecerit ad eam liberandā à Dionyſii tyrannide. Quod tandem fecit uirtute, pulſo in exilium tyranno.

Demarathus Lacedæmonius patria pulſus quum Athenis exularet, non potuit tamen ſuos non monere belli, quod tacitè parabant Athenienſes.

Aratus Sicyonius patriam liberauit à Tyrannide.

TYRANNI PLERIQVE.

AGathocles tyrannus fuit Syracuſanus.

Alexander Pheræus tyrannidem exercuit in Theſſalia: Buſyris in Aegypto: Vterq; Dionyſius, Syracuſis: Hieronymus, in Sicilia: Hipparchus, & Pyſiſtrat⁹ eius pater, Athenis: Periander, Corinthi: Melanus eius filius, Epheſi: Polycrates, & Syloſon fratres, in Samo: Procopius, Conſtantinopoli: Phalaris, Agrigenti: Candaules, Sardibus: Creon, Thebis: Clearchus, Heracleæ: Crabrinus, Cremonæ: Milo, Piſæ: de quo Ouid.

 in Ibin:

in Ibin: Vtq; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno, Cæſus in æquoreas precipiteris aquas. Gelon, & Hiero, in Sicilia: Ariſtoclides, & Erginus, in Orcomeno: Cypſelus, Corinthi: Ariſtomachus, & Ariſtippus fuerunt Argiuorũ tyranni, autor Plutarchus in Arato. Critias, tyrannus Atheniẽſis. Hecatheus, Cardianorũ: Hippo, Meſſanæ urbis: Machanidas, Lacedæmoniorum: Mamercus, Catanæ urbis Siciliæ: Nicocles, Sicyoniorũ: Onabis, Lacedæmoniorum: Arideus, Pamphiliæ: Ariſtagoras, Mileti: Cliſthenes, Sicyonis: Anaxileus, Rheginorum. Inter tyrannos numerãtur Tetrici x i i. Ecelinus, Hiſtieus, Mnaſon, Nabis, Ariſtonicus, Nicocreontes, Hegeſiſtratus, Steſenor, Cleander, Sabyllus, Strates, Ariſtratus.

AMICI ARCTISSIMI, ET QVORUNDAM ſeruorum in Dominos fidelitas.

QVum Oreſtes & Pylades ueniſſent in regionẽ Tauricã ad deponẽdas furias, quibus Oreſtes laborabat propter matrẽ occiſam, eſſentq; à rege cõprehenſi, quòd ſimulacrũ Palladis inde auferre uoluiſſent, rex Oreſtem (quem audiuerat eſſe autorẽ furti) damnauit capitis. Quũ uerò neſciret uter eſſet Oreſtes, Pylades eum ſe eſſe affirmabat, contendebatq; ut pro ſocio interficeretur. Oreſtes uerò uolebat irrogari ſibi ſupplicium, nomen ſuum accuſans & furtum. Cicero in Lælio: Quum ignorante rege, inquit, uter eſſet Oreſtes, Pylades ſe Oreſtem eſſe diceret, ut pro illo necaretur. Oreſtes autem ita ut erat, Oreſtem ſe eſſe perſeueraret, ſtantes plaudebant in re ficta. Ouid. libro 4. de triſt. & lib. 2. de Ponto.

Theſeus cum Pyrithoo amicitiam iureiurando confirmauit, autore Plutarcho, quę nunquàm diuelli potuit. Propterea finguntur à poëtis comitatu indiſſolubili ad inferos deſcendiſſe ad rapiendam Proſerpinam. Ouidius: Pyrithoum Theſeus Stygias comitatur ad umbras. Horatius: Nec Lethæa ualet Theſeus abrumpere fido Vincula Pyrithoo.

Conſtituerat Achilles nunquàm redire ad bellum Troianum, propter ereptã ſibi ab Agamemnone Briſeidem: ubi tamẽ intellexit Patroclum amicũ ab Hectore fuiſſe peremptũ, mutato propoſito bellum adiit: nec prius quieuit ex animo quàm ſocii mortem uindicauerit. Vnde mortuo Patroclo, ſic apud Homerũ loquitur: Nunquàm pari dum uiuam, dolore afficiar.

Prop

Prop. lib. 2. Et Statius lib. 4. Syl. - Et lacerum qui circa mœnia Troiæ Priamidem cæſo ſolatia traxit amico.

Nyſus Hyrtaci filius, & Euryalus amici fuerũt arctiſsimi, qui pro Aenea certauerunt in Turnum, quorũ alterum Euryalũ quum Rutuli interfeciſſent, Nyſus qui periculũ curſu euaſerat, rediit tamen ad ulciſcẽdam ſocii mortem. Quod quum feciſſet, ſuper mortui corpus ſe confodit, & exanimem proiecit. De his Virg. lib. 9. His amor unus erat, pariterq; in bella ruebãt. Idem de Nyſo: Tum ſuper exanimem ſeſe proiecit amicũ Confoſſus, placi daq; ibi demum morte quieuit.

Caſtor & Pollux fratres fuerunt, filii, Lædæ: hic ex Ioue, ille ex Tyndaro. Propterea poëtæ fabulantur, Caſtorem fuiſſe mortalem, quem immortalis Pollux ſuo interitu fraterna redemerit pietate. Quòd ideò fingitur, quia eorũ ſtellæ ſic ſe habẽt, ut una occidente, oriatur altera, Seruio teſte. Virg. lib. 6. Aen. Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itq; reditq; uiam toties.

Damon, & Pythias Pythagoræi condiſcipuli, arctiſsima inter ſe amicitia coaluerunt. Nam quũ alterum eorũ Dionyſius Syracuſanus interficere uellet ſuſpiciõe proditiõis, alter ſe mortis uadem præſtare non dubitauerit, tantiſper dum is qui rapiẽdus erat ad ſuppliciũ, reuerteretur à cõponendis rebus domeſticis. Quũ autẽ adeſſet hora morti deſtinata, & iã obſes proximus eſſet ſupplicio, unuſquiſq; ſtultitiæ tã temerariũ ſponſorẽ dãnabat. At is nihil ſe de fide amici dubitare prędicabat. Eodem autẽ momento quo ſupplicium tyrannus indixerat, qui diſceſſerat, ſuperuenit, obſidem liberaturus. De his Cicero in Officiis.

Achates perpetuus Aeneæ comes & ſocius fingitur à Virgilio, ſicut alter altero ſemp comitatus abeat. Stroza pater: Nec minus hunc colui, quàm dux Troianus Achatem, Quàm rector Graiæ Neſtora militiæ. Nam & maxima fuiſſe fertur amicitia inter Neſtorem & Agamemnonem.

Inter paria amicorum numeratur etiam Hercules & Theſeus: Nam hic illius uirtutẽ & facta ſemper imitatus eſt: & hunc in inferis captiuum redimere conatus eſt ille. Ambo in Amazones armati ſunt, in Scythiam Phrygiamq; unà profecti, eiſdem armis inſtructi, eodem telorum genere muniti, ſimilibus ſtudiis paribusq; exercitationibus uſi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioue, Theſeus ex Neptuno, ſecundum Plutarchum.

Fuit & mutuus amor inter Herculem & Neſtorem. Nam Hercules Meſſenem dedit Neſtori, & Neſtor primum inſtituit

iuramentum per Herculem.

Statius Dimanta & Hoppleum amicitia inſignes fuiſſe memorat. Syllius Marium & Caſprum lib.9.dicens.- Sacro iuuenes Præneſte creati,Miſcuerãt ſtudia, & iuncta tellure ſerebant,Velle ac nolle ambobus idẽ,ſociataq; toto Mens ęuo, ac paruis diues cõcordia rebus, Occubuere ſimul, uotiſq; ex omnibus unum Id fortuna dedit iunctam inter prælia mortem.

Alexander tanta fide coluit Epheſtionem, ut eo mortuo propugnacula urbiũ diripi,equos muloſq; tõderi, pleroſq; gregarios homines interfici ad mœroris argumentum iuſſerit: idq; uocauerit,Epheſtionis inferias.In eius quoq; exequiis decem milia talẽtûm profudit. Autores Plutarchus & Arrianus.

Quũ Senatus Ro.Caium, & Tiberium Gracchos, ob grauiſsimas ſeditiones,quas in populo cõcitauerant,hoſtes patriæ iudicaſſet:inſiſſetq; cõprehendi,& interfici cum omnibus eorum aſſeclis:Bloſius:qui Tiberiũ ſecutus fuerat, in ſenatũ uenit,culpã deprecaturus apud Læliũ,quòd tanti Gracchum feciſſet,ut quicquid ille uellet,ſibi faciẽdũ eſſe putaret. Cui Lælius: Dic, inquit, Si Gracchus te in Capitolium faces ferre uoluiſſet, nunquid feciſſes?Tum ille:Nunquàm id quidẽ uoluiſſet Gracchus:ſed ſi uoluiſſet,paruiſſem. Quæ uox quantam uim amicitiæ promittat,unicuiq; relinquitur coniectandum.

Pomponius & Lectorius tanta fide C. Graccho adhæſerunt, ut ad eius ſalutẽ morti ſeſe obtulerint.Nã quum L.Opimius Gracchũ ipſum fugientẽ cum armata manu uelut hoſtẽ patriæ inſectaretur Põponius,& Lectorius perſequẽtiũ furori ſeſe obtulerunt,ut ille ſalutẽ fuga ſibi quæreret.Nec prius ceſſerunt impetui,quàm telis, & uulneribus undiq; perfoſsi expirarent.

Seruilium Cepionẽ in uincula coniectũ L.Rheginus,ui amoris impulſus,cuſtodia liberauit, & fugæ illi ſe comitẽ dedit.

Volumnius tam effuſis charitatis habenis M.Lucullum complexus eſt,ut quũ Antonius Lucullũ interfeciſſet,quòd adhæſiſſet Caſsio & Bruto Cæſaris interfectoribus, Volumnius amico mortuo noluerit ſupereſſe, quũ tñ facile poſſet euadere.

Cælius à Cinna & Mario Placentiæ obſeſſus, ne in eorum poteſtatem ueniret,Petronium amicum ſuum orauit,ut inferret ſibi mortem. Petronius quum ab ea ſententia amicum non poſſet auertere,interfecit,ſeq; illi comitem dedit.

Non minora beneuolẽtię indicia pręſtitit Terentius Decio Bruto:nam quũ Antonius ſpiculatores miſiſſet,qui Brutũ interfi

interficerent, Seruius Terentius, ut eũ à morte liberaret, ſeipſum interfectoribus obtulit, nomẽ Bruti mẽtitus. Re tamẽ cognita, Terentiũ dimiſerunt incolumem, tracto ad ſupplicium Bruto.

C. Lælius, & Africanus Scipio inter raras amicitias numerati ſunt.

Metrodorus Lampſacenus annis x v i i. nunquàm diſceſsit ab Epicuro.

Pomponius Atticus tanta beneuolentia iũctus fuit Ciceroni, ut Ciceronis Atticus diceretur.

Phydias ſtatuarius Agorantum Parium diſcipulum ſuum adeò dilexit, ut nomen eius ſuis operibus inſcripſerit plerunq;.

Nicomedes, rex Bithyniæ, tam propẽſo fuit in Romanos animo, ut raſo capite pileum ſumpſerit, & ſe Romanorum libertum uocauerit.

Iulius Cæſar, Syllanæ factionis inimicus, adeò fauit Mario, ut deiecta eius trophæa reſtituerit, ſtatuasq; noctu erexerit in Capitolio.

Galetes puer uſq; adeò amatus eſt à Ptolemæo, ut quum uideret reos ad ſupplicium trahi, ſalutem eis & impunitatem exorauerit à rege.

Hiſpides Menedemo ſocio à Spitamene inimicis occidẽdum ſe præbuit, quum tamen liberum eſſet periculum declinare. Autor Curtius.

Timagoras Meletem Athenienſem uſq; adeò dilexit, ut eo iubente ſe præcipitauerit.

Cyziceni adeò fideles Romanis extitere, ut in bello Mithridatico diutiſsimè obſeſsi, neq; fame, neq; tormentis ullis ad deditionem cogi potuerint. Autore Plutarcho.

Amelius cum Plotino philoſopho annos ſupra uiginti ſumma familiaritate uixit.

Darius uſq; adeò amauit Megabyzum Perſam, ut diducto malo punico optauerit ſibi tot Megabyzos, quot illic eſſent acinorum. Teſtis Herodotus.

Iam docuimus quanta in Xerxem regem Perſarum beniuolentia fuerit Boges, quoq; modo eius cauſa ſe, ſuaq; omnia morti & flammis deuouerit.

Licinius Surra tanta familiaritate & beniuolentia coniũctus fuit Traiano, ut imperator ipſe poſt delationẽ domũ eius uenerit, pranſusq; cũ illo eius medico oculos tentãdos exhibuerit, tonſoriq; operam dederit. Mox ad amicos cõuerſus, Ecquid

accuſare Surram amplius poteſtis,inquit?Eidem mortuo ſepulcrum fieri,& ſtatuam poni iuſsit.

Memorabilis eſt amicitia duorum hominum,quos Saxo Grāmaticus Aſmundum & Aſuitum uocat:quorum quū Aſuitus morbo conſumptus eſſet,alter Aſmūdus ob amicitiæ iuſiurandum uiuus cum eo tumulari uoluit.

Vrbinum in agro Reatino deliteſcentem quum milites ad mortem inquirerent,ſeruus eius domini ornamentis indutus in eiuſdem cubile ſe reclinauit,ut irruentes hoſtes Vrbinū eſſe ſuſpicarentur,& ita primo impetu iugularent.In cuius rei monumentum Vrbinus mortuo erexit ſtatuam, cum titulo & inſcriptione, quæ tam memorabilem teſtaretur fidelitatem.

Aeſopus libertus Demoſthenis patronum ſuum adeò dilexit,ut nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelādum adulterium domini.Autor Macrobius.

Antium Reſtionem proſcriptū,& noctu fugiētem ſeruus eiuſdem ſecutus eſt,abditumq; miniſterio ſuo aluit.Quū deinde perſequentes adeſſe ſenſiſſet,ſenem (quem caſus primum obtulit)iugulauit,& in conſtructam pyram coniecit.Eadem accenſa eis occurrit,qui Reſtionem inquirebant,dicens:damnatum ſibi pœnas luiſſe,multoq; acrius à ſe uexatum, quàm ipſe uexabat. Quo factum eſt ut Reſtio liberatus effugeret.

Cepionem morti adiudicatum quòd inſidias paraſſet Auguſto, ſeruus ad Tyberim in ciſta detulit, peruectūq; Hoſtiam in agrum Laurentem ad uillā patris nocturno itinere perduxit. Cuius deinde nauigationis naufragio unà expulſum dominum Neapoli diſsimulanter occuluit,exceptusque à Centurione nec pretio nec minis potuit adduci,ut dominum proderet.

Cluentium Pelignum Italicenſem , comprehenſum ab inimicis,ſeruus occidit,ne traderetur Pompeio hoſti : ac ſe,ne domino ſuperſtes fieret,interemit.

C. Gracchum ex Auentino fugientem Euporus ſeruus qua potuit ratione tutatus eſt. Super occiſum deinde animam ſciſsis proprio uulnere uiſceribus effudit.

Seleuci ſeruus quū ſeruiret amico eius , à quo dominus fuerat interemptus,cœnantem in ultionem domini confodit.

Mycithus ſeruus Anaxilai Meſſenii acceptū à domino regnum eiuſdem liberis ubi adoleuerunt,reſtituit, ſumptoq; ex illi uiatico cum ſumma tranquillitate conſenuit Olympiæ.

Neæra,& Charmione ancillæ fuerunt Cleopatræ reginæ,

ginæ,quæ ſpontaneã dominæ mortẽ imitatæ ſunt, ac ſemiuiuæ repertæ,dominę iã mortuę coronã capite delapſam reponentes.

Solebant Spartiatæ & Meſſenii uirgines ad ſeſe mutuò mittere,ad confouendas ſemper amicitias.

Quædam amicorum paria numerantur à Politiano his uerbis:Vt tibi collatus iuuenis Phocæus Oreſtem Oderit, & ſpernat Theſea Pirithous. Sicanium Pyladem credatur fallere Damon,Vixq; bonum fręnis Caſtora frater amet.

AMOR CONIVGALIS.

ORpheus,ut fabulantur poëtæ, deſcendit ad inferos, non alia cauſa,quàm ad repetendum Eurydicen uxorẽ, quam prius multis lacrymis defleuerat.Virg.lib.4.Geor.Ipſe caua ſolans ægrũ teſtudine amorẽ,Te dulcis coniunx te ſolo in littore ſecum,Te ueniente die,te decedente canebat.

Alceſtis maritum ſuum Admetum regẽ Theſſaliæ tanto amore dilexit,ut quum Admetus ipſe morbo laboraret,conſultaq; oracula reſpõdiſſent,futurum eum incolumem,ſi quis amicorum pro eo mori uellet,ſola uxor recuſantibus pietatem illã cæteris amicis, pro uiri ſalute morti ſe deuouerit. Propterea poëtæ fabulati ſunt reuiuiſcendi munus ei à Diis conceſſum. Admetus uerò beneficii memor,perpetuas defunctæ nænias inſtituit.Iuue.Sat.6.-Spectant ſubeuntem fata mariti Alceſtim.

Tantus fuit Penelopes in Vlyſſem amor, ut eo abſente per annos uiginti caſtitatem ſeruauerit impollutã,nulliſq; procorum blandimentis ſuccubuerit.Prop.lib.2.Felix Admeti coniunx,& lectus Vlyſsis.

Capanei apud Thebas mortui dum celebrarentur exequiæ, uxor Euadne in rogũ mariti ſe coniecit.Ouid.lib.3.de Arte: Accipe me Capaneu,cineres miſcebim⁹ inquit Iphias,in medios deſiluitq; rogos. Martial.Arſerit Euadne flãmis iniecta mariti.

Quũ Belides omnes facta cõiuratione maritos interfeciſſent, ſola Hypermeſtra pepercit marito Lino,ſeu Linceo.

Proteſilaus,ſub cuius imperio fuerunt Antron,Phylaca, & Lariſſa urbes Theſſaliæ,primus Gręcorum interfectus eſt apud Troiam à Dardano quodã.Quod quũ reſciuiſſet Laodomia, in ſolatium mœroris optauit,ut mortui umbrã uideret. Quod quum impetraſſet, in illius amplexibus expirauit. Propertius: Illic Phylacides iucũdæ coniugis Heros Non potuit cæcis immemor eſſe locis. Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis, Theſſalis antiquam uenerat umbra domum.

Portia, Catonis filia, quũ audiſſet maritum Brutum apud Philippos interfectũ, hauſtis carbonibus ſe ſuffocauit. Pamphilus: Vixiſſet Brutus, tunc non tam clara fuiſſet Portia.

Hipſicrathea Mithridati marito in omni bellorum diſcrimine fuit adiutrix, eumq; armata in expeditionibus ſecuta eſt, raſis etiam capillis, quo commodius uteretur galea. Stroza pater: Nec Mithridatæas quæ comitata uias.

Pericles Aſpaſiam uxorẽ adeò dilexit, ut nunquàm egrederetur domo, quin eã diſſuauiaretur. Vnde ueteres comœdiographi Deianyram & Iunonem eam uocabant.

Vxorem adeò dilexit Periander Corinthus, ut etiam mortuæ ſe commiſcuerit.

M. Plautius in Aſiam cum L X. nauibus proficiſcens, quum Tarentũ ueniſſet, Oreſtillam uxorem (quam ſecum duxerat) ibidẽ morbo abſumptam amiſit. Cuius dum celebrarentur exequiæ, impatiens mœroris Plautius pugione ſe confodit.

Antimachus poëta Græcus Lyſidicem uxorem adeò dilexit, ut eius mortem lamentabili defleuerit elegia, qua omnes Heroum calamitates enumerabat.

Antonium quum ſuperaſſet Auguſtus, Cleopatra animi dolore mortem ſibi conſciuit.

Saxo Grammaticus ait, Gunnildam fuiſſe mulierem, quæ quum uideret exequias Aſimundi mariti ſui, ſpiritum ferro ſibi ſurripuerit.

Publius Rubrius Celer uixit cũ Caia Ennia uxore ſua annos X L I I I. menſes V I I I. ſine ulla querela.

Albutius uixit in coniugio cum Terentiana Valentiana annos X X V. ſine ullo iurgio.

Antonius Pius uxorem Fauſtinam tanta dilexit fide ut mortuæ diuinos honores inſtituerit, & ſtatuas erexerit.

Idas auſus eſt in Apollinem certare, propter ereptam ſibi Marpiſſam uxorem.

Aemylius adoleſcens ſeipſum interfecit, quòd deliteſcẽtem in uepribus uxorem, pro fera interfeciſſet. Autor Plutarchus.

Idem quoq; fecit Cyanippus Theſſalus propter uxorem à canibus dilaniatam. Autor idem.

M. Lepidus, Apuleiæ uxoris charitate, poſt repudiũ obiit.

Iulia Cæſaris filia, & uxor Pompeii, quum uidiſſet ueſtẽ mariti ſui cruentam, & infectam ſanguine, quorundam, qui iuxta Pompeium ipſum mutuis uulneribus ſe læſerant, ſubito pauore

con

conſternata,& exanimis collapſa eſt,ex eaq; turbatione partum edidit immaturum. Autor Plutarchus.

Artemiſia, Mauſolo marito ſuperſtes, in perpetuo luctu & mœrore uixit, quo etiam confecta cõtabuit. Amoris eius fidem facit ſepulcrum illud memorabile, quod etexit mortuo. Sunt qui uelint eam cineres cadaueris uino mixto hauſiſſe: quorum opinio arridet Architrenio.

Darius exiſtimans uxorẽ ſuam ab Alexandro uictore fuiſſe interfectam, eiulatibus impleuit aſtra, atq; in hæc uerba prorupit: Quod ego tantum nefas commiſi Alexãder? Quem tuorum propinquorum necaui, ut hanc uicẽ ſæuitiæ meæ reddas? Odiſti me non quidem prouocatus. Sed finge iuſtum intuliſſe te bellũ. Cum fœminis ergo agere debueras? Quibus uerbis coniicere eſt quantus fuerit Darii amor in uxorem.

Panthea, uxor **Abradatæ** uiri Perſæ quũ audiuiſſet maritum in bello periſſe, arrepto pugione ſeipſam interfecit.

DE MVTVO FRATRVM ET ſororum Amore.

SOrores Phaẽthõtis, quæ **Heliades**, & **Phaẽthontiades** appellantur, fratrem cœlo deturbatum tantis lacrymis deplorauerunt, ut deorum commiſeratione in arbores commutatę ſint. Verg. in Culice: At quibus inſigni curru proiectus equorũ Ambuſtos Phaẽthõ luctu mutauerat artꝰ: Heliades teneris amplexæ brachia trũcis, Candida fundebant lẽtis uelamina ramis.

Anna apud Vergiliũ conqueritur, quòd ſorori ſuæ **Didoni** comes nõ fuerit in morte, ad ſimile genus mortis ſibi conciſcẽdum. Hæc autem Annæ uerba ad Didonem ex 4. Aenei. Comitem'ne ſororem Spreuiſti moriens? Eadem me ad fata uocaſſes. Idem ambas ferro dolor, atq; eadem hora tuliſſet.

Antigone, Oedipi filia, fratrẽ ſuum Etheoclẽ in bello peremptũ ſepeliuit, inuito Creonte tyranno. Ouid. li. 3. Triſt. Fratrem Thebana peremptũ Suppoſuit tumulo rege uetante ſoror.

Dagobertus Francorum rex, conſortem regni fratrẽ Aripertum conſtituit, donata ei Aquitania.

Ramyrus Veremundi filius, Hiſpaniæ rex, conſortem regni aſſumpſit Garſiam fratrem adhuc impuberem.

P.Rutilius leui morbo impeditus nuntiata fratris repulſa in petitione conſulatus, ilico expirauit. Autore Plin.

Cleomenes Lacedęmonius, fratrem Euclidã ſecum regnare permi

permiſit. Autore Plutarcho.

Contrà uerò mutuo conflagrarunt odio, Romulus & Remus, Etheocles & Polynices, Atreus & Thyeſtes, Aeta & Perſes.

Hyam à leone deuoratum ſorores Hyades lamentatione miſerabili proſecutæ ſunt, adeò ut mœrore uitã finiuerint. Deorum demum commiſeratione relatæ ſunt in ſtellas. Ponta. Mox Hyadum chorus Eois emerget ab undis, Fratris Hyæ quas perpetuus dolor indidit aſtris.

Fuit maximus amor inter Caſtorem, & Pollucem, ut iam diximus. Stroza pater: Talis Amyclęos nõ iunxit gratia fratres, Alterna quorum uita redempta nece eſt.

AMOR, ET INDVLGENTIA parentum in liberos.

ANtiochus Soter, rex Syriæ, Stratonicen nouercam, cuius amore pruriebat, indulgentia patris Seleuci Nicanoris obtinuit.

Hippo & Miletia, filiæ fuerunt cuiuſdam Scedaſi inter Bœotios ditiſsimi, quas quum impudici adoleſcentes per uim conſtupràſſent, ac demũ occultandi ſceleris cauſa in puteũ demerſiſſent, pater impatiẽs mœroris ad earũ tumulos ſeipſum cõfecit.

Gordianus ſenior, audita filii morte, ſeipſum ſuffocauit laqueo.

Orodes rex Parthorum ubi reſciuit Pacorum filium in bello contra Ventidium periſſe, animi dolore uerſus eſt in rabiem.

Niobe filios ſuos ab Apolline interfectos tantis defleuit lacrymis, ut in ſcopulũ diriguerit. Propert. lib. 2. Nec tantũ Niobe bis ſex ad buſta ſuperba Sollicito lacrymans defluit à Sipylo.

Hecuba Polymeſtori regi Thraciæ genero ſuo oculos eruit, quòd Polydorum eius filium interfeciſſet.

Valerius Beſtius ſimili modo excæcatus eſt à L. Imbrico ſocero ſuo, quòd eius filium Ruſcium interfeciſſet.

Anius, Tuſcorum rex, filiam habuit Saliam nomine, quam quum rapuiſſet Catheus adoleſcens, iratus pater, in fluuium Anienem, inde cognominatum, ſeſe procecit. Autor Plutarchus.

Artaxerxes Darium filium adhuc uiuens regem cõſtituit, contra morem Perſarum.

Pythius Bithynius animi dolore, quem conceperat ex morte filii, à Xerxe interfecti, relicto uxori regno in mortui monumẽtũ ſe cõiecit, atq; inibi quod ſupererat uitę, flebiliter cõpleuit.

Naui

Nauiganti in Cretam Theſeo quum **Aegeus** pater iuſsiſſet,ut ſi confecto Minotauro reuerteretur incolumis, albis uteretur uelis,ac Theſeus uerborum patris immemor, reuertens nigrum tetẽdiſſet lintheum, pater eo procul uiſo in mare ſe coniecit,quòd putaret actum eſſe de filio. Fabulam hanc,ſeu ſi mauis,hiſtoriam fuſiſsimè deſcribit Catullus,

Nihil magis curabat **Aeneas** quàm Aſcanium ſuum. Vnde Vergil.lib.1.Aeneid. Omnis in Aſcanio chari ſtat cura parẽtis.

Confectũ ſenio **Priamus** ubi uidit filium ſuum **Polyten** à Pyrrho Achillis filio interfectum, nõ potuit iræ aut uoci parcere,quin homicidam inſectaretur conuiciis, licet in eadem eſſet alea,ut docet Verg.lib.2.Aen.

Auctolia Sinonis filia & uxor Laërtæ quum falſo nuntio intellexiſſet Vlyſſem filium apud Troiam in bello decubuiſſe, impatientia mœroris uitam proiecit.

Iam diximus **Nioben** in ſcopulum diriguiſſe,propter liberos ſuos ab Appolline interfectos. Idem quoque dolor impulit Amphionem Niobes maritum mortem ſibi conciſcere.Ouid.in Ibin·Addidit ut fidicen miſeris ſua funera natis, Sic tibi ſint uitæ tædia iuſta tuæ.

Euenus Martis & Steropæ filius quum ſtupratorem filiæ Marpiſſæ Apharetũ nomine cõprehendere non poſſet ad ſuppliciũ,cõiecit ſe in Lycormã fluuiũ animi dolore. Plutarchus.

Thomyris Scytharum regina filium ſuũ Sargapiſem adeò dilexit,ut nõ prius ſibi cõſtiterit, quàm mortẽ eius ulta ſit ſeueriſsimè. Cõprehenſum enim interfectorẽ Cyrũ, cruci affixit, teſte Diodoro,& ablatũ mortui caput,demerſit in utrẽ ſanguinis.

Mycerinus rex Aegypti,filiam quam habebat unicã, adeò dilexit, ut mortuæ cadauer incluſerit aureo bouis ſimulacro, quod in templis proximè deos poſuit, floribuſq; ornauit, quotidie admota noctu perpetua lucerna. Autor Herodotus.

Attedius Melior duos habuit liberos,Bleſum,& Glauciam nomine,quos adeò dilexit,ut diem Bleſi mortui natalem ſingulis annis celebraret. Mart.lib. 8.Præſtas hoc Melior ſciente fama, Qui ſolennibus anxius ſepulti Nomen non ſinis interire Bleſi, Et de munifica profuſus arca Ad natalitiũ diem colendũ Scribarũ memori piæq; turbæ Quod donas,facis ipſe Bleſianũ.

Mater **Antiſtiæ**,quum uidiſſet filiam à Cn.Pompeio repudiatam,ſuperinducta Aemylia,mortem ſibi conſciuit.

Blaulus quum audiſſet filiũ à Triumuiris interfectũ, ab iiſ-

dem

dem impetrauit, ut interficeretur, & filio mitteretur comes.

AMOR LIBERORVM IN PARENTES.

ARtaxerxes rex Perſarum patris ſui interfectorem dedit morti, mutata de induſtria cum eo lorica.

Icarum patrem Erigones quum agreſtes Attici interfeciſſent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. Ouid. in Ibin: Quodq; dolore necis patris pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur eat.

Atys, filius Crœſi, quum eſſet natura mutus, ubi tamē uidit hoſtilē gladiū imminentē paterno iugulo, ſolutis dentiū clauſtris, prorupit in uerba, quibus docuit affectū animi ſui. Gellius.

Amphinomus, & Anapius, Siculi fratres, quum Aetnæ incendio Catana urbs, & omnia propè Siciliæ loca deflagrarēt, parentes humeris ſuperpoſitos, periculo ſubduxerunt. Syllius: Tum Catanæ nimium ardenti uicina Typhœo, Et glomeraſſe pios quondam celeberrima fratres. Autor Aetnę: Amphinomus fraterq; pari ſub munere fortes Quum iam uicinis ſtreperēt incendia tectis, Accipiunt pigrumq; patrem, matrēq; ſenilem, &c.

Simili exemplo laudatur pietas Aeneæ, quòd flammis uniuerſam Troiam populātibus, inualido patri humeros ſubincuruauerit, relictisq; diuitiis, unicum pignus redemerit ab incendio. Claud. Quòd ſi notus amor prouexit in aſtra Lacones, Aeneam Phrygio raptus ab igne pater.

Scipio adhuc puer patrem Pœnis hoſtibus circunſeptum, liberauit apud Tycinum, ſeu Trebiam. Autore Liuio. Statius lib. 3. Sylua. Quiq; tener ſæuis genitorem Scipio Pœnis Abſtulit.

Lauſus, Mezentii Tyrrheni filius, patrem in bello aduerſus Aeneam ſeruauit, eoq; liberato ipſe ab Aenea interfectus eſt. Statius: - Et Lydi pietas temeraria Lauſi.

Oppium à triumuiris proſcriptum (dum ad ſuppliciū quæreretur) filius humeris extulit, & incolumē peruexit in Siciliā.

Antigonus quum ingenti prælio ſuperaſſet hoſtem, præmium belli tranſtulit ad patrē, & imperium illi tradidit Cypri.

Antigona patri ſuo Oedipo exoculato ducem ſe præbuit.

Roſimunda filia Cunimundi Gepidarum regis, maritum ſuum Alboinum regem Longobardorum ueneno ſuffocauit, quòd is Cunimundum bello uictum interfeciſſet, & ex interfecti ceruice feciſſet ſibi poculum.

Leo iunior, quum annum unicum præfuiſſet imperio, Zenoni patri manibus ſuis diadema impoſuit, ipſumq; deinceps impera

imperare iuſsit.

Alphonſus patrem ſuum Ferdinandum decem ac ſeptem aureorum millibus funerauit, magno pietatis argumento.

Cleobis, & Biton fratres, Argiam ſacerdotem matrem ſuã currui inſidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad phanũ, ſeq; iugo alligarũt: quòd ius eſſet ſacerdotẽ ipſam ad ſacrificium curru uehi. Autor Cicero lib. 1. Quæſt. Tuſc. Claud. Si uetus Argolicos illuſtrat gloria fratres, Qui ſua materno colla dedere iugo.

ARROGANTES, SVPERBI, glorioſi, & ambitioſi.

DAres, ut eſt apud Vergilium, fuit neſcio quis glorioſus, qui in ludis & certaminibus (quæ Aeneas ad Anchiſæ patris tumulum celebrauit in Sicilia) inani brachiorũ oſtẽtatione gloriabatur, & immodicis laudibus ſe prædicabat, unumquenq; ad duellum prouocans, & ſuam unius uirtutẽ extollens immodicè. Verg. lib. 5. Aeneidos: Nec mora, continuo uaſtis cum uiribus effert Ora Dares, magnoq; uirum ſe murmure tollit.

Miſenus fuit Aeneæ tibicen, qui deos marinos ad certamen tubæ auſus eſt irritare.

Numanus Remulus fuit quiſpiã Rutulus, qui quũ multum ſibi tribueret, & immodicè placeret, Troianos in Italia obſeſſos arguebat imbelliæ, & mollitiei. Verba Verg. ſunt hæc: Is primã ante aciẽ digna atq; indigna relatu Vociferãs, tumidusq; nouo præcordia regno Ibat, & ingẽtẽ ſeſe clamore ferebat. Eodẽ teſte,

Murrhanus fuit quiſpiã, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur. Sic autẽ ait lib. 12. Murrhanũ hic atauos & auorũ antiqua ſonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum Præcipitem ſcopulo, atque ingenti turbine ſaxi Excutit.

Narciſſus puer liberali forma tãtæ fuit ſuperbiæ, ut pueros omnes & puellas à quibus adamabatur, nihili faceret. Ouid. li. 3. Met. Multi illũ iuuenes, multæ cupiere puellę. Sed fuit in tenera tã dura ſuperbia forma, Nulli illũ iuuenes, nullę tetigere puellę.

Martialis illudit cuidã Soſibiano, quòd patrẽ appellaret dominum, qui tamen erat ſeruus. Sic autem ait: Et ſeruo ſcis te genitum blandæq; fateris, Quum dicis dominum Soſibiane patrem.

Appion Grammaticus Alexandrinus tanta fuit arrogãtia, ut ei immortalitatem polliceretur, cui opera ſua nuncupaſſet.

Demetrius Poliorcetes, Antigoni Macedoniæ regis filius, tanta fuit inſolentia, ut Athenienſium legatos bienniũ ſuſpen-

ſos te

ſos tenuerit ſine colloquio:ac demũ re infecta,reuerti iuſſerit.

Marſyas tibicen notatur hoc uicio, quòd Apollinem ad tibiæ certamen prouocauerit,ut fabulantur poetæ.

Menecrates medicus nullam ab his mercedem ſolebat accipere,quibus medebatur.Sed hoc tantum petebat, ut liberati ſe ipſius ſeruos eſſe faterentur,eumq; Iouem dicerent.

Neſtorius hæreticus factus præſul Conſtantinopolitanus, orationem poſtero die habuit ad populum arrogantiæ plenam & ſuperbiæ,qua cœlum ſe unicuiq; daturum promittebat.

C.Neuius, Comœdiographus,ſuperbiam ſuam teſtatus eſt Epitaphio,quod ſepulcro ſuo iuſsit inſcribi. Erat autē tale:Immortales mortales ſi foret fas flere,Flerent diuæ camœnæ Neuium poëtam.Itaq; poſtquàm orci traditus eſt theſauro, Obliti ſunt Romæ Latina loquier lingua.Autor Gellius.

Rhemnius Palæmon grammaticus gloriabatur ſecum natas eſſe literas,ac ſecum demum morituras. Idem M. Varronem porcum appellare non ueritus eſt.

Paulus Samoſatenus hæreticus,diues factus è paupere, excreuit in ſuperbiam intollerabilem. Nam incedens per uicos & compita,doctrinam & literas oſtentabat publicè, & notariis in propatulo,quicquid primum in buccam ueniſſet,dictabat.

Polydamas athleta,ea fuit animi confidentia, & temeritate,ut ruinam ſcopuli, quem præuidebat caſurum, expectauerit, exiſtimans ſe poſſe reſiſtere:quo tamen obrutus eſt, ut iam diximus.

Tamyras poëta, Thrax natione,auſus eſt cũ Muſis de cantu certamen ſuſcipere,ab eiſdem propterea exoculatus.

Iam diximus Theagenem Caprum pauperem fuiſſe, qui haberi uolebat diues.

Timæus Siculus hiſtoricus gloriabatur ſeſe Thucydidem & Philiſtum in hiſtoria ſuperaturum. Autor Plutarchus.

Auſa eſt Arachne certare cum Minerua de lanificio, ut teſtantur Poëtarum fabulæ.

Erat Athila rex Pannoniæ ſuperbus inceſſu, huc atq; illuc oculos circunferens, ut elata potentia in ipſo corporis motu appareret.

Poëtæ fabulantur Caſsiopem, Cephei filiam, Nereidibus ſe prætuliſſe,ut Nioben Latonæ, Antigonã filiam Laomedontis Iunoni,Lychionem filiam Dedalionis,Dianæ.

Domitianus iactabat in ſenatu patri ſe & fratri imperium dediſſe

dediſſe, illos ſibi reddidiſſe. Gaudebat appellatione Domini, atq; etiam Dei. Vnde Euſebius: Primus, inquit, Domitianus Dominum ſe & Deum appellari iuſsit. Hinc fluxerunt duo uerſiculi cuiuſdam poëtæ aſſentatoris: Edictum Domini, Deiq; noſtri, Quo ſubſellia certiora fiunt. Vnde inſtitutũ eſt ab eo, ut ne ſcripto quidem, aut ſermone cuiuſquam aliter appellaretur. Statuas ſibi in Capitolio non niſi aureas, & argenteas poni permiſit. Septembrem & Octobrem menſes ex appellationibus ſuis Germanicum, Domitianumq; tranſnominauit, quòd altero ſuſcepiſſet imperium, altero natus eſſet.

Heraclides philoſoph' Põti' draconẽ aluit, quẽ feretro ſuò poſt mortẽ imponi iuſsit, ut ex hoc putaretur ad deos migraſſe.

Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, ut manus & pedes ſenatoribus præberet oſculandos.

Actius poëta in Camœnarum æde maxima forma ſtatuam ſibi poſuit, quum tamen breuis admodum eſſet. Plinius lib. 34.

Suffenus fuit ineptiſsimus poëta, qui in ſuis operib. mirabatur ſe plurimum, ſibiq; blandiebatur, & arridebat. Catullus: Quem non in aliqua re uidere Suffenum poſsis.

Seſoſtris, rex Aegypti, fuit adeò ſuperbus, ut domitos reges ad currum iungeret, eoq; modo triumpharet.

Maricus quidam ex plebe Boiorum auſus eſt ſe Deum facere. Autore Cornelio Tacito.

Caius princeps ſeipſum inter Diuos retulit, & Iouis maximi nomine ſtatuas erigi ſibi imperauit.

Myxus fuit Dianæ ſacerdos glorioſus, & uirtutum ſuarum eximius præco.

Senetio fuit quiſpiam, qui grandia ſemper cupiebat dicere. Idem ſeruos nolebat habere, niſi grandes, & argentea uaſa non niſi grandia. Cõcubinam habebat ingentis ſtaturæ. Summis inſiſtebat digitis, quum diceret, quò grandior uideretur.

Themiſon Cyprius Hercules dici uolebat, eoq; nomine rẽ ſibi diuinam fieri patiebatur.

Calippides Græcus fuit Tragœdiarũ hiſtrio, qui in ea re plurimũ ſe mirabatur. Propterea quũ Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius eũ ſalutauit, ſubinde illi ſe oſtẽtans, & inter aſtantes ſeſe intrudẽs, arbitratus fore, ut comiter à rege exciperetur. Verũ is quũ grauioribus intẽderet, ac ne Callipidẽ reſpectaret, Non admodũ, inquit, noſſe me uideris, ô rex, nec qui ſim inaudiſſe. Ridẽs Ageſilaus, An nõ es, inquit, Callipides ille mimus?

Varus Pergæus fuit quiſpiam, qui uerbis aſſentatorum cor ruptus, perſuaſit ſibi, ſe eſſe omnium formoſiſſimum, arte quoque & robore in palæſtra omnes excellere, imò ne Muſas quidē cantare ſuauius.

Iam diximus quonam modo **Salmoneus** tonitrua mentiretur, ut Deitatis opinionem ſibi uendicaret.

Acco mulier ad ſpeculum inepte ſibi blandiebatur.

Sapor, rex Perſarum, uocabat ſe regem regum, participem ſyderum, fratrem Solis & Lunæ.

Iulius Cæſar dicebat debere homines pro legibus habere quæcunq; diceret, eoq; arrogantiæ progreſſus eſt, ut aruſpice triſtia & ſine corde exta quondam nuntiante, futura diceret læ tiora, quum uellet.

Zeuſis adeò ſibi placuit in Helena, quā pinxit, ut non expe ctato aliorum teſtimonio, hos uerſus ipſe adiecerit: Haud turpe eſt Troas, fulgentesq; ære Pelaſgos Cōiuge pro tali diuturnos ferre labores: Aeternis facies nimis eſt æquanda deabus.

Marcus Druſus tanta fuit arrogantia, ut L. Philippum Cōſulem, quia ſe interpellare concionantem auſus fuerat, obtorta gula per clientem ſuum adeò uiolenter in carcerē detruſerit, ut multus è naribus eius cruor profunderetur. Quum ſenatus ad eum miſiſſet, ut in curiam ueniret: Quare nō potius, inquit, ipſe ad me uenit?

Cn. Pompeius balneo egreſſus ante pedes ſuos proſtratū Hipſeum ambitus reum nobilem ac ſibi amicum, iacentem reliquit contumelioſa uoce proculcatum.

Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici uoluit.

Annibal Cannenſis pugnæ ſucceſſu elatus, neminē ſuorum ciuium admiſit in caſtra, nec ulli reſponſum dedit, niſi per interpretem.

Hanno Carhaginienſis aues capere ſolebat, quas hanc edocebat uocem, Deus eſt Hanno. Adultas demum & doctas quaquauerſum emittebat, ut eandem emitterent uocē. Hoc eraſmus refert in quendam Pſaphonem.

Heroſtratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Epheſiæ incendio dedit. Autor Gellius.

Manes hæreticus prædicabat ſe natum uirgine, deitatisq; numen ſibi uendicabat.

Perpenna Conſul regnandi cupiditate Sertoriū inter epulas incautum occidit, ut ſolus principaretur in Hiſpania.

Amulius

Amulius Numitorem, Artabanus Xerxem, Athalia uniuerſum Dauidis ſemẽ ĩterfecerũt,ut apud ſuos dominarẽtur.

Spitigneus rex Bohemorum dominandi libidine bellum geſsit cum fratre Vratiſlao.

Empedocles, Agrigentinus poëta, in Aetnam ſe coniecit, ut ad ſuperos conuolaſſe putaretur.

Heraclius Phocam interfecit,ut ſolus imperaret.

Iugurtha fratres ſuos Hiempſalem & Adherbalem morti dedit,ut Numidarum regno ſolus potiretur.

Cõſtãtinus Imperator Irenẽ matrẽ expulit,ut ĩperaret ſol⁹.

Sellus fuit quiſpiam,qui quum eſſet pertenui fortuna,uolebat tamen haberi diues.

Solebat Calliphanes poëta diuerſorum carminum & orationum initia conſcribere, ad tres aut quatuor uerſus, eaq; pronuntiare & oſtentare, ut commentum ignorantibus multiſcius & eruditus uideretur.

Adrianus fuit adeò cupidus famæ & laudis, ut libros, à ſe ſcriptos de ſua uita,libertis ſuis literatis dederit,qui eos ſuis nominibus publicarent, Autor Aelius Spart.

Ducebatur Nero æternitatis perpetuæq; famæ cupidine:unde & menſem Aprilem Neroneum appellauit, & Romam Neropolim conſtituit appellare. Autor Sueton.

AVDACES, ET TEMERARII.

Poëtæ Phaëthontis arguũt temeritatem, quòd patris currum acceperit regendum,quum tamen nõ eſſet idoneus auriga.Ouid.lib.1.Triſt. Vitaret cœlũ Phaëthõ ſi uiueret,& quos Optauit ſtulte,tangere nollet equos.

Auſi ſunt Gigantes Iouem armis laceſſere, & in eũ ſcopulos iaculari, ut uolunt Mythologorum fabulæ. Autor Aetnæ: Tentauere(nefas)olim detrudere mũdo Sidera, captiuiq; Iouis transferre Gigantes Imperiũ,& uicto leges imponere mundo.

Fuit & in primis temerarium Sinonis facinus, qui fatalem machinam in medios Troianos duxerit ſolus,in utranq; paratus aleam.Autore Vergilio.

Finguntur Theſeus & Pyrithous irremeabiles umbrarũ domos irrupiſſe,ut dominam Ditis thalamo deducerent.

Icarus confictis à patre Dædalo pennis ſupra modũ intumeſcẽs,auſus eſt mediocrẽ parẽtis uolatũ deſerere, & in ſublime niti,donec liquefactis à ſole pẽnis, præceps deciderit ĩ mare.Ouid. lib.1.Triſt.Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis Icarus,

Icariis nomina fecit aquis.

Crotoniates Milo nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere.

Bellorophon inſidẽs Pægaſo per mediũ aẽrẽ ferri uoluit.

Iaſon & Typhis uitã uentis primi cõmiſerunt.& uias maris (quas natura negat, teſte Claudiano) aggreſsi ſunt, Triſtes Hyadas,rabiemq; noti,infames ſcopulos, Acroceraunia,& mare turbidum,ut ille,ſiccis oculis proſpicientes.

TIMIDI ET METICVLOSI.

ARchilochus ſcripſit, ſatius eſſe clypeum abiicere, quàm interire. Vnde & Lacedæmonii ſuis eum finibus iuſſerunt excedere.

Notatur apud Ariſtophanem Cleonymus, quòd abiecerit clypeum.

Theagenes fuit adeò ſuperſtitioſè timidus, ut domi haberet Hecathes ſimulacrum,nec uſquàm pedem moueret, niſi illo conſulto.

Artemon apud Græcos metu fractus & ſtupidus, diu intra domus ſepta ſe cõtinuit,duobus ſeruis æreum ſcutum ſupra eius caput ſuſtinẽtibus,ne quid noxium ſuperne excideret.Si quãdo autẽ tecto egredi cogeretur,lectica tecto adoperta geſtabatur.

Cn. Vatienus ſiniſtræ manus digitos ſibi amputauit, ne bello Italico militaret.

Timebat Piſander,necúbi animæ ſuæ occurreret,à qua uiuus eſſet deſtitutus.

Dionyſius eò formidinis progreſſus eſt,ut cultros metuẽs tonſorios,candente carbone ſibi adureret capillũ.Quin & tondere filias docuit,ferro tamen remoto ; inſtituitq;,ut candentibus iuglandium putaminibus barbam adurerent.

Ariſtogiton fuit Athenienſis quidã ſycophanta,qui Martem habebat in lingua,& nunquàm nõ loquebatur de bellis, ut propterea bellicoſus appareret, quũ tamen re ipſa foret meticuloſus. Proinde quum die quadã intellexiſſet exercitum parari, & conuocari milites,ſimulata ualetudine crus obligauit,& baculo innixus in publicum ſe protulit, clauditatem ſimulans. Quod ubi primum conſpicatus eſt Phocion,cognita primo intuitu hominis uafricia,exclamauit: Ariſtogiton claudicat.

Ariſtophanes & Lucianus induxerunt Plutum quendã omnia formidantem.

Demoſthenes pro ignauo & maximè timido accuſatus eſt,quòd

eſt,quòd in propria cauſa dicturus,prius aufugerit,quàm deuenerit in iudicium,

Lycas furentem fugiens Herculem,complexus aras tremebunda manu mortem metu conſumpſit,ut nimio de metu exanimatus mortem ſenſiſſe non uideatur.

Taurea Campanus,uerbis quàm re ferocior,Claudiũ Aſellum militem Romanum ſuperbis comminationibus ad duellũ irritauit ultrò:ubi autem uentum eſt ad conflictum,repente cõcitato equo fugam arripuit,& aufugit Capuam.

Athanaſius Alexãdrinus antiſtes, impar Arrianorũ inuidiæ,ſex ãnos ĩ ꝓfundiſsimo ciſternæ lacu metu mortis delituit.

Quum Diocletianus multos idolis ſacrificare nolentes morti dediſſet,unus omnium Marcellinus pontifex ad ſimulacra dæmonum,metu mortis immolauit.

Iurauerat Petrus apoſtolus,ſe non defecturum à Domino, etiam ſi Apoſtoli omnes hoc feciſſent:ubi tamẽ uentum ad diſcrimen, ſubduxit ſe periculo, & ſecutus eſt à longe, captumq; ter ante gallicinium negauit,impietatis Iudaicæ metu.

Perſes rex Macedoniæ fractis opibus regni humiliter & abiectè prouolutus iacuit ad Aemylii pedes.

LITIGIOSI.

PArnus fuit quiſpiã, qui ob amiſſam nauiculã obuiis quibusq; litigabat Hinc adagium, Diſceptare ob Parni ſcaphulam,id eſt,ob res minutulas,multũ mouere litiũ & querelarum.

Solebat Patacion bonis uiris calumnias ſtruere,eoq; turpi quæſtu rẽ domeſticã augere.Hinc adagiũ,Pataciõe calũnioſior.

Anus quæpiam fuit Ptolemaïs,quæ quoad uixit,lites agitabat, nec unquàm ab agendis cauſis feriebatur. Autor Diogenianus apud Eraſmum.

Eurymnus fuit calumniator, qui diſsidiũ inter Caſtorẽ & Pollucem conatus eſt ſerere,alterum apud alterum inſimulans.

Hyperbolus fuit quiſpiam mirum in modum appetens litium.Hinc adagium,Vltra Hyperbolum.

Gellius ſcribit Xantippen Socratis uxorem moroſam fuiſſe admodum,& iurgioſam:quod etiã de altera eius uxore Myrtho Ariſtidis filia prædicatur.Ambæ enim in muliebres contẽtiones propter ipſum Socratem deueniebant.

Herodotus ſcribit Euriſthenem & Proclem fratres ubi adoleuerũt,per omne uitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe,& eorum poſteros itidem perſeueraſſe.

Empedoclem aiunt iis fuiſſe moribus, ut aſsiduè ſimultateſ cum aliquibus ſuſciperet, easq́; pertinaciſsimè exerceret.

Notum eſt quemadmodum Etheocles & Polynices fratres mutuo diſsidio ad certamen, & mutuam mortem uenerint regnandi libidine.

Cornelius Tacitus ait, Verginium ſeditionibus obnoxium fuiſſe.

Plinius ſcribit diſcordiam ignotam eſſe Hyperboreis uiritim, gregatimq́; degentibus.

Fuit Pomponius Atticus tanta erga domeſticos facilitate, ut iurauerit ſe cum matre nonagenaria nũquàm in gratiam rediiſſe, cum ſorore pariter nullam geſsiſſe ſimultatem.

TACITVRNI.

PAulus Simplex, Pauli primi Anachoretæ diſcipulus, magiſtro iubente, integrũ triennium obſtinatiſsimè tacuit.

Diſcipulorum Pythagoræ nemo minus biennio conticuit.

Agatho lapidem in ore tenuit per trienniũ, ut ſilere diſceret.

Thomam Aquinaté condiſcipuli bouem appellabãt, quòd ſemper taceret, audiretq́; tantum.

De ſilentio Secundi philoſophi iam diximus in capite de Inceſtuoſis.

Zeno quum legatos Antigoni regis miſſos Athenas cum nonnullis philoſophis ad cœnam inuitaſſet, ac cæteri omnes uerborum multitudine doctrinam ſuam oſtentarent, ſolus ipſe tacuit. Silentii cauſam percontantibus legatis, reſpondit, difficillimum omnium eſſe, retinere ſermonem.

HOMINES LIBERAE, & importunæ loquacitatis.

LAra fuit nympha, cui Iupiter linguam abſtulit, quòd furtiuos eius amores Iunoni reuelaſſet. Ouid. lib. 2. Faſt. Iuppiter intumuit, quaq́; eſt nõ uſa modeſtè Eripit huic linguã, &c.

Tantalum apud inferos damnatũ aiunt, quòd deorũ ſecreta hominibus reuelaſſet. Ouidius: Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

Daphitas grammaticus in Thorace monte cruci affixus eſt, quòd reges maledicis carminibus inceſſeret.

Anaxarchum ob petulantes iniurias Anacreon Cyprius in pila contundi iuſsit.

Caliſthenes liberius cum Alexandro locutus, eiuſdé mandato adiudicatus eſt morti. Hæc auté eius uerba ad Alexãdrum

fuiſſe feruntur. Si deus es, beneficia largiri mortalibus, non ſua debes eripere. Si homo, id quod es, ſemper te eſſe cogita.

Lacedæmonii libros Archilochi ob ſolam dicacitatem, & ingenii uirulentiam ab urbe ſua ſummouerunt, ne illorum lectione corruptum aliquid imbiberent lectores.

Dionyſio inquirenti, ubinam terrarum exquiſitius haberetur æs: Antiphon Sophiſtes reſpondit, optimum ſe noſſe Athenis, ubi ſtatuas habebant Armodius & Ariſtogiton tyrannicidæ. Innuebat autem Antiphon Dionyſium eſſe dignum, qui ab huiuſmodi hominibus interficeretur. Quæ petulans & uerboſa dicacitas homini malè ceſsit.

Suſarion, Machnes, Cratinus, Ariſtophanes, & Eupolis, Græci poëtę, flagitia hominũ tanta libertate inſectabantur, ut opus fuerit lege, quæ maledicam illam & effrænem mordendi licentiã cohiberet, & cõprimeret. De quibuſdam horum meminit Horatius dicẽs: Eupolis atq; Cratinus, Ariſtophanesq; poëtæ, Atq; alii, quorũ comœdia priſca uirorum eſt, Si quis erat dignus deſcribi, quòd malus aut fur, Quòd mœchus foret aut ſicarius, aut alioqui Famoſus, multa cum libertate notabant.

Meuius poëta Metellos ac Scipiones ſuis uerſibus auſus eſt proſcindere. Propterea Metellus conſul hoc ei uerſiculo reſpõdit: Dabunt malum Metelli Neuio poëtæ. Tandem autem propter nimiam illam in ſcribendo maledicentiam à triumuiris in uincula coniectus eſt, & in carcèrem detruſus.

Audax fuit & licentioſum C. Memmii uerbum, qui auſus eſt obiicere Cæſari, tãquàm pathico, quòd ſtetiſſet ad cyathum Nicomedi regi inter exoletos.

Antigonus rex Theocritum Chium occidit propter ſalſum & mordax ſcomma ab eo de ſe dictũm. Quum enim quaſi puniendus ad Antigonũ raperetur, ſolantibus eum amicis ac ſpem pollicentibus, quòd omnino clementiam regis experturus eſſet, quum ad eius oculos ueniſſet: reſpõdit, Ergo impoſsibilem mihi dicitis ſpem ſalutis. Quo uerbo illudebat regi, quòd altero orbatus eſſet oculo. Autor Macrobius.

Nullum opus tam abſolutũ eſſe poterat: quod non calumniaretur Momus. Idem Sandalium Veneris Praxitelicæ culpauit, quum Venerem ipſam non poſſet.

Oſcus fuit quiſpiam natus ad contumelias omnium ingeniis impingendas. Nulli non inuſsit notam. Autor Seneca.

Medius, fuit quidã ex Alexandri adulatoribus, qui calũnias

in quemuis iactabat,& alios ad idem opus hortabatur.

Iam docuimus,quàm liber & petulans Demochares Athenienſium legatus in ſermone apud Philippum regem fuerit.

Timagenes hiſtoricus Auguſtum & uniuerſam eius familiam maledicis uerbis, probroſisq; conuiciis auſus eſt denigrare. Benignus tamen Imperator ad uindictam ſatis habuit ei domo ſua interdicere.

Staterius ætate Marci Tullii, ob conuiciosa uerba & mordaculos ſermones rei capitalis iure damnatus eſt.

Theon fuit poëta quiſpiã rabioſæ loquacitatis,petulantiſsimæq; maledicentiæ. Hinc Adagium, Dente Theonino rodi.

Hipponax poëta fuit Iambographus amarulentus, & notæ mordacitatis. Hinc Hipponacteũ præconiũ ceſsit in parœmiã.

Zoili quoq; mordacitas prouerbio locũ fecit. Nam & poëtarum principem Homerum auſus eſt ſuis ſcriptis laceſſere.

Aeſopus Delphos profectus gentis illius iram in ſe conuiciis & contumelioſis apologis concitauit.

VERACISSIMI.

POmponius Atticus nec mendacium dicebat,nec pati poterat.

Benius abbas qui in Thebaidis ſolitudine uixit, nunquàm uiſus eſt iurare,nunquàm mentiri, nunquàm iraſci, nunquàm uerbum otioſum dicere.

Hor abbas nunquàm mentitus eſt,nũquàm cuiquã maledixit.

ASTVTI, ET FRAVDVLENTI.

ISmenias Thebanus legatus ad regem Perſarũ miſſus,quum ſciret ex conſuetudine gentis nihil ab ipſo rege impetrari poſſe,niſi prius quis adorans procumberet:ubi in eius fuit conſpectu,annulum de induſtria ad pedes cadere permiſit, ut in eo colligendo reclinatus,uideretur adoraſſe regem.

Athenienſibus in expeditionem Siciliæ nauigaturis Meſon Aſtrologus inſaniam mentitus eſt,ut onus detractaret.

Papyrius Prætextatus ductus à patre in ſenatum, quum arcana quædam illic audiſſet,reuerſus domum, & interrogatus à matre,quidnam actum eſſet in ſenatu:ad declinandas importunas eius preces,reſpondit,conſtitutum eſſe,ut uni uiro duæ nuberent uxores. Autor Gellius.

Pyſiſtratus timens primores Athenienſium, uolũtariis affectus plagis in publicũ proceſsit,ubi de principum crudelitate queſtus populum concitauit ad ulciſcendam fictam iniuriam.

Quo

Quo actu uſa ſit Phryne meretrix in Apellem, iam diximus in capite de Meretricibus.

Scyllis Sicyonius tanto aſtu claruit, ut quo tempore Xerxes imminebat Græciæ, Perſarum nauium rudentes & anchoras natando & urinando præſcinderet.

Ladiſlaus, rex Poloniæ, Cracouiam oppidum obſeſſum ad deditionem compulit opinione caſtrenſis copiæ, Stratagemate deceptum, quum montes farina integi mandauiſſet.

Theopompus Lacedæmonius permutato cum uxore habitu euaſit è carcere ut mulier.

Pyrrhander fuit ſycophanta quiſpiam egregiè uerſutus, notæq; malitiæ. Ariſtophanes apud Eraſmum: Ac per Ioue fuit quidem Pyrrhandrica iſta techna.

Quum mortuo Cambyſe ſeptem Perſarum magi inter ſe conueniſſent, ut cuius equus primũ ſoli orienti adhinuiret, rex ſalutaretur, Oebares (ſeu ut aliqui ſcribũt) Cebares Darii equiſo admiſſam intra equæ genitalia manũ naribus equi Dariani admouit, Quo odore irritatus equus, ante omnes hinnitum dedit.

Eucrates fuit uerſutus quiſpiam, qui aliquo prætextu ſuffugiebat ſemper, ſi quando fides eſſet præſtanda. Hinc adagiũ natum, Vias nouit quibus effugit Eucrates.

Cantharus fuit quiſpiam impoſtor & maleficus apud Athenienſes.

Phrynondas fuit etiam uerſutus & maleficus, ſummusque malarum rerũ artifex. Vnde quotieſcunq; hominem inſigniter malũ uolebant innuere, Phrynondã appellabant. Ariſtophanes apud Eraſmum: Scelerate tu, ac Phrinonda, & impuriſsime.

Vlyſſem & Siſyphum uafros admodum fuiſſe pro comperto eſt. Vnde Homerus apud Eraſmũ: Siſyphus in terris, quo non aſtutior alter.

Ciphiſſodorus, Pantoleon, & Matreas impoſtores fuerunt apud Alexandriam, qui uafris quibuſdam commentis ſpectantes eludebant.

Sertorius, ut eſt apud Gelliũ, in tẽporibus difficillimis mentiebatur ad milites, ſi mẽdaciũ prodeſſet: & literas cõpoſitas pro ueris legebat, & ſomniũ ſimulabat, & falſas religiones conferebat, ut his rebus militum animos quoquò uellet, induceret.

Dionyſius tyrannus citharœdo cuidam ſibi plurimũ grato, in ſpectaculis multa pollicitus eſt: neque tamen ſequenti die erogauit quicquã: mercedẽ uerò repoſcenti, hoc modo reſpõdit,

Abundè tibi gratiam retuli citharœde. Quantò enim tempore oblectaſti canens,tantò etiam ſperans es oblectatus.

Hyperbolus fuit quiſpiam Chremidis filius,uerſutia in fallendo præſignis.Nam quũ lucernas factitaret,plũbum immiſcebat æri,ut ponderoſiores factæ maius demererentur pretium.

Antonio Athenas intranti quum ciues urbis obuiam proceſsiſſent,dixiſſentq́;,eſſe ſibi Mineruam nubilem, quam Libero patri(ita enim eum uocabant aſſentandi ſtudio) deſpondere uellet,arrepta occaſione ducturum ſe reſpondit,ſed oportere futuræ nuptæ mille dari talenta nomine dotis.

Iulius Cæſar in obeundis expeditionibus exercitum nunquàm duxit per inſidioſa itinera, quin prius locorum ſitus experiretur:nec ante in Britanniam trãſuexit, quàm portus & nauigationem,& acceſſum ad inſulam exploraſſet.

Cyrus Meſſagetis in ſe irruentibus caſtra reliquit diripienda,ut cibo potuq́; graues & ſomno deditos poſtmodum aggrederetur,& uinceret,ut accidit.

Annibal Romanã claſſem adortus,ſerpentes fictilibus uaſis incluſos,in hoſtem nihil tale ſperantem eiaculatus eſt, & inſperata formidine concuſſos in fugam uertit.

Alexander tertius Pont.Max.Venetias habitu ſerui fugiẽs, manus Federici ſubterfugit.

Boëmundus Roberti regis Siciliæ frater ab expeditione Hieroſolymitana rediens, quum per fines Alexii imperatoris inimici tranſire cogeretur,ſe clauſum in loculo ut mortuũ ferri iuſsit,eoq́; modo manus hoſtiles euaſit.

VERSIFORMES, SEV IN VARIAS Formas mutabiles.

Metra filia Eriſichthonis,ut fabulantur poëtæ, in uarias formas ſeſe commutabat. Ouid lib.8

Nunc equa,nunc ales,modò bos,modò ceruus abibat.

Hinc adagium,Mutabilior Metra Eriſichthonis.

Achelous dimicans in Herculem pro Deianyra,quum uideret ſe multo inferiorem uiribus,in ſerpentem primò, deinde in taurum,poſtremò in fluuiũ ſeſe transformauit.Vnde apud Oui. lib.9 ſic loquitur:Inferior uirtute,meas diuertor ad artes, Elaborq́; uiro longum formatus in anguem.

Periclymenus Neſtoris frater beneficio Neptuni in quaſcũq́; formas ſe cõmutabat.Idẽ li.12. Mira Periclymeni mors eſt, cui

cui poſſe figuras Sumere quas uellet, rurſusq; reponere ſumptas Neptunus dederat.

Eadē transformatio tribuitur Protheo Oceani & Tethyos filio. Hinc adagium, Protheo mutabilior. Vertumnus dicitur à Latinis. Ouid. lib. 1. Faſt. Ille ſuam faciem transformat, & alteras arte: Mox domitus uinclis in ſua membra redit.

INGRATI.

Theſeus Ariadnam Minois filiam, cuius beneficio labyrinthum euaſerat, reliquit in Chio inſula. Ouidius libr. 8. Comitemq; ſuam crudelis in illo Littore deſtituit.

M. Portius Cato ſeruos ſenio confectos tanquàm bruta ſolebat eiicere, & exponere uenales.

Crœſus Lydorum rex Cyrum Perſarum regem, à quo primum uictus, & impunitatem & ueniam acceperat, armis iterum laceſsiuit.

Pharnaces in amicitiam à Pompeio receptus, Mithridati patri ſuo bellum intulit.

Romani Scipionem illum Africanū, cuius auſpicio æmulam imperii ſui Carthaginem ſub iugum redegerant, & Aſdrubalem ſuperauerant, accuſatum à Petilio in ius uocauerunt, atq; proſcripſerunt, quòd pecuniam Aſiaticam non totam in ærariū retuliſſet.

Ludouicus Pius, Caroli magni filius, à filiis in carcerem coniectus eſt.

Amalaſuntha, Gotthorum regina interfecta eſt opera cuiuſdam Theodori, quem tamen regni conſortem delegerat.

Iuſtinianus Imp. Beliſarium ducem exoculauit, cuius tamē ductu Perſas in oriente, Vādalos in Africa, & Gotthos in Italia ſuperauerat.

Demophoon Theſei filius Phyllidem reliquit, & ad laqueum impulit, cuius tamen hoſpitio fuerat uſus, quum ab expeditione Troiana rediens, delatus eſſet in Thraciam.

Iaſon quoq; Medeam: cuius opera uellus aureum ſurripuerat, & draconem effugerat, abdicauit, ſuperinducta Creuſa filia regis Creontis.

Decebalus, rex Dacorum, uictus à Traiano, & uenia donatus, Imperatorem denuo ſolicitauit ad bellum.

Friſcus, filius Actii Ferrariæ principis, patrem in carcerem coniectum ibidem mori coëgit, ob inductam nouercam.

Cicero iuſſu M. Antonii Triumuiri interfectus eſt à Pompilio

pilſo, quem tamen capitis reum defenderat.

Lucius Oſtius tempore bellorum ciuilium patrem ſuum Annalim proſcriptum, quem triumuiri ad ſupplicium perquirebant, latentem prodidit, ut eius bona acciperet.

Darius conſilium cepit de interficiendo patre Artaxerxe, à quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat.

Imperator Henricus quintus Henricum patrem macerauit carcere.

Alphonſus primus rex Luſitaniæ, Tireſiam matrē coniecit in uincula, quòd poſt mariti mortē ſecūdas tētaſſet nuptias.

Phraates patrem ſuum Orodē regem Parthorū interfecit.

Romanus iunior matrem à ſe reiecit, & animi dolore, quē illa de filii ingratitudine conceperat, ad mortem compulit.

Michaël Calaphates Imp. Zoēn matrē imperio ſpoliauit.

Michaël Thraulus Leonem Imp. de medio ſuſtulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat aſſecutus.

Diomedes direpta Troia rediens in patriam, uentis delatus eſt in Libyā, ubi Lycus rex Marti hoſpites immolabat. Callirrhoē uerò Lyci filia, Diomedem, cuius amore flagrabat, liberauit ab inſidiis paternis. At ille ſpreto ſalutis autore enauigauit, unde puella dolore animi ſe ſuſpendit.

Eodem modo Calphurnius Craſſus Balſacciam puellam reliquit, cuius tamen beneficio mortem euaſerat in Maſsilia.

Xerxes filium Pythii Bithynii medium diſcindi iuſsit, quū tamen pater regem ipſum cū toto exercitu hoſpitio ſuſcepiſſet.

Tatius, rex Sabinorum, Tarpeiam puellam uiuam defodit, cuius tamen beneficio Capitolium expugnauerat.

Alexander immemor primæ nutricationis & lactis, quòd ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filiū Clitū interfecit.

Cōmodus Imp. interfectus eſt inſidiis Martię cōcubinę ſuę.

Conſtantinus Leonis filius Irenē matrē imperio deiecit.

Iſacius Angelius imp. ab Alexio fratre, quem captum à Turcis redemerat, per ſummū ſcelus oculis imperioq; priuatus eſt.

Alexius demum interfectus eſt à Muziphlo quodam ignobili, quem tamen ad ſummum dignitatis gradum extulerat.

Magna fuiſſet Aeneæ in Didonem ingratitudo, ſi poſt benignum eius hoſpitium oblatasq; ultrò nuptias eam reliquiſſet, ut Vergilius fabulatur.

Cæſar Tyberius toto triennio quo uiuente matre abfuit ab urbe Roma, & morā traxit in ſeceſſu Caprearū, ſemel omnino

matrem

matrē, nec amplius quàm uno die pauciſsimis uidit horis. Mortua demum quū intellexit, non prius acceſsit ad exequias, quàm corrupto & tabido corpore. Funeratam prohibuit conſecrari, eiusq́; teſtamentum pro irrito habuit, atq; unum ex his interfecit, quibus illa moriens funeris ſui curam demandauerat.

Thraſimundus Pharoaldo patri ſuo, Spoletanorum duci, caput in modum presbyteri raſit, ut principatum arriperet. Autor Paulus Diaconus.

Hercules adhuc puerulus præceptorem Linum interfecit, quum ab eo ob tardius ingeniū culparetur. Autor Ioan. Annius in Beroſum.

Quàm ingrata fuerit Tullia in parentem atq; inhumana, iam in capite de Crudelitate diximus.

Paris Helenam rapuit uxorem Menelai, à quo tamen benigno ſuſceptus fuerat hoſpitio.

Athenienſes Milciadem pro Marathoniis trophęis carcere macerarunt.

Syracuſani Dionem, cuius opera libertatem receperant, eiecerunt: ac deinde reuocatum interfecerunt.

Ariſtidem Athenienſes in exilium miſerunt beneficiorum eius immemores.

IVSTISSIMI.

Ripheus Troianus fuit quiſpiam, quem Vergil. lib. 2. Aen. iuſtiſsimum fuiſſe ait his uerbis: -Cadit & Ripheus iuſtiſſimus unus, Qui fuit in Teucris, & ſeruantiſsimus æqui.

De Emathione Ouid. lib. 8. Met. Emathion æqui cultor, timidusq́; deorum.

Idem lib. 6. Met. de Erichtheo ſic meminit: Sceptra loci rerumq́; capit moderamen Erichtheus; Iuſtitia dubium eſt ualidis'ne potentior armis.

Hermes Aegyptius tanta fuit æquitate & iuſtitia, ut quum quid emeret, iuſtum ſemper exolueret pretium, cariusq́; emeret, quàm uenditor æſtimaret.

Bocchyris rex fuit Aegyptiorum, adeò incorruptæ in iudicandis litibus iuſtitiæ, ut ſi quem magnopere iuſtum ſignificare uellent. Bocchyrim appellarent. Autor Suidas apud Eraſmū.

Chiron fuit Centaurorum iuſtiſsimus. Germanicus in Arato: Hic erit ille pius Chiron iuſtiſsimus omnes Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.

Ariſtophanes Meſſenius tanta fuit æquitate, ut quoſdam

ex ſo

ex ſociis interfecerit, quòd puellas uirgines ſtuprare uoluiſſent.

Maris philoſophus ex Laodicea fuit omnium ætatis ſuæ iuſtiſsimus.

De Zeleuci æquitate iam diximus in capite de Seuiriſsimis hominibus.

Quum Philippus in tribunali dormitans aduerſus Machetam quendam pronuntiaſſet, ubi uigilantior factus cognouit factam Machetæ iniuriam, non reſcidit quidam iudicium, ſed iniuſtam ipſe exoluit multam.

Idem rogatus ab Harpalo, ut Crateta eius familiarem iudicio liberare: Eũ, inquit, rectius eſt, quàm nos ob ipſum male audire.

Ariſtides ab incorrupta æquitate Iuſti cognomen apud Athenienſes meruit. Idẽ interrogatus, quid eſſet Iuſtitia: Nihil, inquit, alienum deſiderare.

Aiunt Biblium fuiſſe uirum tantæ integritatis & abſtinentiæ, ut quum inter eundum reperiſſet aliquid alienum, omnino intactum præteriret.

Philoxenus poëta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quàm contra animi iudicium carmina Dionyſii probare.

Biantis Prienæi integritas in iudicandis cauſis ſequenti prouerbio locum fecit, Prienenſi pollere iuſtitia.

Prodicus fuit quiſpiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitriis inter diſſentientes amicos acerrimi iudicii.

Alexander Seuerus Imp. tanta fuit æquitate, ut nullas unquàm ſanciret leges, nullam conſtitutionem ſacraret ſine ulginti iuriſperitis, & doctiſsimis ac ſapientibus uiris: nec ulla in re iudicium ferret, quin prius iret per ſententias ſingulorũ, & ſcriberetur quid quiſq; dixiſſet. Quum de iure aut negotiis tractabat, ſolos adhibebat doctos & diſertos. Si de re militari, milites ueteres & ſenes. Si unquàm furem uidiſſet iudicem, paratum habebat digitum, ut illi oculum erueret. Tanto odio proſequebatur iudices, qui furtorum fama laboraſſent, ut ſi eos caſu aliquo uideret, commotione animi choleram ſtomacho euomeret, toto uultu inardeſcente. Autor Lampridius.

Vrſus Nolanus tanta fuit iuſtitia, ut ne lapis quidem unus in Nolanas ædes (quas inchoauerat) niſi ſoluta mercede conuectus fuerit.

Herodotus ſcribit, Mycerinum Cleopis filium omnes Aegypti reges æquitate & iuſtitia ſuperaſſe. Si quis apud eum conquerebatur de re aliqua furto ſibi ſublata, ſua ipſe pecunia iactu-

ram

tam conquerentis reſarciebat & iniuriam.

Darius Scythen Zanclæorum regem cenſuit omnium quos uidiſſet, iuſtiſsimum. Autor Herodotus.

Idem ait Glaucum Lacedæmonium Epycidis filium tam celebri & incorrupta fuiſſe iuſtitia, ut ad eum uidendum multi alienigenæ Spartam conuenirent.

T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accuſatores & filium conſtitutus: audita cauſa, ita pronunciauit: Quum probatum ſit Silanum filium meum pecuniam accepiſſe, ipſum repudio, & prole mea indignũ iudico, protinusq; à conſpectu meo abire iubeo.

Tranquillus ait Auguſtum tanta fuiſſe æquitate, ut nulli unquam genti ſine iuſtis & neceſſariis cauſis bellum intulerit.

Camillo Phaliſcos obſidenti ludi magiſter liberos Phaliſcorum, tanquàm ſpatiãdi cauſa, extra murum eductos tradidit: dicens, repetendis obſidibus ciuitatem imperata facturam. Camillus non ſolùm ſpreuit perfidiã, at magiſtrum reuinctis poſt terga manibus, pueris dedit uerberandum, & ad parentes cum plagis reducendum. Phaliſci ob hanc iuſtitiam ſpõte deditionẽ fecerunt. Claudianus in Rufinum: -Ductosq; Camillus Tranſmurum pueros obſeſſæ reddidit urbi.

Timochares, ſeu ut aliis placet, Nicias, Pyrrhi Epyrotarum regis medicus, quum ad Fabriciũ acceſsiſſet, promiſiſſetq; ſe pacta mercede præminiſtraturum Pyrrho uenenũ: Fabricius non tantum aduerſatus eſt facinus, at etiam Pyrrhum hoſtem literis monuit, ut à domeſticis caueret inſidiis. Autor Valerius & Antias apud Gellium.

Cato & Phocion præcipuis amicis quandoq; aduerſabantur cauſa ſeruandæ æquitatis. Autore Plut.

Timoleon Corinthius, quum nullis precibus fratrem poſſet inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectoribus adiutorem ſe præbuit.

Cambyſes iudicem ſibi chariſsimum, quòd perperam & iniquam ſententiam tuliſſet, corruptus pecunia, e ueſtigio comprehendi iuſsit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicum inſterni, ut aliena fruerentur inſania, eoq; periculo rectius iudicarent.

INIVSTI.

Vltimus regum Romanorum Tarquinius uir fuit iniuſtus, ut docet Ouid. li. 1. Faſt. dicẽs: Vltima Tarquinius Ro

manæ gentis habebat Regna,ui,iniuſtus,fortis ad arma tamen.

Amulius Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in Tyberim deuouit. Ouid. lib. 3. Faſt. Hoc ubi cognouit contemptor Amulius æqui, Nam raptas fratri uictor habebat opes, Amne iubet mergi geminos.

Themiſtocles monitus à quodam ut æqualem ſe præſtaret in iudicio: Abſit,inquit,ut ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus.

Panis rex Chalcidis Heſiodum Homero prętulit, ut Midas agreſtem Panos cantilenam Apollinis muſicæ.

Siſamnes nomen eſt illius iudicis, quem ob iniquam ſententiam à Cambyſe excoriatum prædiximus. Eius uerò filius uocabatur Othanes. teſtis Herodotus.

Pilatus Hieroſolymorum præſul autorem noſtræ ſalutis adiudicauit morti, ne in Cæſaris offenſionem impingeret.

PRODITORES, PERIVRI, & perfidi.

LAomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauit mercedem. Verg. lib. 4. Laomedonteæ ſentis periuria gentis.

Metius Suffetius, quum apud Albanos ſummam rerum teneret, à Romanis in auxilium contra Fidenates uocatus iure ſocietatis, uenit quidem, ſed in ipſo prælio ad hoſtes defecit. Propterea Tullus Hoſtilius parta uictoria eum religauit ad binas quadrigas, hisq; in diuerſa rapientibus membratim diſcerpſit. De perfidia **Theſei** in Ariadnam, **Iaſonis** in Medeam, Demophoontis in Phyllidem, Aeneæ in Didonem, iam diximus in capite de Ingratis.

Sinonem Vergilius fabulatur fuiſſe Græcum neſcio quem periurum, qui ſuis mendaciis & perfidia Troianos eluſerit, & fatalem machinam uatibus nequicquàm reclamantibus intra muros duxerit. Vergil. lib. 2. Talibus inſidiis periuriq; arte Sinonis Credita res, &c.

Curio quū prius eſſet inimiciſsimus Cæſari, mutata poſtea uoluntate, factus eſt acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus eſſet maximo ære alieno. Vnde Lucanus: Audax uenali comitatur Curio lingua. Et alibi de eodem: Gallorum captus ſpoliis & Cæſaris auro. Seruius ait Curionem uendidiſſe Romam Cæſari x x v 1. millibus aureorum.

Qua perfidia **Paris** Menelaum hoſpitẽ eluſerit rapta eiuſdẽ uxore, iam diximus. Hora. Paſtor quum traheret per freta nauibus Idæis Helenam perfidus hoſpitam.

Eriphyle capta aureo monili, quod ferebat Adraſtus, maritum ſuũ Amphiaraũ deliteſcentẽ prodidit, ut prius dictum eſt.

Qua perfidia **Polymneſtor** rex Thraciæ Polydorum interfecerit, dictum eſt in capite de Auaris.

Conuenit inter hiſtoriographos, Troiam ab Aenea, Antenore, & aliquot aliis, qui poſtea profugi multis fuerunt annis, proditam fuiſſe Græcis.

Annibal ſenior appellatus Aſdrubalis filius, quum primo bello Punico totam Italiã uaſtaret, Corneliũ Aſinam cõſulem ſpe pacis uocatum ad colloquium Punica fraude interfecit.

Cn. Domitius Bituitũ Aruernorũ regem ſpecie colloquii comiter inuitatum uinxit, ligatumq; Romam miſit.

Fl. Fimbria Valerium Flaccum in Aſia curauit interficiendum corrupto exercitu.

M. L. Druſus Magulſam Mauritaniæ principẽ, quem hoſpitio ſuſceperat, Baccho prodidit, pecunia corruptus.

L. Magius, & L. Fannius legati à Mithridate ad Sertorium miſſi, defecerunt ad populum Romanum.

De **Nicia** Pyrrhi medico, eiusq; in dominum proditione iam diximus.

Perpenna conſul Marianarũ partium, Quintũ Sertorium, quo cum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil ſibi timentẽ interfecit, ut ſolus Imperio potiretur in Hiſpania.

Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad bellandũ Iugurthã, pecunia ab eodem corruptus, fœdiſsimam contraxit pacem.

Ptolemæus Iudæus, Abobi filius, ſocerum ſuum Simonem Iudæorum principem, cõuiuio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate.

Zopyrus Perſa benignè à Babyloniis exceptus urbem eorum Dario prodidit.

Tarpeia puella Capitoliũ Tatio regi Sabinorum tradidit.

Boleslaus tertius rex Bohemorum Moſchonem regem Poloniæ ſimulatione colloquii exoculauit.

Cethegus Romanus cum Catiliana in remp. coniurauit.

Dion Syracuſanus interfectus eſt proditione cuiuſdam **Callicratis**, quo cum ſumma familiaritate prius uixerat.

Cocalus rex Siciliæ Minoẽm regem Cretæ, qui Dædalum

perſequebatur, ad colloquium prætextu amicitiæ inuitatũ, per proditionem in thermis ſuffocauit.

Grimoaldus, Pipini filius, Dagobertum, Sigisberti ſecundi filium, fidei ſuæ poſt mortem patris eius cõmiſſum, interfecit, ut Auſtraſiæ regnum, cui præerat pupillus, ſibi uendicaret.

Helena Deiphobum Troianum, cui poſt mortem Paridis nupſerat, dormientem Græcis prodidit, foribus eius apertis. autore Vergilio.

Iolas Alexandri pincerna dominũ ſuum ueneno ſuffocauit.

Io. Galeatius dux Inſubrium Barnabam ſocerum ſuum, quem ſimulabat ſe ſalutare uelle, obuiam prodeuntem in itinere per proditionem cepit, coniecitq́; in carcerem.

Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curruli certamine dimicantem prodidit pacta mercede corruptus à Pelope. Seneca: Deceptor dominæ Myrtilus.

De perfidia Septimuleii in T. Gracchum iam diximus in capite de Auaris.

Cillicon Mileſius prodita Prienenſibus Mileto patria, inhoneſte ditatus eſt.

Laſthenes Olynthum prodidit Philippo Macedoni.

Cleomenes Spartanus Arg iuos induciarũ fiducia conſopitos noctu inuaſit, alioſq́; contrucidauit, alios duxit captiuos.

Phrynicus fuit quiſpiam Lacedæmoniorum proditor.

Euribatus miſſus à Crœſo cum multa pecuniarum ui, ut contraheret exercitum, ad Cyrum Crœſi hoſtem defecit.

Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino ſuo uenenum præminiſtrauit.

Harpagus Aſtyagem dominum ſuum prodidit Cyro regi Perſarum.

Milo Epirotarum urbem Papyrio Curſori ſpe mercedis prodidit.

Apollonius Samios, quibus erat præfectus, Philippo dedit occidendos.

Vlyſſes Calypſo nympham, cuius hoſpitio ſeptem annos fuerat uſus, fide uiolata deſeruit. Propertius libro 2. Sic à Dulychio iuuene eſt eluſa Calypſo, Vidi amatorem pandere uela ſuum.

Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilum in Hippodamiæ certamine, ut fabulantur poëtæ. Catullus: Periuri Pelopis uaſtabit tertius hæres.

MAluit Attilius Regulus ad ſupplicium redire, quàm datam Carthaginienſibus fidem uiolare, ut iam docuimus. Syll. lib. 6. Seranus clarum nomen, tua Regule proles, Qui longum ſemper fama gliſcente per æuum, Infidis ſeruaſſe fidem memorabere Pœnis.

De fide Penelopes in Vlyſſem, & Zopyri in Darium ſuis locis iam diximus.

MEMORIA CLARI.

CYneas Pyrrhi legatus Romam à domino miſſus, omniũ ſenatorum nomina edidicit uno die, quorum conſeſſum totidem regum ſibi uideri retulit Pyrrho.

Mithridates duarum & uiginti gentium, quas habuit ſub ditione, linguas percalluit, earumq; gentium uiris ſine interprete locutus eſt. Autores Plinius & Gellius.

Themiſtocles tanta fuit memoria, ut Simonidi artem memoriæ pollicẽti, dixerit ſe malle artem obliuionis, quòd etiam meminiſſet, quæ nollet, & obliuiſci non poſſet quæ uellet. Autor Cicero lib. 2. de Finibus.

Iulius Cæſar eodem tempore quaternas dictabat epiſtolas. Plinius ſcribit eum legere, ſimul dictare, & audire conſueſſe.

Aiũt & Theodectẽ Ariſto. tdiſcipulũ multæ fuiſſe mẽoriç.

Habuit Lucullus diuinã quandam rerum memoriam, maiorem uerborũ Hortenſius, autor Cicero lib. 4. Quæſt. Acad.

Seneca ſcribit memoriam in ſeipſo adeò excelluiſſe, ut non ad uſum modò ſufficeret, ſed in miraculum uſq; procederet. Nã duo millia nominum recitata, quo ordine erãt dicta, referebat. Ducentos uerſus ab ultimo incipiens recitabat.

Aelius Adrianus tantã fuit memoria, ut locos, negotia, milites abſentes quoq; nominibus recenſeret.

Cyrus rex nomina cunctorũ militum in exercitu tenebat.

Hortenſius orationẽ iiſdem uerbis ſcriptitabat & pronuntiabat, quibus meditabatur.

Carmides in Græcia, quæ quis exegiſſet uolumina in bibliothecis, legentis modo repręſentabat. Autor Plinius.

Eſdras ſacerdos uniuerſas Hebræorum doctrinas habuit in memoria.

Tanta fuit Portio Latroni memoria, ut quæ dicturus erat, ediſcendi cauſa nunquàm relegeret. Edidicerat quum ſcribebat. Dicebat ita, ut in nullo unquàm uerbo memoria eũ deciperet.

Iubebat aliquem nominari ducem, ſtatim illius geſta ad unguẽ reddebat.

Antonius Rauennas ætate Antonii Sabellici multa rerum millia ſtans percipiebat animo.

Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

OBLIVIOSI, ET QVI MEMOria exciderunt.

MEſſala Coruinus morbi diritate ſui nominis oblitus eſt. Autore Plinio.

Bamba rex Gotthorum hauſtu ueneni ab Heringio ſucceſſore dati memoriam amiſit.

Franciſcus Barbarus, Hermolai amicus, Græcas literas (quarum prius erat doctiſsimus) in extrema ſenectute oblitus eſt.

Seneca ſcribit Caluiſium Sabinũ tam fragili, aut nulla potius extitiſſe memoria, ut illi modò Vlyſsis, modò Achillis, modò Priami nomen excideret, quos tamen nouerat optimè.

Thraces tam obtuſo ſunt ingenio, & adeò infœcunda memoria, ut quaternarium numerando nequeant tranſcendere.

Atticus, Herodis Sophiſtæ filius, tanta fuit ingenii hebetudine, ut ne elementorum quidem nomina perdiſcere, aut retinere unquàm potuerit.

Orbilius Beneuẽtanus in extrema ſenectute excidit memoria. Vnde Bibaculus: Orbili ubinam eſt literarum obliuio?

Georgius Trapezuntius in extrema ſenectute oblitus eſt literarum.

Curio pater tam nulla fuit memoria, ut olim totam cauſam in iudicio ſit oblitus, teſte Cicerone.

ALII, QVI VERBA FACTVri, memoria exciderunt.

THeophraſtus apud Atheniẽſem populum dicturus præ pudore obticuit.

Demoſthenes apud Philippum regem Amyntæ filium.

Herodes Atticus coram M. Antonio; Heraclitus Lycius ſophiſta coram Seuero principe uerba facturi: præter ſpem obmutuerunt.

Bartholomæus Sothinus nomine ſuæ ciuitatis Alexandro Pontifici maximo gratulaturus, in media propè oratione excidit: ut Franciſcus Barbarus apud Philippum Inſubrium ducem.

Hipparc

Hipparchion ueniens in certamen cũ Ruffino citharœdo, ſpe omniũ cluſa cõticuit. Hinc adagium, Mutus Hipparchion.

FORTVNATI, ET FELICES.

TYrannus Samiorum Polycrates tanta uſus eſt felicitate, ut nullum unquàm mœroris argumentum in tota uita potuerit reperire. Nam quum ad excitandum ſibi dolorem anulum ingentis pretii conieciſſet in mare, eundem poſtmodum reperit in piſce, oblato ſibi à piſcatore. Ad extremum uerò affixus eſt cruci, ut iam diximus.

Gyges rex Lydorũ gemmam habuit tantæ uirtutis in anulo, ut ea ad ſe uerſa uideret quoſcũq; uellet, nemini conſpicuus. Vnde beneficio anuli omnia conſequebatur ex animi uoto.

Xenophilus muſicus uixit c v. annos ſine ullo corporis incommodo. Autore Plinio.

Antiquitas non paruæ adſcribit felicitati, quòd Diagoras Rhodius duos Olympionicas filios eodem die uictores coronari conſpexerit. Autor Cicero lib. 1. Quæſt. Tuſcul.

Marius poſt ſeptem conſulatus domi ſuæ ſenex mortuus eſt. Autor Cicero lib. 3. De Natura deorum.

Timotheo Athenienſium duci felix adeò riſit fortuna, ut in omni bello facilem ac uelut certam referret uictoriam. Cui proſperitati inuidentes æmuli Fortunam pinxerũt, quæ in eius dormientis naſſam & rhetia urbes immitteret ultrò. Quod conſpicatus: Si dormiens, inquit, urbes capio, quid putatis me facturum, quum uigilaro?

Quandiu Lydis principatus eſt Alcimus, perpetua uſus eſt tranquillitate, habuitq; diuitias quantas uoluit.

Apollo felicem pronuntiauit Aglaum Pſophidium, qui tamen in anguſtiſsimo Arcadiæ angulo conſenuerat, prædioli ſui fructibus contentus.

Datylus fuit quiſpiam apud Athenienſes, adeò fortunatus, ut illi quotidie nouus honor accreſceret.

Herodotus ſcribit Aminoclem uirum fuiſſe Magneſium, qui in excauanda terra multa pocula aurea & argentea, theſauroſq; Perſarum inuenerit.

Lucius Sylla apud Romanos felicis cognomen ſibi adoptauit.

Plinius tribuit magnæ felicitati, quòd Lampedo mulier Lacedæmonia regis filia, regis uxor, & regis mater fuerit.

Berenice uocatur felix à Plinio, quòd filia ſoror & mater

fuerit Olympionicarum.

In familia Curionum tres cõtinua ſerie oratores extiterũt.

In Fabiorum familia tres continui principes ſenatus. M. Fabius Ambuſtus, Fabius Rutilianus, & Q. Fabius Gurges.

Q. Metello contigit, quod optauerat, ut ſcilicet primarius eſſet bellator, optimus orator, fortiſsimus Imperator, auſpicio ſuo maximas res gereret, maximo honore uteretur, ſumma eſſet ſapientia, ſummus haberetur ſenator, pecuniam magnam bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clariſsimus eſſet in ciuitate.

Antonius Caſtor centeſimum ætatis annum excedens, nullum adhuc corporis malum expertus erat, ac ne ætate quidem memoria, aut uigore concuſsis.

Enhippus rex fuit Argiuorum miræ felicitatis, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclare geſsiſſent, per urbem incedentes ferebant honeſtamenti cauſa.

Contrà uerò inter infelicisſimos iuſta cauſa numerãdus eſt Oedipus, qui patre interfecto matri ſe cõmiſcuerit, & ex ea liberos ſuſceperit, qui mutuis uulneribus ſeipſos interfecerint.

Fr. Buſalus ciuis Romanus duos filios mutuis uulneribus ſe petẽtes uidit, totidẽ ob ſeditionẽ ſecuri percuſſos, aliũ q nouercam ĩterfecerit, filiã uerò quę pręſente marito uenenũ hauſerit.

RELIGIOSI.

L. Albinus uxorem & liberos in uia pedibus ire iuſsit, ut Veſtales cum ſacris currui ſuo imponeret.

Alexander Macedo mane ante omnia diis ſacra faciebat.

Ludouicus Craſſus, Francorũ rex, ſacerdoti Euchariſtiam afferenti obuiam proficiſci uoluit, quàmuis grauiſsimo affectus morbo.

Numa inſtituit Deos fruge colere, & mola ſalſa ſupplicare.

Tempore bellorum Sylla Apollinis imagunculam ferebat in ſinu, quam imminente diſcrimine oſculabatur, & uelut adiutricem inuocabat, autore Plutarcho.

Pericles ſuggeſtum aſcenſurus diis uota faciebat, ne uerbũ aliquod inconſultè & imprudenter euomeret.

FLVVII PRAECIPVI NOMINIS.

Acis fluuius eſt Siciliæ ex Aetna ſcaturiens, de quo Ouid. lib. 4. Faſt. Præterit & ripas herbifer Aci tuas.

Albis fluuius Germaniæ. Luca. Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos Albis, & indomitum Rheni caput.

Amphryſus

Amphryſus fluuius Theſſaliæ, apud quem Apollo diuinitate priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucanus: Irrigat Amphryſus famulantis paſcua Phœbi.

Anauros fluuius Theſſaliæ, ex Pelio mõte defluens, & nullas ſpirans auras, ut docet ratio nominis. Lucanus: Quique nec humentes nebulas, nec rore madentem Aëra, nec uentos tenues expirat Anauros.

Apidanus fluuius Theſſaliæ uelociſsimus. Lucanus: & gurgite rapto Apidanus.

Anio, ſeu Anienus fluuius Italiæ, nomẽ ſumpſit ab Anio rege ibidem ſubmerſo: cadit in Tyberim. Syllius lib. 12. Ad genitorem Anio labens, ſine murmure Tybrim.

Arar fluuius Galliæ Narbonẽſis, defluens in Rhodanũ, adeò lentus, ut difficile ſit iudicare, utrã in partem defluat. Syll. lib. 15. Quorum ſerpit Arar per rura pigerrimus undæ. Dicimus etiam Araris in recto caſu. Claudianus: Quos Araris uelox, Rhodanus quos tardior ambit. Noſtro tempore uocatur Sagona.

Araxes fluuius Armeniæ, ortum habet à quodam monte, quĩ Abon, ſeu Aban dicitur. Lucanus: Armeniumq; bibit Romanus Araxem.

Atax fluuius ortum habet in montibus Pyrenæis, & defluit in mare Tyrrhenum. Lucanus lib. 1. Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Atheſis fluuius Italię celeriter fluẽs, effunditur in Adriaticũ mare. Luc. lib. 1. Siue Padi ripis, Atheſim ſeu propter amœnum.

Amaſenus Volſcorum fluuius. Verg. lib. 12. Ecce fugæ medio ſummis Amaſenus abundans Spumabat ripis.

Aufidus fluuius Appuliæ. Horatius: Dicar, quà uiolens obſtrepit Aufidus.

Albula fluuius eſt, quem nunc Tyberim dicimus. Verg. li. 8. Amiſit uerum uetus Albula nomen.

Almo fluuius Italiæ, in quo ſimulacrũ Cybeles abluebatur. Luc. Et lotam paruo reuocant Almone Cybellem.

Arnus fluuius Thuſciæ in mare Tyrrhenum influens. Marullus: Exul Hetruſci ſtreperem ſonanda Vallibus Arni.

Achelous fluuius Græciæ, è Pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens, Aetoliam ab Armenia diuidit.

Bragada fluuius eſt Africæ, apud quem M. Attilius ſerpẽtem c x x. pedũ longitudine balliſtis & tormentis expugnauit: leniter fluit. Vnde Luca. lib. 4. – Quã ſe Bragada lentus agit.

Betis fluuius Hiſpaniæ,dedit nomen regioni Beticæ. Statius lib.2.Syl.Graio nobilior Melete Betis.Lucan.lib.2. -Thetimq; fugacem Qui ferit Heſperius poſt omnia flumina Betis.

Boryſthenes fluuius eſt Thraciæ, multis fontibus copioſus,& concurſu multorum amnium adoleſcens. Ab eo Thraces uocantur Boryſthenidæ.

Bactros flu.eſt in finibus Scythiæ Aſiaticæ,à quo Bactra regio,& urbs nomen ſumpſit. Luc. lib.3.Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros Includit gelido.

Cinga fluuius eſt rapaciſsimus, ex Pyrenæis montibus in Iberum fluens.Luca.Qua Cinga pererrat Gurgite.

Caycus fluuius eſt Myſiæ, à Teutranta Troadis parte defluens.Luca.lib.3.-Et gelido tellus perfuſa Cayco.

Chalybs fluuius Hiſpaniæ,cuius accolæ uocãtur Chalybes, qui ferrum effodiunt,& ibidem temperant. Lucanus lib.4. Non Chalybem gentes penitus &c.

Cayſter fluuius Lyciæ, cygnis abundans. Propertius: Sí qua'ue olorigeri uiſenda eſt ora Cayſtri.

Cephiſus fluuius Bœotiæ ortũ habet in radicibus Parnaſi. In eius ripa fuit olim templum Temidis, ad quod acceſſerunt Deucalion & Pyrrha deam cõſulturi ſuper humani generis reparatione. Vnde ab oraculo illo fluuius uocatur fatidicus. Lucanus libro 3. Bœoti coiere duces,quos impiger ambit Fatidica Cephiſus aqua.

Cinyphs Libyæ abundat hircis,qui propterea uocantur Cinyphii.Claudianus de laudibus Stiliconis: Quos uagus humectat Cinyphs.

Cydnus fluuius Ciliciæ,Tarſum urbem præterfluit.Nomen ſumpſit à candido colore,quem Syri Cydnum uocant. Solinus ait, ortum eius eſſe ignotum. Strabo uerò ait naſci in Tauro. Tibullus lib.1.At te Cydne canam,tacitis qui leniter undis Ceruleus placidis per uada ſerpis aquis.

Clitumnus fluuius eſt Vmbriæ, cuius aqua pota candidos boues reddit.Prop. lib.3. Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vmbro Tramite.

Cremera fluuius Italiæ,apud quam c c c v i.Fabii pugnantes à Veientibus interfecti ſunt.

Danubius fluuius Scythiæ,ortũ habet in quodã Germaniæ monte.Acceptis L x.amnibus euoluitur in mare. Alio nomine uocatur Iſter.Horatius:Non qui profundũ Danubium bibunt.

Daun

Daunus fluuius Appuliæ. Horatius. Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium Regnator populorum.

Eridanus fluuius eſt nulli amnium claritate inferior, autore Plinio. Naſcitur in imis radicibus Veſuli montis, Mox paruis fontibus adoleſcens, ita demum augetur aliis amnibus, ut ſe per ſeptem oſtia effundat. Velociſsimus eſt. Alio nomine uocatur Padus. Verg. libro 3. Georg. Et gemina auratus Taurino cornua uultu Eridanus.

Enipeus Theſſaliæ fluuius, apud quem Cæſar, & Pompeius congreſsi ſunt bello: lentus eſt, ſed mixtus Apidano fit uelociſſimus. Lucanus. Nunquamq́; celer niſi mixtus Enipeus.

Euenus fluuius deſcendēs à Thracia, nomē ſumpſit ab Eueno homine ibidem ſubmerſo. Calydoniam præterfluit. De hoc Ouid. lib. 9. Met. Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.

Euphrates fluuius Meſopotamiæ, ortum habet in paradyſo terreſtri. Secundum Strabonem in Niphate mōte Armeniæ. Celeri curſu Armenios, & Cappadoces diſterminat. Nomē interim mutat, pro uarietate locorum. Sunt qui opinētur cum ſuo alueo nonnunquàm egredi, & inſtar Nili Meſopotamiam irrigare. Vnde ſumpſit nomen à fertilitate, quæ accolarum lingua uocatur Euphrata.

Eurotas fluu. Laconiæ Spartam alluens. Ouid. lib. 2. Met.

Gallus fluuius Lycaoniæ aqua ſua potos in furorem uertit. Ouidius lib. 4. Faſt. Inter ait uiridem Cybelen, altasq́; Celænas Amnis it inſana nomine Gallus aqua.

Galeſus fluuius Calabriæ quinq; millibus paſſuū diſtans à Tarēto. Stat. lib. 2. Syl. Blāda Therapnæi placeāt uineta Galeſi.

Ganges fluuius eſt Indiæ, cuius origo dubia eſt. Tendit in Orientem, augetur XIX. fluuiis nauigabilibus, demum ſeptem oſtiis erūpit in mare. Tantæ magnitudinis eſt, ut ubi minus occupat latitudinis, octo millia paſſuum contineat ubi plurimum, centum. Altitudinis nuſquam minus uiginti paſsibus reperitur. Hunc Cyrus rex Perſarū in CCCCLX. alueos diuiſit ob amiſſum ibidem equum præcipua bonitate. Luca. lib. 8. Qua rapidus Ganges, & qua Myſæus Idaſpes.

Garumna fluuius à Pyrenæis montibus defluens, Celtas ab Aquitanis dirimit. Auſonius: Aequoream liqui te propter amice Garumnam.

Chalybs fluuius ex radicibus Tauri montis ſcaturiens, Syros, & Paphlagones interluit, & in Euxinum mare euoluitur.

Hebrus fluuius Thraciæ,ortum habet ab Oeagro flumine,à quo uocatur Oeagrius. Verg.lib.4. Georg. Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus.

Hypanis fluuius Scythiæ ex magna palude profluens, Propertius:Quantũ Hypanis Veneto diſsidet Eridano. Hic fluuius fert follieulos quoſdam acinis maiores,quibus quadrupedes uolucres erũpunt, quæ in poſt meridianum tempus uſq; uiuunt, & uolant:mox declinante ſole macreſcunt,& languent: occidente uerò emoriuntur,uita non ultra unum diem peracta.

Iberus fluuius ulterioris Hiſpaniæ,nomẽ impoſuit regioni. Cantabros alluit,& Balearicum ingreditur mare.

Idaſpes fluuius Indorum celebratiſsimus,aurum,& gemmas habere dicitur.Statius lib.8.Theb. Ceu modo gemmiferũ thyrſo populatus Idaſpem.Parthiam alluit,multas facit inſulas.Nomen ſumpſit ab Idaſpe,antiquiſsimo Indorum rege.

Indus,maximus eſt fluuius in iugo Caucaſi mõtis,qđ uocatur Paropanyſus,aduerſus ſolis ortũ effuſus.Sãd⁹ ab incolis appellatur, autore Pli.Vndeuiginti recipit amnes,ſed clariſsimos: Idaſpẽ quatuor alios afferentẽ,& Cãtabrã tres.Per ſe uerò nauigabiles Aceſinũ,& Hypaſin.nuſquã latior eſt quinquaginta ſtadiis,aut altior xxv.paſsib⁹. In occaſũ uerſus Oceano infunditur.

Iordanis fluuius in Iudæa eſt , eximiæ ſuauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontibus Ior, & Dan, nomine, qui ſimul iuncti,& fluuium & fluuii nomen perficiunt.

Iſara fluuius Rhodano ſe commiſcet.

Imera fluuius Siciliç in duos alueos diuiditur,quorum alter aquas uoluit ſuaues,& optimi ſaporis , tẽditq; in mare Tyrrhenum:Alter amarus decurrit in Libycum mare.

Inachus fluuius Argiuorũ nomen ſumpſit ab Inacho rege. De hoc Luc.li.6. Nec fortior undis Labitur aucte pater Iſidis.

Iſter,ut iam diximus , alio nomine uocatur Danubius . Propterea à poëtis uocatur Binominis,à duobus nominibus. Ouid. lib.de Ponto:Stat uetus urbs ripæ uicina binominis Iſtri.

Ladon fluuius eſt Arcadiæ,Apollini ſacer,de quo Claudianus:Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon Hæſit.

Liger,ſeu **Ligeris**,fluuius eſt,Aquitanos à Celtis dirimẽs, ut aliqui uolunt.Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garumnã uſq; protendant.Hic fluuius nauigabilis eſt , multumq; abſumit terræ ſolito non contentus alueo.Maior eſt eius latitudo quàm Sequanæ,ſed minor multo profunditas.

Lynceſtius fluuius aquas habet tantæ uirtutis, ut inebrient inſtar uini.

Linternus,& Lyris, fluuii ſunt Campaniæ. Verg. Et umbroſæ Lyris per regna Maricæ. Labitur Lyris ex Appœninis montibus: Fregellas alluit, demum labitur in lucum ſacrum, quē Minturnenſes religioſiſsimè colunt.

Lycormas fluuius eſt Aetoliæ. Seneca: Nec præcipitem uolueret amnem Flauus rapido fonte Lycormas.

Marſya fluuius, nomē ſumpſit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare auſus eſt. Commiſcet ſe Mæandro, quo cum Icareo infunditur mari.

Matrona fluui⁹, Celtas à Belgis dirimit: leniter ſatis effluit. Sequanam ingreditur prope Luteciam, & unà Occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parrhiſiis miliari Septentrionem uerſus contingit & alluit celebre multiq; nominis cœnobiũ, Gorneium nomine. Vulgares aiũt hunc fluuium eo eſſe fato ſeu periculo, ut quotidie prædam aliquam ſibi corripiat: quod accidit ex uorticoſis foueis & uoraginibus, quibus ubiq; ſcatet.

Mænander fluuius eſt Phrygiæ, ſeu Mæoniæ, adeò flexuoſus & reciprocus, ut in fontem reuerti uideatur. Lydiam diſterminat à Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Non ſecus ac liquidis Phrygius Mæander in undis.

Melas Bœotiæ fluuius, Mineruæ ſacer, abundat oliuetis. Potos greges ſi albi fuerint, nigros reddit. in hoc contrarius & diſſimilis Cephiſo.

Meles fluuius eſt Aſiaticus, Smyrnam alluens.

Metaurus fluuius Vmbriæ, deſcendens in Adriaticũ ſinum.

Mintius Venetiarum fluuius ex Benaco ſcaturiens, delabitur Mantuam. Polit. O ſacris Minci celebrate Muſis.

Moſella fluuius Galliæ Belgicæ.

Nar ſabinorum, ſeu Vmbrorum fluuius, aquas habet uelut ſulphureas.

Nilus Aegypti fluuius, plurimum trahit limi, quo arua fœcundat: Incerta eſt eius origo: Vnde Claudianus: -Et arcanos Nili deprendite fontes. Eccleſiaſtici dicunt eum à paradiſo terreſtri ſcaturire. Variis in locis mutat nomina. Septem oſtiis in[illegible]ditur Oceano. Ouid lib. 1. Meta. Sic ubi deſeruit madidos ſe[illegible]tus agros Nilus. Arundines profert, quarũ membranulę ſi[illegible] ſunt papyro. Vnde Ouid. lib. 15. Perq; papyriferi ſeptēflua [illegible]mina Nili. Crocodilos habet, & Hippotamos: Alueum egreditur, & totam Aegyptum ſtagnantibus undis alluit.

Nyphates Mœdorum, ſeu Armeniorum fluuius, cadit ab eiuſdem nominis monte. Sidonius: Aut ut Tigriferi pharetrata per arua Nyphatis.

Numycius fluuius eſt Italiæ, in quo Aeneam ſubmerſum ferunt nonnulli.

Oaxes fluuius Cretæ, de quo Verg. Pars Scythiam & rapidum Cretæ ueniemus Oaxem.

Orontes fluuius Syriæ, de quo Ouid. libr. 2. Meta. Arſit & Euphrates, Babylonius arſit Orontes.

Pactolus Lydiæ, aureas uoluens arenas.

Padus Italiæ, qui alio nomine uocatur Erydanus. Poetæ fabulantur in hunc cecidiſſe Phaethōtem excuſſum polo, unde & Phaethōteus dicitur. Martia. lib. 10. Et Phaethontęi qui petis arua Padi.

Peneus flu. Theſſaliæ, Macedoniam dirimit à Magneſiâ. In eius ripa poetæ fabulantur Daphnen in laurum fuiſſe conuerſam, quæ propterea uocatur Peneia.

Permeſſus fluuius Bœotiæ, ſacer Muſis, à cuius nomine uocantur Permeſsides.

Phaſis celebratiſsimus eſt Colchorum fluuius. Lucan. Colchorum qui rura facit ditiſsima Phaſis.

Rhenus Belgas diuidit a Germanis. Mirabile eſt, quod de huius natura ſcriptum legitur. Aiunt enim fluuium hunc Celtarum infantes intra ſuum ſinum coniectos, ſi polluta matris pudicitia eſſent ſuſcepti, tanquam impuri lecti uindicem rapidis uorticibus ſuffocare conſueſſe. Quos autem ſenſiſſet legitimo & impolluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extuliſſe. Hoc legitur in quadam Politiani epiſtola ad Iacobū Cardinalem Papienſem.

Rhodanus fluuius uelociſsimus, ortum capit in Alpibus: tardū Ararim proxime Lugdunū ſecum arripuit: auctus demū Iſara & Druentia, duobus oſtiis in Tyrrhenū mare diffunditur.

Rubicon flu. Italiæ, de quo Luca. Fonte cadit modico, paruisq; impellitur undis Puniceus Rubicon.

Sarnus, & Sebetus, fluuii ſunt Campaniæ.

Sequana fluuius Galliæ, Celtas dirimit à Belgis, Parrhiſiorum Luteciam alluit, multisq; afficit commoditatibus. Eō comportantur ligna, uina, & cætera quæ urbi conducunt.

Sicoris fluuius Hiſpaniæ iuxta Ilerdā. Lucanus lib. 4. ...cidis pręlabitur undis Heſperios inter Sicoris nō ultim' amnes.

Simo

Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchiſæ genuit Aeneã. Vergilius: Tu'ne ille Aeneas, quem Dardanio Anchiſę Alma Ven' Phrygii genuit Simoëntis ad undã.

Strymon fluuius Thraciæ, à cuius nomine Thraces uocantur Strymonii.

Sperchius flu. Theſſaliæ, de quo Ouid. lib. 1. Meta. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipheus.

Tagus fluuius Hiſpaniæ aurifer.

Tanais flu. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens.

Thermodon flu. eſt eiuſdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitaſſe. Ouid. lib. 4. de Ponto: Et tu fœmineæ Thermodon cognite turbæ.

Tybris, quum prius Albula diceretur, nomen ſumpſit à Tyberino rege ibidem ſubmerſo.

Ticinus fluuius Italiæ.

Tygris fluuius Armeniæ maioris.

Timauus Venetorum, de quo Lucanus lib. 7. Atq; Antenorei diſpergitur unda Timaui.

Trebia fluuius Italiæ, ex Apœnnino ĩ Rhodanũ influẽs, nobilitat' ſecũda Annibalis uictoria, & clade L. Sẽpronii cõſulis.

Vfens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum.

Xanthus fluuius Troadis. Verg. Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica caſtra Defuerint. Hæc ſunt nomina fluuiorum præcipui nominis. Infinitã aliorũ turbã omiſimus de induſtria.

FLVVII AVRIFERI ET GEMMIFERI.

Tagus Hiſpaniæ. Iuuenalis: Quod Tagus & rutila Pactolus uoluit arena.

Hermus Lydiæ. Stroza filius: Quod'ue Metalliferis egerit Hermus aquis.

Idaſpes Indię. Claudianus: Auriferũ ueniã poturus Idaſpẽ. Statius lib. 8. Ceu modo gẽmiferũ Thyrſo populatus Idaſpem.

Pactolus Aſiæ. Lucanus li. 3. Paſſaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolõ. Verg. lib. 10. Pactolusq; irrigat auro.

Arimaſpus Scythiæ fluuius; aureas quõdam habuit arenas.

De fluuiis quibuſdã auriferis Claudianus: Non Tarteſsiatis illum ſatiaret arenis Tẽpeſtas pretioſa Tagi, nõ ſtagna rubẽtis aurea Pactoli, totũq; exhauſerit Hermũ, Ardebat maiore ſiti.

FLVVII INFERNALES.

Styx, Lethe, Cocytus, Phlegeton, Acheron. De his Sylljus lib. 13. Late exundãtibus urit Ripas ſæuus aquis Phlege

Phlegeton,& turbine anhelo Flammarum reſonans ſaxoſa incēdia torquet. Parte alia torrēs Cocytus ſanguinis atri Vorticibus furit,& ſpumāti gurgite fertur. At magnis ſemper diuis,regiq; deorum Iurari dignata palus, picis horrida riuo, Fumiferū uoluit Styx inter ſulphura limum. Triſtior his Acheron ſanie, craſſoq; ueneno Aeſtuat, & gelidam eructans cū murmure arenam: Deſcendit nigra lentus per ſtagna palude.

AQVARVM MIRABILIS NATVRA.

Aquæ Sinueſſanæ in Campaniæ regione ſterilitatem fœminarum,& uirorum inſaniam abolere produntur.

In Aenaria inſula calculoſis mederi.

Iuxta Romam Albulæ aquæ uulneribus medētur. Plinius.

Lacus Amphion uitiligines tollit.

Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur.

Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & uulneribus medentur.

Reatinis paludibus ungulæ iumentorum indurantur.

Cerome fons eſt,ex quo bibentes oues nigræ fiunt: ex Mele uerò alio fonte,albæ. Si ex utroq; biberint, fiunt uariæ. Teſtis Eudicus apud Plinium.

Crathis fluuius candorem facit bobus, ac pecoribus: Sybaris nigritiā. Sybarim quoq; ſi bibant homines, nigriores fient, & criſpo capillo: ſi ex Chratide, fient candidi & porrecta coma.

In Luſis Arcadiæ fonte mures uiuunt,& conuerſantur.

Eurythris Alcos amnis pilos gignit in corporibus.

Qui ex Clitorio Arcadię fonte bibūt, uini tædio afficiūtur.

Marſiæ fons in Phrygia ad Celenarum oppidum ſaxa egerit. Ex Cyzice fonte potantes, amorem deponunt.

Grannone fons eſt calidus, qui in uinum additus triduo calorem potionis cuſtodit in uaſis.

Moguntiaci fontes ſunt calidi in Germania, quorum hauſtus triduo feruet.

In Silia Indorū ſtagno nihil innatat, ſed omnia mergūtur.

Auernus lacus ſuperuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit.

In Africæ lacu Apuſtidamo, omnia fluitant, & nihil immergitur, ut in Phintia Siciliæ fonte.

Olachas fluuius eſt in Bithynia, cuius gurgite periuri tantur pati uelut flammam urentem.

In Cantabria Tamarici fontes habentur in augurio.

Licus

Lycus fluuius in Leontinis tertio die necat,ſi quiſq̃ biberit.

Coaſps,& Euleii fluuiorum ſuaues adeò ſunt aquæ, ut reges Parthorum ex his bibant.

Cabura fons eſt Meſopotamiæ,cuius aqua iucundè olet.

Apud Bactros amnis Ochus, & Iaxartes deferunt ſalis ramenta.Præcedentia hæc ſumpta ſunt ex Plinio.

Clytumnus fluuius eſt Meuaniæ, cuius aqua pota, candidos boues reddit.Propert. lib.2.Qua formoſa ſuo Clitũnus flumina luco Integit,& niueos abluit unda boues.

In Caryſto Euboiæ aquæ ferũtur eſſe calidæ, quæ uocãtur Alopiæ.Tibullus lib.4.Cretæis ardẽs aut unda Caryſtia cãpis.

Anygri aqua in Peloponneſo admodum fœtet.

Afrodiſius fluuius ſteriles reddit mulieres.

Axus fluuius eſt Macedonum, cuius aquam ſi biberint greges armentorum,nigros pariunt fœtus.

Belus Phœniciæ flu.arenas habet accommodas uitro.

Croconus, ſeu Crocaculus flu.eſt Brutiorum, in quem ſi quid coniiciatur,lapideo dúreſcit cortice.

In Mæandro fluuio naſcitur neſcio quis lapis, qui pectori alligatus inſaniam parit.

Melas flu. Bœotiæ potos greges ſi albi ſint, nigros facit. Cephiſus uerò,ex nigris albos reddit.Caſsinitius flu. Thraciæ,equos aqua ſua potos efferat.

Virgulta in Silarum fluuium Samnitũ demiſſa, lapideſcũt. Sillius lib.8. Nunc Silaris quos nutrit aquis,quo gurgite tradũt Duritiem lapidum merſis inoleſcere ramis.

Pontus flu. Thraciæ ardentes habet lapides, qui cõtrariam carbonibus retinent naturam. Vento enim extinguuntur, in aqua uerò flagrant,odoremq́; inſtar bituminis tetrum adeò reddunt,ut nulla reptilia propè conſiſtant.

Salmacis fons eſt in Caria,cuius aquam qui potauerit,mollis fieri dicitur. De mirabili aquarũ uirtute Oui. li.15.ſcribit:Medio tua corniger Ammõ Vnda die gelida eſt,ortuq́; caleſcit,&c.

Pontanus in libro Meteororum:Videas lapideſcere Sarni Cæruleo ſub fonte alnum,filicisq́; maniplos,Et paleæ intortos lento cum uimine culmos. Idem de fonte Ammonis ſic ait:Ammonem fama eſt mediis ſub noctibus altum Feruere, & in mediis rurſum frigere diebus.

Nihil in Aſpaltite Iudææ lacu, qui bitumen gignit, mergi poteſt.

Aucta

FLuuii reciproci ſunt Mæander,& Eurippus,De Mæandro Propertius lib.2. Atq; etiam ut Phrygio fallax Mæandria campo Errat,& ipſa ſuas decipit unda uias.De Eurippo Seneca:Eurippus undas flectit inſtabilis uagas, Septemq; curſus flectit,ac totidem refert,Dum laſſa Titan mergat Oceano iuga.

Fluuii ſubeuntes terras, & rurſum emergentes ſunt, Lycus in Aſia,Eraſinus in Argolica,Tygris in Meſopotamia.

Fluuii paradiſi terreſtris ſunt quatuor : Ganges , Nilus, Tygris,Euphrates.

Oſtia Nili ſunt Canopicum,Bolbiticum,Sebenniticum, Peluſiacum,Mendeſicum,Taniticum,Phatniticum.

Oſtia Danubii ſunt, Peuſe inſula, Naracuſtoma, Caloſtoma,Pſeudoſtomon, Boreoſtoma, Stenoſtoma. Autor Ammianus Marcellinus.

FONTIVM QVORVNDAM NOMINA.

HIppocrene fons eſt Bœotiæ ,quem poëtæ fabulantur equi ungula natū.Oui.li.5.Met.Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures,Dura Meduſæi quē præpetis ungula rupit.

Cymothoē fons eſt Achaiæ.Autore Plinio.

Nigris fons eſt apud Heſperios Aethiopas.Autore Plinio.

Cabura fons eſt Meſopotamiæ, cuius aqua iucundè olet, ut iam diximus.

Acidalus fons eſt in Orcomeno oppido Bœotiæ, Veneri ſacer,quæ propterea uocatur Acidalia.

Aganippe fons eſt itidem Bœotiæ, ſacer Muſis , quæ inde uocantur Aganippides. Ouid.lib.5. Metam. Fonte Meduſæo & Hyanthæa Aganippe.

Albunea fons iuxta Tibur. Verg.Lucosq; ſub alta Conſulit Albunea,nemorum quæ maxima ſacro Fonte ſonat.

Callirhoē fons Athenis propinquus. Stat.lib.12. Et quos Callirhoē nouies errantibus undis Implicat.

Caſtalius fons eſt in radicib.Parnaſi, ſacer Muſis, qui alio nomine Caballinus dicitur,à Caballo,id eſt equo,cuius ungula excuſſus eſt.

Clitorius fons eſt Arcadiæ, qui potus uini tædium afferre dicitur.

Crunos fons eſt in Attica,ut etiam Larine.

Magia fons Siciliæ in agro Syracuſano.

Margæa nomen eſt fontis apud Plinium.

Salmacis fons in Caria.

Sebetos fons prope Neapolim. Statius lib. 1. Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alumna.

Telpiſſa nomen eſt fontis frigidiſsimi, cuius aqua Tyreſiam extinxiſſe dicitur.

Lymira, Sceletirbe, & Stomacace nomina ſunt fontium apud Plinium.

Ciſſuſa fons eſt, in quo obſtetrices Bacchum infantem lauerunt. Autor Plutarchus in Lyſandro.

Eodẽ teſte Palma & Oliua duo ſunt fontes prope Delon.

Dircenna & Nemeta nomina ſunt fontium apud Martialem lib. 1. ſcribentẽ: Auidam rigens Dircenna placabit ſitim: Et Nemeta, quæ uincit niues.

Dirce fons eſt Thebanus, in quẽ Dirce Lyci uxor cõuerſa eſt. Lucanus lib. 3. Fatidica Cephiſus aqua, Cadmeaq; Dirce.

Arethuſa fons eſt aquę dulcis prope Syracuſas, ut Cyane.

Zame fons eſt in Africa, ex quo canoras effici uoces prodidit Varro.

Chryſorrhois fons fuit apud Troezenios.

Berbinus & Gargaphius nomina ſunt fontium apud Herodotum.

LACVS, PALVDES, ET STAGNA.

Avernus lacus eſt Campanię, Diti ſacer. Bænacus lacus eſt Italiæ. Bœbeis Theſſaliæ: Cocanicus Siciliæ: Cyminus Ethrurię: Eupilius & Fucinus Italiæ: Mart. Fucinus & pigri taceãtur ſtagna Neronis. Gygæus Lydiæ: Lemannus lacus prope Gebennas. Lucan. lib. 1. Deſeruere cauo tentoria fixa Lemanno. Mareotis Aegypti: Sannaus Aſiæ, qui circumnaſcẽte abſynthio inficitur. Autor Plin. Spartha Atropatiæ, ſalicis ferax. Stymphalus Arcadiæ: Thesbitis lacus, per quem trãſit Tygris fluuius: Thraſimenus lacus agri Peruſini. Syllius: Thraſimenus in altos Aſcendat citius colles. Zoroanda lacus eſt, quẽ efficit Tygris fluuius. Eptabolus nomen eſt lacus apud Vitruuium. Geneſareth apud Cor. Tacitum. Acronius lacus eſt Alpinus. Aeticus Apolloniæ. Albanus, Albani montis. Aſconius, Bithyniæ. Amſanctus Lucaniæ: Caulas Iudęæ: Licomedes Aethiopię: Lucrinus Cãpaniæ: Perguſa Siciliæ: Teſprotie Ambraciæ: Velinus agri Veſulani. Acheruſia palus eſt Campaniæ: Candebœa

Syriæ: Mæotis Scythiæ: Serbonis palus prope montem Caſium: Daſtylitis & Loncanidis nomina ſunt paludū apud Plutarchū: Lerna palus Græciæ inter Argos & Mycenas: Salapia palus Appuliæ: Sipus palus ad Sipuntem Diomedis ædificium. Myris, palus fuit Aegypti.

MONTES PRAECIPVI NOMINIS.

ABila, mons eſt Mauritaniæ, oppoſitus Calpe Hiſpaniæ: Acantius, Magneſiæ: Acaton, Aetoliæ: Actium, Epyri, ubi Antonius & Cleopatra ſuperati ſunt ab Auguſto: Acōtius, Magneſiæ: Acroceraunii, montes ſunt inter Armeniam & Hiberiā. Horatius: Infames ſcopulos Acroceraunia: Acrocorinthus, Peloponneſi: Aga, maioris Armeniæ: Agolonius, Arcadiæ: Agragas, Siciliȩ: Alburnus, Luſitaniæ: Ancoranus, Mauritaniæ: Apœninus, dicitur totus Alpiū globus: Aracynthus, mons Aetoliæ, Mineruȩ ſacer. Verg. Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho: Argeus, Cappadociæ. Arpēdus, Pāphiliæ: Artemiſius, Arcadiæ: Aſcræus, Bœotiæ: Atlas, Mauritaniæ: Athos, Macedoniæ: Aruiſiū, Cāpaniæ: Andriceis, Ciliciæ: Aetna, Siciliæ: Aulō, Calabriȩ.

Balbus, Africæ: Bebius, Campaniæ: Berecynthus, Phrygiæ: Brileſus, Atticæ.

Caphareus, Euboiæ: Calpe, Hiſpaniæ: Capitolinus, urbis Romæ: Carina, Cretæ: Carmelus, Phœniciæ: Caſinus, Cāpaniæ: Caſyrus, Perſidis: Caſius, Syriæ: Caucaſus, Scythiæ: Caulon, Calabriæ: Chimæra, Lyciȩ: Cillene, Arcadiæ: Cynthus, Deli: Cyrrha, Phocidis: Cithæron, Bœotiæ: Citorius, Paphlagoniæ: Clarius, Colophoniæ: Cophantus, Bactrianorum: Corax, Aetoliæ: Corycus, Cyliciæ: Caphareus, Euboiæ.

Dardanus, Appuliæ: Dindymus, Phrygiæ: Dodona, Chaoniæ: Dyrrhachium, Epyri.

Ebron, Palæſtinæ: Effraim, Iudææ: Eleome, Macedoniæ: Erymanthus, Arcadiæ: Eryx, Siciliæ.

Falernus, Campaniæ: Ferraria, Hiſpaniæ: Gagus, minoris Aſiæ: Gargarus, Phrygiæ: Garganus, Appuliæ: Gaurus, Campaniæ: Gebenna, Aruernorum.

Hæmus, Theſſaliæ: Hymettus, Atticæ: Helycon, Bœotiæ.

Ida, Phrygiæ: Idalius, Cypri: Inarime, Prochytæ inſulæ: Iſmarus, Thraciæ.

Lacinium, Italiæ: Lathmus, Cariȩ: Libanus, Phœniciȩ: Lycabeſos, Atticæ: Libethrus, Aetoliæ, Muſis ſacer: Lycæus, Arcadiæ: Lilybeus, Siciliæ.

Malca,

Malea,Laconiæ:Marathon,Atticę:Mænalus,Arcadię:Miſenus,Campaniæ.

Neptunus,Siciliæ:Niphates,Armeniæ:Nyſa,Indiæ.

Oeta,Theſſaliæ: Olympus, Macedoniæ:Oſſa, & Othrys, Theſſaliæ.

Pachynus,Sicilię:Palatinus,urbis Romę:Pangęus, Thraciæ:Parnaſus,Phocidis:Parthenius,Arcadiæ:Pelion,Theſſaliæ: Pelorus,Siciliæ:Pindus,Theſſaliæ:Pirenęus, mons Hiſpaniam dirimens à Gallia:Pholoë,Theſſaliæ.

Quirinus,urbis Romæ.

Reticus,Germaniæ:Riphæi,Scythiæ:Rodope,Thraciæ.

Scillaceum, Italię: Sigęum,Aſię:Sipylus, mons inter Lydiam & Phrygiam:Sithon,Thracię:Silanius,Hyberniæ.Somorus,Syrię.

Tabor,Galilęę:Taburnus,mons in Samnio:Taygetus,Laconię:Tarpeius,urbis Romę:Taurus,Scythię:Tetricus, Sabinorum:Tmolus,Cilicię:Tempe,Theſſalię.

Veſeuus,Campanię.

MONTES FLAMMIFERI.

AEtna Siciliæ.Sta:lib.5.Theb.Vbi ignifera feſſus ſuſpirat ab Aetna Mulciber.Luc. libro 1. Et ardenti ſeruilia bella ſub Aetna.

Lypara,quę eſt una ex Aeoliis inſulis.Syllius lib.14.Nam Lyparę uaſtis ſubter depaſta caminis Sulphureum uomit exeſo de uertice fumū: Aſt Aetna eructat tremefactis cautibus ignes.

Aenocauma, mons eſt æternis ardens ignibus. Autore Plinio.

Chimæra, mons Lycius.Pontanus:Oraq; flammiuoma rutilent afflata Chimęra. Horat. Me nec Chimęrę ſpiritus ignęę Diuellet unquàm.

Vesbius,ſeu Veſeuus. Val.Flac.lib.3.Arg.Vt magis Inarime,magis ut mugitor anhelat Vesbius.

HISTORIOGRAPHI PLAERIQVE gręci & latini.

ABlabius Gotthus, ſcripſit de bello Gotthorum.

Aeliodorus,prę ſul Tricenſis, quæ ciuitas eſt Theſſalię,ſcripſit Aethiopicam hiſtoriam lib.11.

Anaſtaſius Lateranenſis, ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam uſq; ad ſua tempora.

Andronicus,ſcripſit res Alexandri.

Antipater Iolai filius, & Philippi Macedonis miles, ſcripſit hiſtoriam Perdicæ,& res Illyricas.
Appianus Alexandrinus XXII. libros hiſtoriæ Romanæ compoſuit,& geſta Imperatorum.
Apollonius Aphrodiſeus, ſcripſit res Carias,de Trallibus, de Orpheo, eiusq; miniſteriis.
Arrianus ſcripſit hiſtoriam Alexandri magni VIII. libris. Emicuit Romæ ſub M. Antonio, & Adriano principibus: à quibus ob literas conſularem meruit dignitatem.
Aſellius Sempronius,ſcripſit bellum Numantinum.
Bairon hiſtoricus, ſcripſit breuiarium rerum ab Alexādro geſtarum.
Aufidius Baſſus,ętate Quītiliani ſcripſit bellū Germanicū.
Bemarchus Cæſarienſis, ſcripſit res geſtas Conſtantini principis, libris decem.
Cadmus Mileſius, ſcripſit hiſtoriā de Mileto,ac totius Ioniæ regione,libris IIII.
Calinius Syrius,de geſtis Alexandri: ut etiam Calliſthenes Olynthius.
Caliſtus,ſcripſit heroico uerſu hiſtoriā Iuliani principis.
Charon Lampſacenus,ætate Darii primi ſcripſit Aethiopica libris duobus.Cretenſia item,& Græcanica.
Charon Carthaginiēſis, ſcripſit tyrannos quotquot in Aſia atq; in Europa fuere. Itē uitas clarorū uirorum libris IIII. Illuſtrium fœminarum libris totidem.
Charon Naucratita,ſacerdotes Aegypti, & reges qui fuere ab initio in qualibet gente.
Capton Lycius,compoſuit hiſtoriam Iſauricam lib. VIII.
Chœrilus Samius,ſcripſit Athenienſiū uictoriā cōtra Xerxem:& pro ſingulis uerſibus ſingulos ſtateres aureos recepit.
Clearchus Solenſis ſcripſit de Varia hiſtoria.
Clitarchus comes fuit Alexādri,qui eius geſta conſcripſit.
Iulius Cordus,ſcripſit uitas Imperatorum.
Crito Pieriota(ciuitas eſt enim Macedoniæ Pieria) ſcripſit res Perſicas,Siculas,& Macedonicas.
Q. Curtius, ſcripſit de geſtis Alexandri magni: ſed opus eius mancum eſt,& imperfectum.
Damaſcius Sigięus, ſcripſit de rebus in Gręcię geſtis. Prę terea de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti ſunt. Item de poëtis & Sophiſtis.

Dares Phrygius,Græcè ſcripſit bellum Troianum, cui ipſe interfuit.

Dexter Barcinonenſis,ſcripſit omnimodam hiſtoriam.

Dion Caſsius,ſcripſit Romanam hiſtoriam libris LXXX. Præterea geſta Traiani principis,& uitam Arriani philoſophi. Hiſtoriam eius integram non habemus.

Dion Pruſiæus,ſcripſit de uirtutibus Alexãdri magni libros decem.

Diogenes Laërtius, ſcripſit de uita & moribus philoſophorum.

Diodorus Siculus,ſcripſit hiſtoriam, quam bibliothecam inſcripſit. Continet autem res Romanas,& uarias libris XL. Floruit Auguſti ſeculo.

Dionyſius Mileſius,ſcripſit res Perſicas, & quæ poſt Darium ſecuta ſunt.

Dionyſius Halicarnaſſæus Auguſti tempore Romanam ſcripſit hiſtoriam.

Egeſippus ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam lib.quinq;.

Ephippius Cumæus,auditor Iſocratis ſcripſit hiſtoriam ab excidio Troiæ, uſq; ad ſua tempora libris XXX.

Ephorus Cumæus,ſcripſit Galeni principis hiſtoriam libris XXVII. Præterea Corinthiaca,& quædam alia.

Herodotus ſcripſit hiſtoriam libris nouem,ex numero, & nominibus Muſarum,incipiens a Cyro Perſarum rege.

Herodianus Alexãdrinus, ſcripſit imperatorum hiſtoriam, quæ ad nos integra non peruenit.

Heſychius Mileſius,compoſuit hiſtoriam libris ſex,in quibus complectitur Romanorum imperatorum, tyrannorum, & diuerſorum gentium res geſtas,uſq; ad ſua tempora.

Euemerus Meſſanus, hiſtoriam finxit ex titulis & inſcriptionibus ſacris.

Eutropius Afer,diſcipulus Auguſtini,ſcripſit Epitomẽ Romanæ hiſtoriæ ab urbe condita uſq; ad Valentem principem & Iouinianum.

Euſtathius Epiphaneus ſcripſit temporũ Epitomẽ ab Aenea uſq; ad Anaſtaſium principem.

Euſebius, ſcripſit hiſtoriæ libros decem, de Præparatione Euangelica,& Epitomen temporum.

Florus ſcripſit hiſtoriam Romanam ſuccincta breuitate. Itẽ Epitomen in libros Liuii.

Fortunatus preſul Pictauenſis, geſta ſanctorum partim pedeſtri, partim ſoluta conſcripſit oratione.

Gennadius Maſsilienſis, ſcripſit de Viris illuſtribus Theodoſii tempore.

Ibicus Rheginus hiſtoricus, uixit apud Polycratem Samiorum tyrannum.

Hieronymus Rhodius, ſcripſit res geſtas à Demetrio Poliorcete.

Ioannes Scilax, ſcripſit de Imperatoribus Conſtantinopolitanis.

Ioſephus Iudæus cōſcripſit Græcè antiquitatis Iudæorū hiſtoriā libris uiginti, ab exordio mūdi uſq; ad XIII. annū Domitiani. Bellum uerò Iudaicum cum Romanis geſtum libris 7.

Irenæus præſul Lugdunēſis hiſtoriā ſcripſit eccleſiaſticam.

Iſidorus preſul Hiſpalenſis, ſcripſit de Viris illuſtribus. Hiſtoriam præterea ab Adamo uſq; ad ſua tempora, & res Longobardorum, & breuem quandam coſmographiam.

C. Iulius ſenator res Romanas Græcè ſcripſit.

Iuſtus Tiberienſis, texuit hiſtoriam rerum Iudaicarum.

Iuſtinus fecit epitomen in Trogum tanta ſtyli felicitate, ut alienum propè inuentum ſibi uendicarit.

Aelius Lampridius ſcripſit de Geſtis Imperatorum ad Conſtantinum magnum.

Leo Bizantius, ſcripſit res Bizantii à Philippo geſtas.

Leo Alabādæus, ſcripſit hiſtoriā de Caribus libris 4. De Liciis, duobus. Artē Rhetoricā, Bellū Phocenſium, & Bœotiorū.

Liuius Patauinus, ſcripſit hiſtoriam Romanam.

Ammianus Marcellinus uitā quorundam Imperatorū.

Marius hiſtoricus, ſcripſit principum Romanorum uitas.

Gargilius Martialis uitas Imperatorum tempore Alexandri principis, cuius uitam diligentius perſecutus eſt.

Marſyas Pellæus, ſcripſit res Macedonicas libris 10. à primo rege uſq; ad Alexandrum. Item & de rebus Atticis libros 11.

Meliſandrus Mileſius, ſcripſit bellum Lapitharum, & Centaurorum.

Menechmus Sicyonius, ſcripſit hiſtoriā Alexādri magni.

Nicolaus Damaſcenus, ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem libri; 70. & uitam Auguſti ſeparatim: apud quem in tanta fuit dignatione, ut Imperator ipſe placentas ab amicis acceptas uocaret Nicolaos.

Nimphis

Nymphis Heracleotes, ſcripſit hiſtoriam Alexandri, & eius ſucceſſorum, libris XXIII. de Heraclea XII. uſq; ad euerſionem tyrannorum.

Oneſicritus Alexandri incunabula & originem ſcripſit.

C. Oppius, commentarios Iuli Cæſaris continuauit, ſcripſitq; bellum Hiſpanienſe.

Palæphatus Abydenus ſcripſit Cyprica, Attica, & Arabica.

Paulus Oroſius, reliquit hiſtoriam ab initio mundi uſque ad Honorii principis tempora perſcribens.

Paulus Foroliuienſis, hiſtoriam ſcripſit Longobardorum.

Pauſanias Cæſarienſis, ſcripſit uniuerſæ Græciæ geographiam, cum eius hiſtoriis.

Piſandrus Larandæus, ſub Alexandro Mammeę ſcripſit uariam hiſtoriam uerſibus & libris LX.

Pyſiſtratus Lariſiæus, fuit hiſtoriarum ſcriptor.

Plinius Secundus, ſcripſit hiſtoriam naturalem, opus apprimè utile, ſi careret mendis.

Plutarchus Cheronæus, ſcripſit uitas multorum illuſtrium uirorum. Item Apophthegmata, Parallellas, & alia plurima.

Polybius Scipionis Africani præceptor, ſcripſit Romanam hiſtoriam libris 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

Polemon Helladicus, ſcripſit de origine ciuitatũ Phocidis, Ponti, Lacedæmoniæ geographiam, de curſu ſolis libros III.

Poſidonius Olbiopolita, ſcripſit poſt Polybium hiſtoriam libris LII. uſq; ad bellum Cyrenaicum, & Ptolemæi. Præterea declamationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demoſthenis. Floruit ætate Strabonis.

Priſcus Panites, magiſter epiſtolarum Theodoſii iunioris ſcripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanam & Athilæ, libris 8. Præterea declamationes & epiſtolas.

Proſper, præſul Rheginus, ſcripſit de uita ſolitaria, de temporibus ab Adam uſq; ad ſuum ſeculum.

Prudentius quoq; hiſtoriam ab Adam carmine exorſus eſt.

Ptolemæus Lucenſis, ſcripſit hiſtoriam pontificum uſq; ad Celeſtinum quintum, cuius tempore ipſe floruit.

Pherecydes Leri⁹, ſcripſit de Clero, de Iphigenia, de Feſtis.

Philo Herennius Biblius genere, grammaticus ſcripſit de ciuitatibus, & uiris claris, libros XXX.

Philochorus Athenienſis ſcripſit libros Attidis XVII. qui continent res Athenienſium, & reges, & magiſtratus, uſque ad

Antiochum, Deum cognomento.

Philiſtus Syracuſanus, propinquus Dionyſii tyranni ſcripſit res Siculas libris x i i.

Phlegon Trallianus, libertus Auguſti, ſcripſit hiſtoriam Olympiadum libris x v i. uſq; ad Olympi. x x i x. De faſtis Romanorum libros i i i i. Item de nominibus locorum urbis Romæ, & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.

Feſtus Ruffus ſcripſit Epitomen rerum Romanarum.

Sabinus Maſurius, ſcripſit Faſtorum & rerum memorabilium libros.

Criſpus Salluſtius ſcripſit bellum Catilinarium, & Iugurthinum, & Romanas hiſtorias inſtar Liuii, in quo opere citatur ſæpenumero ab antiquis. De hoc Martialis: Criſpus Romana primus in hiſtoria.

Secundus Tridentinus, ſcripſit Longobardorum hiſtoriam.

Socrates Cõſtãtinopolitanus, hiſtoriã eccleſiaſticam à tẽpore Apoſtolorum uſq; ad Chryſoſtomum compoſuit.

Sozomenus, presbyter Piſtorienſis, hiſtoriæ uniuerſalis ampliſsimum edidit uolumen.

Steſimbrotus Tharſius, ſcripſit res geſtas Cimonis ducis Athenienſium.

Suetonius Tranquillus uitas duodecim Cæſarum.

Theocritus Chius ſcripſit hiſtoriam Libycam & epiſtolas quaſdam.

Theodorus Gotthus ſcripſit hiſtoriam ſuorum temporum.

Theodorus Cõſtãtinopolitanus, ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam à tempore Conſtantini uſq; ad Iuſtinianum.

Themiſtogenes Syracuſanus hiſtoriã Cyri regis Perſarũ.

Timæus Siculus, res Græcas & bellum Thebanum,

Traianus patricius ſub Iuſtiniano principe ſcripſit temporum epitomem.

Thucydides Athenienſis patrem habuit Olorum, matrem Egeſipylam. Scripſit bellum Peloponeſiacum. Fuit adeò ſtudioſus inquirendæ ueritatis hiſtoricæ, ut iis mercedem præberet, qui nuntiarent, quæ acta eſſent in bello.

Val. Antias, hiſtoric⁹, plerũq; citatur ab antiquis autorib⁹.

Val. maximus, ſcripſit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæſarem.

Theophanes Lesbius, ſcripſit res à Pompeio geſtas.

Timagenes Mileſius ſcripſit de Heraclea Ponti, & uiris in ea clar

ea claris libros tres.

Timoſthenes, præfectus claſsis Ptolemæi Philadelphi, ſcripſit de Portubus libros decem.

Vincentius, ordinis prædicatorum, ſcripſit hiſtoriã uniuerſalem, ab exordio mũdi uſq; ad Hieroſolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Vulcatius Gallicanus, ſcripſit uitas Imperatorum ad Diocletianum.

Volcatius Terentianus, ſcripſit hiſtoriam Gordianorum.

Xanthus ſcripſit hiſtoriam Lydorum libris IIII.

Zeno Rhodius ſcripſit hiſtoriam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno, qui Pyrri geſta in Italia, Epitomenq; Romanorum & Carthaginienſium compoſuit.

Zonaras ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem ab exordio mũdi uſq; ad tempora Michaëlis Imperatoris Conſtantinopolitani.

Saxo Grammaticus, ab hinc paucos annos ſcripſit hiſtoriam regum Danorum, magna uerborum elegantia.

Robertus Gaguinus, hiſtoriam Gallorum regum, quem noſtra ætate imitatur Paulus Aemylius.

Boccacius ſcripſit de Caſibus uirorum illuſtrium.

Solinus de Mirabilibus mundi.

Blondus Foroliuienſis de Roma triumphante.

Sabellicus hiſtoriam uniuerſalem ab exordio mundi ad ſua tempora.

Volaterranus Geographiã, Anthropologiã, & Philologiã.

Agathias Græcus hiſtoriam Francorum.

Pontificum Romanorum hiſtoriam ſcripſerunt Anaſtaſius, Paulus Diaconus, Guido, Rauẽnas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præſul Cremonẽſis, Gotfredus Viterbienſis, Vincentius præſul, Martinus Carſulanus, Landulphus canonicus Carnotẽſis, Sazomenus, Geruaſius Ricobald⁹, Ptolemęus Lucenſis, Antonius præſul Florentinus, Platina.

Vitas Imperatorum ſcripſere Cor. Tacitus, Marius maximus, Iulius Cordus, Tranquillus Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Aelius Lampridius, Flauius Vopiſcus, Eutropius, Oroſius. Ex Gręcis Herodianus, Dion, Appianus.

GRAMMATICI.

ACron Grammaticus Horatium poëtam enarrauit.

Aelius Præconius Grammaticus nobiliſsimus, ora-

tiones ad unum quemq; ſcribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus eſt.

Aelius Meliſſus, librum edidit de loquendi proprietate.

Alexander Mileſius, Polyhiſtor cognominatus, libertus Cor. Lentuli, Grãmaticus fuit qui docuit Romę Syllæ tẽporib⁹.

M. Popilius Andronicus ſcripſit opuſculum annalium.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Appion Alexandrinus, Didymi magni alũnus, docuit Romæ Tiberii & Claudii tẽporib⁹. ſcripſit annales, & alia cõplura.

Apollodorus Atheniẽſis Grammaticus, diſcipulus Panetii Rhodii & Ariſtarchi Grãmatici, ſcripſit hiſtoriã Athenienſem.

Apollonius Alexandrinus ſcripſit de compoſitione partiũ orationis.

Archimedes Trallianus, ſcripſit mechanica, & Commentarios in Homerum.

Archibius Alexandrinus, docuit Romæ ſub Traiano principe. Scripſit commentarios in epigrammata Callimachi.

Ariſtarchus Alexandrinus, floruit ſub Ptolemæo Philometore, cuius filium erudiit. Scripſit commentarios ſupra mille. Diſcipulus fuit Ariſtophanis Grammatici.

Ariſtophanes Bizantius grammaticus diſcipulus fuit Callimachi.

Ariſtonicus Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit in Theogoniam Heſiodi.

Arcadius Antiochenus, ſcripſit nonnulla in grammatica.

Aſclepiades Anazerbæus Grãmaticus, ſcripſit de fluminib⁹.

Aſinius Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompei magni. Succeſsit ſcholæ Timagenis. Scripſit bellum ciuile Cæſaris & Pompeii.

Aſinius Capito, Grammaticus, reliquit librũ epiſtolarum.

Callias Methymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poëmata enarrauit.

Spurius Carbilius, Romæ ludũ grãmaticæ apetuit, mercede docens. Idem G, literam primus inuenit, quum pro ea C, litera prius uterentur.

Val. Cato, Grammaticus, Romæ docuit multos, & nobiles, tempore Syllæ: tantumq; nominis ſibi comparauit, ut ſequentes uerſus in eius laudem uulgò prædicarentur. Cato grammaticus Latina Syrem, Qui ſolus legit & facit poëtas.

Lucta

Luctacius Daphnis, Quint. Catuli libertus, profeſſus eſt Romæ.

L. Cæcilius, Epirota, Attici libertus, ludum Grammaticæ Romæ aperuit, primusq; Vergilium, & alios nouos poëtas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marſus, Indicat Epyrota tenellorum nutricula uatum.

Crates Malotes, æqualis Ariſtophanis, floruit ſub Ptolemæo Philometore. Scripſit in Homeri Iliada, & Odyſſæam libros IX. commentariorum. Primus ſtudium grammaticæ Romę intulit, eo ferè tempore, quo mortuus eſt Ennius.

Craſsitius, cognoměto Paſciles, Romæ ludũ Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianũ Antonium, Antonii Triumuiri filium.

Demetrius Ixion, Adramitenus, docuit Pergami. Diſcipulus fuit Ariſtarchi, Scripſit enarrationem in Homerum.

Dicæarchus Lacedæmonius, grammaticus, fuit Ariſtarchi auditor.

Dipymus Calchentorus, Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit lib. ſup. M M M D.

Dioſcorius Mireus, Grammaticus, præfectus fuit prætorii Leonis Imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Diomedes ſcripſit quædã in Grãmatica, quæ adhuc extãt.

Diogenianus ex Heraclea, Grãmaticus ſub Adriano principe, ſcripſit dictionariũ per ordinem literarũ, & quædam alia.

Dionyſius Alexandrinus Grammaticus, pręfuit bibliothecæ, & epiſtolis Traiani, habuitque præceptorem Chæremonem philoſophum.

Domitianus inſanus Grãmaticus in urbe Roma, id cognomentũ adeptus eſt, quòd eſſet intractabilis, & ualde moroſus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi ſcripſit libellum, quem pueri habent in manibus. Commentarios item in Terentium, & Vergilium.

Demoſthenes Thrax, Grãmaticus, Iliada Homeri, & Heſiodi Theogoniam in ſolutam uertit orationem.

Helladius grammaticus Alexandrinus, ſub Theodoſio iuniore ſcripſit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodoſii, & quædam alia.

Ennius grammaticus duos libellos de literis & ſyllabis, ac metris conſcripſit.

Epitherſes Bithynicus, ſcripſit de Atticis dictionibus.

Heracleon Aegyptius, docuit Romæ, ſcripſit enarrationẽ in Ho

in Homerum,& Lyricos.

Herodianus Alexādrinus,Grammaticus, Apollonii grammatici filius,& diſcipulus, floruit ſub M. Antonio principe. Scripſit de Grammatica,& Imperatorum hiſtoriam.

Hermolaus Conſtantinopolitanus grāmaticus ſcripſit ad Iuſtinianum Imperatorem Epitomen in librum Stephani grammatici de Vrbibus.

Eugenius Phryſius, docuit Conſtantinopoli, imperante Anaſtaſio.

Verrius Flaccus, Romæ docuit Auguſti nepotes. Profeſſus eſt in atrio domus Catilinæ tanta omnium beniuolentia, ut ſtatuam meruerit.

Aul. Gellius, tempore Traiani ſcripſit noctes Atticas. Fauorinum maximè coluit.

Hyperechius Alexandrinus grammaticus, ſub Martiano Impe. ſcripſit de Verbis,& Nominibus,& Orthographia.

C. Meliſſus Spoletinus, à Mecœnate ob ingenium libertate donatus eſt.

Mithecus Grāmaticus ſcripſit de Obſoniis,& de Canibus.

Moſchus Grammaticus ſcripſit carmen bucolicon.

Neſtor Alexandrinus grammaticus, Marcellum Auguſti ſororis filium erudiit.

Nicias Grammaticus docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeio & Ciceroni.

Orbilius Beneuētanus profitebatur Romæ Ciceronis tempore, uir in diſcipulos plagoſus.

Pacatus Minutius, ſcripſit de lingua Alexandrinorum. Itē de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ.

Palamedes Eleates ſcripſit de Tragicis & comicis dictionibus,& commentarios in Pindarum.

Rhemnius Palemon, profeſſus eſt Romæ ſub Tiberio & Claudio principibus.

Pāphilus Sicyonius, ſcripſit de pictura, & claris pictoribus.

Pamphilus Alexandrinus, ſcripſit dictionarium quod uocauit Pratum.

Papias ſcripſit dictionarium Latinū ex ordine literarum.

Pauſanias Cæſarienſis ſcripſit de cōſtructione. Vixit Romæ Adriani principis tempore.

Naucratita Grammaticus, docuit Athenis ſub Commodo principe, ad quem ſcripſit Onomaticon libris x.

Pompe

Pompeius Leneus, Pompeii magni libertus, ſcripſit de her bis & plantis.

Priſcianus Cæſarienſis, claruit Athenis tempore Iuſtiniani principis. Scripſit de arte grammatica ad Iulianum conſulem, & ad Coſroem, Perſarum regem, de naturalibus quæſtionibus.

M. Val. Probus Romæ docuit. Scripſit Syluam obſeruationum Latini ſermonis.

Philetas Cous Grammaticus fuit admodum Criticus, tempore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripſit elegias & epigrammata.

Philoxenus Alexandrinus, Romæ ſcripſit de uerbis monoſyllabis, & de Græciſmo, & de genere linguarum.

Scribonius diſcipulus Orbilii, docuit eodem tempore, quo Verrius.

Sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quoſdam alios poëtas.

Soſibius Grammaticus fuit Laconicus.

Telephus Pergamenſis ſcripſit ferè omnia, quæ ad Grammaticam pertinent. Inter cætera collationes Epithetorum unicuiq; rei congruentium ad paratam elocutionis copiam.

Terentius Scaurus floruit Adriani tẽporibus, ſcripſitq́; librum de Cæſelii uindicis erroribus.

Timagenes Alexãdrinus, ſub Pompeio magno captiuus, Romam ductus, emptus eſt à Gabinio. Docuit Romæ uſq; ad Auguſti tempora.

Timotheus Gazeus floruit ætate Anaſtaſii principis.

Tyrannion docuit Romæ ætate Magni Pompeii. Habuit tria librorum milia in bibliotheca.

Tryphon Alexandrinus, Auguſti tempore ſcripſit de Copia orationis, de Orthographia, & quædam alia.

Verrius Cloacius ſcripſit de uerbis Græcis.

Volcatius Epidius Grammaticus, ſcripſit res geſtas Pompeii Magni, & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antoniũ & Auguſtum.

Zenodotus Epheſius, docuit filios Ptolemęi primi, ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

Nicanor Alexandrinus grammaticus ſcripſit de punctis & dictionibus quibus utimur in ſcribendo.

Inter neotericos numerantur Seruius, Valla, Nebriſſenſis, Ni colaus

colaus Perottus, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Deſpauterius, & bonæ (ſi diis placet) doctrinæ Alexander Theopagita.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

ACtius Piſaurienſis: Acatius è Cæſarea Palæſtinæ, ſodalis Libanii ſophiſtæ: M. Aemilius Lepidus: Aeſchines Athenienſis: Sp. & L. Albini Mummii filii. C. Albutius Silus, Nouarienſis: Alexander Epheſius: Anaximenes Lampſacenus, diſcipulus Diogenis Cynici, præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes: Andocides Athenienſis, Leogori filius: Antipho Rhamnuſius, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumuiri: Ariſtides Athenienſis: Ariſtogiton Athenienſis impudens, qui ſcripſit apologiam ad Demoſthenem du cem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Timarchum, & contra Hyperidem: Aſinius Pollio, Auguſti amicus, qui declamationes ſuas nunquàm populo commiſit, uir alioqui naſutiore iudicio: carpebat enim in Liuio Patauinitatem, in Cęſaris cõmentariis infidelitatem, in Saluſtio uerba obſoleta; in Ciceronе ſtylum nimis exanguem, & elixum. Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carbones duo: Chariſius Athenienſis filius ſororis Demoſthenis, qui multas ſcripſit orationes Attico genere: Caſsius Seuerus eloquentiſsimus in agẽdo, ſed minoris multò uirtutis in declamando: Q. Luctatius Catulus Marii collega in conſulatu: M. Cælius Ciceronis diſcipulus, acri turbulentoq; ingenio: Cephalus Athenienſis, qui primus procemia & epilogos induxit: C. Cęſar. M. Corn. Cethegus: P. Cor. Cethegus: Cyneas legatus Pyrrhi: Cleõ Halycarnaſæus: Cleomachus Magneſius: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Cotta preſſus in dicendo, in cuius oratione nihil erat niſi ſyncerum, nihil niſi ſiccum & ſanũ: L. Craſſus, in quo, teſte Tullio, erat cum grauitate iunctus facetiarum & urbanitatis lepos: Curiones tres continua ſerie in una familia.

Demades Athenienſis: Demetrius Phalereus auditor Theophraſti: Demochares nepos Demoſthenis: Dexippus Herennius Athenięſis. Domitius Apher: Demoſthenes Athenięſis. Hic quũ multitudinẽ & tumultũ in theatro expaueſceret & excideret mẽte, prope ſonitũ littoris marini aſſueſcebat dicere: Literã R, difficile enuntiabat, quã calculis in os coniectis prõnũciare conabatur. Nunquàm dicebat niſi præmeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demoſthenis Enthymemata lucernam olere.

Egeſi

Egeſias Magneſius: Epicrates Athenieſis, qui barbā ad pectus propēſam ſolebat ferre: Hermagoras rhetor, qui ſcripſit de Rhetorica libros VI. de diligētia orationis, de decoro, de elocutiōe, de figuris: Herodes Atticus: Eudem⁹, præceptor Philippomenis.

Sergius Galba temporum ſuorū eloquentiſsimus: L. Gellius: Caius & Tiberius Gracchi: Gregorius Niſſenus.

Hyperides Athenienſis æmulus Demoſthenis.

Iſocrates Athenienſis, dulcis, & numeroſus in dicendo: Iſcus Aſſyrius: Iſocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cita uerborum nimius.

Latro Portius: Cn. Lentulus: P. Lentulus: C. Lælius: Lyſias Syracuſanus, æqualis Demoſthenis.

L. Magius, T. Liuii gener: L. Manlius Torquatus: Marcellus Pergamenus, qui ſcripſit librū de regno, quē Adriano principi nū cupauit: Marius Aterius declamator: Marin⁹ Neapolitanus, Procli diſcipulus: Melitus Athenieſis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratonicēſis, præceptor Ciceronis: Metellus Macedonicus: Meſſalæ duo: Mōtanus Narbonēſis, relegat⁹ à Tiberio principe: Q. Mutius Scæuola iuriſconſultorum eloquentiſsimus.

Nicoſtratus Macedo æqualis Ariſtidis: Numius, qui ſcripſit ad Adrianum orationem cōſolatoriam de Antinoo: Oneſimus Cyprius, qui tempore Cōſtantini magni ſcripſit in Rhetorica, item de ſtatuū differētia, Præexercitationes, & Declamationes.

Q. Hortenſius.

Pericles Athenienſis, quem ueteres poëtæ Olympum uocabant, quòd tonare in cōcionibus uideretur, & fulminare: M. Calphurnius Piſo: Pyſiſtratus Athenieſis: Pytheas Athenienſis: Plato: L. Numacius Plancus: Plotius Gallus: Polyænus Sardianus: Cn. Pomponius: Potamon Mitylenæus: Procopius: Pherecydes Syrus: Philoſtratus ſenior: Philiſt⁹ Mileſius, Iſocratis diſcipul⁹, qui ſcripſit de Rhetorica, & orationes nōnullas: L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui inſtitutiones oratorias ſcripſit.

Virginius Ruffus: Rutili⁹ Gemin⁹, q̄ fecit libros pōtificales.

Clodius Sabinus declamator: Serapion Alexandrinus, qui ſcripſit orationes in genere deliberatiuo: Symmachus Ro. L. Siſenna Ro. Sophron Syracuſanus: P. Sulpitius.

Corn. Tacit⁹: Theodectes Cilix: Theopōpus Gnidius: Theodorus Gadareus: Sex. Titius: Titianus, præceptor Maximini principis, qui ſcripſit libros prouinciarū. Hic uocatus eſt ſimia ſui temporis, quòd omnia probè imitaretur: Trachalus: M. Tullius

lius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Q. Varius: Varus Geminus declamator, qui Cæſari dixiſſe fertur, Cæſar qui apud te audent dicere, magnitudinẽ tuã ignorant: Qui non audent, humanitatem. Zenodotus Adramytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POETIS GRAECIS ET LATINIS.

PEtrus Crinitus homo non pœnitenda, neque aſpernabili doctrina, iam ſcripſit opuſculum de Latinis poëtis, doctè ſatis, & eruditè. Propterea ne acta agere uideamur, in compẽdioſam redigemus epitomen, quod multis ille uerbis cõſecutus eſt. Latinis demum adiiciemus Græcorum nomina.

Liuius Andronicus Epicus poëta Latinas fabulas primus docuit Romæ annis C L X. poſt obitum Sophoclis & Euripidis, ſecundo bello Punico. Eius carmina per urbem decantarunt uirgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Rom. XVIII. libris complexus eſt. Scripſit & hymnos deorum.

Ennius poëta, natus Rudiis Salẽtinorum oppido, Romã uenit ætate M. Plauti, & M. Catonis oratoris clariſsimi. Dicebat tria eſſe ſibi corda, quòd Græcã linguã, Oſcã, & Latinã calleret. Domũ habuit in Auẽtino colle. Vixit parco & tenui uictu, contentus unius ancillæ miniſterio. Scripſit libros Annalium, Satyras, Comœdias, & Tragœdias. Nomina quarundam fabularum eius ſunt: Telephus, Ambracia, Eumenides, Alcmeon, Andromacha, Thyeſtes, Medea, Phœnix, Telamon, Hecuba, Achilles, Pancratiaſtæ, Epicharmus, Cteſiphon. Idem in Latinum ſermonem tranſtulit Euhemerũ poëtã Græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone aſſumpſit. Procliuis fuit in pocula. Scipionem Africanum maximè coluit, mutuaq; ab eo beniuolentia redamatus eſt, ut iam docuimus. Mortuus eſt articulari morbo, ſeptuagenario maior, ſepultusq; eſt in monumento Scipionis.

M. Plautus natus eſt in urbe Vmbriæ, cui nomen Saſsina. Operam primũ piſtori locauit ad cõparandum uictum in agendis molis illis, quas truſatiles uocant. Cõpoſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius XXV. comœdiæ numerantur à ueteribus, cum paucis aliis. Secutus eſt Græcos Demophilũ, Philemonem, & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia claruit in tãtum, ut Epius Stolo, dixerit Muſas Plautino ſermone fuiſſe locuturas, ſi Latinè loqui uoluiſſent. Volcatius Sedigitus de ordine Comicorum ſcribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus eſt paucis annis poſt Ennium.

Cn. Næ

Cn. Næuius Comœdiographus patria fuit Cāpanus. Tertius in ordine Comicorum ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius uolumē Octauius Lampadio grammaticus diuiſit in VII. libros. Scripſit præter Punicum bellum Tragœdias & Comœdias. Nimia in carpendis hominū, pręcipuè Metellorū uitiis, uſus eſt licentia. Propterea ob immoderatam uerborum petulantiam coniectus eſt in uincula. Mortuus eſt Vticę, quum factione nobilium Roma fuiſſet eiectus.

M. Pacuuius nepos Q. Ennii, fuit ex Brunduſio Calabriæ urbe. Secutus eſt amplum ac ſonorum dicendi genus, clariſsimus grauitate ſententiarū, uerborum pondere, & autoritate perſonarum. Nomina tragœdiarū eius ſunt Peribea, Hermiona, Atalanta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiā in Chryſe, Oreſte, & Armorū iudicio. Senior fuit Accio, docuitq; iiſdē ædibus quibus Actius ipſe. Mortuus eſt Tarenti propè nonagenarius.

Statius Cæcilius natus in Gallia, principem inter Comicos locum, iudicio Volcatii ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cū Ennio. Amatus eſt etiā à Terentio. Scripſit comœdias XXX. & amplius, quarum hę pręcipuè citantur: Nauclerus, Syracuſæ, Pauſimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Cratinus, Plocius, Aſotus, Epheſtion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnerator, & quædam alię. Mortuus eſt uno anno poſt Ennium.

Accius Tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Marcino & Serano cōſulibus. Decius Brutus tāti eum ęſtimauit, ut eius uerſibus tēpla & monumēta ornauerit. Idem quū Pacuuio ſuā Atreū oſtendiſſet, & ille laudaſſet quidem, ſed tamē dixiſſet, quędā uideri ſibi duriuſcula, & ſubacida: Accius uerū eſſe confeſſus eſt, nec tamē ſe propterea pœnitere: quoniam idèm fermè ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quę dura admodum & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & matura. Cæterum Accius imaginē ſuam collocauit in æde Camœnarū prægrandi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui.

Terentius Comicus patria Carthaginienſis Romam puer ductus, diligētia Terentii Lucani patroni accurratè liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingeniū ab eodē manumiſſus. Amauit Statiū Cæciliū, cui & ſuas comœdias recitauit. Sex autē cōpoſuit, quas ab Apollodoro & Menādro Græcis in ſermonē Latinū cōuertit. Tāta ī fabulis uſus eſt arte, ut neq; ad tragicā magnitudinē intumeſcat, neq; abiiciatur ad hiſtoricā. Sunt qui dicant eū periiſſe in Arcadia dolore amiſſarū comœdiarū.

Lucullus Satyrographus, ex Arunca urbe Italiæ, fuit primus apud Rom. qui cœpit ſcribere Satyras, quibus maximè inſectatus eſt Rutiliũ Lupũ, Carbonẽ, & L. Tubulũ. Scripſit Satyrarũ libros 30. & amplius. Vocatur ab Horatio lutulẽtus. Adrianus tamen eũ omnibus Satyrographis præponebat. Metrophanẽ ſeruum habuit, cuius fidem cõmendauit in Satyris. Mortuus eſt Neapoli, quum annum ætatis XLVI. impleuiſſet.

Sex. Turpilius Comœdiographus, floruit ſeculo Terẽtij; cuius familiaritate uſus eſt. Septimum locũ inter comicos meruit iudicio Sedigiti. Periit in urbe Sinueſſana iiſdem temporibus, quibus natus eſt Furius Bibaculus.

Cn. Matius Mimographus ſcripſit opus uerſibus hexametris de Iliade. Præterea Mimos, quorum hi citantur, Iam tonſiles tapetes ebrii fuco, Quos concha purpura imbuens uenenauit. Item: Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conſerens labris, Quapropter edulcare conuenit uitam, Curaſq; acerbas ſenſibus gubernare.

L. Afranius Comicus Romę floruit Terentii ætate. Scripſit Togatas fabulas, in quibus primum obtinuit locum. Imitatus eſt Menandrum, à quo & multa ſumpſit. Culpatur à Quintiliano, quòd in ſuis argumentis amores proprios paulò impudentius uulgauerit.

Fabius Droſennus numeratꝰ eſt ĩter comœdiographos.

M. Attilius fuit tragœdiographus, quem Licinius ſcriptorem ferreum appellauit.

Q. Trabeas octauum locum obtinuit inter Comicos autore Volcatio. Ex eius uerſibus hi præcipuè cõmẽdantur, Lena delinita argẽto nutũ obſeruabit meũ, Quid uelim, quid ſtudeã. Adueniẽs digito impellã ianuam, Fores patebũt: de improuiſo Chryſis ubi me aſpexerit, Alacris obuiã mihi ueniet, cõplexum exoptãs meũ: Mihi ſe dedet, fortunã ipſam ãteibo fortunis meis.

Cn. Aquilius Comœdiographus, pleraſq; comœdias trãſtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comœdiographus, cuius hi afferũtur uerſus, Nolo ego Neeram te uocent: ſed Nerienen, Quum quidem Marti es in connubium data.

Q. Nonius ſcriptor fuit Atellanarum.

T. Lucretius eques Mimographus, floruit ætate Cæſaris. In ſuis Mimis habuit non minus ſententiarum, quàm lepiditatis, quos egit non niſi in magna hominum turba.

Q. Catulus

Q. Catulus ſcripſit epigrammata. fuit animo facili & procliui ad amores, & delicias. Amatus eſt à Cor. Cotta, & L. Craſſo propter elegantiam ingenii, & morum ſuauitatem. Amauit Roſcium & Theotimum puerulos, quorum formam ſuis uerſibus commendauit.

Q. Atta ſcriptor fuit togatarum. Periit Romæ, ſepultusq; eſt in uia Prænestina.

Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumiſſus eſt à domino propter gratiã & decorẽ formæ. Iulius Cæſar mimos eius Laberianis prętulit. Pręcipuè eius ſentẽtię citãtur iſtę: Tã deeſt auaro quod habet, quàm quod non habet. Deſunt luxurię multa, auaritię omnia. O' uita miſero lõga, felicibus breuis. Pars beneficii eſt, quod petitur, ſi belle neges. Beneficiũ dando accepit, qui digno dedit. Cui Plus licet quàm par eſt, plus uult quàm licet. Feras, nõ culpes, quod uitari nõ poteſt. Furor fit læſa ſępius patientia. Malum conſilium eſt, quod mutari nõ poteſt. Nunquàm periculum ſine periculo uincitur. Comes facũdus in uia pro uehiculo eſt. Hęredis fletus ſub perſona riſus eſt. Ita amicum habeas, poſſe ut hunc fieri inimicũ putes. Improbè Neptunum accuſat qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Porcius Licinius fuit epigrammatiſta. Ex eius uerſibus ſequentes probantur maximè: Cuſtodes ouium teneræq; propaginis agnum Quęritis ignem? ite huc. quęritis? ignis homo eſt. Si digito attigero, incendam ſyluam ſimul omnem: Omnę pęcus flamma eſt: omnia quæ uideo.

Val. Aedituus ſcripſit epigrammata. Amauit Pamphilã, & Philerorem, quas ſuis celebrauit carminibus.

Q. Val. Catullus natus eſt Veronę, Terẽtii Varronis ætate. Scripſit de paſſere ſuę Lesbię ad Vergiliũ. Celebrauit nuptias Mallii: amauit Ipſithillã & Clodiam, quã ficto nomine Lesbiã uocat. Opus ſuum miſit ad Cor. Nepotem, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho cõuertit in numeros Latinos. Pręter ea quę habemus, ſcripſit etiam Amatorium carmẽ de incãtamentis, & carmen Ithyphallicũ. Cęſarem, Mamurrã, & Nonium Strumã ſuis uerſibus maximè inſectatus eſt. Mortuus eſt Romę anno circiter trigeſimo.

Cor. Licinius Caluus fuit breui ſtatura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliã. Excelluit in ſcribẽdis Iambicis.

Antiochum, Deum cognomento.

Philſtus Syracuſanus, propinquus Dionyſii tyranni ſcripſit res Siculas libris XII.

Phlegon Trallianus, libertus Auguſti, ſcripſit hiſtoriam Olympiadum libris XVI. uſq; ad Olympi. XXIX. De faſtis Romanorum libros III. Item de nominibus locorum urbis Romæ, & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.

Feſtus Ruffus ſcripſit Epitomen rerum Romanarum.

Sabinus Maſurius, ſcripſit Faſtorum & rerum memorabilium libros.

Criſpus Salluſtius ſcripſit bellum Catilinarium, & Iugurthinum, & Romanas hiſtorias inſtar Liuii, in quo opere citatur ſæpenumero ab antiquis. De hoc Martialis: Criſpus Romana primus in hiſtoria.

Secundus Tridentinus, ſcripſit Longobardorum hiſtoriam.

Socrates Conſtãtinopolitanus, hiſtoriã eccleſiaſticam à tẽpore Apoſtolorum uſq; ad Chryſoſtomum compoſuit.

Sozomenus, presbyter Piſtorienſis, hiſtoriæ uniuerſalis ampliſsimum edidit uolumen.

Steſimbrotus Tharſius, ſcripſit res geſtas Cimonis ducis Athenienſium.

Suetonius Tranquillus uitas duodecim Cæſarum.

Theocritus Chius ſcripſit hiſtoriam Libycam & epiſtolas quaſdam.

Theodorus Gotthus ſcripſit hiſtoriam ſuorum temporum.

Theodorus Conſtãtinopolitanus, ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam à tempore Conſtantini uſq; ad Iuſtinianum.

Themiſtogenes Syracuſanus hiſtoriã Cyri regis Perſarũ.

Timæus Siculus, rex Græcas & bellum Thebanum,

Traianus patricius ſub Iuſtiniano principe ſcripſit temporum epitomem.

Thucydides Athenienſis patrem habuit Olorum, matrem Egeſipylam. Scripſit bellum Pelopõneſiacum. Fuit adeò ſtudioſus inquirendæ ueritatis hiſtoricæ, ut iis mercedem præberet, qui nuntiarent, quæ acta eſſent in bello.

Val. Antias, hiſtoric⁹, plerũq; citatur ab antiquis autorib⁹.

Val. maximus, ſcripſit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæſarem.

Theophanes Lesbius, ſcripſit res à Pompeio geſtas.

Timagenes Mileſius ſcripſit de Heraclea Ponti, & uiris in ea clar

ea claris libros tres.

Timoſthenes, præfectus claſsis Ptolemæi Philadelphi, ſcripſit de Portubus libros decem.

Vincentius, ordinis prædicatorum, ſcripſit hiſtoriã uniuerſalem, ab exordio mũdi uſq; ad Hieroſolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Vulcatius Gallicanus, ſcripſit uitas Imperatorum ad Diocletianum.

Volcatius Terentianus, ſcripſit hiſtoriam Gordianorum.

Xanthus ſcripſit hiſtoriam Lydorum libris IIII.

Zeno Rhodius ſcripſit hiſtoriam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno, qui Pyrri geſta in Italia, Epitomenq; Romanorum & Carthaginienſium compoſuit.

Zonaras ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem ab exordio mũdi uſq; ad tempora Michaëlis Imperatoris Conſtantinopolitani.

Saxo Grammaticus, ab hinc paucos annos ſcripſit hiſtoriam regum Danorum, magna uerborum elegantia.

Robertus Gaguinus, hiſtoriam Gallorum regum, quem noſtra ætate imitatur Paulus Aemylius.

Boccacius ſcripſit de Caſibus uirorum illuſtrium.

Solinus de Mirabilibus mundi.

Blondus Foroliuienſis de Roma triumphante.

Sabellicus hiſtoriam uniuerſalem ab exordio mundi ad ſua tempora.

Volaterranus Geographiã, Anthropologiã, & Philologiã.

Agathias Græcus hiſtoriam Francorum.

Pontificum Romanorum hiſtoriam ſcripſerunt Anaſtaſius, Paulus Diaconus, Guido, Rauẽnas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præſul Cremonẽſis, Gotfredus Viterbiẽſis, Vincentius præſul, Martinus Carſulanus, Landulphus canonicus Carnotẽſis, Sazomenus, Geruaſius Ricobald⁹, Ptolemęus Lucenſis, Antonius præſul Florentinus, Platina.

Vitas Imperatorum ſcripſere Cor. Tacitus, Marius maximus, Iulius Cordus, Tranquillus Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Aelius Lampridius, Flauius Vopiſcus, Eutropius, Oroſius. Ex Gręcis Herodianus, Dion, Appianus.

GRAMMATICI.

ACron Grammaticus Horatium poëtam enarrauit.

Aelius Præconius Grammaticus nobiliſsimus, ora-

tiones ad unum quemq; ſcribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus eſt.

Aelius Meliſſus, librum edidit de loquendi proprietate.

Alexander Mileſius, Polyhiſtor cognominatus, libertus Cor. Lentuli, Grãmaticus fuit qui docuit Romę Syllæ tẽporibꝰ.

M. Popilius Andronicus ſcripſit opuſculum annalium.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Appion Alexandrinus, Didymi magni alũnus, docuit Romæ Tiberii & Claudii tẽporibꝰ. ſcripſit annales, & alia cõplura.

Apollodorus Atheniẽſis Grammaticus, diſcipulus Panetii Rhodii & Ariſtarchi Grãmatici, ſcripſit hiſtoriã Athenienſem.

Apollonius Alexandrinus ſcripſit de compoſitione partiũ orationis.

Archimedes Trallianus, ſcripſit mechanica, & Commentatiõs in Homerum.

Archibius Alexandrinus, docuit Romæ ſub Traiano principe. Scripſit commentarios in epigrammata Callimachi.

Ariſtarchus Alexandrinus, floruit ſub Ptolemæo Philometore, cuius filium erudiit. Scripſit commentarios ſupra mille. Diſcipulus fuit Ariſtophanis Grammatici.

Ariſtophanes Bizantius grammaticus diſcipulus fuit Callimachi.

Ariſtonicus Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit in Theogoniam Heſiodi.

Arcadius Antiochenus, ſcripſit nonnulla in grammatica.

Aſclepiades Anazerbæus Grãmaticus, ſcripſit de fluminibꝰ.

Aſinius Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompei magni. Succeſsit ſcholæ Timagenis. Scripſit bellum ciuile Cæſaris & Pompeii.

Aſinius Capito, Grammaticus, reliquit librũ epiſtolarum.

Callias Methymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poëmata enarrauit.

Spurius Carbilius, Romæ ludũ grãmaticæ aperuit, mercede docens. Idem G, literam primus inuenit, quum pro ea C, litera prius uterentur.

Val. Cato, Grammaticus, Romæ docuit multos, & nobiles, tempore Syllæ: tantumq; nominis ſibi comparauit, ut ſequentes uerſus in eius laudem uulgò prædicarentur. Cato grammaticus Latina Syrem, Qui ſolus legit & facit poëtas.

Lucta

Luctacius Daphnis, Quint. Catuli libertus, profeſſus eſt Romæ.

L. Cæcilius, Epirota, Attici libertus, ludum Grammaticæ Romæ aperuit, primusq; Vergilium, & alios nouos poëtas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marſus, Indicat Epyrota tenellorum nutricula uatum.

Crates Malotes, æqualis Ariſtophanis, floruit ſub Ptolemæo Philometore. Scripſit in Homeri Iliada, & Odyſſeam libros IX. commentariorum. Primus ſtudium grammaticæ Romę intulit, eo ferè tempore, quo mortuus eſt Ennius.

Craſsitius, cognomēto Paſciles, Romæ ludū Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianū Antonium, Antonii Triumuiri filium.

Demetrius Ixion, Adramitenus, docuit Pergami. Diſcipulus fuit Ariſtarchi, Scripſit enarrationem in Homerum.

Dicæarchus Lacedæmonius, grammaticus, fuit Ariſtarchi auditor.

Dipymus Calchentorus, Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit lib. ſup. MMMD.

Dioſcorius Miteus, Grammaticus, præfectus fuit prætorii Leonis Imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Diomedes ſcripſit quædā in Grāmatica, quæ adhuc extāt.

Diogenianus ex Heraclea, Grāmaticus ſub Adriano principe, ſcripſit dictionariū per ordinem literarū, & quædam alia.

Dionyſius Alexandrinus Grammaticus, pręfuit bibliothecæ, & epiſtolis Traiani, habuitque præceptorem Chæremonem philoſophum.

Domitianus inſanus Grāmaticus in urbe Roma, id cognomentū adeptus eſt, quòd eſſet intractabilis, & ualde moroſus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi ſcripſit libellum, quem pueri habent in manibus. Commentarios item in Terentium, & Vergilium.

Demoſthenes Thrax, Grāmaticus, Iliada Homeri, & Heſiodi Theogoniam in ſolutam uertit orationem.

Helladius grammaticus Alexandrinus, ſub Theodoſio iuniore ſcripſit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodoſii, & quædam alia.

Ennius grammaticus duos libellos de literis & ſyllabis, ac metris conſcripſit.

Epitherſes Bithynicus, ſcripſit de Atticis dictionibus.

Heracleon Aegyptius, docuit Romæ, ſcripſit enarrationē

in Ho-

Pompeius Leneus, Pompeii magni libertus, ſcripſit de her bis & plantis.

Priſcianus Cæſarienſis, claruit Athenis tempore Iuſtiniani principis. Scripſit de arte grammatica ad Iulianum conſulem, & ad Coſroem, Perſarum regem, de naturalibus quæſtionibus.

M. Val. Probus Romæ docuit. Scripſit Syluam obſeruationum Latini ſermonis.

Philetas Cous Grammaticus fuit admodum Criticus, tempore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripſit elegias & epigrammata.

Philoxenus Alexandrinus, Romæ ſcripſit de uerbis monoſyllabis, & de Græciſmo, & de genere linguarum.

Scribonius diſcipulus Orbilii, docuit eodem tempore, quo Verrius.

Sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quoſdam alios poëtas.

Soſibius Grammaticus fuit Laconicus.

Telephus Pergamenſis ſcripſit ferè omnia, quæ ad Grammaticam pertinent. Inter cætera collationes Epithetorum unicuiq; rei congruentium ad paratam elocutionis copiam.

Terentius Scaurus floruit Adriani tẽporibus, ſcripſitq; librum de Cæſelii uindicis erroribus.

Timagenes Alexãdrinus, ſub Pompeio magno captiuus, Romam ductus, emptus eſt à Gabinio. Docuit Romæ uſq; ad Auguſti tempora.

Timotheus Gazeus floruit ætate Anaſtaſii principis.

Tyrannion docuit Romæ ætate Magni Pompeii. Habuit tria librorum milia in bibliotheca.

Tryphon Alexandrinus, Auguſti tempore ſcripſit de Copia orationis, de Orthographia, & quædam alia.

Verrius Cloacius ſcripſit de uerbis Græcis.

Volcatius Epidius Grammaticus, ſcripſit res geſtas Pompeii Magni, & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antoniũ & Auguſtum.

Zenodotus Epheſius, docuit filios Ptolemęi primi, ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

Nicanor Alexandrinus grammaticus ſcripſit de punctis & dictionibus quibus utimur in ſcribendo.

Inter neotericos numerantur Seruius, Valla, Nebriſſenſis, Ni colaus

colaus Perottus, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Deſpauterius, & bonæ (ſi diis placet) doctrinæ Alexander Theopagita.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

ACtius Piſaurienſis: Acatius è Cæſarea Palæſtinæ, ſodalis Libanii ſophiſtæ: M. Aemilius Lepidus: Aeſchines Athenienſis: Sp. & L. Albini Mumii filii. C. Albutius Silus, Nouarienſis: Alexander Epheſius: Anaximenes Lampſacenus, diſcipulus Diogenis Cynici, præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes: Andocides Athenienſis, Leogori filius: Antipho Rhamnuſius, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumuiri: Ariſtides Athenienſis: Ariſtogiton Athenienſis impudens, qui ſcripſit apologiam ad Demoſthenem decem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Timarchum, & contra Hyperidem: Aſinius Pollio, Auguſti amicus, qui declamationes ſuas nunquam populo commiſit, uir alioqui naſutiore iudicio: carpebat enim in Liuio Patauinitatem, in Cæſaris cõmentariis infidelitatem, in Saluſtio uerba obſoleta; in Cicerone ſtylum nimis exanguem, & elixum. Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carbones duo: Chariſius Athenienſis filius ſororis Demoſthenis, qui multas ſcripſit orationes Attico genere: Caſsius Seuerus eloquentiſsimus in agẽdo, ſed minoris multò uirtutis in declamando: Q. Luctatius Catulus Marii collega in conſulatu: M. Cælius Ciceronis diſcipulus, acri turbulentoq; ingenio: Cephalus Athenienſis, qui primus proœmia & epilogos induxit: C. Cæſar: M. Corn. Cethegus: P. Cor. Cethegus: Cyneas legatus Pyrrhi: Cleõ Halycarnaſæus: Cleomachus Magneſius: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Cotta preſſus in dicendo, in cuius oratione nihil erat niſi ſyncerum, nihil niſi ſiccum & ſanũ: L. Craſſus, in quo, teſte Tullio, erat cum grauitate iunctus facetiarum & urbanitatis lepos: Curiones tres continua ſerie in una familia.

Demades Athenienſis: Demetrius Phalereus auditor Theophraſti: Demochares nepos Demoſthenis: Dexippus Herennius Athenienſis. Domitius Apher: Demoſthenes Athenienſis. Hic quũ multitudinẽ & tumultũ in theatro expaueſceret & excideret mẽte, prope ſonitũ littoris marini aſſueſcebat dicere: Literã R, difficile enuntiabat, quã calculis in os coniectis pronũciare conabatur. Nunquàm dicebat niſi præmeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demoſthenis Enthymemata lucernam olere.

Egeſi

Egeſias Magneſius: Epicrates Athenieñſis, qui barbã ad pectus propẽſam ſolebat ferre: Hermagoras rhetor, qui ſcripſit de Rhetorica libros v i. de diligẽtia orationis, de decoro, de elocutiõe, de figuris: Herodes Atticus: Eudem⁹, præceptor Philippomenis.

Sergius Galba temporum ſuorũ eloquentiſsimus: L. Gellius: Caius & Tiberius Gracchi: Gregorius Niſſenus.

Hyperides Athenienſis æmulus Demoſthenis.

Iſocrates Athenienſis, dulcis, & numeroſus in dicendo: Iſcus Aſſyrius: Iſocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cura uerborum nimius.

Latro Portius: Cn. Lentulus: P. Lentulus: C. Lælius: Lyſias Syracuſanus, æqualis Demoſthenis.

L. Magius, T. Liuii gener: L. Manlius Torquatus: Marcellus Pergameus, qui ſcripſit librũ de regno, quẽ Adriano principi nũcupauit: Marius Aterius declamator: Marin⁹ Neapolitanus, Procli diſcipulus: Melitus Atheniẽſis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratonicẽſis, præceptor Ciceronis: Metellus Macedonicus: Meſſalæ duo: Mõtanus Narbonẽſis, relegat⁹ à Tiberio principe: Q. Mutius Scæuola iuriſconſultorum eloquentiſsimus.

Nicoſtratus Macedo æqualis Ariſtidis: Numius, qui ſcripſit ad Adrianum orationem cõſolatoriam de Antinoo: Oneſimus Cyprius, qui tempore Cõſtantini magni ſcripſit in Rhetorica, item de ſtatuũ differẽtia, Præexercitationes, & Declamationes.

Q. Hortenſius.

Pericles Athenienſis, quem ueteres poetæ Olympum uocabant, quòd tonare in cõcionibus uideretur, & fulminare: M. Calphurnius Piſo: Pyſiſtratus Atheniẽſis: Pytheas Athenienſis: Plato: L. Numacius Plancus: Plotius Gallus: Polyænus Sardianus: Cn. Pomponius: Potamon Mitylenæus: Procopius: Pherecydes Syrus: Philoſtratus ſenior: Philiſt⁹ Mileſius, Iſocratis diſcipul⁹, qui ſcripſit de Rhetorica, & orationes nõnullas: L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui inſtitutiones oratorias ſcripſit.

Virginius Ruffus: Rutili⁹ Gemin⁹, q fecit libros põtificales.

Clodius Sabinus declamator: Serapion Alexandrinus, qui ſcripſit orationes in genere deliberatiuo: Symmachus Ro. L. Siſenna Ro. Sophron Syracuſanus: P. Sulpitius.

Corn. Tacit⁹: Theodectes Cilix: Theopõpus Gnidius: Theodorus Gadareus: Sex. Titius: Titianus, præceptor Maximini principis, qui ſcripſit libros prouinciarũ. Hic uocatus eſt ſimia ſui temporis, quòd omnia probè imitaretur: Trachalus: M. Tullius

lius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Q. Varius: Varus Geminus declamator, qui Cæſari dixiſſe fertur, Cæſar qui apud te audent dicere, magnitudinẽ tuã ignorant: Qui non audent, humanitatem. Zenodotus Adramytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POETIS GRAECIS ET LATINIS.

PEtrus Crinitus homo non pœnitenda, neque aſpernabili doctrina, iam ſcripſit opuſculum de Latinis poëtis, doctè ſatis, & eruditè. Propterea ne acta agere uideamur, in compẽdioſam redigemus epitomen, quod multis ille uerbis cõſecutus eſt. Latinis deinum adiiciemus Græcorum nomina.

Liuius Andronicus Epicus poëta Latinas fabulas primus docuit Romæ annis C L X. poſt obitum Sophoclis & Euripidis, ſecundo bello Punico. Eius carmina per urbem decantarunt uirgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Rom. X V I I I. libris complexus eſt. Scripſit & hymnos deorum.

Ennius poëta, natus Rudiis Salẽtinorum oppido, Romã uenit ætate M. Plauti, & M. Catonis oratoris clariſsimi. Dicebat tria eſſe ſibi corda, quòd Grecã linguã, Oſcã, & Latinã calleret. Domũ habuit in Auẽtino colle. Vixit parco & tenui uictu, contentus unius ancillæ miniſterio. Scripſit libros Annalium, Satyras, Comœdias, & Tragœdias. Nomina quarundam fabularum eius ſunt: Telephus, Ambracia, Eumenides, Alcmeon, Andromacha, Thyeſtes, Medea, Phœnix, Telamon, Hecuba, Achilles, Pancratiaſtæ, Epicharmus, Cteſiphon. Idem in Latinum ſermonem tranſtulit Euhemerũ poëtã Græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone aſſumpſit. Procliuis fuit in pocula. Scipionem Africanum maximè coluit, mutuaq́; ab eo beniuolentia redamatus eſt, ut iam docuimus. Mortuus eſt articulari morbo, ſeptuagenario maior, ſepultusq́; eſt in monumento Scipionis.

M. Plautus natus eſt in urbe Vmbriæ, cui nomen Saſsina. Operam primũ piſtori locauit ad cõparandum uictum in agendis molis illis, quas truſatiles uocant. Cõpoſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius X X V. comœdiæ numerantur à ueteribus, cum paucis aliis. Secutus eſt Græcos Demophilũ, Philemonem, & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia claruit in tãtum, ut Epius Stolo, dixerit Muſas Plautino ſermone fuiſſe locuturas, ſi Latinè loqui uoluiſſent. Volcatius Sedigitus de ordine Comicorum ſcribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus eſt paucis annis poſt Ennium.

Cn. Næ

Cn. Næuius Comœdiographus patria fuit Cāpanus. Tertius in ordine Comicorum ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius uolumē Octauius Lampadio grammaticus diuiſit in VII. libros. Scripſit præter Punicum bellum Tragœdias & Comœdias. Nimia in carpendis hominū, pręcipuè Metellorū uitiis, uſus eſt licentia. Propter ea ob immoderatam uerborum petulantiam coniectus eſt in uincula. Mortuus eſt Vticę, quum factione nobilium Roma fuiſſet eiectus.

M. Pacuuius nepos Q. Ennii, fuit ex Brunduſio Calabriæ urbe. Secutus eſt amplum ac ſonorum dicendi genus, clariſsimus grauitate ſententiarū, uerborum pondere, & autoritate perſonarum. Nomina tragœdiarū eius ſunt Peribea, Hermiona, Atalanta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiā in Chryſe, Oreſte, & Armorū iudicio. Senior fuit Accio, docuitq; iiſdē ædibus quibus Actius ipſe. Mortuus eſt Tarenti propè nonagenarius.

Statius Cæcilius natus in Gallia, principem inter Comicos locum, iudicio Volcatii ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cū Ennio. Amatus eſt etiā à Terentio. Scripſit comœdias XXX. & amplius, quarum hę pręcipuè citantur: Nauclerus, Syracuſæ, Pauſimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Cratinus, Plocius, Aſotus, Epheſtion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnerator, & quædam alię. Mortuus eſt uno anno poſt Ennium.

Accius Tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Marcino & Serano cōſulibus. Decius Brutus tāti eum ęſtimauit, ut eius uerſibus tēpla & monumēta ornauerit. Idem quū Pacuuio ſuā Atreū oſtendiſſet, & ille laudaſſet quidem, ſed tamē dixiſſet, quędā uideri ſibi duriuſcula, & ſubacida: Accius uerū eſſe confeſſus eſt, nec tamē ſe propterea pœnitere: quoniam idèm fermè ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quę dura admodum & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & matura, Cæterum Accius imaginē ſuam collocauit in æde Camœnarū prægrandi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui.

Terentius Comicus patria Carthaginienſis Romam puer ductus, diligētia Terentii Lucani patroni accuratè liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingeniū ab eodē manumiſſus. Amauit Statiū Cæciliū, cui & ſuas comœdias recitauit. Sex autē cōpoſuit, quas ab Apollodoro & Menādro Græcis in ſermonē Latinū couertit. Tāta ī fabulis uſus eſt arte, ut neq; ad tragicā magnitudinē intumeſcat, neq; abiiciatur ad hiſtoricā. Sunt qui dicant eū periiſſe in Arcadia dolore amiſſarū comœdiarū.

Lucullus Satyrographus, ex Aurunca urbe Italiæ, fuit primus apud Rom. qui cœpit ſcribere Satyras, quibus maximè inſectatus eſt Rutiliū Lupū, Carbonē, & L. Tubulū. Scripſit Satyrarū libros 30. & amplius. Vocatur ab Horatio lutulētus. Adrianus tamen eū omnibus Satyrographis præponebat. Metrophanē ſeruum habuit, cuius fidem cōmendauit in Satyris. Mortuus eſt Neapoli, quum annum ætatis XLVI. impleuiſſet.

Sex. Turpilius Comœdiographus, floruit ſeculo Terētii, cuius familiaritate uſus eſt. Septimum locū inter comicos meruit iudicio Sedigiti. Periit in urbe Sinueſſana iiſdem temporibus, quibus natus eſt Furius Bibaculus.

Cn. Matius Mimographus ſcripſit opus uerſibus hexametris de Iliade. Præterea Mimos, quorum hi citantur, Iam tonſiles tapetes ebrii fuco, Quos concha purpura imbuens uenenauit. Item: Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conſerens labris, Quapropter edulcare conuenit uitam, Curasq; acerbas ſenſibus gubernare.

L. Afranius Comicus Romę floruit Terentii ætate. Scripſit Togatas fabulas, in quibus primum obtinuit locum. Imitatus eſt Menandrum, à quo & multa ſumpſit. Culpatur à Quintiliano, quòd in ſuis argumentis amores proprios paulò impudentius uulgauerit.

Fabius Droſennus numerat⁹ eſt īter comœdiographos.

M. Attilius fuit tragœdiographus, quem Licinius ſcriptorem ferreum appellauit.

Q. Trabeas octauum locum obtinuit inter Comicos autore Volcatio. Ex eius uerſibus hi præcipuè cōmēdantur, Lena delinita argēto nutū obſeruabit meū, Quid uelim, quid ſtudeā. Aduenīēs digito impellā ianuam, Fores patebūt: de improuiſo Chryſis ubi me aſpexerit, Alacris obuiā mihi ueniet, cōplexum exoptās meū: Mihi ſe dedet, fortunā ipſam ātebo fortunis meis.

Cn. Aquilius Comœdiographus, pleraſq; comœdias trāſtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comœdiographus, cuius hi afferūtur uerſus, Nolo ego Neeram te uocent: ſed Nerienen, Quum quidem Marti es in connubium data.

Q. Nonius ſcriptor fuit Atellanarum.

T. Lucretius eques Mimographus, floruit ætate Cæſaris. In ſuis Mimis habuit non minus ſententiarum, quàm lepiditatis, quos egit non niſi in magna hominum turba.

Q. Catulus ſcripſit epigrammata. fuit animo facili & procliui ad amores, & delicias. Amatus eſt à Cor. Cotta, & L. Craſſo propter elegantiam ingenii, & morum ſuauitatem. Amauit Roſcium & Theotimum puerulos, quorum formam ſuis uerſibus commendauit.

Q. Atta ſcriptor fuit togatarum. Periit Romæ, ſepultusq; eſt in uia Prænestina.

Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumiſſus eſt à domino propter gratiā & decorē formæ. Iulius Cæſar mimos eius Laberianis prętulit. Pręcipuè eius ſententię citātur iſtę: Tā deeſt auaro quod habet, quàm quod non habet. Deſunt luxurię multa, auaritię omnia. O uita miſero lōga, felicibus breuis. Pars beneficii eſt, quod petitur, ſi belle neges. Beneficiū dando accepit, qui digno dedit. Cui Plus licet quàm par eſt, plus uult quàm licet. Feras, nō culpes, quod uitari nō poteſt. Furor fit læſa ſępius patientia. Malum conſilium eſt, quod mutari nō poteſt. Nunquàm periculum ſine periculo uincitur. Comes facūdus in uia pro uehiculo eſt. Hęredis fletus ſub perſona riſus eſt. Ita amicum habeas, poſſe ut hunc fieri inimicū putes. Improbè Neptunum accuſat qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Porcius Licinius fuit epigrammatiſta. Ex eius uerſibus ſequentes probantur maximè: Cuſtodes ouium teneræq; propaginis agnum Quęritis ignem? ite huc. quęritis? ignis homo eſt. Si digito attigero, incendam ſyluam ſimul omnem: Omnę pecus flamma eſt: omnia quæ uideo.

Val. Aedituus ſcripſit epigrammata. Amauit Pamphilā, & Philerotem, quas ſuis celebrauit carminibus.

Q. Val. Catullus natus eſt Veronę, Terētii Varronis ætate. Scripſit de paſſere ſuę Lesbię ad Vergiliū. Celebrauit nuptias Mallii: amauit Ipſithillā & Clodiam, quā ficto nomine Lesbiā uocat. Opus ſuum miſit ad Cor. Nepotem, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho cōuertit in numeros Latinos. Pręter ea quę habemus, ſcripſit etiam Amatorium carmē de incātamentis, & carmen Ithyphallicū. Cęſarem, Mamurrā, & Nonium Strumā ſuis uerſibus maximè inſectatus eſt. Mortuus eſt Romę anno circiter trigeſimo.

Cor. Licinius Caluus fuit breui ſtatura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliā. Excelluit in ſcribēdis Iambicis.

Inimicitias aliquandiu exercuit cum M.Tullio ſuper eloquentiæ principatu.

Q Cornificius Epigrãmatiſta floruit ætate Salluſtii. Verſatus eſt in militia, in qua quũ milites ignauos ad ſubeũda belli diſcrimina, galeatos uocaſſet lepores, ab iiſdem interfectus eſt.

Aetate Cornificii floruit **Heluius Cinna** ſcriptor Epigrãmatum. Scripſit opus titulo Smyrnæ, in quo nouem annos conſumpſit.

M.Furius Bibaculus natus Cremonæ, uerſatus eſt in carmine Iambico. Amicos habuit Gallum poëtam & Valerium Catonem.

Terentius Varro Atacinus, natus eſt temporibus Ciceronis & Hortenſii. Scripſit Argonautica, ſecutus Apolloniũ Rhodium, quod opus libris 4. abſoluit. Scripſit etiam Epigrammata, & carmen Elegiacum, in quo decantauit puellã nomine Leucadiam, quam præcipuè dilexit.

Ticida ſcripſit Epigrammata tempore Val.Catulli. Amauit Metellam, quam mutato nomine uocauit Perillam.

Furius Antias compoſuit Annales uerſibus hexametris. Vtebatur quandoq; uerbis nouis, ut indicãt ſequentes eius uerſus: Sanguine diluitur tellus, caua terra luteſcit, Omnia noteſcũt tenebris caliginis atræ, Increſcunt animi, uireſcit uulnere uirtus, Spiritus Eurorum uirides quum purpurat herbas: Quo magis in patriis poſsint opuleſcere campis.

L.Iulius Calidius poëta Romæ claruit ætate Pomponii Attici.

Laurea Tullius M. Tullii libertus, ſcripſit epigrammata. Quædam eius carmina citantur à Plinio.

Vergilius Maro natus eſt Mantuæ in uico, qui Andes uocatur, idibus octobris M.Craſſo & Cn.Põpeio conſulibus. Cremonæ primũ, deinde Mediolani, poſtremo Neapoli uacauit literis, audiuitq; Orbiliũ & Scriboniũ Aphrodiſium. Induit uirilem togam eo die quo mortuus eſt Lucretius. A` modeſtia & uerecũdis moribus uocatus eſt Parthenias. In Bucolicis imitatus eſt Theocritum, in Geórgicis Heſiodũ, in Aeneide Partheniũ, Piſandrum, Apolloniũ Rhodiũ, ſed pręcipuè Homerũ. Idẽ ſcripſiſſe fertur quædã opuſcula, ut Cyrin, Aetnam, Moretum, Culicem, Catalecton, Priapeia, Copã, Epigrãmata, & Diras. Eius carmina mirũ in modũ placebãt Auguſto. Fabius uocat eũ poëtarũ omniũ longè principem. Carbilius tamen grãmaticus librum compoſ

cōpoſuit de Virgilianis erroribus, cui titulus fuit Aeneidomaſtix. Moriens iuſſerat Aeneidē ſuam comburi ut incaſtigatam. Sed obſtitit Auguſtus tantæ literarū iacturæ. Amauit Aſinium Pollionem, Corn. Gallum, Quintilium Varum, Horatium, & Mecœnatem. Eidem in theatro recitanti uniuerſus populus Roma. aſſurrexit perinde ac Auguſto. Habitauit in Eſquiliis prope hortos Mecœnatis. Tardus fuit in loquēdo, adeò ut indoctus uideretur, & agreſtis. Periit Tarenti, uel ut alii uolunt, Brūduſii. Mortui cadauer delatū eſt Neap. ibiq; ſepultus eſt.

Q. Horatius Flaccus natus eſt in Venuſio, Appuliæ oppido, patre libertino, duobus annis ante cōiurationē Catilinæ. Puer dedit operā Orbilio Beneuentano. Prouectior factus Athenas ſe cōtulit, ut philoſophiæ uacaret. Moribus fuit impudicis, natura in irā propenſa, ſed tamen facile placabili. Tribunitiā Romę adeptus eſt dignitatē. Præter cęteros coluit Mecœnatē, à quo plurimū etiā amatus eſt. Cōpoſuit libros carminū IIII. Epodon, & Seculare carmen, libellum de Poetica, duo Satyrarū ac totidē Epiſtolarū uolumina. In Satyris imitatus eſt Luciliū. Eius carminibus ſummè oblectabatur Ouidi. Statura fuit breui, corpore obeſo, oculis lippis. Mortuus eſt anno LVII. ętatis ſuę.

T. Valgius Romę natus ſcripſit elegias.

Albius Tibullus natus eſt etiam Romę, Hircio & Panſa conſulibus. Parentes habuit ex equeſtri ordine. Forma fuit eleganti, maximè amatus eſt à Meſſala Coruino, cuius etiā laudes celebrat. Amauit etiā Horatium & Macrum. Pręterea Marathū & Cherintum puerulos, ut Deliam, Sulpitiam, Neeram, Nemeſim & Plautiam, quam ficto nomine uocauit Deliam. Scripſit elegiarum libros 4. Obiit adhuc iuuenis.

M. Manilius Romę natus imperante Auguſto, ſtudiū poſuit in mathematicis diſciplinis. Scripſit libros 5. de aſtronomicis carmine hexametro, in quibus Hipparchum, Eudoxum, & Aratum ſecutus eſt.

Cor. Gallus patria Foroliuienſis fuit Elegiographus. Auguſti fauore conſcendit ad gradum Præturæ. Euphorionem Græcum in ſermonem Latinum tranſtulit. Scripſit IIII. libros Amorum ſuorum de Cytheride. Fuit primum amicus Octauii. Poſtea tamen ſuſpicione cōiurationis, quum in eius odium impegiſſet, conſciuit ſibi mortem, anno ætatis ſuæ XLIII. Cytheridem Volumnii libertam quam dilexit, mutato nomine uocauit Lycorim.

Sex. Aurelius Propertius ex Meuania oppido Vmbriæ oriundus, quum patrem puer amiſiſſet, Romam ſe contulit, ubi propter ingenium ſtatim amatus eſt à Cor. Gallo & Mecœnate. Magnam in elegiis laudem promeruit, quarum IIII. lib. edidit. Hoſtiam puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiã appellauit. In ſuis operibus ſecutus eſt Callimachũ & Philetam Græcos. Mortuus eſt anno ætatis ſuæ 41.

L. Varius poëta Epicus maximè præſtitit in ſcribendis tragœdiis. Eius Thyeſtẽ laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorũ, quibus Octauius curã impoſuit emendandæ Aeneidis Vergilianæ.

C. Mecœnas à regibus Hetruſcis oriundus ſcripſit Tragœdias & alia uarii generis poëmata. Gratiſsimus fuit Octauio, & omnibus poëtis. Fuit molli animo, & ueſtibus ſolutis, nimiũq; ſinuoſis & fluentibus, non ſine molliciei ſuſpicione. Scripſit tragœdiam Prometheum, & elegias complures. Laudatur hoc eius carmen de contemnendo ſepulcro: Nec tumulum curo, ſepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Eſquiliis. Obiit ætate ſatis matura.

Ouidius Naſo natus eſt in Sulmone Pelignorum oppido Aprili menſe, eodem die, quo Tibullus. Puer adhuc quum magnopere procliuis eſſet ad carmẽ, ad oratoriam facultatẽ à patre diuerti non potuit, niſi per quædã interualla. Tres habuit uxores: Primã in adoleſcentia dimiſit: & cum ea diuortium fecit. Secundam parũ ſtabili connubio ſibi cõiunctam maturè dimiſit. Tertia fuit Perilla, quam maximè omniũ dilexit, & in Arte poëtica docuit. Scripſit uaria poëmatũ genera. In Metamorphoſi ſecut⁹ eſt Partheniũ Chiũ poëtã. Scripſit ſex Faſtorũ libros, quos ad Germanicũ Druſi filium miſit. Idem tamẽ ait duodecim à ſe compoſitos. De amoribus libros tres, libros Artium amandi & Remediorum. Præterea in Ibin. De obitu Druſi. Epigrammata. Opus de natura piſciũ, & quædam alia. Scripſit & Tragœdiam, Medeã nomine. Relegatus eſt ab Auguſto in Pontum, uel propter libros de amorib⁹, quòd laſciuiores eſſent: uel propter adulterium cum Iulia imperatoris filia. Verſatus eſt in exilio annos VII. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes ſibi meruit ut in eius obitu Getæ & Tomitani lacrymas cohibere nequiuerint. Quum Geticum ſermonẽ & Sarmaticũ didiciſſet, poëmata ſcripſit Getica lingua. Mortuus eſt in exilio.

Caſsius Seuerus, patria Parmenſis, ſcripſit Elegias, & Epigrammata.

Domitius Marſus, ſcriptor fuit epigrammatum. Idẽ com-

poſuit bellum Herculis contra Amazones. Dilexit Melenem puellam, quam ſuis celebrauit operibus.

Iulius Montanus ſcripſit poëmata uerſibus hexametris, & pentametris. Nonnulli eius uerſus citantur à Crinito.

C. Germanicus Auguſtus, Druſi filius, Græcas Comœdias reliquit, & opus Arati de rebus cœleſtibus Latinũ fecit. Nomen meruit à Germanis deuictis. Autor fuiſſe fertur ſequentis Epigrammatis de puero Thracenſi: Thrax puer à ſtricto glacie dum luderet Hebro, Frigore concretas pondere rupit aquas: Orba quod inuentum mater, dum conderet urna, Hoc peperi flammis, cætera dixit, aquis.

Cæſius Baſſus, relatus eſt inter poëtas Lyricos. Floruit ætate Claudii principis. Scripſit aliquot libros uario, & multiplici carmine. Amauit Ouidium, & Perſium. Conflagrauit in uilla ſua ardente Veſeuo.

Aemylius Macer, Veronenſis, floruit ætate Meſſalę Coruini. Scripſit opus de bello Troiano, libros de Venenatis animantibus, & de Herbis, ſecutus Nicandrum poëtam Colophonium. Obiit in Aſia paucis annis poſt Verg.

C. Rabirius poëta Epicus Satyras ſcripſit.

L. Anneus Seneca Hiſpanus patria Cordubenſis ſcripſit tragœdias x. Euripidem, & Eſchilum imitatus.

C. Aſinius Gallus, Aſinii Pollionis uiri conſularis filius fecit Epigrãmata, & carmẽ de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytum puerum. Interfectus eſt à Tyberio principe.

Aulus Perſius Flaccus, natus eſt Volaterris oppido Hetruriæ. Floruit imperante Domitio Nerone. In grãmatice præceptorem habuit Rhemniũ Palemonem, in Rhetorice Flauium Virginiũ. Probis fuit moribus, & egregia uitæ integritate. Cõpoſuit ſex Satyras, in quibus teſtimonio Martialis maiorẽ promeruit laudẽ, quàm Marſus in tota ſua Amazonide. In his imitatus eſt Lucilium. Mortuus eſt nondum completis annis x x x.

Cor. Seuerus poëta Epicus, uerſatus eſt etiam in agendis declamationibus. Scripſit opus de bello Siculo, quod nõ abſoluit, propter obitum importunum. Fecit etiam carmen de Aetna monte. Verſus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito.

M. Anneus Lucanns, natiõe Hiſpanus, patria Cordubẽſis, natus eſt Cæſare Germanico, & L. Cæſiano conſulibus. Patrẽ habuit Anneum Melam. Præceptores Rhemnium Palæmonem, & Flauium Virginium, ſub quibus tantum profecit, ut Græcè ac

Latinè declamaret. Condiſcipulos habuit Saleiũ Baſſum, & Perſium. Prouectus eſt ad dignitatẽ quæſturæ, & in augurũ collegium aſcitus. Vxorẽ habuit Pollã Argentariã, nobilẽ eruditione & doctrina. Pręter opus de bello Cęſaris & Pompeii, ſcripſit etiam Saturnalia, Syluarũ libros decem, Tragœdiã Medeam, de incendio urbis, de incendio Troię cum Priami calamitate. Tres primos Pharſaliæ libros emendauit cum uxore, reliquos emendaturus, ſi per Neronem licuiſſet, cuius mandato uenas medico ſecandas præbuit, quum annos x x x. nondum attigiſſet.

Pomponius Secundus ſcripſit Tragœdias. C. Plinius duos libros compoſuit de eius uita & moribus. Gratiſsimus fuit Germanico.

Cn. Getulicus ſcripſit Epigrãmata. Amauit Ceſenniã puellã.

Sextilius Hæna natione Hiſpanus, patria Cordubẽſis, ſcriſit inter alia carmen de laude & interitu M. Tullii.

Saleius Baſſus ingenium exercuit in ſcribendis Heroicis carminibus. Modica fuit facultate.

Clodius Sabinus Elegiographus primum tempus poſuit in cauſis & declamationibus. Scripſit opus de bello Troiano, & aliquot epiſtolas. Periit immatura ætate.

C. Pedo Albinouanus, floruit ſub imperio Neronis. Scripſit Epigrammata. Ouidium maximè dilexit.

Volcatius Sedigitus librum compoſuit de poëtis Latinis, ſenariis uerſibus.

Pub. Statius Papinius heroicus poëta patrẽ habuit Papinium ob uirtutes Neapoli donatũ, in qua urbe natus eſt Statius: Vxorẽ habuit Claudiam doctam & eruditã. Scripſit Thebaidem libris x i i. nuncupatã Cæſari Domitiano, in quo opere ſecutus eſt Antimachum. Scripſit & Achilleidẽ, & Syluarũ libros v. Domitianus eũ magnificis interdũ conuiuiis excepit, inſigniq; corona & aliis donauit muneribus. Filiũ amiſit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus eſt ætate iam prouecta.

Sillius Italicus, ex Hiſpania oriundus, natus eſt Romæ, & educatus. Factus eſt proconſul Aſiæ. Gratiſsimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium conſulatum perductus eſt. Virgilii natalem quotannis celebrabat. Opus compoſuit de ſecundo bello Punico libris decem & ſeptem. Prædium habuit in agro Neapolitano, in quo nonnunquàm feriabatur. Septuagenario maior ſeipſum interfecit dolore claui cuiuſdam inſanabilis.

Val. Setinus Patauinus, iuxta Aponam natus, ſcripſit Argonaut

nautica ad Cæſarem Domitianum, multò plura ſcripturus, niſi immatura morte correptus fuiſſet. Imitatus eſt Apolloniũ Rhodium. Cenſu fuit mediocri. Amauit Amazonicum puerum.

Decius Iunius Iuuenalis patria fuit Aquinas. Natus eſt patre libertino. Floruit imperãte Domitiano. Præceptorem habuit Frontonẽ grammaticũ. Operam dedit ſcribendis Satyris, & carpendis hominum uitiis. Mutuo amore coluit Martialem.

Aruntius Stella natus eſt familia conſulari. Floruit eo tẽpore, quo Flauii Cæſares Romæ imperarunt. Violantillã puellam Neapolitanam in uxorem duxit, quã Martialis Ianthidem Græcè uocat. Scripſit elegias, & opus de Aſteride, & poëma de Interitu columbæ, prætor Romæ creatus eſt, & duumuir.

M. Val. Martialis genere Hiſpanus, ex Bilbili oppido Celtiberiæ, Romam puer profectus, omnem inſumpſit operam in ſcribendis Epigrammatibus. Acri fuit ingenio, habuitque in ſcribendo plurimum ſalis, & fellis, nec minus candoris. Aelius Verus imperator uocabat eum ſuũ Vergiliũ. Donatus eſt equeſtri dignitate, & Prætura. Scripſit libros Epigrãmatôn XII. quibus adiecit Xenia, & Apophoreta. Eum tanti fecit Stertinius, ut eius adhuc uiuentis imaginem in ſua bibliotheca poſuerit. Mortuus eſt tandem in natali ſolo.

Sentius Augur, Romæ natus, ſcripſit Epigrãmata, in quibus ſecutus eſt Val. Catullum, & Licinium Caluum.

Veſtritius Spurina, Lyricus, floruit ætate Veſpaſianorum. Idem factus eſt imperator in Breuceterum regem, quo ſuperato, honoratus eſt ſtatua. Filium Cocceium adhuc iuuenem amiſit. In ſuis lyricis imitatus eſt Horatium.

Voconius Victor Romæ floruit Adriano imperante. Scripſit Elegias & Epigrammata. Amauit Teſtylum puerum. Huius poëtæ mortui ſepulcrum Adrianus ſequenti ornauit carmine: Laſciuus uerſu, mente pudicus eras.

L. Paulus Paſsienus, oriundus ex Vmbria, claruit ſcribẽdis elegiis, in quibus Propertium ſecutus eſt. Scripſit & Lyricos. Prædium habuit in agro Vaticano.

T. Annianus compoſuit Feſcenninos uerſus, uariis iocis & ſalibus refertos.

M. Marullus Mimographus, Romæ floruit imperante Antonio Cæſare. Tanta fuit in ſcribendo licentia, ut non dubitauerit notare principes ciuitatis, eosq; nominatim ſuis carminibus perſtringere.

Aulus Serenus Lyricus, poëmata ſcripſit uario & multiplici carmine.

Vergilius Romanus Comœdiographus, floruit imperantibus Adriano & Antonio. Scripſit mimos, in quibus ſecutus eſt Cn. Matium.

Ruffus Feſtus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum è Græco in Latinos conuertit numeros. Compoſuit etiam librum de orbe terrarum uerſibus hexametris, imitatus Dionyſium Græcum poëtam. Scripſit etiam de Maritimis, uerſibus iambicis. Præcipuè ſecutus eſt Hecatheum Mileſium, Hellanicum Lesbium, Philonem Athenienſem, & quoſdam alios. Fecit & Vergilianas fabulas uerſibus Iambicis.

Alphius Auitus libros fecit, qui inſcripti ſunt Excellentium, uerſibus diametris Iambicis.

Septimius Afer librũ compoſuit de laudibus Iani, in quo imitatus eſt Callimachum.

Calphurnius Siculus, ſcripſit carmen Bucolicum. Floruit imperante Domitiano. Modicis uixit facultatibus.

Aur. Olympius Nemeſianus, Afer genere, patria Carthaginienſis, floruit ſub Numeriano & Diocletiano Cæſaribus. Scripſit Cynegetica, Nautica, & Alieutica. Calphurnius eidem opus ſuum nuncupauit.

Maurus Terentianus, Afer natione, patria Carthaginiẽſis, ſcripſit Iambos. Opus compoſuit uario multipliciq; carminum genere de Literis, ſyllabis, Pedibusq; ,& uariis metris. Filiũ habuit Baſſum & generum Nouatemum.

Claudianus, patria Alexandrinus, floruit ſub Honorio & Arcadio. Scripſit de raptu Proſerpinæ libros IIII. Itẽ epiſtolas in Ruffinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, Epigrãmata de uictoria Theodoſii contra Eugenium Gallorum regem.

Decius Auſonius Gallus, patria Burdegalẽſis uixit imperantibus Valentino & Valẽtiniano. Gratianum Cæſarẽ literis & diſciplinis erudiit. Patrẽ habuit Auſoniũ profeſsione medicum. Gratiani patrocinio prouectus eſt ad conſularem dignitatem. Scripſit librũ Epigrammatum ex Græcis in Latinos conuerſum numeros. Celebrauit puellã nomine Biſſulã. Scripſit de fluuio Moſa. Faſtorũ libros abſoluit, auſpicatus à principio urbis cõditæ uſq; ad ſua tẽpora. Scripſit & quaſdam epiſtolas.

Damaſus, natiõe Hiſpanus, floruit eodẽ tẽpore quo Eutropius & Oroſius. Creatus eſt Romę Pont. max. Scripſit cõplures

Hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione ſoluta. Periit ſub Theodoſio, quum annum L X X X. ageret.

Iuuencus, Hiſpanus, floruit imperantibus Conſtantino & Conſtante. Scripſit quatuor Euangelia uerſibus hexametris, & Hymnos.

Aurelius Prudentius Clemens, genere Hiſpanus, primam ætatem poſuit in agendis cauſis & ciuilibus officiis, demũ ad Præfecturam Theodoſii patrocinio conſcẽdit. Scripſit opus de his, qui pro Chriſtiana pietate ſe deuouerunt. Item de Natali Domini, de geſtis & miraculis Chriſti, de expiandis animis, de conflictu uitiorum & uirtutum.

Pontius Paulinus, patria Burdegalenſis, floruit ſub Cæſare Gratiano. Scripſit hexametris uerſibus poëma de regibus, ex Suetonio collectis.

Licentius Afer, patria Hipponẽſis, uerſatus eſt cum Auguſtino ſumma familiaritate. Scripſit hymnos & Epiſtolas.

Venantius Honorius Fortunatus, Rauennæ eruditus, ob eruditionem Pictauorum factus pontifex, ſcripſit hymnos & libros I I I I. de geſtis beati Martini uerſibus hexametris.

Fauſtus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripſit Epigrãmata & Hymnos de rebus ſacris. Probis fuit moribus, & magna in accuſandis uitiis ſeueritate.

Sidonius Apollinaris, patria Aruernus, honeſta & illuſtri natus familia, præceptorem habuit Flauium Nicetium, doctiſsimum tunc temporis grammaticum. Scripſit permulta & ſoluta oratione & uario carminum genere, Libros nouem epiſtolarum, Hendecaſyllabos, Panegyricos, & uerſus hexametros.

Sunt & Neotericorum nonnulli, qui in ſcribendis poëmatibus non mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium **Iouianus Pontanus** ſcripſit tanta dexteritate, ut ueteres proximo ſequatur interuallo, præriperetq; laudem multis antiquis, niſi obſtaret ridicula quorundam hominum opinio, quibus omnia fœtent, quæ non olent uetuſtatem. Scripſit hic poëta libros Amorum tres, Tumulorum duos, de Diuinis laudibus, libros Baiarum duos, uerſus Iambicos, & Lyricos, duos libros, qui inſcribuntur Eridanus, libros de Stellis V. Librũ unum Meteororum, duos de hortis Heſperidum, Pompam Lepidinam, Meliſeum, Meonem, de Virtutibus, Grammatica, & multa alia.

Pontanum mea ſententia ſubſequitur **Politianus**, utroq; genere dicendi doctiſsimus.

Politianum, Marullus Tarchaniota.

Marullum, duo Strozæ, pater, & filius.

Strozas Mantuanus, cuius bucolica tanti facio, ut Vergilianis conferam.

Stare debebãt in ſuo theatro Philelphus, & Petrarcha, quoniã modicũ laudis ſibi meruerunt in ſcribẽdis poëmatibus.

Sunt & noſtro Seculo nonnulli, qui magna ſui nominis celebritate poëticen profitentur, ut Quintianus Stoa, cuius familiaritate, & colloquio uſus ſum aliquandiu, quum degeret Luteciæ, ibiq; ſuam Cleopolim excuderet.

Nunc Salmonius Macrinus familiaris, & amicus meus, uerſus cõfinxit tanta dexteritate, tamq; felici genio, ut naſcens uideatur habuiſſe Muſas obſtetrices, quæ poëticum manna eius labellis inſtillauerint. Excellit maximè in ſcribendis hendecaſyllabis, in quibus tam ſimilis eſt Pontano, ut eodem ouo prognati uideantur.

Germanus quoq; Brixius inter noſtri temporis poëtas meritò conferendus eſt. Scribit enim doctè, & eruditè, terſa & facili uena.

Omittendi non ſunt duo ætatis noſtræ doctiſsimi uiri, & linguæ Latinæ principes uexillarii Helias Gemellus, & Baptiſta Candelarius Conſul Rothomagæus.

Sed iam ueniamus ad poëtarum Græcorum nomina.

Achæus Erethriæus poëta Tragicus, paulò iunior Sophocle, floruit Olympiade LXXIIII. docuit tragœdias XLIIII. uicit una.

Aegemon poëta ſcripſit bellum Leuctricum, Thebanorũ, & Lacedæmoniorum.

Aeſchron Mitylenæus, inter Alexandri comites, familiaris fuit Ariſtoteli.

Aeſchylus Athenienſis tragicus, primus grauitate perſonarum, & coloris diſtinctione uſus eſt. Primus in lucem protulit tragœdias. De hoc Horatius: Poſt hunc perſonæ, pallęq; repertor honeſtę Aeſchylus & modicis inſtrauit pulpita tignis, Et docuit magnũq; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iã dixim'.

Alcman Lyricus, inuẽtor carminis amatorii, floruit Olympiade XXVII. Scripſit lingua Dorica.

Alcæus Athenienſis fuit Lyricus, de quo Horatius: Lesbio primum modulate ciui. Politianus in Nutricia: Exactoſq; canis pugnax Alcęe tyrãnos, Aeoliũ docto pertẽtantes barbito auro.

Alcimenes Megarenſis, poëta fuit tragicus.

Alex

Alexis Terius, poëta comicus floruit ante Menandrum. Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum.

Alexander Aetolus, poëta fuit tragicus.

Amipſias Athenienſis, comicus.

Anacreon Teius Lyricus, fuit in honore apud Polycratē Samiorum regem. Eius poëma fuit amatorium. Amauit Bathyllum puerū, ut iā diximus. De hoc Ouid. lib. 2. Triſt. Quid niſi cū multo Venerē cōfundere uino Pręcepit Lyrici Teia muſa ſenis.

Anaxandrides Rhodius, poëta comicus, floruit ætate Philippi Macedonis. Docuit fabulas L X V. uicit una.

Anaxippus poëta nouæ comœdiæ, floruit ſub Antigono & Democrito Poliorcete.

Antimachus poëta fuit Colophonius, qui dum quoddam poëma obſcurum in auditorio recitaret, omnesq; propterea diſcederent, excepto Platone: Legam, inquit, nihilominus, quoniā unicus Plato eſt mihi pro omnibus.

Antiphanes fuit poëta nouæ comœdiæ.

Antipater Sidonius, uerſus faciebat ex tempore. Floruit oratoris Craſsi temporibus.

Apollodorus Athenienſis Comœdiographus floruit Menandri tempore.

Apollodorus Tarſenſis fuit Tragœdiographus.

Apollonius Rhodius, Callimachi diſcipulus ſcripſit Argonautica.

Aratus Menecratis diſcipulus, floruit Olympiade CXXIIII. Scripſit Phænomena, Hymnos in Pana, de Moribus, Epigrāmata quædā in Antigoni uxorē. Epicœdiū in Cleōbrotū, Epiſtolas, Cōmentarios in Odyſſeam, & plæraq; alia. Culpatur tamē à Quintiliano his uerbis: Arati materia motu caret, ut in qua nulla uarietas, nullus affectus, nulla perſona, totusq; in nominibus abſumitur. Sufficit tamen operi, cui ſe parē credidit uel æqualē.

Architas poëta fuit epigrammatum.

Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis, quo Lycāben ſocerum ad mortē impulit. Horat. Archilochum proprio rabies armauit iambo. De Archilocho Quintilianus ſic ait: Archilochus primus inter eos, qui Iambos ſcripſere. Summa in eo uis, elegantes ſanè uibrantesq; ſententiæ, plurimum ſanguinis atq; neruorum. Floruit principante Romulo.

Ariſteas Proconeſius, ſcripſit tribus libris carmina quæ uocantur Arimaſpea. Præterea Theogoniam uerſibus mille. Floruit

ruit Crœſo & Cyro regnantibus. Inuulgata eſt de eo fabula, quòd animam reſumeret quotieſcunque uellet.

Ariſtophanes Comicus poëta, inuentor fuit tetrametri & oƈtometri.docuit fabulas L I I I I. Aemulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos.

Ariſtomenes Atheniẽſis,ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ.

Ariſtonymus Comœdiographus, præfuit bibliothecæ Philadelphi poſt Apollonium. Mortuus eſt è ſtranguria annos natus L X X V I I.

Arrianus poëta ſcripſit Metaphraſim Georgicorum Vergilii; opus de geſtis Alexandri libris X X I I I I. & quædam poëmata in Attalum Pergamenſem.

Archidicus Comicus ſcripſit contra Democharem.

Archippus Comicus Athenienſis,ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ.

Ariſtarchus Tegeates floruit eodem tempore quo Euripides. Docuit tragœdias L X X. uicit duabus.uixit annos L X X X.

Aſtydamas ſenior Atheniẽſis Tragicus,docuit tragœdias XLII.uicit V.Fuit & Aſtydamas iunior Tragœdiograph⁹ poëta.

Augeas fuit comicus Athenienſis.

Bacchilides Lyricus Cous.

Callias Athenienſis fuit comicus filius Lyſimachi.

Callimachus poëta Cyrenæus,fuit filius Batti, diſcipulus Armochratis. Vixit apud Ptolemæum Philadelphum,præfuitq́; regiæ bibliothecę.Omne poëmatis genus attigit.Scripſit in aduerſarium,quem fiƈto nomine Ibin appellat, acerbiſsimum poëma.Item Elegias, Epigrammata & Hymnos. Huius meminit Ouid.lib.2.Triſt.dicens:Nec tibi Battiade nocuit,quòd ſæpe legenti Delicias uerſu faſſus es ipſe tuas. Item Propertius lib.2.Et non inflati ſomnia Callimachi.

Carcinus Agrigentinus,poëta Tragicus,floruit paulò ante Philippum Macedonem,docuit fabulas X C V I I I.

Cæcilius Argiuus ſcripſit de piſcibus.

Chæromon poëta fuit comicus.

Chœrilus poëta Samius floruit Olympiade L X X V.Scripſit Athenienſiũ uiƈtoriã cõtra Xerxẽ, ſingulorũq́; uerſuũ ſingulos Stateres aureos accepit.Scripſit & res Lyſandri Lacedæmonii,& Alexãdri magni. Hũc Horatius ut malũ & ineptũ poëtã culpat, ubi ait:Gratus Alexandro magno regi fuit ille Chœrilus,incultis qui uerſib⁹ & male tortis Rettulit acceptos regale numiſma Philip

Philippos. Et in Arte: Sic mihi qui multum ceſſat, fit Chœrilus ille, Quem bis terq; bonum cum riſu miror, & idem Indignor.

Chœrilus Athenienſis fuit Tragœdiographus, qui docuit tragœdias CLX. uicit XIII.

Cineſias Thebanus ſcriptor fuit Dithyramborum, pigro corpore, & fracto crure.

Cleon Curieus ſcripſit argonautica.

Cleophon Athenienſis fuit tragicus.

Corinnus Ilienſis, ſcripſit Iliada ante Homerum, literis Doricis, tunc primum inuentis à Palamede, cuius fuit diſcipulus. Scripſit & bellum Dardani contra Paphlagonas. Floruit tẽpore belli Troiani.

Crates Athenienſis Comicus antiquæ Comœdiæ, auditor fuit Platonis Philoſophi.

Cratinus Athenienſis, ueteris comœdiæ ſcriptor, docuit fabulas XXI. uicit IX. Vir fuit uoluptarius & amator puerorũ.

Chriſtodorus è Copto Aegypti urbe poëta Anaſtaſii Imperatoris tempore, ſcripſit Iſaurica, ubi ſcribit Iſauriam ab Anaſtaſio fuiſſe captam.

Damazones fuit Athenienſis comœdiographus.

Demolchus fuit Syracuſanus comicus. Floruit Olympiade LXXIII. Filius fuit Epicharmi medici. Docuit fabulas XIIII. lingua Dorica.

Dicæogenes poëta ſcripſit Tragœdias & Dithyrambos.

Diodorus fuit Comicus poëta, ut Dioxippus & Diocles Athenienſis.

Egemon Carcenus ſcripſit bellum Leuctricum, Thebanorum & Lacedæmoniorum.

Epicrates poëta fuit Comicus, ut Eriphus.

Hermippus Athenienſis, poëta ueteris Comœdiæ, ſcripſit fabulas XL.

Heſiodus poëta Cumæus, ſeu Aſcreus, ab Aſcra Bœotiç uico, ſcripſit poëmata, Theogoniam, Aſpida, Heroidum mulierũ catalogum, Epicedium in quẽdam Batrachum, & quædam alia. Iugulatus eſt ab Antipho & Crimeno fratribus. Primus agriculturæ præcepta tradidit, Primus famulas ſcripſit.

Eubulus Cettius Athenienſis fuit comœdiographus.

Euangelus poëta comicus ſcripſit de Re militari.

Eumolphus Eleuſinius filius fuit Muſæi, & Orphei diſcipulus, poëta magni nominis.

Euphro

Euphronius poëta,ſcripſit carmen Priapi: ubi deum Orneatem eum appellat.

Eutiches comicus fuit poëta.

Eupolis Athenienſis,ſcriptor fuit ueteris comœdiæ qui mira uſus eſt licentia in carpendis hominum uitiis, Horatio teſte.

Euripides Atheniẽſis Tragœdiographus, natus eſt eo die, quo Xerxes ab Athenienſibus fugatus eſt.Diſcipulus fuit Prodici in Rhetorica,Socratis in Philoſophia. Ad tragœdiam cõuerſus,ſecutus eſt Anaxagoram.Veneris fuit omnino abſtinens. Vixit in ſumma familiaritate apud Archelaũ Macedoniæ regem,à cuius cœna dum noctu reuerteretur,iugulatus à canibus,à quodam æmulo immiſsis, annum agens L X X V. Scripſit Dramata L X X V.uicit V.Matrem habuit agreſtia uẽdentem olera. Annos natus X V I I I. Tragœdiam ſcribere aggreſſus eſt in quadã ſpelũca apud Salamina. Cicero eius uerba totidẽ putauit ſẽtẽtias.

Idæus Rhodius, opus Homeri iterauit,carmẽ carmini reddens. Scripſit etiam rex Rhodiorum tribus carminum milibus.

Hiero Ferreus Athenienſis, ſcripſit quædam poëmata, quæ Plutarchus in Nicia ad ætatem ſuam teſtatur perueniſſe.

Hipparchus fuit comicus poëta.

Hipponax Epheſius ſcriptor fuit Iamborũ, qui patria pulſus ab Athenagora & Conia tyrannis,Clazomenis uixit.

Laſus Herminæus, primus ſcripſit de Muſica, primusq; Dithyrambos in certamen protulit.

Lycophron Chalcidenſis poëta,ſcripſit Alexandram poëma ualde obſcurum, in quo meminit de uaticiniis Caſſandræ. Exorſusq; ab Hercule & rebus Troianis,proſequitur uſq; ad Alexandrum Macedonem.

Magnes Athenienſis,poëta ueteris comœdiæ, floruit Epicharmi tempore.Docuit fabulas X I.

Melanthus poëta fuit Elegiographus,Cimonis ducis Athenienſium familiaris.

Melitus fuit Tragœdiographus,quem Ariſtophanes taxauit ut nimis durum.

Menander Athenienſis,comicus,flagrauit amore mulierũ. Scripſit fabulas L X X X V I I I. & Epiſtolam unam ad Ptolemæũ regẽ. Fabius de eo ſic meminit:Menander meo iudicio diligenter lectus ad cũcta quæ præcipimus, efficienda ſufficit:ita omnẽ in uita imaginẽ expreſsit,tanta in eo inueniendi copia,eloquendi facultas,ita eſt omnibus rebus,perſonis, affectibus accommo

datus

datus, ut omnibus eiuſdem operis autoribus tenebras induxerit. Porrò tanto fuit in pretio, ut etiam inuitatus ſit à regibus Aegypti, oblatis magnis honoribus & diuitiis,

Menalippides Melicus ſcripſit Dithyrambicorum libros, poëmata, Epica, & Elegias.

Huius nepos Menalippides iunior ſcripſit Lirica & Dithyrambica. Mortuus eſt apud Perdicam regem.

Menecrates fuit comœdiographus.

Menelaus Aegeus ſcripſit Thebaida libris ſex,

Mymnernus Colophonius poëta fuit Elegiographus, qui dicebat nihil eſſe iucundũ ſine amore & iocis. Horat. Si Mymnernus uti cenſet, ſine amore iocisq́; Nil eſt iucundum, uiuas in amore iocisq́;. Propert. lib. 1. Plus in amore ualet Mymnerni uerſus Homero.

Mneſimachus ſcriptor fuit comœdiæ.

Moſchus Syracuſanus ſcripſit carmen Bucolicum.

Morychus Tragicus fuit poëta, quem Ariſtophanes gulę, & nimiæ uoluptatis notauit.

Morſimus fuit Tragicus, quẽ Ariſtophanes inſectatus eſt.

Muſæus Eumolpi filius, primus omnium Athenis deorum genealogiam uerſibus tradidit. Scripſit amores Hero & Leandri uerſibus hexametris.

Muſæus Eleuſinius, Antipheni filius, & diſcipulus Orphei, ſcripſit uitæ præcepta ad Eumolpũ filiũ tribus uerſuũ milibus.

Muſæus Thebanus, filius Thamyræ, poëta Melicus, ſcripſit Hymnos & Cantica.

Muſæus Epheſius, poëta Eumenis & Attali regũ Pergami tempore, ſcripſit res Pergamenſes, & de Perſide libros decem.

Neſtor è Licia regione, pater Pyſandri poëtæ, tempore Seueri principis, ſcripſit Iliada. Tryphiodorus uerò Odyſſeam ad imitationem Homeri.

Nicandrus Colophonius edidit uerſibus Prognoſtica Hippocratis.

Nicochares Athenienſis, Philonidis comici filius, coęuus Ariſtophanis, ſcripſit multas fabulas,

Nicoſtratus fuit Comicus,

Nicomachus Phrygius, ſcripſit Tragœdias x i.

Nicomachus alter Atheniẽſis fecit Euripidę & Theagenẽ.

Nonnus Panapolyta, ſcripſit euangelium Ioannis, Græcis hexametris,

Olympius Myſius, poëta melicus, & Elegiographus, diſcipulus Marſyę, floruit ante bellum Troianum.

Homerus iunior, patria Bizantius, patrem habuit Andromachum, Scripſit tragœdias L V I I.

Homerus poëtarũ maximus, floruit Olymp. X X I I I.. annis poſt Troiam captã quingẽtis, poſt Romã conditã L X V I I. Patria fuit Mæon. Natus eſt adulterio matris Critheidis uirginis Cumanæ apud fluuiũ Melem, unde ab initio uocatus eſt Meleſigenes. Grãmaticæ præcepta primus dedit, quũ antea quiſq; ſermone ſcriberet, ſimul & loqueretur uernaculo. Puer literis imbutus eſt ab Ariſteo Proconeſio, ſeu Fannio Grãmatico. Factus paulò prouectior quũ flagraret deſyderio uiſendarũ regionũ, ductus eſt per diuerſa orbis loca à mercatore quodã, qui diceba tur Menthes, à quo tamẽ relictus eſt apud Ithacã, propter morbum oculorũ, quo ibidẽ laborare cœperat. Cõualeſcens demum Colophonẽ profectus eſt, ibiq; renaſcẽte eodem morbo, incidit in cæcitatẽ, ac tum primũ uocatus eſt Homerus, apud Cumæos & Ionas, qui cæcos uocãt Homeros. Vnde autẽ cæcitatẽ illã cõtraxerit, iam diximus. Veniẽs Athenas in ætate iam matura quũ in littore quieuiſſet, ſparſo protinus de eius aduẽtu rumore, hominũ multitudo turmatim ad eũ uidẽdũ cõuolauit. Quò quum eandẽ ob cauſam diuertiſſent piſcatores, littori appulſos ſtatim rogauit haberẽt'ne aliquid. Illi uerò per ænigma reſpõderũt, Se quæcũq; cepiſſent, reliquiſſe, quæ uerò nõ cepiſſent, habere. Significabant enim ſeſe purgaſſe pediculis, quorũ captos in aquis reliquiſſent, nõ captos haberẽt in ueſtimẽtis. Quod intricatũ & perplexũ ænigma Homerus ad piſces tãtũ reſpiciẽs, quũ diſſoluere nequiuiſſet, pudore nimio (ut nõnulli ſuſpicãtur) incidit in morbũ, quo paulopôſt periit. Sed quid opus eſt cauſam mortis cõminiſci, quũ iam matura eſſet ætate? Iam enim uixerat annos C V I I I. Scripſit præcipua duo poëmata, Iliadẽ, & Odyſſeã. Ilias cõtinet bellum Græcorum in Troianos, propter Helenæ raptũ: Odyſſea Vlyſsis in patriã redeũtis labores. Duo hæc eius poëmata in numerũ uerſuum diuiſa & diſtincta ſunt ab Ariſtarcho grammatico. Sunt qui eidẽ tribuant Batrachomyomachiã, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitus eſt apud antiquos in tanto pretio, ut ſeptem urbes eum ſibi uendicauerint, eiuſq; uerſus habiti ſint prouerbiorum loco.

Oppianus ex Anaxarbo Cilicię ciuitate, ſcripſit poëma de Piſcibus, quod Antonino Seueri filio nuncupauit.

Orpheus

Orpheus Crotoniata, uixit apud Pyſiſtratum tyrannum. Scripſit Argonautica.

Palepharus Athenienſis poëta, ſcripſit de Situ orbis, & cõtentione Mineruæ cum Neptuno ad mille uerſus. Veneris quoque, & Amoris ſermones quinque milibus uerſuum. Item de crine Latonæ, & quædam alia.

Pamprepus Panopolita, floruit ætate Zenonis principis. Scripſit de Etymologiis, & Iſaurica, ſoluta orationę.

Panolbus fuit Epicus poëta.

Parthenius Nicęus, poëta Elegiographus, captus eſt à Cinna in bello Mithridatico, & ob ingeniũ manumiſſus. Vixit uſq; ad Tiberiũ Cæſarem. Scripſit elegias in Venerem, & Epicediũ in Aretem uxorem ſuam, deq; eius laudibus libros tres.

Parthenius Chius, Theſtoris filius, ſcripſit uerſus in laudem patris.

Perſes Aſcræus poëta, frater fuit Heſiodi.

Pigres Halicarnaſſæus, frater Artemiſiæ uxoris Mauſoli, ſcripſit uerſus elegos in Iliadem Homeri.

Pindarus Thebanus Lyricorum princeps, floruit Aeſchyli tempore. Scripſit lingua Dorica Olympia, Pythia, Nemęa, Iſthmia. De Pindaro ſic meminit Horatius: Pindarum quiſquis ſtudet æmulari, Iule, cæratis ope Dædalæa Nititur pennis, uitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem Lyricos, quorũ hęc ſunt nomina: Alcęus, Sappho, Steſichorus, Ibicus, Bacchylides, Simonides, Alcman, Anacreon & Pindarus ipſe.

Piſandrus Camiræus poëta antiquior Heſiodo, ſcripſit facta Herculis duobus libris.

Piſandrus Larandæus poëta, ſub Alexandro Mammeæ, ſcripſit uerſibus uariam hiſtoriam libris L X V I.

Plato Athenienſis, poëta priſcæ comœdiæ, floruit tempore Ariſtophanis & Eupolidis.

Polyzelus comicus fuit.

Poſidippus Caſſandræus comicus docuit anno tertio poſt mortem Menandri. Scripſit fabulas X X X.

Phædimus Bizantius fuit Elegiographus poëta.

Pherecrates Athenienſis comicus, militauit ſub Alexandro magno. Docuit fabulas X V I I.

Phidamus Epicuræus, poëta fuit admodum laſciuus.

Philemon Syracuſan⁹, poëta nouę comœdię, tẽpore Alexãdri magni, ſcripſit ſex fabulas. Vixit ãnos X C. Periit nimio riſu.

Philemon iunior,eius filius, itidem comicus, docuit fabulas L I I I I.

Philetas Cous,floruit ætate Philippi & Alexãdri Macedonum.Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripſit Elegias & Epigrammata.Conterraneus fuit Hippocratis medici.De eo & Callimacho ſic ſcribit Fabius : Elegiæ princeps habetur Callimachus : ſecundas cõfeſsione plurimorum Philetas occupauit. Propertius lib.2.Tu ſatius memorem muſis imitere Philetam.

Philocles Athenienſis, filius ſororis Aeſchyli, Tragicus fuit poëta.

Philoxenus Cytherius poëta Lyricus ſcripſit Dithyrãbos X X I I I I.Obiit Epheſi. Scripſit carmine Lyrico Aeacidarũ genealogiam. Cõiectus eſt à Dionyſio Syracuſano in Latomias, quòd eius carmina & Tragœdias non probaret.

Philiſtus Cercyręus,Tragicus poëta, uixit apud Ptolemęũ Philadelphum.

Philiſtion Nicęus poëta Comicus,floruit ætate Socratis.

Philippides Comœdiographus quum ætate iam prouecta in certamine poëtarum præter ſpem uiciſſet, inter illud gaudiũ repente mortuus eſt.Autore Gellio.

Phormus Syracuſanus Comicus,Geloni tyranno fuit familiaris,eiusq; filios erudiuit.Docuit fabulas V I I.

Phocylides Mileſius,floruit poſt bellum Troianũ.Olym. L V I I I.Scripſit elegias, & quaſdam Sententias ad uitæ inſtitutionem.

Phocinordes fuit comicus.

Phrynicus Athenienſis Tragicus, Theſpiadis diſcipulus, primus uultum mulierum protulit in Scænam,& Tetrametrum reperit.Filium habuit Polyphradmonem poëtam tragicum.Docuit tragœdias I X.

Phrinicus Athenienſis fuit Comicus.

Simonides Ceus, poëta Melicus, floruit Olymp.L V. Vixit annis L X X I X. Scripſit Dorica lingua Cãbyſis & Darii res geſtas,& Xerxis bellũ maritimũ.Pręterea Threnos,Encomia,Epigrammata,Pæanas,Tragœdias, Nænias,& quędã alia.Primus etiam artẽ memorãdi fertur inueniſſe, quũ cœnaret in Theſſalia apud Scopam opulentũ hominẽ. Pręcipua eius uirtus fuit in cõmendanda cõmiſeratione. Nã inter cæteras funebres laudationes ſingulari carminũ cõmiſeratione proſecutus eſt cõuiuas ſuos,apud Scopam illum,de quo nunc diximus,cœnaculi ruina colliſos.Catullus:Mœſtius lacrymis Simonidæis,

Simonides Teius Iambicus, ſcripſit Græcorum apud Auli dem conuentum,& Trimetrorum libros duos.

Simonides Magnes,ſcripſit res geſtas Antiochi magni, & bellum aduerſus Galatas.

De **Sappho** poëtria iam diximus in capite de Mulieribus doctis.

Sophocles Atheniẽſis Tragicus,coætaneus,& collega Periclis in prætura, docuit Tragœdias XIIII. Deceſsit ſex annis poſt Euripidẽ. Appellabatur Apis, ob linguæ dulcedinem. Filii eũ ab adminiſtratione rei domeſticę ſummouerũt,ut delirãtẽ:at ille Tragœdiã protulit corã iudicibꝰ,ut uiderẽt an eſſet opus deliri ſenis.Propterea reſtitutus eſt,& ſapiens iudicatus.

Fuit & **Sophocles** alter ſuperioris nepos, qui docuit Tragœdias quatuor.Atq; etiam ſcripſit elegos.

Sophilus Sicyonius fuit comicus.

Soſithæus Syracuſanus,æmulus fuit Homeri tragici.

Sotades Maronites,poëta fuit Iambographus impuriſsimus & plenus laſciuiæ.Hinc Sotadicos uerſus uocamus pathicos, & libidinoſos.

Sotericus Aſites, ſcripſit Encomium Diocletiani, & Dioniſiaca,& uitam Apollonii Tyanei.

Steſichorus poëta Lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate,ſcripſit Helenę uituperationem.Ob quam rem exoculatus Palinodiam cecinit, & uiſum recuperauit. Primus cum citharæ cantu chorum inſtituit. Vnde inditum illi nomen.In eius ore, quum infans eſſet,cantauit Luſcinia.

Thales Cretenſis,fuit Lyricus poëta,qui quũ Spartã ueniſſet,Lacedæmoniorũ animos ſuis uerſibus adeò deliniuit, ut feritatẽ illã exuerint,quã ex ſeueris Lycurgi legibus imbiberant.

Thamyras Thrax poëta ſcripſit uerſus ĩ theologia ad tria milia.Eximia fuit pulchritudine,et amore puerorũ deflagrauit.

Tellen fuit Melicus poëta.

Theognetus Comicus.

Theogenes Megarenſis floruit Olymp.LIX. Scripſit Elegias,& alia poëmata.Fuit alter Theogenes Trag.

Theodectes Cilix, diſcipulꝰ Platonis,ſcripſit fabulas quinquaginta.Præterea artẽ Rhetoricam uerſibus, & quædam alia.

Theodoſius Tripolitanus,ſcripſit uerſib.in Aeſtatem.

Theocritus Syracuſanus patrem habuit Praxagoram,Philinam matrẽ. Floruit ſub Ptolemæo Lagi. Scripſit Dorica lin-

Iniuſtitiam Glauco.
Therſiten & quartanam febrem, Fauorinus.
Muſcam & Paraſiticam, Lucianus.
Seneca Claudii apotheoſim.
Scripſit Plutarchus Grylli cum Vlyſſe Dialogum.
Lucianus, & Apuleius aſinum.
Themiſon de laude plantaginis herbæ.
Homerus librum unum de laudibus uini.
Ephren Syrus de uituperatione riſus.
Marcion Græcus de Raphano.
Hippocrates librum unum de laudibus Ptiſanæ.
Meſſala ſingulos libros de ſingulis literis.
Orpheus & Heſiodus de ſuffitionibus multa ſcripſerunt.
Iuba rex de Euphorbio herba magno præconio uolumen edidit.
Lyſimachiam herbam ſcriptis celebrauit Eraſiſtratus.
Anonymos herba ab Iceſio medico celebrata eſt.
Democritus numerum quaternarium uolumine decorauit, Idem de Cameleonte animali aliud uolumen conſcripſit.
Pythagoras librum unum compoſuit de bulbis.
Cato Braſsicæ laudes cecinit.
Diocles magnis laudibus rapam extulit.
Chryſippus medicus braſsicæ uolumen priuatim dicauit.
Muſeus & Heſiodus Polion herbam multis uerbis commendauerunt.
Phanias phyſicus condidit laudes urticæ.
Antemis herba magnis laudibus celebrata eſt ab Aſclepiade. Idem librum unum de muſto compoſuit.

SEPTEM MONTES IN QVIBUS Roma ſita eſt.

Capitolinus, ſeu Tarpeius, Auentinus, Palatinus, Cælius maior, & minor, Exquilinus, Viminalis, & Quirinalis. De his Tibullus lib. 2. Carpite nunc tauri de ſeptẽ montibus herbas, Dũ licet, hic magnę iam locus urbis erit. Propertius: Septem urbs alta iugis toto quæ præſidet orbi. Vergil. Septemq; unã ſibi muro circundabit arces.

VENTI DIVERSI.

Veteres iuxta poſitionem cardinum tantum quatuor uentos principales à ſingulis cœli partibus flare credebãt, autore Vegetio. Sed poſterior ætas experimẽto duodecim cõprehendit,

rulenta Ceres & Eteſia flabra Aquilonum.

De regionibus quatuor uentorum, qui præcipui dicuntur, ſic ſcribit Manilius lib. 4. Aſtron.- Totidem uenti de partibus iiſdẽ Erumpunt, ſecumq; gerunt per inania bellum. Aſper ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu, Auſter amat mediũ ſolem, Zephyruſq; profundum. Ouid. lib. 1. de Triſt. Nam modo purpureo uires capit Eurus ab ortu, Nunc Zephyrus ſero ueſpere miſſus adeſt. Nunc gelidus ſicca Boreas bacchatur ab arcto, Nunc Notus aduerſa prælia fronte gerit.

SOPHISTARVM NOMINA.

ADrianus Phœnix, patria Tyrius, docuit Athenis magno cultus uictuſq; ſumptu. Amatus eſt magnopere à M. Antonio, & Romam ab eodem ductus.

Aelianus Romanus ſophiſta qui ſcripſit de animalibus, de uaria hiſtoria, & de re militari.

Antiochus fuit ſophiſta ſecurus in figuris, uehemẽs in accuſationibus, uenuſtus in defenſionibus, in demõſtratiuis potẽs. In forẽſibus ſophiſtica, in ſophiſticis forenſi utebatur oratione.

Aphthonius ſophiſta ſcripſit præexercitationes in Rhetorica, & in artem Hermogenis.

Apſines Gadaræus Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem Lycium, Nicomediæ Baſilium. Docuit Romæ Maximiani tempore, cuius beneficio adeptus eſt conſulatum.

Ariſtides Myſius docuit Smyrnæ.

Ariſtocles Pergamenſis ſophiſta floruit ſub Adriano. Scripſit de arte Rhetorica, Epiſtolas & Declamationes. Sectæ fuit Peripateticæ, horridus aſpectu, uoluptatibus tamen & lyrę poſtea indulſit.

Aſpaſius Rauennas, Demetriani filius, & auditor Pauſaniæ, profeſſus eſt Romæ ſub Alexandro Mameæ. Scripſit diuerſas orationes contra Ariſtonem & maledicos.

Alia ſophiſtarum nomina ſunt: Auſonius quidam.

Bemarchus Cæſarienſis, qui ſcripſit res geſtas Conſtantini principis libris decem. Chreſtus Bizantius, qui quamuis eſſet deditus uino, cæteris tamen in rebus erat continens.

Damophilus, qui ſcripſit ad Lollium Maximum de uita priſcorum.

Damianus Epheſius.

Dias Epheſius qui floruit ætate Philippi Macedonis.

Dion Pruſiæus,Traiano familiaris,qui ſcripſit pro Homero contra Platonem libros IIII. Item de uirtutibus Alexandri Magni libros decem,& laudem Herculis.

Ecebolius Conſtantinopolitanus.

Epiphanius petreus qui ſcripſit præexercitatiões,& declamationes in genere demonſtratiuo.

Heraclides Lycius,qui Smyrnæ docuit.

Hermocrates Phocenſis,qui floruit principante Seuero.

Hermogenes Euodianus Smyrnæus,Ariſtotelis diſcipulus,qui profeſſus eſt Romæ.

Euſtephius Aphrodiſæus,qui ſcripſit declamationes.

Euſtochius Cappadox,qui ſcripſit ad Conſtantem principẽ de Cappadociæ,aliarumq; gentium antiquitate.

Gorgias Leontinus artis ſophiſticæ parens.

Hippodromus Lariſſæus,qui Athenis docuit.

Iſæus Aſſyrius, qui adoleſcentiam uariis corporis uoluptatibus tradidit:deinde uir factus,frugaliſsimus omnium fuit.

Iulianus Cappadox,ad quem,dum Athenis profiteretur,gregatim omnes conuolabant.

Libanius Antiochenus, floruit ſub Iuliano principe. Athenis audiuit Diophantum philoſophum. Exercuit ſe in declamationibus. Conſtantinopolim profectus ibidẽ ludũ aperuit. Vnde propter laſciuũ in pueros amorem pulſus, Nicomediã uenit,indeq; eandem ob cauſam reiectus, in patriam reuerſus eſt. Scripſit declamationes,Progymnaſmata,orationes,& Epiſtolas.

Lucianus Samoſatenus,floruit ſub Traiano principe,primũ Chriſtianus,demum fidei deſertor.

Marcus Bizantius,Iſæi auditor.

Menander Laodicæus, qui ſcripſit commentarios in artem Hermogenis,& præexercitamenta Minutiani.

Minutianus Athenienſis ſcripſit artem Rhetoricam, Præexercitamenta,& diuerſas orationes.

Nicetes Smyrnęus,quẽ Adrianus Aegyptio Muſęo aſcripſit.

Plutarchus Athenienſis præceptor Syriani.

Polus Agrigentinus,auditor Gorgię,ſcripſit eorum genealogiam & Catalogum,qui ad bellum Troianum profecti ſunt.

Polemon Laodicæus æqualis Herodis Attici.

Priſcus Panites, magiſter epiſtolarum Theodoſii iunioris. Scripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanã & Athilæ libros octo. Præterea declamationes & epiſtolas.

Procopius ſcriba & comes Iuſtiniani.

Protagoras Abderites diſcipulus Democriti, cuius meminit Aulus Gellius.

Phrynicus Bithynicus qui ſcripſit de Atticis dictionibus.

Ruffus Corinthius.

Sabinus, qui floruit ſub Adriano.

Scopelianus Clazome. Herodis Attici præceptor.

Sopater Iamblici diſcipulus Conſtãtini Magni cõſiliarius.

Theon Sidonius.

Theodorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Atheniẽſium ſcholæ.

Thraſimachus Carthaginienſis Iſocratis diſcipulus.

Varus Perſa. Zenodotus docuit Romæ ſub Adriano: ſcripſit epitomen prouerbiorum Didymi, & genethliacum in Adrianum. Præterea conuertit in Græcum ſermonem hiſtoriam Salluſtii.

Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit ſophiſtarum uehementiſsimus, maximè iracundus.

DE ANIMI SVBSTANTIA DIuerſæ philoſophorũ opiniones.

EMpedocles Animum eſſe cenſet cordi ſuffuſum ſanguinem.

Zeno Stoicus Ignem. Cic. 1. Tuſculana.

Ariſtoxenus muſicus Corporis intentionem quandã, uelut in cantu & fidibus, quæ harmonia dicitur.

Xenocrates Numerũ, cuius uis in natura maxima eſſet.

Plato Triplicem poſuit animam, Rationem in capite, Cupiditatem ſubter præcordia, Iram in pectore.

Dicearchus introducit differentẽ nihil eſſe animã, nomen inane, nullamq; eſſe animam in homine, aut beſtia. idem eodem.

Aſclepiades Senſuum coëxercitamenta, animam eſſe dicit.

Thales Naturam irrequietam.

Plato Subſtantiam intellectiuam. Plutarchus in de placitis philoſophorum.

Heraclitus Humidiorũ quæ in mundo ſunt expurationem.

Euripides Deum. Cice. 1. Tuſcul.

Alii Cor ipſum. Idem eodem.

Alii Partem quandam cerebri. Idem eodem.

Ariſtoteles poſt quatuor principia quintam naturam ponit, è qua

qua ſit Mens.Idem eodem.

Eſſei Iudæi philoſophi animas putant immortales, & de æthere ſubtiliſsimo inſtinctu naturali in corpora permeantes,à corporibus uerò abſolutas,ultrà oceanum degere in locis peramœnis. Cælius lib.3.cap.9.

Pythagoras numerum ſeipſum cientem. Plutarchus in placitis philoſophorum.

Hipparchus animas noſtras dixit partẽ eſſe cœli. Plinius lib.2.cap.26. Cicero corpus modò animæ ſepulcrum,modo carcerem, modo ergaſtulum uocat.

Ariſtoteles entelechiam. Becichemus in Plinium.

Non tacendam interim duximus Auerrois ſentẽtiam, quæ toti hominum ſpeciei unicam eſſe animam adſerit, & præter hanc hominum quemq; unam habere ſenſitiuam, brutali paulò perfectiorem. Multaq; alia dixiſſe eundem & fœda,& falſa,quæ uidebis apud Cæliũ libro lectionum antiquarũ ſecundo, cap.2.

Sed prçter hæc Seruius(in illud 4. Aeneidos, Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.)non uenit ſilentio prætereũdus: Tria eſſe dicens,quibus homo conſtet, Animam, quæ ſupernam ſuam petit originem, Corpus quod in terram deficit, Vmbram quam Lucretius ſic definit,ſuprà ſpoliatus luminis aẽr:quę ſi ex corpore creetur,unà cum eo perit: deinde aliquod dicitur ſimulacrũ, quod inferos petit. Plutarchus in placitis philoſophorum.

ANIMAE PRINCIPATVM IN QVA CORporis parte Philoſophorum iudicia ponant.

Democritus,in toto capite eſſe cenſet.

Strato,in ſuperciliorum interſtitio.

Eraſiſtratus,circa membranam cerebri.

Herophilus,in uentriculo cerebri.

Parmenides,in toto pectore.

Epicurus,in toto pectore. Plutar.de placi.philoſó.

Stoici,in corde.

Diogenes,in arteriaco uentriculo cordis.

Empedocles,in ſanguinis concretione.

Pythagoras, Viuificam uim circa cor, intellectiuam uerò circa caput poſuit.

Xerxes Perſarum rex, animam dixit in auribus habitare. Bero.in Apuleium.

Democritus & Epicurus rationem in pectore,irrationabilitatem

litatem uerò per totius compaginem ſparſam eſſe dicunt. Plut. de pla. philo.

ANIMA QVID RECIPIT AB influxu Planetarum.

A Saturno, Ratiocinationem & intelligentiam.
A Ioue, Vim agendi.
A Marte, Animoſitatis ardorem. Macrob. de Som. Scip.
A Sole, Sentiendi opinandiq; naturam.
A Venere, Deſiderii motum.
A Mercurio, Pronuntiandi, & quæ ſentiat interpretãdi uim.
A Luna, Naturam plantandi, & augendi corpora.

ANIMA CORPOREIS ABSOLVTA uinculis quò pergat, ex multiplici ueterum Iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem cenſent, & unà cum corpore emorientem, quod & Plinius ſentire uidetur lib. 7. cap. 55. Plutar. de Placitis philoſoph.

Plato immortalem eſſe cenſuit. Idem eodem.

Stoici ſi inualidior ſit, unà cum concrementis ſubſiſtere, cuiuſmodi ſunt imperitorũ animæ: ſin ſtrenua, quales ſunt ſapientum, ad flagrantes uſq; naturas euadere. Idem eod.

Platonici animam uiuere dixerunt, dum immutabili parte mundi conſiſtit: mori uerò quum ad partem mundi cecidit mutabilem. Eſt autem Luna mutabilis & immutabilis confinium. Macrobius in ſomnium Scipionis.

Dryidæ opinati ſunt defunctorum animas non deſcendere ad inferos, ſed in alio mundo aut parte eius alia corpus aliud informare. quam opinionem ſic primo Pharſalię deſcribit Lucanus: Vobis autoribus umbræ Non tacitas Erebi ſedes Ditiſq; profundi Pallida regna petũt, regit idẽ ſpiritus artus Orbe alio.

Pythagoras in alia poſt mortem corpora migrare. Vnde Plotinus eandem opinionem ſequens dicit, Eos qui humanam proprietatem ſeruarunt, futuros iterum homines: qui uerò ſenſibus defecerunt, in bruta redituros. Cri. lib. 11. cap. 3.

Alii iuſtorum animas ad Campos Elyſios migrare credunt. Verg. in v 1. Defunctorũ animæ quæ ſepultura caruerunt, priuſquàm ad inferos uehantur, centum errant annos. Idem eodem.

Eſſei Iudæi philoſophi animas à corpore abſolutas ultra oceanum degere putant in locis peramœnis. Cæl. libr. 2. cap. 2. Circulus eſt ſplendidiſsimo candore inter flammas elucens,

quem

quem uocant orbem lacteum, quæ ſedes eſt heroum, & ubi beati ſempiterno æuo fruuntur. Cic. de ſomnio Scipionis.

Aegyptii primi extiterunt qui dicerent animam hominis eſſe immortalẽ, quæ de mortuo in aliud atq; aliud ſubinde corpus, ut quodq; gigneretur, introiret: Atq; ubi per omnia ſe circuntuliſſet terreſtria, marina & uolucria, rurſus in aliquod hominis corpus genitum introire: huncq; ab ea circulum fieri intra tria annorum millia. quam opinionem ut ſuam nonnulli Græcorum uſurpauerunt. Hero. lib. 2.

Zoroaſtrem refert Cælius dixiſſe alatam eſſe animam, fractis alis in elementa ferri præcipitem, tum illis ſuccreſcentibus ad ſuperos euolare. Cæl. lib. 9. cap. 38.

Porphyrius adſerit unam Animam Senſibus, Memoria, & Ratione præditam: & habere orationem interiorẽ exterioremq;, qua inter ſe loquantur animalia bruta, quorum uerba à nobis non intelligi, non mirum: quum barbarorum multorum ſermonem non diſcernamus, neq; tam loqui quàm indiſtinctè uociferari putemus. Addit ueterum multos brutorum inter ſe colloquia & audiuiſſe, & intellexiſſe. Idem eodem.

Qui per diuerſas gentes in conſtituendis ſacris cæremoniarũ fuerunt autores, aliud eſſe negant inferos, quàm ipſa corpora, quibus incluſæ animæ carcerem fœdum tenebris, horridum ſordibus & cruore patiuntur: & omnia quæ illic ſunt ſecundum fabuloſam perſuaſionem, in ipſis humanis corporibus adſignare ſunt conati. Lethem nil aliud eſſe adſerentes, quàm errorem animæ, obliuiſcentis maieſtatem uitæ prioris qua fruebatur, priuſquàm in corpora dilaberetur: Phlegetontem ardores irarum, & cupiditatẽ: Acherontem, eorum quæ fecimus, aut diximus, pœnitentiam: Cocytum quicquid hominem ad luctum & lacrymas compellit: Stygẽ quicquid humanos inter ſe animos odiis diſſidere facit. Vulturem immortale Titii iecur rodentem, remordentis conſcientiæ tormenta intelligentes. Tantalum inter cibum & potum fame & ſiti tabeſcentem; eos ſignificare, quos magis atq; magis adquirendi deſiderium cogit præſentem copiam non uidere, & in affluentia inopes, egeſtatis mala perpeti. Per Ixiona rotæ radiis diſtractum, eos qui ratione, uirtutẽ, & conſilio, nil moderantes, & actus ſuos fortunæ permittentes, fortuitis caſibus ſemper rotantur. Per ſaxum ingens Siſyphi eos qui inefficacibus, laborioſisq; conatibus uitam conterunt. Macrobius in ſomnium Scipionis.

ANI

ANIMARVM SEDES APVD
inferos nouem.

Prima, Infantium animas tenet.
Secũda, Eorum qui ſibi per ſimplicitatẽ adeſſe nequiuerũt.
Tertia, Eorum qui uitantes ærumnas ſibi letum peperere.
Quarta, Eorum habet animas, qui amauerunt. Vergilius per totum ſextum Aeneidos.
Quinta, Virorum fortium.
Sexta, Nocentum, qui à iudicibus puniuntur.
Septima, Vbi purgantur animæ.
Octaua, Vbi animæ ita purgatæ ſunt, ut redeant.
Nona, Eſt campus Elyſius.

QVAS CORPORIS PARTES
unuſquilibet planeta regit.

SOl, Caput & Cor. Mercurius, Linguam & os. Saturnus, Splenem. Iupiter, Epar. Mars ſanguinem. Venus, Renes, & genitale ſemen. Luna, Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 2.

QVAE CORPORIS PARTES VNIcuiq; ſigno zodiaci tribuuntur.

ARieti, Caput. Tauro, Ceruix. Geminis, Humeri. Cancro Cor. Leoni, Pectus & Stomachus. Virgini, Venter. Libræ, Renes, uertebræq;. Scorpioni, Genitalia. Sagittario, Femora. Capricorno, Genua. Aquario, Tibiæ. Piſcibus, Pedes. Manilius & Crinitus ubi ſupra.

QVAE A QVIBVS ELEMENTIS
homini proueniunt.

CAro, à terra. Humor, ab aqua. Anhelitus ab aëre. Feruor ab igne. Ingenium, à deo. Idem lib. 6. cap. 12.

EXEMPLA ALIQVOT HIEROGLYphicarum notarum, quibus
Aegyptii utebantur.

SErpens caudam ſibi mordens, Annum, aſtra, eorumq; diſcurſus ſignificat. Figura Leonis, Furorem.
Anteriores partes leonis, Fortitudinem denotant.
Muſca, Impudentem.
Formica, Cognitionem, & prouidentiam.
Caput leonis, Vigilantes, aut cuſtodes.
Cœlum pictum rorem eiiciens, Diſciplinam uel artem. Apollonius interprete Beroaldo.
Pellicani forma, Inſidiantem.

Cucuſæ

Cucuſæ effigies, Gratitudinem.
Ciconia, Parentum amantes deſignat.
Columba, Ingratitudinem.
Vipera, Mulierem uiro inſidiantem.
Hyena picta, Inconſtantem hominem.
Pellis hyenæ, Fortunæ & calamitatis contemptorem.
Capræ figura, Optimè audientem.
Anguilla, Omnibus inuiſum. Camelus, Pigrum.
Apis effigies, Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.
Vultur, Genium & maieſtatem. Idem eodem.
Bouis figura, Terram. Macro. lib. 1. cap. 27.
Sceptrum cum oculi ſpecie, Oſyrim ſeu Solem. idem eod.
Perdices, Contumelioſos homines. Cæl. lib. 16. cap. 25.
Hippopotami ungulæ deorſum uerſæ, Impiũ iniuſtumq́; ſignificant. Idem eodem.
Accipiter, Rem denotat citò factam.
Oculus, Iuſtitiæ ſeruator, & corporis cuſtos interpretatur. Diodorus lib. 4.
Dextera manus paſsis digitis, Libertatem deſignat.
Siniſtra compreſsis, Tenacitatem. Hæc tamen quatuor ultima de Aethiopibus Diodorus intelligit.
Crocodilus, Malum notat. Bap. in anno. prioribus.

Literarum hieroglyphicarũ meminit Lucanus lib. 3. his uerſibus: Nondum flumineas Memphis contexere biblos Nouerat, & ſaxis tantum uolucresq́; feræq́;, Sculptaq́; ſeruabant magicas animalia linguas. Et Apuleius lib. ultimo Aſini aurei his uerbis: De opertis adyti profert quoſdam libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris huiuſcemodi animalium concepti ſermonis cõpendioſa uerba ſuggerentes, partim nodis & in modũ rotæ tortuoſis, capreolatimq́; condenſis ait curioſitate prophanorũ lectiõe munita. uide Baptiſtę Pii annotatiões priores.

VARII APVD VARIOS TONdendi ritus.

MAxies Aphricæ populi dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram uerò tondent.

Machlies occiput crinitum geſtant, tonſa anteriori parte. Herodot. lib. 4.

Anſes (uel ut Strabo uult, Anaſes) anteriorem partem crinitam habent, occiput uerò tonſum.

Macæ ſummum capitis uerticem radunt, in medio capillos creſce

creſcere ſinentes,hinc atq; hinc in orbem.

Apud Athenienſes uetus fuit conſuetudo, ut qui ex ephebis exceſsiſſent,delati in Delphos de comis Deo primitias darent, anteriorem capitis partem abradendo,Plutar.in uita Theſei.

Abantes ne ullas hoſtibus ad capiendũ anſas darent,anteriorem capitis partem tondere conſueuerunt.Idem eodem.

Thraces quidem à re acrocomæ uocati, antias in frontem muliebriter demittunt.Cælius lib.4.cap.23.

Euboici comam per terga fuſam alunt, atq; ideò Opeithocomæ uocantur.Idem eodem.

Romani ad CCCCLIIII.annum uſq; intonſi fuere,donec adducente P. Ticinio ex Sicilia tonſores uenerint. Plinius lib. 7.cap.59.

Alexander in exercitu ſuo nihil aliud deſiderari dicebat, niſi ut Macedonibus barbæ raderentur: nullum eſſe meliorem in pugna,quàm barbæ captum aſſerens.Plut.in Apoph.

Genas fœminis radi duodecim tabularum interdicto cautum eſt.Plin.lib.11.cap.37.

Intonſi capitis cõſuetudo à Lycurgi legibus, ut multi arbitrantur,proceſsit:qui dictitare ſolitus eſt, eorum qui honeſta facie forent,accedente coma,decorũ magis augeri: at iis, qui deformes eſſent,ex ea plꝰ terroris ineſſe.Plutar. in uita Lyſandri.

Tranquillus in uita C. Caligulæ, de eius inuidia contra omnes ſcribens,eum ait,pulchros & comatos,quoties ei occurrerent,occipitio raſo ſolitum deturpare.

APOPHTHEGMATA CONuicia retorquentium.

I**Phicrates** Harmodio ignobilitatem exprobranti, reſpondit,Mei generis nobilitas à me incipiet, tua autem in te deſinet.Plutarchus in Apophtheg.

Agathocles,Siciliæ rex,quũ urbem obſideret,& aliqui cõuiciarentur dicentes: O figule quomodo militibus ſtipendia ſolues? Reſpondit,Quum urbem ueſtrã cepero.Idem eodem.

Androclidas increpatus à quodam, quòd claudus in aciẽ deſcenderet,Pugnare,non fugere, propoſitum eſſe ſibi reſpondit.Vale.de fidu.ſui.

Anacharſis exprobrãti illi Attico,quòd Scytha eſſet:reſpõdit,Mihi quidẽ probro eſt patria,ſed patriæ tu. Diogenes lib.2.

Anthagoras cõgrũ quũ coqueret, & Antigonus illi adſiſtẽs dixiſſet,Putas ne Homerũ Agamẽnonis & Græcorũ deſcri

bẽdis rebus intẽtũ,quomodo cõgri melius ſaperẽt pẽſitaſſe?reſpondit,Opinaris(ô rex) Agamẽnonẽ ſolicitus perſcrutatũ,ecquis in exercitu cõgrũ coqret? Plutarch⁹in Apophthegmatib⁹.

Diogenes olera lauans, Ariſtippo dicenti, Si Dionyſio adulari uelles,non iſta eſſes:reſpondit, Imò tu, ſi iſta eſſe uelles, Dionyſio non adulareris.Vale.de conti.

Cato cuiuſdam probris uexatus, reſpondit, Impar mihi tecum certandi conditio eſt:nam ut malè dicere, & malè audire tibi facilimum eſt: ſic mihi malè dicere inſuaue eſt,& malè audire,inſuetum.Plut.in uita eius.

TRIBVNITII MAGISTRATVS iura & poteſtates.

TRibuni ſoli magiſtratum purpurati non ſunt. Plutarchus in Problematib.

Tribunorum ianua diu noctuq; patet.Idem eodem.

Tribunis nõ licebat unũ diẽ ab urbe abeſſe. Gellius li.3.ca.2.

Tribuni ſenatum non intrant, ſed poſitis ſubſelliis ante ualuas curiæ,decreta patrum attentiſsima cura examinant.Vale.titu.de inſti.antiquis.

Conſulem à tribuno in carcerem duci poſſe conſtat. Liui.libro 4.I.decad.

Tribuni in ius uocandi poteſtatem non habent, ſed prehendendi. Gelli.lib.13.cap.12.

Tempus comitiorum declarare in poteſtate tribuni eſt.Blon. lib.3.Rom.triumph.

Si alicui cum tribuno lis interceſsiſſet,iudices erant collegę. Gel.lib.13.cap.12.

Si quis tribuno nocuiſſet,eius caput Ioui ſacrũ erat:familia ad ædem Cereris,liberi uerò uenundabantur.Blon.lib.4.Ro.triũ.

Tribuni nec lictores habent,nec in ſella curuli ſedent ius dicturi.Plut.in problem.

Tribuni ſignandorum nummorum habent poteſtatem.Crini. lib.17.cap.7.

Senatuſconſulta non prius ualida ſunt, quàm interueniente tribuni conſenſu,quæ ſubſcripta,T, litera à tribuno uiſa & adprobata oſtenduntur.

IVRA, ET POTESTATES CENSORVM.

CEnſores creati ab anſerum ſacrorum cura incipiunt,alimẽta locando, & imaginum ſplendorem reparando. Plutarchus in Problem.

Populi

Populi partes in tribus diſtribuunt, & pecunias in ciuitatis ordines partiuntur. Cice. 2. legum.

Vitam hominum & morum diſciplinam obſeruant. Plut. in uita Ca. cenſorii.

Cenſura maximè omnium magiſtratuum reuerentiæ eſt, plurimæq; poteſtatis, cum in aliis rebus, tum maximè ad morum emendationem. Plutarchus in uita Pauli Aemylii.

De nuptiis, de liberorũ procreatione, de uiuẽdi ratione, & de cõuiuiis diligenter inquirit cenſura. Idẽ in uita Catoniscẽſorii.

Sacrificiorum pretia curare Cenſorum eſt. Idem eodem.

Deſcriptionibus genera & reipublicæ officia diſtinguere poſſunt. Idem eodem.

Cenſorum eſt, eos qui maiores honores geſſerunt, in ordinẽ referri ſenatorum. Vale. de inſti.

Vrbis templa, uias, aquas, ærarium, tuentur. Cic. 2. leg.

Equitum, peditum'ue ſobolem cenſores diſtribuunt, & cœlibes eſſe prohibent. Idem eodem.

Altero ex cenſoribus mortuo, alterum ſe oportet magiſtratu abdicare. Blondus lib. 3. Ro. trium.

Completo quinquennio cenſores luſtrabant & Taurilia ſacrificia de ſue, oue, & tauro faciebant. Pomp. Le. de mag.

Cum alii magiſtratuũ Romanorũ annui ſint, cenſura quinquennium durat. Vide Crinitum lib. 4. cap. 3. Cicer. de legi.

CENSORIA POENA IN QVOS, ET QVALIS ferebatur.

QVi agrum paſſus fuiſſet ſordeſcere, cenſoria animaduerſione puniebatur.

Qui equum graciliorem aut parum nitidum haberet.

Qui ioco uſus fuiſſet intempeſtiuè.

Qui in cenſorum auditorio ſonorè nimis oſcitaſſet. Gellius libro 4. cap. 12.

Senator ſenatu abiicitur.

Eques publicum equum perdit.

Plebeius fit ærarius, & capite cenſus. Crin. lib. 4. cap. 3.

Huc ſpectat tabulas cærites fuiſſe, in quas referri Cenſores iubebant, quos notæ cauſa ſuffragiis priuabant, unde eruditè Flaccus in epiſtola ad Numicum dignos cærite cæra dicit Romanos, quoniam luxu & uoluptatibus turpiſsimis tenerentur, autor Gellius lib. 16. cap. 17. & Crinitus lib. 7. cap. 6.

Siliqua primum minimumq́; pondus granum tecæ incluſum. **Scrypulus**, Latinè Obolus, ſex ſiliquis conſtat. **Dragma** Tribus ſcrypulis conficitur. **Vncia** Octo dragmis conflatur. **Libra** Italica undecim habuit uncias. **Sextertium** antiquum Dipondius & ſemis.

Sextertium antiquum paruum, libras uigintiquatuor habens.

Talentum Aphricum libras quinquaginta.

Talentum Aegyptium quidecim pondo. Blon. libro 9. idq́; ex Varrone.

Talẽtum Atticum magnum, octoginta libras & quatuor uncias.

Deunx, uncias undecim. **Dextans**, uncias decem. **Dodrans**, Nouem. **Beſsis**, Octo. **Septunx**, Septẽ. **Seunx**, Sex. **Quincunx**, Quinq;. **Triens**, Quatuor. **Quadrans**, Tres. **Sextans**, duas. **Semiuncia**, Dimidium unciæ **Sexticula**, unciæ ſexta pars.

Reliqua nomina ex compoſitione noſcũtur ſatis, ut Treſsis, Decuſsis, Viceſsis, Triceſsis, Centuſsis, id eſt, tres, decẽ, uiginti, triginta, centũ aſſes continens. Sed aduerte, multa alia fuere talenta, ut Rhodiũ, Euboicũ, Antiocheũ, Babylonicũ, Ptolemaicum, &c. quæ quia libræ apud alios maiores, apud alios minores fuerunt, nõ idem ubiq; ualent. Eſtq́; de eorũ ualore opinionũ confuſa diuerſitas: nec me fallit, Plinium libro naturalis hiſtoriæ 21. capite 34. de Græcis põderibus dixiſſe, Dragma denarii argentei pondus habet, Denarius ſex continet obolos, Obolus, decem calchos, Cyathus pendet per ſe dragmas decem, Hemina dragmas ſexaginta, Mna, quam Mnam uocant, dragmas pendet Atticas centum. Præter hæc, Nota nummum argenteum Romanum quatuor ſcrupulis æquipollere, & inde reduc pondera ad nummorum uſum, & ualorẽ. Hæc & multò plura tibi ſuggeret Budæi noſtræ ætatis doctiſsimi lectio in libro cui titulũ fecit de Aſſe & partibus eius.

IVDICIORVM, ET SVFFRAgiorum notæ.

Calculus Albus in abſolutione, in dãnatione Niger, dicente Ouidio, Mos erat antiquis niueis atriſq́; lapillis, His damnare reos, illis abſoluere culpa. Ouidius 15. Metamor.

Fabæ Sic. Plutarchus de liberis educandis.

Litera

Litera K.in damnatione nota fuit.Crin.lib.6. cap.6.

Litera A.in abſolutione.idem eodem.

Litera L. & N.in cauſæ ampliatione quibus notabatur Non liquet.Idem eodem.

Litera T. Quum tribuni ſenatuſconſulta ſibi placere notabant.Val.de inſtit.antiq.

Thita Damnationis nota(Perſio dicente)Et potis es nigrum uitio præfigere Thita.Perſi.Sat.4.

In comitiis circumferri tabella conſueuit, in qua puncta adpoſita ſignificarent,cui candidatorum ſuffragarentur. Eraſmus in adagiis,Omne tulit punctum.

T.olim abſolutionis nota fuit. Aſconius Pædianus in ſuis commentariis.

Pollex preſſus,fauoris ſignum eſt.Poli.in miſc.cap.17.

Pollex uerſus,Denegantium.Idem eodem.

Cæſar miniatula, quæ parum probantur in librorum correctione,notari ſolita ſunt. Cice.lib.16.ad Atticum.

Creta notarunt ueteres, quæ ſequenda forent: quæ uiciſsim fugienda,carbone.Perſius Saty.5.

Pedibus nonnunquãm ferri iudicia ſolita ſunt, quum à ſuo loco diſcedentes Senatores ad illorum ſedes pedibus ibãt, quorum ſententiam uolebant ſectari. unde Pedarii fortaſſe dicti ſunt: quanquam non me fallit, aliter ſentire Gellium. Blon. lib.4.Rom.trium.

Obelo,id eſt ſigno oblongo,in modum haſtæ,improbantur, & notantur codicum errores.Cicero epiſt.162.

Signo ungui appoſito ubi quid non placet obſeruatur. Eraſmus in Adagiis,Vngui notatur.

Aegyptii iudices ſententiã ferũt,impreſſo ueritatis ſigno,qđ aurea cathena ex iudicũ principis collo pendet.Diodo.lib.2.

Cicero conſul (ut autor eſt Becichemus in præfatione facta in Plinium)docuit per ſigna quædam,& notas,multarum ſimul literarum uim habentes ſenatorum dicta colligere.

Britannicus,Perſii interpres, à Criniti opinione multum recedit.Dicit enim K,in abſolutione ſubſcripſi ſolere,quod interpretatur calon:id eſt,bonum.

RITVS CANDIDATORVM, ſeu Magiſtratus petentium.

QVi magiſtratus populi ſuffragiis petebant, albam ueſtem induere,& urbem ſupplicantes ambire ſoliti ſunt: quan-

quam legem à Tribuno in contrarium aliquando latam ait Liuius lib.4.Blon.lib.3.Ro.triumph.

Abſq; interiore tunica in forum ueſte operti deſcendebant, ut eo habitu ad ſupplicandum modeſtiores accederent. Plutar. in uita Coriolani.

Deprehenſos dextra ciues benignis orabant uerbis. Idē eodē.

Multi candidati nobiles fecerunt, ut quum minus ſuffragiis ualuiſſent, proſternerent ſe populo, fracto animo, atq; humili, ſupplicarent. Cice. pro Plantio.

Candida ueſte induti ambiunt, ad animi integritatem denotaudam: nam ſolus hic color ſyncerus, & purus, ac minime inquinatus eſt. Blon. ubi ſuprà.

Qui conſulatum petituri in campum Martium candidati deſcendebant, deductores, ſuffragatoresq; ſuos circa ſe habebant. Liuius lib.4.decados 2.

Conſueuere candidati qui cicatrices haberent ad allicienda populi ſuffragia, nudato corpore manifeſtè oſtendere. Plutar. ubi ſuprà.

In candidatorum ambitū his uerſibus Luca. inuehitur: Hinc rapti faſces pretio, ſectorq; fauoris Ipſe ſui populus letalisque ambitus urbi Annua uenali referens certamina campo. Vbi ſectorem fauoris populum intelligit uenditorem ſuffragiorum. Annua uerò certamina, quia ut Plut. ait, non ſuffragiis, ſed arcu, gladio, fundaq; pro largitore ad comitia deſcendentem, & decertare populum cerneres, & tribunalia ſæpenumero ſanguine fœdantem. Adde translatione admodum eleganti ad rerum aliarum petitionem transferri candidatum, ut annotauit Beroaldus in primum Aſini aurei, ſicuti Plinio panegyriſta gloriæ & immortalitatis candidatus, Hieronymo candidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentiæ, qui eloquentiam auſpicatur: & Apuleio libro primo Aſini aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur, qui petit crucem, qui'ue futurus eſt iamiam crucifixus.

FINIS.

Abſtemii 333
Adulatores, Scurræ, & Paraſyti 150
Aedificiorum diuerſorum cōditores 247
Aedificia ſumptuoſa & magnifica 251
Aemuli alienæ laudis aut uirtutis 357
Ambitioſi, Glorioſi 383
Amor coniugalis 377
Amici arctiſsimi 371
Animalia diuerſa 202
Animalia manſuefacta quorum miniſterio uſi ſunt homines 226
De Animi ſubſtantia diuerſæ philoſophorum opiniones 459
Animarum ſedes apud inferos nouem 463
Anima quid recipit ab influxu Planetarum. 461
Animæ principatū in qua corporis parte philoſophorum iudicia ponant 460
Anima corporeis abſoluta uinculis, quò pergat, ex multiplici ueterum iudicio 461
Anni partes quatuor 142
Apophthegmata conuicia retorquentium 465
Aquarū mirabilis natura 414
Arbores diuerſæ 255
Arbores deorū & dearum 270
Architecti nobiles 246
Armentarii paſtores 277
Arrogantes, Superbi 383
Artifices & fabri 244
Aſtrologi 94
Aſtuti & fraudulenti 392
Augures & Aruſpices [illegible]
Auari & Fœneratores 312
Audaces & temerarii 387
Aues deorum 202
Auium nomina 180
Auium & aliorum animalium uoces 201
Auium & aliorum animalium inimicitiæ. 200

B

Beluarum domitores 207

C

Calciamentorum genera 45
Candidatorum petentium ritus 469
De Charitate in patriam exempla 367
Cenſorum iura & poteſtates 466
Cēſoria pœna in quos & qualis ferebatur 467
Cælatores, Sculptores 235
Centaurorum nomina 165
Clementes & humani 291
Cibi & panes diuerſi 340
Cibi electiles & delicati 344
Cibi quibuſdam hominibus grati cum diuerſo populorū ritu 345
Citharœdi, Cantores 98
Coci 276

Conſtantes & patientes in rebus aduerſis 358
Conditores diuerſorum locorum 247
Contemptores honorum & diuitiarum 295
Corporis partes unicuique ſigno zodiaci tribuũtur 463
Corporis partes unuſquisque Planeta tribuit 465
Crudeliſsimi homines 278

D

Dardanarii qui dicantur 127
Deorum contemptores 59
Deorum & Heroum filii 122
Deis loca ſacra 124
Deorum uictimæ 131
Deorum feſta quibus uocentur nominibus 132
Deorum ſacerdotes 137
Deæ fatales tres 195
Deorum & dearum arbores 270
De Deis 113
Diuinandi duo genera 107
Diuitiarum & honorum contemptores 295
Diuites 297

E

Edaces,& Guloſi 326
Elementa quatuor 150
Excrementa & fæces diuerſarũ rerum 146
Exempla Charitatis in patriã 367
Exules nonnulli 54

F

Fabri & artifices 244
Famuli,& Serui 159
Fames memorabiles 155
Fæces & excrementa diuerſarũ rerum 146
Feſta deorum quibus nominibus uocentur 132
Fideliſsimi 403
Filii Deorum & Heroum 122
Flores & uiolæ & alii frutices odorati 273
Fluuii infernales 413
Fluuii auriferi & gemmiferi 413
Fluuii præcipui nominis 406
Fontium quorundam nomina 416
In formas uarias mutabiles 394
Qui ex fortuna humili clarĩ aut diuites euaſerunt 306
Fortunati,& felices 405
Qui ex proſpera fortuna ad miſeram redacti ſunt. 310
In Formas uarias mutati 144
De Fratrum & Sororũ mutuo amore 379
Fœneratores,& auari 312
Fraudulenti & aſtuti 392
Frumenta & legumina diuerſa 273
Frutices diuerſi 278
Fullones 155

G

Gentiũ ueſtes propriæ 44
Geometræ 97
Grammatici 425
Guloſi , Edaces & Vinolenti 326
Glorioſi,Superbi 383

H

Harpyæ 148
Hæretici nonnulli 88

Herbarum diuerſa nomina 273
Herculis columnæ 155
Heroum & deorum filii 122
Heſperides 141
Hieroglyphicarum notarũ exempla aliquot quibus Aegyptii utebantur 463
Hiſtoriographi Græci & Latini 419
Homines crudeliſsimi 278
Homines liberæ & importunę loquacitatis 390
Homines ſolitariæ uitæ & auſteræ 335
Honorum & diuitiarum contemptores 295
Horti celebres & memorabiles 154
Hoſpitales 346
Humani & clementes 291
Hyades 142

I

Ianitores 277
Illiberales, & auari 312
Inferorum iudices 141
Ingrati 395
Inuidi 355
De Ira & Odio 351
Inuentores diuerſarum rerum 107
Iudiciorum & ſuffragiorũ notæ 468
Iura & poteſtates Cenſorum 466
Iuſtiſsimi 397
Iniuſti 399

L

Lacus, Paludes & ſtagna 417
Latrones & ſacrilegi 47
Laudis alienæ aut uirtutis æmuli 357
Legati & nuntii 346
Legislatores 346
Legumina diuerſa 273
Liberatores quorundam hominum à periculis 149
Liberti & famuli 159
Liberales & munifici 317
Liberorum amor in parentes 382
Loca deis ſacra 124
Litigioſi 389
Locorum diuerſorum conditores 147
Loquacitatis importunæ & liberæ homines 390

M

Magi, & alii ueneſici 92
Magnanimi 365
Magiſtratus, ſeu candidatorum petentium ritus 469
Mangones & alię profeſsionis homines 276
Marmorarii, cælatores 235
Macilenti & pingues 153
Memoria qui exciderũt, & obliuioſi 404
Memoria clari 403
Montes præcipui nominis 418
Montes flammiferi 419
Meticuloſi 388
Menſes anni 143
Menſuræ quædam 157
Miniſtri ſomni 164
Miracula quædam naturę cum aliquot aliis prodigiis & portentis 83
Miracula orbis ſeptem 248
Munifici & liberales 317

Modeſti & uerecundi 294
Monſtrorum domitores & beluarum. 148
Muſici & cantores 98
Mutati in uarias formas 144

N

Nuntii & legati 346
Nymphæ diuerſæ. 145

O

Obliuioſi, & qui memoria exciderunt 404
De odio & ira 351
Orbis miracula ſeptem 248
Oratorum quorundam nomina 430

P

Paludes,& lacus 417
Panes & cibi diuerſi 340
Parcæ fatales deæ tres 140
Parentum indulgentia & amor in liberos 380
Patientes in rebus aduerſis 338
Paſtores armentarii 277
Pauperes 303
Pictores diuerſi 240
Pigmenta 244
Pingues & macilenti homines 153
Pyratæ 50
Pleides 141
Poëtæ Græci & Latini 432
Ponderum nomina 468
Poteſtates & iura cenſorũ 466
Poteſtates tribunorum 466
Prodigia & portenta diuerſa 109
Prodigi 323
Proditores, Periuri & Perfidi 400
Præcones 154

Q

Qui ex humili fortuna clari & diuites euaſerunt 306
Qui ex proſpera fortuna ad miſeram deuenerunt 310
Qui uerba facturi memoria exciderunt 404
Qui de modicis rebus opera ſcripſerunt 454

R

Religioſi 406
Ritus candidatorum, ſeu magiſtratus petentium 469
Ritus tondendi apud uarios 464

S

Sacrilegi & latrones 47
Sacrificiorum genera diuerſa 133
Sacerdotes deorum 137
Sculptores,& Cælatores 235
Septem orbis miracula 248
Septem montes in quibus Roma ſita eſt 455
Serpentum quorundam nomina 3
Serui diuerſi, & liberti 159
Seruorum in dominos fidelitas 372
Seueriſsimi,& tetrici 349
Sirenes 164
Sobrii,& temperantes 353
Somni miniſtri 164
Solitariæ uitæ homines 355
De Sororum & fratrum mutuo amore 379
Sophiſtarum nomina 457
Somnolenti 154
Statuarii 235

Stag-

Stagna & paludes 417
Suppliciorum diuerſa genera 51
Subſelliorum genera 345
Suffragiorum notæ 468
Superbi,& arrogantes 383
Syluæ 271
Synonyma quædam poëtica 165

T

Taciturni 390
Temperantes & ſobrii 333
Tēperatiſsimi homines uitæq; auſteræ 335
Temerarii & audaces 387
Tetrici & ſeueriſsimi 349
Tibicines,& citharœdi 98
Timidi & meticuloſi 388
Tondendi ritus apud uarios 464
Tribunitii magiſtratus iura & poteſtates 466
Tubicines 107
Tyranni plærięq; 371

V

Vates,Augures 64.
Vaſorum genera 27
Vehiculorum genera 10
Venti diuerſi 455
Venefici 88
Veraciſsimi 392
Verba qui factuři memoria exciderunt 404
Verecundi & modeſti 294
Vermes diuerſi 232
Verſiformes,ſeu in uarias formas mutabiles 394
Veſpillones 276
Veſtimentorum genera 28
Veſtes gentium propriæ 44
Veſtes quædam memorabiles ibidem
Victimæ deorum 131
Victimarum & ſacrificiorum genera diuerſa 133
Vinolenti & guloſi 326
Vincula diuerſa 162
Viri celebres mortui in aliena terra 57
Violæ & flores 278
Virtutis alienæ æmuli 357
Vitæ ſolitariæ,& auſteræ uitæ homines 333

HENRICI LABERII NVCERIANI,

De morte ſui Textoris ad Ludouicum Miletium Querimonia.

Qvis mihi Neptunus uiolentis ignibus undas
Suggeret? irato quis mihi fræna dabit?
Quæ mihi Pleiades poterunt extinguere flammam,
Quam motus calido pectore ſanguis alit?

Nulla

Nulla iracundis uacua eſt ſingultibus hora,
Vitaq; placatum non habet iſta diem.
Multoties renouat miſerabilis ira dolorem,
Ira inquam ad luctus ingenioſa meos.
Ter mihi quotidie præſentes poſtulo furcas,
Quæ uitam ſecum triſtitiamq; ferant.
Ter quæſita die mihi ſunt longa æquora ponti,
Oſſa ubi pennati luſor amoris habet.
Deuouit toties madidis hoc corpus arenis,
Frigida ut amnigenis piſcibus eſca forem.
A Ioue ſceptrigero petij reuolubile ſaxum,
Quod miſer Aeolides per iuga montis agit.
Sed luctus uideo nec dij nec uota leuabunt,
Sorbebuntq; meas uentus & aura preces.
Ipſe niſi ſatyras, dirumq; exprompſero uirus,
Et male cœlicolis, ſyderibusq; precer.
Sed fallor, nihil eſt quod ſydera & aſtra laceſſam,
Sunt uertenda aliò carminis arma mei.
Vos igitur Muſæ quibus eſt permiſſa poteſtas
Laurigera uatum cingere fronde caput:
Et quas ſeruandis commiſit uatibus Orpheus,
Sollicitus ueſtri duxq; paterq; chori:
Cur non ſeruaſtis Textorem, dicite Muſæ,
Præcipuum clara Palladis arte ducem?
Non illum Argolici terrebant ora Periclis,
Nec ceſſurus erat Socratis ingenio.
Quis melius didicit lingua exarmare leones,
Et faciles ſola reddere uoce feras?
Quis potuit melius uerbis lenire furentem,
Et dare præcipiti fræna modumq; uiro?
Carmina Dircæus caneret dum muſica uates,

Et reſonum digitis ſolicitaret ebur:
Ad citharæ pulſum mouere cacumina montes,
Atq; ſua lentus ſponte ſaliuit aper.
Haud aliter Textor uibras laxante camœna,
Tardipedi potuit ſubdere calcar equo.
Atq; ſoporatos à ſomno pellere glires,
Et bello inſuetas cogere ad arma manus.
Pertigerat Latios Textoris gloria fines,
Ereptura tibi Quintiliane togam,
Quum ſubito exarſit miſeros qui regibus æquat,
Parcarum impatiens ſanguineusq; furor.
Textorem noſtræ inuiderunt fata Nauarræ,
Fata inquam doctis inſidioſa uiris.
Sed non'ne hac cauſa culpam excuſabo Sorores?
Digna eſt compedibus dignaq; culpa focis.
Si uos integritas fidei non mouerit, atq;
Inter nos iunctæ fœdus amicitiæ,
Flectere uos hominis potuit doctrina ſepulti,
Et multis probitas diſcutienda modis,
Quodq; magis crucior, uel quod mihi ſuſcitat iras,
Nondum finierat Dia iuuenta iocos.
Nec primum complêrat iter reuolubilis ætas,
Quum dedit extremum mors inimica diem.
Ecquid uos igitur ſceleris patraſſe putabo?
Iacturam'ne unius creditis eſſe pili?
Si uos ſupplicio Rhadamanti traxerit ira,
Non ſatis ad pœnas tartarus unus erit.
Sed quoniam nihil hic luctus nec proficit ira,
Nec motus animos uerba cruenta leuant,
Textoris cinerem Muſæ ſeruate, reliquit
Ingenij fœtum Textor, opesq; ſui.

Interea ablatum nobis tutabere uatem
Mileti Aonij prima lucerna gregis.
Si te celſus amor ſtudiorum allexerit unquam,
Hæc tibi ſeruandi cura parentis erit.
Vos quibus ingenium Textor ſuffecit & artem,
Huic cineri uiolas, tura, facesq; date.
Quando etiam ante oculos uerſabitur umbra ſepulti,
Dicite, Textoris molliter oſſa cubent.